

UNIVERSITARIO

Dipartimento
Studi Asiatici

ISTITUTO

ORIENTALE

BIR

H.B.

2

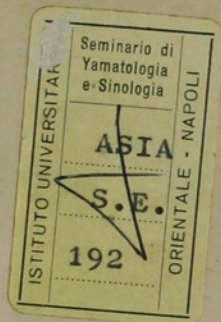
RARI

NAPOLI

Govin

BR
HB
6

Dizionario - 20

Compliments of the
Editor

UN
D
St
ISTITUTO

Capitolo IV
1875

433

GRAMMATICAL NOTES

AND

VOCABULARY

OF THE

PEGUAN LANGUAGE,

TO WHICH ARE ADDED

A FEW PAGES OF PHRASES, &c.,

BY REV. J. M. HASWELL, D. D.

ISTIT. UNIV. ORIENTALE

N. Inv. 36.380

BIBLIOTECA M. NPA

SECOND EDITION EDITED BY

Rev. E. O. STEVENS, M. A.

RANGOON :

AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS,

E. B. ROACH, SUPT.

1901.

GRAMMATICAL NOTES

VOCABULARY

PECUJAN LANGUAGE

TO WHICH ARE ADDED

A FEW TABLES OF PHRASES, &c.

BY

ROBERT W. STEVENS, M.A.

LONDON:

PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.

BUNGAY, SUFFOLK.

1911.

PREFATORY NOTE TO THE FIRST EDITION.

Both the Grammatical Notes and the Vocabulary would have been more extended ; but the author, who has had the palsy for eight years, and for a long time has been unable to hold a pen, or turn over a leaf of a book, has for months been afflicted with such extreme nervous prostration, as to render mental effort almost impossible ; and it has been with great difficulty, that he has superintended the correction of the proofs.

28866

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

The first edition of the "Grammatical Notes and Vocabulary of the Peguan Language" was out of print twelve or fifteen years ago. There has therefore long been an urgent call for republishing this valuable work of the late Rev. J. M. Haswell, D. D. In order to meet this demand, I have carefully copied every page with my own hand. No pains have been spared to correct all the typographical errors; and many Peguan words have been added, which, it is believed, will considerably enhance the value of the book. Some of the most important of the contributions came from Messrs. Robert Halliday and Alfred E. Hudson, missionaries at Yē, who have devoted themselves with marked success to the acquisition of the Peguan tongue.

The attempt has been made to enlarge the scope of the work by inserting Burmese definitions for the benefit of such as do not understand English, and by adding an appendix of geographical names. In carrying out this design I have been greatly assisted by Nai Dī, a certificated school-master, who has had rare opportunities for securing accuracy, and for comparing the Peguan, as it is spoken by tens of thousands in the Tenasserim Province, with the same language, as it is spoken by the hundreds of thousands of his race in Siam, where they are known by their proper designation as Mons, and where they cling to their own traditions and literature with remarkable tenacity. He has but recently returned from a residence of more than four years in Lower Siam.

In 1897 at Bangkok, I formed the acquaintance of Count Captain G. E. Gerini, Principal of the Royal Military Acedemy. That gentleman is my authority for the statement, that Siām owes to the Peguans, not only her code of laws, but also her earliest historical records. According to the late Em. Forchhammer, Ph. D., Government Archæologist of Burma, the ancient Peguan

Empire was distinguished for the number and value of its inscriptions, of which not a few escaped the destruction ordered by Alompra.

In its present form this book may be said to resemble a lexicon, as it contains the definitions of more than five thousand words in two languages: but it is still so far from being complete, that I have concluded to retain the name of *vocabulary*. The hope is entertained, that it may be of some service in facilitating researches, which shall lead to the discovery of manuscripts, to supply the serious gap in Peguan History, to which the late Sir ARTHUR P. PHAYRE, G. C. M. G., K. C. S. I., C. B., referred in his History of Burma, and to the discovery of facts, which shall throw light on the question of the origin of the Mon kingdoms, which appear to have been well established long before the famous voyages were made to the Golden Chersonese, described by Ptolemy in his Geography.

EDWARD O. STEVENS.

Maulmain, October 1901.

KEY.

a, as in bār, bāt, báll, bašiliçā.

e, as in bēy, bēt, hēr.

i, as in machīne, bīt.

o, as in Bō!, blōt, nör.

u, as in pūt, büt, büll, bürr.

y, when combined with a consonant, like y in Bun-
yan, or i in scorpion.

ai, as in aisle.

oi, as in oil.

au, as in gaur.

aw, as in kaw.

ñ, as in cañon.

‘ signifies the aspirate.

’ signifies elision, or the half syllable.

• subscript signifies the short explosive accent.

g, as in get.

INTRODUCTION.

The Peguans, so named from their old capital Pegu, called by themselves Mons, by the Burmans, Talaings, were the ruling nation in southern Burma, when first visited by Europeans. They seem at one time to have been divided into several petty kingdoms, as the Martaban, Thatôn, Pegu, &c. There were continual feuds among themselves, as well as frequent wars with the Siamese, on the one hand, and with the Burmans on the other.

“From whence did they originally come”? is a question I am unable to answer. On one occasion in questioning an old Peguan on the subject, he said, he could obtain a history for me, that would tell all about it. He accordingly brought me an old palm-leaf book, * which proved to be legends of a tour of Gaudama from Ceylon to Malacca, and thence through Tenasserim and Martaban, to Pegu or Hongsāwatī, which is said at that time to have been covered with the waters of the ocean; but Gaudama prophesied, that it would become solid land, and that on a sand-bank, on which he alighted with 20,000 *rahans*, who accompanied him, there should be a great city built, the kings of which for many generations would be zealous promoters of his religion. It is said, that Gaudama, after leaving Malacca, having stopped at two or three places, proceeded direct to Tavoy, which at that time was the border of the Mon (Peguan) country. The book is abundantly interspersed with Pali; but consists in great part of statements, that Gaudama, passing through the air from one place to another, (names of places generally not given), having preached to those by whom he was met, would at their request for some memento or relic of him, pass his hand over his head, and give them one or more hairs, which

* Probably the Gāwompati' ဝဝဇ္ဇဝါ ED.

they would hasten to enshrine in some pagoda or cave. There are a few pages in the book, which may, with some propriety, be called history. The names are given of fifty-seven kings of Thatôn of one dynasty, and five of another,—sixty-two in all. But little is said concerning any of them, except that they were owners of white elephants, or of horses that could pass through the air. The names of the queens are also given; but there is nothing to throw light upon the question, “from whence did the Peguans come?”

Dr. Mason thinks, they came from India, and that they are allied to the Kohls. He gives as his reason, the similarity of language, and the dark complexion of the Peguans.

I sent a list of over sixty Peguan words to missionaries among the Kohls, requesting them to examine it, and give me the corresponding words in Kohl. The Rev. Mr. Flex, of Ranshie kindly complied with my request by sending me the synonomous words of three dialects, which prevail among the Kohls. The first three numerals, and the word for *nose* have a slight similarity to the Peguan, but there are few languages, that do not have some words of similar sound and meaning. For instance, the English word *cot*, for a small bedstead, is almost precisely the same in Peguan. A few years since, Dr. Dean from China was at my house; and hearing me ask a Peguan, if he had eaten rice, (*chëer pûng tõe rãhã* *) Dr. Dean said, “*chëer pûng*, that in Chinese means eat rice.” I think this quite as strong a proof, that the Peguans are related to the Chinese, as a slight similarity in the three numerals and one word out of sixty is, that they are related to the Kohls. The frequent occurrence of the final *ng* in Chinese and Peguan might also be thought an indication of relationship.

* စဝင်ထွဲရတာ။

Another reason Dr. Mason gives, for thinking the Peguans are of Hindu origin, is, that they are darker complexioned than the other inhabitants of Burma. I think Dr. M. must have been so strongly impressed by his head boat-man on his first journey to Toungoo, as to think him a type of his nation. But his broad nose, wide nostrils, and high cheek bones ought to have saved him from any imputation of Hindu origin. The fact is, the Peguans, as a people, are quite as light complexioned as the Burmans. There are comparatively few full blooded Burmans in Maulmain, the great proportion of natives being full or half blooded Peguans. A gentleman resident in Rangoon told me, if he saw an uncommonly nice looking native woman, he was pretty sure on inquiry to find, that she was from Maulmain. A gentleman and lady from Henzada, on a visit to Maulmain, spoke of the fair complexion of the people.

When I had been in the country one or two years, I thought I could tell a Peguan by his looks; but I found myself so often mistaken, that after more than 38 years' residence among them, I have to acknowledge myself utterly unable to decide with reference to a stranger, simply by his looks, whether he be Peguan or Burman. There are undoubtedly in the Pegu province many Peguans, who having entirely lost the use of their own language, pass for Burmans, and this probably increases the difficulty of distinguishing the two nations by their looks. Still it remains certain that they are very much alike in features and color, both of which are entirely against the theory of their Hindu origin. My own opinion is, that the Peguans originally came from the east or north-east, rather than from the west. The Rev. Mr. Carpenter, who went overland from Maulmain to Bangkok two or three years since, met a large company of people fleeing from Siamese territory, who call-

ed themselves K'wahs.* A Karen, conversant with Peguan who was of Mr. C's. company, said "They are Talaings!" Ill health has prevented me from visiting these people, (who have settled in British territory) to endeavor to learn something more about them.

From whatever part of the world the Peguans came, I think, their words for *north* and *south*, s'maw kyā, † *under the wind*, or *low wind*, for *north*, and s'mlûng-kyā, ‡ *high wind* for *south*, may be taken as an evidence, that they have long lived where the S. West and N. East monsoons prevail. It is true, that they are now accustomed to say kyā 'tot § *strong wind*, kyā dōng. || a *soft* or *weak wind*, instead of high and low wind; still, I think the origin was as above suggested. Their word for east is p'mok, ** *to appear* or *cause to appear*. Their word for west is p'lāt †† *to extinguish*, having reference of course to the rising and setting sun.

RELIGION.

The Peguans like the Burmans are Buddhists. The Buddhist scriptures are said to have been translated into Peguan, before they were into Burmese. They have one book called the "mûlá mulí," ‡‡ which the Burmans have not. It proposes to give an account of things from the very beginning, before there was a god, or any living being.

The Peguans are much more addicted to demon worship than the Burmans. If a person is taken suddenly ill, they at once make inquiry, as to where he has been; and offerings of rice, plantains, etc., are deposited near the place, especially if he have been in the jungle, hoping

* This is probably တွဲ (pronounced တွဲ) kwā, a *disciple*. As soon as these fugitive Talaings learned, that the foreigner, whom they had met, was a religious teacher, according to custom, they would speak of themselves as disciples. ED.

† သွင်ကျာ။ ‡ သမ္ဗုဒ္ဓကျာ။ § ကျာထထတ်။ || ကျာဒိုနီ။
 ** ဗွဲက်။ †† ပလိုတ်။ ပြုတ်။ ‡‡ မူလမူထိ။

to propitiate the demon, he may have unwittingly offended. They build small houses near their own dwellings, in which they place offerings to demons. Soon after I came into the country, being in a village which had one of these little demon houses near almost every dwelling, supposing they were children's play houses, I looked into one to see what kind of toys the children were accustomed to amuse themselves with; the people who saw me came running, begging me not to go in, as the demon would be angry, and visit the family with sickness.

When a person has been long ill, they sometimes make feasts, in which the women of the family dress fantastically, and dance one after another, until the demon who caused the illness is supposed to take possession of one of them, when she begins to shake like a person in an ague fit; and whatever she says, while in that state, is considered oracular, and any directions she may give with regard to food, or medicine, or offerings, are strictly followed. I once saw a woman dancing at a festival of this kind dressed in an English frock-coat, and a high crowned hat on her head. The sick often make vows, that, if they recover, they will make a demon festival.

There are people among them, who are supposed to understand the mind of the demons, or to have influence with them. Such persons are consulted by the friends of the sick. Passing through the village of Amherst, I saw a crowd of people gathered in front of a house, the owner of which had long been ill. I stopped to see what was going on, and saw a man kneeling with his clasped hands to his forehead. He was surrounded with plantains, sugar-cane, cocoanuts, &c. Just as I arrived within hearing, he said, "Oh demon, lord of grace, have mercy on us, have mercy on us, and tell us what to do for this sick man." I learned, that this man resided about twenty miles distant, and had the reputation of being unusually skilled in demonology.

Some of these demon people are shrewd enough to give directions for things to be done, which will be likely to prove beneficial. While passing through a street of Amherst on another occasion, I heard a man crying, as if in great agony, and called at the door to see what was the matter. It was a case of severe colic. A demon woman was giving directions for a certain quantity of cayenne peppers to be steeped in arrack, and a portion of the mixture to be given to the sick man, and the remainder to be poured upon the ground in a particular direction from the house, giving as a reason, that the demon who had seized the man was a very violent demon, and must have violent medicine.

They are afraid to keep the corpse of a nursing infant in the house over night. As soon as an infant dies, whatever the time of night may be, they start at once for the burying-ground. Being in a Peguan village, I was asked, about nine o'clock in the evening, to visit a sick child. I found it near death, but thought it might live several hours. Soon after returning to my lodgings, I saw people passing with torches, and on inquiry learned, that the child had died, and that they were on their way to bury it. On another occasion I was present, when an infant died about ten at night. As soon as the breath left the body, they rolled it up in a mat, lighted torches, and hastened away to the burial-ground.

Their superstitions with regard to demons are innumerable. Demon worship was undoubtedly their only religion previous to their reception of Buddhism; and, though they are told in their books, that, if a man makes offerings to demons once, and afterwards performs works of merit a hundred times, it will be in vain, like pouring water upon the sand, yet their fear of demons is so strong, that they are continually doing something to appease, or shunning something for fear of offending them. In Maulmain demon feasts have become rare; but offerings to demons are sometimes seen by the sides of the

street. They are usually placed in square baskets, the sides of which are made of plantain stalk, the bottom, of bamboo splints.

DOCTORS.

Any one who chooses takes up the profession of doctor, of which there are two classes, the one giving medicine, the other feeding the patient with all kinds of food. The theory of this latter class is, that the body being formed of various elements, illness is caused by the excess or deficiency of one or another of these, and that some kinds of food go to replenish one element, and some another. They therefore feed the patient with every imaginable thing in hopes of hitting the right one, and thus restoring the equilibrium.

I was once called to see a child about two years old, that was ill with dysentery. I found it in a dying state. On my enquiry what medicine had been given it, they replied, no medicine had been given it, they had "fed the elements." I asked with what they had fed it: they replied, "a great many things." "But what have you given to-day," I inquired. They answered, "Fowl's flesh cooked with asafœtida". Thinking I had misunderstood, I asked them to show it to me. They brought some: and I saw, there was no mistake: it was "fowl's flesh cooked with asafœtida," and the poor child, who died while I was there, had been forced to swallow that horrible mess.

DISPOSAL OF THE DEAD.

When a person dies, the body is washed, and laid out decently, excepting those who die in early infancy, or of some contagious or epidemic disease like small-pox or cholera, when the body is rolled up in a mat, and buried with little delay or ceremony. With these exceptions, they burn their dead. Their coffins, like the Burman's, are very showy, covered with colored paper, the ends of

pea-cock's tails, and tinsel. They make a great parade at their funerals, especially those of elderly people.

EDUCATION.

Among the Peguans, as among the Burmans, the priests are the school-masters. Almost all the boys are put into the monasteries for a longer or shorter period: but the great proportion of them leave before they can read fluently; and seldom looking at a book afterwards, many of them forget all they have learned. There are no schools for girls. It is a very rare thing to find a Peguan woman, who can read, excepting those that have been taught in mission schools. One reason for this is the exclusion of women from their monasteries; but the principal reason is the perfect indifference of the people to their education. When urged to put their daughters into school, they often ask, "Of what use will it be? They cannot become clerks, or hold government appointments. They can take care of children, and cook rice just as well, if they cannot read, as if they could."

[These remarks continue to hold good with regard to some of those rural districts of the Tenasserim Province where Peguan is still taught in the monastic schools; but in Maulmain, and in the old Province of Pegu, where the Peguans have become Burmanized, the lay schools are now attended by large numbers of girls as well as of boys; and some of these girls have become very proficient in their studies, as may be seen from the reports of the department of Public Instruction.—ED.]

LANGUAGE.

The Peguan language abounds in words ending with *h*, the pronunciation of which requires a sudden exhaustion of the air from the lungs. It also abounds in the letter *r*, which always has more or less of the rolling sound. It is never softened into *y*, as in Burmese. Words ending in *ng* are also frequent; hence the language is rough and guttural compared with the Burmese.

There are many Pali words in use, for some of which they have no corresponding words of their own. There are also words in common use, which are the same in

Burmese. Some of these are undoubtedly Burmese words, and have been adopted into Peguan since their subjection to the Burmans. Others I think were taken by the Burmans from the Peguan. The construction of the language is quite different from the Burmese, the location of words being almost always the reverse.

One peculiarity is the different power of vowels, when combined with different classes of consonants. There is some difference of pronunciation among the people which may properly be called *provincialisms*, those from the vicinity of Rangoon and Pegu pronouncing words with final *k* like final *t*; but the Martaban people with few exceptions give the *k* sound; thus *daik*,* *water*, is pronounced by the Rangoon Peguans *dāt*, precisely like the word for *sweet*.† There are also words in common use in one district, which are very seldom heard in another; for instance, *dān †* is the common word for *road* in the Lamaing district, while *klong ‖* is the word unvariably used in the vicinity of Maulmain.

The language is gradually going out of use; and the sooner it is supplanted by the Burmese the better: yet I think, it will be a long time before it ceases to be the language in common use in country villages in the Amherst district, and near the sea-coast in the Martaban district. Many thousands of Peguans migrated to Siam, previous to the occupation of the Tenasserim provinces by the British. They and their descendants continue the use of their own language.

The Pwo Karens in the Siamese territory, bordering on Tavoy District, have Buddhist monasteries, in which the Peguan language is taught; but how extensively, I have been unable to learn. A Karen robber under sentence of death, a few months ago in Tavoy, wrote a letter in Peguan to his wife in Siam. Pwo Karens are called Peguan Karens, both by Burmans and Peguans. The

* သ်။

† သာတ်။

‡ သာန်။

‖ သံ။

Burmese name for them is Talaing Karens (တထိုင်းကရင်), the Peguans, K'rēēng Mon (ကရေင်မောန်) Both tribes of Karens in the Tenasserim Province, and, I suppose, throughout Burma, have adopted many words, such as the word for book (လိက်), ship (ကွေင်), to row (a boat) (ဂိုင် ထိုက်), to tread out grain with cattle (လိုန်), &c. &c. Whether these are real Karens words, which are common with the Peguan, I have not been able to learn.

[Of late there appears to have been a surprising increase in the Peguan population of Burma. Whereas in 1881 the total was given as less than 89,000, those, reporting themselves as Talaings at the census taken in February 1891, amounted to considerably more than 223,000. A few years ago the Mons in Siam were estimated to number about one million.—ED.]

NAMES OF PLACES.

Names abound in the southern part of Burma, in which *kyaik*, *god* forms one syllable, as *Kyaik-k'mī*, *Kyaik-p'rang*, *Kyaik-tō* &c. All these places have some tradition, or something in their location accounting for their names. *Kyaik-kmī*, the native name for Amherst, means "*behold the gods*"—ကျိန်ခမီ။ One tradition with regard to it is, that three images, seated upon a log, floated over from Ceylon, and lodged on the rock near Amherst point, on which an idol temple now stands.

The large pagoda in Maulmain is called by the Burmans *Kyaik-than-lan* (ကျိက်သံလန်)—a corruption of the Peguan words *Kyaik-sēm-lüm*, *Sēm* being the Peguan name for *Shan* or *Siamese*, *lüm*, *to be destroyed*. The tradition is, that a Siamese general encamped with his army in Maulmain, and sent word to the Governor of Martaban, that he was about to attack him, and inquired, what day he would be ready for battle. The Martaban Governor replied, "If there is a battle, there will be many killed and much misery. Let us try the strength of our forces by seeing which can build the biggest pagoda in a single night; and the one that succeeds be

considered the conqueror. The Siamese agreed to the proposition, and set to work gathering bricks, and building a pagoda on the hill, where the large pagoda now stands. The Martaban people set to work and built an immense pagoda of bamboo wicker-work, and covered it with mats, and before daylight had it finished, and white-washed; so that it appeared like a veritable solid pagoda. The Siamese were amazed, and said, "If the Governor of Martaban has force sufficient to build such an immense pagoda in one night, there is no use in attacking him," and retreated. Hence the name of the pagoda Kyaik-sēm-lūm,—ကျင်ဆေင်လုံ။

Kyaik-tō is the name of a large village in the *Martaban District. Tō in Peguan is a species of hornet. It is said, that a swarm of hornets built their nest in the iron net-work on the top of the pagoda; and so it was called Kyaik-tō, the *hornet-god*;—hence the name of the village, ကျင်ထောင်။

A few miles from Kyaik-tō is a pagoda called Kyaik-ī-sī-yū. Isī is a *hermit*, or *devotee*; yū means *to carry on the head*. It is said, that a hermit received three hairs of Gotama. Having disposed of two of them, he resolved to carry the third on his head, until he should find a rock shaped like his head on which to deposit it. He found the rock, and enshrined the hair upon it. The pagoda built upon the place is therefore called by the Peguans Kyaik-ī-sī-yū, ကျင်အိဆီယိုင်။ This the Burmans have corrupted to Kyaik-tī-yō, ကျိက်ထီးယိုး။

There is a mountain in the Martaban District called by the Burmans Zin'-gyaik. This is a corruption of the Peguan Jūng-kyaik—*foot of god*, နိုင်ကျင်။ I have not been able to learn of any legend connected with this mountain. There are many other such names, as Kyaik-kaw, *broken god*, ကျင်ကဝ်။ Kyaik-p'taing, *white god*,

* Now included in the Thaton District.

ကျန်ကြောင်း။ Kyaik-pi, *three gods*, ကျန်ပိ။ Kyaik-prāng, *bank-god*, ကျန်ပြင်။

Some places are named from legends connected with their history, and some from other circumstances. The Peguan name of Maulmain is Mot-mūṅ-lūm, မတ်မွဲလုံ။ *one eye destroyed*. The legend is, that an ancient king had three eyes, two in the usual places, and one in the centre of the forehead. With his third eye he could see what was going on in the surrounding kingdoms. The king of Siam was at war with him; and, finding his plans continually thwarted, he suspected, there were traitors in his camp, and called a council to find out who gave information concerning his plans to the enemy. His officers told him, there was no traitor; but the king of Maulmain was able with his third eye to see all that was going on in the Siamese camp. It was suggested, that the king of Siam should give his daughter to the king of Maulmain, and that, when she had succeeded in gaining the confidence of the king, she could manage to put out his third eye. This counsel was followed, and proved successful; and the third eye was destroyed; hence the name of the city. It is often called Mot-lūm-lūm, *eye destroyed, destroyed*, မတ်လုံလုံ။

There is a mountain in sight of Maulmain, sometimes called "Duke of York's Face." The Peguan name is Kūak-k'bāng, ကွက်ကွင်။ Kūak means *to hang up*, k'bāng means *a ship*. It is said, that the sea at one time came up to the mountain, and that ships were made fast to it. It is also called Krōṅ-k'bāng, which is much the same meaning. The village at the foot of the mountain is called in Peguan Dūng-yām, or Dūng-mī-yām, *city of the weeping mother*, ချင်ယံ။ ချင်မိယံ။ It is said, that the only son of a widow was compelled to go into the army, and was killed in battle. The mother could not be com-

forted, but continued to weep and lament for her son; hence the name of the place.

The Peguan name of Biling is Bīlūm, *destroyed river*, ဝီလီ။ It is said, that formerly the river was navigable for boats; but sand-banks formed in it, and ruined it for navigation.

The Peguan name for Martaban is Mūh-t'māw, *stony point*, mūh being *nose* or *point*, t'māw being *rock* or *stone*, မဟ်တွမ်။

I had always supposed, that the native name of Tavoy was Burmese, and meant *buy a knife*; but in the book referred to, giving an account of Gotama's tours through the country, it is said, that when he arrived at Tavoy, he sat down cross-legged, as represented in most of his images, which in Peguan is ဝဝါ, 't wai, and that from this circumstance the place was called 'T' wai.

Addendum to key on p. vi.

Also a, as in bàre.

ferred, but confined to a bay and lament for her son; hence the name of the place.

The Persian name of Bikaner is Bikan, derived from Bikan. It is said that formerly the river was navigable for boats; but sand banks formed in it, and ruined it for navigation.

The former name for Marwar is Marwar, which name may have been being used or being used for some

time.

I had always supposed, that the native name of Jaisalmer was Jaisalmer, and meant a city; but in the book referred to giving an account of Götama's tour through the country, it is said that when he arrived at Jaisalmer he set down cross-legged, as represented in most of his images, which in Persian is *oos*, 't' was, and that from this circumstance the place was called 't' was.

Abdullah to key on p. 21.
Also a as in here.

GRAMMATICAL NOTES

OF THE

THE PEGUAN LANGUAGE.

§ 1. The PEGUAN LANGUAGE is written from left to right without separation of syllables or words. There are but few words of more than two syllables; and they are mostly of Pali origin.

THE ALPHABET.

§ 2. That the Peguan Alphabet is from the same source as the Burmese, does not admit of doubt, nearly all the simple characters being the same, and many of them having the same sound. It consists of twelve vowels (သွိဝ် swü), and thirty-four consonants, (ဗျန် pyon). The vowels are mostly in pairs, the first a light, the second a heavy sound of what might properly be called the same vowels. When combined with consonants they are written in symbolic form, and in their full form only when they make syllables by themselves. Their power is modified, or entirely changed by the different classes of consonants, with which they are combined, and also, by final consonants. The vowels with their symbols and power, and the manner they are combined with consonants will be seen in the following table.

TABLE OF VOWELS AND SYMBOLS.

<i>Vowels.</i>	<i>Symbols.</i>	<i>Power combined with</i>	<i>က.</i>
အ	none	a, as in Sitka,	က ka.
အာ	ဝ or ၊	a, long as in bar,	ကာ kā.
အိ	ဝ	i, as in kit,	ကိ ki.
အီး	ဝ	i, as in machine,	ကီ kī.
ဥ	l	u, as in put,	ကု ku.
ဥာ	ll	u, as in bull,	ကူ kū.
ဧ	၆	e, as in bey,	ကေ ke.
အဲ	၎	oa, as in oar,	ကော kōa.
အော	၆-၁	au, as in gaur,	ကော့ kaũ.
အဝ	'	ow, as in rustic pronun- ciation of cow,	ကော့ဝ kǎō.

အံ	•	aw, as in kaw, or o in cot,	ကံ	kaw.
အး	:	a, as in Ah!	ကး	kah.

It will be noticed, that there are three characters, that have the sound of broad a, namely အ, precisely like a in Sitka, အဝ, as a in father, and အး the same, only pronounced quick, as though the sound were cut short in the midst of its enunciation, like English Ah! pronounced with an explosive sound.

The symbol (°) does not properly represent a vowel, except when followed by a final consonant: in other cases its place may be supplied by a final ဝ, or အ; thus ကံ may be equivalent either to ကံ or ကံ။ In the former case, it would be pronounced *tawm* or *tom*, and in the latter *taw* or *tö*. When followed by a final consonant, it has the sound of o in *or*.

DIPHTHONGS.

§ 3. The vowels အဝ, and အဲ are combined, and have the sound of *ai* in aisle; as ကဲ, pronounced *kai*. အု and အဲ are combined, and have the sound of *ûi*, as ဝဲ, pronounced *tûi*; except ဝဲ, the sign of the past tense, which is pronounced *tôê*. အဲ, အိ and အု are combined, and have the sound *ûê*, as ဝိ, pronounced *phê*. အေ and အဲ are combined, as ဝေ, pronounced *têê*, or nearly like *târe*. အေ, အဝ and အဲ are combined as ဝေါ, pronounced *pōa*, almost precisely like ဝဲ။

The above diphthongs are never followed by a final consonant; but the diphthong, formed by the union of ဥ and ဣ is always followed by a final consonant, as ကိုင်, pronounced *küing* or *kaiing*.

The following are the only vowels used with final consonants, အဝ, အု, ဥ, ဇ, ဩ, အံ။

§ 4. CONSONANTS.

Character.	Name.	Power.	Remarks.
က,	ka,	k.	It is difficult for a foreigner to get the distinction between က and ဝ. Sometimes the sound of ဝ approaches that of g hard.
ခ,	'ka,	'k.	
ဝ,	ka,	k.	
ဆ,	'kaer,	'k.	The r sound must not be given at the end of the names of any of these letters.
ဂ, င,	gnær,	gn or ng.	
စ,	sa,	s.	The correct pronunciation seems to be tscha. In the Pegu pronunciation the s sound predominates; but in the Martaban pronunciation the ch sound.
ဆ,	'tsa,	ts.	This letter appears to differ from the preceding only in being aspirated.
ဇ,	sa,	s.	The Martaban pronunciation gives this a distinct j sound, which doubtless is more correct.
ဈ, ဋ,	tsaer,	ts.	This letter seldom occurs. It apparently differs from ဇ simply in being aspirated.
ည,	ñaer,	ñ.	
ဋ,	ta,	t.	* Seldom if ever used.
ဌ,	'ta,	't.	* " " "
ဍ,	da,	d.	* In Peguan it retains its proper cerebral sound.
ဎ,	'taer,	't.	Now never used.

* For lack of type the archaic forms of these three letters cannot be given.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
၈	na,	n.	
၉	ta,	t.	
၁၀	'ta,	't.	
၁၁	tàer,	t.	Frequently pronounced with a <i>d</i> sound.
၁၂	'tàer,	't.	
၁၃	nàer,	n.	The archaic form is နံ
၁၄	pa,	p.	
၁၅	'pa,	'p.	
၁၆	pàer,	p.	
၁၇	'pàer,	'p.	
၁၈	màer,	m.	
၁၉	yàer,	y.	
၂၀	ràer,	r.	The archaic form is ဝံ
၂၁	làer,	l.	
၂၂	waer,	w.	
၂၃	sa,	s.	This retains its proper sibilant sound, which the Burmese have lost.
၂၄	ha,	h.	
၂၅	la,	l.	*
၂၆	ba,	b.	This is a very peculiar sound. Perhaps it may best be described as coming between <i>p</i> and <i>b</i> .
၂၇	bàer,	'b.	It is difficult for a foreigner to get this, and at the same time to distinguish it in pronunciation from ဝံ ED.

* For lack of type the archaic form of this letter cannot be given.

အ is also reckoned as a consonant, and is used as a final. The characters ခ, ဌ and ဖ having the same sound as ဝ, ဝ and ဝ are now never used, unless in words of Pali origin; but are retained in the alphabet, or their places filled by the repetition of ဝ, ဝ, ဝ, to fill out the division of letters into fives in repeating in *sing song*, as Peguan boys are accustomed to do when learning. ဋ is also very seldom used, the more easily written ဝ being used in its stead. ဝ, ဝ, ဝ, ဝ, often have very nearly the sound of soft *ch*. ဝ always has the smooth sound of *s*.

There is no *g* in the language save ဂ, which as an initial has the sound *gn* (the *g* being fully sounded.) As a final, it has the sound of *ng*. There is no *z*, or *th*.

The consonants, as it respects their influence on the vowels, are divided into two classes.

In the first are က ခ ဖ ဆ ဋ ဌ ည ဋ ဏ ဏ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

In the second are ဂ ဃ င စ ဖ ဇ ဈ ဉ ည ဋ ဌ ဍ ဎ ဏ ဏ ဝ ဝ ဝ ဝ

§ 5. Names of symbols, illustrated by combination with က။

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
အ		အမာ,	က ka.
အာ	ဝ or ၇	တာဝဲ, hand down?	ကာ ka.
အိ	ဝ	ခရိက္ခိပိ, round head?	ကိ ki.
အို	ဝ	ရာဒဝိ, thing shut? or from အရာဒဝိ, middle thing,	ကိ ki.
ဥ	၇	ဧကိဋိဋ္ဌိ, draw one leg,	ကု ku.

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
ငူ		ကော်ငိုင်စါ, draw two legs,	ကူ kū.
ဇေ	၆	ခဝေမူ,	ကေ kē.
ဆဲ	၂	ခဝဲပုန့်, thrown back,	ကဲ kōā.
ဇြော	} ၆-၁	သွောကာဝဲ, pronounced <i>faunatoā.</i>	ကော kāū.
ဗြ			
ဗြာ			
ဆ	/'	ဝဝ်ကျိပ်, dash over head?	က kǎō.
ဆံ	•	ခွံကျိပ်, dot over head?	ကံ { kom. or kaṽw.
ဆး	:	ခရးကျိပ်, a rake a head?	ကး kaḥ.

The sound of the vowels, when combined with letters of the first class, (which will be called the က class,) is the same, as when standing by themselves, as represented in the table.

§ 6. With the second or ဝ class the sound of the vowel is always modified, though the modifications cannot always be represented by English letters. Sometimes the sound is quite changed, as will be seen by comparing the following table with the two preceding.

ဝ	pronounced	kà	[Here and throughout almost g hard.
ဝါ	„	kàer.	The final r must not be trilled either here or in the last sound.—Ed.]
ဝိ	„	kī.	
ဝီ	„	kī.	
ဝု	„	kū.	
ဝူ	„	kū.	
ဝေ	„	kē.	
ဝဲ	„	kōā.	

၆၀	„	kou. (<i>ou</i> as in <i>Louvre</i> .) *
၆	„	kàow, (the flat nasal sound of <i>ow</i> .)
၆ံ	„	kom.
၆း	„	kehr.

It will be noticed, that several of the combinations with ၆ are represented with the same English characters as with ၆း; but in all these cases the sound is softer with ၆, than with ၆း။ It will also be noticed, that the inherent vowel sound of ၆ is represented with à, the same as ၆၀; yet the sound is lighter; and where ၆ forms the first syllable of a word, the vowel sound is scarcely heard at all, as ၆၀, pronounced *k'ta*, and not *kà ta*.

Where one of the ၆ class of consonants, without a vowel symbol, forms a word by itself, the à sound is followed by a slight *er* sound, but not so distinct, as when combined with the second vowel symbol ၆။ The sound of ၆း is really that of à, pronounced quick, as though the sound were cut short in the enunciation. It is also followed by a slight *er* sound.

§ 7. FINAL CONSONANTS.

Final consonants are designated by a mark placed over them, as ၆။ The only letters used as finals are ၆ ၆့ ၆း ၆ံ ၆း။ ၆့, when used as a final, is always written ၆း; and ၆း is frequently written ၆း။ ၆း is seldom used as a final, its place being supplied by the symbol ` , as ၆း, instead of ၆း။

The consonants have their own legitimate sounds, whatever their positions, with very few exceptions.

* In the Martaban pronunciation *go*; thus ၆၀, *P'go*, the name of the ancient capital of the Peguan Empire.

There is never more than one simple consonant in a syllable, unless one is final.

§ 8. DOUBLE CONSONANTS.

Double consonants, (that is, where one is written under the other, as နှဲး) are either pronounced, as if written separately, as ဘအး, or the upper letter is the same as a final, as ဗာနွဲ, pronounced as if written ဗာနွဲဝ။

Remark.—Even when the upper letter is not treated as a final,—in many instances good usage seems to sanction the writing of two consonants coming together, either one above the other, or both on the same line; thus ကွပ် or ဗကပ်, ဗွန် or ဗဒန်, ဖှ် or ဝထ်။—Ed.

COMPOUND CONSONANTS.

§ 9. Compound consonants are formed by one of the following letters, or its symbol being placed under other letters, viz: ဂ ခ ခ် ယ ဝ ဝ ဝ ဝ, according to the following table.

Letters.	Symbols.	Combined with ဝ, က, or ဝ။	
ဂ	ဂ or ဝ	ဂဝ or ဝဂ	t'gna.
ခ	ခ	ခဝ	t'da.
ခ်	ခ်	ခ်ဝ	t'na.
ယ	ယ	ယဝ	t'ma.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kyā.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kra.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kla.
ဝ	ဝ	ဝဝ	kwa.
ဝ	ဝ	ဝဝ	k'ba.
ဝ	ဝ	ဝဝ	'la.

Compound consonants are pronounced as one syllable, or as nearly so as the case will admit. The symbol ၂,

combined with ω (ω), does not alter the consonant power, but gives the vowel combined with it the same sound, that it has with the ω class. The symbol γ sometimes has the same effect, when combined with ω , without the aspirate being sounded. γ is pronounced *fwā*.

§ 10. *Abbreviations.*

ကေဝ်	for	ကောကံ	နီ	for	နိင်
ကျိ	„	ကျာကံ	နု	„	ဗင် or ဗတ်
ကို	„	ကိုင်	နို	„	ပိုင်
ကို	„	ကိုင်	သို	„	သိုင်
ဂ်	„	ဂင် or ဂတ်	သို	„	သိုင်
တိ	„	တိင်	နို	„	ဒင် or ဒတ်

There are many colloquial contractions, which are not used in writing, as တိ (often pronounced *hai*), instead of သို, for house, and အ: for အ့: entirely.

§ 11. *Modifications of vowel sounds by final consonants.*

When a consonant of the ω class, without a vowel symbol, is followed by a final consonant, the combination has the vowel sound of *au* in pauper, as ဝတ်, *paut* or *pot*, ဝင်, *paup* or *pop*; except with ကံ and င, where it has the sound of broad *a*, as ဝကံ, *pāk*, ဝင်, *pāng*. The symbol γ combined with a consonant, followed by a final, has the sound of broad *a*, as ဝါင်, *pām*, ဝါတ်, *pāt*; except with ကံ and င, where it has the sound of *ai*, as ဝါကံ, *paik*, and ဝါင်, *paing*. The symbol \circ has the sound *i*, as ပိုင်, *pīp*, ပိင်, *pīm*, except with ကံ and င, where the sound is midway between long and short *i*, as ပိကံ *pīk*, ပိင် *pīng*. The symbol ι always has the sound of *û*, as

ရက် *rūk*, ရမ် *rūm*. The symbol င has the sound of long e in bey, as ကေတ် *kēt*, ကေမ် *kēm*, except with က် and င, where it sometimes has the sound of long e, and sometimes ai, as ငေက် is either *pēk* or *paik*; and ငေင် is either *pēng*, or *paing*, as the connection may require. The symbol င-ဝ, when followed by a consonant, always has the sound of long o, as ကောက် *kōk*, ကောပ် *kōp*. The symbol ဝ_၁ has the sound of broad a, as ကိုပ်, *kāp*, ဒိုပ်, *pām*, except with က် and င, when it has the sound of ai, as ကိုက် *kai*k, ကိုင် *kaing*.

Note.—The native ear can make a distinction between ဝါတ် and ဒိုတ်, and between ဝါပ် and ဒိုပ်။ The Martaban pronunciation of ဝက်, and ဝေင် is *oik* and *oing*. Thus the verb, *to lie down to sleep* ဝိုက်ဝိုင်, is pronounced *s'toik 'loing*. The Martaban pronunciation of ကေတ် is *kit*, of ရက် *rūk*, of ကိုက် *kūk*, and of ကိုင် *küng*, as already stated. Ed.

A consonant followed by a final ဝ, without a vowel symbol, has the sound of *aw* in law, as ဝပ် *paw*; with a vowel symbol, the ဝ is not sounded, as ကေပ် *kē*, ကောပ် *kō*, ကိုပ် *kē*.* ဝ is a real aspirate, and requires the syllable to be pronounced in a short, explosive manner, as ကတ် *kawh*, ကုတ် *kūh*.

The vowel sound given by ခ final, when it follows a simple consonant, without a vowel symbol, differs from ဝ final in that it is a little heavier, and is formed more in the throat; but when it follows a consonant with a vowel symbol, it sometimes entirely changes the vowel sound, as ဝေတ် is 'tō, while ဝေခ် is pronounced 'tō.

* Almost *ker*; see key.

Consonants of the \circ class, followed by a final consonant without a vowel symbol, have a sound of *aw* approaching the sound of long *o*, except with ဝ် and င် , when the sound is long \bar{e} , and the single syllable is pronounced as if two syllables, as ဝ်ဝ် , pronounced *pē-uk*, ဝ်င် *pē-ung*. Consonants of this class combined with vowel symbols, followed by finals, modify the sound of the vowels. The modification must be learned by the ear, as it is simply softer than in the ဝ် class, except the symbol ဝ် , which with the ဝ် class, gives the sound of broad *a*, as ဝ်ဝ် *kâh*, but with the \circ class, nearly the sound of *u* in pull, as ဝ်ဝ် *küh*. Perhaps the symbol ဝ် should be noticed, which, with the ဝ် class gives the sound *o* in *nor*, with the \circ class, nearly the sound of long *o*.

As noticed in a previous section, the symbol, ဝ် when not followed by a final consonant, does not represent a vowel, but is used as a substitute for ဝ် , or ခ် , except in one or two instances, where it is used instead of ဝ် . In some cases the same combination stands for two words; as ဝ် may be either ဝ်ဝ် *kawm* (*köm* or *kom*) a bullet, or ဝ်ခ် *kaw* the neck; but generally the same combination stands for but one word. ဝ်ဝ် always stands for ဝ်ဝ်ခ် (*tö*). ဝ်ဝ် always stands for ဝ်ဝ်ဝ် , *töm* to cook. ဝ် stands for ဝ်ဝ် , the affix of masculine gender, (pronounced ဝ်)

§ 12. Accentuation.

In dissyllables the accent almost invariably is thrown upon the second syllable. The same is true of the parts of compound words. This tendency of the language is so strong, that the unaccented syllable is frequently

treated, as if its vowel had been elided; and the word is written as if it were a monosyllable. In such instances the initial letter of the second, or accented syllable, is subscribed directly under the half or unaccented syllable. Thus ပညိ, and ပညိပညဝ် are regularly written ညိ and ညိညဝ်။

When ° stands for ဆ်, it may be considered as the short explosive accent, as အာပိ°, for အာပိဆ် *let us go*; ကောဒေဝံ, for ကောဒေဆ်ဝဆ် *brethren*. Ed.

§ 13. Punctuation.

The mark ‖, called ပိတ် *pāt*, is the only mark of punctuation in the language. To mark the end of a paragraph, the ‖ is reduplicated with a short space left vacant, thus ‖ ‖ (ပိတ်ဇော်။) The mark † (ပိတ်ဇောတ်) *pāt dât the little stop*, begins to be used in printed books, as an equivalent of the European comma.

PARTS OF SPEECH.

There are eight parts of speech in Peguan, namely nouns, pronouns, adjectives, verbs, adverbs, prepositions, conjunctions, and interjections.

§ 14. NOUNS.

There are no changes in nouns to mark their relations to other words. This is shown only by their position.

Some nouns are formed from verbs by prefixing ဝ, as ဝါ *to step*, ဝဝါ *a step, a pace*; ဝိ *to speak*, ဝဝိ *a speech, a saying*; အာ *to go*, ဝအာ *going*, (referring to the gait), as ဝအာညးခိုင့်ရ, *his going, (that is his gait) is good*. Nouns are also formed from verbs by prefixing ဒန္တိမ, as ဝဲ *to be sick*, ဒန္တိမဲ *sickness*; ဝဲ, *to be old*,

ဒနိမဗျူ *old age*; ချိတ် *to die*, ဒနိမချိတ် *death*. Many other nouns are formed from verbs, as ကလောန် *k'lōn, work*, from ကျောန် *klōn to work*; ဒဗျူ *t'mltū darkness*, from ဂျူ *klū to be dark*; ကမ္လာတ် (or *k'mlot*), *a thief*, from ကျတ် *klawt (or klot), to steal*; but no rule can be given for their formation.

[After a preposition မ often seems to transform a verb into a participial noun; thus ဝှဲမတိတ်အာနူဖြိုင် *upon going out of the zayat*. Ed.]

1. Number.

The singular is not distinguished in any manner; thus မိုတ်ကျိုင် may mean, either that *one man is coming*, or that *a multitude of men are coming*. If definiteness is required, the numeral ဝှဲ *one* is added, as မိုတ်ဝှဲ *one man*. The plural is sometimes designated by တံ *tau*, as ညး *he*, ညးတံ *they*. When a multitude is referred to, ဝှိုင် *the many*, is often used, as မိုတ်ဝှိုင်။ Sometimes both ဝှိုင် and တံ are used; thus မိုတ်ဝှိုင်တံ *a multitude of men*.

2. Gender.

Gender is distinguished by a word being added; as မိုတ်တြိ *a man*, မိုတ်ဖြိ *a woman*, ကောန်တြိ *a boy*, ကောန်ဖြိ *a girl*. တြိ and ဖြိ are often used without မိုတ်, as တြိ ဝှဲ *one man*, ဖြိဝှိ *three women*. For animals ထွက် and ခွေံ (ခွေံဆိ) are commonly used, as ဝှဲထွက် *a bullock*, ဝှဲခွေံ *a cow*. ခွေံ is also used to denote maturity of age, in which case it precedes the noun, as ခွေံမိုတ် *a man of mature age*, in distinction from a young man.

3. Case.

The case of nouns is shown by their location. The

nominative always precedes the verb, as *ဆဲအာ I go*, *ဉ္စးချူထိက် he writes*, *ချေင်ဒြေင် the horse runs*.

[Note 1. ဝံ seems often to be used as if it were a nominative affix. Ed.]

The objective generally follows the verb, as *ဉ္စးထက် ဆဲ he struck me*; *ဆဲထက်ဉ္စး I struck him*; *မိတ်ဂှ်ရာန်ဂှ်, that man buys cattle*. It may however precede the verb, as *ထိက်ဂှ်ဆဲပင်ထဲရ I have read that book*, (lit. *book that I read have*;) *မိတ်ဂှ်ဆဲတီရ*, (lit. *man that I know*), or *ဆဲတီမိတ်ဂှ် I know that man*. But, where several nouns are governed by the same verb, they always precede the verb, as *ကပ်တိအကာသဇ္ဇာပ်အရာအိုတ်ထိုတံဂှ် ကျပ်တ္တိဝှ်ပွတ်ထင်ရ the world, the earth, the heavens, all things; God created*.

[Note 2. In this last example ဝှ် seems to be used as an accusative affix. ဝှ် serves the same purpose at the end of a clause used substantively, which forms the object of a transitive verb. Ed.]

The possessive is shown by the thing possessed preceding the possessor, as *သ္မိဆဲ, my house*, (literally, *house I*); *ထိက်မိတ်ဂှ် that man's book*, (lit. *book man that*); *မိဉ္စး his mother*.

The dative sometimes has *ကျီ* or *ကျ* before it, as *ကျီဝှ်ကုဆဲဉ္စိ please give to me*, (lit. *give to me please*.) But more generally it would be *ကျီဝှ်ဆဲဉ္စိ*။ *ဉ္စးဟိုကျီဆဲ*, would be *he spake to me*, or *he told me*.

§ 15. PRONOUNS.

ဆဲ, *I, me, my, mine*, masculine or feminine, when addressing equals or inferiors; thus *ဆဲကျင်ရောင် I will come*; *ကောန်ဆဲ my son*.

ဆိုက်, *I*, (lit. *I a slave or thy servant*), masculine or feminine, used when addressing superiors, or equals, out of politeness regarded as superiors.

ဆိုက်ဗြဲ, *I*, fem. the same as above.

ဧကုဆဲ, *I myself*.

ဝို, *we, us, our*, mas. or fem., used when addressing equals or inferiors, ဝိုညးတံ, ဆဲညး; thus ကောဒေတံဝံ
ဒုင်တဲကိုဆဲညးအိုတ်ရ *the brothers received us*; ကောန်
ဝိုညးတံ, *our children and grand-children*, (lit. *child, grand-child we they*).

ဝိုဝိုက်တံ, *we*, used by inferiors, or by those who out of politeness refer to themselves as inferiors.

ဗေတ် or ဗေင့်, sing., ဗေတ်တံ plur., *you*, spoken to inferiors, and children.

မူး, *thou, thine, thee*, mas. or fem., used in addressing equals.

မူးတံ, *ye or you, your*, mas. or fem., addressed to equals;—
in formal address, ဗးမူး။

ခွတံ, *you*, sing., ခွတံ plur. mas., used only in anger and quarrelling.

ခွဲ, *you*, sing., ခွဲတံ plur., colloquial, (used by the aged to the young.)

မ္ဍို, *you*, fem., sing., မ္ဍိုတံ plur. (contemptuous.)

မ္ဍိုတံ, *you*, used only by persons in anger.

ညး, *he or she, his or her, him or her*.

ခဲ, *he or she*, disrespectful.

ညးတံ, ညးဂမ္တိုင်, *they*, mas. or fem.

ခဲတံ, *they*, disrespectful.

ဧကု, *self*.

ဧကုညး, *he himself or she herself*; thus ဧကုညးဟိုကိုဆဲ,
he himself told me.

In addressing superiors, or speaking of them, the Peguans do not use pronouns, but တီလဂုန် *lord of grace*,
táilo-pōn တီလပိန် *lord of wealth*, or တလဆဲ *my lord*. In replying to a superior, they often use ကျ်, as ယံကျ် *yes, lord*, (lit. *yes, god.*)

§ 16. ADJECTIVES.

Adjectives are placed after the nouns, to which they belong, as မှီတ်ဂြ် *an excellent man*; သွီခိုင် *a good house*; ကျ်ထာဝရ *the eternal God*.

[Nouns are often used as adjectives, as မှီတ်မောန် *a Mon (Peguan) man*; လိက်ဗွာ *a Burmese book*; ဝံ့ဗြာတ် *a plantain tree*. Ed.]

Adjectives are compared by adding လောန်နွဲ for the comparative, and အိုတ် for the superlative, as သွီဇ္ဇကံခိုင် လောန်နွဲထွိုင်ရ, *this house is better than that house*; သွီထေခိုင်အိုတ်ရ, *the house yonder is best*.

To express a slight degree ညိ is used, as ခုတ်ညိ, *a little sweet*, or if compared with something else, *a little sweeter*. To express a very small degree, ညိ is reduplicated, as ခုတ်ညိညိ, *a very little sweet or sweeter*. To express a high degree, but not the superlative, ညိဟံ့သေင် is used, as ခုတ်ညိဟံ့သေင်, *very sweet*, (lit. *not a little sweet*.) ညိ may either follow or precede the adjective, as ခုတ်ညိဟံ့သေင်, or ညိခုတ်ဟံ့သေင်။

With two adjectives, namely ခိုင် *good*, and ဂေါင်, *handsome*, ကျ်, (pronounced kiö or kyaw) is often used in conversation, as ကျ်ခိုင် *exceedingly good*; but it is seldom, if ever, used in books.

1. *Pronominal Adjectives.*

Pronominal adjectives are placed generally after the nouns, to which they belong.

အိုဏ်း, အိုဏ်, *this* (colloquial;) thus, ဝဲဇ္ဇ်အိုဏ် *this day*.
 ဝဲ, အဝဲ, *that*; thus, မိတ်ဝဲ *that man*. [ဝဲ frequently occurs, where it cannot be translated. See § 14.3, Note 2. Ed.]

ဝေဝဲ, or ဝေအ်, *that*, (used in speaking of objects at a distance;) thus, မိတ်ဝေဝဲ *that man*. Sometimes ဝေဝဲ and ဝဲ are both used. In that case ဝေဝဲ is placed before, and ဝဲ after the noun, and are equivalent to *that there*; thus, ဝေဝဲမိတ်ဝဲ *that man there*; ဝေဝဲအိုဏ် *that house there* or *yonder*.

ဝဲ, *this*, as မိတ်ဝဲ *this man*. ဝဲ is frequently used, where it cannot be translated. [See § 14.3. Note 1. Ed.]

ဝေဝဲ, ဝဲ and ဝဲ are sometimes used, when speaking of things that have been spoken of previously, as ဝေဝဲမိတ်ဝဲ *the aforesaid man*.

အိုဏ်, *that*, (spoken of a thing near by,) and အိုဏ်, အိုဏ် *this* are also in common use. အိုဏ် has sometimes an adverbial force with the signification of *here*.

ဝဲဝဲ, ဝဲဝဲ, *of this sort*. These two are often used adverbially with the signification of *thus*, as ဝဲဝဲဝဲဝဲ *thus he spake*; ဝဲဝဲဝဲဝဲ *of this kind*. This expression is also employed with an adverbial meaning, *after this manner*.

ဆ, *whatever*, as ဆဆဆ *whatever there is*.

ဆဆ, *whoever*, as ဆဆဆ *whoever believes*.

မူ or မူဝဲ, *what*, as မူမူဝဲ *what man*, or *what sort of*

man? မူဒ်ရော *what is the matter?* မူဂ်ရော *what is it?*
 မူဒ္ဒဲ *in what place, or where?* as မူဒ္ဒဲညးမန္တရော
where is he? မူဟိုတ် *for what reason? or why?*
 ပသ်, *what kind of?* as ပသ်မိုတ်ရော *what kind of*
a man is he?

မွဲစိ, *how many? or how much?* as ဂ်မွဲစိရော *how many*
cattle? ဩန်မွဲစိရော *how much silver?*

တဏ်ညွာင်, *other, another, as* မိုတ်တဏ်ညွာင် *other men.*
 ထွိုင်, *some, as* ထွိုင်ထွိုင်ခိုင်ထွိုင်ဟံင်ခိုင် *some of the houses are*
good, some are not good.

အိုတ်သို, *all, as* မိုတ်အိုတ်သို *all men.*

သိုဖအိုတ်, *all, the whole.*

ဇွာ်, *every or each, as* ဇွာ်မိုတ် *every man;* ဇွာ်ဆဲညး
each one of us. ဇွာ် and အိုတ်သို are both used,
 and give additional force, as ဇွာ်မိုတ်အိုတ်သို, (lit.
every man, all.)

ဂလိုင်ဂ်, *so much, so many, as* ဩန်ဂလိုင်ဂ် *so much silver;*
 ဂ်ဂလိုင်ဂ် *so many cattle.*

ဂိုင်, *many, or much, as* မိုတ်ဂိုင် *many men;* သတ်ဂိုင်
much fruit. To express a very large quantity or
 number, ဂိုင် is reduplicated, as ဩန်ဂိုင်ဂိုင် *very*
much silver; or ညို is prefixed, followed by ဟံင်သေင်,
 as မိုတ်ညိုဂိုင်ဟံင်သေင်, *very many men, i. e. not a few*
men.

အောန်, *few, or small in quantity, as* မိုတ်အောန် *few men.*
 To express a very small quantity, အောန် is re-
 peated, as သတ်အောန်အောန် *a very small quantity*
of fruit.

2. Numerals.

Numerals generally follow the nouns, as မိုတ်ပန် *four*
men; but sometimes in inanimate objects they precede

the noun, as ပိတံ *three trees*, ပိက္ခာန် *three villages*. In living objects the numeral always comes after the noun.

၁	မွဲ	mūa (Moor almost.)
၂	ခါ	bā.
၃	ပိ	pī or paj.
၄	ပန်	pawn, or pon.
၅	မသုန်	m'sōn (col. p'sōn.)
၆	တရ	t'rau (, k'rau.)
၇	ထပင်	't'pawh(, 'k'pawh.)
၈	ဒစံ	t'chām(, k'chām.)
၉	ဒစိတ်	t'chit (, k'chit.)
၁၀	စင်	chawh.
၁၁	စင်မွဲ	chawh mūa.
၁၂	စင်ခါ	chawh bā.
၁၃	စင်ပိ	chawh paj.
၁၄	စင်ပန်	chawh pawn, or chawh pon.
၁၅	စင်သုန်	chawh son.
၁၆	စင်တရ	chawh t'rau.
၁၇	စင်ထပင်	chawh 't'pawh.
၁၈	စင်ဒစံ	chawh t'chām.
၁၉	စင်ဒစိတ်	chawh t'chit.
၂၀	ခါစောတ်	bā chōh.
၃၀	ပိစောတ်	pē choh, or paj chōh.
၁၀၀	မွဲကံ	mūa klawm, or mūa klom.
၁၀၀၀	မွဲလိ, col. (မွဲလီ)	mūa l'ngim.
၁၀၀၀၀	မွဲလက်	mūa lāk.
၁၀၀၀၀၀	မွဲကိုတ်	mūa kāt.

၁၀၀၀၀၀၀	မွဲပြကောတိကိုတ်	mūa prakautikāt.
၁၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်	mūa nilahūt.
၁၀၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်တံင်	mūa nilahūttonḡ.
၁၀၀၀၀၀၀၀၀	မွဲအသင်ဃဲယံင်	mūa ḡsang - 'kōayong.

[Remark. It is the Martaban pronunciation, which is mainly followed in the above table. The Pegu pronunciation of ၀ would be pī, of ဒဝံ t'sām, of ဝင် t'sawh, and so on. Ed.]

3. Numeral Auxiliaries.

ကလေဝံ, ကလောန် is applied to things in masses or lumps, as တိမွဲကလေဝံ *one lump of earth*; တွာင်မွဲကလေဝံ *one loaf of bread*.

ခစေါင်, or ခစေါ, is sometimes applied to long, round things, as ဒုနိမွဲခစေါ *one bamboo*; but ဝုင် is more generally used.

ဝတေင် is applied to flat things, as ဝက္ခွဲဝတေင် *one sheet of paper*; ခတိုင်ဝတေင် *one board*.

ဇကု is applied either to men or to God, as ကျင်မွဲဇကု *one God*; မိုဟ်မွဲဇကု *one man*.

ဇောင် is applied to flowers, as ကမွဲဇောင် *one flower*; ကဒိဇောင် *three flowers*.

တလ, a master or owner, is applied to men, as မိုဟ်ဒိတလ *three men*, သွိမွဲတလ *one governor*.

ဝုင် is applied to long things, as ဆုမွဲဝုင် *one log*; ပသဲဝင်ဝုင် *ten nails*.

ဒိုဟ် is applied to things in pairs, as မတ်မွဲဒိုဟ် *one eye*; တဲခါဒိုင် *both hands*.

[Note. These numeral auxiliaries are used very sparingly. In its ability to unite the numeral directly to the noun, the Peguan (or Talaing) language resembles occidental languages, and differs from all the known lan-

guages of Farther India. See Mason's *Burmah*, 1st edition p. 131. However the Peguan language appears to have undergone some modification from its contact with the Burmese; for, in addition to the eight mentioned above, the following numeral auxiliaries occur in the colloquial. Ed.]

ကဝး is applied to things curled up, as ဇုက်ဝဲကဝး
one coil of rope.

ကူး is applied to things flat and small, as ထွဲကူး *one leaf.*

ခွိုက်, what is ridden upon, as မိင်ဝဲခွိုက် *one elephant.*

ဝံင် (Bur.) is applied to writings, as ထိက်မိဝံင် *three books*
or *writings.*

ဇိုင် is applied to nets, as ဇိုက်ဝဲဇိုင် *one net.*

ဇြေတ် *a circle or ring*, as ကမိန်ခါဇြေတ် *two rings.*

ထကိုန် is applied to guns, muskets &c., as သေဏာတ်ဝဲ
ထကိုန် *one musket.*

4. Ordinals.

The ordinals are of Pali origin, and follow the nouns to which they belong, as ဝဲဒုတိယ *the second day*; ဝဲတတိယ *the third day.*

ဝထမ or ပဌမ first.

ဒုတိယ second.

တတိယ third.

စတုတ္ထ fourth.

ပဉ္စမ fifth.

ဆဌမ sixth.

သတ္တမ seventh.

အဋ္ဌမ eighth.

နဝမ ninth.

ဒသမ tenth.

ဧကဒသမ eleventh.

ဒွါဒသမ twelfth.

တေရသမ thirteenth.

စတုဒသမ fourteenth.

ပန္နာရသမ fifteenth.

သောဠသမ sixteenth.

§ 17. VERBS.

There are two kinds of verbs, transitive and intransitive. Some transitive verbs are formed from intransitive, as ချိတ် *to die*, ဂဗိတ် *to kill*; ဒေါပ်ဝေင့် *to fall down*, ဗဒောံဗျေင့်

to cast down; ခိုအိမ် to stop, to cease going or doing, ဗခိုအိမ် to cause to stop; လို to be ruined, ဝလို to destroy.

[Active verbs are transformed into passive by the use of ဒုင် to endure, to suffer, thus ဗွဗာင် to feed, ဒုင်ဗွဗာင် to be fed. The impersonal use of verbs is also quite common; thus ဟိုအိုတ်ရ they say. Ed.]

The tenses and modes of verbs are very imperfectly shown by affixes and prefixes. Frequently there is nothing but the connection to show the tense or mode. The present is always expressed by the simple verb, as ညးအာ he goes; ညးစဝုင် he eats rice.

Sometimes two or three verbs follow a single nominative without anything to distinguish tense or mode. This does not cause the confusion, that one would suppose; thus ကောအဲအာရတ်တြောအိမ် my brother has gone to reap paddy, (lit. my brother goes reap paddy); ညးအာဂှါ ရန်ဂှ် he has gone to seek cattle for purchasing, (lit. he goes seek buy cattle.)

To express the doing of one thing during another action, the preposition ရွဲ is prefixed to the nominative, as ရွဲညးအာညးဗဂ်ထိက် while he goes he reads a book, (lit. in he go he read book.) [In such cases the verb following the subject is treated as if it were a participial noun, governed by the preposition ရွဲ။ Ed.]

The only substitute, which the Peguans have for the present participle, is expressed by the use of ဝံင်။ See *Qualifying Affixes*.

Frequently the future is shown only by the connection, as လီယးအဲအာသိုင် to-morrow I will go to the city, (lit. to-morrow I go city.) It is also denoted by ရောင်, as ညးအာရောင် he will go.

The imperative is often expressed by the simple verb without the nominative, as အာ go; အာအာ go, go; ဝံင်ကူင်

be silent, or remain silent. See ဝ or လွှဲ under *Verbal Prefixes*, and ညှိ under *Imperative Affixes*.

1. Verbal Prefixes.

ကျိ expresses permission, as ဆဲကျိညးတြိုင်သွိ *I let him build a house*; ကျိညးအာ *let him go*; ကျိညးပံင် *let him remain*.

[This prefix is strictly speaking the verb *to give*. In English occurs a similar idiom, as may be seen in the following quotation, "Then give thy friend to shed the sacred wine." Ed.]

ဒး expresses necessity, as ညးဒးအာ *he must go*; ဆဲဒးချူ ထိက် *I must write a letter*.

ဝ or လွှဲ, prohibitory, as ဝအာ *go not*; လွှဲကျင် *come not*.

[မ is a participial prefix corresponding to the Burmese verbal affix သော။ Thus မှိတ်မသိင်တံ *the men remaining*, မှိတ်မသရတ်နကျိနာမဆဲ *the man called by my name*. Ed.]

သွိက်ဝံ, *to*, signifies purpose or intention; thus အစာလဝံမ နွိသွိက်သွိက်ဝံကော်ညး *Teacher Lě wishing to call him*. *

ယံ in negation always precedes the verb, as ဆဲယံတိညး *I knew him not*.

2. VERBAL AFFIXES.

(a.) Assertive Affixes.

ထဲ as an assertive affix denotes past action, as ညးအာထဲ *he has gone*.

When a transitive verb is in the past tense, the object of the verb is placed between the verb and this particle, as ညးရန်ရှဲထဲရ *he has bought cattle*, (lit. *he buy cattle done*).

ထဲ as an assertive affix is usually combined with ရ။ It is also frequently used as a continuative affix, thus သ

* သွိက်ဝံ might perhaps with equal propriety be called a conjunction. See § 20. Ed.

ထောင်ဖေင်ထဲဗက်လက်ကရ်အဲရ *put on [your] mantle, and follow me, or having put on [your] mantle, follow me.*

ထန် seems sometimes to be used as an assertive, or closing affix in place of ရ, especially in archaic style.

ရ as an assertive affix, when combined with ထဲ, always follows it, when combined with ဟာ in the direct question, it stands before it; thus ပထဝံပိုင်ကျင်ထဲရ *the hour has come; ထတ်မံင်ရဟာ are [you] well?* It sometimes adds strength to the verb, as ညးအာထဲရ *he has gone, (implying past recall.)* ရောင် is sometimes merely assertive, as နှိကွံင်ရောင် *it is certainly so.*

ဟောင် is sometimes used in formal style in place of the assertive affix ရ, as ရန်မိကျီရန်မညှော်မတ်ဟုံမာန်ဟောင် *the kindness of a mother and father cannot be measured.* Occasionally it occurs in addition to the closing affix ရ, as တုံနအဟာရလျှိန်ဟောင်ကျီရ *in order to provide food continually.*

(b.) *Interrogative Affixes.*

ဟာ always comes at the end of a direct question, as ငြောဆ်နွံဟာ *is there paddy?*

ရော always comes at the end of an indirect question, as မူဂ်ရော *what is it?* ညးဂ်ရော *who is it?*

(c.) *Imperative Affixes.*

ဝို, or ဝိုဆ်, is employed in the imperative first person plural, as အာဝိုဆ် *let us go.*

ညိ is used in addressing a superior, or an equal out of politeness treated as a superior, as ခုဂ်ဂ်ကျိင်ဆဲဒိုက်ညိ *give thy servant this water.* It is a supplicatory affix used in formal style, as in addressing the Deity; thus ဝွိက်တီထပိန်ဂွံကျိင်ပေင်ညိ *thy will be done.*

ရ is used in the imperative, when the speaker assumes superiority over the person addressed; thus ဗက်လက် ကရ်ဆဲရ *follow me*.

(d.) *Affix of Number.*

အိုတ် is a plural affix implying, that all the persons referred to have performed an action, as ညးတံအာအိုတ် *they have all gone*. အိုတ် is also used without a verb, and expresses that a thing is exhausted, or used up, as ဩန်အိုတ်ထဲရ *the silver is exhausted, or quite used up*; ပိုတ်ဆဲအိုတ်ထဲရ *my mind is exhausted, that is, I am completely discouraged*. For still another use of အိုတ်, see under *Adjectives* § 16.

(e.) *Qualifying Affixes.*

တာ signifies *away*, as ကေတ်တာ *to carry away*; ကော်တာ *to call away*.

ဝံ့ expresses power or permission to do a thing, as ညးအာဝံ့ *he may or can go*. ဝံ့ preceded by the negative ယံ, is often equivalent to a prohibition, as ညးယံဝံ့အာ *he may (or shall) not go*.

မာန် expresses ability, as ညးဗင်္ဂလိက်မာန် *he can read*; ညးကွပ်မာန် *he is able to walk*.

မံင် expresses continuation of action, as ညးအာမံင် *he continues to go, or he is going*; ညးချူမံင် *he continues to write, or is writing*.

With the exception of the first, all of these qualifying affixes are simply auxiliary verbs.

(f.) *Euphonic Affixes.*

ဝ and လဝ် seem to be used merely for the sake of euphony; thus ယးတမးဂီလဟိုဝ်ဝ်ရ *the light shone*; and သန္တိလဝ် appears to have the same signification as သန္တိ *to mark down, to take notice*.

ညိ is occasionally used in formal, solemn style; thus ကာလလခိအာညိတဲ့ *when a long time had gone, or after some time.* See *Imperative Affixes.*

(g.) *Closing Affixes.*

ထုန် appears to be obsolete. See *Assertive Affixes.*

ရ is often used simply to close a sentence. It seems also to supply the place of the verb *to be* in predicating a quality; thus မိပ်ဖြိပ် *joyful*, ညးမိပ်ဖြိပ်ရ *he is joyful.*

ရသွံ and ရောင်သွံ are expressive of surprise.

သွံ, *so, indeed*, adds emphasis, or indicates some emotion, as မူးတံနဲလချိုက်ကောင်မွတ်အိုတ်ရောင်သွံ *ye have indeed killed the Prince of Life.*

§ 18. ADVERBS.

1. *Adverbs of Time, Place, and Manner.*

အခါနိ, *continually*, as ညးပအခါနိ *he does continually.*

အနိုင်အပိုင်, *forcibly*, as ညးပအနိုင်အပိုင် *he does it forcibly,*
or *by force*; ညးကေတ်အနိုင်အပိုင် *he took it by force.*

အပ်ဒပ်, *harmoniously*, as ညးတံမံင်အပ်ဒပ် *they live harmoniously.*

ကွပ်ကွပ်, *silently, secretly*, as အာကွပ်ကွပ် *go secretly*; ဗင်
ထိက်ကွပ်ကွပ် *read your book silently.*

ကြိ, *after*, as ကြိညးစပုင်ညးအာချင်ရောင် *after he has eaten
rice, he will go to the city.*

ကွေင်, or ကွေံ, *truly, certainly*, as နိကွေံရောင် *it is certainly
so*; ညးဟိုက်နီအဲကွေံရ *he truly told me*; နိကွေံဟာ
is it certainly so?

ကွာ, *before*, referring to time, as ကွာညးဟွံကျင်အဲဒးအာ
before he comes, I must go.

ကွာထေခ်, or ကွာထေ, *formerly*, as ကွာထေခ်ခံင်ပဲရဲချင်ကျာ်
ခမီ *formerly I lived in Amherst.*

ချိတ်ပျိတ်, *definitely, accurately*, as ညးဟိုချိတ်ပျိတ် *he spoke definitely.*

ဆ, *only*, as ဆညးမွဲဂွံအာ *only one can go*; ချေၣ်ဆဲးဆွဲ
I have only one horse.

ဆောင်လ, *sometimes*, as ဆောင်လညးစဆောင်လညးဟွံစ
sometimes he eats, sometimes he does not eat.

ဆိုက် or ဆိုက်ညောန်, *near*, as ဆိုက်ညောန်ကိုချင်မတ်မွဲလို
တိဗ္ဗန္တိ *there is paddy-land near to the city of Maulmain*;
သ္မိညးဆိုက်ကိုသ္မိမဆဲးရ *his house is near to my father's house.*

ဏီ, *yet*, as ညးဟွံအာဏီ *he has not yet gone*; ဆဲးဟွံဂွံဗြိုင်သ္မိ
ဏီ *I have not yet built a house*; ဆဲးဟွံအာဏီ *I have not yet gone, or I will not go yet.*

တပိုင်, *continually*, as ညးလေပ်တပိုင် *he is accustomed to do it continually.*

ထပ်ကိုထပ်, *again and again*, as ညးဟိုထပ်ကိုထပ် *he said it again and again.*

ပယတ်ပယတ်, *frequently*, as ညးကျင်ပယတ်ပယတ် *he comes frequently.*

မြင့် or ပရတ်, *quickly*, as အာမြင့် *go quickly*; အာမြင့်မြင့်
go very quickly or soon.

To express great rapidity of motion ညိဟွံသေင်
is added, as ချေၣ်ဒြေပ်မြင့်ညိဟွံသေင် *that horse runs very swiftly.* Sometimes ညိ precedes the adverb, as
ညိမြင့်ဟွံသေင် *not a little quick.*

မွဲပရတ်, *very quickly*, as အာမွဲပရတ် *go very quickly.*

မွဲစွံ, *together*, as ညးတံအာမွဲစွံ *they went together.*

သိုက်သိုက်, *slowly*, as အာသိုက်သိုက် *go slowly*; ဟိုသိုက်သိုက်
speak slowly.

2. *Interrogative Adverbs.*

ဣလိ, *where? whither?* as ဣလိသို့ဥးနွံရော *where is his house?* In formal discourse မူဒွဲ, *in what place,* is used in place of ဣလိ; thus မူဒွဲဥးမနွံရော *where is he?*
 နွံလိ, *whence?* as နွံလိရော *whence was it?*
 ပသ်, *how?* as ပသ်အဲအာမာန်ရော *how can I go?* ပသ်ဥးဟိုသ်ဌ်မာန်ရော *how can he say so?* Also *what kind of?* as, ပသ်မိုဌ်ရော *what kind of a man is he?*
 ဆောင်လဆ်, or ဆောင်လံ, *when?* as ဆောင်လဆ်ပိုင်မာန်ရော *when can [we] arrive?*
 မူဟိုတ်, *why? for what reason?* as မူဟိုတ်မပဝ္ဗသ်ဌ်အိုတ်ရော *why are [you] doing thus?*

§ 19. PREPOSITIONS.

The Peguan language appears to be remarkably rich in prepositions. They are of two kinds, namely simple, and compound.

1. *Simple Prepositions.*

အကြာ, *between,* as အကြာသို့ဝါ *between two houses.*
 အဝဲ, *within,* as အဝဲသို့ *within the house.*
 အထိုဆ်, အထို, ထိုဆ်, ထို, (Bur.) *for* (colloquial.)
 အမှတ်, or အသွတ်, or သွတ်, *under,* as အသွတ်သို့ *under the house;*
 သွတ်တုံဆု *under the tree.*
 အလံ့ပွဲ, *throughout,* as အလံ့ပွဲရး *throughout the country;*
 အလံ့ပွဲချင် *throughout the city.*
 ကရောံ, or ကရောမ်, *with, together with,* as အာကရောံဆဲ *go with me.*
 ကု, or ကို, *with,* as ဥးပါကုမဲ *he cuts with an axe;* ဆဲအာကို
 ပျင်ရောင် *I will go with (or by) boat.*
 ကောံကု, or ကောမ်ကု, *with, or together with,* as အာကောံ
 ကုဆဲ *go with me.*

ကြပ်, *near*, as ကြပ်သွိမ်အိမ်သည်လှိုင်နွဲ့ *near my house is a well.*

ဝတ, *before, in front of*, as ဝတသွိမ် *in front of the house.*

ပြိုင်, *throughout*, as ပြိုင်တရသုံးဆယ့်ခြောက်အခါတို့တွင် *through-*
out six years I have had to pay taxes. (Colloquial.)

ဝဏ္ဏ, *instead of, for, for the sake of, on behalf of*, as ဝဏ္ဏ
ကျင့်စဉ် *instead of ကျင့်စဉ်* *read ကျင့်*

ဖရောင်, *in (or into) the presence of*, as နတ်ညးတံဝံတင်ဖရောင်
လာပင်လှဖရောင်သွိမ်အိတ်ရ her masters dragged Paul into
the presence of the magistrate.

နီ, *to, unto*, as နီမြိုင်မတ်မွဲလှိုင်နီမြိုင်ကျော်ခမီ *from the town of*
Maulmain to the town of Amherst.

န, *by means of*, as နဘာသာမိန့် *by means of man's language.*

နီ, *from*, as နီကာလ၌ *from that time*; နီသွိမ်အိမ် *from my house.*

ပွဲ, *in, at, into, unto*, as ပွဲတွဲ၌ *in that day*; ပွဲကွာန် *in the*
village; ပွဲသို့ *at home*; ပွဲအကာသ, *into heaven.*

ဖာ, *with*, (colloquial), as အာဖာအဲ *go with me.*

ဗွတ်, *about*, as ဗွတ်မသုန်လှိုင် *about five thousand.*

မွဲ, *without, outside of*, as မွဲမြိုင် *outside of the town.*

လက်ကရ, *behind, after*, as လက်ကရသို့ *behind the house*;
ဗက်လက်ကရအဲ follow me.

လတူ, *above, upon*, as လတူသို့ *above the house, or upon the*
house; လတူမှာသွိမ် *upon the sea.*

လက်, *during*, as လက်ပိတွဲ *during three days.*

သို့, *with*, as သို့စိတ် *with the mind, or heartily.*

သွက်, *for the sake of, for*, as သွက်ဂထုလှိုင် *for the month*
of P'uh.

မိတ်, *about*, as မိတ်မသုန်နာသို့ *about five hours.*

2nd. Compound Prepositions.

နီလှိုင်, *unto or until*, as နီလှိုင်တွဲ၌ *until that day.*

ဝင်လှိုင်, *over against*, as ဝင်လှိုင်မြိုင် *over against the city.*

နုထီ, *by means of, or with, as* ညးပနုထီတြိန်, *he did it with (or by means of) silver.*

နုအဝဲ, *out of, from among; as* နုအဝဲဂကူဝေါင်သညးလ္လိတံ *some from among the nations.*

နုထီ, *from, as* နုထီတွဲဂ် *from that day.*

ဝဲထီ, *unto, against, at, among, as* ဝဲထီဇုဇာလဆဲညးဂမိုင်တံ *unto our ancestors.*

ဝဲဂတ, *before, as* ဝဲဂတညးမခေပ်တသော် *before his shearer.*

ဝဲဇရေင်, *among, as* ဝဲဇရေင်မိတ်ဂမိုင် *among the people;*

near, as ဝဲဇရေင်တရင်ချင် *near the gate of the city;*

unto, as ဝဲဇရေင်မညွဲကေစွ *unto the work.*

ဝဲမွဲ, *before, as* ဝဲမွဲချင် *before the city.*

ဝဲလတု, *upon, as* ဝဲလတုညးမမိင်အိုတ်သိုတ် *upon all the hearers.*

ဝဲလက်ကရ, *after, as* ဗြသမတ်ဝဲလက်ကရဆဲညးဗက်ရ *a certain damsel followed after us.*

ဝေင်နု, *except, as* ဝေင်နုဇုက်ပသဲဂ် *except this chain.*

ဝေင်နုထီ, *except, as* ဝေင်နုထီကလုတ်တံ *except the apostles.*

သိုက်ထီ, *with, as* သိုက်ထီမဂံင်တြဲ *with boldness.*

ဟိုတ်နု, *because of, as* ဟိုတ်နုဒတိတ်ဒန့်ဂ် *because of that matter.*

§ 20. CONJUNCTIONS.

Conjunctions may be divided into two classes, namely, First. Such as precede the verb, and stand at or near the head of the clause or sentence; *e. g.*

ဂ်လေ, *also, as* တရင်ဂုက်ဂ်လေလွံက်အာတဲ *the prison door also opened.*

ညံင်, ညံင်နဲ, *as, thus* ညးညံင်တလဆဲ *he as my lord.*

ညံင်ဂံ, *that, in order to, as* ညံင်ဂံဗဂ်ထီက်မာန်ဒးပတောန်

that one may be able to read a book, one must learn, or in order to be able to read, you must learn.

ထို့, တူဆီနဲ့, ထို့နဲ့သွက်, that, as ထို့နဲ့ဂရိတ်ညးယွံဂင်ဂေါင်ရ it is not right that [one] should kill him, or it is not right to kill him.

ဒီကို, until, as ဒီကိုညးပိုင်ဆဲအာယွံမာန် until he arrive, I cannot go.

ယံဝရ, if; as ယံဝရမူးယွံကျိင်ပိုတ်မူဂုန်နွံရော if you do not understand, of what profit is it?

ဝေင်နွံ, moreover, as ဝေင်နွံဆဲသွက်ဝံဟိုယွံပွဲရ moreover I have nothing to say.

သွက်ဝံ, that, in order that, as သွက်ဝံကျိပ်ညးမာန်ဂ်းကေံ ပိုတ်ရောင် [you] must try that [you] may be able to give to him.

ဟိုတ်, because, as ဟိုတ်ညးတံတိထဲ because they knew.

ဟိုတ်ဂ်ရ, or ဟိုတ်နွံ, therefore, as ဟိုတ်ဂ်ရတိတ်အာ there-fore depart.

ဟိုတ်မူးဂ်, for, as ဟိုတ်မူးဂ်စရဲတြီဖတ်မိုတ်ညးတံသိုက်မ ထိုက်အိုတ်ရ for they loved man's glory.

ယွံနွံသင်ဂ်, or, otherwise, as မူးတံအာလရင်ခိုင်ရယွံနွံသင်ဂ် မူးတံအာယွံဂတာင် you better go now, or you will not be in season.

မိန်, မိန်ဂ်ဝေ, မိန်ဂ်ကို, yet, though, but, notwithstanding, as မိန်တရဲဇွဲထိုင်ဂ် though the journey is very long.

Second. Such as follow, or stand between the nouns and adjectives connected, and in the case of verbs come at the end of the clause or sentence; e. g.

ကို, also, as ဇာကိုပးကို the net and the snare also; ညးယွံ မာန်ကို he is unable also.

ကို, and, as မကိုကောန်တြီ၊ မိကိုကောန်ဖြ မိကိုကောန်ဖြ father and son, mother and daughter.

ကိုနွံ—ကိုနွံ, whether,—or; as စကိုနွံ၊ သင်ကိုနွံ၊ ကောန်ကိုနွံ၊ ဒဒ်

ကျပ်မညာတ်၌သ္မာညိ *whether you eat, or drink, or work, remember God sees you.*

၌လေကို—၌လေကို, *both,—and,* at the end of successive clauses ; as ကောန်တြှိအဲ၌လေကို၊ ကောန်မြဲအဲ၌လေကို၊ အဲကိုအာဝဲဘာဗ္ဗောန်လိက်ရ *both my son and my daughter I send to school.*

တေဟ်, *if,* as မြီဂူတေဟ်အဲအာဟံ့မာန် *if it rains, I cannot go.* (Colloquial).

မွဲ, *if,* as မွဲဟ်တံဝံ့ဟံ့မံင်ဝဲကွင်မွဲ၊ မွဲတံဝံင်ဟံင်ပြင်ဟံ့မာန်အိုတ် *if these men do not stay in the ship, you cannot be saved.*

This မွဲ sometimes closes a conditional clause, which had been introduced by ယာပ်။

As has already been shown in § 19, ကို and ကို when they precede nouns, have the force of prepositions.

§ 21. INTERJECTIONS.

အိုဝ်, အို, *Oh !*

အိုဝ်ယဲ, *Oh mother ! Oh dear ! Alas !* အိုယဲ။ ဩယဲ။

အိုတလီ, *Alas !* (Literally *Father, [we] perish!*)

ဟဲ, *Ah ! ha ! aha !* used in derision and contempt, also in calling out to a child.

ဟို, *Halloo ! ho !* used to attract attention, when calling to a person at a distance.

Days of the Week.

အဒိုတ်	Atüt,	Sunday.
စန်	Chawn, or Chon,	Monday.
အင်္ဂါ	Angàer', or Angà',	Tuesday, or Mars.
ဗုဒ္ဓဝါ	Pût'tàwàer, or Pût'tàwà',	Wednesday, or Mercury.
ဗြဟ္မတ်	Pràawp'ti, Pràawp'tài,	Thursday, or Jupiter.
သိုက်	Sàk,	Friday, or Venus.
သို့ဝင်	S'ng'isaw, (low house),	Saturday, or Saturn.

[The Martaban pronounciation of this last is Haisaw. Ed.]

I have read one Peguan book, in which the days of the week are numbered, instead of being named. I have never heard this in conversation; but on inquiry I am told, that they do sometimes use numbers, beginning with Sunday.

Names of Lunar Months.

စ	Chōa,	April (nearly.)
ပသ်	P'saik,	May „
ဇေတ်	Chih or Jēh,	June „
ဒဂိုန်, or ခဂိုန်	T'kūn, or 'T'kūn,	July „
ဂဉ္ဇေဝီ	K'dōasī, or K'dōasai,	August „
ဘတ်	'Pawt,	September „
ဝတ်	Wawh, or Vawh,	October „
ကထိုန် or ဂထိုန်	K'tân, or 'K'tân,	November „
မရေက္ကသိုက်	M'raik k'sü,	December „
ပုတ်	Pūh,	January „
မတ်	Maik,	February „
ဖဂရိုန်	'Pawrakūn,	March „

Table of the Year

Monday
 Tuesday
 Wednesday
 Thursday
 Friday
 Saturday
 Sunday

The following is a list of the days of the year in which the days of the week are repeated in the same order as they are in the calendar. I have never heard this in conversation, but on inquiry I can find that they do sometimes use numbers, but they will hardly

Table of the Months

April (April)	April	6
May	May	5
June	June	5
July	July	5
August	August	5
September	September	5
October	October	5
November	November	5
December	December	5
January	January	5
February	February	5
March	March	5

PHRASES
IN PEGUAN
TRANSLITERATED.

N. B. For the sounds of vowels, &c. see § 2, and § 3; and also § 11 on Modification of vowel sounds by final consonants, on page ninth of Grammatical Notes.

NOTE.

There are in Peguan two interrogative particles, viz. ဟာ (*hā*), for questions that can be answered by yes or no, and ရော (*rau*) for questions that cannot be answered by yes or no. There are also two verbs နှိ (*nûm*) and နှိ, (*tawh*) which are equivalent to the English verb *to be*; but they are not used interchangeably. ဝင် *to remain*, is in some questions also equivalent to the verb *to be*.

In questions in which နှိ occurs, the affirmative answer is simply ယုံ (*yü*) *yes*, or နှိ, or both combined; but the negative answer is not ယုံနှိ, as we should expect, but ယုံမဲ့ (*hü mū*) (lit. *not one*); as ဩန်နှိတာ *is there silver?* The affirmative answer may be simply ယုံ, or နှိ, or ယုံနှိ; but the negative answer is always ယုံမဲ့။

In questions in which နှိ occurs, the negative answer is ယုံသောင် (*hü sēung*) *no*; as နှိသိုဝ်တာ *is it a sheep?* ယုံသောင်နှိပဇံရောင် *no, it is a goat*.

Frequently ယုံသောင် is also used in the question, as နှိဩန်ယုံသောင်တာ *is it not silver?* ယုံသောင်နှိလျှဲ *no, it is copper*.

EXAMPLES OF QUESTIONS AND ANSWERS.

- Q. မူးထတ်မံင်ရဟာ။ m'ně 'tawt mong rə hā. Are you well?
- A. ယုံအဲထတ်မံင်ရ။ yü ōə 'tawt mong rə. Yes, I am well.
- A. အဲထွံထတ်ဇွင်နွံ။ ōə hū 'tawt jwawh (commonly pronounced fawh) nūm. I am not well, have fever.
- Q. ကြောံနွံဟာ။ sraw (or saw) nūm hā. Is there paddy?
- A. နွံဗွတ်စင်န။ nūm p'not chawh ně. There are about ten baskets.
- Q. ကြန်နွံဟာ။ srawn (or sawn) nūm hā. Is there silver? (money.)
- A. ထွံပွဲပွဲသာ။ hū mūə mūə saik. There is none at all.
- A. ဆညိထွံပွဲ။ chhə nǎ hū mūə. Even a little there is not.
- Q. မူးဗြဲလိက်မာန်ဟာ။ m'ně pawh loik mǎn hā. Can you read a book?
- A. ယုံအဲဗြဲလိက်မာန်။ yü ōə pawh loik mǎn. Yes, I can read a book.
- Q. လေပ်လိက်ရဟာ။ lēp loik rə hā. Do [you] understand books?
- A. ဗင်မာန်ညိညိ။ pawh mǎn nǎ nǎ. [I] can read a little.
- Q. မိုင့်ဂ်လေပ်လိက်ရဟာ။ m'nih kawh lēp loik rə hā. Does that man understand books? *i. e.* Is he a learned man?
- A. ယုံအစာလေပ်။ yü əchā lēp. Yes, Teacher, he does understand.
- Q. ညးလေပ်ကျောန်ဂျင်ရဟာ။ ně lēp klōn klung rə hā. Is he accustomed to make boats? or Does he know how to make boats?
- A. ညိညးလေပ်ယုံသောင်။ nǎ ně lēp hū sēung. He knows not a little, *i. e.* he is very skilful.
- Q. မိုင့်ဂ်လေပ်သုင်စေဗရဟာ။ m'nih kawh lēp sūng chē

- na p'bū ra hā. Does that man drink intoxicating liquors? or Is that man accustomed to drink intoxicating liquors?
- A. ညးဟံ့လေဝ်သုင်ထးလး။ ñě hū lēp sūng lě lě. He does not drink at all, or he is not accustomed to drink at all.
- A. ဆညိညးဟံ့လေဝ်သုင်။ chhə ññ ñě hū lēp sūng. Even a little he does not drink.
- Q. မွိုင်ဂှ်လေဝ်စတိန်ရတ။ m'nih kawh lēp chě 'pīn ra hā. Does that man eat opium?
- Q. စတိန်ခိုင်တ။ chě 'pīn 'kāh hā. Is it good to eat opium?
- Q. စတိန်ခိုင်ရတ။ chě 'pīn tawh tūh ra hā. Is it a sin to eat opium?
- Q. မူဟိုတ်ခိုင်ရော။ mū hāt tawh tūh rau. Why is it a sin?
- Q. စတိန်ဇကုကာယုလိဟံ့သေင်တ။ chě 'pīn j'kau* kāya lūm hū sēung hā. By eating opium are not the bodies of men injured?
- Q. စတိန်လေဝ်ခိုင်ယဲဟံ့သေင်တ။ chě 'pīn lēp tawh yōa hū sēung hā. Does not eating opium produce disease?
- Q. မွိုင်စတိန်ဂှ်လေဝ်ညးဟံ့လိဟံ့သေင်တ။ m'nih chě 'pīn kawh lē ññ lūm hū sēung hā. Are not the understandings of those who eat opium destroyed? or the opium eater also, is not [his] understanding destroyed?
- Q. မွိုင်စတိန်လေဝ်ကွတ်ဒြပ်ညးဟံ့သေင်တ။ m'nih chě 'pīn lēp klawt trop ñě hū sēung hā. Do not men who eat opium steal the property of others? or is not the opium eater accustomed to steal the property of others?

* That is the Martaban pronunciation. The Pegu pronunciation would be J'kū.

- Q. နှိသာဝံ့တဲ့နှိဒုဂ်ယံသေင်တာ။ taṃh saik kawh tō-è taṃh tūh hū sēung hā. It being so, is it not a sin?
- Q. မူးကောင်ပိုင်ရးအမေရိကတာ။ m'ně kēung chāp rě Amērikā hā. Have you ever been to the country of America?
- A. အဲကောင်ပိုင်ခါဝါ။ ၝ kēung chāp bā wà. I have been [there] twice.
- Q. မူးကောင်ညာတ်ဇာဒိသိုင်ရတာ။ m'ně kēung ñat † jà tai sāng rā hā. Have you ever seen a lion?
- A. အဲယံကောင်ညာတ်မွဲလေဂ်။ ၝ hū kēung ñat mūa lēh. I have never seen one.
- Q. စပုင်တဲ့ရတာ။ chě pūng tōē rā hā. Have you eaten rice? (or dinner.)
- A. အဲစတဲ့ရ။ ၝ chě tōē rā. I have eaten.
- A. အဲယံဝံ့စကီ။ ၝ hū gū chě nēm. I have not eaten yet.
- Q. လေဝ်စကွာင်တာ။ lēp chě kwaing hā. Are [you] accustomed to eat bread?
- A. ဆောဝ်လအဲလေဝ်စ။ ‡ chhō la ၝ lēp chě. Sometimes I eat [it.]
- Q. လေဝ်စပျုန်တာ။ lēp chě 'pyūn hā. Are [you] accustomed to eat meat?
- A. လအိလအဲစမွဲဝါ။ laṃ lě ၝ chě mūa wà. Once in a long time I eat [it.]
- Q. မိုဂ်မန်လေဝ်သုင်ခိက်တာ။ m'nīh mon lēp sūng bok hā. Do the Peguans smoke? or are the Peguans accustomed to smoke cigars? Literally, *Are Mon men accustomed to drink tobacco?*
- A. ညိလေဝ်သုင်ခိက်ယံသေင်။ ñī lēp sūng bok hū sēung. [They] are accustomed to smoke not a little.
- Q. ရဲကွာန်ဆူကံလေဝ်ကောန်ဗွရတာ။ rōa kwan inaw lēp

† The Pegu pron. would be *zàtī sāng*. ‡ Pegu pronunciation, *so*.

klôn p'ngà rā hā. Do the people of this village cultivate paddy? (or more literally,) Do these villagers work paddy-lands?

- A. ညးလွီၤကျောန်ဗွဲ။ ညးလွီၤပါဝ်က။ nē l'ngü klôn p'ngà. nē l'ngü pām ka. Some cultivate paddy, some catch fish.
- Q. မိုၣ်ဂံၣ်ဒိန်ဒြပ်နွံရဟာ။ m'nih kawh pān trop nūm rā hā. Has that man property?
- A. နွံညိၣ်ငြဲၣ်လွံသေင်။ nūm nī klūng hü sēung. [He] has not a little [property.]
- Q. အပါဗေၣ်ကလေင်န့ၣ်တဲၣ်ရဟာ။ apā pēh k'lēung nū dūng rā hā. Has your father returned from the city? (Addressed to a little child.)
- A. ညးယံၣ်ကလေင်လီၤ။ nē hü k'lēung nēm. He has not returned yet.
- Q. ညးကလေင်တဲၣ်ဆူၣ်တံၣ်ဟာ။ nē k'lēung t'ngōa inaw hā. [Will] he return to day?
- A. ညးယံၣ်ကလေင်ဒိုင်ကလီၤ။ nē hü k'lēung tō k'li. He [will] not return till day after to-morrow.
- Q. မူးယံၣ်အာလီၤဟာ။ m'nē hü ā nēm hā. Are you not yet gone? or Will you not go yet?
- A. ဆဲယံၣ်အာလီၤ။ ōa hü ā nēm. I will not go yet.
- Q. ကွၢ်ကွတ်ယံၣ်ဝိုင်လီၤဟာ။ k'bang k'mot hü chāp nēm hā. Has the steamer (fire-ship) not arrived yet?
- A. ယံၣ်ဝိုင်လီၤ။ hü chāp nēm. [It has] not arrived yet.
- Q. မူးယံၣ်ကျီၣ်ခေံကျောန်ဟာ။ m'nē hü kü dē k'lōn hā. Will you not let him make it? or Will you not let him work? This is spoken to an inferior. See also the next two questions and their answers.
- A. ဆဲယံၣ်ကျီၣ်ခေံကျောန်။ ōa hü kü dē k'lōn. I will not let him work.
- Q. မူးယံၣ်ကျီၣ်ခေံကျင်သွံဆဲဟာ။ m'nē hü kü dē klūng s'ngī (or hai) ōa hā. Will you not let him come to my house?

- A. ပွိုက်ခေံနွံခေံကျဲင်မာန်။ p'moik * dē nùm dē klüng mìn. [If] he wish, he can come.
- Q. မူးယံင်ဂီၤခေံဗင်လိက်ဂ်ဟာ။ m'ně hū kü dē pawh loik* kawh hā. Will you not let him read that book?
- A. အဲယံင်မိက်ကီၤခေံဗင်လိက်ဂ်။ ၵa hū moik* kü dē pawh loik* kawh. I do not wish him to read that book.
- Q. မူဂ်ရော။ mú kawh rau. What is it?
- Q. မူဂ်ကော်ရော။ mú kawh kōk rau. What do [you] call it?
- Q. မူဂ်ပရော။ mú kawh pə rau. What are [you] doing?
- A. အဲကရေက်အောင့် ၵa k'rēuk ၵh. I am splitting wood.
- Q. မူညးပရော။ mú ñe pə rau. What is he doing?
- A. ညးတိက်မံင်။ ñē toik† mong. He is lying down.
- Q. မူနွံရော။ mú tawh rau. What is the matter?
- A. ယံင်နွံသွံ။ hū tawh mūə saik. Nothing is the matter.
- A. ကောန်အဲဂတုစေင့်နွံထွီတဲခေံကပ်။ kōn ၵa k'tom chēh nū s'ngī (or haj) tōə dē kaw. My child fell from the house [and] broke his arm.
- Q. မူနွံညးယံင်အာရော။ mú tawh ñě hū ā rau. Why does he not go?
- A. ဟိုတ်ညးယံင်ထတ်ညးအာယံင်မာန်။ hāt ñě hū 'tawt ñě ā hū mān. Because he is not well, he cannot go.
- Q. မူညးကျောန်ရော။ mú ñě klōn rau. What is he making?
- A. ညးကျောန်ကွီ။ ñě klōn kwī. He is making a cart.
- Q. ဝတ်ညးကျောန်မာန်ရော။ pə saik ñě klōn mān rau. How can he make [it]?
- A. ဟိုတ်ညးလေပ်တဲညးကျောန်မာန်။ hāt ñě lēp tōē ñě klōn mān. Because he knows how, he can do [it.]

* The Pegu pron. would be p'maik, lēt, and maik.

† Pegu pron. tēt.

- Q. မူညးကျောန်စရော။ *mú ñě klōn chě rau.* What does he do for a living? (lit.) What does he do to eat?
- A. ညးသွံရာန်စဗျာ။ *ñě sṳ̄ rān chě 'pyā.* He buys and sells bazaar for a living.
- Q. န္ဍုလီကွင်ဂြကျင်ရော။ *nú lü k'bang kawh klüng rau.* Where did that ship come from?
- A. ကွင်ဂြကျင်န္ဍုချင်မာလာကာ။ *k'bang kawh klüng nú dūng mālakā.* That ship came from Malacca.
- Q. ဣလီမူးအာရော။ *ilü m'ně ā rau.* Where are you going?
- A. အဲအာကုအိ။ *ōṅ ā klaw.* I am going to the garden, (lit.) I go garden.
- Q. ဣလီယဲဝဲမူးနွံရော။ *ilü yai m'ně nūm rau.* Where is your mother?
- A. ညးနွံဝဲကွာန်။ *ñě nūm p'dōṅ kwan.* She is in the village.
- Q. န္ဍုခိုင်ပုင်ဟာန်ခိုင်ထွက်ဟာ။ *tawh daik p'nüing hā, tawh daik p'tēuk hā.* Is it salt water, or fresh water?
- A. ခိုင်ပုင်။ *daik p'nüing.* Salt water.
- Q. ခိုင်ကွံမိုင်ဟာ။ *daik k'nom mong hā.* Is the water boiling?
- A. ယွံကွံဏီဗွံဂိုဂို။ *hü k'nom nēm k'tàú küm küm.* [It] does not boil: [it is] only lukewarm.
- A. ခိုင်ကွံဗွဲပရင်တောင်။ *daik k'nom pwōṅ p'rawh nūng.* The water will very soon boil.
- Q. ကလောင်တိုက်ဟာ။ *k'lēung taik hā.* [Do you] return by land?
- A. ယွံသောင်ကလောင်ကီဂြင်ရောင်။ *hü sēung klēung kü klüng rong.* No [I] will return by boat.

EXAMPLES OF SHORT SENTENCES.

သွက်ခွံသင်ကို့ခိုင်ပွဲခွက်ညို။ s'wak gū sūng kū daik mōa
'kwak nī. Please give me a cup of water to drink.

ကေတ်နင်ခိုင်ဟွဲတဲကျောန်ခိုင်လက်ဖက်ညို။ kit nēung daik
k'tàù tōē klōn daik lēk 'pak nī. Bring hot water
and make tea.

ကေတ်နင်ကျောတ်။ kit nēung k'mōt. Bring fire.

လးခပ်ကဲတဲပွဲနိစတစညို။ lē 'k'pawk tōē p'tān chēna chē
nī. Having spread the table put on food.

အာပျာရာန်နင်ကပွဲဝသာ။ ā 'pyā rān nēung ka mūa p'sā.
Go [to the] bazaar [and] buy one viss of fish.

အာတုက်နင်ခိုင်ပွဲခိုင်။ ā tük nēung daik mūa nūng. Go
[and] draw a pot of water.

ခဲပိက်ဝံဟင်ခိုင်။ ၵa moik gū hūm daik. I wish to bathe.
The Pegu pronunciation would be more nearly ၵa
maik kū hūm dāt.

ခိုင်တိုန်ခိုင်။ ယံပေင်လီ။ daik tān mong: hū paing nēm.
The water (tide) is rising. It is not full yet.

ပွဲဂတုပိက်ကိုပိစွက်ခိုင်လေဝ်ခိုင်အိုတ်။ p'dōa g'tau paj mok
kū paj chwēuk daik lēp j'nūk āt. In the third [day]
of the waxing and the third [day] of the waning of
the moon, the water (tide) is the greatest. The
Pegu pronunciation would be more nearly p'dōa
k'tū pī mok kū pī swēuk, dāt lēp s'nōk āt.

ပပိခိုင်ခေင်ပွဲခိုင်တဲရ။ pa paj chō daik chēh mūa chō tōē rā.
The tide has fallen one-third. Literally, Making
the water into three parts, it has fallen one part.

ပယျံစွဲနာခိုင်ပေင်ရောင်။ p'yām chawh nādī daik paing
rong. At ten o'clock it will be full tide.

ကာလခိုင်ဟွဲစးခိုင်ဝါတ်ခိုင်။ kāla daik k'tū chà daik wāt
mong. At spring-tide, it is difficult to go against it.

အာလိုင်ဂျင်ပိညို။ ā loing glūng paj nī. Go hire three boats.

The Pegu pronunciation would be more like *ā laing klüŋ pī nī*.

၇၂၆ ဝှဲဝှဲခိုင်ခိုင်တင်္ဂါကံးနွံညးပန်။ *klüŋ mūa mūa m'ni*
küŋ t'ngai k t̃a ñm ñe pawn. There must be four
 oarsmen to each boat.

ဝှဲတ္တညိတံသေင်။ *t'ngōa k'táu ñe h̃y s̃eung*. The sun is
 very hot, (lit. not a little hot.)

အာဝှဲဝှဲတ္တဒးခလဝ်ကျိင်ရောင်။ *ā p'dōa t'ngōa k'táu t̃a 'k'law*
k'daing rōng. [When you] go in the sun, [you]
 must carry an umbrella.

ဆောင်လအာဝှဲဝှဲတ္တထဲကျိင်လဝ်ဝိ။ *chhō la ā p'dōa t'ngōa*
k'táu tōē k'dāp lēp kī. Sometimes going in the
 hot sun causes headache.

ဝှဲသဝ်ထဲအာခိုင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē ā 'kāh rōng*. [When
 the] sun is low, [it] will be well to go.

ဝှဲသဝ်ထဲဓိင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē bāh rōng*. [When
 the] sun is low, [it] will be cool.

ဝှဲပျိတ်ထဲရ။ *t'ngōa plāt tōē ra*. The sun has set.

ဝှဲတိန်ထဲရ။ *t'ngōa t̃an tōē ra*. The sun has risen.

ပယျံဝဂါဝှဲဒးအာရောင်။ *p'yām 't'ka t'ngōa t̃a ā rōng*.
 At midnight [we] must go.

မတ်ဗြဲတိုဝံင်တိုဝှဲရောင်။ *mot prōa t̃am mong p'tōm kl̃y rōng*.
 The clouds are thick, the night will be dark.

ကောဝှဲယံးကြိုက်ကျိင်ပီကျိင်ခီရောင်။ *klā t'ngōa h̃y yě*
krāk k̃u chāp kyaik 'k'mī rōng. Before day-break,
 [we] ought to arrive at Amherst.

ပိုင်ထဲသွက်ဝှဲမိုက်အပေါတ်ဒးဂှဲကွီရောင်။ *chāp tōē swāk g̃y*
'p'dak apōt t̃a klai kwī rōng. Having arrived
 [we] must seek a cart for carrying the baggage.

ပန်ဝှဲလောန်ထဲဒးကလောင်ရောင်။ *pawn t'ngōa lōn tōē t̃a*
k'lēung rōng. After four days, [we] must return.

ကြိုက်ကျိမံင်မွဲဂတုရောင်။ *krāuk kù mong mōa k'tau* rōng.*
[You] ought to remain one month.

ဟိုတ်ကောန်ဆဲယွံထတ်ဒးကလောင်ပြိုင်။ *hāt kōn oā hū 'tawt t̄a k'l'ung prawh.* As my child is not well, I must return soon.

အာတိုက်နွမတ်မွဲလိုဒီကျါခမိဒ်တရဲခါတွဲရောင်။ *ā tāk nū mot mūa lūm tū kyaik 'k'mī tawh t'rāau bā t'ngōa rōng.*
From Maulmain to Amherst by land is a journey of two days.

အာကျိပိုင်ဒ်မိတ်မသုန်နာဦ။ *ā kù klūng tawh büt m'sōn nādī.*
Going by boat it is about five hours.

အခြင်ဂိုင်ကွီက္ခောတ်နွမတ်မွဲ လိုဒီကျါခမိဝံအာပိုင်ခါနာဦမာန်။
a'krāng klong kwī k'mōt nūm nū mot mūa lūm tū kyaik 'k'mī kù ā chāp bā nādī mān. Were there a railroad from Maulmain to Amherst, [we] could go in two hours.

အကြာချင်လွင်ကျိချင် ပြန်ညး တံ ဝံ ကျောန် ဂိုင် ကွီ ကျောတ် ရဲ
ဝဂၢၤသုဝံဂ်ရ။ *ākra dūng l'kūng kù dūng prawn nē taw p'tawm klōn klong kwī k'mōt p'dōa mūa l'ngim t'cham klom 't'pawh chōh pawn snām kawh ra.* Between Rangoon and Prome they commenced making a railroad in the year one thousand eight hundred and seventy-four.

ဂိုင်ဂ်ကျောန်ပန်တဲအကြာချင်ခါဂိုင်အာဝံကလောင် ရဲ မွဲ တွဲ ရောင်။
klong kawh klōn pa tawh tōē ākra dūng bā kawh kù ā kù k'lēung p'dōa mūa t'ngōa rōng. That road having been made between those two cities, [you] can go and return in one day.

မိန်တရဲတြဲခလိုင်ဂ်ညး တံ အာ ကျင် ယွံ သောင် မိတ်။ *būn t'rāau j'ngōa† 'k'lūng kawh nē taw ā klūng hū dōng büt.*
Though the journey is long, those that travel are not much wearied.

* The Pegu pronunciation would be more nearly k'tū.

† Pegu pronunciation, s'ngōa.

ဝှင်တရညှင်ဝှံအာစိပ်ပြင်ဂှ်ညးရးပလိုတ်တံလေပ်ချပ် ဗ စာ ရ ဏာ
လအိတ်တို့ရ။ klong t'râu ñong kü ā chāp prawh kawh
ñě rě p'lāt taw lēp 'kyāp p'chāranā †l'it t'wü rā. Peo-
ple of western countries are continually contriving
how they may travel fast.

ရိုင့်သွံဂှ်လေညးတံလေပ်ဝှံကသပ်တမိဗွဲမဂှ်ပြင်ရောင်။ rüh s'nam
kawh lē ñě taw lēp kü k'sawp t'mī pwōa m'klüng
rōng. Every year also they make very many new
inventions.

ကလောန်ဇွာ်ဇွာ်ဂကူညှင်ဝှံတဲ ပြင်ဂှ်လေညးတံလေပ်ချပ်အိတ်
ရ။ k'lōn j'mep †j'mep k'kūt ñong kü tōē prawh kawh
lē ñě taw lēp 'kyop āt rā. They also contrive to
do all kinds of work quickly.

မဟိုက်ကောင်တောင်တုတ်ယာတ်ဂှ်တဲကလောန်ဂှ်ပြင်ဂကူညးတံ
လေပ်ကောန်ကိုဝက်အိတ်ရ။ mē p'tawm kü klēung
tō tot yāt kawh tawh tōē k'lōn klüng k'kūt ñě taw
lēp klōn kü chāk āt rā. Besides spinning and wea-
ving cotton, many other kinds of work are done by
machinery.

ဂလောန်မုသာဂှ်ပဝါဝေင်အိတ်။ k'lān mūsā kawh pai wēung
āt. Avoid lying.

ဂလောန်မုသာဂှ်ယွံဂပ်ဂေါတ်ဟိုလးလး။ k'lān mūsā kawh hü
kawpkō hām lě lě. It is never proper to speak
falsehood.

ဇကူကိုဇကူဂလောန်သွံသွတ်ဂှ်ဟိုအိတ်ရ။ *j'kau kü j'kau
k'lān s'dām s'mōt kawh hām āt rā. Speak the truth
one to another.

ဂလောန်ကွပ်ယုတ်မာဂှ်လွဟို။ k'lān klī pawp yūt mà kawh
l'pā hām. Do not speak vile words.

လွလက်ညးတုင့်ညွာင်။ l'pā lēuk ñě t'nawh s'aing. Do
not revile others.

‡ Pegu pronunciation, p'sāranā. † Pegu pronunciation, s'mēp s'mēp.

* Pegu pronunciation, s'kū kü s'kū.

† Martaban pronunciation, 'kū kau.

k'maw ñě t'nawh kawh hām āt ra. Speak words that are profitable to others.

ဂဏာန်ပျူတ်ဗွေက်စရဲဲညးဂ်လှဟ်။ k'lān pyot p'taik ch'rai ñě kawh l'pa hām. Do not traduce others.

ပဲရိတ်လောဘဂ်လှဟ်အခေါင်။ p'dōa chüt lō'pə kawh l'pa kü ḁ'kōng. Do not give license to an avaricious spirit. (Be not avaricious.)

ဒိန်ဒြိုင်တွံလှိုင်ရိတ် ရောင် သင်္ဂ် လှ သ လေင်။ pün trop klüng tōē kü l'mūh chüt rōng saik kawh l'pa s'lēh. Do not think, if you could obtain riches that you would be happy.

လောန်နွဲဂ်ထပ်တြိုင်တြိုင်ကီဂ်ပညာရောင်။ lōn nū klai 'taw sawn kawh, krāūk kü klai pāñā rōng. More than [you] seek gold [and] silver, [you] ought to seek wisdom.

အတိုင်ခပ်မေတ္တာဂ်ဒွေတ်ဗက်အိတ်ရ။ ḁtaing' taw mēttā kawh t'kit pēuk āt ra. Live according to the law of love.

ညင်ဂံထပ်တြိုင်လှလှတ်အာကိုခပ်။ ñong kü 'taw sawn kawh l'pa lūt ā kü 'taw. In order to obtain gold [and] silver, do not go [and] transgress the law.

ယံရိတ်ဇကုနင်ဒင်ကိုဇကုဂ်ခိင်ဂိတ်ယံ မာန်ရ။ yemra chüt j'kaw* nēung tūh kü j'kaw* kawh büh chāt hū mān ra. If your own heart condemns you, [you] cannot be happy.

ကာလခဲလေးခဲအာပျာ။ kāla ḁa 'kla mong ḁa ā 'pyā. When I have leisure, I [will] go [to the] bazaar.

သွီလေးပဲကွာန်ကံယံပဲ။ † s'ngi 'k'la p'dōa kwān nāw hū mūa. There is no vacant house in the village.

ပဲကွာန်ခိုင်ဂ်ရဟ်တိညိဒိင်ယံသေင်။ p'dōa t'kaw 'k'mūng kawh rawh tai† ñi 'kāh hū sēung. The soil of Bilu Island is very good.

ပဲကွာန်ညးလွီကောန်ကုအိ။ညးလွီကောန်ဗွရ။ p'dōa t'kaw kawh

* Pegu, s'kū. † Martaban colloquial, hai. ‡ Pegu, ti. || Pegu, s'mēp.

ñě l'ngü k'lōn klaw, ñě l'ngü klōn p'ngā rā. On this island some cultivate gardens, some cultivate paddy.

ပဲ့ကော့ခိုင်ဂုတ်သတ်ဇွာဝ်ဂကူညိခိုင်ယွံသေင်။ p'dōa t'kaw
'k'müŋ kawh rawh sawt j'mep|| k'kü ñĩ 'käh hü
sēung. All kinds of fruit on Bilu Island have a rich
flavor. (More literally, On 'K'müŋ Isle the flavor
of every kind of fruit is not a little good.)

ပဲ့ရးမောန်ဗွာဝ်စကမတ်ကုန်ယွံလေဝ်နှိ။ p'dōa rě mon p'mà
kawh ch'na 'kawt k'dawn hülep tawh. In the
Mon and Burmese Country famines are not com-
mon.

ပဲ့ရးလ္လီုဒဒ်စကမတ်ကုန်ယွံလေဝ်နှိပယတ်ပယတ်ရ။ p'dōa rě
l'ngü t'tawh ch'na mē 'kawt k'dawn kawh lep tawh
p'yawt p'yawt rā. In some countries famines oc-
cur frequently.

ပဲ့ရးဝံ့ဗြဲလေဝ်ဂူဂြိုင်။ p'dōa rě wü prōa lep kü klüng. In
this country there is abundance of rain.

ပဲ့ဒေသလ္လီုဂြဲဗြဲယွံလေဝ်ဂူ။ p'dōa tēsā l'ngü kawh prōa hü
lep kü. In some places it does not rain.

ပဲ့ဒေသလ္လီုဟိုတ်ခိုင်ဂြိုင်တံ့ချေဲတံ့ဆယွံမွဲ။ p'dōa tēsā l'ngü
hüt büh klüng t'nom 'kyōa t'nom chhü hü müa.
In some places it is so cold there is neither grass
nor tree.

ညးဗာက်ဗွေဝ်တံ့ဆယွံတုရ။ ñě paik* p'tōm t'nom chhü
kawh tōe rā. He has cut down that tree.

သွက်ဝံ့ဝံင်ပွတ်ခေံ † တရေက်အောင့်တုရ။ swak kü chong
p'mōt dē t'rēuk ṭh tōe rā. The wood is split ready
for burning, or He has split the wood for burning.

ခေံ† ဗာက်ဒးဇိုင်ကိုမဲ့။ dē paik* tē chüŋ†† kü mūē. He has
cut his foot with an axe.

ခေံ † ရေက်မံင်သတ်လိမ်တုခေံရေက်ဒးတဲဇကုခေံ † ရ။ dē raik
mong sawt limāau tōe dē raik tē tōa j'kau† rā. She

* Pegu pronunciation, pēt. † He and she inferiors. ‡ Pegu, s'kü.

|| Pegu, s'mēp. †† Martaban, jüŋ.

was cutting an orange, and she cut her own hand.

ဟိုတ်ခေံ ဟံထတ်ခေံ ခေပ်သော်ခေံတဲရ။ hāt dē hū 'tawt
dē 'kip sōk dē tōē ra. †He has cut off his hair,
because †he was ill.

ဝါဂတု မွဲဝါထကျာ်တံထေပ်ကးသော်ကျိတ်ရ။ bā k'tau || mūa
wà l'kyaik* taw lēp ka sōk k'dāp ra. Once in
two months the priests shave their heads.

ပဲရး ဝိုတ်တေံဇွာ် မိုင့်တြိ ထေပ် ခေပ်သော် ကျိတ်။ p'dōa rē
p'lāt tē j'mep m'nih trū** lēp 'kip. sōk k'dāp. In
western countries every man cuts off [his] hair.

ဖြဟတ်ဆဲယံ့မွဲ။ srāhawtt†† ōa hū mūa. I have no strength.
ဟိုတ်ဖြဟတ်ယံ့မွဲဆဲရံင်လိက်ယံ့မာန်။ hūt srā hawtt†† hū mūa
ōa rong loikt† hū mān. Because I have no strength,
I cannot study. (More literally) Because there is no
strength, I cannot look at book.

ဆဲကျိတ်တဲရဆဲဒးဒီးရောင်။ ōa kwüng tōē ra ōa tē tū rōng.
I am weary, I must stop.

ဟိုတ်ဇွင့်ညးနွံညးကျင်ယံ့မာန်။ hüt jwawh†† ñě nūm ñěklüng
hū mān. Because he has a fever, he cannot come.

ကျာ်တေံလိက်ကရေင်ယံ့မွဲ။ klā tē loik k'rēung hū mūa.
Formerly the Karens had no books. (More literal-
ly Formerly Karen book not one.)

လ္လိုင်လိက်ကရေင်နွံဂိုင်။ l'mūh loik k'rēung nūm klüng.
Now the Karens have many books. (More literally,
Now Karen books are many.)

ပဲမိုင့်ကရေင်မိုင့်ထေပ်လိက်နွံမွဲမဂိုင်။ p'dōa m'nih k'rēung
m'nih lēp loik nūm pōa m'klüng. There are many
among the Karens that understand books.

အစာဝေတ်ညးမစီရေင်အခပ်လိက်ကရေင်ပွဲဝဲသက္ကရာတ်ခရေတ်
မွဲထွီဒစံ ကံ ထ ပင့် စောင့် ပိ သူဝံ ဝှ်ချိတ်ရ။ ačhā wēt
ñě m'chīrēung a'kaw loik k'rēung wū p'dōa sakk'rāt

|| Pegu, k'tū. * Pegu, l'kyāt ** Martaban pronunciation, krau.

† He, an inferior. †† Usually pronounced, s'āhawt.

‡‡ Usually pronounced, fawh.

'k'rit mūa l'ngim t'chām klom 't'pawh chōh pai s'nām 'kyāt ra. Teacher Wade, who prepared Karen letters, died in the year of the Christian era one thousand eight hundred and seventy-three.

မိုင့်ကရေင်ဂဝ်ဂေါင်ဗဒ်သ္မာ အစာ ဝေတ် လ အိတ် တ ဝိုင် ရောင်။
m'nihk'rēung kop kō pawh.s'nā achā* wēt l'ittawū rōng. It is proper that the Karens should remember Teacher Wade (gratefully) forever.

သ့ပတ်ခမ္မတမိန့်အရဲ့ဘာသာဗျာဉ်ကောမံဗုက်ဝံ ကွဲဲ ဟိတ်ဘာ
သာမန်ရ။ slapot **tommà t'maj† nū ap'dōa 'pāsā p'mà kawh kau mem-pük wü klai p'tet 'pāsā mon ra. Ko Mem-pük translated the New Testament from the Burmese language into the Mon language.

သွိုက်ဝံကျီညီသာဃွပ်ဃွး ကိုဂလာန်ပါလိဟေထသဂ်အစာဟာဇွေ
လဝံဗွဲဗွဲဃွးကိုဂလာန်ပါလိရ။ s'moik kù kù nīsā s'top-s'ta kü k'lān pālī† hēlasa kawh achā* hāsweḷa wü p'ñi|| p'ñop s'ta kü k'lān pālī† ra. That [it] might strictly conform to the Greek original, Teacher Haswell compared [it] carefully with the original.

မိုင့်မောန်ဂဝ်ဂေါင်ဗဒ်သ္မာအစာဟာဇွေလ ကို ကော မံ ဗုက် လ
အိတ်တဝိုင်ရောင်။ m'nih mōn kop kō pawhs'nā achā* hāsweḷa kü kau mem-pük l'ittawu rōng. The Mons should remember (gratefully) Teacher Haswell and Ko Mem-pük forever.

* Pegu pronunciation, aṣā. † Pegu, t'mī. ‡ Martaban, pālāi.
|| Martaban, p'ñai. ** Usually pronounced, 'lapot.

To show something of the construction of the language, the Lord's prayer is given below, with the English word under the corresponding Peguan word.

It must be remembered, that in addressing a superior, it is not proper to use a pronoun, that wherever *thou* or *thine* occur in English, *Tilakûn*, *Lord of grace* is used, or *Tilapân*, *Lord of wealth*; and wherever *we*, *our*, *us* occur, **pōē-dik-taw* (*lit. we slaves*) is used. ညိ *nī* closes every petition.

THE LORD'S PRAYER.

မအံက်ပိုဒိုက်တံမနွံဒိုင်တဝဲတုံအကာသ၊ နာမတီလပိန်ဝံဒွန်မ
 Father our who art in heaven, name thine reveren-
 ရေင်သေင်အဲပရဲဂ်ကီဒ်ညိ။ သန်ထာန်တီလပိန်ဝံဂ်ကီတန်တြန်ညိ။
 ced let (it) be. Kingdom thine be established. Will
 ပွက်တီလပိန်ဝံညိုင်နဲမချိုက်ပေင်ပဲတုံအကာသတေံဂ်လတူတီဇှော်
 thine, as perfected in heaven, on earth also let (it) be
 ဂ်လေကီချိုက်ပေင်ညိ။ စဏအဟာရသွက်ဝံဂ်ပိုင်လမျီုရံဂ်အပဲတွဲ
 perfected. Food for living sufficient in day this give
 ဝံ့ကိုက်ကုပိုဒိုက်တံညိ။ ဒုင်ညးမလတ်အာကီပိုဒိုက်တံညိုင်နဲပိုဒိုက်
 to us. Sins of those sinning against us, as we for-
 တံမလးဂ်။ ဒုင်ပိုဒိုက်တံဂ်လးကီညိ။ ဒုဲဒုင်မထေံဖန်ဏာဂ်ယံ့ကို
 give, sins our also forgive. Places (where) sin en-
 ဗက်အာတဲ။ နူကီအရာယံ့ခိုင်တံဂ်လေဟံင်ပြင်ပိုဒိုက်တံညိ။ ဒွန်မ
 tices, not let (us) follow. And from things not good
 ပိုင်အပိုကီဗိတြိဇာအနုတ်ဒီကီဇှော်ကပ် အဆက် အဆက် ဂ် ကီ
 deliver us. Dominion and power (and) glory unto
 တန်ပဲတီလပိန်ညိ။ အာမေနံ။
 all worlds continually let abide in thee. Amen.

* Martaban pronuncition, *pōē-doik-taw*.

SELECTIONS FROM PEGUAN BOOKS.

SELECTIONS FROM PECUVIA BOOKS.

The following is part of a chapter on filial obligations from a Peguan book called the *mēungk'la'sút*. (မင်္ဂလသုတ်။)

ယွံမှိတံ၊ တိဇောံ မှု၊ ဣၼိ ဓါ ကိုတ် ကိုပန် လက်ယောဇနာ၊ ကိုပန်လ
* ဟုတ်ပရဲဂ်မွး၊ ဣၼိ လောန်ရ။ နူ ဣၼိ တိဂ် ကံ့ဆလွီဆမ္ပဲလက်ဆ၊ ဂုန်မိ
ကိုဂုန်မဂ် သတိုလောန်သန်။ ယွံဂမှိတံ တလဲစက္ကဝါ လဲးလောန်သန်ရ။
ညောံ ဓတ်ဂုန်မိမတဲ၊ စက္ကဝါ ယွံလဲညင်နဲပးတနိုင်ကို၊ ဂုန်မိကိုဂုန်မ
ကံ့ဆလွီဆမ္ပဲလက်ဆလဲလောန်နူ စက္ကဝါတုန်။ ယွံဂမှိတံ၊ မှာသမိတ်
မှုလယိုဂ်ဝလွီကို မှုလွီ၊ သွာသွိတ်ဂးသွိုဂ်လောန်ရ။ ဂုန်မိကိုမကံ့
ဆလွီဆမ္ပဲလက်ဆသွိုဂ်လောန်အာ နူ သွာသွိတ်ဂ်တုန်။ ယွံဂမှိတံ၊ တွံ
ထိန္ဒရာတ်ဂဝလွီကို ဂုလွီယောဇနာမွးသျှင်လောန်ရ။ ဂုန်မိကိုဂုန်မ
ကံ့ဆလွီမ္ပဲလက်ဆသျှင်လောန်နူ ကောတ်တွံထိန္ဒရာတ်ဂ်တုန်။ ပဲဂုန်
မိကိုဂုန်မပသ် မဝံ့ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမစါမပြသ်ဂ်၊ ယရကောန်
ပွဲ၊ ပူးသွံကိုလပ်မိ၊ ပူးဖိုကိုလပ်မတဲ။ လုကိုဒးထိုန်တိ။ ဗုတ်သွိခုတ်
ပတ်တြိကိုသိုတ္ထ။ ကိုဒးယိုက်ဏာကေွံကြာန်ဂ်လေ၊ ခေတ်ရော်ဂုန်မိ
ကိုမယွံမာန်ကို။ ယွံဂမှိတံ၊ ဗွတ်ရတ် ၇ ပြကာသက်သက်၊ နူတိနီဘ
ဝက်ဗင်လပ်တဲကိုဇိုန်ကိုမိမတုန်ဂ်လေ၊ ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမယွံမာန်
ကို။ ယွံဂမှိတံ၊ ဝိန်စက္ကဝါပိုင်ဇမ္ဗုဒိပ်က္ကံ့ဂုတ္တန်တေ့ဝဲတသိုရတ် ၇ ပြ
ကာဂ်၊ ကိုဇိုန်ကိုမိကိုမတုန်ဂ်လေ၊ ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမယွံမာန်ကို။
ပသ်မဝံ့ခေတ်ရော်ဂုန်မိကိုမမာန်ရောယပ်သူး။ ယွံဂမှိတံ၊ ယရပူဂို
ပွဲပွဲမိကိုမယွံပွဲသဒ္ဓါစာဂ။ မယွံပွဲပွဲဂ်ကံဖိုဂ်၊ ညင်သေ့ဝံနွံကိုသဒ္ဓါ
စာဂ။ ညင်မိကိုမသေ့ဝံပွဲဂ်ကံဖို။ ညင်မိကိုမသေ့ဝံပွဲ၊ ဒါန်သေ့ဝံ
နွံနုသီ၊ သေ့ဝံပင်မိင်ခေတ်၊ သေ့ဝံပွတ်ဘာဝဏာ။ ညင်မိကိုမယွံဒးအာ
အပါဂ်ကို။ ညင်မိကိုမသေ့ဝံအာပိုင်ချင်သွပ်မြိုဗာန်၊ သာဝံပွဲဟိုဒ
လောံညောန်ပွောဂ်ကိုပိုတ်မိမတံမာန်ဂ်၊ နှိ မဝံ့ ခေတ် ရော်ဂုန်မိမစါ
မာန်ရောင်။ ယွံဂမှိတံ၊ ဣၼိ တိဇောံ လောန်၊ ဗွဲကိုဂုန်မိမစါတဲ၊ တိဇောံ
သုဒန်ကို။ စက္ကဝါလဲလောန်ရ။ ဗွဲကိုဂုန်မိမစါ၊ စက္ကဝါဗုတ်ပးတနိုင်
ကို။ တွံထိန္ဒရာတ်သျှင်လောန်သန်။ ခါညောံဓတ်ကိုဂုန်မိမပုန်ထိန္ဒ

* လဟုတ် is the same as နိုလဟုတ်။

ရာတ်ထိုက်တန်၊ သွင်ကိုတံဇောက်မွဲကို။ သွာသမိတ်အိုသိုတံဂ်
 ခါရက္ခိသွင်ကိုဂုန်မိဗ္ဗးညံင်သွင်ဇာလ္လောင်ဇောက်မွဲကိုရ၊ ဂုန်မိကို
 ဂုန်မဗ္ဗေဝံဇတ်ဟံမာန်ဟောင်သင်ဂံကျာ်တြဲဂးရ။

Translation of the above.

Yes, priests, the earth has a thickness of more than two hundred and forty thousand *yojanās*; we say it is very thick; more than the thickness of the earth a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold greater is the kindness of a mother, and the kindness of a father.

Yes, priests, the ²*chakkāvā* is exceedingly broad; measured by the kindness of a mother and father the ²*chakkāvā* is not broad, its width is but as the eye of a needle: the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold broader than the ²*chakkāvā*.

Yes, priests, the sea has a depth of eighty-four thousand ¹*yojanās*. We say the sea is exceedingly deep; the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold deeper than the sea.

Yes, priests, the rock ³*Sinnarat* is eighty-four thousand ¹*yojanās* high; but the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold higher than the top of ³*Sinnarat*.

How can we repay the kindness of a mother and father, which is thus excellent? Any child, who should give his right shoulder to his mother, and his left shoulder to his father, and not let them tread upon the earth,

-
1. One *yōjanā* is equal to $13\frac{1}{2}$ English miles.
 2. The *chakkāvā* comprises the great central mountain, around which the sun is supposed to revolve, four continents and the surrounding seas, and islands.
 3. The great central mountain "Meru."

but carry them even to the privy, he could not repay the kindness of his mother and father.

Yes, priests, if he should heap up the seven kinds of precious stones in a pile reaching from the earth to the heavens, and give it to his mother and his father, he could not repay the kindness of his mother and his father.

Yes, priests, if possessed of the whole ²chakkawā he should give the four continents, embellished with the seven kinds of precious stones, to his mother and his father, he could not repay their kindness.

How then can the kindness of a mother and father be repaid? Yes, priests, any one who has a mother and father not religiously disposed, and who do not believe in future rewards and punishments, if he is able to instruct them, and arouse their minds, so that they become religiously disposed, and believe in future rewards and punishments, make offerings, repeat the commandments, listen to the law, and repeat religious sentences, in order that they may not go to places of punishment, but may arrive at the celestial regions, and Nirvana, that man repays the kindness of his mother and father.

Yes, priests, the thickness of the earth is very great, compared with the kindness of a mother and father it is but the thickness of a bamboo leaf. The ²chakkawā is exceedingly broad: but, compared with the kindness of a mother and a father, it is but as the eye of a needle. The rock Sinnarat is exceedingly high; but when measured by the kindness of a mother and father it is like a small ant-hill. The whole ocean, when compared with the kindness of a mother and father, is but as a small brook. The kindness of a mother and father cannot be measured. Thus the excellent god spake.

LEGENDS.

Nos. 1 and 2 of the following selections from မင်္ဂလသုတ် show the rewards of filial piety. No. 3 is to show, that all Pātisawts are grateful, not only to parents, but also to others.

No. 1.

အတိက်တေဗောဓိသတ်ဗိုဗ္ဗိ တမာတ်၊ မိက္ခိမဒမုမတ်စွံလဝ်ဝဲ
ထွံဂိဇကုတ်နမဂ္ဂံပျုန်ပြိုင် ငှ်ရင်တလင်တဲဗစမိမရ။ ဝဲကာထင်္ဂလ
မဝ္ဗဲနိဗယဂးယျ၊ ဝဲဇရေင်သုသာန်ဗရာန္ဒသီ၊ ဟဝံစွတ်သတ်တဲ၊ ပါ
လဝ်ပးဒနက်ရ။ ဗောဓိသတ်ခွံဒး ဒနက်လွဲတဲ၊ ဗြသ္မာမိက္ခိမရ။ ဒန္တိအဲ
မဒးဒနက်ဝံမိက္ခိမခါယွံတီတဲ၊ စမိန္ဒင်အဲရသွံ။ ပသင် မိမခါသွံပ
အဟာပုန်ရော။ မသက် ကုအဟာဂှ်တဲ မဒး ဗျိုဏ္ဍဂှ်ခွံ ဝဲထွံ ဂိဇ
ကုတ်ရသွံ။ သင်ဝံနဘာသာ မွိုင်ဂတေင် ယံ တရ။ ထမ မိင်ယဝံ
ဗောဓိသတ်တဲ၊ သင်ဝံသွာန်တိုန်ရ။ ယွံတမာတ်သတ်တမာတ်ပွဲဝံ၊
ဝဲထာန်မုဗ္ဗုတ်ကံယောဇနာတံဂှ်၊ ဗုတ်ဇကုဝဲပွဲကို လေဝံညာတ်ကို။
တလအဲမဒ်တမာတ်ဂှ်၊ ဇာကိုပးကိုမွဲးခွံရတ်ဂှ်ကိုမုဟိုတ်ဟဝံတီဟ
ဝံညာတ်ညိရောလ္လဂး။ ယွံကောလ္လယရပုဂ္ဂိုဝဲဝဲလဝ်သရံပါပ်တဲ၊
ဇာန္တိကိုဒန္တိပးခွံ ကို ချပ်ပြိုင် ယွံ ဒးရ။ လွေင်မပရေင်ကံဂှ်မွဲးဒင်ရ၊
ကောထမ၊ ဗောဓိသတ်ဂး။ ယွံတမာတ် တပညာတလအဲမဥပ္ပကာမိ
မ၊ ညးမတီဂုန်မိမညင်တလအဲဂှ်၊ တံနဂဗိုတ်ကေံယွံဂင်ဂေါင်ရဂး
တဲ၊ သင်ပးတဲ၊ ယွံတမာတ်တလပညာပျုန်အဲအတိုင်ပွဲက်ဗိုတ်ဂှ်ဂိုင်
ကေတ်တဲ၊ ဖျုဏာသွက်မိမရ။ စမြဲမြဲနိမိမခါရလမဂး။ ယွံကောထမ
တလအဲမဝံဗုးဖျဲအဲသီအိုင်တရိုင်ဗိုတ်ခွံဂှ်၊ ကောန်သန္တာတလအဲ၊ မိမ
ကောဒေဟဝိဝါရတလအဲ၊ ကိုဝံအိုင်တရိုင်ဗိုတ်ဝဲထာန်တထိုက်ညိ
ရ။ ဗောဓိသတ်ရာဒနာကိုလမတဲ၊ ပင်ကလေင်စဗိုပ်မိက္ခိမရ။ တဲ၊
ပျုန်ဂိုင်ဖျဲဗစမိက္ခိမခါရ။ သင်ဝံကျင်ဝဲသတ္တနိပါတ်ဇာတ်ဟောင်။
နအနူဘတ်မတီဂုန်မိက္ခိမဂှ်၊ ထမဒးသိုက်မိုက်တဲ၊ ဟဝံဂဗိုတ်မဝံဗုး
လမျိုဟောင်။

Translation of Legend 1.

In a former time *our Pû-tīsawt was a vulture. He placed his blind parents in the rock Gĭj'kūt, and brought the flesh of buffaloes, cows, &c., and fed them there.

At that time a hunter name Nĭlĭyě set a snare in the burial-ground of Benares; and Pû-tīsawt was caught in the snare of the hunter. Remembering his mother, and his father, he said, "Not knowing that I am ensnared, they will be expecting me. How shall my mother and father obtain food? Destitute of food they will pine away with hunger in the rock Gĭj'kūt." Thus he lamented and wept in the language of men.

The hunter hearing the lamentation of Pû-tīsawt said to him, "Yes, vulture, the nature of vultures is to see even the carcase of a rat a hundred yojanas distant. My lord is a vulture. How is it that you have been ensnared? Why did you not see?"

Pû-tīsawt replied, "Yes, brother hunter, any one who does evil deeds will not discover nets and snares, but must endure the consequences of his deeds."

The hunter replied, "Yes, vulture, lord of wisdom, it is not proper to kill any one who is so grateful, and returns the kindness of his parents, as you do. "Thus saying, he loosened the snare, and said, "Take as much of my flesh as you wish, and carry to your mother and father, and feed them.

Pû-tīsawt replied, "Yes, brother hunter, you have with joy set me free. May your wife, and children, parents, and all your relatives enjoy the place of happiness." Pû-tīsawt having thus prayed for the hunter, flew away, and returned to his mother and father, and fed them with the flesh he had brought.

Thus is it contained in the Sottānipatjāt. By virtue

* Pû-tīsawt is one, who in some future state is to become a Buddh. Our Pû-tīsawt invariably refers to Gōtama.

of knowing the kindness of mother and father the hunter experienced a feeling of satisfaction in that he had avoided the taking of life.

No. 2.

အတိတ်တော် ဗောဓိသတ်ပျံ နှိမ်ငှက်ကြိုင်ဂွါကို၎် ညဉ့်ထောင်သွား။ နှိ
သွိမ်ငှက်ပဝါဒစံ ဝေတ်တို့ကျောန် ခိုတ်ကိုမိဒမူမတ်၊ ခွင်တ်လစိန်
ဂြိုပ်ဟေမဝန်။ ဝဲမသဂ္ဂတာပ်လံ၊ ထေဝံကျေံသကံပဝါတု၊ ပဂကေဝံ
ကိုမိဒမူမတ်တု၊ ပဋ္ဌေံအာဇိုင်တွံ မဟိမု စဏ္ဍော ရနာ နိတ်ဩကို
ထစဒကင်္ဂဝဲ။ ဝဲဂို၎်တွံ ဇရေင်လစစုံလင်မိတုမြိမြိန်တရ။ ဝဲကာလ
ဂှ်လ္လညးချင်ဗရာနုသီဝဲကလိင်အာတရလုက ၅ တွဲဂထေဝ်ယံအာ
စိပ်ဒမံင်ဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်မိင်ယဝါလ္လဂှ် ကြိန်ကရုတ်ကာ
တုတ်တံပုဇကုကိုလ္လ၊ ဝှိန်စုံလ္လ၊ ကြိတ်ဇကုတု၊ ပလံင်ဗစိပ်ဝံင်ဇှေင်
ထစးတရ။ ထာန်ဒမံင်အဲလပဟိုကိုညးညိ။ ဂကန်ကိုလ္လတုကလေင်
စအာရ။ လ္လစစိပ်ဗရာနုသီတုလ္လောဝ်ကြိသွိ။ ကာလဂှ်စိင်န္နီလေချိတ်
အာ။ လ္လဂှ်ကေဝံညး မလေပ်ကွတ်စိင်သွိ ပ္ဍောင် ကာကိုအာ ကေတ်
နင်ဗောဓိသတ်။ စိပ်တုဝဲရင်န္နီထစတ်ထပ်ရ။ အဟာမူကိုရင်ထန်
သင်္ဂကေတ်နင်ကိုဗောဓိသတ်ရ။ ဝေင်အာနုမိအဲတုအဲဟံင်ကေတ်အ
ဟာရချပ်တု၊ ဗောဓိသတ်ဟံင်စစဏရ။ ဇကုသွိဗဒင်ကိုကိုလေဗော
ဓိသတ်ဟံင်ဂို၎်စတုသွိသွာန်ရ။ ယံသွိစိင်၊ မူဟိုတ်တလအဲဟံင်စဏ
ရော။ ယံသွိမပြဲအဲ ဥပ္ပကာ ခွင်မိဒမူ မတ်ရောင်။ ဝေင်အာနုအဲဟံင်ဝဲ
တု၊ မိအဲဒး ပကာဂစိတ်ရ။ အဲတုန် ထေဝံ ကေဝံပြဝါဂဝလ္လိ တု၊ အဲ
ကျောန်ခိုတ်ကိုမိရောင်။ ဝေင်အာနုမိဒမူမတ်အဲတု၊ စဏမပြဲမရှာတ်
ကိုဂှ်ကို၊ ပိန်ဟာန်အိန်သွံမရှာတ်ကိုဂှ်ကို၊ အဲဟံင်ဒးဂှပ်ရ။ လမု၎်ပေင်
အာထံ၎်တွဲတုရ။ တွဲဝဲယံမိအဲဟံင် ပအဟာရမ္ပး၊ မိအဲဒးပကာဂ
စိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဂးသွိမိင်တု၊ ယံမူးတံ၊ စိင်မတ်ဂုန် မိမဥပ္ပကာမိ
ကျပ်ဂန်ရောင်၊ ဗလးကိုညးစကိုမိကျပ်ဂန်ညိရ။ သွိဂးတုကိုဗလး
ကျေံဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဗူးနုနုကံတု၊ ယံမရှာတ်လ္လဟိုတ်မဲ
ညိ။ ဝေင်သွိစင်ပြကာဂှ် လေမရှာတ် မင်ဝဲညိ။ ဗောဓိသတ် ဒလေဝံ
ဧာန်သွိတု၊ ပဋ္ဌေံတိတ်အာကို မိဝဲတွဲဂှ်စိပ်မိရ။ သွိသ္မုင်သ္မိက်

ဗောဓိသတ်ဝဲ့မကျောန်ဓိတ်ကိုမိဂ်တွဲ၊ ဝဲ့ထာန်မညောန် ကိုကမာဒ
 ကင်ဂ်ပွင့်ကွာန်မွဲတံန အဟာရသွက်ဗောဓိသတ်လွိုင် ဟောင်ကိုရ။
 ကြံပွဲမိဗောဓိသတ် ပကောံကာဂဗိုတ်တွဲ၊ သို့ ကို စံင် ဒန် ကောံ ဇ္ဇရ။
 အဿမာပိတ်မဟိမုကရဏ္ဍကင်္ဂ်သို့ကနံ ထပ်တွဲ၊ သို့စအာချင်ရ။ ဣ
 သိ၅၀၀ မတိတ်နူဂြိုပ်ဟေမဝန်ပဒတ်ဝဲ့အဿမာပိတ်ဂ်ရ။ ဒါန်ဝတ်
 လွိုင်သို့ကိုကုဏ္ဍသိတံဂ်ရ။ ကြံပွဲလံကိုကာဇိုတ်တွဲ၊ ဗောဓိသတ်ပကာဂ
 ဗိုတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂဗိုတ်တွဲ၊ ဗူတ်တမာဇကုဗောဓိသတ်ဂ်
 ကိုကနံထပ် ရုပ်စိင်ထွဲတွဲ၊ ကိုကနံ ထပ် ဖြပ်ဇောင်မွဲ။ ညံင်ရုပ်ဝံပွဲ
 တွဲဗြဲတွဲ။ တဲ့ပူဇသကာဝေင်တံသတ်ရိင်သွာံရ။ ပူဂိုမဝံရေင်သေင်
 ရက်ပူဇသကာရုပ်ဗောဓိသတ်သိုမသွင် သို့ က်ဗိုတ်ဇးအဿဘရ
 တိကလိဝံချင်သွင်ဂ်ဇောဂြိုင်သန်ဟောင်၊ သတ်ဝံကျပ်တြိတွံကို။ ဟိုတ်
 ဂ်ရပူဂိုမတိဂုန်မိကိုမမွဲဝံ၊ မိုင်ထပ်ကိုရ။ ဒိုကိုတိရဏ္ဍန်ကိုလေ၊ ညး
 မဒးရေင် သေင်ရက်ပူ ဇသကာမွဲမထောန်၊ ဒိုပကောံကာဂဗိုတ် တဲ့
 လေ၊ ရုပ်ဂ်ညးမဒးကျောန်ပွင့်ထပ်တွဲ၊ ညးမဒးပူဇသကာပုန်၊ ညးမပ
 ပူဇသကာရုပ်ဂ်ပုန်တုန်လေ၊ ဝံအာဗိုပ်ချင်သွင် ထာန်တသိုက်ပုန်
 ဟောင်။

Translation of No. 2.

Once upon a time our Pâtisawt was a white elephant,—white as the petal of a water-lily. He was the king elephant of a herd of eighty thousand. He took care of his blind mother, and dwelt in the Hemaṇwon Forest. Before a long time had elapsed, leaving the herd, in company with his blind mother, he went direct to the rock Mahimūchondawraṇā by a lily-lake. Having placed his mother in a grotto near the lake, he took care of her.

At that time a hunter from Benares, having lost his way for five days, lamenting and weeping arrived at Pâtisawt's place. Pâtisawt hearing the hunter weeping, his pity being excited, went out, and bowing himself down to the hunter, placed him upon his neck, and carried him to the main road, and pointed out to him the way. Charging the hunter not to make known the place of his abode, he returned.

The hunter, arriving at Benares, informed the king. At that time the royal elephant had died. The king sent the hunter with one who understood elephants, to bring Pâtisawt; and after his arrival he put him into the royal enclosure, and gave him good food of various kinds; but Pâtisawt, having determined, that he would not taste of food, while separated from his mother, would not eat. The king himself presented food; but Pâtisawt received it not. The king asked, "Oh king elephant, why will not my lord take food?" Pâtisawt replied, "Oh excellent king, I take care of my blind mother. Besides me there being no one [to take care of her], my mother must die. I, having forsaken my 80 thousand companions, served my mother. Separated from my blind mother, if your Majesty should give me the best of food, and also the wealth of the celestial regions, I should not regard it. Seven days are now completed. If my

mother does not have food to-day, she will die. "The king hearing it said," Oh ye men! An elephant is grateful and cares for his mother! Release him! and let him return to his mother." Having said this, he caused him to be released.

Pûtisawt, being freed from bonds, said, "Let not Your Majesty be grieved. Observe the ten commandments pertaining to kings." Pûtisawt having instructed the king, went direct to his mother, and arrived the same day.

The king, pleased with Pûtisawt for taking care of his mother built a village near the Lily-lake, in order to provide food for Pûtisawt continually. After this the mother of Pûtisawt having died, the king caused her body to be burned, and built the abbey Maḥimûkaṇḍaka, and then returned to his city. Five hundred hermits coming out of Hēmaṇwon Forest, dwelt in that abbey, and the king made offerings to them continually.

A long time after this, Pûtisawt having died, the king made a stone image of an elephant about the size of Pûtisawt, and erected a large building, that the image might be protected from the sun and rain; and having finished it, he made offerings to it every year; and every one that worshipped, and made offerings to the image of Pûtisawt, with joyful minds after death attained to the heavenly regions. Thus the excellent god preached.

Therefore every one who is grateful to his mother and his father, whether he be a man or beast, is to be revered, and offerings be made to him until death; and after death his image is to be made and worshipped; and those who make offerings to the images shall arrive at the celestial regions, the place of happiness.

အတိတ်တေပေမိသတ်သိဒ္ဓိတမာတ်ကို။ နှိုင်းပဲ့တွံဂိဇကုတ်ဥပ္ပ
 ကာမိကိုမကို။ နှိုကာလပွဲတွဲ။ ကျာသိုဗြဲဇော်ကြိန္ဒိတွဲ။ တမာတ်ဂမ္ဘိုင်
 ပပ်ဟွံမာန်တွဲ။ ပွဲကမာင် ချင်ဗရာနုသီ၊ မညောန်ကိုထစိုင်ဂှ်ချန်နှိုင်း
 အိုတ်ရ။ ပွဲကာလဂှ်သေထီဗရာနုသီပွဲတိတ်နူချင်၊ ညာတ်တမာတ်ဂ
 မ္ဘိုင်မင်္ဂါဗြဲတို့ဂှ်၊ ပွဲထာန်မညောန်ကိုတမာတ်၊ တမာတ်တံဂှ်၊ ကို
 ဗပ်ပမတ်တွဲ။ မ္မောဝ်သကံ ဇကုကိုအာကေတ်နင်ဗျုန်ဂှ်ပွဲသုသာန်
 တွဲကိုတမာတ်ဂမ္ဘိုင်စတွဲ။ ကိုသကံဇကု မင် ထပ် ထပကိုညးဂွံစင်
 ထက်၊ ဒိုတ်ကွင်၊ ကျာဟဲဗြဲဗူးတို့ဂှ်ဗူးထတ်တိုန်၊ တမာတ်တံဂှ်၊ ဂပ်
 ဂေါဝ်ဗာအာထာန်ဒမံင်ဇကုအိုတ်ရ။ ကာလဂှ်သတ်ပွဲ ဗေမိသတ်ဟို
 ကိုညးဂမ္ဘိုင်ရ။ ယံဗမူးသေထီဗရာနုသီဂွံဥပ္ပကာလဝ်ပို။ တုဂုန်ပို
 ရောင်။ ပိုညးမညွဲလပ်ဂုန် ကိုဇကုဂှ်။ တံနခေတ်ဂုန်ညးဂှ်ဂပ်ဂေါဝ်
 ရောင်။ ယရပွဲကာလပွဲယာတ်ညးကို၊ အပေါတ်ဂညိညးကိုကလိဂွံ
 တွဲ၊ ပွဲသွံသေထီဂှ်ဟိုဗျေင်ညိဗေမိသတ်ဂး။ ပတိုဗြဲဂှ် မိုဝ်တံစဲထပ်
 ယာတ်ကို၊ ဝတ္တုဂညိဂညတ်ကို။ မိုဝ်တံဟိုတ်မဲးနှိုင်းတမာတ်ဂိုင်
 ဏာအာဟိုဗျေင်သေထီရ။ ဒန်သေထီဂွံယာတ်တံဂှ်တွဲ။ တုယာတ်
 တံဂွံတမာတ်ဂိုင်နင်ဟတ်ဂးတွဲ။ ပွဲထာန်ညးမကျင်အာတ်တံလုပ်
 သွာင်တရတံဂှ်သေထီကိုအာ စွံလပ်ရ။ နှိဗြဲညးထဲညးကေတ်ဏာ
 ရ။ ဒန်တမာတ်မဂိုင်နင်ဂှ်ကံယာတ်အလုံချင်ဂှ်ညးအာလ္လောင်ဟိုသွံ
 ရ။ သတ်တမာတ်ဗျုန်ကခေဲကေတ်ရ။ ခေဲကေတ်ဂှ်ကံယာတ်ရောင်
 မွဲဂှ်ဟိုတ်နှိုရ။ သွိုဂးတွဲ။ ကိုညးပါပးမွဲ၊ ဒးစုတ်ဗေမိသတ်ရ။ မိုဝ်
 ဂှ်ရပ်ဏာထစးကိုသွိုရ။ သွိုသွာန်ဗေမိသတ်တွဲ။ ဒန်မခေတ်ရော်ဂုန်
 သေထီဂှ်ဟိုကိုသွိုမိင်တွဲ။ မိုဝ်တံရ မွာန်ကိုထေ၊ ဂြင်ဂုန်ညးခေတ်ရော်
 ဂုန်ညးကိုသွံ၊ သွိုဂးတွဲ။ ကိုဗလးကေဲ ဗေမိသတ်ရ။ ဗေမိသတ်
 ပြာပ်ဗာဇရင်မိကိုမရ။ အိုတ် ဗြဲညး တံဂှ်တုန်ထေ၊ သွိုကိုသေထီ
 ကေုင်ကိုထထဗြဲပုန်ရ။

Translation of No. 3.

Once upon a time our Pûtisawt was a vulture, and dwelt in the rock Gijakût, and took care of his mother and his father. Upon a certain day there was a great wind and rain storm. The vultures not being able to fly, alighted upon the wall of Benares, near the moat. At that time a certain rich man of Benares, coming out of the city, seeing the vultures shivering with cold, had a fire built near them, and persuaded his companion, to go to the burying-ground and get the flesh of cattle to feed the vultures, and placed a guard, to prevent any one from beating or throwing missiles at them. The wind ceasing, and the rain abating, the vultures being freed from cold, and having recovered strength, it was proper for them to return to their own place.

At that time Pûtisawt spake thus to the vultures, "The rich man of Benares has taken care of us: he is our benefactor. It is becoming for us to repay his kindness. When we can get the clothes and ornaments of any one, let us take them, and cast them down by the house of the rich man." * * * * *

From that time the people noticed, that the clothes, they spread out to dry, and other things were taken by the vultures, and cast down by the house of the rich man; and they came, and informed the king: and the king replied, "The custom of vultures is to take fish and flesh. If they take garments, there is some cause for it." And having a snare set, Pûtisawt was caught; and they carried him, and showed him to the king. And upon the king's making an inquiry, Pûtisawt told him, that they did it to repay the kindness of the rich man. The king hearing this said, "Even a beast is grateful, and repays favors." Having thus said, he ordered Pûtisawt to be released, and the property returned to the owners. Pûtisawt returned to his mother and father.

Translation of No. 3.

Once upon a time our Párlant was a valiant and
 dwelt in the rock of Gárlán, and took care of his mother
 and his father. Upon a certain day there was a great
 wind and rain storm. The valiant, not being able to
 be assisted upon the wall of the tower, near the moat,
 At that time a certain rich man of Béarn, coming out
 of the city, seeing the valiant shivering with cold, had a
 his shirt near them, and persuaded his companion to go
 to the drying-ground and get the shirt of Gárlán to dry
 the valiant, and placed a garment to prevent any one
 from passing or taking anything at them. The wind
 ceased, and the rain abating, the valiant being freed
 from cold, and having recovered strength, it was proper
 for him to return to their own place.

At that time Párlant spoke thus to the valiant,
 "The rich man of Béarn has taken care of us; he is
 our benefactor. It is becoming for us to repay his kind-
 ness. When we can get the clothes and ornaments of
 my son, let us take them, and cast them down by the
 house of the rich man."

From that time the people noticed that the clothes
 they spread out to dry, and other things were taken by
 the valiant, and cast down by the house of the rich man,
 and they came, and informed the king; and the king replied,
 "The custom of valiance is to take the rich man's. If
 they take valiance, their is some cause for it." And
 having a quarrel, Párlant was angry; and they car-
 ried him, and showed him to the king. And upon the
 king's making an inquiry, Párlant told him that they
 did it to repay the kindness of the rich man. The king
 hearing this said, "Given a host is grateful, and repays
 favors." Having thus said, he ordered Párlant to be
 released, and the property returned to the owners.
 Párlant returned to his mother and father.

ABBREVIATIONS

a., adjective.
 adv., adverb.
 Bur., Burmese.
 col., colloquial.
 conj., conjunction.
 Eng., English.
 gram., grammar.
 int., interjection.
 inter. pro., interrogative pronoun.
 M., Mon.
 M., Mon.
 M., Mon.

PEGUAN, ENGLISH, AND BURMESE
VOCABULARY.

part., personal.
 pl., plural.
 poss., possessive.
 prep., prepositional.
 pro., pronoun.
 pro. a., pronominal adjective.
 pron., pronounced.
 R., River.
 S., Siam.
 v. verb.
 v. a., verbal affix.
 v. aux., verbal auxiliary.
 v. i., verb intransitive.
 v. n., verbal noun.
 v. p., verbal prefix.
 v. t., verb transitive.

ABBREVIATIONS.

- a.*, adjective.
adv., adverb.
Bur., Burmese.
col., colloquial.
conj., conjunction.
Eng., English.
gram., grammar.
int., interjection.
inter. pro., interrogative pronoun.
Mt., Mount.
Mts., Mountains.

n., noun.
n. a., numeral adjective.
o. a., ordinal adjective.
p. a., participial adjective.
p. p., past participle.

pers., personal.
pl., plural.
poss., possessive.
prep., preposition.
pro., pronoun.
pro. a., pronominal adjective.
pron., pronounced.
R., River.
St., Saint.
v., verb.
v. a., verbal affix.
v. aux., verbal auxiliary.
v. i., verb intransitive.
v. n., verbal noun.
v. p., verbal prefix.
v. t., verb transitive.

VOCABULARY

PEGUAN, ENGLISH AND BURMESE.

အ, the first vowel of the Peguan alphabet. In Pali words, privative; as ကုသိုလ် *merit*, အကုသိုလ် *de-merit*; နိစ္စ *permanence*; အနိစ္စ *impermanence*.

အ, *a.* mute, dumb; *v. i.* to be dumb; (Bur.) အသော။
အသည်။

အကာဝ်, *n.* the roller, the jay; (Bur.) ဌက်ခါး။

အကာသ, (Pali), *n.* the visible heavens, အဗ္ဗေ။ (Bur.)
အာကာသ။

အကံက်, *n.* duty, customs; (Bur.) အကောက်။

အကြာ, *prep.* between; (Bur.) အကြား။

အကြာဝ်, *n.* a subordinate military officer, a sergeant, or corporal; (Bur.) အကြပ်။

အကြိပ်, *n.* adulatory description, when referring to one's self, boasting; (Bur.) ဝါကြွားခြင်း။

အကွက်, *n.* account, sake, behalf; (Bur.) အထွက်။

အခန့်, *n.* a section or division of a writing or discourse; (Bur.) အခဏ်း။

အခန့်ဇော်, *n.* a chapter; (Bur.) အခဏ်းကြီး။

အခန့်ဇောက်, *n.* a verse; (Bur.) အခဏ်းငယ်။

အခပ်, *n.* a letter of the alphabet; (Bur.) အက္ခရာစာလုံး။

အခိင်, *n.* time, as အခိင်ကြိတ် *night-time*; အခိင်တူ *day-time*. In books the more common word is ပယံ။
(Bur.) အချိန်။

အခေါင်, *n.* permission; (Bur.) အခွင့်။

အခေါန်, *n.* a tax, tribute, ဖယာ။ (Bur.) အခွန်။

- အခေါဘနီ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) မတိုင်းထွာနိုင်
အောင်ကြီးကျယ်သော။
- အခိုက်, *n.* habit, way, acquired by use; (Bur.) အလေ့။
လေ့။
- အချီ, *n.* a species of large red ant; (Bur.) ခါချည်း။
- အခြင်, *conj.* if; (Bur.) လျှင်။
- အဂ္ဂ, *pro. a.* that, ဝတ်။ ဝှ်။ spoken of things near;
(Bur.) ထို။ ဟို။
- အဂ္ဂ, *n.* the south-east, အနဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။
- အပြင်, *n.* a locust; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။
- အဃော, *adv.* while; (Bur.) အခိုက်။ ထုန်းခါ။
- အင်, *n.* a natural pond or lake; (Bur.) အင်း။ အိုင်။
- အင်ထွာ, *n.* a pond in a plain fed by springs; (Bur.)
အင်း။ အိုင်။
- အင်္ဂ, (Pali), *n.* a member of the body, အင်ဂ။ (Bur.)
အင်္ဂါ။ ကိုယ်အင်္ဂါ။
- အင်ဂဒိုက်, *n.* a coating of plaster for brick walls;
(Bur.) အင်္ဂတေ။
- အင်ဒိုင်, *n.* a species of oil-tree; (Bur.) အင်ပင်။
- အင်ရေင်, *n.* the lard shorea tree; (Bur.) ကညင်ပျံ။
- အိုင်, *n.* a desire, a longing; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ အလို။
တောင့်တခြင်း။
- အင်္ဂါ, *n.* Tuesday, Mars. See ဂြိုဟ်အင်္ဂါ။ (Bur.) အင်္ဂါ။
- အင်္ဂါဝ်, *n.* the jaw-tooth; (Bur.) အံသွား။
- အစာ, *n.* a teacher, a head workman; (Bur.) ဆရာ။
- အစာဥပဗ္ဗံ, *n.* a superior teacher, the Paraclete; (Bur.)
ဥပဗ္ဗာဆရာ။
- အစာကထေရ်, *n.* a scribe; (Bur.) ကျမ်းပြုဆရာ။

- အစာကဝတ်, *n.* one who shampoos the body and limbs, to remove uneasiness or pain; (Bur.) အနှိပ်သည်။
- အစာကဝိ, *n.* an author; (Bur.) စာကိုစီရင်ရေးထားသောသူ။
- အစာကသော, *n.* a painter; (Bur.) ပန်းချီဆရာ။
- အစာဂိုဏ်း, *n.* a head priest of a district, a bishop; (Bur.) ဂိုဏ်းအုပ်။
- အစာတုံ့ဝတ်, *n.* a preacher; (Bur.) တရားဟောဆရာ။
- အစာဒမ္မမတ်, *n.* a juggler; (Bur.) မျက်ထွဋ်ဆရာ။
- အစာဝင်ဇံင်ဂေထိ, *n.* an evangelist; (Bur.) ဇံင်ဂေထိဆရာ။
- အစာနိဿရ, *n.* a superior teacher, capable of laying down rules; (Bur.) နိဿရည်းဆရာ။
- အစာပတန်သာသဏာ, *n.* a missionary; (Bur.) သာသနာပြုဆရာ။
- အစာပရန်, *n.* a workman in brick and stone; (Bur.) ပန်းရန်ဆရာ။
- အစာဧကောနိယိက, *n.* a school-master; (Bur.) စာသင်ဆရာ။
- အစာလင်္ကာ, *n.* a poet; (Bur.) လင်္ကာဆရာ။
- အစာသင်, *n.* a physician; (Bur.) ဆေးသမား။
- အစာတ်, *n.* pickles conserved with spices; (Bur.) သံနပ်။
- အစိတ်, *n.* one quarter viss, 25 ticals; (Bur.) အစိတ်။
- အစိန္တိယျ, (Pali), *a.* incomprehensible; (Bur.) အစိန္တိယျ။
- အစေံတြိဟတ်, *n.* physical strength, soundness of body; (Bur.) ခွန်အား။
- အပိုင်, *n.* a sloth; (Bur.) မျောက်မောင်းမ။
- အဆက်, *n.* succession, the place where two things join; (Bur.) အဆက်။
- အဆက်အဆက်, *adv.* successively, အဆက်အဆက်။ (Bur.) အဆက်ဆက်။
- အဇာ, *n.* a substitute, စလား။ (Bur.) အစား။ ကိုယ်စား။

- အဇမ, *a.* (Greek) unleavened; (Bur.) တဆေးမဲ့သော။
 အညော, *n.* the smell of cooking in oil, အညှပ်။ (Bur.)
 အညှပ်။
 အထံ, *adv.* here; (Bur.) သည်မှာ။
 အတင်ပိုန်, *n.* the strip of cloth at the top of a Burmese
 woman's petticoat; (Bur.) အထက်ဆင့်။ ရှာထည်။
 အတင်န, *n.* the binding around the top of a basket; (Bur.)
 တောင်းအနားကွပ်။
 အတာ, *n.* a measure of length equal to 7 cubits, တာ။
 (Bur.) အတာ။
 အတ္ထမ, (Pali), *a.* eighth, အဋ္ဌမ။ (Bur.) အဋ္ဌမ။ ရှစ်ခုမြောက်။
 အတိက်, (Pali), *n.* past time; *adv.* in past time, ancient-
 ly, formerly, once upon a time, အတိက်ထေ။ (Bur.)
 အတိတ်။
 အတိုင်, *adv.* according to; (Bur.) အတိုင်း။
 အထိုင်သး, *n.* praise; (Bur.) ချီးမွမ်းခြင်း။
 အထိထာန်, *n.* a vow; (Bur.) အဓိဋ္ဌာန်။
 အဒါ, *n.* a duck; (Bur.) ဝမ်းဘဲ။
 အဒိ, *n.* the beginning, ပထမ။ (Bur.) ပဋ္ဌမ။ ထက်ဦး။
 အဒိတ်, *n.* Sunday; (Bur.) ထနင်္ဂနွေ။
 အဒေါင်, *n.* the centre; (Bur.) အထယ်ချက်။ အထယ်ခေါင်။
 ဗဟိုရ်။
 အခါန်, *adv.* continually, တဝို။ (Bur.) အစဉ်။
 အဓိဝါ, (Pali), *n.* interpretation, ရထ။ (Bur.) အနက်အ
 ဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်သောစကား။
 အနုပ္ပိ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) အနုပ္ပိ။ မရေတွက်
 နိုင်အောင်ကြီးကျယ်သော။
 အနုတ္တ, (Pali), *n.* unsubstantiality; (Bur.) အနုတ္တ။ အနှစ်
 မရှိခြင်း။
 အန္တရေ, (Pali), *n.* misery; (Bur.) အန္တရာယ်။ ဥပါတ်။ ဘေး။

- အနန္တ, (Pali), *a.* infinite; (Bur.) အနန္တ။ အဆုံးမရှိသော။
- အနာဂတ်, (Pali), *n.* the future; (Bur.) အနာဂတ်။
- အနာဂတ္တိ, (Pali), *n.* futurity; (Bur.) အနာဂတ္တိ။
- အနာင်, *n.* the *anaing* tree, *fragrea*; (Bur.) အနန်းပင်။
- အနာဝံ, *n.* width; (Bur.) အနံ။
- အနာဝံ, *n.* an uncle, elder brother of either parent; (Bur.)
ဘကြီး။ ဦးကြီး။
- အနိုင်အပိုင်, *adv.* by force; (Bur.) အနိုင်အထက်။
- အနိစ္စ, (Pali), *n.* impermanence, transitoriness. A com-
mon expression for death is နှိအနိစ္စ။ as ညးနှိအနိစ္စ
he is dead; (Bur.) အနိစ္စ။
- အနုတံ, (Pali), *n.* glory; (Bur.) အာနုတောဝ်။ သုန်း။
- အနုမောဒနာ, (Pali), *n.* an expression of approbation to
one performing a religious service, appropriate to
the dedication of a sacred edifice; (Bur.) အနုမော
ဒနာ။
- အနဲ, *n.* and *a.* the south-east, အဂ္ဂဲ။ (Bur.) အရှေ့တောင်။
- အနွေ, *n.* the mesua; (Bur.) ကန့်ကော်။
- အနွေနှိ, *n.* market-value; (Bur.) ဈေးနှုန်း။ အထိုး။
- အပ်ဒပ်, *adv.* harmoniously; *v. i.* to agree; (Bur.) သင့်
တင့်သည်။
- အပါ, *n.* a father, papa; (Bur.) အထ။ အဖေ။
- အပါဂ္ဂါ, *n.* a step-father; (Bur.) ဘထွေး။
- အပါ, *n.* $\frac{1}{2}$ viss, 50 ticals; (Bur.) အကျပ် ၅၀။
- အပါ, (Pali), *n.* a state of punishment, of which four are
enumerated; (Bur.) အပါယ်။
- အပေါတ်, *n.* a utensil, or any article of furniture; (Bur.)
အသုံးအဆောင်။
- အပေါတ်အကာသတံ, *n. pl.* the host of heaven; (Bur.)
ကောင်းကင်တန်ဆာတို့။

အပေါတ်ကြိယျာ, *n.* tackling, rigging; thus အပေါတ်ကြိ
ယျာကွင် *the tackling or rigging of a ship*; (Bur.)
ကရိယာတန်ဆာ။ အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်ဂဠိ, *n.* an ornament; (Bur.) ဝတ်ဆင်ရန်တန်ဆာ။

အပိုတ်, *n.* a reed of which coarse matting is made; (Bur.)
ကျူပင်။

အပွဲ, *prep.* within, among; (Bur.) အတွင်းတွင်။ အထဲမှာ။

အပွဲ၌, *adv.* thither; (Bur.) ယိုက်။ အထဲသို့။

အပွဲ၌, *adv.* inwardly; (Bur.) အတွင်း၌ကား။

အဘိဝင်, *n.* one grand division of the Buddhist scriptures;
(Bur.) အဘိဓမ္မ။

အဘိဆိ, ဘိဆိ, *prep.* for, အဘို့။ ထို။ *col.*; (Bur.) အဘို့။ ဖို့။

အမင်္ဂလ, (Pali), *n.* woe, the opposite of blessing; (Bur.)
အမင်္ဂလာ။

အမတ်, *n.* a nobleman; (Bur.) အမတ်။ မူးမတ်။

အမူ, *n.* an uncle, the younger brother of either parent;
(Bur.) ဦးမင်း။ ဝမ်းငယ်။ တထွေး။

အမေဆိ, *n.* a kind of chisel with a long handle used in
boat building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အမှင်, *prep.* under, အသွင်။ (Bur.) အောက်တွင်။ အောက်သို့။

အမှဲ, *n.* the visible heavens, အကာသ။ (Bur.) အာကာသ။

အယုက်, *n.* age, life-time; (Bur.) အသက်အရွယ်။

အယောင်အလာ, *n.* likeness, resemblance; (Bur.) အရောင်
အဆင်း။

အယ, *n.* a scorpion; (Bur.) ကင်းမြီးကောက်။

အယဖေင်, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

အယိုင်, *n.* a weight; (Bur.) အလေး။ အချိန်။

အယျိုင်, a kind of chisel with a long handle used in boat-
building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

- အရင်, *a.* own, or true, as ကောန်အရင် *an own child*, in distinction from an adopted child; (Bur.) အရင်း။
- အရထ, *n.* an interpretation, အဗိပါ။ (Bur.) အနက်အဗိဗ္ဗာယ်။
- အရာ, *n.* a thing; (Bur.) အရာ။
- အရာပ်, *n.* a division of a district or of a town; (Bur.) ဒေသအရပ်။
- အရိယျ, *n.* the Buddha yet to come; (Bur.) အရိမတေယျ။
- အရုတ်, *n.* a tortoise; (Bur.) လိပ်။
- အရောင်, *n.* a word, ဝလာန်။ (Bur.) စကား။
- အရောက်, (Eng.) *n.* arrowroot; (Bur.) အာရိုင်ရွတ်။
- အရောင်, *n.* color; (Bur.) အရောင်။
- အရောင်ပျဉ်မိတ်, *n.* yellow; (Bur.) ဝါသောအရောင်။
- အရောင်ချို, *n.* blue; (Bur.) ပြာသောအရောင်။
- အရောင်ဖကေတ်, *n.* red; (Bur.) နီသောအရောင်။
- အရောင်ထစ်, *n.* black; (Bur.) မည်းသောအရောင်။
- အရောင်ညွှတ်, *n.* green; (Bur.) မိမ်းသောအရောင်။
- အရိုင်, *a.* rude, uncultivated, ရိုင်။ (Bur.) အရိုင်း။
- အရို, (Pali), *n.* an object of sense or thought, material, or immaterial; (Bur.) ရူပါရုံ။ အာရုံ။
- အရှန်, *n.* an *arīya* of the highest order, အသွန်။ (Bur.) ရဟန္တာ။
- အရှင်, *n.* an enclosure around any religious building; (Bur.) ပရဝန်။
- အရှိုန်, *n.* the dawn of day; (Bur.) အာရုဏ်။
- အလန်, *n.* order, turn; (Bur.) အထည့်။
- အလုံ, *prep.* throughout, as အလုံမွဲရး *throughout the whole country*; (Bur.) တရှောက်လုံး။
- အလေမ်, *n.* a standard, flag, ensign; (Bur.) အလံ။

- အလေ့, *n.* custom, habit, အလေ့အနစ်။ (Bur.) ဓလေ့။ ထုံးစံ။
 အလို့, *adv.* where, အလို့။ (Bur.) တယ်မှာ။ တယ်သို့။
 အယု, (Bengali) *n.* a potato, ချေဂလာ။ (Bur.) အာလူး။
 အဝါနိ, *n.* a species of laurus ; (Bur.) ပန်းနို့သာ။
 အဝဲ, *n.* a member of the body, အဝဲ။ (Bur.) အင်္ဂါ။
 အဝေါက်, *n.* $\frac{1}{3}$ of a viss, $12\frac{1}{2}$ ticals ; (Bur.) အဝက်သား။
 အပိုင်, *n.* dominion, power ; (Bur.) တန်ခိုး။
 အသင်ဗဲ, *n.* a. one thousand million, အသင်ဗဲပံင်, one billion; (Bur.) ယာကုဇေ။
 အသိတ်, *n.* the 'Pongyi bird ?
 အသံ, *n.* an order, an edict, authority ; (Bur.) အမိန့်။
 အသာမာပိတ်, *n.* an abbey ; (Bur.) ကျောင်းတိုင်း။
 အထြိန်, *n.* the dawn, day-spring ; (Bur.) အာချက်။
 အထွပ်, *prep.* under, အထွပ်။ (Bur.) အောက်။
 အညှန်, *n.* an arahat, an ariya of the highest order ; (Bur.) ရဟန္တာ။
 အဟာရ, (Pali), *n.* food, အဟာ။ ဝူစ။ (Bur.) အဟာရ။ အစားစားစရာ။
 အဟာန်ကွက်, *n.* a gander ; (Bur.) ငန်းဖို။
 အဟာန်မွှေ့, *n.* a goose ; (Bur.) ငန်းမ။
 အဟိန်, *adv.* as, when ; (Bur.) သောအခါ။
 အဟံင်, (Pali), အဟံ, *pron.* I ; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။ ကျွန်ုပ်။
 အာ, *v. i.* to go ; (Bur.) သွားသည်။
 အာပြုပြင်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) မြန်မြန်သွားသည်။
 အာဏာ, (Pali), *n.* authority ; (Bur.) အာဏာ။
 အာတ်, *v. t.* to beg, to ask ; (Bur.) ထောင်းသည်။
 အဲ, *n.* an inheritance, အဲထွဲ။ (Bur.) အမွေဥစ္စာ။
 အိက်, *n.* dung ; (Bur.) ချေး။ ကျင်ကြီး။
 အိက်ရှင်, *n.* the green substance that forms on things long wet ; (Bur.) ရေညှိ။

အိက်ထောဝံ, *v.* to evacuate the intestines, အိက်ထောဆံ။

(Bur.) ချေးယိုသည်။ ကျင်ကြီးစွန့်သည်။

အိက်ပထဲ, *n.* cinders, the fine flakes of iron that fall off
when hot iron is beaten; (Bur.) သံပူချေး။

အိက်မိင့်, *n.* dirt, filth; (Bur.) ဂျည်း။

အိက်ရူဟ်, *n.* a mole, အိက်ရဲ။ (Bur.) မွဲ။

အိက်သိုင်, *n.* rust; (Bur.) သံချေး။

အိက်တြိန်, *n.* usury, interest; (Bur.) အတိုး။ ငွေတိုး။

အိင်, *v. i.* to be slow, ချဲ့။ ထဇဲ့။ (Bur.) နှေးသည်။

အိန်ထိုင်, *n.* a family, သို့က္တိန်။ (Bur.) အိမ်ထောင်။

အိန်နသီ, *n.* nitre; (Bur.) ယင်းပိမ်း။

အုဖြိုင်, *a.* sultry, warm; (Bur.) ပူအိုက်သော။

အုတ်, *v. i.* to be putrid, stale, rancid; (Bur.) သိုးသည်။

အုတ်, *n.* a camel; (Bur.) ကုလားအုတ်။

အုပ်, *v. t.* to cover, to preside over; (Bur.) အုပ်ထားသည်။

အုပ်မင်, *v. t.* to take care of, to rule; (Bur.) စောင့်ထိန်း
သည်။

အုပ်လခံ, *v. t.* to watch over, to rule, အုပ်လဒမ်။ (Bur.)
အုပ်စိုးသည်။

အုပ်, *n.* thicket; (Bur.) ရှိုဖုတ်။

အုပ္ပဲ, *n.* deceit, craft, ဥပ္ပဲ။ (Bur.) လိမ်လည်ခြင်း။ ဖွည့်စား
ခြင်း။

အုရုကျှဲခေါန်, *n.* a levanter, the Euroclydon; (Bur.)
ပြင်းထန်သောအရှေ့လေ။

အုံ, *n.* a sub-division of a place; (Bur.) အစုအကွက်။

အောင်, *v. t.* to endure, အောင်ရင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

အောင်စက, *v. i.* to fast; (Bur.) အစာရှောင်သည်။

အေ, *a.* unequal in size,—applied only to the eyes;
(Bur.) မျက်လုံးချင်းမတူသော။

အေ, *pers. pro. I*; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။

- ဆဲးညးတံ, *pers. pro.* we ; (Bur.) ငါတို့။
- ဆဲးခိုက်, *pers. pro.* I, used by an inferior to a superior ;
(Bur.) ကျွန်တော်။
- ဆဲးပရဲ, *v. t.* to reverence ; (Bur.) လေးမြတ်သည်။
- အောန်, *a.* few, small in quantity ; (Bur.) နည်းသော။
- အောန်စိုတ်, *a.* sorrowful, discouraged ; *v. i.* to be sorrowful, discouraged ; (Bur.) ဝမ်းနည်းစိတ်ပျက်သော။
စိတ်ငယ်သည်။
- အောင်, *v. i.* to hide ; (Bur.) ပုန်းကွယ်သည်။
- အောင်ဗွန်, *v. t.* to ambush, to lie in wait for ; (Bur.)
ပုန်းကွယ်စောင့်နေသည်။
- အောင်မာ, *v. i.* to crouch, to bow down, ဇာနည်ဝင်။ ဇာနည်ဝင်။
(Bur.) ဝင်တွားသည်။
- အောင်ရိုင်, *v. t.* to spy, to watch secretly ; (Bur.) ချောင်း
ကြည့်သည်။
- အောင်ဟ်, *n.* fuel, firewood ; (Bur.) ထင်း။
- အိုင်ကံ, *n.* the brisket ; (Bur.) အမဲခံ။
- အိုင်တံ, affix of the superlative degree ; also a verbal affix.
See Grammar § 16, & § 17,2 (*d.*)
- အိုင်တံ, *p. p.* exhausted, wholly expended ; *v. i.* to be exhausted, wholly expended ; (Bur.) ကုန်သော။
ကုန်သည်။
- အိုင်တံထို, *a.* all ; (Bur.) အားလုံး။
- အိုင်တံဆဲ, *a.* slovenly ; *v. i.* to be slovenly ; (Bur.) အနေအ
ထိုင်အဝတ်အစားပက်စက်သော။ ပြစ်စေ့ကံခတ်နေသင့်။
- အိုင်တံ, *int.* Oh ! အို။ (Bur.) အို။
- အိုင်တံယဲ, *int.* Oh Mother ! (Bur.) အိုအမေလေး။
- အိုင်တံ, *v. i.* to decay, rot ; (Bur.) ဆွေးမြေ့သည်။
- အိုင်တံတရိုင်, *a.* joyful, happy, မိပ်စိုတ်။ *v. i.* to be joyful,
happy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

ဆ်, *n.* Sir, Madam, Lord, used in closing an address to a superior ; (Bur.) ခင်ဘျား။ ရှင်။

ဆု

ဆုကေန်, *n.* the little finger ; (Bur.) ထက်သန်း။

ဆုဂ်, *pro. a.* that, spoken of a thing near by ; (Bur.) ထို။
ထို။ ယင်း။

ဆုရုဟ်, *pro. a.* this, ဆုဝံ့။ (Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဆုထဆ်, *pro. a.* this ; (*adv.*) here, ဆုထံ။ *col.* (Bur.) သည်
ဟာ။ သည်မှာ။

ဆုထ, *n.* father, (obsolescent;) (Bur.) အဖ။

ဆုထလိ, *a.* Italian ; (Bur.) ဆုထလိပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

ဆုထလိ, *int.* Alas! Literally, *Father, [we] perish.* This cry of distress doubtless was often heard in the wars of extermination waged by kings of the Alompra dynasty against the Peguans, whenever they raised the standard of revolt. From this probably was derived the word တထိုင်။ the Burmese nickname for the Mons ; (Bur.) အဖပျက်စီးကုန်ပြီ။

ဆုထဟ်, *n.* a grand-mother ; (Bur.) အဘွား။ ဖွားအေ။

ဆုထေံ, *adv.* there, yonder ; (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

ဆုခေံ, *n.* younger sister ; (Bur.) နှစ်မ။ ညီမ။

ဆုခေါင်, *n.* the middle finger ; (Bur.) ထက်ထယ်။

ဆုမိ, *n.* power, authority, ဆုမိဗသ။ (Bur.) တန်ခိုး။ အာဏာ။

ဆုနဲ, *n.* an aunt older than one's parent, ဆုနှောင်။ (Bur.)
အမိကြီး။ မိကြီး။ ကြီးတော်။

ဆုပုတ်, *n.* the fore-finger ; (Bur.) ထက်ညှိုး။

- ဣမိ, *n.* midwife ; (Bur.) ဝမ်းဆွဲ။
 ဣရ, *verb. affix.* denoting the past, chiefly applied to speaking ; (Bur.) ပြီ။
 ဣလိုင်, *adv.* where? used interrogatively; (Bur.) ဘယ်မှာ။
 ဘယ်ကို။
 ဣရိ, *n.* breath ; (Bur.) ထွက်သက်ဝင်သက်။
 ဣဝိုင်, *n.* a burden carried on the head ; (Bur.) မိမ္မတ
 ယောက်စာရွက်နှိုင်သောဝန်။
 ဣဝံ, *pro. a.* this, ဣဂုဟ်။ (Bur.) သည်တာ။ ဤဟာ။
 ဣထိ, *n.* a hermit ; (Bur.) ရသေ့။
 ဣသီ, *n.* an aunt younger than one's parent, ဣစီ။ (Bur.)
 အရီးလေး။ ထွေးတော်။
 ဣသေနိ, *n.* the ring-finger ; (Bur.) ထက်သူကြွယ်။
 ဣမ္မေ, *n.* an elder sister ; (Bur.) အစ်မ။

၉

- ဥတ္တိသန, *n.* an interjection; (Bur.) ကျေးကြော်သောစကား။
 ဥတု, (Pali), *n.* a season of four months ; (Bur.) ဥတု။
 ဥချာန်, *n.* a grove or park ; (Bur.) မြိုင်။ ရဂုံ။
 ဥပန္နိ, (Pali), *n.* a calamity ; (Bur.) ဥပဒ္ဒရော။
 ဥပဒေသ, (Pali), *n.* a precept; (Bur.) ဥပဒေသ။
 ဥပ္ပကာ, *v. t.* to watch over, to govern, to take care of ;
 (Bur.) ကွယ်ကာသည်။
 ဥပ္ပဈာ, (Pali), *n.* a superior religious teacher, အစာဂိုန်။
 (Bur.) ဥပဇ္ဈာယ်။
 ဥပ္ပတိ, *n.* subject matter ; (Bur.) အယုပ္ပတ္တိ။
 ဥပ္ပမာ, (Pali), a comparison, a parable ; (Bur.) ဥပမာ။
 ဥပ္ပမေယျ, (Pali), *n.* an antitype ; (Bur.) ဥပမေယျ။
 ဥပ္ပရာဇာ, *n.* a prime minister, or viceroy ; (Bur.) ဝန်ကြီး။
 ဘုရင်ခံမင်း။

ဥပ္ပိတ်, (Pali), *n.* famine, or any calamity ; (Bur.) ဘေး၊
အန္တရာယ်။

ဥပ္ပဲ, *n.* deceit, craft, အုပ္ပီ။ (Bur.) လိမ်လည်ခြင်း။

ဥပ္ပိုင်, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပင်တမျိုး။

ဥပး, (Pali), *n.* a term used by priests in addressing a
multitude, ဒကာတံ။ (Bur.) တကာတို့။

ဥဿာ, (Pali), *n.* a measure of distance equal to
twenty *tas*, (အတာ) or 140 cubits ; (Bur.) ဥဿာ။

ဥဿာ, *n.* (Pali), a chief ; a bull, the chief of the herd,
ဥဥဿာ။ (Bur.) နွားဏားဥဿာ။

ဇ

ဇက, (Pali), *a.* one ; (Bur.) ဇက။

ဇက, (Eng.) *n.* an acre ; (Bur.) ဇက။

ဇကန္တ, (Pali), *a.* true, certain ; (Bur.) ဇကန်၊ အမှန်။

ဇကရာတ်, *n.* a king, တလတိ။ (Bur.) ရှင်ဘုရင်။

ဇယာန်, *n.* the north-east ; (Bur.) အရှေ့မြောက်မျက်နှာ။

ဇ

ဇြဲယ, (Pali), a stream, or current, of which there are
said to be four, which bear creatures away ; (Bur.)

ဇြဲယ။

ဇြဲယဲ, *int.* Oh Mother ! အိုယဲ။ (Bur.) အိုအမေလေး။

ဇြဲဝါဒ, (Pali), *n.* instruction ; (Bur.) ဇြဲဝါဒ။

ဇြဲဝါ, *n.* a basin, a small bay ; (Bur.) ပင်လယ်ထောင့်
ဇြဲဝါ။

က

က, *n.* a fulcrum, short prop ; (Bur.) အချအခံ။

က, *n.* a fish ; (Bur.) ငါး။

ကကတင်္ကါရ်, *n.* the sole, (*lit.*) dog tongue fish ; (Bur.)
ခွေးထွာငါး။

- ကကတို, *n.* the silvery cat-fish ; (Bur.) ငါးနုသန်း။
 ကကနန်, *n.* the banded snake-head ; (Bur.) ငါးရန်။
 ကကထောတ်, *n.* the silago ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကကဝင်, *n.* the spotted snake-head ; (Bur.) ငါးရန်ခိုင်း။
 ကကြင်ခေါ, *n.* the *systemus* ; (Bur.) ငါးကြင်းစောက်။
 ကကွ, *n.* the flying-fish ; (Bur.) ငါးပျံ။
 ကခဂေါင်, *n.* the gar-fish ; (Bur.) ငါးဖောင်ရိုး။
 ကခထေတ်, *n.* the large perch ; (Bur.) ကကတစ်။
 ကခပိုင်, *n.* the stone-fish ; (Bur.) ငါးတန်။
 ကခပံင်, *n.* the cockup ; (Bur.) ကသပေါင်း။
 ကခဝါ, *n.* the Tavoy fish ; (Bur.) ငါးဖလူးခါ။
 ကခုရင်, *n.* the king-fish ; (Bur.) ကခုရံ။
 ကဂခက်, *n.* the snake-head ; (Bur.) ငါးရန်ခေါင်းတို။
 ကဂြိုတ်, *n.* the polynemus ; (Bur.) ငါးတယော။
 ကခုတ်, *n.* the climbing perch ; (Bur.) ငါးဂြေမ။
 ကခုတ်, *n.* the silure ; (Bur.) ငါးပတ်။
 ကထခေါင်, *n.* the sword-fish ; (Bur.) ငါးဆင်။
 ကပကိုင်, *n.* the small sorubium ; (Bur.) ငါးစင်ရိုင်း။
 ကပဏာင်, *n.* the small snake-head ; (Bur.) ငါးရန်ပနော်။
 ကပခေင်, *n.* the Tenasserim bream ; (Bur.) ငါးဖန်းမ။
 ကပန်, *n.* an eel ; (Bur.) ငါးထင်ပန်း။
 ကပန်း, *n.* the mango-fish ; (Bur.) ငါးပုဏ္ဏား။
 ကပလိုက်, *n.* Bombay-duck ; (Bur.) ငါးနှပ်။
 ကပယု, *n.* the mullet-fish ; (Bur.) ငါးလုံး။
 ကဗ်ဇုတ်, *n.* the *botia Berdmorei* ; (Bur.) ငါးသလဲထိုး။
 ကဗိုက်, *n.* the fresh-water herring ; (Bur.) ငါးပယ်။
 ကဖလုတ်, *n.* the large mullet ; (Bur.) ကဘီလူး။
 ကမနံ, *n.* the black and red tailed *systemus* ; (Bur.)
 ငါးခိုးမ။
 ကမပဏာင်, *n.* the sardine ; (Bur.) ငါးပိန်းနဲစေ့။

- ကလငွေတ်, *n.* the small mailed cat-fish ; (Bur.) ငါးအိုက်။
- ကဝဲ, *n.* the shark ; (Bur.) ငါးမန်းဟိုင်း။
- ကဝဲသွင်, *n.* the saw-fish ; (Bur.) ငါးမန်း။ ငါးတက်ဝဲ။
- ကသလံက်, *n.* the Rangoon shad, the hilsah ; (Bur.) ငါးသ
လောက်။
- ကသော, *n.* salt-fish ; (Bur.) ငါးခြောက်။
- ကဟကဆီ, *n.* the torpedo ; (Bur.) ငါးခူ။
- ကဟဝး, *n.* the short headed cat-fish ; (Bur.) ငါးမြင်း။
- ကဟနာနီ, *n.* the ophidion ; (Bur.) ငါးငြေ့ထိုး။
- ကဆူဖို, *n.* the goby ; (Bur.) ကသထိုး။
- ကက္ကသုနီ, *n.* the first of the five Buddhas of the present
cycle ; (Bur.) ကက္ကသုနီ။
- ကင်, *n.* a brass gong ; (Bur.) ကြေးစည်။
- ကင်ကီ, *n.* the milleped ; (Bur.) ပိုးလုံးကောင်။
- ကင်ဂှင်, *n.* a guard ; (Bur.) လူစောင့်။ အစောင့်။
- ကမိနီ, *n.* a finger-ring ; (Bur.) ထက်စွပ်။
- ကမိနီပလော, *n.* a plain finger-ring ; (Bur.) မောင်းခွေးထက်
စွပ်။
- ကမိနီဇင်ယာတ်, *n.* a thimble ; (Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်။
- ကမိနီမတ်, *n.* a ring with jewel or stone ; (Bur.) ကျောက်
နီထက်စွပ်။
- ကရက်, *n.* a lash ; (Bur.) ရိုက်ချက်။
- ကဆိင်, *n.* a female dancer ; (Bur.) ကသည်မ။
- ကဆံင်, *v. t.* to wash as clothes, to dash, jolt ; (Bur.)
ဖွတ်လျှော်သည်။
- က္က, *v. i.* to go, or come, usually combined with အဝ
or ကျင်, used only of persons of distinction ;
(Bur.) ကြွသွားသည်။ ကြွလာသည်။
- ကညင်, *n.* the dry season, တညင်။ (Bur.) နွေကာလ။

- ကညာ, *n.* a virgin, usually combined with ဖြဲ; ကန်ညာ။
 ကန်ညာ။ (Bur.) ကညာ။
- ကညောန်, *v. i.* to endeavor to be speedy; (Bur.) အလျင်
 လိုသည်။
- ကညောန်, *v. i.* to endeavor; (Bur.) ကြိုးစားသည်။ အား
 ထုတ်သည်။
- ကညောန်, *v. i.* to shrink, ခညောန်။ (Bur.) တွန့်သည်။
- ကညောန်, *v. i.* to become less tense; (Bur.) လျော့သွား
 သည်။
- ကဏင်, *n.* a stripe; (Bur.) အစင်း။
- ကဏပ်, *n.* a sheath, a scabbard, တုပ်။ (Bur.) ထားအိမ်။
- ကဏံ, *v. i.* to boil, ကဏပ်။ (Bur.) ဆူသည်။
- ကဏအိ, *n.* an ant-hill, ကဏံ။ (Bur.) တောင်ပွို။
- ကဏာထံ, *n.* a flat roofed shed, a porch; (Bur.) ကနား
 ဖြင်း။ မဏ္ဍပ်။ ကနားဖြင်း။
- ကဏာဲ, *n.* a fan for cleaning grain; (Bur.) ဝံကော။
- ကဏာဲဇာ, *n.* a coarse sieve; (Bur.) ဆန်ခါ။
- ကဏိကံဗွန်, *v. t.* to keep back, conceal; (Bur.) ထိပ်ဂှက်
 သည်။
- ကဏိင်, *n.* a needle or pin, တဏိင်။ (Bur.) အပ်။
- ကဏိန်, *n.* a ladder or stairs; (Bur.) ငှေကား။
- ကဏီ, *v. i.* to sink; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ကဏှ, *n.* a shell; (Bur.) ခရ။
- ကဏှတ္ထောပ်ကိုက်, *n.* a round shell, a clam, (*lit.*) pig-ear
 shell; (Bur.) ဝက်နားခရ။
- ကဏှကမာ, *n.* an oyster; (Bur.) ကနူကမာ။
- ကဏှဃရး, *n.* an oblong clam shell, (*lit.*) a comb shell;
 (Bur.) ဘီးပုံခရ။
- ကဏှသင်, *n.* a conch shell; (Bur.) ခရုသင်း။

- ကဏုင်, *n.* the end, summit, တဏုင်။ (Bur.) အဖျား။
အထွဋ်။
- ကဏုင်, *numeral aux.*, တဏုင်။ applied to long round things, as ဓဲဝွဲကဏုင်, *one stalk of sugar-cane* ; (Bur.) အချောင်း။
- ကဏေင်ဒွက်, *n.* bonds, a binding of the arms ; (Bur.) ချည်နှောင်ခြင်း။
- ကဏေပ်, *n.* the head, ကိုပ်။ ကိုပ်။ (Bur.) ဥက္ကောင်း။
- ကဏောန်သွဉ်, *n.* small broken rice ; (Bur.) ဆန်ခွဲ။
- ကဏောတ်, *n.* the top, the summit, ကောတ်။ (Bur.) အဖျား။ အထွဋ်။
- ကဏောတ်, *n.* a spit of iron or wood ; (Bur.) တံပျို။ တံကျင်။ သီတံ။
- ကဏောတ်သေပ်, *n.* a hair-pin ; (Bur.) ဆံထိုး။
- ကဏောပ်, *n.* a famine ; (Bur.) အစာခေါင်းပါးခြင်း။
- ကတက်, *n.* the nape of the neck ; (Bur.) ထည့်ကုပ်။
- ကတင်, *a.* bitter ; *v. i.* to be bitter ; (Bur.) ခါးသော။ ခါးသည်။
- ကတ်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည်။
- ကတ်ကွေံ, *n.* a species of bark used for medicine ; (Bur.) သစ်ခေါက်တမျိုး။
- ကတ်ချေဲ, *n.* a kind of grass used medicinally ; (Bur.) မြက်တမျိုး။
- ကတ်ပီ, *n.* the papaya ; (Bur.) သင်္ဘောသီး။
- ကတ်တိက, *n.* truth, covenant, သစ္စာ။ (Bur.) ဝတိသစ္စာထားခြင်း။
- ကတ်ဟောန်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်ကြားသည်။
- ကတ်ထိက်, *v. i.* to study ; (Bur.) စာသင်သည်။
- ကတ်ကြေံ, *n.* the caraway ; (Bur.) စပွတ်။
- ကတာန်, *n.* the gizzard of a fowl ; (Bur.) ကြက်ငှက်အမြစ်။

- ကတောင်, *n.* a muscle; (Bur.) အကြော။ ဝေကြော။
 ကတောင်ဆီ, *n.* a vein or artery; (Bur.) သွေးကြော။
 ကတောင်တံင်, *n.* a cramp, the contraction of a muscle;
 (Bur.) အကြောဆွဲခြင်း။
 ကတောင်အရိုး, *n.* a nerve; (Bur.) အာရုံကြော။
 ကတောန်, *v. i.* to be hard; (Bur.) မာသည်။
 ကတောတ်, *n.* a wart; (Bur.) ကြွက်နို့။
 ကွေ့ဝပ်, *n.* the ear; (Bur.) နား။
 ကွေ့ဝပ်သိုခြင်, *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) နားပင်းသော။
 နားပင်းသည်။
 ကွဲ, *a.* hot, ဝတ္ထု။ *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။
 ကွဲကွဲနီ, *a.* very hot, oppressed, troubled; *v. i.* to be
 very hot; (Bur.) အထွန်ပူပြင်းသော။ ပူပြင်းသည်။
 ကွဲစိတ်, *a.* sorrowful, grieved, distressed in mind; *v. i.*
 to be sorrowful; (Bur.) စိတ်ပူသော။ စိတ်ပူသည်။
 ကတိုင်, *n.* a pit, a hole in the earth, a den, ဖွိုဝှဲ။ (Bur.)
 တွင်း။
 ကတိုင်ချူးတွံ, *n.* a coal-mine; (Bur.) ကျောက်မီးသွေးတွင်း။
 ကတိုင်စင်ခတိုက်, *n.* a saw-pit; (Bur.) မြေခွံတူး၍လုပ်သော
 ဖွတ်စင်။
 ကတိုင်တွံ, *n.* a stone pit; (Bur.) ကျောက်တွင်း။
 ကတိုင်မတ်မနိတ်, *n.* a ruby mine; (Bur.) ကျောက်နီတွင်း။
 ကတိုင်လမင်, *v. i.* to be tempest-tossed; (Bur.) လှိုင်ကြောင့်
 ဖျပ်ရှားသည်။
 ကတိုင်သုသာန်, *n.* a grave; (Bur.) သင်းချိုင်းတွင်း။
 ကတိုင်သွက်ဝံပတ်စုတ်, *n.* a wine-press; (Bur.) စပျစ်
 သီးနယ်ရာကျင်း။
 ကတိုင်ဓိတ်, *n.* a salt mine; (Bur.) သားတွင်း။
 ကတိုင်, *v. i.* to rise up, ဖွိုဝှဲ။ ဖွို။ (Bur.) ထသည်။ ထကြွ
 သည်။

ကတိုက်န့်, *v. i.* to happen to take place, ဣိုက်န့်။ ဣိုဒင်။
(Bur.) ဖြစ်လာသည်။

ကတိုက်ပန်, *v. t.* to create, ဣိုက်ပန်။ ဣိုပဒတ်။ (Bur.) ဖန်
ဆင်းသည်။

ကထိုန်, *n.* a lunar month nearly corresponding to Nov-
ember, ဝထိုန်။ (Bur.) တန်ဆောင်ရမ်းလ။

ကဒဆ်, *n.* a funnel, a tunnel; (Bur.) ကတော့။

ကဒိတ်, *n.* a species of yam; (Bur.) ကဒတ်။

ကဒေါတ်, *n.* a kind of fig, ဝဒေါတ်။ (Bur.) ကဒွတ်။ သ
ဒွတ်သီး။

ကန်, *n.* Virgo, the 6th sign of the zodiac; (Bur.) ကန်ရာ
သီ။

ကန်န့်, *n.* a Burman woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ကန့်, *v. t.* to build, spoken of sacred edifices; (Bur.)
တည်ဆောက်သည်။

ကပတ်, *n.* a canal; (Bur.) တူးမြောင်း။

ကပါက်, *n.* half of a viss; (Bur.) ကျပ်ချိန်ငါးဆယ်။

ကပေါင်, *n.* the "soap acacia," a decoction of the fruit
of which is used for cleansing the hair, also for
washing the hands of guests at a festival for nam-
ing a child; (Bur.) ကင်ပွန်း။

ကပိုက်, *v. t.* to wash as clothes; (Bur.) ပွပ်လျှော်သည်။

ကမ္မထာန်, *n.* a short sentence for repetition, of which
there are forty. It is often used as euphemism
for corpse; thus ဖျေငိုကမ္မထာန်။ *to conduct a fun-
eral*, whether the body is burned or buried; သို့
ကမ္မထာန် *a house of mourning*; (Bur.) ကမ္မဋ္ဌာန်း။

ကမာ, *n.* a tank; (Bur.) ကန်။

ကမာ, *a.* twin; (Bur.) အမွှာဖွားဖက်ဖြစ်သော။

- ကမာင်, *n.* a wall built of stone or brick, ကွာင်။ (Bur.)
 ကျောက်ရိုး။ အုတ်ရိုး။
- ကမာင်ချင်, *n.* the wall of a fortress ; (Bur.) မြို့ရိုး။
- ကမာတ်, *n.* a vulture, တမာတ်။ (Bur.) လင်းတ။
- ကမာတ်, *n.* a stopper, stopple ; (Bur.) အဆို့။ အပိတ်။
- ကမာတ်, *v. i.* to shut up, to close ; (Bur.) ပိတ်သည်။
- ကမိင်, *v. t.* to publish, ပြိုင်။ ဟိုပြိုင်။ (Bur.) မိန့်တော်မူသည်။
- ကမိပိုင်, *n.* the ridge-pole ; (Bur.) အိမ်ခေါင်ရိုး။
- ကမိရိုင်, *v. i.* to look forward ; (Bur.) မျှော်ကြည့်သည်။
- ကမိသို, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိမ်ရိုး။
- ကမု, *a.* white, applied to cloth, and purity of mind ;
v. i. to be white ; (Bur.) ဖြူသော။ ဖြူသည်။
- ကမုက်, *n.* a nightmare ; (Bur.) ယောင်ယမ်းခြင်း။
- ကမုင့်, *a.* cool, comfortable ; *v. i.* to be cool ; (Bur.)
 ဖြေသော။ ဖြေသည်။
- ကမော်, *n.* a short post supporting the centre of a beam ;
 (Bur.) ထောက်တိုင်။
- ကမော်ဂနန်, *n.* arithmetic, တမော်ဂနန်။ (Bur.) ဂဏန်းသင်္ချာ။
- ကမော်ထစး, *v. t.* to explain, တမော်ထစး။ (Bur.) ဖော်ပြ
 သည်။
- ကမောန်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) ယှဉ်မြန်အောင်ကြိုးစား
 သည်။
- ကမော်ပိုင်, *n.* a cook, ကမောင်ပိုင်။ (Bur.) အိုးသူကြီး။
- ကမိက်, *v. t.* to take out of, draw, (as water from a
 river or well) ; (Bur.) ခပ်သည်။
- ကမြ်, *v. i.* to cry aloud ; (Bur.) ကျွေးကြော်သည်။
- ကမုက်, *a.* blind ; *v. i.* to be blind ; (Bur.) မျက်စိကန်း
 သော။ ကန်းသည်။
- ကမုတ်, *n.* a thief, ဝဇတ်။ (Bur.) သူခိုး။

- ကမူတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညောက်။ မူထ။
အမြစ်။
- ကမဲ့, *a.* shining; *v. i.* to shine; (Bur.) တောက်ပလျက်ရှိ
သော။ တောက်ပသည်။
- ကမိုင်, *n.* a well, ပလိုင်။ (Bur.) ရေတွင်း။
- ကမောင်, *n.* a broad step or platform, at the head of the
stairs; (Bur.) အိမ်ဦးခန်းပြင်။
- ကယျ, *n.* a defeat; (Bur.) အရှုံးခံခြင်း။
- ကယျညး, *n.* one who was defeated in battle or fight;
(Bur.) အရှုံးခံရသောသူ။
- ကယျာန်, *v. i.* to dispute, ကယျာန်ခဝါတ်။ (Bur.) ငြင်းခုံ
သည်။
- ကယျာန်ပါ, *v. t.* to reject, ပါဝင်။ ပါထေဝံ။ ပါထောဆ်။
(Bur.) ငြင်းပယ်သည်။
- ကယျို, *v. i.* to be soaking wet—more than, ချက် and ချက်။
(Bur.) ရှဲသည်။
- ကယျု, *n.* a maggot, တယျု။ (Bur.) လောက်။
- ကယျောက်, *v. t.* to tickle, ကလောက်။ (Bur.) ကလိထိုးသည်။
- ကယျှ, *n.* the heddles of a loom through which the warp
passes for weaving, တယျှ။ (Bur.) ဒွပ်။
- တယိုင်, *v. t.* to adorn one's person, ကယိုင်ကယျပ်။ ကျိုင်
ကျပ်။ (Bur.) တန်ဆာဆင်သည်။
- ကရတ်, *v.* to take a short cut; (Bur.) ဖြတ်သွားသည်။
- ကရပ်လပ်, *v. i.* to join with paste or glue; (Bur.) ကပ်၍
ထားသည်။
- ကရင့်, *v. t.* to adorn, decorate by sticking on flowers and
similar decorations; (Bur.) ပန်သည်။
- ကရင့်, *n.* a layman, ခရင့်။ (Bur.) ဒကာ။
- ကရာ, *v. i.* to be spread out, ခရာ။ (Bur.) ကားသည်။
- ကရာင်, *n.* a file; (Bur.) တံစင်း။

- ကရုတ်, *n.* a shuck used to brush the warp preparatory to weaving; (Bur.) ဆတ်သွားဘီး။
- ကရန်, *n.* (Eng.) a grant; (Bur.) ဂရန်။
- ကရုတ်, *n.* a kind of basket for catching fish, open at the bottom, and having a small hole at the top; (Bur.) ဆောင်း။
- ကရုတ်ကာ, (Pali), *n.* compassion, mercy; (Bur.) ကရုကာ။
- ကရေက်, *v. t.* to split, to divide, တရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
ခြမ်းသည်။
- ကရေင်, *a.* Karen; (Bur.) ကရင်အမျိုးသားနှင့်ဆိုင်သော။
- ကရေ, *v. i.* to bellow; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။
- ကရောင်, *n.* a groove; (Bur.) ယှာထိုးရန်အကြောင်း။
- ကရေတ်ကသပ်, *v. i.* to groan, moan, complain; (Bur.) ညည်းတွားသည်။
- ကရေန်, *n.* a crack; (Bur.) အအက်။
- ကရေဝံ, *prep.* with, together with; ကရေပ်။ (Bur.) အတူ တကွ။
- ကရေဝဲ, *n.* a top; (Bur.) ဂျင်။
- ကရေဝဲ, *n.* a windlass or capstan; (Bur.) ကျောက်ဆူးနှုတ် သောမတ်တတ်စက်။
- ကရံက်, *n.* a stick on which beans etc., are trained; (Bur.) မျော။
- ကရး, *n.* the marshy jungle on the bank of creek; (Bur.) ကမ်းနား၌ရှိသောတော။
- ကရးလိက်, *v. t.* to spread as news; (Bur.) ကျော်ညာစာ ထုတ်သည်။
- ကရိုက်, *n.* suitability, just right; ဆကရိုက်။ (Bur.) တော်သင့်ခြင်း။
- ကရိုင်ကောန်, *v. t.* to assist in labor; (Bur.) ဝိုင်းလုပ်သည်။ ကူညီသည်။

- ကရိပ်ဗွ, *v. t.* to feast, to feed plentifully; (Bur.) ကျေးမွေး
သည်။
- ကရီ, *v.* to boast, ကြိ။ (Bur.) ကြွားဝါသည်။
- ကလင်, *v. i.* to hearken, to listen, ကလင်တံ။ (Bur.)
နားထောင်သည်။
- ကလခိ, *v. t.* to beg respects, as to a teacher, ကလခိအစာ။
(Bur.) ကန်တော့သည်။
- ကလာ, *n.* the day after the day after to-morrow; (Bur.)
ဖိုနိုးနွဲ။
- ကလာ, *n.* any kind of box or chest, a coffin; (Bur.)
သပ်တာ။ တလာ။
- ကလာရက်ပွတ်, *n.* a match box; (Bur.) မီးခြစ်သပ်တာ။
- ကလာင်, *n.* the *antidesma*; (Bur.) ကင်ပလင်း။
- ကလာင်, *v. i.* to float in the air, or on the water, တီအာ။
(Bur.) လွင့်သွားသည်။
- ကလိဝံ, *v. t.* to obtain; *i. e.* to obtain, when some one
comes, and gives a man something, which it may
have been his right to receive, but which he had
not asked for; (Bur.) ရသည်။
- ကလိင်, *v. i.* and *v. t.* to err, to miss; as ကလိင်ဂံင် *to miss*
the road; (Bur.) မှားသည်။
- ကလိင်, *n.* a jungle buffalo or bison; (Bur.) ပြောင်။
- ကလိတ်, *a.* smooth, polished, slippery; (Bur.) ချောသော။
- ကလိတ်တုတ်, *n.* the beam of a loom around which cloth
is wound; (Bur.) ရက်ကန်းလက်ထိပ်။
- ကလိလောန်, *p. a.* passed, used in reference to time; (Bur.)
လွန်သွားသော။
- ကလိလောန်အာ, *v. i.* to pass away, to die, ကလိလောန်စ။
(Bur.) လွန်သွားသည်။ အနိစ္စရောက်သည်။
- ကလီ, *n.* the day after to-morrow; (Bur.) သန့်ဖက်ခါ။

- ကလုက်, *v. i.* to answer when called; (Bur.) ထူးသည်။
 ကလုတ်, *v. t.* to plant seed; (Bur.) စိုက်ပျိုးသည်။
 ကလုတ်, *n.* a messenger; (Bur.) တမန်။
 ကလုတ်အကာသ, *n.* an angel; (Bur.) ကောင်းကင်တမန်။
 ကလုတ်အင်, *n.* the night-heron; (Bur.) ထင်းဝက်။
 ကလဲ, *n.* the *phyllanthus embelia*; (Bur.) ချိုးဖြူထီး။
 ကလောင်, *v. i.* to return; (Bur.) ပြန်လာသည်။
 ကလောင်ကျောန်တမိ, *v. t.* to renew; (Bur.) အသစ်ပြုပျင်
 သည်။
 ကလောင်တိုက်, *v. i.* to return by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း
 ဖြင့်ပြန်လာသည်။
 ကလောင်မုက်, *v. t.* to face; (Bur.) မျက်နှာထည့်သည်။
 ကလောင်ဟို, *v. t.* to reply, to answer; to report; (Bur.)
 ပြန်ပြောသည်။
 ကလေတ်, *v. t.* to set close together, to close up; (Bur.)
 စေ့အောင်ထားသည်။
 ကလေံ, *v. t.* to taste of, to try by tasting with the tongue,
 ကလေမ်ရင်။ (Bur.) လျှာနှင့်မြည်းစမ်းကြည့်သည်။
 ကလေံလတင်, *v.* to put out the tongue contemptuously,
 ကလေမ်လတင်။ (Bur.) လျှာထုတ်သည်။
 ကလော, *n.* a relative, see ဝံင်သ။ ဝေါင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး
 ပေါက်ဖော်။
 ကလော်, *n.* an evil spirit, a demon, ကျော်။ ကျော်ဒမြိတ်။
 (Bur.) နတ်ဆိုး။
 ကလော်မာ, *n.* the devil; (Bur.) မာရ်နတ်။
 ကလောတ်, *n.* a fife or flute; (Bur.) ပုလွေ။
 ကလောန်, *n.* work, employment, trade; (Bur.) အလုပ်အ
 ကိုင်။
 ကလောန်ကမေတ်, *n.* occupation; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
 ကလောန်ဂျိုင်, *a.* busy; (Bur.) အလုပ်ရှိ၍မအားသော။

- ကလေဝံ, *v. i.* to be hardened, ကလောန်။ (Bur.) ခဲသည်။
 ကလေဝံ, *numeral affix*, applied to things in masses,
 ကလောန်။ (Bur.) အလုံး။ အခဲ။
 ကလောန်ကလေန်, *n.* a mass, lump ; (Bur.) အပိုင်အခဲ။
 ကလေဝံစာင်, *n.* a basket or box for a hen to lay eggs in,
 ကလောန်စာင်။ (Bur.) ကြက်တင်း။
 ကလံက်, *v. t.* to dip into any kind of liquid ; (Bur.) နှိုက်
 သည်။
 ကလး, *v. t.* to clear away, to drive away ; (Bur.) ရှင်းလင်း
 စေသည်။
 ကလိုက်, *v. t.* to frighten, to drive away (birds) ; (Bur.)
 မောင်းသည်။
 ကလိုင်, *v. i.* to be covered with water ; (Bur.) ဖွမ်းရိုးသည်။
 ကလိုတ်, *v. t.* to make a hole through anything ; (Bur.)
 ထိုးဖောက်သည်။
 ကယိုန်, *v. t.* to play with the fingers on the holes of a
 wind-instrument ; (Bur.) တီးမှုတ်သည်။
 ကဝ, *n.* a short prop ; (Bur.) ထောက်။
 ကဝ, *n.* a bat ; (Bur.) လင်းနှို့။
 ကဝကျိုက်မြတ်, *n.* the flying-fox ; (Bur.) လင်းဆွဲ။
 ကဝက်, *n.* a half ; (Bur.) ထက်ဝက်။
 ကပ်, *n.* the universe ; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောစကြဝဠာ။
 ကပ်, *v. i.* to break, applied to stiff things, ကပ်အာ။ (Bur.)
 ကျိုးပဲ့သည်။
 ကပ်, *n.* glue, or paste of any kind ; (Bur.) ကော်။
 ကပ်တာ, *n.* coarse sugar made from palm juice ; (Bur.)
 ထန်းလျက်။
 ကပ်မ, *n.* coarse sugar made from sugar-cane ; (Bur.)
 ကြံသကာ။
 ကဝါန်, *n.* a species of laurel ; (Bur.) ကရဝေးတမျိုး။

- ကဝါန်လတင်္ဂှ်, *n.* sassafras ; (Bur.) မှန်သင်း။
- ကဂုန်, *v. t.* to bring to a proper consistence, as boiled rice ; (Bur.) နှပ်သည်။
- ကဂုတ်, *v. t.* to buy on credit ; (Bur.) အကြွေးဝယ်သည်။
- ကဝေင်, *n.* a lover, a sweet-heart, ကပိုင်။ (Bur.) ခြစ်သောသူ။ ရည်စား။
- ကဝေန်, *v. i.* to curl ; (Bur.) ခွေသည်။
- ကဝေင်, *n.* the momordica ; (Bur.) ကြက်ဟင်းခါး။
- ကဝေင်ဂလာ, *n.* the snake-gourd ; (Bur.) ဝဲလင်းမြွေ။
- ကဝဲဂှ်, *v. t.* to wrench ; (Bur.) လိပ်၍ကော်တင်သည်။
- ကဝံင်, *n.* a pawn ; (Bur.) အပေါင်အနှံ။ ပေါင်ထားသောပစ္စည်း။
- ကပိုင်, *n.* weariness ; (Bur.) အညောင်း။
- ကပိုင်မှာသွိုတ်, *n.* a bay, a gulf, ကပိုင်သွာသွိုတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာကျွေ။
- ကပိုတ်, *v. i.* to wrestle ; (Bur.) နပန်းလုံးထွေးသည်။
- ကဝး, *num. aux.* applied to things coiled up ; as ဇုက်ပွဲကဝး *one coil of rope, col ;* (Bur.) အခွေ။
- ကသန်, *n.* a kind of tree, the leaves of which are used in making cigars, a species of *cordia* ; (Bur.) သနပ်ပင်။
- ကသန်ကသပ်, *v. i.* to lament, to murmur ; (Bur.) မြည်တမ်းသည်။
- ကသပ်, *n.* an intention or design, ဣပ်။ ကသပ်ခနန်။ (Bur.) အကြံအစည်။
- ကသပ်, *v. i.* to whine ; (Bur.) ညည်းသည်။
- ကသတ်, *n.* an answer to a question ; (Bur.) အဖြေ။
- ကသန်, *n.* a key ; (Bur.) သေခွ။
- ကသန်, *n.* a cork, or stopper to a bottle ; (Bur.) အသို့။
- ကသန်, *n.* the lungs ; (Bur.) အဆုတ်။

- ကသာထပ်, *v. t.* to leave ; (Bur.) ဖြစ်ထားသည်။ ချန်ထားသည်။
- ကသာယာတ်, *n.* a fringe ; (Bur.) ပန်းပွား။
- ကသိင်, *n.* stocks for criminals ; (Bur.) ထိတ်တုံး။
- ကသီ, *v. i.* to shake, to tremble ; (Bur.) ထုပ်သည်။
- ကသီတိ, *n.* an earthquake, တိချီ။ (Bur.) မြေကြီးထုပ်ခြင်း။
 ငလျင်ထုပ်ခြင်း။
- ကသု, *n.* a paddle ; (Bur.) ထော်ထက်။
- ကသုက်, *n.* a navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။
- ကသွေ, *v. t.* to whisper, ကသေ။ (Bur.) တိုးတိုးပြောသည်။
- ကသေ, *v. t.* to entice, to tempt ; to exhort, ကသေအိန္တင်။
 ငွေ့ကွပ်။ (Bur.) သွေးဆောင်သည်။
- ကသေ့ကွပ်မွှေဝိတ်, *v. t.* to beseech, to exhort ; (Bur.)
 ကောင်းအောင်နှိုးဆော်တိုက်တွန်းသည်။
- ကသ်, *n.* a curse ; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။
- ကသံက်, *n.* the ringworm ; (Bur.) ပွေးခုံ။
- ကသိုင်ကေတ်, *v. t.* to pull from another ; (Bur.) လုယူသည်။
- ကသိုင်ပိုင်ကေတ်, *v. t.* to take by force, plunder ; (Bur.)
 လုယူသည်။
- ကသိုန်, *n.* an onion ; (Bur.) ကြက်သွန်။
- ကသိုန်တောင်, *n.* garlic ; (Bur.) ကြက်သွန်ဖြူ။
- ကသိုန်ကွပ်, *v. t.* to repeat by rote ; (Bur.) ရှုတ်ဆိုသည်။
- ကသို, *n.* the rainy season ; (Bur.) ခိုဗ်းကာလ၊ ခိုဗ်းတွင်း။
- ကသိုဟ်, *v. i.* to hiss like a serpent, or to make a noise
 like a buffalo ; (Bur.) မှုတ်သည်။ ရှုတ်မြည်သည်။
- ကသပ, *n.* the third Buddha of the present cycle ; (Bur.)
 ကသပ။
- ကဟ်, *a.* dry ; *v. i.* to be dry ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။
 သွေ့ခြောက်သည်။
- ကစေတ်, *v. t.* to suck as sweets, ခစေတ်။ (Bur.) စုတ်သည်။

- ကဆံ, *n.* the neck, ကံ။ (Bur.) လည်ပင်း။
- ကဆိ, *v. i.* to smile, နှိ။ (Bur.) ပြုံးသည်။
- နှိနှိ, *adv.* smilingly, ကဆိကဆိ။ (Bur.) ပြုံးပြုံး။
- ကာ, *n.* service ; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်း။ အလုပ်။
- ကာ, *n.* any vessel with a spout ; (Bur.) ကရား။
- ကာဇီ, *n.* a meritorious deed ; (Bur.) ကောင်းမှု။
- ကာထက်ဖက်, *n.* a tea-pot ; (Bur.) ထက်ဖက်ရည်ကရား။
- ကာပွရီ, *n.* (from Kaffir,) a Negro ; (Bur.) ကပွလီ။
- ကာပ္ပါ, *n.* an axe, ခဲ။ (Bur.) ဝုဆိန်။
- ကာပ္ပိတာန်, *n.* (Eng.) captain ; (Bur.) ကပ္ပိတန်။
- ကာဖွ, *n.* (Eng.) coffee ; (Bur.) ကာဖီ။
- ကာန်, *n.* jute ; (Bur.) ဒီဇော။
- ကာပ်ကဲ, *n.* the "cap-kai," a large species of crowing lizard ;
(Bur.) ထောက်တဲ။
- ကဝံ, *n.* chaff ; (Bur.) ဖွဲ။
- ကာမဂုန်, (Pali ကာမဂုဏော), *n.* sensual enjoyment ; (Bur.)
ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း။
- ကာယျ, (Pali ကာယ), *n.* the body, ဧကုကာယျ။ (Bur.)
ကိုယ်ကာယ။
- ကာလ, *n.* time ; *adv.* when ; (Bur.) ကာလ။
- ကိတ်, *v. i.* to bite ; (Bur.) ကိုက်သည်။
- ကိလေသ, (Pali), *n.* lust ; (Bur.) ကိလေသာ။
- ကု, *prep.* to, ကို။ See Gram. § 19, 1 ; (Bur.) ကို။ သို့။ နှင့်။
- ကုက်, *v. t.* to stick the nails in ; (Bur.) ကုတ်သည်။
- ကုတ်, *v. t.* to cut off, amputate, တတ်။ (Bur.) ခုတ်သည်။
ဖြတ်သည်။
- ကုန်, *n.* a hill ; (Bur.) ကုန်း။
- ကုန်, *v. i.* to bulge upwards, to be hump-backed ; (Bur.)
ကုန်းသည်။

- ကုံ, *n.* Aquarius, the 11th sign of the Zodiac ; (Bur.)
 ကုံယာဘိ။
- ကုံကရန်, *n.* saffron ; (Bur.) ကုံကုမံ?
- ကုံပရေင်, *a.* marriageable ; *v. i.* to be marriageable ;
 (Bur.) ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရှိသော။ ထက်
 ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရောက်သည်။
- ကုသလ, (Pali), *n.* meritorious ; (Bur.) ကောင်းသောအကျိုး
 ကိုခံထိုက်သော။
- ကုသိုဝ်, (Pali), *n.* merit ; (Bur.) ကုသိုလ်။
- ကေက်, *a.* sharp ; *v. i.* to be sharp ; (Bur.) ထက်သော။
 ထက်သည်။
- ကေင်, *v. i.* to be accustomed to, to be in the habit of ;
 (Bur.) သိကျမ်းသည်။ အလေ့အကျင့်ရှိသည်။
- ကေင်ကာ, *n.* work, business, ကိုင်ကာ။ (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
- ကေစ္စ, (Pali), *n.* business ; (Bur.) ကိစ္စ။ အလုပ်အကိုင်။
- ကေစ္စဂြိုဟ်, *v. i.* to be very busy ; (Bur.) အလုပ်များသည်။
- ကေတ်, *v. t.* to take ; (Bur.) ယူသည်။
- ကေတ်ဏာ, *v. t.* to carry away ; (Bur.) ယူဆောင်သွားသည်။
- ကေတ်နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူဆောင်လာသည်။
- ကေပ်, *v. t.* to pinch, ငှေပ်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
- ကေပ်, *v. t.* to clinch in the hand ; (Bur.) ဆုပ်သည်။
- ကေပ်, *n.* a handful ; (Bur.) ထက်တဆုပ်။
- ကေပ်, *a.* clear, transparent ; *v. i.* to be clear ; (Bur.)
 ကြည်လင်သော။ ကြည်လင်သည်။
- ကေပ်, *v. t.* to weigh ; (Bur.) ချိန်သည်။
- ကေပ်, *v. t.* to aim at, to point at ; (Bur.) ချိန်သည်။ ရှယ်
 သည်။
- ကေဟ်, *v. t.* to write with a style ; (Bur.) ကညစ်နှင့်ရေး
 သည်။
- ကော, *n.* an elder brother ; (Bur.) အစ်ကို၊ မောင်ကြီး။

- ကောဇံ, *n.* a relative, brother ; (Bur.) ညီအစ်ကိုတော်။
 ကောနာဂီ, *n.* the second Buddha ; (Bur.) ဂေါဏာဂုံ။
 ကောယ, *n.* a brother-in-law ; the elder brother of either husband or wife, or the husband of an elder sister ; (Bur.) ယောက်ဖ။ ခဲအို။
 ကော်, *v. t.* to call, ကော်တံ။ (Bur.) ခေါ်သည်။
 ကော်ခ, *v. t.* to name ; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။ ခေါ်ဝေါ်သည်။
 ကော်ဏာ, *v. t.* to call away ; (Bur.) ခေါ်သွားသည်။
 ကော်နင်, *v. t.* to call into one's presence ; (Bur.) ခေါ်ခဲ့သည်။
 ကောနိ, *n.* a son or daughter ; also the young of animals, as ကောနိဂုံ, *a calf*, ကောနိချေငုံ, *a colt*, ကောနိထွီ, *a cub* ; (Bur.) သား၊ သမီး။
 ကောနိထွီထွီ, *n.* a cramp ; (Bur.) ကြွက်တက်ခြင်း။
 ကောနိကွာ, *n.* a twin ; (Bur.) အမွှာမွေးဖက်။
 ကောနိထွီနီတြီ, *n.* a nephew ; (Bur.) တူ။ သားဖျား။
 ကောနိထွီနီဖြီ, *n.* a niece ; (Bur.) တူမ။ သမီးဖျား။
 ကောနိကွင်, *a parasite* ; (Bur.) ကျီးပေါင်း။
 ကောနိကိုက်, *n.* a pig ; (Bur.) ဝက်ကလေး။
 ကောနိကိုက်, *n.* a puppy ; (Bur.) ခွေးကလေး။
 ကောနိကွာနိ, *n.* a villager ; (Bur.) ရွာသူရွာသား။
 ကောနိကွင်တိုင်ယာပိမ္မဂကူ, *n.* a xebec ; (Bur.) သုံးပင်တိုင် ဘော်ကလေးတမျိုး။
 ကောနိခမာနိ, *n.* a son-in-law ; (Bur.) သမက်။
 ကောနိခဇံ, *n.* the youngest child in a family ; (Bur.) သားထွေး။ သမီးထွေး။
 ကောနိခအင်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) မြွေးမ။
 ကောနိဂပဟိဗဝ, *n.* an adopted son ; (Bur.) မွေးစားသား။
 ကောနိဂူ, *n.* the first born ; (Bur.) သားဦး။ သမီးဦး။
 ကောနိဂူ, *n.* a small child ; (Bur.) သူငယ်။ အကလေး။

- ကောန်ပျိုတ်, *n.* the heart, the mind ; (Bur.) ဝိတ်နှစ်လုံး။
- ကောန်ဇာတ်, *n.* offspring, child ; (Bur.) သားသွီး။
- ကောန်ဇာဒိသိုင်, *n.* a lion's whelp ; (Bur.) ချင်သေ့သငယ်။
- ကောန်ဖြပ်, *n.* a small zayat, or wayside chapel ; (Bur.)
ဇရပ်ကလေး။
- ကောန်ချင်, *n.* a citizen ; (Bur.) မြို့သား။
- ကောန်ချင်ကောန်ကွာန်, *n.* population ; (Bur.) ပြည်သူ
ပြည်သားပေါင်း။
- ကောန်တတ်, *n.* a nursing child ; (Bur.) နို့ပို့သူငယ်။
- ကောန်ထွေး, *n.* a pupil ; (Bur.) တပည့်။
- ကောန်တွံ, *n.* a kidney ; (Bur.) ကျောက်ကပ်။
- ကောန်ထရဲ, *n.* the second born ; (Bur.) ဒုတိယသား။ သွီး။
- ကောန်ပူ, *n.* a squab, the young of the dove ; (Bur.)
မြိုးကလေး။
- ကောန်ပျိုန်, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သား။ တပ်သား။
- ကောန်ပရပ်, *n.* a squab, the young of the pigeon ; (Bur.)
ခိုကလေး။
- ကောန်ဗဲ, *n.* a kitten ; (Bur.) ကြောင်ကလေး။
- ကောန်ဗခေခ, *n.* a kid ; (Bur.) ဆိတ်ကလေး။
- ကောန်ဗေတ်, *n.* a small pot ; (Bur.) အိုးကလေး။
- ကောန်မတ်, *n.* the pupil of the eye ; (Bur.) မျက်ဆန်။
- ကောန်မေခ, *n.* a very small buffalo ; (Bur.) ကျွဲကလေး။
- ကောန်ရုပ်, *n.* a doll ; (Bur.) ယည်မင်း။
- ကောန်ရဲ, *n.* a servant, a follower ; (Bur.) ငယ်သား။ နောက်
လိုက်။
- ကောန်ရဲကွင်, *n.* a sailor ; (Bur.) သင်္ဘောသား။
- ကောန်ထထာ, *n.* the uvula ; (Bur.) လျှာခပ်။
- ကောန်လံက်, *n.* a tadpole ; (Bur.) ဖားလောင်း။
- ကောန်ပျို, *n.* a step-child ; (Bur.) ထင်ပါသားသွီး။ မယားပါ
သားသွီး။

- ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-son ; (Bur.) ထင်ပါသား။ မယားပါ
သား။
- ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-daughter ; (Bur.) ထင်ပါသွီး။ မယား
ပါသွီး။
- ကောန်သိုက်၊ *n.* a lamb ; (Bur.) သိုးသငယ်။
- ကောန်သွီး၊ *n.* a prince ; (Bur.) မင်းသား။
- ကောန်သွီး၊ *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသွီး။
- ကောန်အရင်၊ *n.* an own son ; (Bur.) သားရင်း။
- ကောင်မွတ်၊ *v. t.* to put to death judicially ; (Bur.) ကွပ်
မျက်သည်။
- ကောံကု၊ *prep.* together with, ကျောံ။ ကောင်ကု။ (Bur.)
အတူတကွ။
- ကောံခရို၊ *v. i.* to assemble, ကောင်ခရို။ (Bur.) စုဝေးသည်။
- ကောသ၊ (Pali), a *kosa*, a measure of distance equal to
2,800 cubits, or 20 *ussabas*. See ဥသဘာ။ (Bur.)
ကောသ။
- က၊ *n.* a flower ; (Bur.) ပန်း။
- ကကေတ်၊ *n.* the *mimusops* flower ; (Bur.) ခရားပွင့်။
- ကကောင်ထိုက်၊ *n.* the rose ; (Bur.) နှင်းဆီပန်း။
- ကခုတ်၊ *n.* a species of *zingiberaceæ* ; (Bur.) မာလာဖူး။
- ကဂ၊ *n.* the cock's comb flower ; (Bur.) ကြက်မောက်ပန်း။
- ကဂခင်၊ *n.* the fragrant *bolbophyllum*, a very common
orchid much prized by the women of Burma, for
ornamenting the hair ; (Bur.) တံစည်ပန်း။
- ကခဲ၊ *n.* the *careya arborea* ; (Bur.) ဘန်ဇွေး။
- ကဂါဝ်ဆု၊ *n.* an orchid ; (Bur.) သင်္ခပန်း။
- ကခါဒီ၊ *n.* mace ; (Bur.) ခါဒီလှိုင်ပွင့်။
- ကတပ်သွပ်၊ *n.* the tree of mourning ; (Bur.) ဆိတ်တီလူး။
- ကတေဆ်၊ *n.* a bulbous herb-flower ; (Bur.) ဂုတတ်စာပွင့်။
- ကဒကတ်၊ *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပွင့်။

- ကပ္ပတံ, *n.* a spark ; (Bur.) မီးပေါက်မီးပွား။
- ကမ္ပိ, *n.* snow ; (Bur.) ချိမ်းပွင့်။
- ကလတိုင်, *n.* the lily flower ; (Bur.) နှင်းပွင့်။
- ကလခမ်ဇြေ, *n.* the globe *amaranthus*; (Bur.) မညှိုးပန်း။
- ကဝါင်, *n.* a clove ; (Bur.) လေးညှင်းပွင့်။
- ကဝ, *n.* the cuckoo ; (Bur.) (the black species.) ဥကြော။
- ကဝ, *n.* a tassel ; (Bur.) ပန်းပွား။
- ကအန္တ, *n.* the *mesua pedunculata* ; (Bur.) ကုံကော်ပန်း။
- ကံကံမိ, *v.* to cast lots ; (Bur.) မဲကောက်သည်။
- ကံ, (Pali ကမ္မ) *n.* the secret influence of an action on one's future destiny, *pron.* ကမ်။ (Bur.) ကံ။
- ကံဖရတ်, *n.* shot, ကမ်ဖရတ်။ (Bur.) စရိတ်။
- ကံပလံက်, *n.* a cannon ball ; (Bur.) အမြောက်ဆန်။
- ကံသေနတ်, *n.* a bullet ; (Bur.) ကျည်စေ့။ သေနတ်ဆန်။
- ကး, *v. t.* to shave ; (Bur.) ရိတ်သည်။
- ကိုက်, *n.* a plane ; (Bur.) ရွှေပေါ်။
- ကိုင်, *v. i.* to be bent, not straight ; (Bur.) မဖြောင့်။ ကိုင်းသည်။
- ကိုင်, *n.* the ribs or stays of a boat or ship ; (Bur.) တံကူ။
- ကိုင်ကာ, *n.* a business ; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
- ကိုတ်, *n. a.* one hundred thousand ; (Bur.) တထိန်း။
- ကိုန်, *n.* a number ; (Bur.) ကိန်း။
- ကိုန်တန်, *n.* a dividend ; (Bur.) တည်ကိန်း။
- ကိုန်တန်သွက်ဝံ့တွင်, *n.* a multiplicand ; (Bur.) မြှောက်ရန် တည်ကိန်း။
- ကိုန်တန်သွက်ဝံ့နှုတ်, *n.* a minuend ; (Bur.) နှုတ်ရန်တည်ကိန်း။
- ကိုပ်က, *v. t.* to fish with a basket open at the bottom ; (Bur.) ငါးဆောင်းသည်။
- ကိုပ်ကွာ, *adv.* formerly, first ; (Bur.) ဂှေးက။ အရင်က။

- ကို, *prep.* with; *conj.* and, also, ကိုသို့။ (Bur.) ပါ။ ၎င်း။
- ကိုက်, *v. t.* to give, ကိုက်တံ။ (Bur.) ပေးသည်။ Also a *verbal prefix*. See Gram. § 17. 1; (Bur.) စေသည်။
- ကိုကာဖီ, *v.* to cause an effect to be spent, spoken of one's fulfilling his destiny; (Bur.) အကျိုးဖြစ်စေသောအလုပ်ကိုပေးသည်။
- ကိုက်စ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ပေးစားသည်။
- ကိုက်ဖြူတတ်, *v.* to encourage, lit. to give strength; (Bur.) အားပေးသည်။
- ကိုက်ဖိုန်, *v. t.* to eat,—commonly applied to Buddhist priests; (Bur.) ဖုန်းပေးသည်။
- ကိုက်ထလံသွာ, *v. t.* to heal. Here ထံသွာ is commonly pronounced *lomfwā*; (Bur.) ချမ်းသာစေသည်။
- ကိုက်သတိ, *v.* to caution, to give advice; (Bur.) သတိပေးသည်။
- ကိုက်အခေါင်, *v.* to give permission; (Bur.) အခွင့်ပေးသည်။
- ကို, *prep.* with or to; *conj.* and, ကို။ (Bur.) နှင့်။ ကို။
- ကိုင်, *v. t.* to throw out, empty by overturning; (Bur.) သွန်သည်။ လောင်းသည်။
- ကွင်, *a.* of a great price, dear; *v. i.* to be dear; (Bur.) အထိုးကြီးသော။ အထိုးကြီးသည်။ ရှားသော။ ရှားသည်။
- ကွတ်, *v. i.* to hatch as chickens; (Bur.) ဥကပေါက်သည်။
- ကွန်, *a.* narrow; *v. i.* to be narrow; (Bur.) ကျည်းမြောင်းသော။ ကျည်းမြောင်းသည်။
- ကွန်ပြက်, *a.* very narrow; *v. i.* to be very narrow; (Bur.) အထွန်ကျည်းမြောင်းသော။ အထွန်ကျည်းမြောင်းသည်။
- ကွင်, *n.* the brain; (Bur.) ဦးနှောက်။
- ကွတ်ဒီ, *n.* the summit of a mountain; (Bur.) တောင်ထိပ်။

ကွာ, *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိမ်သော။
တိမ်သည်။

ကွောင်, *n.* steel ; (Bur.) သံမဏိ။

ကွုတ်, *v. t.* to hate, ကွုတ်မော့။ (Bur.) ရုန်းသည်။ ရှံရှာသည်။

ကွိုက်ဝှဲ, *v. t.* to make ashamed, ဖဒိုက်ဝှဲ။ (Bur.) အရှက်
ခွဲသည်။

ကွိုင် *n.* an umbrella ; (Bur.) ထီး။

ကွိုင်, *n.* a tube, barrel ; (Bur.) ကျည်ထောက်။

ကွိုင်ချန်, *n.* a bamboo tube ; (Bur.) ဝါးကျည်ထောက်။

ကွိုင်, *n.* the head ; (Bur.) ခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။

ကွိုင်ကွိုင်, *n.* the bow of a ship ; (Bur.) သင်္ဘောဦး။

ကွိုင်ကြံ, *n.* a species of potato ; (Bur.) ပိန်းဥ။

ကွိုင်ကွဲ, *n.* a yam or potato ; (Bur.) မျောက်ခေါင်း။

ကွိုင်ပိ, *n.* headache ; (Bur.) ခေါင်းကိုက်ခြင်း။

ကွိုင်ဆု, *n.* the stump of a tree in a creek or river ;
(Bur.) သစ်သုတ်။

ကွိုင်ထင်, *n.* a nipple, the teat of a woman ; (Bur.) နို့ထီး။

ကွက်, *n.* a short stake driven into the ground, as tent-
pins ; (Bur.) ပနက်သဲ။

ကွက်ကပိုင်, *n.* the croton-oil tree ; (Bur.) သက်ရင်းနီ။

ကွင်, *n.* the spots or stripes of a tiger ; (the steps of a
staircase) ; (Bur.) အစင်း။ အကျား။ အဆင့်။ အထပ်။

ကွင်ဂှိုင်, *n.* the thwart of a boat ; (Bur.) ငှေကန့်။

ကွတ်, *n.* the end ; as ကွတ်အယုက် *the end of life* ; (Bur.)
အပျား။ အဆုံး။

ကွပ်, *a.* silent ; *v. i.* to be silent ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။
တိတ်ဆိတ်သည်။

ကွပ်ကွပ်, *adv.* silently, secretly, quietly, privily ; (Bur.)
တိတ်ဆိတ်စွာ။

- ကွပ်ညောင်, *a.* lost in thought; *v. i.* to be lost in thought,
 သွပ်ညောင်။ (Bur.) မှိုင်တွေသော။ မှိုင်တွေသည်။
- ကွာင်, *n.* a limb or branch of a tree; (Bur.) သစ်ကိုင်း။
 အကိုင်းအခက်။
- ကွာင်, *v. t.* to lop branches of a tree; (Bur.) ခုတ်ချိုင်
 သည်။
- ကွို, *n.* a rat or mouse, မို။ (Bur.) ကြွက်။
- ကွိုယျန်, *n.* a shrew-mouse, မိုယျန်။ (Bur.) ကြွက်ရတ်။
- ကွိုင်, *n.* the cheek; (Bur.) ပါး။
- ကွိုင်, *n.* the head, ကျိုင်။ (Bur.) ဦးခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။
- ကွို, *n.* a floor; (Bur.) ကြမ်း။
- ကွက်ကွဲ, *v. t.* to vex, to harass; (Bur.) နှောင့်ရှက်သည်။
- ကွတ်, *n.* a species of tortoise; (Bur.) လိပ်တမျိုး။
- ကွဲ, *n.* a monkey; (Bur.) မျောက်။
- ကွဲယံ, *n.* a kind of tree; (Bur.) မျောက်ချောပင်။
- ကွေင်, *n.* the forehead; (Bur.) နဖူး။
- ကွေင်, *n.* Tenasserim caoutchouc, a kind of creeper;
 (Bur.) ကြက်ပေါင်နွယ်။
- ကွေင်ဝဲ, *n.* a species of soapberry tree, red *sapindus*;
 (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။
- ကွေင်ဟတ်, *n.* the spindle of a spinning-wheel; (Bur.)
 ဝင်ရိုး။ ယောက်လည်တံ။
- ကွေတ်, *n.* a sharp pointed iron for writing on palm-leaf,
 a style; (Bur.) ကညစ်။
- ကွေတ်, *n.* a belt worn over one shoulder and under one
 arm as a badge of office; (Bur.) ရင်သိုင်း။
- ကွေတ်ဆု, *n.* a chip, chips; (Bur.) ထင်းပေါက်။
- ကွဲ, *a.* low in stature, ကွဲ။ *v. i.* to be low in stature;
 (Bur.) အရပ်နိမ့်သော။ အရပ်နိမ့်သည်။
- ကွေတ်, *n.* a pinnacle; (Bur.) အထွဋ်။

- ကို, *n.* a mosquito curtain, ကို (Bur.) ခြင်ထောင်။
 ကို, *n.* urine, *pron.* ကမ် (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။ ဆီး။
 ကို, *v. i.* to boil, ကို (Bur.) ဆူသည်။
 ကို, *n.* a sill, a summer, a girder; (Bur.) ရက်မ။
 ကို, *numeral auxiliary*, applied to things flat and small,
 as *ထွဲကို one leaf*, col. (Bur.) အရွက်။
 ကိုခိုင်, *n.* the bell shaped part of a pagoda; (Bur.)
 ခေါင်းလောင်းပုံ။
 ကိုခိုင်, *n.* a thin plate of metal, suspended from the
 tongue of a small bell, and exposed to the action
 of the wind; (Bur.) ညောင်ရွက်။
 ကို, *a.* an *affix* denoting the male gender of animals;
 (Bur.) အထီးဖြစ်သော။
 ကိုကန်, *n.* beads for the neck; (Bur.) ပုတီး။
 ကိုကောင်, *n.* a horizontal timber on the main rafters
 of a thatched house; (Bur.) ဆီဘူးဆွဲ။
 ကို, *n.* a clam; (Bur.) ရှပ်ပအုပ်။
 ကို, *n.* fire, ကြောက်။ ပွတ်။ (Bur.) မီး။
 ကိုအိုင်, *n.* the hornbill; (Bur.) အောက်ချင်းငှက်။
 ကို, *v. t.* to multiply; (Bur.) မြှောက်သည်။
 ကိုမေထောန်, *v.* to count the beads of a rosary; (Bur.)
 ပုတီးစိတ်သည်။
 ကို, *n.* a broom; (Bur.) တန်မြက်စည်း။
 ကို, *adj.* every, as *ကိုမိုင့် every man*; (Bur.) တိုင်း။
 ကို, *n.* a twin, ကမာ။ (Bur.) အမွှာဖွားဖက်။
 ကိုချင်, *n.* the wall of a city, နိုင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။
 ကို, *v. t.* to shut, to close an aperture; (Bur.) ပိတ်
 သည်။
 ကို, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or
 over the forehead; (Bur.) လွတ်သည်။ လွတ်ပိုးသည်။

- ထွန်, *n.* a nephew or niece; (Bur.) တူမသားများ။ သွားများ။
 ထွန်, *n.* a kind of fish-trap; (Bur.) ငါးမြူး။
 ထွီ, *n.* a bear; (Bur.) ဝက်ဝံ။
 ထွီမိုင့်, *n.* an orang-outang; (Bur.) လူဝံ။
 ထွါ, *n.* mould; (Bur.) မှို။
 ထွါ, *n.* a stranger, visitor; (Bur.) ဧည့်သည်။
 ထွောင်, *n.* the little veranda of a Burmese house; (Bur.)
 အိမ်ပြင်ခန်း။ လေသာခန်း။ ထက်ခံခန်း။
 ထွေး, *n.* a yoke, ကမး။ (Bur.) ထမ်းတိုး။
 ထွေး, *n.* the dawn, break of day; (Bur.) အာရုဏ်။ မိုးဇယား
 ထင်းစ။
 ထွီငို, *v. i.* to run over, (as water); (Bur.) လျှံသည်။
 ထျ, *v. i.* to be defeated; (Bur.) ရှုံးသည်။
 ထျင်, *adv.* very; (Bur.) အထွန်။
 ထျာ, *n.* the wind; (Bur.) လေ။
 ထျာကဝဲ, *n.* a whirlwind; (Bur.) လေဘွေ။
 ထျာဂဗိုတ်, *n.* a tornado, ဂဗိုတ်ကျာ။ (Bur.) ပြင်းထန်စွာ
 သောမိုးဇယားသက်မုန်တိုင်း။
 ထျာမြာတ်, *n.* a hurricane; (Bur.) မုန်တိုင်း။
 ထျာမြဲမေလိင်, *n.* a rain-storm, a tempest, ကျာမြဲ။ (Bur.)
 မိုးဇယားသက်မုန်တိုင်း။
 ထျာမီလိင်, *n.* a storm, a squall, ကျာမေလိင်။ (Bur.) မုန်တိုင်း။
 ထျာလိုဆိ, *v.* to belch up wind; (Bur.) လေတက်သည်။
 ထျာ, *n.* any object of worship, a god; also used in ad-
 dressing a superior, lord; (Bur.) ဘုရား။
 ထျာဂန်, *a.* royal; as မိကျာဂန်။ *the Queen Dowager*;
 (Bur.) ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။
 ထျာတြီ, *n.* honor; glory; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။
 ထျာန်, *v. i.* to be rough, coarse, ပရေဆိပရုတ်။ (Bur.)
 ကြမ်းတမ်းသည်။ ရုပ်ဆိုးသည်။

- ကျော်, *n.* a crocodile, or alligator ; a musical instrument shaped like an alligator ; (Bur.) ပိကျောင်း။
- ကျော်ခိုင်, *a.* pretty ; (Bur.) တွပသော။ တင့်တယ်သော။
- ကျော်, *v. i.* to peep ; (Bur.) ချောင်းသည်။
- ကြက်ကတ်, *n.* Cancer, the 4th sign of the zodiac ; (Bur.) ကရကဋ်ရာသီ။
- ကြက်, *n.* the heart-wood, ကြက်ဆု။ (Bur.) အနှစ်။
- ကြက္ကဒိန်, *n.* a calendar ; (Bur.) ဖြက္ကဒိန်။
- ကြက်ပြင်, *n.* Maulmain ebony ; blackwood ; (Bur.) ယင်းတိုက်။
- ကြပ်, *prep.* near ; (Bur.) အနီးမှာ။ အနားမှာ။
- ကြောင်, *v. t.* to file ; (Bur.) တံစင်းတိုက်သည်။
- ကြာတ်, *v. t.* to wash, as dishes, ကြိုး (Bur.) ဆေးကြောသည်။
- ကြာန်, *v.* to be gnarled, cross-grained ; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသည်။
- ကြာပ်, *v. t.* to bind, as by placing a pole on each side of a fence, and binding the palings together ; (Bur.) ညှပ်ထားသည်။
- ကြိယာ, *n.* any article of furniture, or dress, a verb ; (Bur.) ကရိယာပစ္စည်း။
- ကြိ, *a.* thin, used in reference to flat things ; *v. i.* to be thin ; (Bur.) ပါးသော။ ပါးသည်။
- ကြိုက်, *a.* Chinese, as မိုင့်ကြိုက် *a Chinaman* ; ရးကြိုက် *China* ; (Bur.) တရုတ်။
- ကြိုက်ဝန်, *n.* a fabulous fruit, said to have the power of restoring youth ; (Bur.) ဗန္ဓုရသရက်။
- ကြိုင်, *n.* a brook or creek ; (Bur.) ချောင်းငယ်။
- ကြိုက်ဆိပ်ဆီ, *n.* the cashew ; (Bur.) ဆီဟိုဠ်သရက်။
- ကြိုတ်, *n.* the intestines ; (Bur.) အူ။ အအူ။
- ကြိုတ်, *n.* the pith or heart-wood, ကြိုတ်ဆု။ (Bur.) အူ။

- ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw ; (Bur.) ဝက်အူ။
 ကြွတ်ထုတ်, *n.* the warp of cloth ; (Bur.) ရက်ကန်းအူ။
 ကြောင်, *n.* the *eugenia* ; (Bur.) သပြေ။
 ကြောင်အနှံ, *n.* the *eugenia cerastoides* ; (Bur.) သပြေချည်း။
 ကြောင်ဇေယျာ, *n.* the Malay apple ; (Bur.) သပြေသပြေ။
 ကြေ့, *v. i.* to be shrunken ; (Bur.) အူတိုင်သေးသည်။
 ကြောင်ပိုင်, *n.* the *eugenia jambolana* ; (Bur.) သပြေဖြူ။
 ကြော်, *v. i.* to be jammed ; (Bur.) ညှပ်နေသည်။
 ကြွေ, *n.* a crane ; (Bur.) ကြီးကြွေ။
 ကြော်, *v. i.* to walk out for pleasure (Bur.) အထည်သွား
 သည်။
 ကြေတ်, *n.* a dry measure containing about one quart ;
 (Bur.) ဝထယ်။
 ကြောတ်, *n.* any cylindrical wooden box with cover ; (Bur.)
 ကြွတ်။
 ကြောတ်, *n.* the oak ; (Bur.) ဝက်သစ်ချပင်။ သပိတ်ပင်။
 ကြောပ်ဆု, *n.* a shingle ; (Bur.) ပျဉ်အုတ်ကြွပ်။
 ကြောပ်တီ, *n.* a tile ; (Bur.) မြေအုတ်ကြွပ်။
 ကြော်, *a.* fat, corpulent ကြော်ဆီ။ *v. i.* to be fat ; (Bur.)
 ဝသော။ ဆူသော။ ဆူဖျိုးသော ဝသည်။
 ကြ, *v. t.* to wash as dishes, ကြတ်။ (Bur.) ဆေးကြောသည်။
 ကြ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
 ကြစား, *pron.* ကရစား။ *v.* to turn the back in contempt ;
 (Bur.) ကြောခိုင်းသည်။
 ကြီ, *a.* ungovernable, *pron.* ကြိပ်။ *v. i.* to be ungovern-
 able ; (Bur.) ဆိုးသော။ ဆိုးသည်။ ကြိမ်းသည်။
 ကြိကြ, *a.* harsh, abusive, ဣာတ်မြတ်။ *v. i.* to be harsh ;
 (Bur.) ကြိမ်းသော။ ဆိုးသွမ်းသည်။
 ကြိုင်, *a.* stiff, hard, ကြိုင်ရွယ်။ *v. i.* to be hard ; (Bur.)
 မာသော။ တောင့်သော။ မာသည်။ တောင့်သည်။

- ကြိုင်, *v. i.* to be mature ; (Bur.) ရင့်မာသော။
- ကြိုက်, *a.* worthy ; *v. i.* to be worthy ; (Bur.) ထိုက်တန်
သော။ ထိုက်တန်သည်။
- ကြိုက်ကို, *a.* deserving of; *v. i.* to be deserving of; (Bur.)
ခံထိုက်သော။ ခံထိုက်သည်။
- ကြိုက်တန်, *a.* suitable, proper; *v. i.* to be worthy, deserv-
ing ; (Bur.) တော်သင့်သော။ ထိုက်တန်သည်။
- ကြိုင်စပ်, *v. t.* to shut up, imprison; (Bur.) ထောင်ထားသည်။
- ကြိုပ်, *v. i.* to bathe, to wallow, used of animals, as buffa-
loes, ကြိုပ်ခုတ်ခရီး။ (Bur.) ရွှံ့ဖွတ်ခွဲလူးသည်။
- ကြိုပ်, *v. i.* to be unconscious through sickness, ပိုတ်ပဲ့။
(Bur.) မျောနေသည်။ သေလေသေသည်။
- ကြို၊ *v. i.* to boast, ကရိုကြိုစ။ (Bur.) ဝါကြွားသည်။
- ကြိုဆ်, *v. i.* to be pleasant to the taste, savory ; (Bur.)
ဆိင့်သည်။
- ကု, *n.* a tiger ; (Bur.) ကျား။
- ကုမြန်, *n.* a leopard ; (Bur.) ကျားသစ်။
- ကုလင်္ကာ, *n.* a panther, the black leopard, ကုသာန်။ (Bur.)
ကျားသစ်တမျိုး။ ကျားနက်။
- ကုတ္တာ, *n.* one kind of leopard, (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။
- ကုမ္ဘေ, *n.* a tigress ; (Bur.) ကျားမ။
- ကုတ်, *a.* tight, entirely closed ; as မတ်ကုတ် *blind* ;
v. i. to be closed ; (Bur.) ကန်းသော။ ပိတ်သည်။
- ကုတ်ကွိုက်, *a.* solid, not hollow ; *v. i.* to be solid ;
(Bur.) ခေါင်းပိတ်။ နားပင်းပိတ်။ ခေါင်းပိတ်သည်။
- ကုင်, *v. i.* to be angular, ကလင်။ (Bur.) ထောင့်ရှိသည်။
အမြောင့်မြောင့်ဖြစ်သည်။
- ကုင်, *n.* a corner, ကလင်။ ထက်။ (Bur.) ထောင့်။
- ကုင်ကဲတကဲ, *n.* a solitary, a hermit ; (Bur.) ဆိတ်ကွယ်
ရာခွဲနေသောသူ။

- ကွင်ကွတ်, *n.* gall ; (Bur.) သည်းခြေ။
 ကွင်မိမ, *v. i.* to destitute of parents ; as ကောန်ကွင်
an orphan ; (Bur.) မိဘမဲ့သည်။
 ကွတ်, *v. t.* to steal ; (Bur.) ခိုးသည်။
 ကွတ်, *n.* a high court, ရင်။ (Bur.) တရားမရုံး။
 ကွတ်, *n.* a dry measure equal to about one half-peck,
 ကထတ်။ (Bur.) ပြည်။ မြည်ထောင်း။
 ကွန်, *n.* a python ; (Bur.) စပါးကြီး။
 ကွင့်, *n.* a missile, ကထင်။ (Bur.) ပြစ်ရန်ထက်နက်။
 ကွင့်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ကွန်, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။
 ကွန်စပျော်, *n.* a vineyard ; (Bur.) စပျစ်ခြံ။ စပျစ်ဥယျာဉ်။
 ကွန်ပက်, *n.* an orchard ; (Bur.) ခြံ။ ဥယျာဉ်။
 ကွာ, *prep.* before ; (Bur.) အရင်။
 ကွာ၌, *adv.* before that, formerly, once upon a time,
 ကွာတေ။ (Bur.) အရင်က။ ရှေးက။
 ကွာအိုတ်, *adv.* first ; (Bur.) အရင်ဆုံး။ ထက်ဦးဆုံး။
 ကွာ, *n.* a wedge ; (Bur.) သပ်။
 ကွာင်, *n.* a large open-mouthed pot ; (Bur.) ဖျဉ်းအိုး။
 ကွာင်, *v. t.* to clean ; (Bur.) ဆေးသည်။
 ကွာနိ, *v. t.* to lick with the tongue ; (Bur.) လျက်သည်။
 ကွဲ, *v. t.* to translate, ကွဲပွဲတိတ်။ (Bur.) အနက်ပြန်သည်။
 စကားပြန်သည်။
 ကွဲဂူ, *n.* a neglected clearing ; (Bur.) ပြစ်၍ထားသော
 ထောင်ယာ။
 ကွဲ, *a.* muddy, filthy ; *v. i.* to be muddy ; (Bur.) ညစ်
 သော။ ညစ်သည်။
 ကွဲခိုက်, *a.* filthy ; *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညစ်ကြေး
 သော။ ညစ်ကြေးသည်။

ကိုဝပ်, *a.* filthy, dirty, slovenly, ကျိုက်လှောင်။ *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညစ်ပတ်သော။ ညစ်ပတ်သည်။

ကိုက်, *n.* a hog ; (Bur.) ဝက်။

ကိုက်မွှေဝံ, *n.* a sow ; (Bur.) ဝက်မ။

ကို, *n.* a kind of tree, from the bark of which rope is made ; (Bur.) ဝျော်ပင်။

ကျင်, *v. i.* to come ; (Bur.) ထာသည်။

ကျွတ်, *v. i.* to sprout, to germinate ; (Bur.) အပင်ပေါက်သည်။

ကျွေ, *n.* oil, *pron.* ကျိုင်။ (Bur.) ဆီ။

ကျွေကိုက်, *n.* lard ; (Bur.) ဝက်ဆီ။

ကျွေခယောင်, *n.* wood-oil ; (Bur.) တညင်ဆီ။

ကျွေဂုတ်, *n.* butter ; (Bur.) ထောပတ်မိမ်း။

ကျွေစဆန်, *n.* fragrant oil ; (Bur.) နံ့သာဆီ။

ကျွေတိ, *n.* earth-oil, petroleum ; (Bur.) ရေနံ။

ကျွေတောင်, *n.* castor-oil ; (Bur.) ကြက်ဆီ။

ကျွေတွတ်, *n.* marrow ; (Bur.) ခြင်ဆီ။

ကျွေပျိုင်သေ့, *n.* turpentine, ကျွေပျိုင်သေ့။ (Bur.) ထင်းရှူးစေး။

ကျွေပွဲ, *n.* ointment ; (Bur.) ဖယောင်းချက်။ ဖယောင်းဆီ။

ကျွေသိုက်, *n.* mutton tallow ; (Bur.) သိုးဆီ။

ကျွေထောင်, *v. t.* to spin ; (Bur.) ငင်သည်။ ဝင့်သည်။

ကျွေဒက်, *v. t.* to bind, to tie ; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

ကျွေတ်, *v. i.* to be sticky, adhesive ; (Bur.) စေးသည်။

ကျွေတ်, *v. i.* to be close together ; (Bur.) ဝေ့သည်။

ကျွေ်, *v. i.* to be lost, ကျွေ်ဆီ။ ကျွေ်မွန်။ (Bur.) ပျောက်သည်။

ကျွေ်စိုတ်, *v. i.* to try, to exert one's self, ကျွေ်စိုတ်။ (Bur.) ကြိုးစားသည်။

ကျွေ်, *n.* a root resembling a yam ; (Bur.) ကျွေ်။

- ကျော်, *n.* an evil spirit, a demon, ကလောင်။ ကလောင်ဒြိုဟ်။
 (Bur.) နတ်ဆိုး။
 ကျော်ခရဲ, *n.* a ghost, see ဘုတ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။
 ကျော်ဝလာ, *n.* a butterfly ; (Bur.) လိပ်ပြာ။
 ကျော်မာ, *n.* the devil, ကလောင်မာ။ (Bur.) မာရ်နတ်။
 ကျောနံ, *v. i. & v. t.* to work, to labor, to make ; (Bur.)
 လုပ်သည်။
 ကျောနံခိုတ်, *v. i.* to toil laboriously ; (Bur.) လုပ်ကိုင်သည်။
 ကျောင်, *a.* hungry, famishing ; (Bur.) ဆာမွတ်သော။
 ကျောင်ချိုတ်, *v. i.* to be hungry, ကျောင်ချိုတ်တ။ (Bur.) ဆာ
 သည်။
 ကျော်, *v. t.* to cross over, ကျော်ဆံ။ as ကျော်ဝံ။ *to cross a
 river ;* (Bur.) ကူးသည်။
 ကျ, *a.* dumb ; (Bur.) ဒုသော။
 ကျ, *n.* a large species of tortoise ; (Bur.) လိပ်။
 ကံ, *n. a.* one hundred, *pron.* ကံ။ (Bur.) တရာ။
 ကံ, *n.* a species of land-leech, ကံ။ (Bur.) ကြွတ်။
 ကျိုက်လောင်, *a.* filthy, dirty, slovenly. See ကိုပပ်။ (Bur.)
 ညစ်ပတ်သော။
 ကျိုတ်, *n.* a dog ; (Bur.) ခွေး။
 ကျိုတ်ကျိုတ်, *n.* a wolf ; (Bur.) ဝံပုလွေ။
 ကျိုတ်ပြိုင်, *n.* a wild dog, a wolf ; (Bur.) တောခွေး။ ဝံပုလွေ။
 ကျိုတ်တိ, *n.* a fox ; (Bur.) မြေခွေး။
 ကျိုင့်, *v. t.* to penetrate, as a nail goes through a board ;
 ကလိုင့်။ (Bur.) ဖောက်သည်။
 ကျိုင့်, *v. i.* to be perforated, have a hole made into or
 through ; (Bur.) ပောက်သည်။
 ကျိုင့်ဖိုတ်, *v. t.* to understand ; (Bur.) နားလည်သည်။
 ကူး, *a.* distinct, plain ; (Bur.) ရှင်းသော။
 ကူး, *v. t.* to redeem ; ကူးကြိတ်။ (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

- ကူးခွေ, *adv.* distinctly ; (Bur.) ရှင်းလင်းစွာ။
 ကူးခူး, *v. i.* to be clear, plain ; (Bur.) ရှင်းလင်းသော။
 ကွ, *a.* low in stature, ကွေ့။ *v. i.* to be low in stature ;
 (Bur.) ပုသော။ အရပ်နိမ့်သော။ ပုသည်။ အရပ်နိမ့်သည်။
 ကွက်, *v. t.* to suspend, to hang up, to write as a subscript,
 (Bur.) ဆွဲထားသည်။
 ကွင်, *v. t.* to suspend ; (Bur.) ဆွဲထားသည်။
 ကွတ်, *n.* a doctrine or precept, craft, နဲ့။ (Bur.) အတတ်
 ဝညာ။
 ကွတ်မိစ္ဆာ, *n.* sorcery ; (Bur.) မှော်အတတ်။ မိစ္ဆာအတတ်။
 ကွပ်, *n.* a layer ; ထပ်။ (Bur.) အထပ်အဖွဲ့။
 ကွပ်, *v. t.* to weave bamboos with ratan or cord ; (Bur.)
 ကြမ်းကြောသည်။
 ကွပ်, *v. i.* to walk, တွပ်။ တွပ်အာ။ (Bur.) လမ်းရှောက်သည်။
 ကွပ်, (*pron.* ကဝါက်။) *n.* walking ; (Bur.) အသွား။
 ကွပ်တင်တင်, *v. i.* to journey, ကွပ်တင်။ (Bur.) ခရီးသွား
 သည်။
 ကွပ်တုန်ဆန်, *v. i.* to walk to and fro ; (Bur.) စကြံသွား
 သည်။
 ကွပ်တိုက်, *v. i.* to go afoot ; (Bur.) ခြေကျင်သွားသည်။
 ကွပ်ဝင်, *v. i.* to go about, for air or exercise ; (Bur.)
 အလည်သွားသည်။
 ကွပ်, *n.* bread ; (Bur.) မုန့်။
 ကွပ်ကဒါတ်, *n.* bread made of coarse rice flour, jaggery
 and a species of yam, and baked by steam ; (Bur.)
 ကဒတ်မုန့်။
 ကွပ်ကလာ, *n.* biscuit ; (Bur.) ဂျုံမုန့်ပြား။
 ကွပ်ကောင်, *n.* a fried cake ; (Bur.) မုန့်ဆီကျော်။
 ကွပ်ကဝေက်, *n.* a pancake ; (Bur.) မုန့်ပြစ်စလက်။
 ကွပ်ခနိုက်, *n.* flour ; (Bur.) မုန့်ညက်။

- ကွာင်ခဗိုင့်ကို, *n.* bread made of coarse rice flour and jaggery, and baked by steam; (Bur.) မုန့်စိမ်းပေါင်း။
- ကွာင်ချိုင်း, *n.* wheat bread; (Bur.) ပေါင်မုန့်။
- ကွာင်ထကို, *n.* soft bread, pudding; (Bur.) မုန့်နပ်။
- ကွာင်ရံက်ကရက်, *n.* a thin cake, very light and brittle; (Bur.) မုန့်လေဘွေ။
- ကွာန်, *n.* a village, တွာန်။ (Bur.) ရွာ။
- ကွို, *n.* a man of letters, ကဝိ။ (Bur.) ကဝိ။ ပညာရှိ။
- ကွိုက်, *n.* a pond that receives its supply of water from a neighbouring river, or some other large reservoir;—*comp.* ချိုင်း and ကမာ။ (Bur.) အင်းအိုင်။
- ကွိုတ်, *n.* the wood-apple; (Bur.) မှန်နီ။
- ကွို, *n.* a cart or carriage; (Bur.) ထည်း။ ရထား။
- ကွိုက္ကောတ်, *n.* a locomotive; (Bur.) မီးရထား။
- ကွိုခရိုင့်, *n.* a hand-cart; (Bur.) တွန်းထည်း။
- ကွိုချေင့်, *n.* a carriage; (Bur.) ရထား။
- ကွိုရတ်, *n.* a carriage, a chariot, ကွိုစက္ကရတ်။ (Bur.) ရထား။
- ကွေတ်, *n.* a tenet, or precept; (Bur.) အယူဝါဒ။
- ကွေ့်, *adv.* truly, verily, ကွေ့ဆီ။ ကွေ့်ကြာန်။ (Bur.) စင်စစ်။ အမှန်။
- ကွေ, *n.* leaven; (Bur.) တဆေး။
- ကွိုင်း, *a.* weary; *v. i.* to be weary; (Bur.) ညောင်းသော။ ညောင်းသည်။
- ကွိုတ်, *n.* the back, as of a knife, or of the neck of an elephant; (Bur.) ထားနှောင်း။ ဆင်ကုပ်။
- ကွို, *n.* a spade or shovel; (Bur.) တူးရွင်းပြား။
- ကွိုသံလုံ, *n.* a crowbar, an iron bar; (Bur.) သံတူးရွင်း။
- ကွေ, *v. t.* to coil, ကဝး။ (Bur.) ခွေသည်။ ခွေ၍ထားသည်။
- ကွေ, *n.* a ship (Bur.) သင်္ဘော။

ကွင်ကျွေခတ်, *n.* a steam-vessel, ကွင်ကျွတ် (Bur.) ဝီးသင်္ဘော။

ကွတ်ထဲ, *n.* the fist ; (Bur.) ထက်သီး။

ကွင်, *n.* the knee ; (Bur.) ခူး။

ခ။

ခက်, *v. i.* to be caught by anything ; (Bur.) ညှိနေသည်။

ခက်ဒဲ, *v. t.* to hit, to come in contact with, to strike against ; (Bur.) ထိခိုက်သည်။

ခေ, *v. i.* to be a dependent ; (Bur.) ခစားသည်။

ခေန်ထပ်, *v. t.* to brace, to prop ; (Bur.) ကန်ထားသည်။
ထောက်ခံထားသည်။

ခေဝဲ, *v.* to separate ; (Bur.) ခွဲထားသည်။

ခေဝေ, *n.* the red roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။

ခေဝေ, *n.* the scales of a fish, (ခေဝေက,) or other animals ; (Bur.) အကြေး။

ခေဝေ, *v. t.* to scrape, as the scales from a fish ; (Bur.)
ငါး ကြေးထိုးသည်။

ခေဝေချ, *v. t.* to remove the grass from the ground with a shovel or spade, to weed ; (Bur.) မြက်ရှင်းသည်။

ခေဝဲ, *n.* a species of laurus, producing a hard wood ; (Bur.)
ခေဝယ်ပင်။

ခေဝိုက်, *n.* a cluster of fruit, as of grapes ; (Bur.) အဖြတ်။

ခေဝိုင်း, *n.* the fork used in setting out rice-plants ;
(Bur.) ကောက်စိုက်တံ။

ခေဝိုင်းဝိုင်း, *n.* a table-fork ; (Bur.) ခက်ရင်း။

ခေဝိုင်း, *v. i.* to set on, as dogs to fight ; (Bur.) ကိုက်စေရ
အောင်တိုက်သည်။

ခေဝိုက်, *v. i.* to snarl, to snap, to speak petulantly ; (Bur.)
ငေါက်၍ပြောသည်။

- ခညောနိ, *v. i.* to be disfigured in face, as when crying;
 (Bur.) မဲ့သည်။
 ခညောနိ, *v. i.* to be wrinkled; (Bur.) ထွန့်သည်။
 ခညွက်, *v. i.* to hang down the head, as an ear of grain;
 (Bur.) ငိုက်သည်။
 ခညွက်စေ့, *adv.* hanging down the head; (Bur.)
 ငိုက်ဆိုက်။
 ခခုက်, *v. i.* to cough; (Bur.) ခြောင်းဆိုးသည်။
 ခခုင်ရာ, *n.* cinnamon; (Bur.) သစ်ကြီးပိုး။
 ခခုတ်, *n.* a pimple or pustule; (Bur.) အပူ။
 ခခုတ်, *v. t.* to hatch; (Bur.) ဥကပေါက်စေသည်။
 ခခုနိ, *n.* a cylindrical box with cover; (Bur.) အပ်။
 ခခုင်, *n.* a raven or crow; (Bur.) ကျီးကန်း၊ ကျီးအ။
 ခခုင်, *v. t.* to water, as plants; (Bur.) ရေထောင်းသည်။
 ခခုတ်, *v. t.* to joke, to tease, ခမက်။ (Bur.) ကျီစားသည်။
 ခခုေက်, *n.* a lamp, ဝခုေက်။ (Bur.) မီးခွက်။
 ခခုေပ်, *n.* a small cymbal, ဆခုေပ်။ (Bur.) လင်းကွင်း။
 ခခုေင်, *n.* the brinjal; (Bur.) ခရမ်းထီး။
 ခခုေင်ခစး, *n.* the tomato; (Bur.) ခရမ်းကျဉ်း။
 ခခုေင်ဇိုင်ကွီ, *n.* the wild tomato; (Bur.) မြေပုံခရမ်း။
 ခခုေင်တာ, *n.* a large variety of the egg-plant; (Bur.)
 ဆင်ခရမ်း။
 ခခုေပ်, *v. i.* to close, as a flower; (Bur.) ပိတ်သည်။
 ခခုက်, *v. t.* to spell aloud; (Bur.) စာလုံးပေါင်း၍အံသည်။
 ခခုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။
 ခခုင်ဟုံခုင်, *n.* a bathing garment; (Bur.) ရေလဲ။
 ခခုံ, *a.* round, ခခုပ်။ (Bur.) လုံးသော။
 ခခုိုက်ဝဝ, *v. t.* to put to shame; (Bur.) အရှက်ခွဲသည်။

- ခဏ, (Pali), *n.* an instant, a short time; a measure of time equal to 4 *naras*, or $\frac{5}{16}$ of a second; (Bur.)
ခဏ။
- ခဏသို့, *n.* the wall-plate of a building; (Bur.) လျှောက်။
- ခဏဟ်, *n.* a drop; (Bur.) အစက်။
- ခဏဟ်စေ့, *v. i.* to drop, as water; (Bur.) တစက်ပြီးတစက်
ကျသည်။
- ခဏာ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။
- ခဏါင်, *n.* a kind of plant, which is eaten in a pickled state; (Bur.) ဟင်းဂလာယဉ်။
- ခဏာတ်, *n.* a scoop for baling water out of a boat; (Bur.)
ပက်ခွံ။
- ခဏာတ်ကွိုင်, *n.* liquorice root; (Bur.) နွယ်ချို။
- ခဏိင်, *n.* a bell; (Bur.) ခေါင်းလောင်း။
- ခဏေဝ်, *n.* tender leaves and plants used for food; (Bur.)
ဟင်းသီးဟင်းရွက်။
- ခဏိင်, *n.* a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။
- ခဏေဝဲ, *n.* a brass wind instrument, that can be made longer or shorter at will, an oboe; (Bur.) နှဲ။
- ခဏှ, *n.* a guitar; (Bur.) စောင်းတမျိုး။
- ခဏန့်, *a.* barren, applied to animals; (Bur.) မြူသော။
- ခဏ်ကွန့်, *a.* scarce; *v. i.* to be scarce; (Bur.) ခေါင်းပါး
သော။ ခေါင်းပါးသည်။
- ခဏ်ကြေဝ်, *n.* scissors; (Bur.) ကတ်ကြေး။
- ခဏင်, *n.* a window; (Bur.) ငြတင်းပေါက်။
- ခဏတ်, *n.* the sand lizard; (Bur.) ဂုတတ်။ *pron.* ပဒတ်။
- ခဏပ်, *n.* a grasshopper; (Bur.) နှံကောင်။
- ခဏပ်, *v. i.* to tremble; (Bur.) တုန်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။
- ခဏပ်ခွိုင်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါလောနေသည်။

- ခတင်, *v. t.* to snatch ; (Bur.) ဆတ်ခနဲယူသည်။ in eating,
 ဟပ်သည်။
 ခတင်, *n.* a crab ; (Bur.) ဂနန်း။
 ခတုက်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ခတေက်, *n.* a mallet ; (Bur.) လက်ရိုက်။
 ခတေ, *v. i.* to begin to form fruit ; (Bur.) ကင်းသည်။
 ခတေ, *n.* fruit just forming ; (Bur.) အကင်း။ သီးဝ။
 ခတိုက်, *n.* a cluster, bunch ; (Bur.) အဖြတ်။
 ခတိုက်, *n.* a saw ; (Bur.) ဣ။
 ခတိုက်ကွေ့, *n.* a kind of creeper, ခတိုက်ကွေ့ဆီ။ (Bur.)
 မြင်းခွါခွယ်။
 ခတိုက်မတ်, *n.* the eyelid ; (Bur.) မျက်ခင်း။
 ခတိုက်, *n.* a board or plank ; (Bur.) ပျည်ပြား။
 ခတိုက်ဇော်, *n.* a spelling-book ; (Bur.) သင်ပုံးကြီး။
 ခတိုက်ထွံ, *n.* a slate ; (Bur.) ကျောက်သင်ပုံး။
 ခဒင်ပြီ, *n.* a priest of the second rank in a monastery ;
 (Bur.) လက်ထောက်ဘုန်းကြီး။
 ခဒန်, *n.* a bridge or wharf ; (Bur.) တန်တား။
 ခဒန်ကျိုက်ဂွေ့ဆီ, *n.* a jetty ; (Bur.) တန်တားဦးတို။
 ခဒင်, *n.* an apartment, a room in a house, ဂံ။ (Bur.)
 အခန်း။
 ခဒန်မြတ်, *n.* the calf of the leg ; (Bur.) ခြေသလုံး။
 ခဒန်မြတ်, *n.* the large bud, whence the fruit of the
 plantain is developed ; (Bur.) ငှက်ပျောဖူး။
 ခန္တီ, (Pali), *n.* patience ; (Bur.) သည်းခံခြင်း။
 ခန့်, *a.* thick, as applied to fluids ; *v. i.* to be thick ;
 (Bur.) ပျစ်သော။ ပျစ်သည်။
 ခနင်, *n.* a threshing-floor, ခနင်ပျိုနှိပ်ကြော့။ (Bur.) ကောက်
 နယ်တလင်း။
 ခနင်, *n.* a humming-moth ; (Bur.) ဒေါ်ယင်း။ နတ်ညှင်း။

ခနပ်, *n.* a shoe, ခနောပ်။ ခနောပ်ဇိုင်။ see ဝနပ်ဇိုင်။ (Bur.)

ခြေနင်း။ ဘိနပ်။

ခနပရက်, *n.* a lamp-wick; (Bur.) မီးစာ။

ခပါ, *v. i.* to dazzle, ခပါတွဲ။ (Bur.) မျက်စိဖန်သည်။

ခနပူင်, *n.* a candle-wick; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်စာ။

ခနပွတ်, *n.* a flame; (Bur.) မီးတောက်။ မီးပွင့်။

ခနံပန့်, *v. t.* to build, to make, ခနပ်ပဒဟ်။ (Bur.) ဆောက်
တည်သည်။

ခနာတ်, *n.* a baler; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခပက်ရပ်, *v. t.* to foment with herbs; (Bur.) ကြပ်ထုပ်
ထိုးသည်။

ခပီထပ်, *n.* a yellow pumpkin; (Bur.) ရွှေပရံ။

ခပီဒြပ်, *n.* the white gourd; (Bur.) ကျောက်ပရံ။

ခပူ, *n.* a gimlet or auger; (Bur.) ထွန်ပူ။

ခပေင်, *n.* a certain preparation of glutinous rice; (Bur.)
ခေါပျည်။

ခပဲ, *n.* a hat; (Bur.) ဦးထုပ်။ ခမောက်။

ခပိုင်, *n.* the lower garment of a Buddhist priest;
(Bur.) သင်းပိုင်။

ခပိုင်တံ, *n.* a black book prepared for writing on with
a soapstone pencil; (Bur.) ပုရပိုင်။

ခပိုင်တံ, *v. i.* to flounder, as a fish out of water; also to
tremble and twitch, as a dying animal; (Bur.)
ဖြောင်းဆန်ထုပ်သည်။

ခပိုင်, *n.* a young priest, or probationer for the Bud-
dhist priesthood, also a term used in address-
ing younger persons; (Bur.) မောင်ရှင်။

ခပိုင်, *n.* a trumpet; (Bur.) တံပိုး။

ခပိုင်, *n.* lime, ဝပိုင်။ (Bur.) ထုံး။

- ခပြု, *n.* the water dillenia; (Bur.) သပြု။
 ခဇေဝ်, *n.* a coarse mat made of reeds; (Bur.) ကျူကပိုင်။
 ခဗသို, *v. t.* to meet with; (Bur.) ဆုံမိသည်။
 ခဗက်, *v. i.* to hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။
 ခဗက်ခဗက်, *adv.* hastily; (Bur.) မြန်မြန်။
 ခဗာန်, *n.* a board band around a house level with the floor; (Bur.) ခါးပန်း။
 ခဗိ, *n.* the scaly ant-eater; (Bur.) သင်းခွေချပ်။
 ခဗေင်, *n.* the vessel in which the Buddhist priest collects his food; (Bur.) သပိတ်။
 ခဗံက်, *n.* a small table; (Bur.) စားပွဲ။
 ခဗိုက်, *n.* dust; (Bur.) အမှုန့်။ ဖိုဖတ်။
 ခဗိုက်သွဉ်, *n.* the fine dust of rice; (Bur.) ဖွဲနွဲ။
 ခဗိုင်, *v. t.* to fell; (Bur.) ခုတ်ထွည်းသည်။
 ခဗိုန်, *n.* a large drum; (Bur.) ထုံကြီး။
 ခမက်, *v. t.* to joke, to tease, ခသူတ်။ (Bur.) ကျီစားသည်။
 ခမက်, *v. t.* to snatch in eating; (Bur.) ဟပ်သည်။
 ခမင်, *n.* a fish-net made of bamboos; (Bur.) ဒမင်း။
 ခမင်, *n.* the jaw; (Bur.) မေးရိုး။
 ခမင်ခိုင်, *n.* lockjaw; (Bur.) မေးခိုင်ခြင်း။
 ခမင်ခုင်, *n.* the rainbow; (Bur.) သက်တံ့။
 ခမင်သို, *n.* a beam of a house, a tie-beam; (Bur.) ထင်။
 ခမာ, *v. i.* to creep; (Bur.) တွားသွားသည်။
 ခမာ, *a.* Burmese, ဗွာ။ as မိုင့်ခမာ *a* Burmese man, *a* Burman; (Bur.) မြိဗွာ။
 ခမာ, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။
 ခမာတ်ထပ်, *n.* a goldsmith; (Bur.) ပန်းတိမ်သမား။
 ခမာတ်ပထဲ, *n.* a blacksmith; (Bur.) ပန်းဝဲ။
 ခမာတ်ပထဲခုင်, *n.* a tinman; (Bur.) သံဖြူလုပ်သွား။
 ခမာန်, *n.* a son-in-law; (Bur.) သမက်။

- ခမဲ, *n.* a cooking-pot; (Bur.) အိုး။
 ခမဲဥင်ဂန္တ, *n.* a kettle, ခွဲဥင်ဥင်။ (Bur.) ရေခွေးအိုး။
 ခမဲတဲ, *n.* a spittoon; (Bur.) ထွေးအင်။
 ခမဲလွဲ, *n.* a copper-pot; (Bur.) ကြေးအိုး။
 ခမဲပထ, *n.* an iron pan, whether for frying or boiling; (Bur.) ဒယ်အိုး။
 ခမိင်, *n.* the chin; (Bur.) မေးဝေ့။
 ခမုင်, *n.* bellows; (Bur.) မို။
 ခမုယန်, *n.* a loom; (Bur.) ရက်ကန်းစင်။
 ခမောက်, *n.* an ant; (Bur.) ပရွက်ဆိတ်။
 ခမောံ, *n.* a bud, ခမောင်။ (Bur.) အင်္ဂု။
 ခမောင်, *n.* the myrobalam; (Bur.) ဖန်ခါးသီး။
 ခမံက်, *n.* a large hat, worn by Chinese and Shans, as well as Peguans and Burmese; (Bur.) ခမောက်။
 ခမံက်ပထ, *n.* a helmet; (Bur.) သံခမောက်။
 ခမးခမး, *a.* useless, without advantage; *v. i.* to be useless; (Bur.) အထကား။ အချည်းနှီး။ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။
 ခမု, *n.* an insect, ခမုဟန်။ See စွ or စမ။ (Bur.) ပိုးကောင်။
 ခမုင်, *a.* barren, childless; (Bur.) မြို့သော။
 ခမုာတဂန်, *n.* an actor; (Bur.) ဇာတ်သမား။
 ခမုာထေတ်, *n.* a dancer, male or female; (Bur.) ကခြေသည်။
 အကသမား။
 ခမုဲ, *n.* an egg; (Bur.) ဥ။
 ခမုဲစဲ, *n.* a nit; (Bur.) သန်းဥ။
 ခမိုင်ဂျိုင်, *n.* a turban; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
 ခမ္ဘောင်, *n.* mucus of the nose; (Bur.) နှုတ်။
 ခမု, *n.* the bill of a bird; (Bur.) နှုတ်သီး။
 ခယာ, *n.* the urine; (Bur.) ဆီး။ သေး။
 ခယာ်, *n.* the yellow varnish tree; (Bur.) ထောင်သလဲ။

- ခယိက္ခေင်, *v.* to anoint the head with oil; (Bur.) ဆီလိမ်း
သည်။
- ခယုတ်, *n.* a lever used in spreading the hull of a boat ;
(Bur.) မောင်းတချိုး။
- ခယောင်, *a.* dark, in the phrase, အခိုင်တွဲခယောင်။ (Bur.)
မှောင်သော။
- ခယိုင်, *n.* a post ; (Bur.) တိုင်။
- ခယိုင်ဂျောင်, *n.* a sacred flag-staff ; (Bur.) တံခွန်တိုင်။
- ခရ, *n.* a coarse, brown earthen basin ; (Bur.) အင်ထုံ။
- ခရ, *n.* a sore, an ulcer ; (Bur.) အနာအဆာ။
- ခရက်, *v. t.* to scratch as a match ; (Bur.) ခြစ်သည်။
- ခရက်ဋ္ဌတ်, *n.* a match ; (Bur.) ဝီးခြစ်။
- ခရင့်, *n.* used in the plur., ခရင့်တံ the laity ; (Bur.)
ဓမ္မဆရာမဟုတ်သောလူစု။
- ခရာ, *n.* a crooket trumpet ; (Bur.) တံပိုး။ ခရာ။
- ခရာ, *n.* a spool for winding yarn ; (Bur.) တညှင်းလုံး။
- ခရာ, *n.* a measure of time equal to 12 *khanas*, or $3\frac{3}{4}$
seconds ; (Bur.) ခရာ။
- ခရာ, *v.* to spread out ; (Bur.) ကားသည်။
- ခရိတ်, *v.* to strike against ; (Bur.) တိုက်ခိသည်။
- ခရင်, *n.* a still, (Bur.) ပေါင်းခံ။ ပေါင်းအိုး။
- ခရပ်ထပ်, *v. t.* to put into confinement ; (Bur.) ချုပ်ထား
သည်။
- ခရက်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) အလျှင်အမြန်ပြုသည်။
- ခရေင်, *n.* a swing cradle, သရေင်။ (Bur.) ဝုခက်။
- ခရေင်စိင်, *n.* an elephant howdah, ကျွဲတြဲစိင်။ (Bur.) ဆင်
ပေါင်းကား။
- ခရေတ်, *n.* (Greek), Christ ; (Bur.) ခရစ်။
- ခရေတ်ဝင်, *n.* a gospel, an historical narrative of the
life of Jesus Christ ; (Bur.) ခရစ်ဝင်။

- ခရေတ်ယာန်, *a. Christian*; (Bur.) ခရစ်ယာန်။
- ခရေ, *n. the pierardia, the heritiera attenuata*; (Bur.) ကနဗိုးသီး။
- ခရော်, *n. a hollow between two hills or mountains*; (Bur.) တောင်ကြားချိုင့်။
- ခရောတ်, *v. t. to snuff*; (Bur.) ရှုသည်။
- ခရံင်ခရံ, *p. a. confused, tangled*; (Bur.) ရောနှောရှုပ်ထွေးသော။
- ခရံ, *n. a pledge, ခရမ်*။ (Bur.) စားရန်။
- ခရး, *n. a comb for the hair*; (Bur.) ဘီး။
- ခရး, *n. a rake of any kind*; (Bur.) ထွန်ခြစ်။ ထွန်ထုံး။
- ခရိုက်, *v. t. to shake*; (Bur.) ထုပ်သည်။
- ခရိုင်, *n. a fold for cattle*; (Bur.) ခြံ။
- ခရိုင်ဝင်, *n. a cage, ခရိုင်ဝင်စေ*။ (Bur.) ငှက်ထောင်အိမ်။
- ခရိုင်ထွက်, *n. lattice*; (Bur.) ကျက်တူရွေးအိမ်။
- ခရိုင်ထိုင်, *n. a sheep-fold*; (Bur.) သိုးခြံ။
- ခရို, *n. mud, သရို*။ (Bur.) ရွှံ့။
- ခရိုဟ်တာ, *v. t. to push away with the hand*; (Bur.) လက်နှင့်တွန်းသည်။
- ခလပ်အာ, *v. i. to fail of counting*; (Bur.) အရေတွဲသွားသည်။
- ခလပ်, *v. t. to wear, as a hat*; to carry, as an umbrella; (Bur.) ဆောင်းသည်။
- ခလာ, *v. i. to slant, be off the perpendicular*; (Bur.) စောင်းသည်။ တိမ်းသည်။
- ခလာန်, *v. i. to be false; deceitful*; (Bur.) ပလီသည်။
- ခလာတ်, *v. i. to be open, clear*; *n. a clearing; an open space*; (Bur.) ပြောင်နေသည်။ ပြောင်သောနေရာ။
- ခလာပ်, *n. glutinous rice, (ပလိုင်) cooked in joints of bamboos*; (Bur.) ခဲလံ။

- ခလိန်, *a.* slimy, mucilaginous ; (Bur.) ခွဲသော။
 ခလုထေဝံ, *v. t.* to rinse, as a dish is rinsed, ခလုထောအ်။
 (Bur.) ကျင်းသည်။ ဆေးသည်။
 ခလှ, *v. t.* to push lengthwise ; (Bur.) ထိုးထုတ်သည်။
 ခလေအ်ခဏင်, *v. t.* to borrow, ဝှံ့ကေတ်။ (Bur.) ချေးငှါး
 သည်။
 ခလဲ, *n.* the three leaved caper tree ; (Bur.) ကတတ်။
 ခလောတ်, *v. i.* to slip out, as a knife from the handle ;
 also, *v. t.* to slip off ; thus ဝနောင်ဇိုင်မူးခလောတ်ရ
slip off thy sandals ; (Bur.) ကျွတ်သည်။ ချွတ်သည်။
 ခလောတ်တိတ်, *v. i.* to slip off, to fall off ; (Bur.) ကျွတ်
 ထွက်သည်။
 ခလောန်တောင်, *n.* a stick for rolling cotton preparatory
 to spinning ; (Bur.) ခြည်လှိုင့်တံ။
 ခလှ, *v. t.* to mix, mingle ; (Bur.) ရောနှောသည်။
 ခလှဇိုင်, *v. t.* to salt, ဇဲ။ see ဇိုင်။ (Bur.) ဆားနယ်သည်။
 ခလံက်, *n.* a valley, a bay ; (Bur.) ချိုင့်တောင်ကြား။ ချောင်။
 ခလံက်ခနက်, *a.* uneven ; (Bur.) မညီမညာသော။ ချိုင့်မြစ်
 သော။
 ခလး, *v. i.* to be at leisure, to have leisure ; to be vacant,
 as a house ; (Bur.) အားလပ်သော။
 ခလိုင်စေင့်, *v. i.* to sink into or through, as through a
 floor ; (Bur.) ကျံကျသည်။
 ခလိုင်လောန်, *v. t.* to transgress, ခလိုင်အာ။ (Bur.) ဣန်ကျူး
 သည်။
 ခလိ, *adv.* in what manner, how ; (Bur.) အဘယ်သို့။ တဲ့
 နှယ်။
 ခလိတ်, *a.* silly, foolish ; *v. i.* to be silly ; (Bur.) မိုက်မဲ
 သော။ မိုက်သည်။
 ခလှာ, *n.* arrow-root ; (Bur.) အာရိုက်ရွတ်ပင်။

- ခယာ, *n.* a wheel; (Bur.) 'ဘိန်း။
 ခယာက္ခိ, *n.* a wheel of a cart, or carriage; (Bur.) ထည်း
 ဘိန်း၊ ရထားဘီး။
 ခယောတ်, *v. t.* to take off; (Bur.) ချွတ်သည်။
 ခရုတ်, *n.* a mill or machine for cleaning paddy; (Bur.)
 ကြိတ်ဆုံ။
 ခရုတ်ထွံ, *n.* a mill for grinding grain; (Bur.) ကျောက်
 ကြိတ်ဆုံ။
 ခဝေါ, *n.* a species of luffa; (Bur.) ခဝဲ။
 ခစ, *v. t.* to bear up in the hand; (Bur.) မထားသည်။
 ခစဗဇ, *v. t.* to offer to an evil spirit; (Bur.) ပသည်။
 နတ်တင်သည်။
 ခစင်, *v. t.* to lift up; (Bur.) ပင့်တင်သည်။
 ခခါတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled; (Bur.) ပိန်ကြိုသွား
 သည်။
 ခစေတ်, *v. t.* to suck; (Bur.) ဖို့သည်။ စုတ်သည်။
 ခစေ, *v. t.* to move from the square, to turn to one
 side; (Bur.) ခွဲအောင်လုပ်သည်။
 ခစေဝံ, *numeral auxiliary*, sometimes applied to long
 round things, ခစေဝမ်။ as နုန့်ပွဲခစေဝံ *one bamboo*;
 (Bur.) အလုံး။
 ခစံက်, *n.* an iron hook, used by elephant drivers;
 (Bur.) သံခြွန်း။
 ခစံ, *v. t.* to inclose, shut up, as in the mouth, ခစမ်။
 (Bur.) ငုံသည်။
 ခခိုင်ခုင်, *n.* a moat; (Bur.) ကျုံး။
 ခခိုတ်, *v. i.* to stick, adhere; (Bur.) စေးကပ်သည်။
 ခခိုတ်, *n.* the gum of a tree; (Bur.) အစေး။
 ခခိုတ်, *a.* sticky; (Bur.) စေးကပ်သော။
 ခခိုတ်, *n.* foam, froth; (Bur.) အမြှုတ်။

- ခအင်, *v. i.* to sneeze; (Bur.) ချေဆတ်သည်။
 ခအာဝ်, *v. i.* to yawn; (Bur.) သင်းသည်။
 ခအီ, *n.* a cucumber; (Bur.) သခွါး။
 ခအီ, *n.* a mortar; (Bur.) ဆုံ။
 ခအီ, *v. i.* to smell rank, as fish; (Bur.) ညှိသည်။
 ခအုင်, *v. i.* to be rising up; (Bur.) ရိုသည်။ မောက်သည်။
 ခအေတ်, *v. i.* to be close, niggardly; (Bur.) ခြွေတာသော။
 စေးနွဲ့သော။
 ခအိုအ်, *n.* the rafters of a house; (Bur.) အခြင်။
 ခါ, *adv.* when, ခါရ။ (Bur.) သောအခါ။
 ခါ, *n.* spinach, spinage; (Bur.) တင်းကနွယ်။
 ခါက်, *v. i.* to hawk; (Bur.) သလိပ်ဟက်သည်။
 ခါတ်, *n.* a cot, bedstead; (Bur.) ခုတင်။
 ခါန်ကွက်, *v. t.* to appoint, ခါန်ကွက်လတ်။ as duties and
 persons, သမေ့။ (Bur.) ခန့်သည်။
 ခါသီ, *n.* a father-in-law, or mother-in-law; (Bur.)
 ယောက္ခမ။
 ခါသီတြိ, *n.* a father-in-law; (Bur.) ယောက္ခမယောကျာ်း
 သူ။
 ခါသီဖြဲ, *n.* a mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမမိမ္မသူ။
 ခါယုဗန်, *n.* a priest's girdle; (Bur.) ရဟန်းခါးပန်း။
 ခါသီ, *n.* a belt, a girdle; (Bur.) ခါးစည်း။ ခါးပန်း။ ခါးပတ်။
 ခါ, *v. t.* to dig; (Bur.) တူးသည်။
 ခါနုတ်, *n.* leprosy; (Bur.) နို့နာ။
 ခ, *v. t.* to prop by a short prop or fulcrum; (Bur.) ခုခံ
 သည်။
 ခင်စွဲဇိုင်, *n.* a footstool; (Bur.) ခြေထင်ချုံ။
 ခုတ်ယူ, *v. t.* to name; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။
 ခုံမာတ်, *n.* the deck of a ship or boat; (Bur.) ကုန်းပတ်။
 ခု, *n.* a whitlow or felon, ယဲရူ။ (Bur.) ခူနာ။

- ခေပ်, *v. t.* to shear, ခေပ်သော်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
- ခေံ, *v. i.* to be lame, ခေံ။ (Bur.) မြေစွမ်းသည်။
- ခေါ, *n.* a small cup; (Bur.) ခွက်ကထေး။
- ခေါမာန်, *n.* a tumbler; (Bur.) ဖန်ခွက်။
- ခေါမုင်, *n.* an ink pot, or bottle, ဝိမုင်။ (Bur.) မှင်အိုး။
- ခေါဓိုဝ်, *n.* a salt-celler; (Bur.) ဆားခွက်။
- ခံတ်, *n.* a rug, a carpet; (Bur.) ကော်ဇော။
- ခံက်, *n.* a plat of ground in a paddy field; (Bur.) လယ်
ခွက်။ လယ်ကွက်။
- ခံ, *n.* a small basket used to place offerings to demons
in, ခမ်။ ခပ်။ (Bur.) ခေါခွက်။
- ခိုင်ကျိက်, *a.* firm, stable, ခိုင်ခံ့။ *v. i.* to be firm; (Bur.)
ခိုင်ခံ့သော။ မြဲမြံသော။ ခိုင်ခံ့သည်။
- ခိုင်ခိုင်, *adv.* firmly, fast, (Bur.) ခိုင်ခံ့စွာ။ ခိုင်ခိုင်။
- ခိုင်, *a.* good; *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းသော။ ကောင်း
သည်။
- ခိုင်ခိုင်, *adv.* well; (Bur.) ကောင်းကောင်း။
- ခိုင်ခိုင်ခိုင်ခိုင်, *adv.* nicely; (Bur.) ကောင်းမွန်စွာ။
- ခိုင်စ, *v. i.* to be prospered; (Bur.) ကောင်းစားသည်။
- ခိုင်ပိက်, *a.* tolerable; *v. i.* to be tolerable; (Bur.) အတော်
အတန်ကောင်းသော။ အတော်အတန်ကောင်းသည်။
- ခိုင်ခိုင်, *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းမွန်သည်။
- ခိုအ်, *v. t.* to prop with a fulcrum; (Bur.) ခုသည်။
- ခို, *v. i.* to be shallow; (Bur.) တိမ်သည်။
- ခိုက်, *n.* a lamp, ပွတ်သုံ။ (Bur.) ဒီးခွက်။
- ခိုက်, *numeral auxiliary*, what is ridden upon;
as ဝိင်ပွဲခိုက် *one elephant*, col.; (Bur.) အစီး။
- ခွက်, *v. t.* to pound, as with a pestle or the elbow;
(Bur.) ထောင်းသည်။
- ခွါ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

- ခွဲပုင်, *n.* the Indian horse-radish tree; (Bur.) ဒန်သ
လွန်။
- ခွက်, *v. t.* to kick, ခဏိက်။ (Bur.) ကန်သည်။
- ခွေန, *n.* a fish-hook; (Bur.) ငါးရှား။
- ခွံ, *n.* vermicelli, ခွမ်။ (Bur.) မုန့်တီ။
- ခွံကြက်, *n.* vermicelli of Chinese manufacture; (Bur.) မုန့်
ကြာဆံ။
- ခွက်, *v. t.* to snatch in eating; (Bur.) ဟပ်သည်။
- ခွင်, *n.* a jaw; (Bur.) မေး။
- ခွါက, *n.* the gill of a fish; (Bur.) ပါးဟက်။
- ခွာထူ, *n.* an archer; (Bur.) လေးသမား။
- ခွဲ, *n.* stakes to trap deer, etc; (Bur.) ဆူးသုံးခွ။
- ခွဲနွက်, *n.* a singer; (Bur.) သီခြင်းသည်။
- ချပ်, *v. t.* to consider, to contrive, to intend; (Bur.) စဉ်း
စားသည်။
- ချပ်ဂနန်, *v. t.* to consult, to consult together; (Bur.)
ကြံစည်သည်။ ထိုင်ပင်သည်။
- ချပ်ပြင်, *v. t.* to detect, to discover; (Bur.) တွေ့မြင်သည်။
- ချတ်, *v. t.* to spit; (Bur.) ထွေးသည်။
- ချဆ်, *v. t.* to put into; (Bur.) သွင်းသည်။
- ချာ, *a.* lithe; (Bur.) ပျော့သော။ ပျောင်းသော။
- ချာ, *n.* split bamboo for tying; (Bur.) နှိုး။
- ချာန်, *v. t.* to leave over; (Bur.) ချန်ထားသည်။
- ချီ, *v. i.* to tremble, to shake, ချိတ်။ ချီတတ်။ (Bur.) ထုပ်
သည်။ တုန်ထုပ်သည်။
- ချူ, *v. t.*, to write, ချူထပ်။ (Bur.) ရေးသည်။
- ချူ, *v. t.* to whet, to sharpen; (Bur.) သွေးသည်။
- ချူ, *n.* a bamboo for poling a boat; (Bur.) ထိုးဝါး။
- ချူလေ, *v. i.* to stagger like a drunken man; (Bur.) က
တိမ်းကပါးသွားသည်။

- ချေဟ်, *n.* a horse, a pony; (Bur.) မြင်း။
- ချေငိုဥုတ်, *n.* a zebra; (Bur.) မြင်းကျား။
- ချေငိုဓမ္မံ, *n.* a mare; (Bur.) မြင်းမ။
- ချေတ်, *v. i.* to whistle; (Bur.) လေချွန်သည်။
- ချေံချး, *n.* fine bits of coal that remain after a fire, cinders, ချောင်ချး။ (Bur.) ပြာမဖြစ်သေးသောမီးသွေးနဲ့။
- ချေဲ, *n.* grass, weeds; (Bur.) မြက်။
- ချိုတ်, *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။
- ချိုတ်ပျိုတ်, *adv.* definitely, accurately; (Bur.) သေချာစွာ။
- ချိုန်, *v. t.* to knead with the hands; (Bur.) နယ်သည်။
- ချိုန်ခနဲ, *n.* an instant, a moment; (Bur.) ခဏချင်းတွင်။
- ချိုင်, *v. i.* to be rotten as cloth; (Bur.) ယိသည်။
- ချိုခ်ကာ, *v. t.* to push along; (Bur.) တွန်းထိုးသည်။
- ချိုခ်ထင်, *v. t.* to obstruct (an aperture or hole, by thrusting in something;) (Bur.) ဆို့သည်။
- ချ်, *v. t.* to curse, ချ်လက်။ (Bur.) ကျိန်ဆဲသည်။
- ချ်, *v. t.* to solder; (Bur.) ဂဟေနှင့်ဆော်သည်။
- ချိုင်, *a.* lame, ဇိုင်ချိုင်။ ဇိုင်မချိုင်။ (Bur.) မြေစွမ်းသော။
- ချး, *n.* charcoal; (Bur.) မီးသွေး။
- ချးထွံ, *n.* mineral coal, anthracite; (Bur.) ကျောက်မီးသွေး။
- ခြာဇိုင်ခတ်, *n.* the mark of a cross, or any mark resembling a fowl's foot, ခြာဇိုင်စာင်။ (Bur.) ကြက်ခြေ။
- ခြာလတ်, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲထားသည်။ ခွဲခွါသည်။
- ခြံ, *n.* a temporary fence; (Bur.) ခြံ။
- ခြံ, *n.* a thicket; (Bur.) ခြံ။
- ခြေဟ်, *n.* a jingle, a small round bell; (Bur.) ချူ။
- ခြး, *v. t.* to scratch as a fowl; (Bur.) ယက်သည်။
- ခြိုင်, *n.* an enclosure; (Bur.) ထောင်အိမ်။ ခြံ။
- ချန်ထင်, *v. t.* to leave vacant; (Bur.) ချန်၍ထားသည်။

- ခွန်, *v. i.* to be curled, bent up, as boards with heat ;
(Bur.) ကေ့၍နေသည်။
- ခွေ့ဝန်, *v.* to return a favor, ခွေ့ဝန် (Bur.) ကျေးဇူး
ပြန်ဆပ်သည်။ ကျေးဇူးပြန်ပြုသည်။
- ခွေ့ဝန်, *v. t.* to repay ; (Bur.) ပြန်ပေးသည်။
- ခွေ့ဝန်, *v.* to reply to, to answer ; (Bur.) ဖြေသည်။
- ခွိုင်, *n.* a pond, lake ; (Bur.) ရေအိုင်။
- ခွက်, *n.* a cup ; (Bur.) ခွက်။
- ခွက်, *n.* a flat wooden dish, platter, tray, trencher ;
(Bur.) ဗျပ်။
- ခွက်, *pron.* ခဝက်။ *v. t.* to lift with the hands and carry
between two ; (Bur.) နှစ်ယောက်ကြားဆွဲသွားသည်။
- ၀
- ဝကန်, *v. t.* to charge, to instruct ; *n.* instruction, a
message ; (Bur.) မှာသည်။ မှာစာ။
- ဝကူ, *n.* a kind, a race, species ; (Bur.) အမျိုး။
- ဝကေဝံ, *n.* a company, congregation, ဝကေဝံ။ (Bur.) အ
ရအပေါင်း။
- ဝကေဝံသင်, *n.* a church, ဝကေဝံသင်။ (Bur.) အသင်း
တော်။
- ဝကား, *v. i.* to burst with a loud sound ; (Bur.) ပေါက်ကွဲ
သည်။
- ဝကိုင်, *n.* a cover or lid ; (Bur.) အဖုံး။
- ဝကိုင်, *n.* a chief ; (Bur.) အကြီးအကဲ။ အရုပ်အချုပ်။
- ဝင်, *n.* an ape ; (Bur.) မျောက်ငြို။
- ဝဝန်, *v. i.* to be disproportionately small ; (Bur.) သေး
သည်။
- ဝဝေင်အာ, *v. i.* to go from place to place ; (Bur.) တွည့်
ထည်သွားသည်။
- ဝဝက်, *n.* the gecko ; (Bur.) အိမ်မျှောင်။

ဝစတ်, *n.* a squirt, syringe, pump, any instrument which throws water with force; (Bur.) ဖြိတ်။

ဝစဲ, *v. t.* to break off, to separate; (Bur.) ဖွဲသည်။ ခွဲသည်။

ဝဂုက်, *n.* any sharp thing sticking up or out; (Bur.) ငြောင့်။

ဝဂုန်, *n.* a staff such as old men use; (Bur.) တောင်ဝေး။

ဝစေပ်, *n.* the roselle plant; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။

ဝစေံ, *n.* a bird, ဝစေမ်။ (Bur.) ငှက်။

ဝစေံကလော်, *n.* a screech-owl; (Bur.) ငှက်ဆိုး။

ဝစေံကျောက်, *n.* a tailor-bird; (Bur.) နို့ပြည်ရုတ်။

ဝစေံခမာတ်ထပ်, *n.* a hoopoe; (Bur.) တောင်ဘီးဝူးငှက်။

ဝစေံခမိုက်, *n.* an edolius; (Bur.) ငှက်တော်။

ဝစေံဝံက်ဂါ, *n.* the kingfisher; (Bur.) ဝိန်ညှင်း။

ဝစေံဝှင်မိတ်, *n.* an oriole, the mango-bird; (Bur.) ငှက်ဝါ။

ဝစေံတော်တောက်, *n.* a plover; (Bur.) တီတီထူး။

ဝစေံတော်တောက်ကလ, *n.* the spur winged plover; (Bur.) ငှက်တထိုင်း။

ဝစေံထရုတ်, *n.* a quail; (Bur.) ငုံး။

ဝစေံဒုတ်ဒူး, *n.* the large horned owl; (Bur.) တီးထုတ်။

ဝစေံခံဒါင်, *n.* a swallow; (Bur.) ပျံဖွား။

ဝစေံပူ, *n.* the dove; (Bur.) မြိုးငှက်။

ဝစေံပံက်, *n.* a heron; (Bur.) ဥချိုင်း။

ဝစေံပံက်ကိုပ်, *n.* the brown paddy bird; (Bur.) ချိုင်းအောက်။

ဝစေံဖရို, *n.* the large wild pigeon; (Bur.) ငှူ။

ဝစေံဖါခေါင်, *n.* the green pigeon; (Bur.) မြိုးစိမ်း။

ဝစေံမာသွီ, *n.* a sparrow; (Bur.) စာငှက်။

ဝစေံသတ်ဖြ, *n.* a weaver-bird; (Bur.) စာပေါင်းသောင်း။

ဝစေံဟပြန်, *n.* the green bee-eater; (Bur.) ဂုစည်းထိုး။

ဝစေံဟပ်ကျိုက်, *n.* an eagle; (Bur.) ဝံထိုငှက်။

- ဝဇဝံ၊ *n.* a snipe ; (Bur.) ခေဝံး။
 ဝဇဝံခက်ဆု၊ *n.* a woodpecker ; (Bur.) သစ်တောက်။
 ဝဇဝံအပြက်၊ *n.* a wag-tail ; (Bur.) သပိတ်လွယ်။
 ဝဇဝံအဗွတ်၊ *n.* a night-jar ; (Bur.) မြေဝပ်။
 ဝဇဝံအုတ်၊ *n.* an ostrich ; (Bur.) ငှက်ကုယားအုတ်။
 ဝဇဝံ၊ *n.* the scales of a fish, ဝဇဝံက။ (Bur.) ငါးကြေး။
 ဝဇိုင်း၊ *v. i.* to stoop down ; (Bur.) ငုံ့သည်။ တုန်းသည်။
 ဝဇိုတ်၊ *v. t.* to kill, ဝဇိုတ်ထောံ။ (Bur.) သတ်သည်။ သတ်
 ဖြတ်သည်။ ညှစ်သတ်သည်။
 ဝဇိုတ်၊ *n.* a violent death ; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။
 ဝဇို၊ *n.* a stick, used in transplanting the paddy plant ;
 (Bur.) ကောက်ပျက်တံ။
 ဝဇံ၊ *v. i.* to sit, ဝဇံ။ (Bur.) ထိုင်သည်။
 ဝဇံထဝါ၊ *v. i.* to sit cross-legged, as do Burmans, Peguans
 and other Asiatics ; (Bur.) တင်ပျဉ်ခွေထိုင်သည်။
 ဝဇံ၊ *v. t.* to mince, chop ; (Bur.) စည်းသည်။
 ဝဇိုက်၊ *v. t.* to jerk ; (Bur.) တုတ်သည်။
 ဝဇိုတ်၊ *v. t.* to wipe ; (Bur.) သုတ်သည်။
 ဝဇိုတ်စာင်၊ *v.* to set gamecocks to fighting ; (Bur.) ကြက်
 တိုက်သည်။
 ဝဇိုက်၊ *v. i.* to nod ; (Bur.) ခေါင်းညိတ်သည်။
 ဝဇိုက်ကျိပ်၊ *v. t.* to bow ; (Bur.) ဦးညွတ်သည်။
 ဝဇိုက်ကေတ်၊ *v. t.* to take to one's self, to be arrayed with ;
 (Bur.) ဆင်ရင်သည်။
 ဝဇိုတ်၊ *v. t.* to adorn with ornaments ; (Bur.) ဝတ်ဆင်
 သည်။
 ဝဇိုတ်၊ *n.* the lunar month nearly corresponding to
 August ; (Bur.) ဝါခေါင်လ။
 ဝဇိုက်ကန်၊ *n.* the throat ; (Bur.) လည်ခြောင်း။
 ဝဇိုက်မတ်၊ *n.* the eye-ball ; (Bur.) မျက်လုံး။

- ဂဇောင်ထောင့်, *v. t.* to close up, as in shutting an umbrella;
 ဂဇောင်ထောင့်။ (Bur.) ရုပ်သည်။
- ဂဇောင်အာ, *v. i.* to close up, as an umbrella; (Bur.)
 ထီးခရိုင်ရုပ်ဘိသကဲ့သို့ပိတ်သွားသည်။
- ဂနိုင့်, *v. t.* to filter, to strain; (Bur.) စပ်သည်။
- ဂတ, *prep.* before in point of time or place; as ဂတသို့
before the house;—*a.* next; as သူ့ဂတ *next year*,
 ဂတဂတ *next month*, ဘဝဂတ *the future state*;
 —*adv.* in future; as မကော်ခဝတဝံ့အိုတ်ရောင် *in*
future they shall call; (Bur.) ခြေ။
- ဂတက်စေ့, *v. i.* to tumble; (Bur.) ငြိမ်းထိုးကျသည်။
- ဂတပ်, *v. t.* to straighten; (Bur.) ပြောင့်စေသည်။
- ဂတပ်ဂတ, *v. t.* to make straight and level; (Bur.) ပြောင့်
 မတ်စေသည်။
- ဂတင့်, *n.* a debt; (Bur.) ကြေး။ မြီ။
- ဂတပ်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါ်ထောင့်သည်။
- ဂတာ, *n.* the under part of a thing; (Bur.) အောက်ပိုင်း။
- ဂတာခိုင်, *n.* the sole of the foot; (Bur.) ခြေဖဝါး။
- ဂတာတဲ, *n.* the palm of the hand; (Bur.) ထက်ဖဝါး။
- ဂတာပ်, *v. i.* to be in season, to reach; (Bur.) မြီသည်။
 အချိန်တွင်ရောက်သည်။
- ဂတိ, *n.* a promise; (Bur.) ဂတိ။
- ဂတ, *n.* the moon, a month; (Bur.) ထ။
- ဂတုစွက်, *n.* the waning of the moon; (Bur.) ထပြည့်
 ကျော်။
- ဂတုပင်, *n.* the full moon; (Bur.) ထပြည့်။
- ဂတုမက်, *n.* a waxing of the moon; (Bur.) ထဆန်း။
- ဂတုအိုတ်, *n.* the day on which the moon entirely dis-
 appears; (Bur.) ထကွယ်။

- ဂတူဖာန်ဂါရိ, (Eng.), *n.* January, nearly corresponding to the lunar month ဂုတ် (Bur.) ငြာသိုလ။
- ဂတူဖေပြုအါရိ, (Eng.), *n.* February, nearly corresponding to the lunar month မာ် (Bur.) တပို့တွဲလ။
- ဂတူမာတ်, (Eng.), *n.* March, nearly corresponding to the lunar month ဖတ်ရဂိုန် (Bur.) တပေါင်းလ။
- ဂတူအာပြီ, (Eng.), *n.* April, nearly corresponding to the lunar month စဲ (Bur.) တံကူးလ။
- ဂတူမေ, (Eng.), *n.* May, nearly corresponding to the lunar month ပသတ် (Bur.) ကဆုန်လ။
- ဂတူဇောန်, (Eng.), *n.* June, nearly corresponding to the lunar month ဇေတ် (Bur.) နယုန်လ။
- ဂတူဇူဗဲ, (Eng.), *n.* July, nearly corresponding to the lunar month ခရိုန်၊ ဒဂိုန် (Bur.) ဝါဆိုလ။
- ဂတူအဝ်ဂုတ်, (Eng.), *n.* August, nearly corresponding to the lunar month ဂဗွဲသီ (Bur.) ဝါခေါင်လ။
- ဂတူသေဝ်တေဝ်ဇဲ, (Eng.), *n.* September, nearly corresponding to the lunar month ဘတ် (Bur.) တော်သလင်းလ။
- ဂတူအံက်တောင်ဇဲ, (Eng.), *n.* October, nearly corresponding to the lunar month ဝတ် (Bur.) သိတင်းကျွတ်လ။
- ဂတူနောင်ဝေဝ်ဇဲ, (Eng.), *n.* November, nearly corresponding to the lunar month ဝထိုန် (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။
- ဂတူဇေန်စေဝ်ဇဲ, (Eng.) *n.* December, nearly corresponding to the lunar month မြေကင်းတ္တိုက်၊ မရေတ္တသို (Bur.) နတ်တော်လ။
- ဂတုံ, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည့်။

ဝင်္ဂုစေင့်, *v. i.* to fall down; (Bur.) အောက်သို့ကျသည်။

ဝင်္ဂေဝ်, *v. i.* to cry aloud; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ဝင်္ဂေဝ်, *numeral affix*, applied to flat things; (Bur.)

အပြား။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* a newly formed fruit; (Bur.) အကင်း။ သီးစ။

ဝင်္ဂေဝ်, *v. t.* to turn back, turn over; (Bur.) ထွန်သည်။

ဝင်္ဂေဝ်, *v. i.* to turn around or over; to turn aside; (Bur.)

ထွည့်သည်။

ဝင်္ဂေဝ်မောတ်, *n.* the eyelid; (Bur.) မျက်ခွံ။ မျက်ဖွား။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to
November; (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းစ။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* an assistant; (Bur.) ထက်ထောက်။

ဝင်္ဂေဝ်, *v. t.* to pound by a hammer or hand; (Bur.)
ထုသည်။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* a point of land, a cape, or promontory; (Bur.)
အင်္ဂု။

ဝင်္ဂေဝ်, *v. i.* to be acquainted with, ဝင်္ဂေဝ်ဝင်္ဂေဝ်။ (Bur.)
ကျွမ်းဝင်သည်။

ဝင်္ဂေဝ်, *a.* tame; (Bur.) ယည်ကျေးသော။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* a shield; (Bur.) ခိုင်စ။ ဖွား။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* a chamber, ဝင်္ဂေဝ်။ ခင်္ဂေဝ်။ (Bur.) အခန်း။

ဝင်္ဂေဝ်ဟင်္ဂေဝ်, *n.* a bathing room; (Bur.) ခေမျိုးခန်း။

ဝင်္ဂေဝ်ဂြောပ်, *v. t.* to cover up, ဝင်္ဂေဝ်လှပ်။ (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဝင်္ဂေဝ်လှပ်, *v. t.* to conceal; (Bur.) ဖုံးထားသည်။ ထိန်ရှက်
သည်။

ဝင်္ဂေဝ်, (Pali), *n.* the body; (Bur.) ခန္ဓာ။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* brimstone; (Bur.) ကန့်။

ဝင်္ဂေဝ်, *n.* a ridge, ခင်္ဂေဝ်ဝင်္ဂေဝ် uneven land; (Bur.) ချိုင့်။
မညီမညာသောကုန်းတန်း။

- ဝတ်, *v. t.* to bind, tie together; (Bur.) ဝည်းသည်။
 ဝနန်, *n.* a digit, a numeral, a figure, ဝုန်။ (Bur.) ဝဏန်း။
 ဝနပ်ဇိုင်, *n.* a shoe, sandal; (Bur.) ခြေနင်း။ ဘိနပ်။
 ဝနံလပ်, *v. t.* to take hold of, ရုပ်ဆပ်။ (Bur.) ဆုပ်ထားသည်။ ကိုင်ထားသည်။
 ဝန္တက, *n.* a stranger, a pilgrim; (Bur.) ဇဉ့်သည်အာဝန္တ။
 ဝနီ, *n.* the *queen lagerstræmia*; (Bur.) ပျင်းမ။
 ဝနောင်, *n.* the inga tree; (Bur.) တညင်း။
 ဝနောဆီ, *n.* the entada bean; (Bur.) ခုန်ညင်း။
 ဝနောဆီကျပ်, *n.* a queen, တလတိဇြ။ (Bur.) မိဖုရား။
 ဝနောဆီကျပ်, *n.* a princess; (Bur.) မင်းသမီး။
 ဝနောဆီကွံင်, *n.* the knee-pan; (Bur.) ခုန်ညင်း။
 ဝနောင်, *n.* a ladder formed of a single bamboo; (Bur.) မောင်းတက်။
 ဝနောင်, *n.* a desire; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ ဆန္ဒ။
 ဝနား, *n.* a fence; (Bur.) ခြံ။
 ဝပ်, *a.* sufficient; (Bur.) လောက်သော။ လုံလောက်သော။
 ဝပ်ဂေါင်, *a.* proper, fit; *v. i.* to be proper, fit; (Bur.) တော်သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
 ဝပ်လံ, *n.* a long time, ဝပ်လခီ။ ဝပ်မလံ။ (Bur.) ကြာခြင်း။
 ဝပ်ဝံအာ, *v. i.* to go around; (Bur.) တွည့်၍သွားသည်။
 ဝပ်ဝေါ, *n.* a bird's nest; (Bur.) အထိုက်။
 ဝပ်ဝိတ်, *n.* lime, ခပ်ဝိတ်။ (Bur.) ထုံး။
 ဝပ်ဝင်ဒိုင်, *n.* a hill or mountain, of which the ascent is gradual; (Bur.) အဆင်းအတက်လွယ်သောတောင်။
 ဝပ်ဝတ်, *n.* a deed, anything done; (Bur.) အမှု။ အပြုအမှု။
 ဝပ်ဝတ်ဝလာန်, *n.* a law-suit; (Bur.) တရားမှု။ တရားတွေ့မှု။
 ဝပ်ဝိုတ်, *v. t.* to throw; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ဝပ်ဝိုတ်, *n.* a stone's throw; (Bur.) ခဲတပြစ်။

- ဂဗိုတ်ကျာ, *n.* a tornado, ကျာဂဗိုတ်။ (Bur.) ပြင်းထန်စွာသော
 မိဗ်းသက်မုန်ထိုင်း။
- ဂဗိုတ်ပတိုန်, *v. t.* to throw up, toss; (Bur.) မြောက်သည်။
- ဂဗိုန်ဂညောန်, *v. t.* to make firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့စေသည်။
- ဂဗး, *v. t.* to strike with the palm of the hand; (Bur.)
 ရိုက်ပုတ်သည်။ ပါးပုတ်သည်။
- ဂမာပိင်, *n.* an elephant keeper, a mahout, ပွင်ပိင်။ (Bur.)
 ဆင်ထိန်း။
- ဂမ, *v. t.* to suckle; (Bur.) နို့တိုက်သည်။
- ဂမ္ပိတ်, *n.* a violent death; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။
- ဂမ္ပင်, *a.* bitter; *v. i.* to be bitter; (Bur.) ခါးသော။
 ခါးသည်။
- ဂမ္ဘ, *a.* hot, ဖွဲ။ *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။
- ဂမိတ်, *n.* a mosquito, ဒမိတ်။ (Bur.) ခြင်။
- ဂမီ, *n.* the lid of a pot; (Bur.) စလောင်း။
- ဂမီဂမာနာင်, *n.* soot; (Bur.) ကြပ်ခိုး။
- ဂမုက်, *v. t.* to pound, as with a pestle; (Bur.) ထောင်း
 သည်။
- ဂမုင်ဂလေင်, *n.* the human fetus; (Bur.) ကိုယ်ဝန်။
- ဂမုင်, *n.* a bamboo texture set up in a rivulet to inter-
 cept fish; (Bur.) ယင်း။
- ဂမုတ်, *a.* sweet, (found in books), ထမုတ်။ *v. i.* to be
 sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချိုသည်။
- ဂမု, *a.* poisonous, venomous; (Bur.) အဆိပ်ရှိသော။
- ဂမုိုင်, *a.* living; *v. i.* to be living, ဂျိုင်။ (Bur.) အသက်
 ရှင်သော။ အသက်ရှင်သည်။
- ဂမ္ပ, *n.* sediment; ဂမ္ပ။ (Bur.) အနစ်။ အနည်။ အဖတ်။
- ဂမ္ပိုင်, *n.* a confused noise of a multitude of people;
 (Bur.) ဗရုန်းဗရင်းအသံ။

- ဝဗိုဉ်, *a.* many ; as မိုဉ်ဝဗိုဉ် *men in general, the many* ;
v. i. to be many ; (Bur.) များစွာသော။ များသည်။
 ဝဗို, *n.* a Buddhist priest ; (Bur.) ပညွဉ်း။
 ဝယိ, *v. t.* to anoint ; (Bur.) ဆီထိမ်းသည်။
 ဝယး, *n.* the morning, နူးဝယး။ (Bur.) နံနက်။
 ဝယိုဉ်, *n.* a husband or wife, a consort, သမ္ဘာ။ (Bur.)
 ခင်ပွန်း။
 ဝယိုဉ်လချို, *v. i.* to live, ဂျိုဉ်လချို။ *n.* life ; (Bur.) အသက်
 ငွေးသည်။
 ဝရဉ်စ, *v. t.* to beg, အာတ်စ။ (Bur.) တောင်းစားသည်။
 ဝရဉ်စာဉ်, *n.* a cock's spur ; (Bur.) ကြက်တက်။ အတက်။
 ဝရဉ်တိုန်, *v. i.* to tremble, to quake, to shake ; (Bur.)
 တုန်ထုပ်သည်။
 ဝရဉ်, *n.* a frame for creepers ; (Bur.) နွယ်ပင်တက်ဖိုစင်။
 ဝရိဉ်အရေဉ်, *n.* a hint ; (Bur.) စကားရိဉ်။
 ဝရဉ်, *n.* a vessel of any kind, with a perforated bottom,
 used in baking by steam ; (Bur.) ပေါင်းချောင်။
 ဝရေတ်, *n.* a pump ; (Bur.) ဗုံပိုင်။
 ဝရေဉ်, *n.* a cover ; (Bur.) အဖုံး။
 ဝရိုက်, *v. t.* to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။
 ဝရိုဉ်ပဝေဉ်, *v. i.* to play, to sport ; (Bur.) ကစားသည်။
 ဝရိုဉ်, *v. i.* to gleet ; (Bur.) ယိသည်။
 ဝရိုဟ်, *v. t.* to push, to shove, ဝရိုဉ်ဏာ ; (Bur.) တွန်း
 သည်။
 ဝရိုဟ်, *v. i.* to fall down into pieces ; (Bur.) ပြိုသည်။
 ဝရိုခိဉ်ဝေဉ်, *v. i.* to mourn ; (Bur.) ဩဉ်းတွားမြည်တမ်း
 သည်။
 ဝလန်, *n.* a turn, အလန်။ (Bur.) အထွဉ်း။
 ဝလာ, *n.* a native of any country west of Burma ;
 (Bur.) ကုလား။

- ဝလာဝဇံ, *n.* a chair, ဝလာဝဇမ်။ (Bur.) ကုလားထိုင်။
 ဝလာနိ, *n.* a word, အရေဝ်။ (Bur.) စကား။
 ဝလာနိဝကနိ, *n.* a word, အရေဝ်။ (Bur.) မှာစကား။
 ဝလုံ, *n.* the *thalia cannaeformis*; (Bur.) သင်။
 ဝလေင်, *n.* a stick upon which burdens are borne across
 the shoulder, a porter's yoke; (Bur.) ထင်းပိုး။
 ဝလေင်, *v. t.* to strike backwards, as with the elbow;
 (Bur.) ဆောင်းသည်။
 ဝလေံ, *v. t.* to shorten; to lend, ဝလေမ်။ (Bur.) တိုစေ
 သည်။ ချေးငှါးသည်။
 ဝလောင်, *n.* a forked pole; (Bur.) တံချူ။
 ဝလိက်တ္ထိဝ်, *v. i.* to rise, or spring up quickly; (Bur.)
 အလျင်အမြန်ထသည်။
 ဝလိုင်, *a.* much; thus, ဝလိုင်ဂှ် *so much*; ဝလိုင်လီ *how*
much? (Bur.) ဤမျှ။ မည်မျှ။
 ဝလီ, *n.* the monitor, (Bur.) ဖွတ်မိကျောင်း။
 ဝလီဇာတ်, *n.* one kind of varan; (Bur.) ဖွတ်တမျိုး။
 ဝလီ, *v. i.* to be wild, uncivilized, uncultivated; (Bur.)
 ရိုင်းသည်။
 ဝလီခတံင်, *v. i.* same, (most common.)
 ဝလီခိ, *v. i.* to stammer, to stutter; (Bur.) စကားထပ်
 သည်။
 ဝဝ, *n.* shame; (Bur.) အရှက်။ ရှက်ခြင်း။
 ဝဝဝ, *v. i.* to be blown away; (Bur.) လွင့်သည်။
 ဝဝိ, *n.* the womb, ဝံဝဝ။ ဝုဝဝိ။ (Bur.) သားခိမ်။
 ဝဝင်, *v. t.* to sling; (Bur.) ထွဲသည်။
 ဝဝီ, *n.* a bundle, ဝီ။ (Bur.) အထုပ်။
 ဝဝဲ, *v. t.* to swing; (Bur.) ထွဲသည်။
 ဝဝေင်, *v. t.* to blow away; (Bur.) ထွင့်သည်။
 ဝဝိုက်, *v. t.* to wag; (Bur.) နှံ့သည်။ ခါသည်။

- ဝသောဝ်, *v. i.* to be sloping ; (Bur.) လျှောနေသည်။
 ဝဟ်, *pro. a.* that, ဝှ်, as မှိုဝ်ဝှ် *that man* ; (Bur.) ထို။
 ဝှ်လေ, *conj.* also ; (Bur.) လည်း။
 ဝှ်လေကို, *conj.* also ; (Bur.) ၎င်း။ ထိုနည်းတူ။
 ဝဟီ, *v. t.* to threaten, ပရဝဟီ။ (Bur.) မြိမ်းသည်။ မြိမ်း
 ခြောက်သည်။
 ဝဟောင်, *v. i.* to go from place to place, လန်ဝရောင်။ (Bur.)
 တရပ်မှတရပ်သို့လှည့်လည်သွားသည်။
 ဝစင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ချီသည်။ ပင့်သည်။
 ဝစိဝ်ဝစဲ, *v. t.* to break off, as bread is broken ; (Bur.)
 ဖွဲသည်။
 ဝအဝ်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) မြွေးမ။
 ဝအောင်, *n.* land pertaining to a town or city ; (Bur.)
 မြေကွက်။ အိမ်ရာ။
 ဝအောင်သွို, *n.* a house-lot ; (Bur.) အိမ်ရာ။
 ဝအုံ, *v. t.* to heap, pile, ဝအုံ။ (Bur.) ဝုံသည်။
 ဝအုံ, *n.* medicine, tobacco ; (Bur.) ဆေး။
 ဝအုံခနိုက်, *n.* medicinal powder ; (Bur.) ဆေးမှုန့်။
 ဝအုံဝိုတ်ဖွင့်, *n.* quinine ; (Bur.) အပျားဖြတ်ဆေး။
 ဝအုံဗရန်, *n.* worm medicine ; (Bur.) သိချဆေး။
 ဝအုံမ, *n.* a pill ; (Bur.) ဆေးလုံး။
 ဝအုံဝိုတ်, *n.* chloroform ; (Bur.) မေ့ဆေး။
 ဝအုံသေဏာတ်, *n.* gun-powder ; (Bur.) ယမ်း။
 ဝအုံခိုတ်, *n.* salts ; (Bur.) ဆားဆေး။
 ဝအေဝ်, *v. i.* to hem ; (Bur.) ခြောင်းသံပြုသည်။
 ဝါ, *n.* a clog put upon the neck of criminals ; (Bur.)
 ထိတ်တုံး။
 ဝါထာ, (Pali), *n.* a stanza of Pali verse consisting of
 four lines, each containing eight syllables ; (Bur.)
 ဝါထာ။

- ဂါနိ, *n.* (Eng.), a guard-house ; (Bur.) ဂါတ်တဲ။
- ဂါပ်ဆု, *n.* the fork of a tree ; (Bur.) သပ်ခွ။
- ဂါ, *v. i.* to step, ဂါမ်။ (Bur.) တွမ်းသည်။
- ဂါကွပ်, *v. i.* to walk, ဂါကွာက်။ (Bur.) ရှောက်သည်။
- ဂါသရင်, *v. t.* to step over ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။
- ဂိ, *v. i.* to ache, to be in pain ; (Bur.) ကိုက်သည်။ နာသည်။
- ဂိဇကုတ်, *n.* Gijakút, the name of a rock or crag, which is said to have furnished shelter to the blind parents of Gotama, when being an Embryo Buddha he was a vulture.
- ဂုက်, *n.* a prison, jail, ထိုင်။ (Bur.) ထောင့်။
- ဂုနိ, *n.* grace, favor, kindness, profit, ဂုန်ဖို။ (Bur.) ကျေးဇူး။
- ဂုန်စရဲ, *n.* honor, glory ; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။ ဘုန်း။
- ဂုံ, *v. t.* to winnow, ဂုံကြော့။ ဂုံသွေ။ (Bur.) ပြာသည်။
- ဂုင်, *v. i.* to swell ; (Bur.) ရောင်သည်။ ဖောင်းသည်။
- ဂူ, *n.* a garden ; (Bur.) ဥသည်။
- ဂူ, *v. i.* to rain, ဗြီဂူ။ (Bur.) ရွာသည်။
- ဂေင်လန်, *v. i.* to move about, as in a place to which one is accustomed ; (Bur.) တွည့်ဝတ်၍သွားသည်။
- ဂေတ်, *v. i.* to turn around ; (Bur.) တွည့်သည်။ လည်သည်။
- ဂေတ်ဂေင်, *v. i.* to go around from place to place ; (Bur.) တွည့်လည်သွားသည်။
- ဂေါက်ခွဲ, *n.* a pot-kiln ; (Bur.) အိုးဖို။
- ဂေါက်ဂိုပ်, *n.* a lime-kiln ; (Bur.) ထုံးဖို။
- ဂေါက်ခိုတ်, *n.* a brick-kiln ; (Bur.) အုတ်ဖို။
- ဂေါတမ, *n.* the fourth Buddha of the present cycle ; (Bur.) ရှင်ဂေါတမ။

- ဂေါင်, *a.* handsome, beautiful, ဂေါင်ဆဲး။ *v. i.* to be handsome; (Bur.) ထွပသော။ ထွပသည်။
- ဂံက်, *v. i.* to shiver; as ဂံက်မြဲ *to shiver in the rain*; (Bur.) ချမ်း၍တုန်သည်။
- ဂံက်ဂါ, *n.* a king-fisher; (Bur.) ပိန်ညှင်း။
- ဂံင်, *a.* bold, daring, venturesome, ဂံင်ကြဲ။ also *v. i.* to be bold, to make bold; (Bur.) ခဲရင့်သော။ ခဲရင့်သည်။
- ဂး, *v. i.* to speak, to say, သွး။ ဟို။ (Bur.) ဆိုသည်။ ပြောဆိုသည်။
- ဂိုင်ကေတ်, *v. t.* to take; (Bur.) သိင်းယူသည်။
- ဂိုင်စ, *v. t.* to take to eat, to receive; (Bur.) ယူ၍စားသည်။
- ဂိုင်ဏာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ချီယူသွားသည်။
- ဂိုင်ထိုက်, *v.* to row a boat; (Bur.) တက်ခတ်သည်။
- ဂိုင်ဖျံ, *v. t.* to bring; (Bur.) ချီပြန်သည်။
- ဂိုင်လပ်, *v. t.* to take possession of; (Bur.) သိမ်းထားသည်။
- ဂိုတ်, *v. t.* to put forth effort; (Bur.) အားထုတ်သည်။
- ဂိုန်, *n.* a collection, assemblage, sect; (Bur.) အစုအရုံး။ ဂိုဏ်း။
- ဂိုပ်, *v. t.* to cover; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။
- ဂို, *n.* a fire balloon; (Bur.) မီးပုံးပျံ။
- ဂို, *a.* warm; (Bur.) နွေးသော။
- ဂို, *v. i.* to be happy, ဂိုက်။ (Bur.) ပျော်စရာကောင်းသည်။
- ဂိုဂို, *adv.* rather; (Bur.) ခပ်။
- ဂိုပ်, *v. i.* to shine, to glow like coals of fire; (Bur.) တောက်သည်။
- ဂိုပ်ထဟိုပ်, *v. i.* to glitter, to glisten, ဂိုထဟို။ (Bur.) အရောင်လျှပ်သည်။
- ဂိုပ်သလံင်, *v. i.* to blaze up; (Bur.) တောက်တက်သည်။

- ရိင့်, *v. t.* to regret the loss of a thing; (Bur.) နှစ်မြော
သည်။
- ရိင့်, *n.* an arched place for images, open on one side, a
niche, a grotto; (Bur.) ဝတ်ကျောင်း။
- ရုကျော်, *n.* a queen; (Bur.) မိဖုရား။
- ရုက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဒနက်။ (Bur.) ကွဲ
သည်။
- ရုန့်, *n.* a numeral, a figure, ဝန့်။ (Bur.) ဝဏန်း။
- ရုဝ်, *v. t.* to regard, to desire; (Bur.) အလိုရှိသည်။ လိုချင်
သည်။
- ရု, *n.* a shell, as of a cocoanut; (Bur.) အခွံ။
- ရုာကျိပ်, *n.* the skull; ရုာကျိပ်။ (Bur.) ဥက္ခောင်းခွံ။
- ရုင်, *v. i.* to be loose, not tight; (Bur.) ချောင်သည်။
- ရုို, *n.* a rat or mouse, ကို။ (Bur.) ကြွက်။
- ရုိုယျန်, *n.* a shrew mouse, ကိုယျန်။ (Bur.) ကြွက်ရုတ်။
- ရုိုင်, *n.* the small of the back, the loins, the waist;
(Bur.) ခါး။
- ရုိုင်ဟတ်, *n.* the crank of a spinning-wheel; (Bur.) လက်
ထည်။
- ရုိုန့်, *n.* a native woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။
- ရုို, *n.* a pillow; (Bur.) ခေါင်းအုံး။
- ရုိုဝထဲ, *n.* a cushion; (Bur.) မြိအုံး။
- ရုိုင်, *n.* the inga tree; (Bur.) တညင်း။
- ရုိုင်, *n.* a tusk, an eye-tooth; (Bur.) အစွယ်။
- ရုို, *n.* the comb of a fowl; (Bur.) အမောက်။
- ရုိုက်, *n.* a stick to stir rice with; (Bur.) ယောက်မ။
- ရုိုင်, *n.* a ladder made of a single bamboo; (Bur.)
မောင်းတက်။
- ရုို, *n.* the abdomen; (Bur.) ဝမ်း။
- ရုိုက်တိတ်, *n.* the dysentery; (Bur.) ဝမ်းကိုက်နာ။

- ၎ုဇိုန်, *a. costive*; (Bur.) ဝမ်းချုပ်သော။
 ၎ုလီ, *n. diarrhea*; (Bur.) ဝမ်းကျနာ။
 ဇို, *n. poison, venom*; (Bur.) အဆိပ်။
 ဇျင်, (Bengali,) *n. wheat*; (Bur.) ဂျုံစပါး။
 ဇျိုင်, *a. living*; *v. i. to be living*; (Bur.) အသက်ရှင်သော။
 အသက်ရှင်သည်။
 ဇျိုင်တိုန်, *v. i. to rise to life*; (Bur.) အသက်ရှင်သည်။
 ဇျိုင်လဇျို, *v. i. to live*, ဝယ်ိုင်လဇျို။ *n. life*; (Bur.) အသက်
 ရှင်သည်။
 ငြက်, *a. narrow, generally combined with, ကူးန်*; *v. i.*
 to be narrow; (Bur.) ကျည်းသော။ ကျည်းသည်။
 ငြင်, *n. the horn of an animal*; (Bur.) ဦးမြို။
 ငြင်, *v. t. to understand, to comprehend*, ငြင်တီ။ (Bur.)
 သိမြင်သည်။
 ငြင်ဂုန်, *v. i. to be grateful*; (Bur.) ကျေးဇူးကိုသိတတ်သည်။
 ငြင်မိင်, *n. the tusk of an elephant*; (Bur.) ဆင်စွယ်။
 ငြင်ထွံ, *n. an anchor*, ငြင်ထွံနီ။ (Bur.) ကျောက်ဆူး။
 ငြင်အောက်, *n. the Indian trumpet-flower*; (Bur.) ကြောင်
 လျှာ။
 ငြာတ်, *v. t. to sow as seed*; *to cast*; as ငြာတ်ဖိုက် *to cast*
 a fish-net; (Bur.) ဖြစ်သည်။
 ငြာမ်, *v. t. to put up a barrier*; (Bur.) အကာအဆီးကိုထည့်
 သည်။
 ငြဲ, *n. a deer*, ငြဲ။ (Bur.) ဒဂယ်။
 ငြိပ်, *prep. during*; (Bur.) ဝတ်လုံး။
 ငြါန်, *n. a white-ant*; (Bur.) ခြံကောင်။
 ငြါ, *a. lean*; (Bur.) ပိန်သော။
 ငြါငြေင်, *v. i. to be lean, thin*; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။ မဝ။
 ငြေင်, *v. t. to chew the cud*; (Bur.) စားမြုံ့မြန်သည်။
 ငြေန်ဒက်, *v. t. to bind*; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

- ငြိ, *v. t.* to draw, to pull; (Bur.) ဆွဲသည်။
 ငြိ, *v. i.* to fight, quarrel; (Bur.) ရန်ဖြစ်သည်။ ရန်ရှာသည်။
 ငြိကာ, *v. t.* to draw away, to entice; (Bur.) ဝါ အောင်ဆွဲသည်။
 ငြောင်, *v. t.* to cover up, to conceal; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။
 ငြောင်ပို့, *pron.* ဂရောင်ပို့, *n.* a pillow-case; (Bur.) ခေါင်းအုံးစွပ်အိတ်။
 ငြောင်ဂတာ, *n.* a family; (Bur.) အိမ်သူအိမ်သားတစ်ခု။
 ငြိ, *v. i.* to crow; (Bur.) တွန်သည်။
 ငြီး, *v. t.* to comb; (Bur.) တီးသည်။
 ငြီးစပ်, *n.* an eclipse of the sun or moon; *v. i.* to be eclipsed; (Bur.) ကြတ်ခြင်း။ ကြတ်သည်။
 ငြိုက်, *v. t.* to sift; (Bur.) ဆန်ခါနှင့်ချသည်။
 ငြိုင်, *v. i.* to laugh; (Bur.) ရယ်သည်။
 ငြိုင်စ, *v. t.* to ridicule; (Bur.) ပျက်ရယ်ပျက်ပြယ်ပြုသည်။
 ငြိုင်, *n.* a forest, jungle; (Bur.) တော။
 ငြိုတ်, *n.* the liver; (Bur.) အသည်း။
 ငြိုတ်စာ, *a.* harsh, cruel, unmerciful; *v. i.* to be harsh; (Bur.) ရက်စက်သော။ ရက်စက်သည်။
 ငြိုတ်ပထန်, *v. i.* to retaliate; (Bur.) ထက်စားချေသည်။
 ငြိုတ်, (Pali ငြဟ), *n.* a planet; (Bur.) ငြိုတ်။
 ငြိုတ်တိဇောကံ, *n.* the earth, (Bur.) ပထဝီငြိုတ်။
 ငြိုတ်နက္ခိန်, *n.* Neptune; (Bur.) နက်တွန်ငြိုတ်။
 ငြိုတ်ဗာဟိရ, *n.* Uranus; (Bur.) ဗာဟိရငြိုတ်။
 ငြိုတ်ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Mercury; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးငြိုတ်။
 ငြိုတ်ဗြဟ္မာ, *n.* Jupiter; (Bur.) ကြာသပတေးငြိုတ်။
 ငြိုတ်သိုက်, *n.* Venus; (Bur.) သောက်ကြာငြိုတ်။
 ငြိုတ်သွယ်သပ်, *n.* Saturn; (Bur.) စနေငြိုတ်။
 ငြိုတ်အော, *n.* Mars; (Bur.) အင်္ဂါငြိုတ်။

- ဝှတ်, *v. t.* to starboard ; to lift up with a lever ; (Bur.)
 ကော်သည်။ ခိုင်းသည်။
 ဝှန်, *v.* to be mischievous ; (Bur.) ဆော့သည်။
 ဝှမ်, *v. t.* to feel, feel of, as with the hand ; (Bur.) စမ်း
 သည်။
 ဝှဲ, *v. t.* to seek, to search for, ဝှိုက်ဝှဲ။ (Bur.) ရှာသည်။
 ဝှိ, *a.* immovable, ခိုင်ဝှိ။ *v. i.* to be immovable ; (Bur.)
 ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ဝှိက်, *n.* the principal garment of a Peguan or Burman ;
 (Bur.) ဝှိဆိုး။
 ဝှိုင်, *a.* long ; *v. i.* to be long ; (Bur.) ရှေ့သော။ ရှေ့သည်။
 ဝှိုင်သွေ့, *a.* distant in regard to time ; *v. i.* to be long
 and distant ; (Bur.) ကြာမြင့်သော။ ကြာမြင့်သည်။
 ဝှါ, *a.* dark ; *v. i.* to be dark ; (Bur.) မှောင်သော။ မှောင်
 သည်။
 ဝှါ့ညိုဝှ်, *a.* benighted, foolish ; *v. i.* to be foolish ; (Bur.)
 မိုက်မဲသော။ မိုက်မဲသည်။
 ဝှါ့ဝှါ, *v. i.* to become darkened ; (Bur.) မှန်သည်။
 ဝှါင်, *n.* a boat ; (Bur.) ဝှေ့။
 ဝှါင်ခရီးခရီး, *n.* a ferry-boat ; (Bur.) ကုတိုဝှေ့။
 ဝှါင်ဝှဲ, *n.* a dry measure containing about one quar-
 ter of a pint ; (Bur.) တလမြူ။
 ဝှိုင်, *v. t.* to carry as a burden swung upon a pole,
 across the shoulder ; (Bur.) ထမ်းသည်။
 ဝှိုင်, *a.* short, ဝှိုင်ခို။ *v. i.* to be short ; (Bur.) တိုသော။
 တိုသည်။
 ဝှိုင်ကေတ်, *v. t.* to borrow, ခလေးခမ်းခလောင်။ (Bur.) ချေးသည်။
 ဝှိုင်သည်။
 ဝှိုင်, *v. t.* to thrust, as with a bamboo in plucking

- fruit, or as in forcing anything into the bowel,
 ဂောင်ထိမှံ ဂောင်ဂှံ (Bur.) ချူသည်။
- ဂောန်, *v. i.* to pass through a low place stooping; (Bur.)
 ဂုင်၍သွားသည်။
- ဂှံ, *n.* an ox or a cow; (Bur.) ခွား။
- ဂှံမွဲ, *n.* an ox; (Bur.) ခွားသင်း။
- ဂှံဗဒိ, *n.* a bull; (Bur.) ခွားထိုး။
- ဂှံမွေဝံ, *n.* a cow; (Bur.) ခွားမ။
- ဂှံမွေဝံဂုတ်, *n.* a heifer; (Bur.) ခွားမတန်း။
- ဂှံက်, *v. t.* to take out by hand-fuls from a bag, or from
 a hole in the ground; (Bur.) နှိုက်ယူသည်။
- ဂှံင်, *n.* a road; (Bur.) လင်း။
- ဂှံင်ကရတ်, *n.* a cross way; (Bur.) ဖြတ်လင်း။
- ဂှံင်ကရေပ်, *n.* a lane; (Bur.) လင်းကြား။
- ဂှံင်ကွီ, *n.* a cart-rut; (Bur.) ထွန်းကီးကြောင်း။
- ဂှံင်ကွီကျွတ်, *n.* a railroad, railway; (Bur.) ဒီးရထား
 လင်း။
- ဂှံင်ကွီကွတ်, *n.* a cart-way; (Bur.) ထွန်းသွားရာလင်း။
- ဂှံင်ဆီ, *n.* a vein, or artery; (Bur.) သွေးကြော။
- ဂှံင်ဇေင်, *n.* a highway, a main road; (Bur.) လင်းမကြီး။
- ဂှံင်ဇုတ်, *n.* the current of a stream or river; (Bur.) ဂေ
 ကြောင်း။
- ဂှံင်တရ, *n.* a journey; (Bur.) လင်းခရီး။
- ဂှံင်ဝါင်, *n.* the cavity of the mouth; (Bur.) ပစပ်ပေါက်။
- ဂှံင်သမောန်, *n.* a border road, a boundary road; (Bur.)
 အစွန်းအနား၌ရှိသောလင်း။
- ဂှံင်ထြောင်, *n.* a narrow road or path; (Bur.) လင်းကြား။
- ဂှံင်ဝပ်, *n.* the womb, ဂှံင်ဝပ်။ ဝပ်။ (Bur.) သားအိမ်။
- ဂှံမတ်မြိ, *n.* a cloud, ဂှံမတ်မြိ။ (Bur.) တိမ်။ ခိုမ်းတိမ်။

- ဝူး, *adv.* throughout; as ဝူးတိဇောင် *throughout the earth*,
 အလုံဝူးတိဇောင်။ (Bur.) တရှောက်လုံး။
- ဝူး, *n.* an expanse; thus ဝူးအကာဝ *in the expanse of*
heaven; (Bur.) ငြိန်ရှူးသောအရာ။
- ဝူးထြိုင့်, *n.* the breast, bosom; (Bur.) ရင်ခွင်။
- ဝှိုက်, *v. i.* to choke with water, ဝှိုက်ခုပ်။ (Bur.) မွန်းသည်။
- ဝှိုက်, *v. i.* to be stifled, suffocated, as with smoke; (Bur.)
 မွန်သည်။
- ဝှိုက်ရှု, *v. t.* to seek, to search for; (Bur.) ရှာဖွေသည်။
- ဝှိုက်ဒရဲ, *a.* confused in mind; *v. i.* to be confused in
 mind; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော။ ရှုပ်ထွေးသည်။
- ဝှိုင်, *a.* many or much; *v. i.* to be many or much, ဝှိုင်
 တ။ (Bur.) များသော။ များသည်။
- ဝှိုင်တန်, *v. i.* to multiply, to increase; (Bur.) ပွားများသည်။
- ဝှိုင်လေင့်, *adv.* often, many times, ဝှိုင်ဝါ။ (Bur.) ကြိမ်ဖန်
 များစွာ။
- ဝှဲ, *v. i.* to be ashamed; (Bur.) ရှက်သည်။
- ဝှက်, *n.* a song or hymn, ခွက်။ (Bur.) သီခြင်း။
- ဝှိတ်, *v. t.* to scratch as a cat; (Bur.) ခြစ်သည်။
- ဝှိန်, *v.* to climb; (Bur.) သစ်ပင်တက်သည်။
- ဝှိ, *n.* a large species of tortoise; (Bur.) ထိပ်ကြီးတမျိုး။
- ဝှိင်ဝှဲ, *a.* fearful, timid; (Bur.) စိုးရိမ်တတ်သော။ ကြောက်
 တတ်သော။
- ဝှိ, *v. t.* to wrap, to tie up in a bundle; (Bur.) ထုပ်သည်။
- ဝှါ, *a.* white, applied to cloth; *v. i.* to be white; (Bur.)
 ဖြူသော။ ဖြူသည်။
- ဝှါကိုင့်, *a.* white, as applied to the albino elephant;
v. i. to be white; (Bur.) ဖြူစင်သော။ ဖြူစင်သည်။
- ဝှံ, *v. t.* to obtain. With other verbs it implies power
 or permission; (Bur.) ရသည်။

ပွဲဝယိုင်လချို, *v. i.* to live; (Bur.) အသက်မွေးသည်။
ပွဲဘန်ပွဲသန္တီ, *v.* to conceive, to become pregnant; (Bur.)
ပဋိသန္ဓေပွဲသည်။

ပွဲ, *v. t.* to scratch, as a dog scratches, or digs the earth
with his paws; (Bur.) ယက်သည်။

ပွဲငြင်ဆု, *n.* the cavity in a hollow tree; (Bur.) သစ်ခေါင်း။

ဃ

ဃဗေ, *n.* a wizard; (Bur.) ဗုန်း။

ဃော, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်။ အချိန်တွင်။

ဃံက်, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။

ဃံက်, *v. t.* to knock; (Bur.) ခေါက်သည်။

ဃံက်တဲ, *n.* the wrist; (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။

ဃံင်, *n.* a sub-collector; (Bur.) သူကြီး။

ဃံင်ကျိက်, *n.* a chief of other chiefs; (Bur.) ခေါင်းချုပ်။

ဃိုတ်, *a.* blunt, not pointed; *v. i.* to be blunt; (Bur.)
တုံးသော။ မထက်သော။ တုံးသည်။ မထက်ဘဲရှိသည်။

ရ

ရိုင်, *n.* the pincers of a crab or lobster; (Bur.) ဂနန်း
ထက်မ။

ရိုတ်, *v. t.* to swallow; (Bur.) မျိုသည်။

ရိုတ်, *n. a.* a thousand, *col.* See ထွို။ (Bur.) တထောင်။

ရို, *v. t.* to seek, search for, only used in seeking lice,
as, ရိုဝဲ။ (Bur.) ရှာသည်။

ရိုအာင့်, *v.* to gather fuel; (Bur.) တင်းရွေသည်။

ရါ, *n.* asafoetida; (Bur.) ရှိန်းချို။

ရါင်, *v. i.* to be lost in thought, dull; (Bur.) ပျံင်သည်။

ရါင့်, *n.* value, price; (Bur.) အထိုး။

ရါင့်ထိုင်သွို, *n.* house rent; (Bur.) အိပ်ငှါးခ။

ရါင့်, *v. i.* to wake out of sleep; (Bur.) ခိုးသည်။

- ရှဲ, *n.* a shrimp; (Bur.) ပုစွန်ဆိတ်။
 ရှဲဒဂေါင်, *n.* a lobster, a prawn; (Bur.) ပုစွန်တုပ်။
 ရှေ့က်, *n.* a tooth; (Bur.) သွား။
 ရှေ့က်ခရား, *n.* the tooth of a harrow; (Bur.) ထွန်သွား။
 ရှေ့က်တုတ်တုတ်, *n.* a weaver's reed; (Bur.) ရည်သွား။
 ရှေ့က်ထေ့, *n.* a ploughshare; (Bur.) ထယ်သွား။
 ရှေ့တ်, *a.* dirty; (Bur.) ညစ်သော။
 ရှေ့ပ်ရံင်, *v. i.* to look askant; (Bur.) စောင်းကြည့်သည်။
 ရှေ့တ်စေ့, *v. i.* to diminish as in swelling; (Bur.)
 ချော့ကျသည်။
 ရှဲ, *n.* a frog; (Bur.) ဖား။
 ရှဲဂနဲဆိ, *n.* a kind of frog; (Bur.) ဖားချန်ညင်း။
 ရှဲပဏိန်, *n.* a toad; (Bur.) ဖားပြုပ်။
 ရှဲခွေ့, *n.* one kind of frog, eatable; (Bur.) ဖားပေါင်
 စင်း။
 ရှဲ, *n.* the small crumbs left after eating; အရှဲ။ (Bur.)
 စားခွပ်စားပေါက်။
 ရှဲ, *v. t.* to level, ရှဲးတး။ (Bur.) ရှင်းလင်းစေသည်။ ညီညာ
 စေသည်။

စ

- စ, *v. t.* to eat, စတ်။ (Bur.) စားသည်။
 စပုင်, *n.* the person who receives the revenue of a
 city, by a grant from the king; (Bur.) မြို့စား။
 စဏစ, *n.* food, စုစ။ အဟာရ။ (Bur.) စားစရာ။ အစာအာ
 ဟာရ။
 စဏစထွေ, *n.* a tiffin; (Bur.) သားရေစာ။
 စဏဟွံလဲါလေင်, *n.* indigestion; (Bur.) အစာမကြေနိုင်
 မြင်း။
 စပေန်သေနိ, *v.* to enjoy a pension; (Bur.) အငြိမ်းစားသည်။

စမြိမြိန့်, *v. t.* to feed; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

စလိင်, *v.* to live by hire or wages; (Bur.) အခစားသည်။

စကြန့်, *v.* to accept a bribe; (Bur.) တံပိုးစားသည်။

စအိက်ကြန့်, *v.* to lend money at interest; (Bur.) ငွေတိုးစားသည်။

စက်, (Pali စက္က), *n.* a wheel, machine or machinery; (Bur.) စက်။

စက်ကဲ, *n.* a lieutenant general, a magistrate; (Bur.) စက်ကဲ။

စက္ကဝါ, (Pali စကြဝဠာ), *n.* the universe; (Bur.) ဖြစ်ထေ့သမျှသောအရာ။

စက်မိင်စ, *n.* a sewing machine; (Bur.) ချုပ်စက်။

စက်ပွတ်, *n.* a steam-engine; (Bur.) မီးစက်။

စက်ရာသီ, *n.* the zodiac; (Bur.) ရာသီစက်။

စကာ, *v. t.* to use, make use of; (Bur.) သုံးသည်။

စက္ခော, *n.* paper; (Bur.) စက္က။

စက္ခောဇွဲ, *n.* wax-paper; (Bur.) ဖယောင်းစက္က။

စင်, *v. t.* to thread as a needle; (Bur.) ခြည်နှင့် (အပ်နုဖားကို) ဖျါသည်။

စင်, *v. t.* to make a hole in or through; (Bur.) ဖောက်သည်။

စင်ကထောင်, *v. t.* to bore the ears; (Bur.) နားဖောက်သည်။

စင်, *n.* a frame or stage raised for any purpose; (Bur.) စင်။

စင်ကြီ, (Pali စင်္ဂါ), *v. i.* to walk back and forth, တွင်စင်ကြီ (Bur.) စင်္ကြံရှောက်သည်။

စင်ခထောက်, *n.* a frame for sawing timber; (Bur.) ဣစင်။

စင်ခြင်, *v. i.* to consider, to meditate on, စတုရဏာ (Bur.) ဆင်ခြင်သည်။

caḥkavāla

စင်, စင်

- စင်ဂဗဲ, *n.* the hole through the nose of a bullock, through which a cord is passed for driving; (Bur.) (ကျွဲနွား)နဖားပေါက်။
- စင်စေင်, *n.* the scarab beetle; (Bur.) နောက်ချေးပိုး။
- စင်ရိတ်, *n.* a cricket; (Bur.) ဝရစ်။
- စင်္ကေတိ, *v. i.* to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်သည်။
- စင်္ကေတိဂေတိ, *v. t.* to take by conquest; (Bur.) အနိုင်ယူသည်။
- စကေး, *prep.* instead of, for the sake of, for, on behalf of; (Bur.) အတွက်။ အတွက်ကြောင့်။
- စကေး, *n.* a substitute; (Bur.) အစား။
- စကေးနာမ်, *n.* a pronoun; (Bur.) နာမ်စား။
- စတိ, *v. t.* to sting, to prick with a pin or needle; (Bur.) ထုပ်သည်။ ထိုးသည်။
- စတုတ္ထ, (Pali), *o. a.* fourth; (Bur.) စတုတ္ထ။
- စတုဒသမ, (Pali), *o. a.* fourteenth; (Bur.) စတုဒသမ။ ဆယ်လေးခုမြောက်သော။
- စနိ, *v. i.* to bind together as a sheaf; (Bur.) စည်းသည်။
- စနိ, *n.* Monday; (Bur.) တနင်္ဂနွေ။
- စနိစာ, *v. t.* to deliberate upon, စနွာ။ (Bur.) စဉ်းစားသည်။
- စနိဒကိ, *v. t.* to bind as a prisoner, to tie as the hands and feet; (Bur.) ထုပ်နှောင်သည်။
- စနိနိထမး, *v. t.* to point out, စင်္ကောနိထမး။ စနောနိထမး။ (Bur.) ညွှန်၍ပြသည်။
- စပ်, *v. t.* to adjoin; (Bur.) စပ်သည်။
- စပ်ရှင်, *n.* the wash-board of a boat; (Bur.) ထေ့စပ်။
- စပ်ဒကေနိ, *v. t.* to cleave to, to adhere to; (Bur.) စွဲကပ်သည်။

ဝမဟန်, *n.* the moth, the larva of the moth miller,

ဇွဟန်။ (Bur.) ပိုးတုံးလုံး။

စမြ, *v. t.* to threaten; (Bur.) ခြိမ်းခြောက်သည်။

စရင်, *n.* a register, or record, a bill; (Bur.) စာရင်း။

စရင်တောင်ဒတောင်, *n.* a genealogy; (Bur.) ဆွေစဉ်မျိုး
ဆက်စာရင်း။

စရဲ, *n.* glory, renown, honor; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

စရိုင့်, *v. t.* to pour, shed; (Bur.) ထောင်းသည်။ သွန်းသည်။

စရိုင့်ခိုင့်; *v.* to drop water on the ground as a witness
of having done a deed of merit; (Bur.) ရေစက်
ချသည်။

စလန်, *n.* sandal-wood; (Bur.) စန္ဒကူး။

စထိုက်, *n.* the shaking of water in a vessel; (Bur.)
ရေထုပ်ခြင်း။

စဝ်, *v. t.* to pour liquids, စရိုင့်စဝ်။ (Bur.) ထောင်းသည်။

စဝ်, *v. i.* to be erect, upright; (Bur.) မတ်သည်။

စဝ်စရိုတ်, *v. t.* to pour upon; (Bur.) သွန်းထောင်းသည်။

စဝ်ခိုင့်, *v.* to water; (Bur.) ရေထောင်းသည်။

စဝ်ခောက်, *adv.* in an upright posture; (Bur.) မတ်တတ်။

စင့်, *n. a.* ten; (Bur.) တဆယ်။

စင့်တရ, *n. a.* sixteen; (Bur.) တဆယ်ခြောက်။

စင့်ထဝင့်, *n. a.* seventeen; (Bur.) တဆယ်ခုနှစ်။

စင့်ဒစံ, *n. a.* eighteen; (Bur.) တဆယ်ရှစ်။

စင့်ဒစိတ်, *n. a.* nineteen; (Bur.) တဆယ်ကိုး။

စင့်ပန်, *n. a.* fourteen; (Bur.) တဆယ်လေး။

စင့်ပိ, *n. a.* thirteen; (Bur.) တဆယ်သုံး။

စင့်ဖွယ်ဝဲဖွယ်ဝဲ, *n.* tenth; (Bur.) ဆယ်ပုံတပုံ။

စင့်မွဲ, *n. a.* eleven; (Bur.) ဆယ်တချ။

စင့်သန်, *n. a.* fifteen; (Bur.) တဆယ်ငါး။

စင့်စါ, *n. a.* twelve; (Bur.) တဆယ်နှစ်။

- စာသင်, *n.* a physician ; (Bur.) ဆေးသွား။
 စာ, *n.* a great-grandchild ; (Bur.) မြစ်။
 စာ, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
 စာစူး, *v. t.* to tear asunder, to tear apart ; (Bur.) ဆုတ်
 ဖြတ်သည်။
 စာအာ, *v. i.* to be torn, rent ; (Bur.) စုတ်သည်။
 စာင်, *n.* a fowl, cock or hen ; (Bur.) ကြက်။
 စာင်ကျိုက်, *n.* a pheasant ; (Bur.) ရစ်။
 စာင်ကွ, *n.* a bantam fowl ; (Bur.) ကြက်ကွ။
 စာင်မိင်, *n.* a turkey ; (Bur.) ကြက်ဆင်။
 စာင်သင်, *n.* a kind of water-fowl ; (Bur.) ရေကြက်။
 စာင်သေင်, *n.* a jungle-fowl ; (Bur.) တောကြက်။
 စာင်ပွဲ, *n.* a capon ; (Bur.) ကြက်သင်း။
 စာင်အုက်, *n.* a cock ; (Bur.) ကြက်ဖ။
 စာင်ရွှေခံ, *n.* a hen ; (Bur.) ကြက်မ။
 စံ, *n.* a switch, a collection of human hair made into
 a false tail ; (Bur.) ဆံစု။
 စံပိုင်, *n.* a fetter ; (Bur.) သံခြေချင်း။
 စဲ, *v. t.* to strike with the fist ; (Bur.) လက်သီးနှင့်ထိုး
 သည်။
 စဲ *v. t.* to eat ; (Bur.) စားသည်။
 စဲ, *v. t.* to fill up a vacancy ; (Bur.) ဖြည့်သည်။
 မိင်, *n.* an elephant ; (Bur.) ဆင်။
 မိင်ဂူတ်, *n.* an antelope, a wild goat ; (Bur.) တောဆိတ်။
 မိင်ပြိုင်, *n.* a full grown male elephant ; (Bur.) ဆင်ပြောင်။
 မိင်သင်, *n.* a tapir ; (Bur.) တရရှ။
 မိင်သို့, *n.* the ridge of a roof ; (Bur.) အိမ်ခေါင်။
 မိစုံ, *a.* complete, perfect ; *v. i.* to be complete ; (Bur.)
 စေ့စုံသော။ စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။
 မိန်, *n.* arsenic ; (Bur.) မိန်။

- မိန့်, *v. i.* to be thoroughly cooked, also to be healed as a wound; (Bur.) ကျက်သည်။
- မိန့်, *n.* a diamond, မတ်မိန့်။ (Bur.) မိန့်ကျောက်။
- မိပ်, *v. i.* to faint, become weak; (Bur.) ဖျော့သည်။ အား
လျော့သည်။
- စိစတ်, *v. t.* to search; (Bur.) ရှာဖွေသည်။
- စိပျား, *v. i.* to flash as lightning, to glitter; (Bur.)
အရောင်လျှပ်စေသည်။
- စီရင်, *v. t.* to arrange; (Bur.) စီရင်သည်။
- စီရင်သွေဝ်, *v.* to judge, to decide a case; (Bur.) တ
ရားစီရင်သည်။
- စုက်, *n.* a sharp tattooing iron; (Bur.) စုတ်။
- စုတ်, *v. t.* to push with the horns as an ox; (Bur.) ခွေ
သည်။
- စုက်, *v. t.* to collide, come in contact with; (Bur.) ခိုက်သည်။
- စုတ်, *v. t.* to put into, to put on, as a shoe; (Bur.)
ထည့်သည်။
- စုတ်, (Pali), *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။ စုတ်တေသည်။
- စုင်, *v. i.* to be complete; (Bur.) စုံသည်။
- စူး, *v. t.* to pierce, to make a hole with an awl; (Bur.)
စူးသည်။
- စူး, *v. i.* to be vertical; စူးအာ, to be nearer the perpendi-
cular than is wanted; (Bur.) မတ်တတ်ရှိသည်။
- စေတဏှာ (Pali), *n.* good will; (Bur.) စေတနာ။
- စေတီ, (Pali), *n.* a pagoda; (Bur.) စေတီ။
- စေပ်, *v. t.* to taste; (Bur.) မြည်းသည်။
- စေင့်, *v. i.* to descend, စေင့်ဒဒက်တံ။ (Bur.) ဆင်းသည်။
- စေင့်, *n.* a jar, smaller than ခရို။ (Bur.) စည့်အိုးကလေး။
- စေင့်စိုတ်, *v.* to conclude, to be convinced; (Bur.) သ
ဘောကျသည်။

- စေငိုစး, *v. t.* to resist; (Bur.) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသည်။
 စေငိုခွါ, *v. i.* to be settled; (Bur.) နေရာကျသည်။
 စေင်, *n.* a cask; (Bur.) စည်။
 စဲ, *v. t.* to dry by spreading out in the sun; (Bur.)
 ထွန်းသည်။
 စဲ, *n.* a louse; (Bur.) သန်း။
 စဲကျိုက်, *n.* a flea; (Bur.) ခွေးသန်း။
 စဲ, *n.* the lunar month nearly corresponding to April;
 (Bur.) တံကူး။
 စောဒနာ, *v. t.* to revile; (Bur.) ကဲ့ရဲ့သည်။
 စောဒနာတီလပိန်, *v.* to blaspheme; (Bur.) ဘုရားကိုပြစ်
 မှားသောစကားနှင့်ပြောသည်။
 စောင်, *n.* the unshelled seeds in white rice; (Bur.)
 စပါးလုံး။
 စောတ်, *n.* a sled; (Bur.) စွပ်မီးအိမ်။
 စောန်ကို, *a.* bespattered with dirt; *v. i.* to be bespat-
 tered; (Bur.) စွန်းကွက်သော။ စွန်းကွက်သည်။
 စောန်ဖိုတ်, *a.* envious; (Bur.) ငြူရူသော။
 စေါင်, *n.* a small inlet from a tidal creek; (Bur.)
 ချောင်းကလေး။
 စ, *v. i.* to return; as *ရချင် return to the city*; (Bur.)
 ပြန်သည်။
 စ, *n.* a grandchild; (Bur.) မြေး။
 စဗ္ဗ, *n.* an hereditary prince, doing homage to some
 King or Emperor; (Bur.) စော်ဘွား။
 စံ, *v. t.* to try, to prove; (Bur.) စမ်းသည်။
 စံခွင်, *v.* to sound, to fathom; (Bur.) ရေစမ်းချသည်။
 စံပယံ, *n.* the date, the fruit; သက်စံပယံ။ (Bur.) စွန်ပယံ။
 စံဇတ်, *v. t.* to examine, to try; (Bur.) စစ်ဆေးသည်။ စုံ
 စမ်းသည်။

ham -

ham စ

ဝံင်, *v. t.* to burn, to consume with fire; (Bur.) မီးရှို့သည်။

ဝံင်ဒန်ကွေံ, *v. t.* to burn, as a body on a pyre, ဝံင်ဒန်ကွေံ။ (Bur.) ရှို့ပြစ်သည်။

ဝံင်, *n.* a harp; (Bur.) စောင်း။

ဝံင်, *numeral auxiliary*, applied to writings; as လိက်ပိဝံင် *three books or writings*, col.; (Bur.) စောင်။

ဝး, *v. t.* to oppose, to go against, as the tide or wind; (Bur.) ဆန်သည်။

ဝး, *n.* the back; (Bur.) ကြော။

ဝးတဲ, *n.* the back of the hand; (Bur.) လက်ဖခါး။

ပိုက်, *v. t.* to put into a cloth for carrying, to bunch; (Bur.) ထုပ်သည်။

ပိုက်, *n.* a bundle or bunch; (Bur.) အထုပ်။

ပိုတ်, *n.* the mind, disposition; (Bur.) မိတ်။

ပိုတ်ငှ, *v. i.* to be distressed in mind; (Bur.) မိတ်ပူသည်။

ပိုတ်ဏ္ဍီ, *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ထသည်။

ပိုတ်ဂိ, *v. i.* to have the feelings wounded; (Bur.) မိတ်နာသည်။

ပိုတ်ပိုင်, *a. patient; v. i.* to be patient; forbearing, (long mind;) (Bur.) မိတ်ရှေသော။ မိတ်ရှေသည်။

ပိုတ်ခွေံ, *a. irritable, quick-tempered, (short mind,)* မိုတ်ခွေံ။ *v. i.* to be irritable; (Bur.) မိတ်တိုသော။ မိတ်တိုသည်။

ပိုတ်ခိုင်, *v. i.* to be out of temper; (Bur.) မိတ်ကောက်သည်။

ပိုတ်စေင်, *v.* to settle the mind; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ပိုတ်စောန်ဒြ, *n.* envy; (Bur.) ငြူဝူသောမိတ်။

ပိုတ်ဇှိုတ်, *v. i.* to be dispirited; (Bur.) မိတ်ငယ်သည်။

- စိတ်ထက်, *v. i.* to be resolute; (Bur.) စိတ်အားသန်သည်။
 စိတ်ပြင်, *v. i.* to be quick in thought and feeling;
 (Bur.) စိတ်မြန်သည်။
 စိတ်ပြေ, *v. i.* to be appeased; (Bur.) စိတ်ပြေသည်။
 စိတ်ဖောက်, *n.* fear; (Bur.) ကြောက်သောစိတ်။
 စိတ်မခိုင်, *n.* soberness, goodness; (Bur.) ကောင်းသော
 စိတ်။ စိတ်ကောင်းခြင်း။
 စိတ်မပြေချဲ့အာ, *v. i.* to disagree; (Bur.) စိတ်ကွဲပြားသည်။
 စိတ်ထို, *v. i.* to give out, to be discouraged from further
 effort; (Bur.) စိတ်ပျက်သည်။
 စိတ်သာ, *v. i.* to be slightly deranged; (Bur.) စိတ်ပေါ့သည်။
 စိတ်အောန်, *v. i.* to be sorry, အောန်စိတ်။ (Bur.) ဝမ်းနည်း
 သည်။
 စိတ်အိုတ်, *v. i.* to lose regard for; (Bur.) စိတ်ကုန်သည်။
 ချိန်ညှိ, *a.* complete, perfect; *v. i.* to be perfect; (Bur.)
 ခုံလင်သော။ ခုံလင်သည်။
 စိုပ်, *v. i.* to arrive; (Bur.) ရောက်သည်။
 စို, *v. t.* to conceal with a screen or curtain; (Bur.)
 ကွယ်သည်။ ကာသည်။
 စိုဖဒင်, *v.* to put up a partition; (Bur.) ထရံကာသည်။
 စိုဖဒန်, *v. t.* to conceal to cover up; (Bur.) ကွယ်ကာ
 သည်။
 စိုဆ်, *v. a.* imperative pl., စို; as အာစို *let us go*; (Bur.)
 စို။
 စူးအာ, *v. i.* to go from, to separate from, သူးအာ။
 (Bur.) ခွဲခွာသည်။
 စွ, *n.* an insect, စမ။ ခမ္မ။ (Bur.) ပိုးကောင်။
 စွဉ်, *n.* the water-skipper; (Bur.) ရေပိုး။
 စွဉြောံ, *n.* a weevil; (Bur.) စပါးပိုး။

ရွှေဟီဟောင်, *n.* the golden beetle, or chameleon beetle ;

(Bur.) ဒိုးမင်းတောင်တာ။

ရွှေအပြင်, *n.* a locust ; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

ရွှတ်, *v. t.* to discern ; (Bur.) စစ်ကြည့်သည်။

ရွှိရွှောတ်, *v. t.* to examine, to question ; (Bur.) စစ်ဆေး
မေးမြန်းသည်။

ရွံ့, *v. t.* to place, to put down, ရွံ့ထပ် (Bur.) ထားသည်။
ထိမ်းထားသည်။

ရွံ့, *n.* a part, thus ပိစွံ *three parts*; (Bur.) အပိုင်း။ အပုံ။

ရွံ့စိုတ်, *v.* to settle the mind ; (Bur.) စိတ်ချသည်။

ရွှေ့, *n.* the waning of the moon, reckoned from the
full moon ; as ရွှေ့ရွှေ့။ ခါရွှေ့ the first day of the
waning, second day of the waning ; လပြည့်ကျော်။

ဆ

ဆ, *adv.* only ; as ဆည်းပွဲဝံ့အာ *only one can go*; (Bur.)
သာ။

ဆ, *pro. a.* whatever ; as ဆမန္တံ *whatever there is*; (Bur.)
သမျှ။

ဆင့်ယံ့သေင်, *adv.* moreover ; (Bur.) ထိုမျှမက။

ဆဝး, *conj.* but ; (Bur.) သို့သော်။

ဆညိုညို, *adv.* least, in the least ; (Bur.) မျှသာ။

ဆညး, *pro. a.* whoever ; as ဆညးမဂ္ဂေငှ် *whoever believes*;
(Bur.) အဘယ်သူမဆို။

ဆ, *n.* fold ; as ပိဆ *three fold*; (Bur.) အဆ။

ဆက်, *v. t.* to join ; (Bur.) ဆက်သည်။

ဆက်ဆေနိ, *v. i.* to be connected, as a race or lineage ;
(Bur.) တော်စပ်သည်။ ဆင်းသက်သည်။

ဆက်ဆံ, *v. t.* to enjoy in common, ဆက်ဆမ်။ (Bur.) ဆက်
ဆံသည်။

- ဆခေတ်, *n.* a small cymbal, ခခေတ်။ (Bur.) လင်းကွင်းက
လေး။
- ဆက်ပါင်, *v. t.* to salute, to accost; (Bur.) နှုတ်ဆက်
သည်။
- ဆက်မွန်, *v. t.* to offer, to present to a superior; (Bur.)
ဆက်ကပ်သည်။
- ဆင်, *v. i.* to descend (as running water over a fall; (Bur.)
ဆင်းသည်။
- ဆန်, *v. t.* to write, compose, (Bur.) စီကုံးသည်။
- ဆန်ဒ, *n.* literature, poetry; (Bur.) လင်္ကာ။ ဖတ်စာ။
- ဆဋ္ဌမ (Pali), *o. a.* sixth, ဆတ္တမ။ (Bur.) ဆဋ္ဌမ။
- ဆာ, *a.* thin, applied to liquids; (Bur.) ပျော့သော။
- ဆာ်, *v. t.* to scratch in anger; (Bur.) ခြစ်သည်။ ကုပ်
သည်။
- ဆာ်ထေဝံ, ဆာ်ထေဝာန်, *v. t.* scratch out; (Bur.) ခြစ်ထုတ်
သည်။
- ဆာင်, *n.* a large cymbal; (Bur.) ထင်းကွင်းကြီး။
- ဆာန်, *v. i.* to love, ဆာန်ကျိန်။ (Bur.) ချစ်သည်။ ချစ်ခင်သည်။
- ဆာန်ချူ, *v. t.* to pity; (Bur.) သနားသည်။
- ဆာပ်ပျာ, *n.* soap; (Bur.) ဆပ်ပြာ။
- ဆာပ်ပျာဏ္ဍိ, *n.* natron; (Bur.) မြေဆပ်ပြာ။
- ဆာဲထေဝံ, ဆာဲထေဝာန်, *v. t.* to pour out, empty; (Bur.)
သွန်ပြစ်သည်။
- ဆိ, *n.* the *labia pudenda*, (Bur.) မိမ္မအင်္ဂါဇာတ်။ ဣတ္ထိလိင်။
- ဆီ, *n.* blood; (Bur.) သွေး။
- ဆီ, *v. i.* to move, shake; (Bur.) ထုပ်သည်။
- ဆီဒနာ, *v. t.* to prevent, to hinder, ဒနာ။ (Bur.) ဆီးတား
သည်။
- ဆု, *n.* wood, timber; (Bur.) သစ်။ သစ်သား။
- ဆုကဝါန်, *n.* Martaban camphor wood; (Bur.) ကရဝေး။

- ဆုကြက်ပြင်, *n.* ebony; (Bur.) ယင်းတိုက်။
- ဆုကု, *n.* teak timber; (Bur.) ကျွန်းပင်။ ကျွန်းသား။
- ဆုကွေ့, *n.* *thengan*, the *Hopea odorata*. This is a very; hard timber; the fibre is so interwoven as to split with difficulty; and it is on that account much prized by the natives for canoes; (Bur.) သက်နိုး။
- ဆုခေမီ, *n.* a log, ဆုခေမီဝ်။ (Bur.) သစ်တုံး။
- ဆုဂ္ဂို, *n.* the queen lagerstoemia; (Bur.) ပျင်းမ။
- ဆုတပ်ပူတ်, *n.* the chisel-handle tree; (Bur.) ဆောက်ရိုးသစ်။
- ဆုဒကုတ်, *n.* a log; (Bur.) သစ်တုံး။
- ဆုဒီအဒါ, *n.* pine, ဆုပွင်သေဝ်။ (Bur.) ထင်းရှူးသား။
- ဆုပြာန်, *n.* iron-wood; (Bur.) ပျင်းကတိုး။
- ဆုမာမူ, *n.* *paduk*, the gum-kino tree; (Bur.) ပိတောက်ပင်။
- ဆုအနာင်, *n.* the *fragraea*; (Bur.) အနန်းပင်။
- ဆင်, *v. t.* to smell, to kiss; (Bur.) အနံ့ခံသည်။ နန်းသည်။
- ဆုတ်တိတ်, *v. i.* to break wind, (vulgar.) ကျာရွဲလိုင့်။ (Bur.) အီးပေါက်သည်။ လေလည်သည်။
- ဆုတ်အာ, *v. i.* to go backward, to backslide; (Bur.) ဆုတ်သွားသည်။
- ဆူလေ, *n.* a thistle, or some kind of bramble; (Bur.) ဆူးလေ။
- ဆဲ, *v. i.* to move a little, to give room to another; (Bur.) ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။
- ဆေင်ကျီ, *a.* pertaining to, belonging to, ဆေင်စပ်။ (Bur.) ဆိုင်သော။
- ဆေတ်, *v.* to slant, be oblique, not parallel; to deflect, deviate from a right line; (Bur.) ယိမ်းသော။

ဆော်ပလဲ, *v. i.* to flash as lightning; (Bur.) အရောင်
လျှပ်သည်။

ဆံက်, *n.* straw; (Bur.) ကောက်ရိုး။

ဆံင်ဝက်, *v. t.* to attend to, to perform; (Bur.) ဆောင်
ရွက်သည်။

ဆေါ, *numeral auxiliary*, applied to things in pairs,
as ခတ္တကွီပွဲဆော *one pair of cart-wheels*; (Bur.)
အဝံ့။ အရံ။

ဆော့ဖွက်, *n.* a companion, a mate; (Bur.) အပေါင်း။ အ
ဖော်။

ဆောင်လ, *adv.* sometimes, လဆောင်။ (Bur.) တခါတလေ။

ဆောင်လဆဲ, *adv.* when? ဆောင်လံ။ (Bur.) ဘယ်သောအခါ။

ဆာ, *n.* a trap made with a pole and spear; (Bur.) ထောင်
ချောက်ထမျိုး။ ဂျမ်း။

ဆိုက်, *adv.* near to, ဆိုက်ညောန်။ (Bur.) လှနီး။

ဆိုက်တန်, *v. i.* to be near, to be at hand; (Bur.) တည်လှ
နီးသည်။

ဆိုက်ပွက်, *v. t.* to approach, to draw near to; (Bur.)
အနားသို့ချဉ်းကပ်သည်။

ဆိုင်စပ်, *v.* to concern, to be connected with, (followed
by ကို။) See ဆောင်စပ်။ (Bur.) စပ်ဆိုင်သည်။

ဆိုင်ပံင်, *n.* a pawn shop; (Bur.) အပေါင်ဆိုင်။

ဆိုန်, *v. t.* to squeeze with the hands; (Bur.) နယ်သည်။

ဆိုပ်, *v. t.* to find, ဆို။ (Bur.) တွေ့သည်။

shau

စ, *n.* a great-grandfather; (Bur.) အဘေး။

စက်, *v. t.* to draw, to drag, စက်ထား။ to contract; as
စက်ဝတင့် *to contract a debt*; to play; as စက်ပြင်
to play on a violin; to march; as စက်ပွန် *to*
march an army; (Bur.) ဆွဲသည်။ စစ်ချီသည်။

ဇကု, *n.* person ; as ဇကုမွဲ *one person*; *num. aux.* applied either to God or man; (Bur.) လူကိုယ်။ ကိုယ်တော်။

ဇကု, *n.* a body ; (Bur.) ကိုယ်အကောင်အထည်။

ဇကုကတ်, *n.* inflammation ; (Bur.) ကိုယ်ပူရောဂါ။

ဇကုကာယျ, *n.* the body ; (Bur.) ကိုယ်ကာယ။

ဇကုတီဇကု, *adv.* mutually, one with another ; (Bur.) အချင်းချင်း။

ဇကုညး, *pro.* himself, herself ; (Bur.) သူကိုယ်တိုင်။

ဇကုညးတံ, *pro.* themselves ; (Bur.) သူတို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုပိုဒိုက်တံ, *pro.* ourselves ; (Bur.) ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုမူး, *pro.* thyself, yourself ; (Bur.) သင့်ကိုယ်တိုင်။

ဇကုသွး, *a.* naked ; *v. i.* to be naked ; (Bur.) အဝတ်အချည်းစည်းရှိသော။ အဝတ်အချည်းစည်းရှိသည်။

ဇကုဆဲ, *pro.* myself ; (Bur.) ငါကိုယ်တိုင်။

ဇင်ရဲ, *n.* a small species of horse-fly ; (Bur.) မှက်။

ဇင်္ဂ, *a.* distant, ဇွဲ။ သွဲ။ သွေ့။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။

ဇင်္ဂလိုင်, *v. i.* to be long ; as တရံဇင်္ဂလိုင်ရ *the journey is long* ; (Bur.) ဝေးလွန်းသည်။

ဇတ်, *v. i.* to dry away, as water in a stream ; (Bur.) ခန်းခြောက်သည်။

ဇတ်, *v. i.* to tremble, to shake, to quake ; (Bur.) တုန်သည်။ ယှုပ်သည်။

ဇနဲ, *n.* victory. See ဇူး။ (Bur.) အောင်မြင်ခြင်း။

ဇနဲ, *n.* a spoon. See ယံက်။ (Bur.) ဇွန်း။

ဇနဲ, *n.* a string of beads ; (Bur.) ပုတီးဘို့ကြိုးသေး။ သိတံ။

ဇနဲစပုင်, *n.* a table-spoon ; (Bur.) စားပွဲဇွန်း။

ဇနဲစုင်လက်ဖက်, *n.* a tea-spoon ; (Bur.) လဖက်ရည်ဇွန်း။

ဇနဲအပြိုက်, *n.* a glazed spoon , (Bur.) ကြွေဇွန်း။

ဇပျော်, *n.* a grape, သတ်ဇပျော်။ (Bur.) စပျစ်။

- ဇဉ်း *n.* betel, the leaves of which are chewed along
 with the areca-nut; (Bur.) ကွပ်း။
 ဇဉ်းကွပ်, *a.* definite; *v. i.* to be definite; (Bur.) သေ
 ချာသော။ သေချာသည်။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *adv.* definitely; (Bur.) သေသေချာချာ။
 ဇဉ်းကွပ်, *a.* dry; (Bur.) ခြောက်သော။
 ဇဉ်းကွပ်, *n.* a foot-mat; (Bur.) ခြေသုတ်ဖျာ။
 ဇဉ်းကွပ်, *a.* great, ဇဉ်း။ (Bur.) ကြီးသော။
 ဇဉ်းကွပ်, *n.* an elder; (Bur.) အသက်ကြီးသောသူ။ အကြီး။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *n.* a jailer; (Bur.) ထောင်မှူး။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *n.* a forester; (Bur.) တောခေါင်း။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *n. pl.* rulers, ဇဉ်းကွပ်ကွပ်။ (Bur.) အကြီးအကဲ။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *n.* the head-man of a village, ဇဉ်းကွပ်ကွပ်။
 (Bur.) ရွာသူကြီး။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *n.* a steward, a treasurer; (Bur.) ဘဏ္ဍာပိုး။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *n.* the ridges that rise on the body from
 severe blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။ ဒါဏ်
 ချက်။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *prep.* in the presence of; (Bur.) ထံသို့။ မျက်
 မှောက်။
 ဇဉ်းကွပ်, *n.* a thorn; (Bur.) ဆူး။
 ဇဉ်းကွပ်, *n.* length; (Bur.) အရှည်။ အလျား။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *v. t.* to lengthen; (Bur.) ရှေ့အောင်ပြုသည်။
 ရှေ့စေသည်။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *v. i.* to flow, ဇဉ်းကွပ်။ (*commonly pron. fwo.*) (Bur.)
 စီးသည်။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *v. i.* to flow down, ဇဉ်းကွပ်စေ့။ (Bur.) စီးဆင်း
 သည်။
 ဇဉ်းကွပ်ကွပ်, *v. t.* to lower, to let down; (Bur.) စီးကျစေ
 သည်။

ခွာ, *n.* a drag-net; netting, net-work, lace; (Bur.)

ပိုက်ကွန်။ ချာနို့။

ခွာင်က, *v.* to fish with a scoop; (Bur.) ငါးသွဲသည်။

ခွာင်ဂူ, *n.* vermilion; (Bur.) တင်းသပတာ။

ခွာတ်, *n.* race, caste, kind; (Bur.) အမျိုး။ ဇာတ်။

ခွာတိ, (Pali), *n.* nature; (Bur.) ဇာတိ။

ခွာဒိယိုင်, *n.* a lion; (Bur.) ခြင်္သေ့။

ခွာဒိယိုင်ဓမ္မိ, *n.* a lioness; (Bur.) ခြင်္သေ့မ။

ခွာပ်, *v. t.* to sip, to taste, စေပ်။ (Bur.) စုတ်သည်။

ခွာမလီ, *a.* German; (Bur.) ခွာမနီအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ခွာလ္လောင်, *n.* a brook, a small mountain stream; (Bur.)

ချောင်းကလေး။ စမ်း။

ခွာက်ထိ, *v.* to plow or harrow; (Bur.) ထယ်ထွန်သည်။

ခွာင်, *v. t.* to sew; (Bur.) ချုပ်သည်။

ခွာပ်ဂိုပ်, *a.* meek; (Bur.) နူးညံ့သိမ်မွေ့သော။

ခွာ, *v. i.* to transude; (Bur.) စိမ့်သည်။

ခွာ, *a.* complete, wanting nothing; *v. i.* to be complete;

(Bur.) စေ့သော။ စေ့သည်။ စေ့စပ်သည်။

ခွာမ္မောတ်, *n.* a species of *anethum*; (Bur.) စမြိတ်။

ခွာယျာ, *n.* cumin; (Bur.) ဇီယာ။

ခွာ, *n.* a great-grandmother; (Bur.) အဘေးမ။

ခွာဇာလ, *n. pl.* ancestors; literally, great-grandmother, great-grandfather, grandmother, grandfather; (Bur.) တိုး။ ဘေး။

ခွာက်, *n.* a rope or cord; (Bur.) ကြိုး။

ခွာက်ကို, *n.* a rope made of bark; (Bur.) လျှော်ကြိုး။

ခွာက်ခရေတ်, *n.* a chain; (Bur.) သံကြိုး။

ခွာက်ဝှင်, *n.* the ridges between the plats in a paddy-field; (Bur.) ကန်စင်းရိုး။

ဇုက်ဂြိုဟ်, *n.* any kind of jungle creeper, used for tying;
(Bur.) နွယ်ကြိုး။

ဇုက်တယဝ်, *n.* a species of linden-bloom; (Bur.) တရော
နွယ်။

ဇုက်ပွာန်, *n.* a chalk-line for marking timber; (Bur.)
မျည်းကြိုး။

ဇုက်ထလီ, *n.* chain lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်နွယ်။

ဇုက်လဟောက်, *n.* a bridle-rein; (Bur.) ဇက်ကြိုး။

ဇုက်လောတ်, *n.* a wire; (Bur.) နန်းကြိုး။

ဇုက်သွပ်, *n.* a thong; (Bur.) သားရေကြိုး။

ဇုက်ဟတ်, *n.* the band of a spinning-wheel; (Bur.) ရစ်၌
ပတ်ထားသောကြိုး။

ဇုက်စင်, *n.* a ratan; (Bur.) ကြိမ်ကြိုး။

ဇုတ်, *n.* a bone; (Bur.) အရိုး။

ဇုတ်ထကဲ, *n.* a rib; (Bur.) နံရိုး။

ဇုတ်ခွင်, *n.* a jaw-bone; (Bur.) မေးရိုး။

ဇုတ်နေဒ်တဲ, *n.* a shoulder-blade; (Bur.) ထက်ပြင်ရိုး။

ဇုတ်ကြိုငိုဝင်, *n.* the wish-bone; (Bur.) ကြက်ညှပ်ရိုး။

ဇုန်ဇာ, *n.* a swing; (Bur.) ဒန်း။

ဇု, *v. i.* to rest; (Bur.) နားသည်။

ဇုနီ, *v. i.* to lodge; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ဇေင်ပိုင်, *n.* a pelican; (Bur.) ဝံပို။

ဇေတ်, *v. i.* to be true; (Bur.) စစ်သည်။ မှန်သည်။

ဇေန်, *n.* (Eng.) drill; (Bur.) ဇဉ်။

ဇေတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to June;
(Bur.) နယုန်လ။

chua ဇေ, *v. i.* to slant, be oblique, not straight; (Bur.) ။
သည်။ ယွဲ့သည်။

ဇံင်ခတိက်, *n.* a bedstead; (Bur.) ခုတင်။

ဇံင်ခလိင်, *n.* a litter; (Bur.) ထမ်းစင်။

chun ဇါ

ဇင်ပံင်ဂကူ, *n.* a thing made of bamboo shaped like a tree, on which all kinds of offerings for priests are hung; (Bur.) ပဒေသာပင်။

ဇံသပ်, *v. i.* to crouch, to bow down, ဇဆံသပ်။ အောင်မာ။
(Bur.) ဝပ်ထွားသည်။

ဇိုင်, *n.* the leg including the foot; (Bur.) ခြေ။

ဇိုင်ထွပ်, *n.* a multiplier; (Bur.) မြောက်ခြေ။

ဇိုင်ချံ, *n.* a candle-stick; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်ချံ။ မီးချံ။

ဇိုင်ခေဆီ, *a.* lame, ဇိုင်ညှိင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။

ဇိုင်ဂယူ, *n.* the eaves of a house; (Bur.) အမိုးစွန်း။ တံစက်။

ဇိုင်ဂြိုပ်, *n.* the end of a wood; (Bur.) တောစွန်း။

ဇိုင်စ, *n.* a divisor; (Bur.) စားခြေ။

ဇိုင်စာင်, *n.* a brace in the roof of a house; (Bur.)
ကြားကန်။

ဇိုင်ဒိုင်, *n.* the foot of a mountain; (Bur.) တောင်ခြေရင်း။

ဇိုင်ဒွက်, *n.* a subtrahend; (Bur.) နှုတ်ခြေ။

ဇိုင်မှာသမိတ်, *n.* the seaside; (Bur.) ပင်လယ်ကမ်းနား။

ဇိုင်ဝါ, *n.* the beginning of a plain; (Bur.) တွင်းစ။

ဇိုင်မိ, *n.* a low bank of a river or ocean; (Bur.) ကမ်းနား။

ဇိုင်, *num. aux.* applied to nets; as ဇိုင်မဲ့ဇိုင် *one net*, col.
(Bur.) အဆူ။

ဇိတ်, *v. t.* to wipe with a towel; (Bur.) သုတ်သည်။

ဇိန်ကိုပ်, *v. t.* to vouchsafe, to condescend to grant; (Bur.)
အပ်ပေးသည်။

ဇို, *v. t.* collide, strike, dash against; (Bur.) တိုက်ခိုက်
သည်။

ဇို, *n.* a marsh; (Bur.) ရေထွင်းရာအရပ်။

ဇိုဗျေငုံ, *v. t.* to cast down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဇိုင်ကွာ, *n.* an embankment of a tank or pond; (Bur.)
ကန်ပေါင်ရိုး။

- နိုင်ချွန်၊ *n.* a fishing rod ; (Bur.) ငါးမျှားတံ။
 နိုင်ချင်၊ *n.* the wall of a city, ထွာင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။
 နိုင်နဲ၊ *n.* a curved stick to keep the cloth straight in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်းလေး။
 ဇွဲ၊ *n.* a species of lobster ; (Bur.) ပုစွန်ထုပ်ကြီးတချို့။
 ဇွဲ၊ *v. t.* to grind, as with the teeth, to gnash ; (Bur.) ခဲကြိတ်သည်။
 ဇွက်၊ *n.* a cast-net for catching fish ; (Bur.) ကွန်။
 ဇွဲ၊ *n.* a resting-place ; (Bur.) နားစရာနေရာ။
 ဇော်၊ *a.* large, great, big, ဇေဝ်။ *v. i.* to be large ; (Bur.) ကြီးသော။ ကြီးသည်။
 ဇော်ဂေါင်၊ *v. i.* to grow up ; (Bur.) ကြီးပွားသည်။
 ဇော်မောင်၊ *v. i.* to increase in stature ; (Bur.) တိုးတက်သည်။ တိုးပွားသည်။ ကြီးပွားသည်။
 ဇူး၊ *v. t.* to overcome, to conquer ; (Bur.) အောင်မြင်သည်။
 ဇူးတံ၊ *v. t.* to prevail over ; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်သည်။
 ဇွာပ်၊ *a.* every ; (Bur.) တိုင်း။
 ဇွဲ၊ *a.* stable, firm ; *v. i.* to be stable, ဇွမ်။ ခိုင်ခံ့။ (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ဇူး၊ *n.* surf ; (Bur.) သောင်ပေါ်မှာရိုက်သောထိုင်းချပ်။
 ဇြ၊ *a.* withered, ဇြကြိုင်။ *v. i.* to be withered ; (Bur.) နွမ်းသော။ ညှိုးနွမ်းသည်။ နွမ်းသည်။
 ဇြတ္တင်၊ *a.* dried ; *v. i.* to be disfigured ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။ သွေ့ခြောက်သည်။
 ဇြပ်၊ *n.* a building for public worship, or for strangers to lodge in ; (Bur.) ဇရပ်။
 ဇြပ်ထွဲ၊ *n.* an inn ; (Bur.) ဇြပ်ခံရာဇရပ်။
 ဇြပ်ဝင်၊ *n.* a synagogue, a chapel, a *zayat* ; (Bur.) တရားဇရပ်။

- ငြင့်, *n.* a chasm or gulf, ငြောတ်။ (Bur.) ချောက်။
 ငြဟတ်, *n.* strength, ခြဟတ်။ (Bur.) ခွန်အား။
 ငြဟာန်, *n.* love, ငြဟာန်မေတ္တာ။ (Bur.) ချစ်ခြင်း။ ချစ်ခြင်း
 မေတ္တာ။
 ငြဲ, *a.* lean; thin in flesh; *v. i.* to be thin in flesh;
 (Bur.) ဝိန်သော။ ဝိန်သည်။
 ငြိ, *n.* a serpent, ငြိပ်။ (Bur.) မြွေ။
 ငြိဝကဒကင်, *n.* one kind of green snake; (Bur.) အမြီး
 ခြောက်မြွေစိမ်း။
 ငြိဝမျို, *n.* a venomous serpent; (Bur.) အဆိပ်ရှိသောမြွေ။
 ငြိစက်စိင်, *n.* the blind worm; (Bur.) မြွေဆင်ပျက်။
 ငြိဆာတ်ခဲ၊ *n.* the *laticauda scutata*; (Bur.) ငြပ်ငြား။
 ငြိဆာတ်နပ်, *n.* the *hydrus* or *hydrophis*; (Bur.) ငြပ်လုံး။
 ငြိဇာတ်, *n.* the *cobra de capello*; (Bur.) မြွေဟောက်။
 ငြိဇာတ်ထွင်ကွဲပြ, *n.* the hamadryad; (Bur.) မြွေငန်း။
 ငြိဇာတ်ဝယာင်, *n.* one kind of cobra; (Bur.) တောကြီး
 မြွေဟောက်။
 ငြိဇာတ်တင်, *n.* the yellow banded *bungarus*; (Bur.) ငန်း
 တော်ကျား။
 ငြိဇာတ်ပွတ်, *n.* a fiery serpent; (Bur.) မီးမြွေဟောက်။
 ငြိဇာတ်ယိုက်, *n.* the dusky hamadryad; (Bur.) ငန်းပုပ်။
 ငြိဇိုဇွ, *n.* the common green serpent; (Bur.) မြွေစိမ်း။
 ငြိဇုင်, *n.* a water snake; (Bur.) ရေမြွေ။
 ငြိပုတ်ခွဲစာင်, *n.* the carpet-snake; (Bur.) ကြက်ဥခိုးမြွေ။
 ငြိပဲ့, *n.* a viper; (Bur.) မြွေပွေး။
 ငြိပွေင်, *n.* a kind of snake; the rat snake; (Bur.)
 ထင်းမြွေ။
 ငြိသံသောတ်, *n.* the black striped *tropidonotus*; (Bur.)
 မြက်လျှောမြွေ။

- ငြိမ်, *a.* over ripe, applied to grains; *v. i.* to be over ripe; (Bur.) အမှည့်လွန်သော၊ အမှည့်လွန်သည်။
 ငြှင်, *v. t.* to bake; (Bur.) ပေါင်းသည်။
 ငြိတ်, *num. aux.* a circle or ring; as ကစိန်ခါငြိတ် *two rings, col.*; (Bur.) အကွင်း။
 ငြ, *n.* a banyan tree; (Bur.) ညောင်ပင်။
 ငြဗောဓိ, *n.* the Bo-tree; (Bur.) ဗောဓိညောင်။
 ငြောက်, *v. t.* to absorb, to suck; (Bur.) စုတ်သည်။
 ငြောက်, *n.* a chasm or gulf, ငြင့် (Bur.) ချောက်။
 ငြိုင်, *n.* a stand for pots or jars, composed of a ratan or rope, curved and intertwisted into a ring; (Bur.) ကရုတ်။
 ငြိတ်, *a.* deep; *v. i.* to be deep; (Bur.) နက်သော၊ နက်သည်။
 ငြိတ်နက်, *a.* deep, hard to be understood; *v. i.* to be hard to be understood; (Bur.) နက်နဲသော၊ နက်နဲသည်။
 ငွ, *n.* a corpse, pron. *fwě*; (Bur.) အထောင်းကောင်။
 ငွင်, *n.* fever, (commonly pron. *fwawh*), ယဲငွင် (Bur.) အဖျားရောဂါ။
 ငွင်ချာံ, *n.* a fever occasioned by a cold, ငွင်ချာမ် (Bur.) နှာလေးဖျား။
 ငွင်ဇတတ်, *n.* fever and ague; (Bur.) တုန်ဖျား။
 ငွါ, *n.* an intimate friend; (Bur.) သူငယ်ချင်း။
 ငွဲ, *a.* left; (usually pron. *fwǎ*), as ပူးငွဲ *the left shoulder*; (Bur.) ဘယ်နှင့်ဆိုင်သော။
 ငွဲဇွဲ, *a.* Swiss; (Bur.) စွဲဇွဲ။
 ငွဲတ်, *v. t.* to feel, rub gently; (Bur.) သပ်သည်။
 ငွဲက်, *v. t.* to cause to purge, ငွဲက်ဂှုံ (Bur.) ဝမ်းနှုတ်သည်။

- ဇွောံ, *n.* provisions, provision for a journey, ဇွောန်မ။
 (Bur.) အစာရိက္ခာ။
- ဇွံ, *n.* a marsh clearing, ဇွန်။ ဗင်ဇွံ။ (Bur.) ရှင်းလင်းထား
 သောမြေရာနိဋ်။
- ဇွန်ရေ့က်, *n.* the gums; (Bur.) သွားဖုံး။

ည

- ညာနံ, (Pali ညာဏ), *n.* the intellect; (Bur.) ညာဏ်။
- ညာတ်, *v. t.* to see; (Bur.) မြင်သည်။
- ညာတ်ကေတ်, *v. t.* to behold, to take notice of; (Bur.)
 ကြည့်ရှုသည်။
- ညာတ်မုက်, *v. t.* to beget; (Bur.) မျက်နှာမြင်သည်။ ပွား
 မြင်သည်။
- ညိ, *v. a.* supplicatory. See Gram. §17-2, (*c.*); (Bur.)
 ဝါ။
- ညိ, *v. a.* euphonic, an expletive, occasionally used in
 formal, solemn style. See Gram. §17.2, (*f.*); (Bur.)
 တော်မူ။
- ညိ, *a.* small in quantity; *v. i.* to be small in quantity;
 (Bur.) နည်းသော။ နည်းသည်။
- ညိည, *adv.* a very little; (Bur.) တစ်တစ်တပေါက်။ အနည်း
 ငယ်။
- ညိညိ, *a.* very small in quantity; also *adv.* a little;
 (Bur.) နည်းနည်း။
- ညိသာ, *a.* even, သတပ်သွား။ *v. i.* to be even; (Bur.) ညီ
 ညာသော။ ညီညာသည်။
- ညိသာ, *v. i.* to agree; to be straight; *v. t.* to make
 straight; (Bur.) ညီညာစေသည်။
- ညောနံ, *a.* tight, မောနံ။ *v. i.* to be crowded; (Bur.) ကျပ်
 သော။ ကျပ်သည်။

- ညောန်ကျီ, *adv.* near to, almost, ကြပ်။ (Bur.) နီးလပြီ။
လပြီ။
- ညောန်ခြက်, *v. i.* to be full of, have an abundance of ;
(Bur.) ပြည့်ဝသည်။
- ညောန်ငြက်, *a.* very narrow ; *v. i.* to be very narrow ;
(Bur.) ကျည်းကျပ်သော။ ကျည်းကျပ်သည်။
- ညှင်, *conj.* as ; (Bur.) ကဲ့သို့။
- ညှင်ဝံ့, *v. p.* in order to ; thus ညှင်ဝံ့ပင်လိက်မာန်ဒးပတောန်
in order to be able to read, you must learn ; (Bur.)
ရအောင်။ အလိုငှါ။
- ညှင်နဲ့, *adv.* in like manner ; also *conj.* as ; (Bur.) ၎င်
နည်း။ ထိုနည်းတူ။
- ညး, *pers. pro.* he or she ; as ညးဂ်ရော *who is he?* or *who*
is she? (Bur.) သူ။
- ညးတံ, *pers. pro. pl.* they, ညးဂ်ရှင်။ See Gram. §15 ;
(Bur.) သူတို့။
- ညးခွိုင်ပွာန်, *n.* a soldier, ညးပွာန်။ (Bur.) စစ်သူရဲ။ စစ်သား။
- ညးဖိုက်, *n.* a merchant ; (Bur.) ကုန်သည်။
- ညးတဝတထိုက်, *n.* the rich ; (Bur.) သူဌေး။ သူကြွယ်။
- ညးတလဒဒိုက်, *n.* the poor ; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
- ညးဗွ, *n.* a cultivator ; (Bur.) လယ်သည်။ လယ်ယာလုပ်
သောသူ။
- ညးမကလင်, *n.* a listener, hearkeeper ; (Bur.) နားထောင်
သောသူ။
- ညးမကလိင်ဂှံင်, *n.* one who misses the way ; (Bur.) လမ်း
လွဲသူ။
- ညးမကုတ်စ, *n.* a thief ; (Bur.) သူရိုး။
- ညးမကောန်, *n.* a maker ; (Bur.) လုပ်သောသူ။
- ညးမကောန်ဇိုတ်, *n.* a toiler ; (Bur.) ပင်ပန်းစွာလုပ်ဆောင်ရ
သောသူ။

ဥးမကူးပိတ်, *n.* a Redeemer; (Bur.) ရွေးနှုတ်ကယ်တင်
 သောအရှင်။

ဥးမကွတ်တရ, *n.* a traveller; (Bur.) ခရီးသည်။

ဥးမပြာတ်မ, *n.* a sower; (Bur.) မျိုးစေ့ကြဲသောသူ။

ဥးမဇိင်ဂှော်, *n.* a shoe-maker; (Bur.) ခြေနှင်းလုပ်သမား။

ဥးမဇိင်စ, *n.* a tailor; (Bur.) အချုပ်သမား။

ဥးမတုတ်တုတ်, *n.* a weaver; (Bur.) ရက်ကန်းသည်။

ဥးမထမ်းဝှံင်, *n.* a guide, one who leads the way; (Bur.)
 ထမ်းပြီ။

ဥးမဒင်ဖထွာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

ဥးမဒင်သက်သီ, *n.* a witness; (Bur.) သက်သေ။

ဥးမဒင်အဲ, *n.* an heir; (Bur.) အမွေခံ။

ဥးမသင်အရက်, *n.* a drunkard; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

ဥးမပြိုင်ဂဗုတ်, *n.* an adversary, an opponent in a law-
 suit; (Bur.) တရားပြိုင်သောသူ။

ဥးမဗဂူကီပြီ, *n.* a rain-maker; (Bur.) မိလ်းရွာစေသောသူ။

ဥးမရတ်ချေ့, *n.* a grass-cutter; (Bur.) စာရိတ်။

ဥးမဇံက်ကျီပ်, *n.* a leader; (Bur.) ဦးဆောင်သောသူ။

ဥးမအာတ်စ, *n.* a beggar; (Bur.) သူတောင်းစား။

ဥာစိုတ်, *v. t.* to regard the feelings of another, to fear
 giving offence; (Bur.) ဣာသည်။

ဣာဒဥ, *a.* reverential; (Bur.) ကြောက်ရွံ့သော။ ရိုသေ
 သော။ *v. t.* to respect, to regard the feelings of;
 (Bur.) အားနာသည်။

ဥ

ဥ, *n.* a span; (Bur.) အထွာ။

ဥ, *v. t.* to measure with a span; (Bur.) ထွာသည်။

ဥအာ, *v. i.* to crawl, as a land-leech does; (Bur.) ထွား
 ရှိသွားသည်။

- ခုန်, *v. t.* to catch, used more particularly with regard
 to catching fish; thus ခုန်က *to fish with hook
 and line*; (Bur.) များသည်။
 ခုာ, *a.* shallow; (Bur.) တိမ်သော။
 ခုာ်, *n.* water; (Bur.) ရေ။
 ခုာ်ထွို; *n.* the spring tide; (Bur.) ရေထ။
 ခုာ်ကမုင်, *n.* cold water; (Bur.) ရေဖေ။
 ခုာ်ကထေဝံ, *n.* ice, ခုာ်ကထေဝာ် (Bur.) ရေခဲ။
 ခုာ်ကို, *n.* toddy, the fermented juice of the nipa or dwarf-
 palm tree; (Bur.) ဒန်ရည်။
 ခုာ်ကွာ, *n.* an artificial pond; (Bur.) ရေကန်။
 ခုာ်ကွိုန်, *n.* an artificial pond; (Bur.) တမံနှင့်ဆည်သောရေ။
 ခုာ်ချိုတ်, *n.* the neap tide; (Bur.) ရေသေ။
 ခုာ်ဂဝပ်, *n.* a bitter medical preparation; (Bur.) ဟင်းခါး
 ဆေး။
 ခုာ်ဂဝပ်ခွံ, *n.* a preparation of vermicelli, ခုာ်ဂဝပ်ခွံ။
 (Bur.) မုန့်တီဟင်းခါး။
 ခုာ်ဂစာ, *n.* the prepared water drunk on taking an oath
 of allegiance; (Bur.) သစ္စာရေ။
 ခုာ်ဂဇ, *n.* warm water; (Bur.) ရေခွေး။
 ခုာ်ဇပျေတ်, *n.* wine; (Bur.) စပျစ်ရည်။
 ခုာ်ဇဝေါင်, *n.* running water, a current; (Bur.) ရေစီး။
 ခုာ်ဇော်, *n.* a flood; (Bur.) ရေထွမ်းမိုးခြင်း။
 ခုာ်ဆု, *n.* the sap of a tree; (Bur.) သစ်ရည်။
 ခုာ်ခွိုပ်, *n.* congee; (Bur.) ထမင်းရည်။
 ခုာ်တရံက်, *n.* a trough placed under the eaves of a roof;
 (Bur.) ရေတရောက်။
 ခုာ်တင်, *n.* milk; (Bur.) နို့။
 ခုာ်ထဂေါင်, *n.* a water goglet; (Bur.) ရေထကောင်း။
 ခုာ်ခွင်, *n.* a water-pot, "chatty;" (Bur.) ရေအိုး။

- ချဉ်ခွင်ဂြို၊ *n.* a water-pot, used for drinking water; (Bur.)
 သောက်ရေအိုး။
 ချဉ်ပထေက်၊ *n.* fresh water; (Bur.) ရေချို။
 ချဉ်ပထင်ကာ၊ *n.* a vessel with a spout, as a tea-pot;
 (Bur.) ရေကရား။
 ချဉ်ပထိုင်၊ *n.* a well; (Bur.) ရေတွင်း။
 ချဉ်ပါင်၊ *n.* spittle; (Bur.) တံထွေး။
 ချဉ်ဖထင်၊ *n.* salt-water; (Bur.) ရေငံ။
 ချဉ်ဖထင်၊ *n.* a spring, a fountain; (Bur.) စိင့်ရေ။ စမ်းရေ။
 ချဉ်ဖောတ်၊ *n.* a wide mouthed water jug; (Bur.) ဗျတ်အိုး။
 ချဉ်ဖြို၊ *n.* rain water; (Bur.) မိုးရေ။
 ချဉ်ဖိတ်၊ *a.* yellow; *v. i.* to be yellow; (Bur.) ဝါသော။
 ဝါသည်။
 ချဉ်မှင်၊ *n.* ink; (Bur.) မှင်ရည်။
 ချဉ်ရမတ်၊ *n.* tears, ရမတ်။ (Bur.) မျက်ရည်။
 ချဉ်ရင်ဒါန့်၊ *n.* a stand for a water-pot; (Bur.) ရေအိုးစင်။
 ချဉ်ထတိုပ်၊ *n.* dew; (Bur.) နှင်းရေ။
 ချဉ်ထက်ဖက်၊ *n.* a decoction of tea leaves, tea-water;
 (Bur.) ထက်ဖက်ရည်။
 ချဉ်ထင်ဂေါင်၊ *n.* a brook, or small mountain-stream; (Bur.)
 စမ်းရေ။
 ချဉ်သဲ၊ *n.* honey; (Bur.) ဖျားရည်။
 ချဉ်ထိအရက်၊ *n.* any intoxicating liquor; (Bur.) သေရည်
 သေရက်။
 ချဉ်သံ၊ *n.* vinegar, ချဉ်သမ်။ (Bur.) ဝုံးရည်။
 ချဉ်စီ၊ *n.* river water; (Bur.) မြစ်ရေ။
 ချဉ်တတ်၊ *a.* sweet; *v. i.* to be sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချို
 သည်။
 ချဉ်နံ၊ *n.* a foot-path; (Bur.) ထမ်းကလေး။

- ခုတ်, *v. t.* to take up water with a cloth, or sponge ;
 (Bur.) ရေကိုသုတ်ယူသည်။
- ခုတ်, *v. t.* to make a circle or round spot ; (Bur.) ဝိုင်း
 ကွက်သည်။
- ခုတ်, *n.* a spot, a mark on an animal ; (Bur.) အကွက်အ
 ကျား။
- ခုတ်, *a.* true, *col.*; *v. i.* to be true, ခုတ်။ (Bur.) မှန်သော။
 မှန်သည်။
- ခုတ်, *a.* red hot ; *v. i.* to be red hot ; (Bur.) ရဲရဲနီသော။
 ရဲရဲနီသည်။
- ခိုက်, *n.* a slave ; (Bur.) ကျွန်။
- ခိုက်ပုက်, *n.* a slave born of a slave ; (Bur.) သားပေါက်ကျွန်။
- ခိုက်ခွဲခွဲ, *n.* a fellow-servant ; (Bur.) ကျွန်ချင်း။
- ခိုတ်, *a.* silent, of few words ; (Bur.) စကားနည်းသော။
- ခိုတ်, *v. i.* to revolve, turn round (itself), as a top ;
 (Bur.) ထည်သည်။
- ချက်, *a.* green, full of sap ; *v. i.* to be green ; (Bur.)
 စိမ်းသော။ စိုသော။ စိမ်းသည်။ စိုသည်။
- ချင်, *n.* a city ; (Bur.) မြို့။
- ချင်သွင်, *n.* the heavenly world ; (Bur.) ကောင်းကင်ရွှေ
 ပြည်တော်။
- ချတ်, *n.* the tail of a bird ; (Bur.) ငှက်၏အမြီး။
- ချန်, *v. i.* to alight, as a bird ; (Bur.) နားသည်။
- ချင်, *a.* ripe ; *v. i.* to be ripe ; (Bur.) မှည့်သော။ မှည့်သည်။
- ချက်, *a.* wet ; *v. i.* to be wet ; (Bur.) စွတ်သော။ စွတ်သည်။
- ချင်, *v. i.* to be full of water, as a field ; (Bur.) ရေထွင်း
 မိုးသည်။
- ချန်, *v. i.* to take fire, to kindle ; (Bur.) မီးညှိသည်။ *v. t.*
 to cause to take fire ; (Bur.) မီးညှိသည်။ မီးထွန်းသည်။
- ချန်, *n.* a small, shallow basket, ခချန်။ (Bur.) ဘန်း။

- ခေ့နာရီ, (Greek), *n.* a denarius ; (Bur.) ဒေနာရီ။
 ခေ့, *pers. pro.* he, she (disrespectful), or it, ခေ့ဆီ။
 (Bur.) ဟိုဟာ။ ထိုအရာ။ သင်း။ See Gram. § 15.
 ခေ့င်, *a.* weary, exhausted ; (Bur.) မောသော။ မောသည်။
 ခေ့င်က, *n.* a blossom ; (Bur.) ပန်းပွင့်။
 ခေ့င်စိုတ်, *a.* discouraged ; *v. i.* to be discouraged ; (Bur.)
 အားလျော့သော။ အားလျော့သည်။ စိတ်ပင်ပန်းသော။
 စိတ်ပင်ပန်းသည်။
 ခေ့င်စိုတ်, *a.* weary, weak, fatigued ; *v. i.* to be fatigued ;
 (Bur.) မောပန်းသော။ မောပန်းသည်။
 ခေ့တ်, *a.* small ; *v. i.* to be small ; (Bur.) ငယ်သော။
 ငယ်သည်။
 ခေ့တ်ခေ့တ်, *a.* very small ; (Bur.) ငယ်ငယ်ကလေးဖြစ်
 သော။
 ခုး, *v. i.* to cease, applied only to rain ; (Bur.) ဖြတ်
 သည်။ စဲသည်။
 ချိုက်, *v. t.* to ride ; as ချိုက်ချေတ် *to ride a horse ;*
 ချိုက်ကွင် *to sail in a ship ;* (Bur.) စီးသည်။
 ချိုက်ချန်, *v. t.* to oppress ; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။
 ချိုက်ပင်, *a.* complete, fulfilled ; *v. i.* to be complete ;
 (Bur.) ပြည့်စုံသော။ ပြည့်စုံသည်။
 ချိုတ်, *n.* a brick ; (Bur.) အုတ်။
 ချိုတ်, *v. i.* to be powdered ; (Bur.) ညှက်သည်။
 ချိုတ်ချိုတ်, *adv.* fine, as powder ; (Bur.) ညှက်ညှက်။
 ချိုန်, *a.* soft, flexible ; *v. i.* to be soft ; (Bur.) ပျော့သော။
 ပျော့သည်။
 ချိုန်ခေ့တ်, *a.* meek, humble ; *v. i.* to be meek ; (Bur.) နူးညံ့
 ထိမ်မွေ့သော။ နူးညံ့ထိမ်မွေ့သည်။
 ချိုပ်ချ, *v. i.* to be green ; (Bur.) မိမ်းလန်းသည်။
 ချို, *a.* blue ; *v. i.* to be blue ; (Bur.) ဖြာသော။ ဖြာသည်။

နှိုင်း, *v. t.* to press; (Bur.) နှိုင်းသည်။
 နှိုင်းပုံ, *v. t.* to print; (Bur.) ပုံနှိုင်းသည်။

ဏ

ဏမ်, *n.* urine, ကို။ ကွမ်။ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။
 ဏမ်ထောံ, *v.* to pass urine, after a suppression, ဏမ်
 ထောံ။ (Bur.) ဆီးပေါက်သည်။
 ဏအ်, *pro. a.* this, တံ for ဣတံ, col.; (Bur.) ဤ။သည်။
 သင်း။
 ဏာ, *v. a.* signifying away; as ကေတ်ဏာ *to carry away* ;
 ကော်ဏာ *to call away* ; (Bur.) အခြားတပါးသို့။
 ဏီ, *adv.* yet, still; as ညးယံ့အာဏီ *he is not yet gone* ;
 ညးနွံဏီ *he is still here* ; (Bur.) သေး။
 ဏေရတိ, *n. and a.* south-west, နေရတိ။ (Bur.) အနောက်
 တောင်။
 ဏေင်, *n.* the forehead; (Bur.) နဖူး။
 ဏောင်, *adv.* certainly; as ဆဲအာဏောင် *I shall certainly*
go ; (Bur.) အမှန်အကန်။
 ဏံင်, *n.* a summer, the principal timber of a floor ကွံင်။
 (Bur.) ရက်မ။
 ဏံင်ဏောတ်, *n.* the musical instrument also called
 ဗာတ်ကောန်စုံ။ (Bur.) ကြေးဝိုင်း။

တ

တကေတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို။
 တကဲ, *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.)
 တွဲနေသည်။
 တကောင်, *n.* an ear or spike of grain, ဒကောင်။ (Bur.)
 အနှံ။
 တကံက်, *n.* a ring; (Bur.) ကွင်း။ အကွင်း။

- တကံက်တဲ, *n.* a bracelet ; (Bur.) ထက်ကောက်။
- တကံ, *n.* an island, တကံ။ တကံ။ (Bur.) တကံ။
- တကး, *n.* the sky ; (Bur.) ခိုင်းကောင်းကင်။
- တကး, *v. i.* to burst, to crack, တကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။
- တက်, *v. t.* to strike, တက်လပ်။ (Bur.) ရိုက်သည်။ တီးသည်။ ထိုးသည်။
- တက်, *n.* a stroke, used especially of the stroke, which indicates the time of day ; thus ဝယံတက်ပိ *three o'clock* ; (Bur.) တီးခြင်း။
- တက်ကျာ, *v. i.* to converse, discourse familiarly ; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်စကားစမည်ပြောသည်။
- တက်ပျော့, *v.* to mark with lines by a ruler ; (Bur.) မျဉ်းသားသည်။
- တက်စင်, *v. t.* to beat ; (Bur.) ရိုက်ပတ်သည်။
- တက်တိတ်, *v. i.* to be frightened, to be terrified ; (Bur.) လန့်သည်။
- တက်တိတ်တို့, *v. i.* to startle, be frightened ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။
- တခဲ, *v. t.* to beckon with the hand ; (Bur.) လက်ယပ်ခြင်းဖြင့် အမှတ်ပေး၍ခေါ်သည်။
- တခီ, *n.* a writer or clerk ; (Bur.) စာရေး။
- တဂင်, *n.* ginger ; (Bur.) ချင်းပိမ်း။
- တင်, *v. i.* to remain, as unblighted fruit ; to remain as a general result ; thus မူဂ်နမတင်ရော *what favor remains? i. e. what reward have ye?* (Bur.) တင်သည်။
- တင်, *n.* the joint of a bamboo ; (Bur.) အဆစ်။
- တင်, *n.* pith ; (Bur.) ဖေါ့။
- တင်ကာ, *n.* a coin ; (Bur.) ဒင်္ဂါး။

- တင်ကွိုင်, *n.* the knee-joint; (Bur.) ခူးဆစ်။
 တင်ဂုက်, *n.* a shed for cattle; (Bur.) တင်းကုပ်။
 တင်ပိုးနီ, *n.* the red cloth, which is joined to the upper part of a Peguan petticoat; (Bur.) ရှာထည်။ အထက်ဆင့်။
 တင်ထဲ, *n.* the elbow; a carpenter's square; (Bur.) တံတောင်ဆစ်။ ကျင်တွယ်။
 တင်ထပ်, *v. t.* to build up by placing one thing upon another, as a brick wall; (Bur.) ထပ်ဆင့်သည်။
 တင်ဒုန်, *n.* a bamboo joint; (Bur.) ဝါးဆစ်။
 တင်ထဲ, *n.* molasses, treacle; (Bur.) တင်လဲ။
 တင်ဂါ, *n.* a garden rake; (Bur.) ထွန်ခြစ်။
 တင်ဂါတ်, *v. t.* to shave; (Bur.) ဆံပင်ရိတ်သည်။
 တင်ဂိုတ်, *v. i.* to choke; (Bur.) နှင်သည်။
 တင်ဂိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
 တင်ဂေက်, *n.* a parrot; (Bur.) ကျက်တူရွေး။
 တင်ဂိုက်, *a.* crooked; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်သော။ ကောက်သည်။
 တင်ဂို, *v. t.* to thrust at; (Bur.) ထိုးသည်။
 တင်ဆိပ်, *n.* a seal a signature; (Bur.) တံဆိပ်။ လက်မှတ်။
 တင်ဆော်, *v. i.* to slip, to be slippery; (Bur.) ချောသည်။
 တင်ညှင်, *n.* the dry season, ကညှင်။ (Bur.) နွေကာလ။
 တင်လ, *num. aux.* applied to land, col.; as တိပွဲတလ *one* *thāna, sthāna.* piece of ground; (Bur.) အခင်း။
 တင်တင်, *a.* other, another, တင်တင်ညွှင်။ (Bur.) အခြား။
 တင်ခြား။ *Iti aññātaṃ = another*
 တင်တင်တင်, *adv.* apart piecemeal; (Bur.) တခြားစီ။
 တင်လက်, *n.* an ant-hill, ကလက်။ (Bur.) တောင်ပွို။
 တင်လှိုင်, *n.* a needle or pin, ကလှိုင်။ (Bur.) အပ်။
 တင်လှိုင်ကျိပ်, *n.* a pin; (Bur.) တွယ်အပ်။

thāna, sthāna.
tamah

တက်နိ, *n.* a ladder, a staircase တက်နိ။ (Bur.) ထွေကား။

တက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်သည်။

တက်မြိုက်, *v. i.* to be submerged ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

တက်, *num. aux.* is applied to long things, တက်။ as
မဲတက် *cne sugar cane* ; (Bur.) အချောင်း။

တက်, *n.* the end, or point, as of a stick or needle ;
(Bur.) အဖျား။

တတ်, *v. t.* to cut off, to amputate ; to make a straight ^{၄၇၆}

course across, တတ်။ (Bur.) ဖြတ်သည်။ တတ် ^{၆၀၀၁, töt-tau}
_{je-ko ၅၇၆}

တတိယ, (Pali) *o. a.* third ; (Bur.) တတိယ။

တန့်, *n.* an interval, intervening space ; (Bur.) အကြား။

တန့်, *v. i.* to be able ; to stand, to have validity ; (Bur.)
တတ်နိုင်သည်။ တည်သည်။

တန့်, *a.* cheap ; *v. i.* to be very cheap, ဒေးရုငါ။ (Bur.) အထိုး
ချိုသော။ အထိုးချိုသည်။

တန့်ကြန့်, *a.* stable, firm, applied to the mind ; *v. i.* to be
firm ; (Bur.) တည်ကြည်သော။ တည်ကြည်သည်။

တန့်ရောတိတံတီ, *adv.* perhaps ; (Bur.) ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ထိင့်
မည်ကိုမထိသည်နှင့်။

တန့်ခွင် *v. i.* to remain stationary ; (Bur.) တည်နေသည်။

တနွာ, (Pali တဏှာ), *n.* appetite ,passion ; (Bur.) တဏှာ။

တနှီ, *a.* of different kinds ; (Bur.) အမျိုးမျိုးသော။

တပ်, *v. t.* to place one after another in a row ; (Bur.)
စီသည်။

တပ်ဝတ်, *v. t.* to put one after another into a box, or
anything hollow ; (Bur.) စီတည့်သည်။

တမ္ဗင်, *n.* a humming confused noise of a multitude ;
(Bur.) ညံ့သံ။

တမာ, *a.* of the size of, as large as, as small as ; (Bur.)
မျှထောက်။

- တမိ, *a.* new; *v. i.* to be new; (Bur.) သစ်သော။ သစ်သည်။
- တမံက်ထစး, *v. t.* to point out, တမော်ထစး။; (Bur.) ဖော်ပြသည်။
- တမး, *v. i.* to shine; (Bur.) ထင်းသည်။
- တမိင့်, *v. i.* to run over, as boiling milk; (Bur.) မိသည်။ ဝေကျသည်။
- တမိင့်စိုတ်, *v. t.* to make happy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်စေသည်။
- တမူ, *n.* a fisherman; (Bur.) တံငါ။
- တမ္ဗိုင်, *n.* hardness; (Bur.) မာခြင်း။
- တမ္ဗိန်, *a.* insane, foolish, တမ္ဗိ။ *v. i.* to be foolish; (Bur.) ရူးသော။ ရူးသည်။
- တမူ, *adv.* anciently, formerly; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။
- တမူး, *a.* free, not in bondage; *v. i.* to be free; (Bur.) လွတ်သော။ ကင်းလွတ်သော။ လွတ်သည်။
- တမော်, *v. t.* to preach, တံတမော်။ (Bur.) ဟောပြောသည်။ ဟောကြားသည်။
- တမောင်, *n.* weariness, exhaustion; (Bur.) မောပန်းခြင်း။
- တယျ, *n.* a maggot, ကယျ။ (Bur.) လောက်ကောင်။
- တယျ, *n.* the heddles of a loom, through which the warp is passed for weaving, ကယျ။ (Bur.) နှပ်။
- တရင်, *n.* a door, gate, ပါင်တရင်။ (Bur.) တံခါး။ တံခါးပေါက်။
- တရေက်, *v. t.* to split, to divide, ကရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
- တရေ, *a.* old, not new, တရေပ်။ *v. i.* to be old; (Bur.) ဟောင်းသော။ ထောင်းသည်။
- တရ, *n.* a journey; (Bur.) ခရီး။
- တရ, *n. a.* six; (Bur.) ခြောက်ခု။
- တရစေတ်, *n. a.* sixty; (Bur.) ခြောက်ဆယ်။

- တရားစေ့, *v. t.* to give in charity; (Bur.) စွန့်ကြဲသည်။
 တလ, *n.* a lord, master, owner; *num. aux.* applied to men; (Bur.) အရှင်။ သခင်။ တယောက်။
 တလကာ, *n.* a washerman; (Bur.) ခဝါသည်။
 တလယျှ, *n.* a person of distinction; (Bur.) နာမည်ကျော်စောသောလူ။
 တလက္ခီ, *n.* a cart owner; (Bur.) ထွဉ်းထွား။
 တလက္ခဏ, *n.* a ship-owner; (Bur.) သင်္ဘောပိုင်သောသူ။
 တလဂယိုင်, *n.* a family; (Bur.) အိမ်ထောင်။
 တလဂုန, *n.* a benefactor, တွဂုန။ (Bur.) ကျေးဇူးရှင်။
 တလဂု, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ရှင်။
 တလဂျင်ခရီးဆိ, *n.* a ferry-man; (Bur.) ကုတိုထွား။
 တလတထိုက်, *n.* the rich; (Bur.) သူဌေး။
 တလတိ, *n.* a king; (Bur.) ရှင်ဘုရင်။
 တလဒဒိုက်, *n.* the poor; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
 တလဒြပ်, *pron.* တလပြပ်, *n.* a proprietor; (Bur.) ဥစ္စာရှင်။
 တလသွေဝ်, *n.* a judge; (Bur.) တရားသူကြီး။
 တလဲ *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တလဲ။ (Bur.) တွဲလွဲနေသည်။
 တလိတ်, *v. i.* to be slippery, smooth; (Bur.) ချောသည်။
 တလဲဉ်, *v.* to swim with the hands put together; (Bur.) ရေကူးသည်။
 တလောတ်, *n.* a flute or fife; (Bur.) ပုလွေ။
 တလွဲ, *n.* expanse, extent; (Bur.) အကျယ်အဝန်း။
 တဝန်, *adv.* straight; (Bur.) တည့်တည့်။
 တဝင်, *n.* a religious saying, or sermon; (Bur.) ယောသောဒေသနာအချက်။
 တဝင်ပါင်, *n.* a word, an utterance; as တဝင်ပါင်ကျော်ဂမ္ဘိုင် *the word of the living God*; (Bur.) ယောဠောသောအချက်။ နှုတ်ကပတ်တော်။

- တဝင့်လိက်တမော်ထံ၊ *n.* a superscription ; (Bur.) ကမ္ဘည်း
လိပ်စာ။
- တဝိဝါရ၊ *n. pl.* relatives ; (Bur.) ဆွေမျိုးညာတကာ။
- တဝိုဝ်၊ *adv.* continually ; (Bur.) အစည်။
- တဝိုနှိုက်၊ *adv.* from that time, henceforth, thenceforward,
ထို့နှိုက်။ (Bur.) ထိုကာလကစ၍။ ဟိုကတည်းက။
- တဝ်၊ *n.* a handle ; (Bur.) လက်ကိုင်။ အရိုး။
- တဝ်ကလိက်၊ *n.* a lath ; (Bur.) အုတ်ကြွပ်တန်း။
- တဝ်ကမး၊ *n. pl.* the sticks that pass through the yoke
each side of a bullock's neck ; (Bur.) ထမ်းပိုး
ကျည်း။
- တဝ်ကြွတ်ကိုက်၊ *n.* a screw-driver ; (Bur.) ဝက်အူထွဋ်။
- တဝ်ခရး၊ *n.* the curved handle of a harrow ; (Bur.)
ထွန်ကိုင်း။
- တဝ်စရင်၊ *a.* most excellent, exalted ; *v. i.* to be excel-
lent ; (Bur.) မြင့်မြတ်သော။ မြင့်မြတ်သည်။
- တဝ်ဒေသော်၊ *n.* the tongue of a cart ; (Bur.) ထည်းသန်။
- တဝ်ဒရာ၊ *n.* the pin of a spool ; (Bur.) ယောက်လည်တံ။
- တဝ်ဖကောင်၊ *n.* a pencil ; (Bur.) ခဲတံ။
- တဝ်မှင်၊ *n.* a pen-holder ; (Bur.) မှင်တံ။
- တဝ်သုက်၊ *n.* the navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။
- တဝ်စုန်၊ *n.* the handle of a knife ; (Bur.) ထားရိုး။
- တဝ်ခံင်၊ *n.* a torch ; (Bur.) မီးတိုင်။
- တသော်၊ *n.* the hair or fur of animals, and the fine
hair on the body ; (Bur.) အမွေး။
- တသော်ကဆီ၊ *n.* the mane ; (Bur.) လည်ဆံမွေး။
- တသော်ကွေင်မတ်၊ *n.* the eyebrow ; (Bur.) မျက်ခိုးမွေး။
- တသော်ခွေင်၊ *n.* the beard of the face ; (Bur.) မုဆိတ်။
- တသော်ပါင်၊ *n.* the moustache ; (Bur.) နှုတ်ခမ်းမွေး။
- တသော်မတ်၊ *n.* an eyelash ; (Bur.) မျက်တောင်။

- တဆော်သိုက်, *n.* wool ; (Bur.) သိုးမွေး။
- တသိုက်, *n.* the place or state of happiness ; (Bur.)
 သုခ။ ချမ်းသာ။
- တသိုက်စိုတ်, *a.* happy, joyful ; *v. i.* to be happy ; (Bur.)
 ဝမ်းမြောက်ဖွယ်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။
- တသိုက်, *v. t.* to straighten out (the legs,) တသိုက်နိုင်။
 ခြေဆင်းသည်။
- တင်, *n.* the breasts, the udder ; (Bur.) နို့။ နို့အုံ။ သားမြတ်။
- တစူတဆူ, *a.* intoxicated, တစူတဆူ။ *v. i.* to be intoxica-
 ted ; (Bur.) မူးဝေသော။ မူးဝေသည်။
- တာ, *n.* the toddy-palm, the palmyra palm ; (Bur.) ထန်း။
- တာ, *n.* a measure of length equal to seven cubits,
 အတာ။ (Bur.) တာ။
- တာ, *v.* to beckon to stop, တာတဲ။ (Bur.) လက်တားသည်။
- တာန်, *v. t.* to weave as mats and baskets ; (Bur.) ရက်
 သည်။
- တဲ, *n.* a tent, or temporary building ; (Bur.) တဲ။
- တဲညးမမင်ကင်, *n.* a watch-house ; (Bur.) ကင်းတဲ။
- တဲဗျာ, *n.* a bazaar stall ; (Bur.) ဈေးဆိုင်။
- တဲဖြဲ, *n.* magic ; (Bur.) မှော်အတတ်။
- တဲမဒုင်ဖရာ, *n.* a toll-house ; (Bur.) အခွန်ခံသောတဲ။
- တိ, *n.* earth, တိဇောင်။ (Bur.) မြေကြီး။
- တိဒအုန်, *n.* a small hillock like an ant-hill ; (Bur.)
 ကုန်းမြေ။
- တိပသေတ်, *n.* clay ; (Bur.) မြေစေး။
- တိဗ္ဗ, *n.* paddy-land ; (Bur.) လယ်မြေ။
- တိလမာန်, *n.* a potter's field ; (Bur.) အိုးထိန်းထွား၏မြေ
 ကွက်။
- တိယု, *n.* chalk ; (Bur.) မြေဖြူ။
- တိလမုး, *n.* a level land, a plain ; (Bur.) မြေပြန့်။ လွင်ပြင်။

- တိကြွန်ခရီ, *n.* the globe, the whole earth, the world ;
 (Bur.) ပထဝီမြေကြီး။
- တိက်, *v. i.* to lie down ; (Bur.) လျောင်းသည်။ အိပ်သည်။
- တိင်, *v. t.* to play on a stringed instrument with the
 fingers ; (Bur.) တီးသည်။
- တိတ်, *v. i.* to go out, တိတ်အာ။ (Bur.) ထွက်သည်။
- တိ, *v. t.* to know, တိတ်။ (Bur.) သိသည်။
- တိဂုန်, *v.* to be sensible of a favor, (the only word in the
 language for gratitude ; (Bur.) ကျေးဇူးသိသည်။
- တိညာတ်, *v. i.* to be acquainted with ; (Bur.) သိကျွမ်း
 သည်။
- တိရတ်ဆာန်, *n.* an animal, a brute, a beast, တိရစ္ဆာန်။
 (Bur.) တိရိစ္ဆာန်။
- တိဝဂုန်, *n.* lord, or master, lit. lord of wealth ; (Bur.)
 ကျေးဇူးရှင်။
- တိဝပိန်, *n.* a lord, or master, lit. lord of grace ; (Bur.)
 ဥစ္စာရှင်။
- တု, *n.* a snail ; (Bur.) ပက်ကီခရ။
- တုက်, *v. t.* to dip up, or out of, as water ; (Bur.) ခပ်
 သည်။
- တုက်, *v. t.* to dig or root up the earth, as a hog ;
 (Bur.) နှုတ်သီးနှံနှင့်ထိုး၍ကော်သည်။
- တုက်ကိုက်, *n.* epilepsy ; (Bur.) ဝက်ရှူး။
- တုင်, *v. t.* to soak ; (Bur.) မိမ်သည်။
- တုတ်ယာတ်, *v.* to weave cloth ; (Bur.) အဝတ်ရက်သည်။
- တုန်, *n.* a mole, a small, insect eating mammal ; a bam-
 boo-rat ; (Bur.) ငွေး။
- တုန်, *v. a.* sometimes used in place of ရ in making an
 assertion or in closing a sentence ; (Bur.) တုံ။

တုန်ဆန်, *adv.* to and fro, backwards and forwards;

(Bur.) ဟိုကိုသည်ကို။

တုန်ထပ်, *v. i.* to stop, remain; (Bur.) ရပ်သည်။

တုပ်, *a.* like, resembling, တုပ်သွင်။ (Bur.) တူသော။

တုပ်ညှင်, *v. i.* to be like unto, to resemble; (Bur.) တူသည်။

တုပ်ညှင်, *adv.* perhaps; (Bur.) ဖြစ်မည်မဖြစ်မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တုဂ်, *v. t.* to scrub; (Bur.) ပွတ်သည်။ ပွတ်တိုက်သည်။

တု, *v. i.* to burn; (Bur.) လောင်သည်။

တု, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးသည်။

တုခုပ်ဂဏှ, *v. t.* to scald; (Bur.) ရေပူလောင်သည်။

တုလျှောက်, *v. t.* to burn to a coal; (Bur.) ကျမ်းလောင်သည်။

တု, (Pali တူလာ), *n.* Libra, the 7th sign of the zodiac; (Bur.) တူရာသီ။

တဲ, *v. a.* denoting past tense; (Bur.) ဖြိ။

တောင်, *a.* stretched tight, not slack; (Bur.) တင်းသော။

ထောင်, *n.* a box-trap; (Bur.) ထောင်ချောက်။

ထောင်ပွို, *n.* a mouse-trap; (Bur.) ကြွက်ထောင်ချောက်။ သံညှပ်။

ထေရသမ, (Pali), *o. a.* thirteenth; (Bur.) ထေရသမ။

ထေဝ်, *v. t.* to set out for sale; (Bur.) ဆိုင်တည်သည်။

ထေဂ်, *v. t.* to hew; (Bur.) ရွှေသည်။

ထေ, *adv.* yonder, there, ထေအိ။ (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

ထေ, *a.* that, ထေအိ။ (Bur.) ထို။

ထေအိ, *v. t.* to kick, as in the national game of ratan foot-ball; (Bur.) (ခြင်းလုံး)ခတ်သည်။

ထဲ, *n.* the hand; (Bur.) လက်။

- တဲဇွိ, *n.* the left hand, တဲဝါ။ (Bur.) လက်ဝဲလက်။ ဘယ်
 လက်။
 တဲဇွိံ, *n.* the right hand, တဲပင်။ (Bur.) လက်ျာလက်။ ညာ
 လက်။
 တော, *v. i.* to increase ; (Bur.) တိုးသည်။
 တောတက်, *v. i.* to increase in number or quantity ;
 (Bur.) တိုးတက်သည်။
 တော်, *v. t.* to reckon, to add up figures ; (Bur.) တွက်သည်။
 တော်, *v. t.* to cook by boiling, တောင်။ (Bur.) ချက်ပြုတ်
 သည်။
 တောရော, *v. t.* to steer towards an object ; (Bur.) တူရူ
 သွားသည်။
 တောင်, *n.* cotton ; (Bur.) ဝါ။
 တောင်ကောင်, *n.* a spindle of thread ; (Bur.) ခြည်ဝင်။
 တောင်ကောင်, *n.* the woof of cotton cloth ; (Bur.) ရက်
 ကန်းဖောက်။
 တောင်ကူး, *n.* cotton rolls prepared for spinning ; (Bur.)
 ဗိုင်း။
 တောင်ချိုက်, *n.* cotton with the seeds taken out ; (Bur.)
 ဝှမ်း။
 တောင်ခရာ, *n.* a spool of thread ; (Bur.) တညင်းလုံးခြည်။
 တောင်ပလဲ, *n.* cotton thread ; (Bur.) အပ်ခြည်။
 တောင်ပလောန်, *n.* a skein or hank of thread ; (Bur.)
 ခြည်ခင်။
 တောင်လောန်, *n.* a shuttle used in weaving cotton cloth ;
 (Bur.) ခြည်လွန်း။
 တ်, *v. a.* euphonic ; (Bur.) သတည်း။
 တံင်, *v. t.* to pull, to draw ; (Bur.) ဆွဲသည်။
 တံ, *n.* the beginning, pron. *tawm* ; (Bur.) အရင်း။ မူးထ။
 အစ။

- တံငိုင်း, *adv.* at the feet of, in the presence of, တမ်ငိုင်း
(Bur.) ခြေရင်းတွင်။ မျက်မှောက်။
- တံ, *affix*, denoting the plural, တံအိ။ (Bur.) တို့။
- တံင်ကေတ်, *v. t.* to catch, to seize; (Bur.) ဖမ်းသည်။ ဆွဲ
ယူသည်။
- တံင်ကိုတ်, *n.* the venereal disease; (Bur.) လှူဖျါနာ။
- တံင်ယျ, *n.* the shin; (Bur.) ညှိတံကျည်း။
- တး, *a.* level, smooth, as a road; *v. i.* to be level;
(Bur.) ညှိညာသော။ ညှိညာသည်။
- တးပါ, *v. t.* to transgress; to set aside; (Bur.) ပယ်ရှား
သည်။
- တိုက်, *n.* a brick building; (Bur.) တိုက်အိမ်။
- တိုက်ပွန်, *n.* a fort; (Bur.) ရဲတိုက်။
- တိုက်သွံစိုက်, *n.* a shop, a brick building used as a house
of merchandise; (Bur.) ဆိုင်တည်သောတိုက်။
- တိုက်, *n.* a continent, ဣန္ဒိယ။ (Bur.) တိုက်ကြီး။ ကျွန်းကြီး။
- တိုက်, *adv.* by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း။ ခြေကျင်။
- တိုင်, *n.* a measure of distance equal to about 2½ miles;
(Bur.) တိုင်။
- တိုင်ကအိ, *n.* a long slender basket which a fisherman
carries swung over his shoulder to deposit fish
in; (Bur.) အဝကျည်းသောပထိုင်း။
- တိုင်က, *n.* a goal; (Bur.) ပန်းတုံးတိုင်။
- တိုင်ခေက်, *n.* the stem post or stern-post of a boat; (Bur.)
ရာဇတိုင်။
- တိုင်ခေတ်, *n.* the short post to which the movable mast
of a boat is hinged; (Bur.) ငွေခေါင်းတိုင်။
- တိုင်ဂတာဝဲ, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။
- တိုင်မိုင်, *n.* the long post that supports the ridge-pole
of the roof; (Bur.) ခေါင်တိုင်။

- တိုင်ဆု, *n.* a post; a mile-post; (Bur.) သစ်တိုင်။
 တိုင်ဇုက်လောတ်, *n.* a telegraph post; (Bur.) နန်းကြီးတိုင်။
 တိုင်ညးမဒင်, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။
 တိုင်ထွံ, *n.* a mile-stone, တိုင်ထွန်။ (Bur.) ကျောက်တိုင်။
 တိုင်ပယို, *n.* a post set up for a mark; (Bur.) မှတ်တိုင်။
 တိုင်ဗွတ်, *n.* a lamp-post; (Bur.) မီးတိုင်။
 တိုင်ဗဒါ, *n.* a thermometer; (Bur.) ပြထားတိုင်။
 တိုင်ဗဟို, *n.* a centre post; (Bur.) ဗဟိုရံတိုင်။
 တိုင်ဒို, *n.* a large basket, used in catching fish; (Bur.)
 ပလိုင်ကြီး။
 တိုင်ယာ, *n.* a mast; (Bur.) ရွက်တိုင်။
 တိုင်အလေမ်, *n.* a flag-staff; (Bur.) အလံတိုင်။
 တိုင်အင်ကလိတ်, *n.* an English mile; (Bur.) အင်္ဂလိတ်တိုင်။
 တိုန်, *v. i.* to ascend; (Bur.) တက်သည်။
 တိုပ်, *v. t.* to bury in the earth; (Bur.) မြုပ်သည်။
 တို, *n.* a dead-fall; (Bur.) ထောင်ချောက်တမျိုး။ တိ။
 တို, *a.* thick, applied to flat things; *v. i.* to be thick;
 (Bur.) ထူသော။ ထူသည်။
 တိုက္ခိ, *a.* thick; *v. i.* to be thick; (Bur.) ထူထပ်သော။
 ထူထပ်သည်။
 တိုပ်, *v. t.* to plant; (Bur.) စိုက်သည်။ ပျိုးသည်။
 တိုပ်ပတံ, *v. t.* to transplant, တိုပ်ပွံ။ တိုပ်တမ်။ (Bur.)
 ပြောင်း၍စိုက်သည်။
 တိုပ်, *n.* the wild mangosteen; (Bur.) သစ်တို။
 တိုခိဇတ်, *v. t.* to imitate; (Bur.) တုသည်။ တုပသည်။
 တွ, *n.* a bow for shooting arrows; (Bur.) လေး။
 တွပြင်, *n.* a cross-bow; (Bur.) တူးလေး။
 တွပန်တောင်, *n.* a bow used for beating cotton; (Bur.)
 ဝှမ်းကိုချသောလေး။
 တွေ, *n.* the sun, sunshine, a day; (Bur.) နေ။ နေ့။

- တွဲကွာယွံတမးကိုတမး, *n.* twilight of the morning ; (Bur.)
ဝေလီဝေလင်း။
- တွဲကွာယွံပျိုတ်ကိုပျိုတ်, *n.* evening twilight ; (Bur.) နေဝင်
ရိုးရိုး။
- တွဲစေင်, *n.* the afternoon ; (Bur.) နေစောင်း။ မွန်းလွဲအချိန်။
- တွဲတံ, *adv.* to-day, တွဲတဆ် (Bur.) လနေ့။ ခုနေ့။
- တွဲတိင်, *n.* the day before worship-day ; (Bur.) အဖိတ်နေ့။
- တွဲတိုန်, *n.* the sun-rising, sunrise ; (Bur.) နေထွက်။
- တွဲဝေင်, *n.* noon, တွဲကတ်ဝေင် (Bur.) မွန်းတည့်။
- တွဲပျိုတ်, *n.* the setting-sun, sunset ; (Bur.) နေဝင်။
- တွဲဗုဒ္ဓဝါ *n.* Wednesday ; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။
- တွဲဖြိုတ်, *n.* Thursday ; (Bur.) ကြာသပတေးနေ့။
- တွဲမလး, *n.* day-break ; (Bur.) ခိုင်းလင်းစ။
- တွဲသပ်သပ်, *n.* the latter part of the afternoon, သပ်တွဲ။
(Bur.) ညနေခင်း။
- တွဲသီ, *n.* a worship-day, the sabbath ; (Bur.) ဥပုသ်နေ့။
- တွဲသိုက်, *n.* Friday ; (Bur.) သောက်ကြာနေ့။
- တွဲသွိတ်, *n.* Saturday ; (Bur.) စနေနေ့။
- တွဲအင်္ဂါ, *n.* Tuesday ; (Bur.) အင်္ဂါနေ့။
- တွဲတတ်, *v. t.* to crush for the purpose of expressing
juice or oil, as sugar-cane and oil-seed are
crushed in the mill ; (Bur.) ကြိတ်သည်။
- တွဲဂိုင်, *n.* a yoke or pair, as ၎်တွဲတွဲဂိုင် *one yoke of oxen* ;
(Bur.) တရှင်း။
- တွဲဂိုက်, *n.* an oar ; (Bur.) ခတ်တက်။
- တွဲဝတ်, *n.* a small spool put into a weaver's shuttle, on
which is wound the thread ; (Bur.) ရက်ကန်း
ဖောက်တံ။
- တွဲဂိုန်, *conj.* that, as တွဲဂိုန်ညးဂိုက်ယွံဂပ်ဂေါင်ရ *it is not*

right, that he should be killed, or it is not right to kill him ; (Bur.) သို့ရန်။

တုံ့နုသွိက်, *adv.* in order to, for the purpose of, တုံ့နုသွိက်။
conj. that, in order that ; as တုံ့နုသွိက်ကိုခြေပ် *in*
order that ye may escape ; (Bur.) ခြင်းငှါ။ အလိုငှါ။
 ရအောင်။

တူင်, *num. aux.* applied to long things. See Gram.
 § 16-3.; (Bur.) အချောင်း။

တောင်ဝဲ, *n.* a species of soapberry tree, *red sapindus*
 sometimes တောင်မဲ။ (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။

တောင်ခတောင်, *n.* lineal succession ; (Bur.) အမျိုးအနွယ်။

တုံ, *n.* a mosquito curtain, တုံ။ (Bur.) ခြင်ထောင်။

တုံ, *n.* a plant or tree of any kind, တုံ။ (Bur.) အဝင်။

တုံကမေတ်, *n.* the *sonneratia apetala* of Symms ; (Bur.)
 ကမ္ဘာပင်။

တုံကလတ်, *n.* the ornamental *dillenia*; (Bur.) ဇင်ဖြန်းပင်။

တုံကသန်, *n.* a kind of tree, the leaf of which is used
 in making cigars ; (Bur.) သနပ်ပင်။

တုံကာန်, *n.* flax ; (Bur.) ပိုက်ဆန်ပင်။

တုံကောန်ကွင်, *n.* the mistletoe ; (Bur.) ကျီးပေါင်းပင်။

တုံက, *n.* a flower tree or shrub ; (Bur.) ပန်းပင်။

တုံကဇင်ကလေ, *n.* the peacock's pride ; (Bur.) မိန်ပန်းပင်။

တုံကသွိတူ, *n.* the fragrant screw-pine ; (Bur.) ဆတ်
 သွားဖူး။

တုံကွီ, *n.* the nipa, or dwarf-palm ; (Bur.) ဒနီပင်။

တုံကြိုက်, *n.* the red cotton tree ; (Bur.) ထက်ပံပင်။

တုံကြိုက်, *n.* the mango tree ; (Bur.) သရက်ပင်။

တုံကွဲကစင်, *n.* the tapioca plant ; (Bur.) ပိထောပိနံချောက်
 ပင်။

တုံကွိတ်, *n.* the wood-apple ; (Bur.) မှန်နီပင်။

- တုံခေဝေ, *n.* the roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်ပင်။
 တုံခေတ်, *n.* a kind of fig ; (Bur.) ကဒွတ်ပင်။ သဒွတ်ပင်။
 တုံခပြိုင်, *n.* the *sterculia foetida* tree ; (Bur.) ထက်ချပ်ပင်။
 တုံခယောင်, *n.* the wood-oil tree ; (Bur.) ကညင်ပင်။
 တုံချေင်, *n.* the *pongamia atropurpurea* ; (Bur.) ကျဲတညင်းပင်။
 တုံဆု, *n.* a tree, in distinction from a shrub ; (Bur.) သစ်ပင်။
 တုံဖာမ်ပါဏ္ဍာင်, *n.* the *plumeria acuminata*, from the flowers of which *frangi-pani* is distilled ; (Bur.) တရုပ်စံကားပင်။
 တုံဇုတ်, *n.* any kind of creeper or vine (Bur.) ဒွယ်ပင်။
 တုံဇိုင်တဲကျော်, *n.* a kind of parasite bearing bright red flowers ; (Bur.) အခြားသောအပင်၌ပေါက်တတ်သော အပင်တမျိုး။
 တုံဇြဲ, *n.* the banyan tree ; (Bur.) ညောင်ပင်။
 တုံတာ, *n.* the toddy palm, the palmyra palm tree, the *borassus flabelliformis* ; (Bur.) ထန်းပင်။
 တုံတောင်, *n.* the castor-oil plant ; (Bur.) ကြက်ဆူပင်။
 တုံတောင်, *n.* the cotton plant ; (Bur.) ဝါပင်။
 တုံဒဂါ, *n.* the *gardenia coronaria* ; (Bur.) ရင်ခတ်ပင်။
 တုံဒဇ္ဇ, *n.* the *sesamum* plant ; (Bur.) နှင်းပင်။
 တုံပယောန, *n.* the olive tree ; (Bur.) သံလွင်ပင်။
 တုံပုဂ်, *n.* the jack-tree ; (Bur.) ပိန်းနဲပင်။
 တုံပြိုင်, *n.* a kind of cotton tree ; (Bur.) ဒီးဒူးပင်။
 တုံဖာ, *n.* the mountain jack tree ; (Bur.) ထောင်ပိန်းနဲပင်။
 တုံဖြာတ်, *n.* the plantain tree, the banana ; (Bur.) ငှက်ပျောပင်။
 တုံဘိနီ, *n.* the poppy ; (Bur.) ဘိနီပင်။
 တုံမကျီ, *n.* the *terminalia belerica* ; (Bur.) သစ်ဆိမ့်ပင်။

- တုံမင်ဂှ်, *n.* the tamarind tree; (Bur.) မန်ကျည်းပင်။
 တုံမင်ကွဲ, *n.* the lacoocha bread-fruit tree, *artocarpus lacoocha*; (Bur.) မျောက်လုပ်ပင်။
 တုံမဲ, *n.* the indigo plant; (Bur.) မဲနယ်ပင်။
 တုံမြိုင်, *n.* the marian tree; (Bur.) မရန်းပင်။
 တုံယုဂိုတ်, *n.* the book-palm tree; (Bur.) ပေပင်။
 တုံထို, *n.* the pride of India; (Bur.) ကမာခါးပင်။ တမာခါးပင်။
 တုံသ, *n.* the *nauclea cordifolia*; (Bur.) ထိန်ပင်။
 တုံသင်, *n.* the *salwen* tree, the linden; (Bur.) သံလွင်။
 တုံသတ်, the areca-nut tree; (Bur.) ကွမ်းသီးပင်။
 တုံသတ်ဖြဲ, *n.* the cocoa-nut tree; (Bur.) ခုန်းပင်။
 တုံသတ်ဖြဲဒိုင်, *n.* the tree-fern; (Bur.) မူတိုင်ပင်။
 တုံသာန, *n.* the black varnish tree; (Bur.) သစ်စေးပင်။
 တုံသုတ်စ, *n.* the mulberry tree; (Bur.) ဝိုးစာပင်။
 တုံထြောင်, *n.* a species of spirical *costus*; (Bur.) ဖလံ
 တောင်ဝေးပင်။
 တုံထြောင်, *n.* the paddy plant, တွင်ထြောင် (Bur.) စပါးပင်။
 တုံဟိင်, *n.* the coriander plant, တွင်ဟင်ပင်။ (Bur.) နံနံပင်။
 တုံစံ, *n.* the sugar-cane plant; (Bur.) ကြံပင်။
 တုံအထူတ်, *n.* the pine-apple plant; (Bur.) နာနတ်ပင်။
 တုံအီလင်, *n.* the cringe-tree; (Bur.) စောင်းကျားပင်။
 တူး, *n.* a leaf; (Bur.) အရွက်။
 တွဲ, *n.* a bud, တွင်။ ခမောင်။ (Bur.) အပွင့်။ အင်္ဂု။ အဖူး။
 တွင်ကို, *n.* the tying of a bamboo floor with ratans;
 (Bur.) ကြမ်းကြော။
 တွဲ, *n.* a stone, a rock, တွင်။ (Bur.) ကျောက်။
 တွဲကလန်, *n.* a flat level stone; (Bur.) ကျောက်ပျဉ်။
 တွဲခရတ်, *n.* a mill-stone; (Bur.) ကျောက်ကြိတ်ဆုံ။
 တွဲခရိတ်ဥင်, *n.* alabaster; (Bur.) ကျောက်ဖြူ။

- ထွံ့ချူမြ၊ *n.* a whet-stone; (Bur.) ထားသွေးကျောက်။
 ထွံ့ဂစး၊ *n.* alum; (Bur.) ကျောက်ချဉ်။
 ထွံ့ဂပိုင်၊ *n.* lime-stone, ထွံ့ခပိုင်။ (Bur.) ထုံးကျောက်။
 ထွံ့ပထဲဗက်၊ *n.* loadstone; (Bur.) သံထိုက်ကျောက်။
 ထွံ့မဟူရာ၊ *n.* agate; (Bur.) မဟူရာကျောက်။
 ထွံ့မက်ကွပ်၊ *n.* the keystone of an arch; (Bur.) ဘီးသွား
 သပ်ကျောက်။
 ထွံ့ထး၊ *n.* a flat stone, a flag-stone; (Bur.) ကျောက်ပြား။
 ထွံ့ဝါနီ၊ *n.* laterite; (Bur.) ဝံကျောက်။
 ထွံ့၊ *a.* every, ထွံ့ဆီ။ (Bur.) ထိုင်း။
 ထွေင်ထွေင်၊ *a.* uncommon, rare, diverse, divers; (Bur.)
 ထူးခြားသော။
 ထွေ၊ *n.* a stranger, a guest; (Bur.) ဧည့်သည်။
 ထွေ၊ *a.* ready, prepared, နွံထွေ။ *v. i.* to be ready; (Bur.)
 အသင့်ရှိသော။ အသင့်ရှိသည်။
 ထွေး၊ *v. i.* to be light, clear; (Bur.) လင်းသည်။
 ထွေးဇး၊ *v. i.* to be clear, plain; (Bur.) ရှင်းလင်းသည်။
 ထြီဇင်၊ *n.* honor, glory; (pron. ထြီဇော်) (Bur.) ဂုဏ်အ
 သရေ။
 ထြီ, an affix denoting the male gender, pron. ထြီ။ See
 Gram. § 14.2. (Bur.) ယောက်ျား။
 ထြီထွေဲ, *n.* a widower; (Bur.) မဆိုးမိ။
 ထြီ, *a.* excellent; as ကျပ်ထြီ *excellent god*; (Bur.) မြင့်မြတ်
 သော။
 ထွင်, *v. i.* to walk, ထွင်အာ။ ကွင်။ (Bur.) ရှောက်သည်။
 ထွာနီ, *n.* a village, ကွာနီ။ (Bur.) ရွာ။
 ထွင်ထွိုက်, *n.* a Mon musical instrument, about three
 quarters of a circle in form, provided with two
 cords, to which are fastened flatwise short bam-
 boo slats diminishing in size from left to right;

- (Bur.) တထိုင်းပတ်သာ။ It is usually pronounced, as if spelled ကွိုင်ကျွက်။ တက်တွင်တွက်, *v.* to play on the same; (Bur.) တထိုင်းပတ်သာတီး။
- တွတ်စိင်, *n.* an elephant howdah, ခရောင်စိင်။ (Bur.) ခြင်းပေါင်းကား။
- တွံ, *v. t.* to sweep, တွင်။ (Bur.) တွင်းသည်။
- တွံဝေ, *v.* to preach, to give a religious discourse, တွင်။
pron. ကွင်ဝေ။ (Bur.) တရားဟောသည်။
- တွေး, *n.* a disciple, follower, commonly pron. တွေး။ (Bur.) တပည့်။
- တွေးဘာ, *n.* a scholar; (Bur.) ကျောင်းတပည့်။ ကျောင်းသား။
- တွန်တွဲ, *a.* interlaced, like branches of a tree in a forest; (Bur.) ရှုပ်နေသော။
- တွပ်, *n.* marrow; (Bur.) ခြင်ဆီ။
- တွဲ, *a.* intoxicated, (pron. တွဲ,) the same as ဗရူ, only more bookish; *v. i.* to be intoxicated; (Bur.) မူးသော။ မူးသည်။
- တွေတ်, *v. t.* to insinuate; (Bur.) တိုးဝင်သည်။
- တွေင့်ထက်, *v. t.* to use abusive language to any one, to abuse, to revile; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
- တွေတ်, *v. i.* to be cold, တွေ့ငို။ (Bur.) ချမ်းသည်။ ငေသည်။
- ဝ
- ထက, *v.* to push off a boat when getting near the shore; (Bur.) ထေ့ကိုကန်ထားသည်။
- ထကာ, *n.* a layman; (Bur.) ထကာ။
- ထကတ်, *v. t.* to tie up in the corner of a handkerchief or napkin; (Bur.) ထုံးသည်။
- ထကပ်, *n.* a mat; (Bur.) ပျာ။
- ထကဆီ, *n.* a flock, a herd; (Bur.) အစု။ အအုပ်။

ထက်, *a.* gray, applied only to human hair, ထက်၏။
v. i. to be gray; (Bur.) ဝွဲသော။ ဝွဲသည်။ ဆံပင်ဖြူစွဲ
 သော။ ဆံပင်ဖြူစွဲရှိသည်။

ထက်ကပ်, *a.* sore, painful to the touch; *v. i.* to be pain-
 ful to the touch; (Bur.) ကြိန်းသော။ ကြိန်းသည်။

ထက်, *n.* the side of the body; (Bur.) နံဖေး။

ထက်ပြင်, *n.* the cross timbers to which the boards of a
 partition are nailed; (Bur.) ကွဲနံ။

ထက်ကောတ်, *n.* a species of guana; (Bur.) ဇွတ်။

ထက်ကိုင်, *v. t.* to stir, ဒင်္ဂါ။ (Bur.) မွှေသည်။

ထက်ကိုင်၏, *num. aux.* is applied to guns, muskets, etc., as
 သေဏာတ်ဝွဲထက်ကိုင်၏။ *one musket, col.*; (Bur.) ထက်။
 ထက်။ See Gram. § 16-3.

ထက်, *v. i.* to burst, to crack; (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ထက်ဂိတ်, *v. i.* to be leafless; (Bur.) အရွက်မရှိ။

ထက်, *v. i.* to be thirsty, ထက်တံ။ (Bur.) ရေငတ်သည်။

ထက်ထက်ထက်, *v. i.* to grumble; (Bur.) မြည်တွန်သည်။

ထက်ညောန်, *v. i.* to frown; (Bur.) မျက်နှာပုပ်သည်။

ထက်ခိုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ထက်ချိန်, *v. t.* to render flexible; (Bur.) ပျော့အောင်လုပ်သည်။

ထက်, *a.* well, healthy, strong; (Bur.) ကျန်းမာသော။
 ခွန်အားရှိသော။

ထက်ထက်, *adv.* loudly; (Bur.) ကျယ်ကျယ်။ ကြပ်ကြပ်။

ထက်ယုတ်, *a.* healthy; (Bur.) ကျန်းမာသော။

ထက်ငို, *n.* a drop of any liquid, ထုတ်။ (Bur.) အစက်။

ထက်, *n.* a fold, a plait; (Bur.) အခေါက်။

ထက်, *v. t.* to exchange, barter, တွဲ။ (Bur.) ထပ်သည်။
 လဲသည်။

ထက်, *v. t.* to place one on another; (Bur.) ထပ်သည်။

- ထပ်ကျီထပ်, *adv.* over and over, again and again ; (Bur.)
အထပ်ထပ်။
- ထပ်တဲ, *v. t.* to marry ; (Bur.) ထက်ထပ်၍ရံဖက်သည်။
- ထပ်လံင်, *v. t.* to add more to ; (Bur.) ထပ်ထောင်းသည်။
- ထပ်က်, *v. t.* to stab ; (Bur.) ထိုးဖောက်သည်။
- ထပ်ငို, *n. a.* seven ; (Bur.) ချွန်။
- ထပ်ငိုစောင့်, *n. a.* seventy ; (Bur.) ချွန်ဆယ်။
- ထပ်တုတ်, *v. i.* to be trodden smooth as a path, ချွန်ထပ်တုတ်။
(Bur.) ဖုံသည်။ လမ်းဖုံသည်။
- ထပ်ခိုက်, *n.* dust ; (col.) ခခိုက်။ (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။
- ထပ်မအး, *a.* pure, used with reference to gold ; *v. i.* to
be pure ; (Bur.) စင်ထော။ စင်သည်။
- ထပ်မိပ်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးစေ့။
- ထပ်မုဒမြိ, *v. i.* to start with horror ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။
- ထပ်မုက်, *v. t.* to ram ; as ညှပ်ထပ်မုက်ဝခွဲသေတာတ် *he rams
down the powder* ; (Bur.) ထောင်းသည်။
- ထပ်မုန်တဖွန်, *v. i.* to utter falsehood, to deceive ; (Bur.)
လိမ်လည်သည်။
- ထပ်မူ, *v. t.* to roll together, to roll up ; *n.* a roll ; (Bur.)
လိပ်သည်။ အလိပ်။
- ထပ်မူ, *num. aux.* is applied to rolls of mats ; as ထပ်ကပ်ပွဲ
ထပ်မူ *one roll of mats* ; See Gram. § 16-3. Note.
(Bur.) အလိပ်။
- ထပ်မုတ်, *a.* sweet, ဝမုတ်။ *v. i.* to be sweet ; (Bur.) ချို
ထော။ ချိုသည်။
- ထပ်လဲ, *v. t.* to recline ; (Bur.) ထောင်းသည်။ မြိသည်။
- ထပ်, *n.* gold ; *a.* golden ; (Bur.) ရွှေ။
- ထပ်ပရောပ်, *n.* tinsel ; (Bur.) ကုလားရွှေ။ ခပ်ပျာ။
- ထပ်, *v. t.* to sustain, to hold up, to exalt ; (Bur.)
မသည်။

- ထစ့တ္တိ, *v. i.* to assist, ထစ့သဘာ်။ (Bur.) မစသည်။
- ထစင်, *v. t.* to lift up, ထစင်ဂြိုန်။ (Bur.) ပင့်သည်။ ကြပင့်သည်။
- ထရုတ်, *v. t.* to build, used with reference to sacred edifices; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။
- ထစေိတ်, *v. i.* to close up, as a flower; (Bur.) ပိတ်သွားသည်။
- ထစး, *v. t.* to point out; (Bur.) ပြသည်။
- ထစးကိုင်, *v. t.* to present, to exhibit to view or notice; (Bur.) ပြသည်။
- ထစးပွာ, *v. t.* to figure, to represent by figure; (Bur.) ပုံပြသည်။ ပမာပြသည်။
- ထစး, *n.* a bamboo cymbal; (Bur.) ဝါးလက်ချပ်။
- ထစိုင်, *n.* a moat; (Bur.) ကျုံး။
- ထစိတ်, *n.* the gum of a tree, စခိတ်။ (Bur.) အစေး။
- ထစိင်, *n.* scum, froth; (Bur.) အမြှုတ်။
- ထအအိ, *v. t.* to vomit; (Bur.) အန်သည်။ အေ့သည်။
- ထအီ, *v. i.* to snore; (Bur.) ဟောက်သည်။
- ထအုင်, *a.* heaped up; *v. i.* to be heaped up; (Bur.) မိုနေသော။ မိုမောက်နေသည်။
- ထအိုန်ခရ, *n.* an abomination, abhorrence, ဒအိုန်ဒရ။ (Bur.) ရွံ့ချီအိခြင်း။
- ထအင်က, *n.* the petals of a flower; (Bur.) အထွပ်။ ပွင့်ချပ်။
- ထအင်တကေတ်, *n.* the breach, the buttock, ထအင်ဒီ။ (Bur.) ထင်ပါး။
- ထအင်တဲ, *n.* the arm from the elbow to the shoulder; (Bur.) မောင်းရင်း။
- ထအင်ဖြ, *n.* the slanting corner-ridge-pole of a roof, ထအင်သတ်ဖြ။ (Bur.) အုန်းလက်။

- ထာနိ, *n.* the presence, (of a person of respectability);
 (Bur.) အထံ။ ထံ။
- ထာပဏာဏဝ်, *v. t.* to enshrine, (Pali ဌာပနာ)။ (Bur.) ဌာပ
 နာသွင်းသည်။
- ထာဝရ, (Pali), *a.* eternal; (Bur.) ထာဝရ။
- ထုပ်ဝှို့, *v. t.* to wrap around with cloth or paper; (Bur.)
 ထုပ်သည်။
- ထေင်, *v. t.* to think; (Bur.) ထင်သည်။
- ထေင်, *v. i.* to be visible, ထေင်လော။ (Bur.) ထင်သည်။
 ထင်ပေါ်သည်။
- ထဲကြာနိ, *a.* confused, tangled; *v. i.* to be confused;
 (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော။ ရှုပ်ထွေးသည်။
- ထဲခရဲ, *a.* confused, disordered; (Bur.) ဖရိုဖရဲပယမ်းပတာ
 ရှိသော။
- ထေ, *a.* angry; *v. i.* to be angry; (Bur.) စိတ်ဆိုးသော။
 စိတ်ဆိုးသည်။
- ထေပဏောတ်, *n.* anger, ထေပူတ်။ (Bur.) စိတ်ဆိုးခြင်း။
- ထော, *v. t.* to entice; (Bur.) ဖြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။
- ထောင်, *n.* a rent, a hole; (Bur.) အပေါက်။
- ထေ့, *n.* a plow; (Bur.) ထယ်။
- ထေ့တိ, *v.* to plow the earth; (Bur.) ထယ်တုံးနှင့်မြေကြီး
 ကိုထွန်သည်။
- ထောင်, *n.* a species of hornet; (Bur.) ဂျားယူ။
- ထေံ, *v. t.* to cast away, to forsake, ထောအိအာ။ ထေံ
 ကေံ။ ထေံလဝ်။ (Bur.) ပြစ်လိုက်သည်။ စွန့်ပြစ်သည်။
- ထေံဖျေ့ဂ်, *v. t.* to cast down, to throw down; (Bur.)
 ပြစ်ချသည်။
- ထေံမဲ, *v.* to cast lots; (Bur.) မဲချသည်။ စာရေးတံချသည်။
- ထေံသုဂ်, *v. t.* to temper (a blade); (Bur.) (ထားကို)ဆေး
 သည်။

- ထ, *a.* old, often prefixed to the names of married men; (Bur.) အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်သော(လူယောက်ျား။)
 ထံက်, *v. t.* to brace, to prop with an upright support; (Bur.) ထောက်သည်။
 ထံက်ကွိုင်, *v.* to kneel; (Bur.) ချီးထောက်သည်။
 ထိုင်, *n.* a jail, a prison, ဝက်။ (Bur.) ထောင်။
 ထေး, *n.* a flat metal dish or plate; (Bur.) ထင်ပန်း။
 ထိုက်, *a.* worthy, ထိုက်။ *v. i.* to be worthy; (Bur.) ထိုက်တန်သော။ ထိုက်တန်သည်။
 ထိုက်က, *n.* the petals of a flower; (Bur.) ပွင့်ချပ်။
 ထိုက်သွပ် *v.* to take off the skin of an animal, သံက်သွပ်။ (Bur.) အရေကိုနှွှာသည်။
 ထိုင်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။
 ထိုင်ဗိုင်, *n.* a stocking; (Bur.) ခြေစွပ်။
 ထိုင်ပလေဝံ, *n.* a pocket, ထိုင်ပလေဝံ။ (Bur.) အင်္ကျီအိတ်။
 ထိုင်စမဲ, *n.* a wallet; (Bur.) လွယ်အိတ်။
 ထိုင်ထိက်, *n.* an envelope; (Bur.) စာအိတ်။
 ထိုင်သး, *v. t.* to praise; (Bur.) ချီးမွမ်းသည်။
 ထိုင်သးဝန်, *v.* to return thanks; (Bur.) ကျေးဇူးကိုချီးမွမ်းသည်။
 ထိုင်သွပ်, *n.* a leather bag; (Bur.) သားရေအိတ်။
 ထိုင်သွပ်ခုပ်, *n.* a leathern bottle; (Bur.) သားရေဘူး။
 ထိုင်တြန်, *n.* a purse; (Bur.) ငွေအိတ်။
 ထိုင်, *n.* a cave, ထို။ (Bur.) ဥမင်။
 ထွက်, *v. t.* to beat with the elbow; to pound in a mortar with a pestle; (Bur.) ထောင်းသည်။
 ထွန်, *n.* a drop of fluid, ထွန်။ (Bur.) အစက်။
 ထွန်စေ့, *v.* to drop, စေ့စေ့။ (Bur.) အစက်စက်ကျသည်။

ထွ, *n.* a beetle or insect. See ခမ္မာ၊ ခမ္မာတန်၊ စွ or စမ။
(Bur.) ပိုးကောင်။

ထွကထွန်, *n.* a large grub found in the marsh-date palm,
of which the natives are very fond as an article
of food ; (Bur.) ပိုးတုံးလုံး။

ထွတတ်, *n.* a grass-hopper ; (Bur.) နှံ့ကောင်။

ထွခေံ, *n.* a cockroach ; (Bur.) ပိုးဟပ်။

ထွလဲဝိင်, *n.* a fire-fly ; (Bur.) ပိုးစုန်းပွိုး။

ဒ

ဒက်, *v. t.* to tie, ဒက်လပ်။ (Bur.) ချည်သည်။ ချည်နှောင်
သည်။

ဒက်မိတ်, *v.* to become friends ; (Bur.) မိတ်ဖွဲ့သည်။

ဒက်, *v. t.* to build with brick or stone, ဒက်ပ္ပန်။ (Bur.)
တည်သည်။

ဒက်ဒန်, *v. i.* to lament, to murmur, ဒက်ဒေါန်။ (Bur.)
မြည်တမ်းသည်။

ဒက်တတ်, *v. t.* to tie in a knot ; as ဒက်တတ်သော်။ *to tie up
the hair in a knot ;* (Bur.) ထုံးသည်။

ဒက်ဂို, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပဒုံမာ။

ဒက်, *n.* a company, herd, ဒက်ခမ်, (Bur.) အပေါင်းအဖော်
တစ်စု။ တစ်အုပ်။

ဒက်ကာ, (Pali ဒါရကာ), *n.* a layman ; (Bur.) တကာ။

ဒက်ကုတ်, *n.* a piece, a fragment, ကပ်ဒက်ကုတ်။ (Bur.) အပိုင်း။

ဒက်ကုတ်, *v. t.* to cut anything long into pieces ; (Bur.)
ဖြတ်သည်။

ဒက်ကုတ်သွောင်, *v. t.* to judge, to decide a case in law ;
(Bur.) စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ဒက်ကေပ်, *n.* tweezers; tongs, a blacksmith's tongs ; (Bur.)
သံညွှပ်။

- ဒကေင်, *n.* a tical, a weight a little less than half an ounce; the hundredth part of a viss; a rupee; (Bur.) ကျပ်ချိန်။ အကျပ်။
- ဒကး, *v. i.* to burst, to crack open, ထကး။ တကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။
- ဒက့, *a.* sleepy, drowsy; *v. i.* to be sleepy; (Bur.) အိပ်ချင်သော။ အိပ်ငိုက်သော။ အိပ်ငိုက်သည်။
- ဒက့, *n.* the blood sucker, a kind of chameleon; (Bur.) ဂုတ်သင်။
- ဒက့သွေင်, *n.* the flying lizard; (Bur.) ဂုတ်သင်ပျံ။
- ဒကောင်, *n.* an ear of any kind of grain, တကောင်။ (Bur.) အနှံ့။
- ဒက, *n.* a corner; (Bur.) အထောင့်။ ထောင့်။
- ဒကိုင်, *n.* a cover; (Bur.) အဖုံး။
- ဒကိုင်ကွင်, *n.* a commander of a ship; (Bur.) သင်္ဘောသူကြီး။
- ဒကိုင်ချင်, *n.* a governor of a city; (Bur.) မြို့ဝန်။
- ဒကိုင်ပွာန်, *n.* the general of an army; a military officer; (Bur.) စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး။ စစ်ဘုရင်။
- ဒကိုင်ပွာန်ဥားမအုပ်လခံမှိုတ်ထွီ, *n.* a colonel; (Bur.) စစ်သူရဲ ၁၀၀၀ ပါသောတပ်ကိုအုပ်သောဗိုလ်။
- ဒကီ, *v. t.* to stir, ထကီ။ (Bur.) မွှေသည်။
- ဒဂါတွဲ, *n.* midnight, သွာတွဲ။ (Bur.) သန်းခေါင်။
- ဒဂါတွဲလောန်, *n.* after midnight; (Bur.) သန်းခေါင်ကျော်။
- ဒဂွတ်, *v. t.* to observe, to do; *n.* an observance, a deed; (Bur.) ကျင့်သည်။ အကျင့်။ အပြုအမူ။
- ဒဂိုန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July, ဝေဂိုန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။
- ဒဂိုန်သီ, *v.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, မင်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

- ဒဂေါင်, *n.* a tree or log lying across a road or stream ;
a beam, a bar; an impaling stake ; (Bur.) တံကျင်။
- ဒဂျိုင်, *n.* a double tooth, a grinder ; (Bur.) အံသွား။
- ဒဂွေင်, *n.* a mirror, or glass of any kind ; (Bur.) မှန်။
- ဒဂွေင်တကိုဟ်, *n.* a microscope ; (Bur.) မှန်ဘီလူး။
- ဒဂွေင်မတ်, *n.* spectacles ; (Bur.) မျက်မှန်။
- ဒဝံ, *n. a.* eight ; (Bur.) ရှစ်ချ။
- ဒဝံစောတ်, *n. a.* eighty ; (Bur.) ရှစ်ဆယ်။
- ဒဝိတ်, *n. a.* nine ; (Bur.) ကိုးချ။
- ဒဝိတ်စောတ်, *n. a.* ninety ; (Bur.) ကိုးဆယ်။
- ဒဝေင်, *v. i.* to lean, to be out of square ; (Bur.) စောင်း
သည်။
- ဒပိုင်, *v. i.* to stoop ; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။
- ဒဝးဒင်, *v. i.* to go to meet another ; (Bur.) ဆီး၍ကြို
သည်။
- ဒဇက်, *v. t.* to drag, to pull, ဇဇက်။ (Bur.) ဆွဲသည်။
- ဒဇန့်, *v. i.* to be harsh ; (Bur.) ကြမ်းတမ်းသည်။ ယက်စက်
သည်။
- ဒဇေတ်တတ်, *v. i.* to tremble, to shake ; (Bur.) တုန်ထုပ်
သည်။
- ဒဇူ, *v. i.* to leak, as a roof ; (Bur.) ယိုသည်။
- ဒည, *v. t.* to regard with respect or reverence ; (Bur.)
ရွံ့သည်။ ရိုသေသည်။
- ဒဒေင်, *v. t.* to pursue ; (Bur.) လိုက်သည်။
- ဒဒိတ်ဒဒိ, *n.* a subject for consideration or discussion ;
(Bur.) အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။
- ဒထုံ, *v. i.* to fall ; (Bur.) ကျသည်။
- ဒတ်, *v. i.* to stand ; (Bur.) ရပ်သည်။
- ဒထုံထွင်, *n.* advantage, profit ; (Bur.) စီးပွားအကျိုး။

ဒဒက်တ, *v. i.* to dwell, applied to exalted personages, as kings and the deity; (Bur.) ကျိန်းဝပ်သည်။

ဒဒ်, *v. i.* to be, to become, ဒတ်။ ဒ်။ ဒ်တ။ When used before verbs, they become nouns, especially with the help of the verbal formative မ။ See Gram. § 14; (Bur.) ဖြစ်သည်။

ဒဒ်ပိုတ်မဂိုင်, *n.* long-suffering; (Bur.) ပိတ်ရှည်ခြင်း။

ဒဒ်ပိုတ်မချိန်ချော့တစ်ပိုင်, *n.* meekness; (Bur.) ပိတ်နူးညံ့ထိပ်မွေ့ခြင်း။

ဒဒ်ဇိုင်တဲမချိုတ်, *n.* the palsy; (Bur.) လက်ခြေသေသေရောဂါ။

ဒဒ်မချိုတ်, *n.* death; (Bur.) သေခြင်း။

ဒဒ်မခူး, *n.* leisure, ဒဒ်မခလး။ (Bur.) အားလပ်ခြင်း။

ဒဒ်မဂျိုင်တိုန်, *n.* the resurrection; (Bur.) ထမြောက်ရှင်ပြန်ခြင်း။

ဒဒ်မဝံအပို, *n.* government, the exercise of authority; (Bur.) အစိုးရခြင်း။

ဒဒ်မရတ်ဂဆူကိုညး, *n.* witchcraft; (Bur.) သူတပါးကိုပြုစားခြင်း။

ဒဒ်မဇွေင်ကိုပိုတ်, *n.* zeal; (Bur.) ပိတ်အားကြီးခြင်း။

ဒဒ်မတက်ကျာ, *n.* a conversation; (Bur.) စကားစမည်ပြောခြင်း။

ဒဒ်မတီ, *n.* knowledge; (Bur.) သိခြင်း။

ဒဒ်မတီညာတ်, *n.* an acquaintance; (Bur.) သိကျွမ်းခြင်း။

ဒဒ်မနုက်, *n.* subtraction; (Bur.) နှုတ်ခြင်း။

ဒဒ်မပွဲန်နီထင်နုကွာတေံ, *n.* predestination; (Bur.) ရှေးမဆွကခွဲခန့်မှတ်သားခြင်း။

ဒဒ်မပိုတ်ကာမဂုန်, *n.* temperance, *i. e.* the restraint of one's passions; (Bur.) ကာမဂုဏ်ချုပ်တည်းခြင်း။

ဒဒ်မပျူ, *n.* old age, senility; (Bur.) အိုခြင်း။

ဒန္တိမယဲ, *n.* sickness ; (Bur.) နာခြင်း။

ဒန္တိမလဇဲ, *n.* lateness ; (Bur.) နောက်ကျခြင်း။

ဒန္တိမထွဲ, *n.* an exchange ; (Bur.) လဲခြင်း။

ဒန္တိမသေက်ဇီ, *n.* variance ; (Bur.) ရန်ထွေခြင်း။ မသင့်မတင့်
ဖြစ်ခြင်း။

ဒန္တိမဟံင်ပြ်, *n.* salvation ; (Bur.) ကယ်တင်ခြင်း။

ဒန္တိမဓိတ်တြိဋ်, *n.* peace ; (Bur.) ငြိမ်သက်ခြင်း။

ဒန္တိမအိုင့်တဓိတ်, *n.* joy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

ဒန္တိယံဝပ်သွတ်, *n.* the wrong ; (Bur.) မတရားသဖြင့်ပြုခြင်း။

ဒဒေဋ်, *a.* tame ; (Bur.) ယဉ်သော။

ဒဒေတ်ယဋ်, *v. t.* to be acquainted with ; *n.* an acquaint-
tance ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အသိအကျွမ်း။

ဒဒိုက်, *n.* misery, (Pali ဒုက္ခ), (Bur.) အတ္တန်ဆင်းရဲခြင်း။ ဒုက္ခ။

ဒဒိုက်ပိုတ်, *n.* mental suffering ; (Bur.) စိတ်ဒုက္ခ။

ဒန်, *v. t.* to mince, chop, ဒန်ခလိုက်။ (Bur.) စည်းသည်။

ဒန်, (Pali ဒဏ္ဍော,) *n.* punishment ; (Bur.) ဒါဏ်။

ဒန်ထောံ, *v. t.* to cut off and cast away, ဒန်ထောဆ်။ (Bur.)
ချတ်ဖြစ်သည်။

ဒနက်, *n.* a snare ; (Bur.) ကျော့ကွင်း။

ဒနက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဝှက်။ (Bur.) ကျံသည်။

ဒနာ, *v. t.* to hinder, သီဒနာ။ (Bur.) တားသည်။ ဆီးတား
သည်။

ဒပိုတ်, *v. i.* to break away by pulling ; (Bur.) လွတ်
အောင်ရုံးသည်။

ဒဗတ်ဒး, *v. t.* to strike against ; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ဒပ်, *n.* a fence ; a camp ; (Bur.) ဝင်းထရံ။ တပ်။

ဒပ်ဂနး, *n.* a hedge ; (Bur.) စောင်ရန်း။

ဒပ်ဒပ်, *v. t.* to inclose with a fence ; (Bur.) ခြံကာသည်။

ဒမုန်သက်သီ, *n.* the testimony of a witness, ဒန္တိမဒုင်သက်
သီ။ (Bur.) သက်သေခံချက်။

- ဒမံင်, *n.* a place, a place of residence; (Bur.) နေရာ။
 ဒမံင်ဂတိက်, *n.* a place for sleeping; (Bur.) အိပ်ရာ။
 ဒမံင်ဝံ့အုပ်လဒံ, *n.* a place of authority; ဒမံင်ဝံ့အုပ်လဒမ်။
 (Bur.) အုပ်စိုးရသောအရာ။
 ဒမြာတ်, *a.* violent, used in reference to the wind;
v. i. to be violent; (Bur.) ပြင်းထန်သော။ ပြင်းထန်
 သည်။
 ဒမြိပ်, *n.* a twinkling of the eye, ခမြိပ်။ (Bur.) မျက်စိ
 မှိတ်ခြင်း။
 ဒမြှ, *n.* sound; (Bur.) အသံ။
 ဒမြှ, *v. i.* to start with fear; (Bur.) ကြောက်လန့်သည်။
 ဒမြိုတ်, *a.* wicked, violent; *v. i.* to be violent; (Bur.)
 ကြမ်းသော။ ကြမ်းသည်။ ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။
 ဒမူ, *n.* darkness; *v. i.* to be dark; (Bur.) မှောင်မိုက်။
 မှောင်သည်။
 ဒမူမတ်, *v. i.* to be blind; (Bur.) မျက်စိကန်းသည်။
 ဒယှကမြှ, *v. i.* to be famous, to acquire notoriety or
 fame; (Bur.) ကျော်စောသည်။
 ဒယေငှ, *v. t.* to sing; (Bur.) သီခြင်းဆိုသည်။
 ဒယိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
 ဒယိုန်ကာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ယူသွားသည်။
 ဒယို, *v. t.* to swing anything around with the hand;
 to estimate weight with the hand; (Bur.) ထက်နှိုင်း
 ချိန်သည်။
 ဒရက်, *v. i.* to be in a hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်လိုသည်။
 ဒရာ, *n.* a spool; (Bur.) တညှင်းလုံး။
 ဒရာထောင်, *v. t.* to wind thread upon a spool; (Bur.) ခြည်
 ချသည်။
 ဒရဝံ, *n.* a public granary, ခရဝံ။ (Bur.) စပါးကျို။
 ဒရေပ်, *v. i.* to run, ခြေပ်။ (Bur.) ပြေးသည်။

- ဒရော်ကာ, *v. t.* to drive on the run; (Bur.) ယူပြေးသည်။
- ဒရိုင်, *n.* a dorsal fin; (Bur.) ကြောနှင့်ဆိုင်သောဆူးတောင်။
- ဒရိုတ်, *v. t.* to push, shove with the hand; (Bur.) တွန်းသည်။
- ဒရိုတ်ပှောတ်, *v. t.* to push down; (Bur.) တွန်းထည်းသည်။
- ဒရိုတ်ဗကပ်, *v. t.* to push upside-down; (Bur.) တွန်းမှောက်သည်။
- ဒလန်, *v. i.* to stare, ဒလန်မောတ်။ (Bur.) မိန့်မိန့်ကြည့်သည်။
- ဒလာင်, *n.* an altar near pagodas for offerings; (Bur.) သင်ပုတ်ပတ္ထင်။
- ဒလိင်, *v. t.* to carry upon a pole between two persons; (Bur.) လိန်နှင့်ထမ်းသည်။
- ဒလောင်, *n.* a long bamboo split at one end, to pick fruit or flowers with from a tree; (Bur.) တံချူ။
- ဒလဲ, *v. i.* to recline; (Bur.) လျောင်းသည်။ မှီသည်။
- ဒလေဝံဗြောန်, *v. t.* to teach, to instruct, ဒလေဝံဗြောန်။ (Bur.) သွန်သင်သည်။
- ဒလို, *v. t.* to cover the head with a cloth or veil; (Bur.) ချုံသည်။
- ဒလို, *n.* heavy black clouds; (Bur.) တိမ်ပုပ်။
- ဒဝ်, *v. t.* to shut, as a door; (Bur.) ပိတ်သည်။
- ဒဝဲ, *v. i.* to swing back and forth; (Bur.) ထွပ်၍နေသည်။ ခါသည်။
- ဒသမ, (Pali), *o. a.* tenth; (Bur.) ဆယ်ခုမြောက်သော။ ဒသမ။
- ဒဓိုက်မတ်, *v.* to shut the eyes; (Bur.) မျက်စိမှိတ်သည်။
- ဒအိုန်, *v. t.* to loathe, ဒအိုန်ဒရ။ (Bur.) အီသည်။ စက်ဆုပ်သည်။ ရွံ့ရှာသည်။

ဒါက်, *v. i.* to spread out, as the horns of a buffalo;
(Bur.) ကား၍နေသည်။

ဒါင်, *a.* outstretched, as the arms, or as the wings of
a bird flying; *v. i.* to be outstretched; (Bur.)
ကား၍နေသော။ ကား၍နေသည်။

ဒါတ်, *v. t.* to strike with the flat hand; (Bur.) ဝုတ်
သည်။

ဒါန်, (Pali ဒါန), *n.* an offering; (Bur.) အဇ္ဈ။

ဒါ, *n.* a belt, in which money is put and worn around
the body; (Bur.) ခါးစည်းငွေဒိတ်။

ဒိင်, *n.* a sharp quick sound, as the report of a gun;
(Bur.) ဒိန်းဒိန်းသံ။

ဒိဒေ, *v. t.* to hit, to come into collision with, ဒိဒိဒေ။
(Bur.) တိုက်မိသည်။ တိုက်ခိုက်သည်။

ဒီ, *n.* the thigh; (Bur.) ပေါင်။

ဒီကိုက်, *n.* a ham; (Bur.) ဝက်ပေါင်။

ဒီ, *n.* the tide; (Bur.) ဒီရေ။

ဒီတိုန်, *n.* a bore, a tidal wave; (Bur.) ဒီလုံး။

ဒီ, *v. t.* to drive, as animals into a snare; (Bur.) မောင်း
သည်။

ဒုက္ခ, (Pali), *n.* pain, misery, ဒဒိုက်။ (Bur.) ဒုက္ခ။

ဒုင်, *v. t.* to bear, sustain; to endure; (Bur.) ခံသည်။

ဒုင်ကေတ်, *v. t.* to receive; (Bur.) ခံယူသည်။

ဒုင်ကိုင်, *v. t.* to present, to reach out for another to
take; (Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဒုင်ကျောင်, *v.* to endure hunger, to be famished, ဒုင်
အောင်။ အောင်စ။ (Bur.) အငတ်ခံသည်။

ဒုင်ဂုန်, *v.* to ask pardon, to entreat, to beseech; (Bur.)
ထောင်းပန်သည်။ ဝန်ချသည်။

ဒုင်စ, *v. t.* to partake of; (Bur.) ခံစားသည်။

- ဒုင်စကာ, *v. t.* to serve another ; (Bur.) အစေခံသည်။
 ဒုင်တက်တဆိပ်, *v.* to be sealed ; (Bur.) တံဆိပ်ခတ်ခံသည်။
 ဒုင်တဲ, *v. t.* to receive ; (Bur.) လက်ခံသည်။
 ဒုင်ထင်ခုတ်, *v.* to endure thirst ; (Bur.) ရေအငတ်ခံသည်။
 ဒုင်ပါင်, *v.* to assent, engage for, ဒုင်ကန်ပါင်။ (Bur.) ဝန်ခံ
 သည်။
 ဒုင်ထယိုင်, *v.* to assent ; to become surety. See ထယိုင်။
 (Bur.) အာမခံသည်။
 ဒုင်လအိုင်, *v.* to endure, to bear with, ဒုင်လအောင်။ (Bur.)
 သည်းခံသည်။
 ဒုင်သက်သီ, *v.* to bear testimony ; (Bur.) သက်သေခံသည်။
 ဒုင်သွံ, *v.* to take an oath ; (Bur.) ကျိန်ဆိုသည်။
 ဒုစရိတ်, (Pali ဒုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) ဒုစရိတ်။
 ဒုတ်ဒေါ, *v. i.* to excite a quarrel ; (Bur.) ဝုံးတိုက်
 သည်။
 ဒုတိယျ, (Pali), *o. a.* second ; (Bur.) ဒုတိယ။
 ဒုန် *n.* a bamboo ; (Bur.) ဝါး။
 ဒုန်ကရပ်, *n.* pincers made of bamboo ; (Bur.) ဝါးညှပ်။
 ဒုန်ကရေက်, *n.* split bamboo ; (Bur.) ဝါးခြမ်း။
 ဒုန်ကလိ, *n.* the elephant bamboo ; (Bur.) ဝါးပိုး။
 ဒုန်ချူ, *n.* a bamboo pole ; (Bur.) ထိုးဝါး။
 ဒုန်ဇလ, *n.* a kind of thorny bamboo ; (Bur.) ကြခတ်ဝါး။
 ဒုန်ဂှင်, *v.* to paddle a boat ; (Bur.) ငှေ့ငှော်သည်။
 ဒုတ်, (Pali ဒုစရိယ), *n.* sin ; (Bur.) အပြစ်။
 ဒဲ့, *n.* an old bachelor, or an old maid ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
 အပျိုဟိုင်း။
 ဒေင်, *v. i.* to be dazed ; (Bur.) ငေးသည်။
 ဒေင်ထွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) ထိတ်ထန်၍တွေဝေ
 သည်။

ဒေဝတြိယကံ, *v. t.* to commit adultery, applied to women;

(Bur.) ဈောကံမထားသည်။

ဒေဝထာ, *v. t.* to treasure up, to lay by in store; (Bur.)

ထိမ်းထားသည်။ ထိုထားသည်။

ဒေဝတ, (Pali ဒေဝ), *n. pl. geni;* celestial beings; (Bur.)

နတ်သကြားတို့။

ဒေသ, (Pali), *n.* a place; (Bur.) ဒေသ။

ဒေသ္မာ, (Pali), *n.* a precept or doctrine, ဒေသကာ။

(Bur.) ဒေသနာ။

ဒေံ, *n.* a younger brother or sister, ဒေခမ်။ (Bur.) ညီ။

မောင်။ နှစ်မ။

ဒေံဇောတ်, *n.* the youngest brother or sister; (Bur.)

ညီထွေး။ နှစ်မထွေး။

ဒေံဖြ, *n.* a younger sister; (Bur.) ညီမ။ နှစ်မ။

ဒေံသီနီ, *n.* a brother-in-law or sister-in-law, younger

than a husband or wife; (Bur.) မတ်။ ယောက်ဖငယ်။

မယ်မ။ ယောက်မငယ်။

ဒေါနိ, *v. i.* to scold; (Bur.) တောက်တီးမြည်တွန်သည်။

ဒေါ, *v. i.* to fall, applied to tall things as trees or

houses, ဒေါင်။ (Bur.) လဲသည်။

ဒေါစေင့်, *v. i.* to fall down, ဒေါင်စေတ်။ (Bur.) လဲကျသည်။

ဒေါသ, (Pali), *n.* anger, wrath, ဝှေ့တိ။ (Bur.) ဒေါသ။

အမျက်။

ဒံ, *v. i.* to flee, to run away, ဒံအာ။ ဒံတိတ်။ (Bur.) ထွက်

ပြေးသည်။

ဒံထော, *v. t.* to quit, ဒံထောဆံ။ (Bur.) စွန့်ပြစ်သည်။

ဒံဗညာ, *n.* a nobleman, a person of rank; (Bur.) မူးမတ်။

ဒံအာ, *v. i.* to run away; (Bur.) ထွက်ပြေးသည်။

ဒံင်သထာ, *v. i.* to jump; (Bur.) ခုန်ပေါက်သည်။

- ဒး, *v. p.* implying necessity; as ဒးအာရောင် *must go* ;
(Bur.) ရမည်။
- ဒး, *v. i.* to be right, true; (Bur.) ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။
တည့်သည်။
- ဒး, *v. t.* to come in contact with, to hit; (Bur.) ထိသည်။
- ဒးချွံ, *n.* catarrh, ဒးချာမ်။ (Bur.) နှာစေးနာ။
- ဒးစိုတ်, *v. t.* to be pleased with, to like; (Bur.) ကြိုက်
သည်။ နှစ်သက်သည်။
- ဒးဗဝင်, *a.* timely, opportune; *v. i.* to be timely; (Bur.)
အဆင်သင့်သော။ အဆင်သင့်သည်။
- ဒးရာဇဝတ်, *v.* to suffer the penalty of law for crime;
(Bur.) ရာဇဝတ်သင့်သည်။
- ဒးရး, *a.* suitable, proper; *v. i.* to make a good hit;
to meet an emergency; to do well; (Bur.) တော်
သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
- ဒးအခိုက်, *v. i.* to chance; (Bur.) အကြောင်းမရှိဘဲအမှတ်တ
မဲ့ဖြစ်သည်။ အခန့်သင့်သည်။
- ဒိုက်, *a.* scarce; (Bur.) ရှားပါးသော။ ဆင်းရဲသော။
- ဒိုင်, *n.* the adjutant, a kind of bird, ဒိုင်ဗျူ။ (Bur.) ခုံးစပ်။
ဌက်ကြီး။
- ဒိုင်ကဏှ, *n.* the pelican ibis; (Bur.) ဌက်ကျား။
- ဒိုင်ဂလာ, *n.* the jabiru; (Bur.) ဌက်ကုလား။
- ဒိုဒက်, *v. i.* to make a temporary stay on the road, or
at a house; (Bur.) တည်းခိုသည်။
- ဒိုင်, *v. i.* to get aground, as a ship or boat; (Bur.) တင်
သည်။
- ဒိုထိုင်, *v. i.* to sleep as a bird; (Bur.) နား၍အိပ်ပျော်သည်။
- ဒိုင်, *n.* a mountain, a hill, rising-ground; land as seen
from the sea; (Bur.) တောင်။ ကုန်းမြေ။

ဒို့, *prep.* to, unto; as နူရှင်မတ်ပွဲလိုဒို့ရှင်ကျင်ခေမိ *from the town of Maulmain to the town of Amherst*; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒို့ထို, *prep. and conj.* until; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒိုင်အိုတ်, *adv.* to the end; (Bur.) ကုန်စင်အောင်။

ဒိုင်အိုတ်ထူးဇွဲ, *adv.* completely, wholly; (Bur.) အကုန်အစင်။ အကြွင်းမဲ့။

ဒိုင်, *n.* a point of compass; as ဒိုင်ပလိုတ် *the west*; ဒိုင်အရှင်ကျာ *the north*; (Bur.) မျက်နှာ။

ဒိုတ်, *num. aux.* applied to things in pairs; as မတ်ပွဲဒိုတ် *one eye*; တဲမိဒိုတ် *both hands*; (Bur.) အဖက်။

ဒိုင်, *a.* ignorant, foolish; (Bur.) မိုက်သော။

ဒိုခ်, *v. i.* to cease going or doing; to touch, as a ship touching at a sea-port; (Bur.) ရပ်သည်။ ခဏဆိုက်ရောက်သည်။

ဒွဲ, *n.* a place, an office, ဒေသ။ (Bur.) နေရာ။

ဒွဲကလုတ်, *n.* the apostleship; (Bur.) တမန်တော်အရာ။

ဒွဲခလး, *n.* a vacancy, empty place; (Bur.) အားလပ်သောနေရာ။

ဒွဲဂံ, *n.* a seat, ဒွဲဂံဆံ့။ (Bur.) ထိုင်ရာ။ ထိုင်ခုံ။

ဒွဲဇိုင်, *n.* a footstep; (Bur.) ခြေရာ။

ဒွဲမံင်, *n.* a lodging; (Bur.) တည်းခိုသောနေရာ။

ဒွဲအစာ, *n.* the ministry; (Bur.) ဓမ္မဆရာအရာ။

ဒွဲင်မတ်, *n.* the eyebrows; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

ဒွဲင်, *v. i.* to remain, to dwell, ဒွဲင်, ဒွဲင်တံ။ (Bur.) နေသည်။ တည်းနေသည်။

ဒွဲင်ကေတ်, *v. i.* to stay, to stay behind; (Bur.) နေရပ်သည်။

ဒွဲင်ဂွံဒိုက်, *n.* a lodging-place, a roost, ဒွဲင်ဂွံဒိုက်။ (Bur.) တည်းခိုရာအရပ်။

- ချောချော, *a.* Siamese; (Bur.) ယိုးခရားလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 နြစ် (Pali ဒဗ္ဗ), *n.* property; (Bur.) ဥစ္စာ။
 နြစ်, *n.* a violin, ဂြစ်။ (Bur.) တယော။
 နြစ်, *n.* strength, နြစ်တတ်။ (Bur.) ခွန်အား။
 နြစ်, *v. i.* to roar, as a lion; (Bur.) ဟိန်းသည်။
 နြစ်, *a.* harsh, abusive; *v. i.* to be harsh; (Bur.)
 ကြမ်းတမ်းသော။ ကြမ်းတမ်းသည်။
 နြစ်, *v. i.* to run, ဒရေပ်။ usually *pron.* ငြေပ်။ (Bur.)
 ပြေးသည်။
 နြစ်, *n.* a song, a hymn, ဝွတ်။ (Bur.) သီခြင်း။
 နြစ်, *n.* a bond, တလောင်ခွက်။ (Bur.) အနှောင်အဖွဲ့။
 နြစ်သော်, *n.* the knot of hair worn on a woman's head;
 (Bur.) ဆံထုံး။
 နြစ်မတ်, *n.* the depression around the eyes; (Bur.) မျက်
 ထွင်း။
 နြစ်, *v. t.* to come into collision with, နှစ်ခင်း။ (Bur.) ထိ
 ခိုက်သည်။
 နြစ်, *v. i.* to be afraid, to be anxious, ဝိုင်။ (Bur.) စိတ်ပူ
 ပန်သည်။ စိုးရိမ်သည်။
 နြစ်ခွဲ, *a.* anxious, fearful, ဝိုင်ဝွဲ။ *v. i.* to be anxious;
 (Bur.) စိုးရိမ်တွယ်ဖြစ်သော။ စိုးရိမ်သည်။
- ၀
- ဝဂါတ်, *a.* leafless; (Bur.) အရွက်မရှိသော။
 ဝဂါတ်, *n.* a bed-bug; (Bur.) ကြမ်းပိုး။
 ဝဂါတ်, *n.* a centipede; (Bur.) ကင်းခြေများ။
 ဝဂါတ်, *n.* a kind of water-serpent; (Bur.) ကုလားကုတ်။
 ဝဂါတ်, *v. t.* to cheapen, to offer to give a lower price;
 (Bur.) ဆစ်သည်။
 ဝဂါတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July,
 ဒဂါတ်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဝေဂ်နိသီ, *v. to attend to religious duties*; (Bur.) ဥဂုသ်
စောင့်သည်။

ဝေဂ်, *n. thunder*; (Bur.) မိဃ်းကြိုးသံ။

ဝေဂ်ဂတးပန်, *v. i. to thunder in loud claps*; မိဃ်းကြိုးထပ်
သည်။

ဝေဂ်ဆု, *n. the upper part of the stump of a tree*;
(Bur.) သပ်ဂုတ်။

ဝေဂ်ပြု, *v. i. to thunder*; (Bur.) မိဃ်းပြုန်းသည်။

ဝေဂြာ, *n. sugar*; (Bur.) သကြား။

ဝေဂြာထွံ, *n. sugar-candy*; (Bur.) သကြားခဲ။

ဝေဂေ, *v. t. to drag, to pull*, ဒေဂေ။ (Bur.) ဆွဲသည်။

ဝေဇ, *n. a carpenter, or any worker in wood*; (Bur.)
လက်ထွား။

ဝေညာန်, *v. i. to growl*; (Bur.) ဟိန်းသည်။

ဝေတိ, *n. physical energy, or consitution*; (Bur.) အား။

ဝေဒိ, *v. i. to shirk*; (Bur.) တိမ်းရှောင်သည်။ အလုပ်ခိုသည်။

ဝေဒု, (Pali), Sagittarius, the 9th sign of the zodiac;
(Bur.) ခွေရာသီ။

ဝေဒေဂ်, *n. the heel of the foot*; (Bur.) ဖနှောင့်။

ဝေဗြေ, *n. sediment*; (Bur.) အနစ်။ အနည်။

ဝေဗြေကိ, *v. i. to be collected in a cluster*; (Bur.) ငြိတ်၍
နေသည်။

ဝေဗြေ, (Pali), *v. i. to accord with moral law, to be right,
equitable, just*; (Bur.) သမ္မာသည်။

ဝေဗြေတာ, *n. the established nature or order of things*;
(Bur.) ဝေဗြေတာ။

ဝေဗြေသတ်, (Pali ဝေဗြေသတ္တ), *n. statute law*; (Bur.) ဝေဗြေသတ်။

ဝေဗြေပိ, *n. a twinkling of the eye*, ဒေဗြေပိ။ (Bur.) မျက်စိ
မှိတ်ခြင်း။

ဝေဗြေတိ, *n. brass*; (Bur.) ကြေးဝါ။

ခေယျ် - *thayech = song*
song in solo

ခေယျ် - *also, khayech*

- ခေ, *n.* a robber ; (Bur.) ထားမြ။
- ခေဟ်တှ်, *a.* noised abroad ; (Bur.) ကျော်စောသော။
- ခေယျ်, *v. t.* to lift, in order to determine the weight ;
(Bur.) ထက်နှင့်ချိန်ကြည့်သည်။
- ခေရာ, *v. t.* to spin, ခေရာတောင်။ (Bur.) ခြည်ချသည်။
- ခေခံ, *n.* a public granary, ဒရခံ။ (Bur.) စပါးကျီ။
- ခေရီ, *n.* a large earthen jar, holding as much as one
hundred or two hundred viss; (Bur.) စည့်အိုးကြီး။
- ခေရိက်, *v. t.* to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။
- ခေလျ, *v. i.* to reel, as a drunken man ; (Bur.) ယိမ်းဘိ
ယိမ်းပါးသွားသည်။
- ခေလျ, *v. t.* to shove things in a place too low for a per-
son to enter ; (Bur.) တွန်းထိုးသည်။
- ခေဝ်, *n.* the divine law ; (Bur.) တရား။
- ခေဝ်, *v. i.* to be straight forward, direct from one point
to another, ညွှပ်, ယွဲစေ ; to be straight up, not
inclined ; စဝ်, ယွံဂဏာ, ယွံဇဲ ; to be even, set level,
ယွံဂစေင် ; to be in the centre, ဒးအဒေါင်။ (Bur.)
တည့်သည်။
- ခေဝ်ကျီ, *prep.* over against ; (Bur.) ချက်နှာချင်းဆိုင်။
- ခေဝ်ဝေဝ်, *adv.* straight, with a straight course ; (Bur.)
တည့်တည့်။
- ခေဝ်ထွတ်, *a.* right, true ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်
သော။ မှန်ကန်သည်။
- ခေဝ်ဇေဝ်ဂေဝ်, *n.* the gospel ; (Bur.) ဇေဝ်ဂေဝ်တရား။
- ခေဝ်, *n.* a one-headed drum ; (Bur.) အိုးစည်။
- ခေဝ်, (Pali ခေဝ), *n.* a relic ; (Bur.) ခေတ်။
- ခေဝ်, *n.* a bundle of herbs, or anything else, used for
fomenting to relieve pain ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်။

ခုတ်, *n.* presents for the priests, arranged in the form of a cone or pyramid; (Bur.) တန့်တော့ဥဲ။

ခုတ်ပြကာ, *n.* the bulging part of a graduated steeple under the "umbrella" of Buddhist temples; (Bur.) ခုတ်ကာ။

ဒိုဇိ, *a.* stupid; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။

န

န, *n.* a basket, containing about one bushel; (Bur.) တောင်း။

နသွော, *n.* a measuring basket; (Bur.) ခြင်တောင်း။

န, *prep.* by means of, နကို။ နကိုတ်။ (Bur.) အားဖြင့်။

နက်, *v. t.* to sink into or through, as into mud; (Bur.) ကျံသည်။

နက်ဝတ်, *n.* a weapon; (Bur.) ထက်နက်။

နက်သတ်, *n.* a planet; (Bur.) ဂြိုဟ်။ See ဂြိုဟ်။

နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ယူလာသည်။

နင်ဒုဋ်, *v. t.* to accuse, to blame; (Bur.) အပြစ်တင်သည်။

နတ်, *n.* asparagus; (Bur.) ကညွတ်။

နန်, *n.* a palace; (Bur.) နန်း။

နရ, (Pali), *n.* a measure of time equal to 10 winks of the eye, or $\frac{5}{64}$ of a second; (Bur.) နရ။

နရက်, (Pali နိရိ), *n.* hell; (Bur.) ငရဲ။

နဝမ, (Pali) *o. a.* ninth; (Bur.) နဝမ။ ကိုးခုမြောက်သော။

နာ, *n.* a fabulous serpent, a dragon; (Bur.) နာဂိး။

နာင်, *n.* a shelf over a cooking-place for depositing cooking utensils; (Bur.) ကြပ်ခိုးစင်။

နာဋိ, *a.* Pwo, as ကရင်နာဋိ Pwo Karen; (Bur.) တလိုင်းကရင်။

နာဋိ, (Pali နာဂိ), *n.* in classic usage, a measure of time

naga

- equal to 4 *pats*, or 24 minutes; in modern usage, one hour; a watch or clock; (Bur.) နာရီ။
- နာရီ, *n.* the *padauk*, the gum-kino; (Bur.) ပိတောက်။
- နာရီ, *n.* parched rice mixed with sugar formed into balls or cakes; (Bur.) ထမင်းခြောက်ထွေကိုထောင်း၍ ရသော အမှုန့်ကို ထန်လျက် ဖြစ်စေ၊ သကြားဖြစ်စေ၊ ရော၍ လုပ်သော မုန့်မျိုးတမျိုး။
- နာမ, (Pali နာမ), *n.* a name, ယူ။ (Bur.) နာမည်။
- နာမ်, (Pali နာမ), *n.* a noun; (Bur.) နာမ်။
- နာမ်, (Pali နာမ), *n.* spirit, soul, ဝိညာန်။ (Bur.) နံ။ ဝိညာဉ်။
- နာမ်ထိုင်, *n.* a water-bucket; (Bur.) ရေပုံး။
- နာမ, *n.* a lord, a master, Mr.; (Bur.) သခင်။ ပိုင်သောသူ။ ဥစ္စာရှင်။
- နာမရှင်, *n.* a boat-owner; (Bur.) ငွေသူကြီး။
- နာမတံ, *n.* a helmsman; (Bur.) တက်မကိုင်း။
- နာမဒင်, *n.* a general; (Bur.) စစ်သူကြီး။
- နာမမြတ်, *n.* a lady, Mrs.; (Bur.) သခင်မ။
- နိစ္စ, (Pali), *a.* unchangeable, eternal; (Bur.) နိစ္စ။
- နိတိ, *n.* riches, wealth; (Bur.) များစွာသော ဥစ္စာ။
- နိတိဩ, *v. t.* to trust in, usually preceded by ဝ။ (Bur.) ခိုယုံသည်။
- နိဗ္ဗာန်, (Pali နိဗ္ဗာန်), *n.* annihilation; (Bur.) နိဗ္ဗာန်။
- နိမိတ်, (Pali နိမိတ္တံ), *n.* a sign, a prodigy; (Bur.) နိမိတ်။
- နိမိတ်လက်သန်, *n.* a miracle; (Bur.) နိမိတ်လက္ခဏာ။
- နိမိတ္တ, (Pali), *a.* created; (Bur.) နိမိတ္တ။
- နိမိတ္တသတ္တံ, *n.* a created being, a creature; (Bur.) နိမိတ္တသတ္တဝါ။
- နိလဟုတ်, *n. a.* ten millions; (Bur.) တကုဇေ။
- နိလဟုတ်တိုင်, *n. a.* one hundred millions; (Bur.) ဆယ်ကုဇေ။

နိလိယ, *n.* Nilīyā, the name of a hunter in Mon legendary lore ; (Bur.) နိလိယတည်းဟူသောရဆိုးတယောက်
၏အမည်။

နိဿရ, (Pali) *n.* a superior religious teacher ; (Bur.)
နိဿရည်း။

နိဂ္ဂိ, (Pali နိဂမ), *n.* a country, a kingdom ; (Bur.) နိုင်ငံ။

နိဒါနိ, *n.* an introduction ; (Bur.) နိဒါန်း။

နှုတ်, *v. t.* to take from, or out of ; to subtract ; (Bur.)
နှုတ်သည်။

နှုတ်ကူး, *v. t.* to redeem ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

နှုတ်ဂြိုဟ်, *v. t.* to take out of, as a person out of jail ;
(Bur.) နှုတ်ထုတ်သည်။

နှင်, *n.* a water-pot, a "chatty;" (Bur.) ရေအိုး။

နှင်္ဂ, *n.* any medicinal odoriferous powder or drug ; (Bur.)
နှာကောင်း။

နှို, *prep.* from, နှိုထို။ (Bur.) က။ ကတည်းက။ မှ။

နှိုဝယး, *n.* the morning ; (Bur.) နံနက်။

နှိုထို, *inter. pro.* whence ? ; (Bur.) ဘယ်က။ ဘယ်ဆီက။

နှိုအဝှဲ, *prep.* out of, from among, from within ; (Bur.)
အထဲက။ အတွင်းက။

နေင်က, *n.* a fin ; (Bur.) ငါးဆူး။

နေင်ခွေန်, *n.* the barb of a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှားထစ်။

နေင်, *n.* an eye-tooth ; *col.* ; (Bur.) အစွယ်။

နေရတိ, *n.* and *a.* south-west, ဧကရတိ။ (Bur.) အနောက်
တောင်။

နဲ, (Pali နယ), a precept ; (Bur.) နည်း။

နဲကဲ, *n.* a rule ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲပက္ကရ, *n.* a precept, doctrine ; (Bur.) နည်းနယ။

နဲဥပဒေသ, *n. pl.* doctrines, precepts ; (Bur.) နည်းဥပဒေသ။

နောတ်, *n.* a sickle for reaping ; (Bur.) တံစည်း။

- နွံ, *v. i.* to be, နွမ်။ (Bur.) ရှိသည်။
 နွံရိတ်, *v. i.* to become willing; (Bur.) ဝိတ်ပါသည်။
 နွံပိန်, *n.* the head priest of a monastery; (Bur.) ဘုန်းကြီး
 အကြီး။
 နွာ, *n.* a coarse mat, made of the inner part of the
 bamboo; (Bur.) နွီးသားဗျာ။
 နွာ, *v. t.* to stir backwards and forwards; (Bur.) ထွှင်
 သည်။
 နွာ, *n.* a royal dirk; (Bur.) ရာဇသန်ချက်။
 နွာင်, *n.* a scoop for catching fish; (Bur.) ယက်သွဲ။
 နွိုင်, *n.* rust; (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်သောအချေး။
 နွီ, *v. i.* to spill over; (Bur.) ဖိတ်သည်။
 နွေက်, *n.* cylindrical ear ornaments; (Bur.) နားတောင်း။
 နွေပ်, *n.* a hoof; (Bur.) ခွာ။
 နွေပ်, *n.* a rudder or helm, သွေပ်။ (Bur.) တက်မ။
 နွေက်, *v. i.* to itch; (Bur.) ယားသည်။
 နွေတ်, *v. t.* to foment; (Bur.) ကြပ်ထုပ်ထိုးသည်။
 နွေပ်, *n.* a bolt, or bar of a door or window; (Bur.)
 ကန့်ယန့်ကျင်။
 နွေပ်, *n.* a line, as the ruling on paper; (Bur.) အ
 ကြောင်း။
 နွှ, *v. i.* to mix; (Bur.) ရောနေသည်။
 နွှ, *v. t.* to mingle, to mix; (Bur.) ရောနှောသည်။
- ၀
- ဝ, *v. t.* to do, to make, to cause; (Bur.) ပြုသည်။ လုပ်
 သည်။
 ဝကတ်, *v. t.* to learn; (Bur.) သင်သည်။ သင်ကြားသည်။
 ဝကတ်ကျီ, *v. t.* to instruct, teach; (Bur.) သင်ချသည်။ သင်
 ပေးသည်။

ပကင်ရင်, *v. t.* to govern, to rule, as a city or country ;
(Bur.) အုပ်စိုးသည်။

ပကပ်, *v. t.* to break, applied only to stiff things, as
sticks ; (Bur.) ချိုးသည်။

ပကာဂစိုတ်, *v. i.* to die, ပကော့ကာဂစိုတ်။ spoken of royal
personages and sacred animals ; (Bur.) အနိစ္စရောက်
သည်။ မှားသည်။

ပကာဝါမင်္ဂီ, *n.* marriage ; (Bur.) လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်
ခြင်း။

ပကော်, *v. t.* to practise, ပကော်တဲ။ (Bur.) အကျင့်လုပ်
သည်။

ပကောံ, *v. t.* to bring together, ပကောမ်။ (Bur.) စုသည်။
စုဆင်းသည်။

ပကောံခရီ, *v. i.* to assemble, ပကောံခရီ။ ပကောံဒရီ။ (Bur.)
စည်းဝေးသည်။

ပဂဗုတ်, *v.* to engage in a law-suit ; (Bur.) အမှုလုပ်သည်။

ပဂုန်, *v.* to do a favor ; (Bur.) ကျေးဇူးပြုသည်။

ပဂေတ်, *v. t.* to turn, to cause to turn around, ဇွတ်။
(Bur.) ထွည့်စေသည်။

ပဂျုတ်, *v. t.* to arouse, to awaken, ပဂျုင်။ ပဂျိုင်။ (Bur.) နှိုး
သည်။

ပဂရိတ်, *v. i.* to boast ; (Bur.) တန်ချီသည်။

ပဂိုတ်, *v. i.* to be careful ; (Bur.) သတိပြုသည်။

ပဗ္ဗိ, *v. t.* to make level ; (Bur.) ညီညာစေသည်။

ပဗ္ဗိဗ္ဗင်, *v.* to consult with a view to union of sentiment ;
(Bur.) သဘောညီညွတ်စေရအောင်ပြုသည်။

ပဗ္ဗင်ထွေး, *v. t.* to point out, to show, ပဗ္ဗင်ထေး။ (Bur.) ညွှန်
၍ပြသည်။

ပဗျင်, *v. i.* to be salt ; (Bur.) ငန်သည်။

- ပခုန်, *v. t.* to cause to take fire, to light ; (Bur.) ညှိသည်။
ထွန်းသည်။
- ပွန်, *v. t.* to build. See ဩိုင် (Bur.) တည်သည်။
- ပတန်ရူတ်, *v.* to appraise, to fix a price ; (Bur.) အဘိုး
ပြတ်သည်။
- ပတံ, *v. i.* and *v. t.* to begin, ပွံ။ ပတမ် (Bur.) အစပြုသည်။
- ပတလဒယိုင်, *v. t.* to marry, ပတလဂယိုင်။ (Bur.) အိမ်
ထောင်ပြုသည်။
- ပွိတ်, *v. t.* to take out, to put out, to issue ; thus
ပွိတ်အသံ to issue an order ; (Bur.) ထုတ်သည်။
ထုတ်ပြန်သည်။
- ပွိတ်ထေဝံ, *v. t.* to pluck out and cast away, ပွိတ်ထေအိ။
(Bur.) ထုတ်ပြန်သည်။
- ပွိတ်ခြံဟတ်, *v.* to exert one's self, to put forth strength ;
(Bur.) အားထုတ်သည်။ အားစိုက်သည်။
- ပွိတ်သက်သေ, *v.* to give proof ; (Bur.) သက်သေထုတ်ပေး
သည်။
- ပွိ, *v. t.* to speak to, to address a superior ; to petition ;
(Bur.) ကြားပြောသည်။ ဈေးကပ်သည်။
- ပတုင်, *v. i.* to compare, ပွိင်။ ပွိင်စတ်။ (Bur.) နှိုင်းရှည်
သည်။
- ပွါ, *v. t.* to do, to finish, ပတဲ။ (Bur.) ပြီးစေသည်။
- ပွါ, *v. t.* to confuse, ပထဲ။ (Bur.) ရှုပ်ထွေးစေသည်။
- ပွါ, *v. t.* to let fall, to drop, ပွါပျေတ်။ See ပဒေါင်။
(Bur.) ချသည်။
- ပတောပွက်, *v. t.* to cause to increase ; (Bur.) တိုးတက်
စေသည်။
- ပွ, *v. t.* to set up as a post, ပတ။ (Bur.) ထောင်သည်။ ထု
သည်။

ပွဲထင်မာန, *v. i.* to become haughty, to be proud ; (Bur.)

မာနထောင်လွှားသည်။

ပထား, *v. t.* to cause to be level ; (Bur.) ညီစေသည်။

ထိန်း, *v. t.* to raise up, to lift, to put up higher, ပတိုင်း

(Bur.) တင်သည်။

ထိန်းခွဲ၊ *v. t.* to elevate to office, ပတိုင်းခွဲ။ (Bur.) ချီးမြှောက်

သည်။

ထိန်းလက်နှံ့ကွာထေ, *v. t.* to predestinate ; (Bur.) ရှေးမဆွက

ခွဲခန်းမှတ်ထားသည်။

ပန္န, *v. t.* to make, to cause, ဖွင့်။ (Bur.) ပြုလုပ်သည်။ ဖြစ်စေ

သည်။ to build, to found ; as ဖွင့်ချင် to found a

city ; (Bur.) တည်ထောင်သည်။

ပန္နိညိုညို, *v.* to assume the marriage relation, whether

husband or wife, သပ်။ (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပဒတ်, *v. i.* to dwell for a short period ; (Bur.) တည်းခို

သည်။

ပပတ္တကာ. *v.* to pray ; (Bur.) ပဋ္ဌနာပြုသည်။

ပပရေ, *v. t.* to put down, degrade, ပပရေဆီ။ (Bur.) ရှုတ်

ချသည်။

ပပြတိုက်, *v.* to partake of food ; (Bur.) အစာကိုသုံးဆောင်

သည်။ ဖုံးပေးသည်။

ပဗ္ဗဲ, *v. t.* to trust in ; (Bur.) အမှီပြုသည်။ ကိုးစားသည်။

ပဗဒိုပ်, *v. i.* to stay for a time ; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ပဗခါန်, *v.* to trust in the merits of another ; (Bur.)

ကိုးစားသည်။

ပပိုက်, *v.* to trade, to buy and sell ; (Bur.) ကုန်ကူးသည်။

ပမာနသက်ကရ, *v. t.* to regard, to respect ; (Bur.) ပမာဏ

ပြုသည်။ ထောက်သည်။ လေးမြတ်သည်။

ပထဝီထာန်, *v.* to swear, to take on oath ; (Bur.) မိဋ္ဌာန်

ပြုထားသည်။

- ပလိုက်ထောံ, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထောံအ်။
(Bur.) ဇောက်ပြစ်သည်။
- ပလို, *v. t.* to destroy ; (Bur.) ဖျက်ဆီးသည်။
- ပလိုပထာ်, *v. t.* to destroy, to spoil, to pervert ; (Bur.)
ဖျက်ဆီးသည်။
- ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole into or through; to perforate;
(Bur.) ဇောက်သည်။
- ပလ္လီရယျ, *v.* to be diligent, industrious ; (Bur.) ပိရိယပြု
သည်။
- ပလ္လေင့်, *v.* to pretend ; (Bur.) တန်ဆောင်သည်။
- ပဝတ်, *v.* to discharge duty, to worship ; (Bur.) ငတ်ပြု
သည်။
- ပသက်သီ, *v. t.* to call to witness ; (Bur.) သက်သေလုပ်
စေသည်။
- ပသတိ, *v.* to be cautious, careful; to take heed, ပသ္မိံ။
(Bur.) သတိပြုသည်။
- ပသမတ်သစ္စ, *v.* to make a solemn asseveration ; to
swear ; (Bur.) သစ္စာပြုသည်။
- ပသ္မိထာန်, *v.* to marry ; (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။
- ပသ္မ, *v.* to harbor a spirit of malice or enmity ; (Bur.)
ရန်ငြိုးထားသည်။
- ပဟဲ, *v. t.* to pacify, to appease ; (Bur.) ငြိမ်းစေသည်။
- ပအမိထာန်, (Pali အမိဋ္ဌါနံ), *v.* to make a vow ; (Bur.)
ပိဋ္ဌာန်ပြုသည်။
- ပအနိုင်အပိုင်, *v. t.* to compel ; (Bur.) အနိုင်အထက်ပြုသည်။
- ပစ္ဆာ်, *v. t.* to deliver up, to commit to, ပစ္ဆာ်ပြာ်။ (Bur.)
အပ်သည်။ အပ်နှံသည်။
- ပအရိ, (Pali အာရမ္မဏ), *v.* to dwell upon in mind, to
make an object of thought or desire ; (Bur.) အာ
ရုံပြုသည်။

ပအာဟာရ, (Pali အာဟာရ), *v.* to have food, to feed :

(Bur.) အာဟာရသုံးဆောင်သည်။

ပအံသပ်, *v. i.* to wonder, to be astonished ; (Bur.) အံ့

ကြောသည်။

ပ or လွ, *v. p. prohibitory*, not, လပ။ See Gram. § 17-1 ;

(Bur.) မ—နှင့်။

ပက္ခိတိ, (Pali ပကတိ), *n.* nature ; (Bur.) ပကတိ။ နဂိုရ်။

ပကဲ, *v. t.* to trap with a weapon, ပကဲသေ့နတ်။ (Bur.)

ကျမ်းကပ်သည်။

ပကောတ်, *n.* a leach ; (Bur.) ချေ့။

ပကောတ်တိ, *n.* the earth-worm ; (Bur.) တီကောင်။

ပွဲမောန်, *n.* a garland ; (Bur.) ပန်းကုံး။

ပကယ်, *n.* a carver in wood ; (Bur.) ပန်းပု။

ပကံက်, *n.* the hog-plum ; (Bur.) ဝှေးသီး။

ပဂပ်, *v. t.* to join, unite, connect ; (Bur.) စပ်သည်။

ပဝိန်, *v. t.* to offer respectfully (to a priest;) (Bur.) ကပ်

သည်။

ပဝ်, *v. t.* to bear up, as upon the hand ; (Bur.) ပင့်သည်။

ပဝ်ပွိုန်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။ မတင်သည်။

ပဝ်မိုင်, *v. t.* to listen to, ပဝ်မိုင်။ (Bur.) နာသည်။ တရားနာ

သည်။

ပပုတ်, *n.* a joint ; (Bur.) အဆစ်။

ပပု, *n.* the wild nutmeg ; (Bur.) ကျွဲသွေး။ တောင်ဝံကား။

ပပုန်, *n.* a certain preparation of rice ; (Bur.) မုန့်ဆန်း။

ပပုန်, *n.* a cup or earthen plate ; (Bur.) ပုကန်။

ပပုန်ခိုင်မိုင်, *n.* a glazed earthen bowl ; (Bur.) ဇယ့်ပုကန်။

ပပုန်ချပ်ထက်ဖက်, *n.* a tea-cup ; (Bur.) ထက်ဖက်ရည်ပု

ကန်။

ပပုန်ပုင်, *n.* a glazed earthen dish or bowl ; (Bur.)

ပုကန်။

ပရိုန်လး, *n.* a plate ; (Bur.) ဝုကန်ပြား။

ပရိုန်လး၊ ညှပ်လက်ဖက်, *n.* a saucer ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ဝုကန်ပြား။

ပရိုန်သွ, *n.* a cup ; (Bur.) ဝုကန်လုံးကထေး။

ပဋ္ဌောံ, *v. i.* to proceed directly, ပဋ္ဌေါဆိ။ ပဋ္ဌောံ။ (Bur.) တန်၍သွားသည်။

ပဋ္ဌေါဆိအာ, *v. i.* to strive to walk fast, to hurry; (Bur.) တန်း၍သွားသည်။

ပဝေဂဗုတ်, (Pali ပဝေဂဗုဒ္ဓိ), *n.* a semi-Boddh, one that is said to appear between two Boddhs ; (Bur.) ပဝေဂဗုဒ္ဓိ။

ပစ္စုပန်, (Pali ပစ္စုပ္ပန်), *n.* the present time ; *adv.* now ; (Bur.) ပစ္စုပ္ပန်။

ပညမ, (Pali), *o. a.* fifth ; (Bur.) ပညမ။ ငါးခုမြောက်။

ပညပ်, (Pali ပညတ္တိ), *n.* a command ; (Bur.) ပညတ်။

ပညပ်လပ်, *v.* to give commands ; (Bur.) ပညပ်ထားသည်။

ပညာ, (Pali), *n.* wisdom, knowledge ; (Bur.) ပညာ။

ပညောန်, *n.* the water-melon ; (Bur.) ဖရဲသီး။

ပထင်, *n.* the jack- fruit ; (Bur.) ပိန်းခဲး။

ပထောင်, *n.* a pasture ; (Bur.) စားကျက်။ ကျက်စားရာမြေကွက်။

ပထိက်, *n.* a fan ; (Bur.) ယပ်တောင်။

ပထုက်, *v. t.* to conceal ; (Bur.) ဖွက်သည်။

ပထေတ်, *n.* a scar, ဝှေတ်။ (Bur.) အနာရွတ်။ အမာရွတ်။

ပထောက်, *n.* an aperture, an opening, as of a door or window ; (Bur.) အပေါက်။

ပထောတ်, *n.* anger, ပနောတ်။ (Bur.) အမျက်။ ဒေါသ။

ပထး, *n.* one kind of jack-fruit with a rather smooth rind ; (Bur.) စွန်မတတ်။

ပထံမ, *v.* to transplant, ပထမ်မ။ (Bur.) ကောက်ပိုက်သည်။

ပတ်, *v. t.* to press with the hand, to squeeze; (Bur.)

နှိပ်သည်။ ညှစ်သည်။

ပတ်, *v. t.* to make a hole into, as by a chisel; (Bur.)

ထွင်းသည်။

ပတ်ချက်, *v.* to milk; (Bur.) နို့ညှစ်သည်။

ပတ်ဖြေ, *n.* urine; (Bur.) ကျင်ငယ်။ သေး။ ဆီး။ အပေါ့။

ပတ္တဏာ, (Pali ပဋ္ဌာနာ), *n.* prayer; (Bur.) ပဋ္ဌာနာ။

ပွင်, *a.* white, ဖြူဝင်း။ (Bur.) ဖြူသော။

ပတ်သန္ဓိ, (Pali ပဋိသန္ဓေ), *n.* pregnancy; (Bur.) ပဋိသန္ဓေ။

ပတ်သန္ဓိလို့, *v.* to miscarry; (Bur.) ကိုယ်ဝန်ပျက်သည်။

ပတ္တိမာရုပ်, *n.* an idol, an image; (Bur.) ရုပ်တု။ ဆင်းတု။

ပတုက်, *n.* the *Barringtonia racemosa*; (Bur.) ကျည်းပင်။

ပထောက်, *a.* fresh, not salt; (Bur.) ချိုသော။ မငန်သော။

ပွေင်, *n.* ashes; (Bur.) ပြာ။

ပွေတ်, *v. t.* to believe; (Bur.) ယုံကြည်သည်။

ပွိုင့်, *n.* purulent matter; (Bur.) ပြည်။

ပွိုင့်, *n.* a mushroom; (Bur.) မှို။

ပွိုင့်ချပ်, *n.* a sponge; (Bur.) ရေမှို။

ပွိုင့်ခုန်, *n.* the fungus that forms on decaying bamboo, used by the natives as a vermifuge; (Bur.) ဝါးမှို။

ပထမ, (Pali ပဋ္ဌမ), *o. a.* first; (Bur.) ပဋ္ဌမ။

ပထဝီ, (Pali), *n.* the earth; (Bur.) ပထဝီ။ မြေကြီး။

ပထောင်, *n.* a hole through anything; (Bur.) အပေါက်။

ပထောင်ထောင့်, *v. t.* to make a hole into or through, ပထောင်ထောင့်။ (Bur.) ဖောက်သည်။

ပထောင်ရင်, *n.* the nostril; (Bur.) နှာခေါင်းပေါက်။

ပွဲ, *v. t.* to lean against; (Bur.) မှီသည်။

ပန်, *n. a.* four; (Bur.) လေးချ။

ပန်စောင့်, *n. a.* forty; (Bur.) လေးဆယ်။

ပန်, *v. t.* to discharge a gun or cannon, to shoot; (Bur.)
ပြစ်သည်။

ပန်တောင်, *v. t.* to beat up cotton with a bow; (Bur.)
ဝါဖတ်လေးနှင့်ချသည်။

ပန္နာရသမ, (Pali), *o. a.* fifteenth; (Bur.) ပန္နာရသမ။ ဆယ်
ငါးချမြောက်။

ပပ်, *a.* dirty, filthy, ကိုပပ်။ *v. i.* to be dirty; (Bur.)
ညစ်သော။ ညစ်ပတ်သော။ ညစ်ပတ်သည်။

ပမန်, *n.* a charm, an article that has had incantations
repeated over it; (Bur.) လက်ဖွဲ့။ ခလဲ့လက်ဖွဲ့။

ပမင်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖရောတ်။ (Bur.) ရှုတ်
သည်။ ဖတ်ရှုတ်သည်။

ပယတ်ပယတ်, *adv.* frequently, repeatedly; (Bur.) မကြာ
မကြာ။

ပယာံ, *n.* time, ပယျာံ။ as ပယာံတွဲ *day-time*; ပယာံတွဲတွဲ
midday; ပယာံနူဝလး *morning time*; (Bur.) အချိန်။

ပယဲ, *v. t.* to persecute, ပယဲခရ။ (Bur.) ညည်းဆဲသည်။

ပယိုင်, *n.* a boundary; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။

ပယျင်, *n.* next to the lowest order of Buddhist priests;
(Bur.) ပညွင်း။

ပယျး, *n.* a bright shining light; (Bur.) လင်းစေခြင်း။

ပယျးဒိုင့်, *n.* a revelation; (Bur.) ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူချက်။

ပရဂဟိ, *v. t.* to threaten, ဝဟိ။ (Bur.) ကြိမ်းမောင်းသည်။

ပရင်, *n.* anything sent to another; (Bur.) ပေးလိုက်သော
အရာ။

ပရင်စီ, *n.* a river-bank; (Bur.) မြစ်ကမ်း။ ကမ်းပါး။

ပရန်, *n.* bait; (Bur.) ငါးမျှားစာ။

ပရင်ဖေတ်, *n.* a prophet; (Bur.) ပရောဖက်။

ပရင်, *adv.* quickly, ပြင်။ as ဗွဲပရတ် *very quickly*; (Bur.)
လျင်မြန်စွာ။

- ပရငို, *v. i.* to abound, have in abundance, ပရငိုတိုန်။
(Bur.) စည်ကားသည်။
- ပရခိ, *v. t.* to distribute, ပရံ။ ပရံဗွင်။ (Bur.) ဝေသည်။
ဝေငှသည်။
- ပရင်, *v. t.* to broil; (Bur.) ကင်သည်။
- ပရတ်, *v. i.* to splash, ပရတ်ဒး။ (Bur.) စည်သည်။ ဖိတ်
စည်သည်။
- ပရန်, *n.* heat, as ပရန်မတ်တြိ *sultriness*; *i. e.* heat reflect-
ed from the clouds; (Bur.) အပူ။ အိုက်ခြင်း။
- ပရန်ထိ, *a.* French; (Bur.) ဖြင်သစ်။ ဖြင်သစ်။
- ပရပ်ကာ, *v. t.* to conduct between two persons; (Bur.)
ညှပ်၍ယူသွားသည်။
- ပရိက္ခရာ, (Pali), *n.* articles belonging to a Buddhist
priest; (Bur.) ပရိက္ခရာ။ ပရိဘောဂ။ အသုံးအဆောင်။
- ပရိယာ, (Pali ပရိယာယော), *n.* deceit, guile; (Bur.) ပရိ
ယာယိ။
- ပရေက်, *a.* smart, very quick; *v. i.* to be smart; (Bur.)
ကျမ်းကျင်သော။ ကျင်သည်သည်။
- ပရေင်, *v. t.* to set in order, to prepare; (Bur.) စီစဉ်
သည်။
- ပရေင်ပိဝါတ, *v.* to have sexual intercourse; (Bur.) ခုံ
ဖက်ခြင်းပြုသည်။
- ပရေင်, *n.* an open kind of basket; (Bur.) စလယ်တောင်း။
- ပရေံ, *a.* ugly, mean, used with regard to looks and the
disposition, ပရေခိ။ (Bur.) အရုပ်ဆိုးသော။
- ပရေံ, *n.* profit, gain; (Bur.) အမြတ်။
- ပရေေပရာ, *n.* a consequence; (Bur.) အကြောင်းအရာ။
- ပရေံ, *v. i.* to be crackingly brittle, as a dried leaf,
ပရေေပ်။ (Bur.) ကြွပ်သည်။
- ပရေံ, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲခွာသည်။ ခွဲ၍ထားသည်။

- ပရးဗွဲ, *v. t.* to scatter; (Bur.) ဖြန့်ကြဲသည်။
 ပရိုက်, *n.* capacity, as of any box or basket; (Bur.)
 ဆုံခြင်း။
 ပရိုက်, *n.* the citron fruit; (Bur.) ရှောက်သီး။
 ပရိုက်ခတာတ်, *n.* the sweet citron; (Bur.) ရှောက်ချိုသီး။
 ပရိုင်, *n.* tidings, news; (Bur.) သိတင်း။
 ပထက်, *n.* perspiration, sweat; (Bur.) မြွေး။
 ပထင်, *n.* a bottle; (Bur.) ပလင်း။
 ပထတ်, *n.* a thief, ကမုတ်။ (Bur.) သူခိုး။
 ပထန်, *v. t.* to take revenge upon; (Bur.) လက်စားကျေ
 အောင်ရန်လုံဖြန်၍ပြုသည်။
 ပထဂ်, *v. t.* to cut up, as the flesh of animals; to shell
 as beans; (Bur.) လှီးထုတ်သည်။ မြွေယူသည်။
 ပလုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညှောက်။
 ပလေပလံင်, *v. i.* to make a noise; (Bur.) ညံ့သည်။
 ပလေပ်, *v. t.* to mend, to repair, ပလေပ်ပလေတ်။ (Bur.)
 ပျင်သည်။ ပြုပျင်သည်။
 ပလော, *n.* the act of rolling; (Bur.) လိမ့်ခြင်း။
 ပလောန်, *n.* the olive; (Bur.) သံလွင်။
 ပလောံ, *n.* a coat, a shirt or jacket of any kind, ပလောအ်။
 အင်္ကျီ။
 ပလံင်တာ, *v. t.* to lead or carry away; to conduct; (Bur.)
 ပို့လိုက်သည်။
 ပလံင်နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ပို့လာသည်။
 ပလိုက်, *n.* dust; (Bur.) ဗုတ်။ ဖုံ။
 ပလိုက်ထောံ, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထောအ်။
 (Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။
 ပလိုင်, *n.* a well, ကမ္ဘိုင်။ (Bur.) ရေတွင်း။
 ပလိုတ်, *n.* the west, ပွဲတ်။ (Bur.) အနောက်။

ပလိုတ်, *v. t.* to put out, to extinguish; thus ပလိုတ်ပွတ်
to put out a light; (Bur.) ငြိမ်းသည်။ မီးငြိမ်းသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole in or through, to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလွဲ, *v. i.* to glitter, to sparkle; (Bur.) အရောင်ထောက်
သည်။

ပဝ်, *v. i.* to fly. When a priest dies, they say လကျာ်
ပဝ်အာ *the priest has flown*; (Bur.) ပျံသည်။ ပြန်တော်
မူသည်။

ပဝ်တူဂါ, *a.* Portuguese; (Bur.) ပေါတူဂါ။

ပဝါ, *n.* a towel or handkerchief; (Bur.) ပဝါ။

ပဝါ, *n.* a herd; (Bur.) အစုအအုပ်။

ပဝါ, *v. i.* to go for a walk with children; (Bur.) လမ်း
ရှောက်လည်သည်။

ပဝေလီ, *n.* a custom; (Bur.) ထုံးစံ။ ဓလေ့။

ပဝ, *n.* a stench, မဝ။ ပဝပသောန်။ (Bur.) အနံ့အစေ့။

ပဝ, *v. i.* to stink; (Bur.) နံသည်။ နံစော်သည်။

ပဝလဲ, *v. t.* to trust, to have confidence in, ပဗ္ဗဲ။ (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပဝလဲလွှော်, *v. t.* to place reliance upon; (Bur.) မှီခိုသည်။

ပဝာ, *n.* a weight equal to $3\frac{65}{100}$ pounds, a viss; (Bur.)
ဝိသာ။

ပဝာ, *n.* the lunar month nearly corresponding to May;
(Bur.) ကဆုန်လ။

ပဝာ, *adv.* how; as ပဝာအဲအာမာန်ရော *how can I go?*
(Bur.) အဘယ်ကဲ့သို့။

ပဝာန်, *n.* heat; as ပဝာန်တွဲ *the heat of the sun*; (Bur.)
ပူခြင်း။

ပဝုန်, *n. a.* five; *col.* မဝုန်။ (Bur.) ငါးခု။

ပဝုန်စေတ်, *n. a.* fifty; *col.* မဝုန်စေတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။

- ပထေက်ပသပ်, *n.* blessedness ; (Bur.) ချမ်းသာ။
- ပထဲ, *n.* iron ; (Bur.) သံ။
- ပထဲခုတ်, *n.* tin, *i. e.* sheet iron covered with tin ; (Bur.)
သံဖြူ။
- ပဟ်, *n.* the barking deer ; (Bur.) ဂျီ။
- ပွဲင်လတ်, *v. t.* to make up into a heap ; (Bur.) ခုပုံထား
သည်။
- ပွဲင်, *v. t.* to persuade ; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။
- ပွဲင်ကာ, *v. t.* to draw away, to entice, ပွဲင်လတ်။ (Bur.)
ဖြားယောင်းသည်။
- ပအိုဟ်, *a.* decayed ; in a good sense, ancient ; (Bur.)
ဆွေးမြေ့သော။ ဂှေးကာလနှင့်ဆိုင်သော။
- ပါ, *v. i.* to be in company with others, to be in one's
company ; (Bur.) ပါသည်။
- ပါက္က, *n.* a hinge ; (Bur.) ပက္က။
- ပါ, *v. t.* to halve ; (Bur.) ထက်ဝက်ခွဲသည်။
- ပါ, *v. t.* to cut with an axe or cleaver ; to split, ပါထကး။
(Bur.) ထက်ခြမ်းခွဲသည်။
- ပါဂဝဲ, *v. t.* to sever ; to place apart ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။
- ပါင်, *n.* the mouth ; (Bur.) ပဝင်။ ခံတွင်း။
- ပါင်ကွက်, *n.* the armpit ; (Bur.) ဆက်ကလိ။
- ပါင်ကွ, *n.* a vise ; (Bur.) ပြုတ္တု။
- ပါင်ဗတ်ထွတ်စက်, *n. pl.* principalities and powers ; (Bur.)
အာဏာစက်တို့။
- ပါတ်, (Pali ပါဒ), *n.* a *pat*, a measure of time equal to
16 *bijanas*, or 6 minutes ; (Bur.) ပါဒ်။
- ပါနီခီ, *n.* a painter of pictures ; (Bur.) ပန်းချီ။
- ပါနီမက်, *n.* a sculptor, an engraver ; (Bur.) ပန်းပုသမား။
- ပါပ်, *v. t.* to to set a trap for ; thus ပါပ်က *to set a*
fish-trap ; (Bur.) ထောင်သည်။

ပါရမီ, (Pali), *n.* virtue, an accomplishment; (Bur.) ပါရမီ။

ပါရသိ, *a.* Persian; (Bur.) ပေရသိ။

ပါ, *v. t.* to reject, ပါထေဝံ။ ပါထေအိ။ (Bur.) ပယ်သည်။
ပယ်ပြစ်သည်။

ပါကွံ, *v. t.* to reject, to refrain form, ပါဝေင်။ (Bur.)
ပယ်ရှားသည်။

ပိ, *n. a.* three; (Bur.) သုံးချ။

ပိစောင့်, *n. a.* thirty; (Bur.) သုံးဆယ်။

ပိဝါ, *adv.* thrice, ပိဝထန်။ (Bur.) သုံးကြိမ်။ သုံးခါ။

ပိက်, *n.* fine, nice, ခမိင့်။ *v. i.* to be fine; (Bur.) ကောင်း
သော။ ချောသော။ ကောင်းသည်။ ချောသည်။

ပိက်, *n.* cotton cloth; (Bur.) ပိတ်။

ပိင်မှင်, *n.* a drum; (Bur.) တုံ။ ပတ်တုံ။

ပိဏ္ဍပါတ်, *n.* cooked rice given to the Buddhist priests;
(Bur.) ဆွမ်း။

ပိန်, *v. t.* to thresh with a stick or with the feet; (Bur.)
စပါးကိုပုတ်သည်။ စပါးနယ်သည်။

ပူ, *v. i.* to swell, as rice in cooking; to swell being in-
flated, to bloat, to puff up; (Bur.) ရောင်သည်။ ဝ
သည်။

ပုတ္တာ, *n.* a telescope satchel; (Bur.) ဖါ။

ပုင်, *n.* cooked rice, ပုင်ဂရဲ။ (Bur.) ထမင်း။

ပုင်ကရင့်, *n.* cold cooked rice; (Bur.) ထမင်းကျန်။ ထမင်း
အေး။

ပုင်ခါင်ဒံ, *n.* rice boiled soft, ပုင်ခါင်ဒမ်။ ပုင်ဓိုင့်။ (Bur.)
ထမင်းပြုတ်။

ပုင်တူ, *n.* rice slightly burnt and adhering to the bot-
tom of the pot; (Bur.) ထမင်းမြို့။

ပုင်မောင်, *n.* boiled rice dried; (Bur.) ထမင်းခြောက်။

- ပုတ်, *v. t.* to mortise, to drill, to excavate, ပုတ်ထပ်။
 (Bur.) ထွင်းသည်။ စရွေးဖောက်ထွင်းသည်။
- ပုတ်ဂုတ်, *v. t.* to grave, to chisel; (Bur.) ထုသည်။ ထွင်းသည်။
- ပုထုဇန်, (Pali ပုထုဇနော), *n.* one who has not attained to the state of an *ariya*; (Bur.) ပုထုဇဏ်။
- ပုန်, *v. i.* to rebel, ပသပုန်။ (Bur.) ပုန်ကန်သည်။
- ပုံ, *n.* a story, a narrative of past events; (Bur.) ပုံ။
- ပုံသက်သီ, *n.* an example; (Bur.) ပုံသက်သေ။
- ပုတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to January; (Bur.) ပြာသိုသ။
- ပူ, *n.* a dove; (Bur.) ပြူး။
- ပူတိ, *n.* the ground-pigeon; (Bur.) ပြူးငြို။
- ပူဝါ, *n.* the ring dove; (Bur.) ပြူးလင်းပြာ။
- ပူ, *v. t.* to wind around with cord or cloth; (Bur.) ပတ်စည်းသည်။
- ပူဒက်, *v. t.* to wind around and tie; (Bur.) ပတ်စည်းသည်။
- ပူခိုင်, *v. t.* to put around; (Bur.) ပိုင်းထားသည်။
- ပူရေတ်, *v. t.* to put around, to bind about; (Bur.) ပတ်ရစ်သည်။
- ပူဂို, (Pali ပုဂ္ဂလ), *n.* a rational being; (Bur.) ပုဂ္ဂိုလ်။
- ပူဇ, (Pali ပုဇ္ဇော), *v. t.* to make an offering or sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သည်။
- ပူဇသကာ, *n.* an offering, a sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သကာ။
- ပူမင်္ဂ, *a.* happy; *v. i.* to be happy; (Bur.) မွေ့ချော်သော။ မွေ့ချော်သည်။
- ပူရိသာတ်, (Pali ပရိသာ), *n.* an assembly, a congregation; (Bur.) ပရိသာတ်။
- ပေ, *n.* a foot, a measure; (Bur.) ပေ။

- ပေင်, *a.* full; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သော။ ပြည့်
သည်။
- ပေင်ကုတ်, *a.* brimful; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်လျှမ်း
သော။ ပြည့်လျှမ်းသည်။
- ပေင်တ်, *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သည်။
- ပေင်အာ, *v. i.* to be completed; (Bur.) ပြည့်စုံသည်။ ပြည့်
သွားသည်။
- ပေတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။
- ပေန်သေနိ, *n.* (Eng.) a pension; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်းမှ
လွတ်၍ခံရသောအငြိမ်းစားစရိတ်။
- ပေပ်, *n.* the mouth-piece of a clarionet; (Bur.) အခင်။
နံခင်။
- ပေတ်, *v.* to kick, used only with reference to horses;
(Bur.) ကန်သည်။
- ပေတ်, *n.* the chevrotain, a very small species of deer;
(Bur.) ဂုဏ္ဍောပိန်ယုန်။
- ပေါင်, *v. i.* to be raised; (Bur.) ဖောင်းသည်။
- ပေါင်မဇွေင်, *n.* the *adenathera pavonina*; (Bur.) ရွှေကြိုး။
- ပေါင်မဇွေတ်, *n.* the *abrus precatorius*; (Bur.) ချင်ရွှေ။
- ပေါင်လိုတ်, *n.* the navel; (Bur.) ချက်။ ချက်မ။
- ပေါန်, *v. i.* to be worn away by friction; (Bur.) ဝွန်း
သည်။
- ပေါတ်ပွေတ်, *v. t.* to throw stones with a two stringed
bow; (Bur.) ထောက်လေးနှင့်ပြစ်သည်။
- ပေါ, *n.* a feast; a festival, public entertainment; (Bur.)
ပွဲ။
- ပေါချေင်, *n.* a horse-race; (Bur.) မြင်းပြိုင်ပွဲ။
- ပေါပျင်, *n.* a boat-race; (Bur.) ငွေပြိုင်ပွဲ။
- ပေါင်, *n.* a bull-fight; (Bur.) ခွားတိုက်ပွဲ။
- ပေါင်ပြင်, *n.* a foot-race; (Bur.) ပြေးပြိုင်ပွဲ။

- ပေါစာင်, *n.* a cock-fight ; (Bur.) ကြက်တိုက်ပွဲ။
- ပေါဇာ, *n.* an exchanger, a broker ; (Bur.) ပွဲစား။
- ပေါပသခါ, *n.* the feast of the Passover ; (Bur.) ပသခါပွဲ။
- ပေါပေနီတေကုတ္တေ, *n.* the feast of Pentecost ; (Bur.)
ပင်တေကုတ္တေပွဲ။
- ပေါမင်္ဂီထ, *n.* the Lord's Supper, the communion ; (Bur.)
ပွဲတော်။ မင်္ဂီသာပွဲတော်။
- ပေါမသုင်စ, *n.* an entertainment, wherein is eating and
drinking ; (Bur.) စားသောက်ခြင်းပွဲ။
- ပေါထက်ပွဲ, *n.* a boxing match ; (Bur.) ထက်ပွဲပွဲ။
- ပေါသကေဏေ, *n.* the feast of Tabernacles ; (Bur.) သ
ကေနေပွဲ။
- ပေါအာန်ထိက်, *n.* an examination ; (Bur.) စာမေးပွဲ။
- ပေါအဇမ, *n.* the feast of unleavened bread ; (Bur.) အဇ
မပွဲ။
- ပေါအင်ကဲနီ, *n.* the feast of the Dedication ; (Bur.)
အင်ကဲနီပွဲ။
- ပံက်, *v. t.* to open, လပံက်။ thus ပံက်တရင် *to open the
door* ; ပံက်အဓိပါ, *to open the meaning, to explain* ;
(Bur.) ဖွင့်သည်။
- ပံင်, *v. t.* to pawn ; (Bur.) ပေါင်သည်။
- ပံင်, *v. t.* to unite, to add ; (Bur.) ပေါင်းသည်။
- ပံင်, *n.* an arch ; (Bur.) ပေါင်း။
- ပံင်ဂျင်, *n.* the arched roof of a boat ; (Bur.) ငှေပေါင်း။
- ပံင်ဖက်, *v. i.* to associate, to form a company ; (Bur.)
ပေါင်းဖက်သည်။
- ပံင်မီ, *n.* pantaloons, trowsers ; (Bur.) ပေါင်းဘီ။
- ပံင်မေတ်, *n.* the thorn-apple, stramony ; (Bur.) ပခိုင်းနီ။
- ပး, *n.* a snare, ပးဒနက်။ (Bur.) ကျော့ကွင်း။
- ပးခမာတ်, *n.* an anvil ; (Bur.) ပေ။

ဝးဆု, *n.* the eye of a log ; (Bur.) သစ်နုဖား။

ဝးတင်, *n.* the eye of a needle, ဝးတင် (Bur.) အပ်နုဖား။

ပိုက်, *v. t.* to pull up by the roots, as grass ; to heave up ; thus ပိုက်တွံ *to heave up an anchor* ; (Bur.) ဆွဲတင်သည်။ ဆွဲတင်သည်။

ပိုက်, *v. i.* to blow, as the wind ; (Bur.) လေတိုက်သည်။

ပိုက်ပိုက်, *v. t.* to fan ; (Bur.) ယပ်ခတ်သည်။

ပိုင်, *v. t.* to own ; (Bur.) ပိုင်သည်။

ပိုင်ခြာ, *v. t.* to distinguish ; (Bur.) ပိုင်းခြားသည်။

ပိုင်အပိုင်, *v. t.* to have authority over ; (Bur.) အစိုးပိုင်သည်။

ပိုတ်, *v. i.* to break, as a cord or rope ; (Bur.) ဖြတ်သည်။

ပိုတ်ဒုက္ခတ်, *v. i.* to tear in pieces ; (Bur.) အပိုင်းပိုင်းဖြတ်သည်။

ပိုတ်သူတ်, *v. i.* to cease ; (Bur.) ဖြတ်လပ်သည်။

ပိုတ်, *n.* a mark of punctuation ; (Bur.) အပိုက်။

ပိုတ်ဆိုက်, *n.* a paragraph ; (Bur.) ဝုဒ်မ။

ပိုတ်ဇော်, *n.* a period, full stop ; (Bur.) ပိုက်ကြီး။

ပိုတ်ဇောတ်, *n.* a comma ; (Bur.) ပိုက်ကလေး။

ပိုန်, *n.* property, wealth, possessions, ပိုန်ခြံ။ ပိုန်ဟာန်။ (Bur.) ဥစ္စာဝစ္စည်း။

ပိုန်ဒိုင်, *n.* superior happiness, supposed by Buddhists to be enjoyed in the Nat countries ; (Bur.) ချမ်းသာ။ သုခ။

ပိုန်ဟာန်, *n.* property, possessions ; (Bur.) ဥစ္စာဝစ္စည်းပိုင်။

ပိုတ်, *v. t.* to pulverize by *rubbing* between two stones, or by rubbing with a pestle in a mortar ; (Bur.) ဝွတ်ကြိတ်သည်။

ပိုတ်တောင်, *v. to take the seeds from cotton*; (Bur.)
ဝါစေ့ကိုထုတ်သည်။

ပို, *pers. pro. we*, ပိုညးတံ။ ဆဲညးတံ။ See Gram. § 15;
(Bur.) ငါတို့။ ကျွန်ုပ်တို့။

ပျိုင့်, *v. t. to arouse, to awaken*, ပရူတ်။ မွှေငို။ (Bur.)
နှိုးသည်။

ပျင်, *a. salt*; *v. i. to be salt*; (Bur.) ငန်သော။ ငန်သည်။

ပေ့န့်, *v. t. to kindle a fire, to set fire to, to light as a
lamp or cigar*, ပေ့န့်။ (Bur.) ညှိသည်။

ပဲ, *prep. in, at, into, unto*; (Bur.) အထဲ။ အထဲတွင်။ အ
တွင်းတွင်။ သို့။

ပဲကာထွ်, *adv. then*; (Bur.) ထိုကာလ၌။ ထိုအခါ၌။

ပဲကို, *prep. unto, against, at, among*; (Bur.) အထဲတွင်။

ပဲကိုကာ, *adv. first*; (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။

ပဲဝတ, *prep. before*; (Bur.) ရှေ့တွင်။

ပဲဖရေင်, *prep. among*; as ပဲဖရေင်ပိုတ်ဂမိုင် *among the
people*; near; as ပဲဖရေင်တရင်ချင် *near the gate of
the city*; (Bur.) တွင်။

ပဲမသဂ္ဂတတ်လဆိ, *adv. before long, soon*; (Bur.) မကြာခင်။

ပဲမွဲ, *prep. before*; as ပဲမွဲချင် *before the city*; (Bur.) အ
ပြင်၌။

ပဲလတူ, *prep. upon*; as ပဲလတူညးမပိင်အိုတ်သိုတ် *upon all
the hearers*; (Bur.) အပေါ်တွင်။

ပူး, *v. t. to pervade, as the perfume of flowers*; (Bur.)
နှံ့ပြားသည်။

ပွိုက်, *v. t. to load, as a ship or cart*; (Bur.) တင်သည်။

ပွိုက်ပုန်, *v. t. to oppress*; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပွိုင်, *a. pale red*; (Bur.) နီကျင်ကျင်။

ပွိုင်, *v. t. to press down*; (Bur.) နှိပ်သည်။ ပိစီးသည်။

ပွိုင်ပွိုက် *v. t. to crush, to oppress*; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပု, *n.* personification; as ပု to *personify*; (Bur.) တန်ဆောင်ခြင်း။

ပွင်, *n.* a throne; (Bur.) ရာဇပထဝီ။

ပွင်ဝေ, *n.* a judgment-seat; a pulpit; (Bur.) တရားပထဝီ။

ပွင်ယတ်, *n.* an altar for sacrifices; (Bur.) ယဇ်ပထဝီ။

ပွင်, *n.* a candle; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်။

ပွင်ဇွဲ, *n.* candle-wax; (Bur.) ဖယောင်း။

ပွန်, *n.* an army; (Bur.) ချောက်ဗိုလ်ခြေ။ အလုံးအရင်း။

ပွဲ, *n.* a place for making salt; (Bur.) ဆားလုပ်အုံရန်နေရာ။

ပွက်, *n.* a fan; (Bur.) ယပ်တောင်။

ပျက်, *v. t.* to conceal, to hide, ပျက်ဗွန်။ (Bur.) ဗွက်ထားသည်။

ပျတ်, *n.* a chisel; (Bur.) ဆောက်။

ပျတ်ခဝင်, *n.* a circular edged chisel; (Bur.) ဆောက်ဝိုင်း။

ပျတ်ဂဒုဆီ, *n.* a gouge; (Bur.) ဆောက်ချုံး။

ပျတ်ဂပေငံ, *n.* a flat chisel; (Bur.) ဆောက်ပြား။

ပျတ်, *n.* a scar, ပထေတ်။ (Bur.) အနာရှုတ်။

ပျက်, *n.* a hole in a wall; (Bur.) အပေါက်။

ပျက်ကြွင်း, *n.* a window; (Bur.) ပြောင်းပေါက်။

ပျတ်, *n.* anger, wrath, ဒေါသ။ (Bur.) အမျက်ဒေါသ။

ပျတ်, *n.* a ruler for ruling paper; (Bur.) မျည်းတံ။

ပျတ်ပလော, *n.* a round ruler; (Bur.) မျည်းလုံး။

ပျတ်, *n.* a bow for throwing stones or clay balls; (Bur.) ထောက်လေး။

ပျ, *n.* the lime fruit; (Bur.) သံပုရာသီး။

ပျ, *n.* the shoulder; (Bur.) ပချုံး။

ပွင်, *n.* a keeper, a guard; (Bur.) ထိန်းသောသူ။ အထိန်း။

ပွင်ကိုက်, *n.* a swineherd; (Bur.) ဝက်ထိန်း။

ပွင်ဌ, *n.* a cowherd; (Bur.) နွားထိန်း။

ပွင်မိင်, *n.* an elephant-keeper, a *mahout*, ဝမာမိင်။ (Bur.)
ဆင်ထိန်း။

ပွင်ဗဇေဏ်, *n.* a goat-herd ; (Bur.) ဆိတ်ထိန်း။

ပွင်သိုဝ်, *n.* a shepherd ; (Bur.) သိုးထိန်း။

ပွတ်, *n.* fire, ကွတ်။ ကွောက်။ (Bur.) မီး။

ပွတ်သုံ, *n.* a lamp, မြိုက်။ ပွတ်ဂဇောက်။ ; (Bur.) မီးခွက်။

ပွတ်, *v. t.* to repeat, ပမဝ်။ as ပွတ်ထဝဏာ to repeat short
religious sentences ; (Bur.) ရွတ်သည်။ စီးဖြန်းသည်။

ပွာ, (Pali ဥပမာ), *n.* a comparison ; (Bur.) ဥပမာ။ ပမာ။

ပွိုက်, *n.* a desire or wish ; (Bur.) အလို။ အလိုဆန္ဒ။

ပွိုင်, *v. t.* to speak with authority, or send word, ပွိုင်ဏာ။
(Bur.) မိန့်တော်မူသည်။ ကြားပြောသည်။

ပျုတ်ဗွေက်, *v. t.* to slander, (Bur.) ရှုတ်ချသည်။

ပျး, *v. t.* to show, to point out ; (Bur.) ပြသည်။

ပျးကိုဝ်, *v. t.* to explain ; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

ပြ, *n.* a tower ; (Bur.) ပြအိုး။

ပြကာ, *n.* a precious thing, a jewel ; as ရတ် ၉ ပြကာ the
nine kinds of precious stones ; (Bur.) အဘိုးထိုက်
သောရတနာ။

ပြကောတိကိုတ်, *n. a.* one million ; (Bur.) တသန်း။
၁၀၀၀၀၀၀။

ပြကိုင့်, *n.* a sacred book ; (Bur.) ဘုရားတရားနှင့်ဆိုင်သော
စာအုပ်။

ပြက်ခ, *n.* the *acacia concinna* ; (Bur.) ဆူးဖုတ်။

ပြင်, *adv.* more than ; as ကံ့ပြင် more than a hundred ;
(Bur.) သာ၍။ သာသည်နှင့်။ ကျော်သည်နှင့်။

ပြင်, *v. t.* to send a message, to send anything ; (Bur.)
ပို့လိုက်သည်။

ပြင်ဏာ, *v. t.* to send from ; (Bur.) ပေးပို့လိုက်သည်။

ပြင်နှင်, *v. t.* to send to ; (Bur.) ပေးခဲ့သည်။

- ပြင်, *n.* a bank, ပရင်။ (Bur.) ကင်း။ ကင်းပါး။
- ပြင်ဖတီ, *n.* a beach; (Bur.) ကင်းခြေသောင်ပြင်။
- ပြင်စီ, *n.* a shore; (Bur.) မြစ်ကင်း။
- ပြထိုက်, (Pali ဘတ္တံ rice), *n.* cooked rice (used only of persons of note or of priests); (Bur.) ထမင်း၊ ဆွမ်း။
- ပြဝါ, *n.* a companion; (Bur.) အရ။ အအုပ်။
- ပြတ်, *adv.* quickly, fast, rapidly, ပရတ်။ (Bur.) လျင်မြန်စွာ။
- ပြတ်, *v. i.* to fall off, as fruit from a tree, or hair from the head, ပြင်။ (Bur.) ကြွေသည်။ ကျွတ်သည်။
- ပြင်, *v. i.* to be early; (Bur.) စောသည်။
- ပြာကတ်, *v. i.* to appear; (Bur.) ထင်ရှားသည်။
- ပြင်, *n.* a kind of cotton tree; (Bur.) တီးထုတ်ပင်။
- ပြင်ဗလး, *v. t.* to save, to deliver; (Bur.) ကယ်ထွတ်သည်။
- ပြာနံ, *n.* an ancient measure of time equal to 10 kharas, or $\frac{1}{10}$ of a minute; (Bur.) ပြန်။
- ပြောင်ကျင်, *v. i.* to come, to draw near to; (Bur.) ချဉ်းကပ်လာသည်။
- ပြောင်ဗဒါ, *a.* unlucky; as တွဲပြောင်ဗဒါ, *an unlucky day*; (Bur.) ကံမကောင်းသော။
- ပြောင်အာ, *v. i.* to go, to depart; (Bur.) ပြန်သွားသည်။
- ပြိုင်, *n.* a squirrel; (Bur.) ရှဉ့်။
- ပြိုင်သောင်, *n.* the flying-squirrel; (Bur.) ရှဉ့်ပျံ။
- ပြုပြင်, *v. t.* to prepare, to make ready; (Bur.) ပြုပြင်သည်။
- ပြုသွာ, *a.* Prussian; (Bur.) ပြုရှ။
- ပြေ, *a.* appeased, pacified, ပရေ။ ဟဲ။ (Bur.) ပြေသော။
- ပြေစိတ်, *pron.* ပရေစိတ်, *v. t.* to comfort; (Bur.) နှစ်ထိခံစေသည်။
- ပြောင်, *n.* buffalo; (Bur.) ကွဲ။

- ပြောင်ပိတ်၊ *v. t.* to give in marriage ; (Bur.) ဆောင်နှင်း
 သည်။ ထိမ်းမြားပေးစားသည်။
 ပြု၊ *v. t.* to gain ; (Bur.) မြတ်သည်။
 ပြု၊ *a.* excellent, noble, precious ; *v. i.* to be excellent ;
 (Bur.) ကောင်းမြတ်သော။ ကောင်းမြတ်သည်။
 ပြုစွာ၊ *n.* a companion, a playmate ; (Bur.) အပေါင်းအဖော်။
 သူငယ်ချင်း။
 ပြောင်၊ *v. i.* to be splintered ; (Bur.) အလျားထိုက်ကွဲစိတ်
 သည်။
 ပြောင်ဒကား၊ *v. i.* to divide, to be divided, to be cleft
 asunder, ပြောင်ဒကားအာ။ (Bur.) ကြေကွဲသည်။
 ပြောင်၊ *a.* bruised, crushed, as a reed ; *v. i.* to be crush-
 ed ; (Bur.) ကြေမွသော။ ကြေမွသည်။
 ပြိုင်၊ *v. i.* to remove, to change one's place of abode ;
 (Bur.) ပြောင်းသည်။
 ပြိုင်ထွဲ၊ *v. i.* to change ; (Bur.) ပြောင်းလဲသည်။
 ပြီးချဲ၊ *a.* scattered, dispersed, ပြီးဇး။ *v. i.* to be scattered ;
 (Bur.) ဖျံလွင့်သော။ ဖျံလွင့်သည်။
 ပြိုက်၊ *v. t.* to put into, ပြိုက်စုတ်။ (Bur.) ဆိပ်သည်။ ဆိပ်
 ထည့်သည်။
 ပြိုင်၊ *v. i.* to contend, as in a race ; (Bur.) ပြိုင်သည်။
 ပြိုင်ပကာန်၊ *v. i.* to contend in battle, ပြိုင်ပွဲ။ (Bur.) စစ်
 ပြိုင်သည်။
 ပြု၊ *v. t.* to help, assist ; (Bur.) ကူညီသည်။
 ပြိုင့်၊ *v. i.* to leak ; (Bur.) ယိုသည်။
 ပွဲ၊ *v. t.* to show, as မိင်ပူဇာကုရ *the elephant showed him-
 self* ; (Bur.) ပြသည်။
 ပွဲဒင်၊ *v.* to practise on parade ; (Bur.) စစ်ရေးပြသည်။
 ပွဲကိတ်၊ *n.* the part before and above the ear, the tem-
 ple ; (Bur.) နားထင်။

- ပွင်, *v. t.* to melt; (Bur.) အရည်ကြိုသည်။
 ပွန်, *adv.* again; (Bur.) ပြန်။ တဖန်။
 ပွန်ဝတံ, *v. i.* to turn around; (Bur.) ဖောက်ပြန်သည်။
 ပွဆီ, *v. t.* to loosen, to slacken as a rope, ပွ့။ (Bur.)
 ဝေ့သွသည်။
 ပွာ, *n.* a large species of horse-fly; (Bur.) မှက်။
 ပွါ, *v. t.* to break down; to dig down as a bank, ပွါ
 ဝျေ့ (Bur.) မြိုသည်။ မြိုချသည်။
 ပွံအာ, *v. i.* to creep in the manner of the measuring
 worm; (Bur.) လိပ်လွန်၍သွားသည်။
 ပွဲ, *v. t.* to mix, as medicine with fluid; (Bur.) ပျော်
 သည်။
 ပွဲဇုက်, *n.* the strands of a rope; (Bur.) ကြိုးလွန်း။
 ပွဲ, *n.* hail; (Bur.) မိုဗ်းထီး။
 ပွတ်, *v. t.* to traduce; (Bur.) မဟုတ်မမှန်အပြစ်တင်သည်။
 ပွဲင်, *v. t.* to put into, to thrust; (Bur.) သွင်းသည်။
 ပွဲ, *n.* wax; (Bur.) ဝယောင်း။
 ပွေင်, *v. t.* to blot out, ပွေင်ကွဲ။ (Bur.) ဖျက်သည်။ ဝ
 ပျောက်စေသည်။
 ပွေင်ထေဝံ, *v. t.* to waste; to exhaust, ပွေင်ထောဆံ။ (Bur.)
 မြန်းတီးသည်။
 ပွေတ်, *v. t.* to smear, daub; (Bur.) လူးသည်။ ကျံသည်။
 ပွော, *v. t.* to roll over and over; (Bur.) ထိုင့်သည်။
 ပွေတ်ဖျေ့, *v. t.* to throw down; (Bur.) ထုတ်ချသည်။
 ပွဲ, *v. t.* to entice; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။
 ပွဲင်ဂြိုတ်, *v. t.* to take out; (Bur.) ယူထုတ်သည်။
 ပွဲင်, *n.* a tube; (Bur.) ပြောင်း။
 ပွဲင်တရောင်စွေင်, *n.* a telescope; (Bur.) မှန်ပြောင်းကြီး။
 ပွဲင်ဒုန်, *n.* a bamboo air-gun; (Bur.) ဝါးပြောင်း။

ပွဲင်, *v. t.* to snatch, to pull away by force; (Bur.) လှသည်။

ပွဲင်ကေတ်, *v. t.* to spoil, to take by violence; (Bur.) လှယူသည်။

ပွဲ, *v. t.* to spread out, as a cloth or paper; to straighten out, as the arm or leg; (Bur.) ဖြန့်သည်။ ဆန့်သည်။

ပွဲးပျေင်, *v. t.* to cast; as ပွဲးပျေင်ဖိုက်စာ *to cast nets*; (Bur.) ဖြန့်ချသည်။

ပွဲါတ်, *v. i.* to be quenched, to be extinguished; See ပလိုတ်။ (Bur.) ငြိမ်းသည်။

ပွဲါန်, *v. t.* to tread with horses or cattle, as on a threshing-floor; (Bur.) နင်းနယ်သည်။

ပွဲါင်ဖက်, *v.* to untwist a rope; (Bur.) လွန်းပေါင်းတင်ကို ဖြည့်သည်။ ကြိုးဖြည့်သည်။

ပွဲ, *n.* a deed, an action; (Bur.) အပြုအမှု။ အကျင့်။

ပွဲါင်, *a.* surrounding, applied to a multitude, ပွဲါင်။ (Bur.) ပတ်သည်။

ပွဲါင်, *n.* senna; (Bur.) ပွဲါင်း။

ပွဲါင်, *n.* play; (Bur.) သူငယ်ကစားခြင်းအရာ။

ပွဲါင်ဖက်, *n.* an associate, or companion. See ပံင်ဖက်။ (Bur.) အပေါင်းအဖော်။

ဖ

ဖက်, *v. t.* to mix, as flour with water; (Bur.) နှောသည်။ ရောသည်။

ဖက်ကတ်, *v.* to sharpen, ချူဖက်ကတ်။ (Bur.) ထက်အောင် သွေးသည်။

ဖက်ကတ်, *a.* red; *v. i.* to be red; (Bur.) နီသော။ နီသည်။

ဖက်ကတ်, *n.* the terrestrial varan; (Bur.) ဖွတ်။

ဖက်ကတ်ဖက်, *n.* tin; (Bur.) ခဲမဖြူ။

- ဖကောင်ဖယိုင်, *n.* lead; (Bur.) ခဲမုတ်။
- ဖကောတ်, *v. t.* to whittle; (Bur.) ချွန်သည်။
- ဖကောတ်, *n.* a soap-stone pencil; (Bur.) ကန့်ကူဆန်။
- ဖကောတ်ထွဲ, *n.* a slate-pencil; (Bur.) ကျောက်တံ။
- ဖကိုတ်, *v. t.* to frighten; to make afraid by shouting;
(Bur.) ခြောက်ထွန်သည်။
- ဖဂို, *n.* a large species of wild pigeon; (Bur.) ငူ။
- ဖဂိုတ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖွတ် (Bur.) မှုတ်
သည်။
- ဖခုန်, *n.* the kernel of grain, or the meat of a nut, ဗခုန်။
(Bur.) အဆန်။
- ဖခုန်ထောံ, *v. t.* to make narrow; ဖခုန်ထောဆ်။ (Bur.)
ကျည်းအောင်ပြုသည်။
- ဖခုဆ်တိုန်, *v. i.* to blister; to rise, as leavened dough;
(Bur.) ဖောင်းကြွသည်။
- ဖခုန့်, *v. t.* to shield, to shelter; (Bur.) မိုးကာစေသည်။
- ဖခုန့်ထွဲ, *n.* a temporary shelter from the heat of the
sun; (Bur.) နေကာ။
- ဖခုပ်လပ်, *v. t.* to make adhere; (Bur.) ကပ်စေသည်။
- ဖခုက်, *v. t.* to wet, to moisten, ဖခုက်။ (Bur.) ပိုစေသည်။
- ဖခုောင်, *v. t.* to weary; (Bur.) မောစေသည်။ ပင်ပန်းစေရ
အောင်လုပ်သည်။
- ဖခုောက်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖခုောက်။ ပမပ်။
(Bur.) ရွတ်သည်။
- ဖခုောက်, *v. t.* to make little; (Bur.) ငယ်အောင်ပြုသည်။
- ဖခုိုက်, *n.* a burden, freight, load, ဖိုက်။ ဗခုိုက်။ (Bur.)
ဝန်။
- ဖခုိုက်ဝှဲ, *v. t.* to make ashamed, ကိုက်ဝှဲ။ (Bur.) အရှက်ခွဲ
သည်။
- ဖခုိုက်မိင်, *n.* the ridge-pole of a roof; (Bur.) အိမ်ခေါင်။

- ဖဋိန်, *v. t.* to bend ; to make pliant; ဖဋိန် (Bur.) ဣတ်
 စေသည်။ ကိုင်းစေသည်။ ပျော့စေသည်။
 ဖဋိဟ်, *v. t.* to filter, to strain ; to sift, as flour ; (Bur.)
 စစ်သည်။ ဆန်ခါနှင့်ချသည်။
 ဖထုန်, *n.* a mediator, a go-between ; (Bur.) အမှုသည်နှင့်
 ဦးကြားတွင်အမှုပြေအောင်ပြုသောသူ။
 ဣပျေဂ်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချပြစ်သည်။ ပြစ်ချသည်။
 ဖထိုက်ပူန်, *v.* to fight in battle ; (Bur.) စစ်ထိုက်သည်။
 ဖထိုက်ဖထုန်, *v. t.* to instigate ; (Bur.) နှိုးဆော်ထိုက်တွန်း
 သည်။ ဂိုးချောသည်။
 ဖဒင်, *n.* a partition, ဖဒင်။ (Bur.) ထရံ။
 ဖဒန်, *v. t.* to hide, to conceal, as ဖဒန်ပွတ် *to hide the*
fire ; (Bur.) ကွယ်သည်။ ကွယ်စေသည်။
 ဖန်ဖက်, *v. t.* to arrange ; (Bur.) စီမံသည်။
 ဖနီ, *v. t.* to spill ; (Bur.) ဒိတ်အောင်ပြုသည်။
 ဖန့်, *v. t.* to mix ; (Bur.) နှောသည်။
 ဖမ်, *n.* a drum, or cask ; (Bur.) စည်။
 ဖရာပ်, *n.* a pigeon ; (Bur.) ခို။
 ဖရဲ, *v. t.* to separate ; (Bur.) ခြား၍ထားသည်။
 ဖရ, *n.* a sound ; (Bur.) အသံ။
 ဖရဲ, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန့်သည်။ ဖျူးသည်။
 ဖရောက်, *n.* a slight swelling of the feet or hands of a
 sick person ; (Bur.) ဖောခြင်း။ ရောင်ခြင်း။
 ဖရောက်, *n.* a kind of round grass used in making mats ;
 (Bur.) ဖျာရက်သောမြက်တမျိုး။
 ဖရောက်, *n.* a kind of bee ; (Bur.) သစ်ခေါင်းပျား။
 ဖရိုက်, *n.* a preparation of decayed fish ; (Bur.) ငါးပိ။
 ဖရိုတ်, *n.* brass ; (Bur.) ကြေးဝါ။
 ဖလဲ, *v. t.* to hold upon the limb of a tree or some other
 object for support ; (Bur.) မှီတွယ်၍သွားသည်။

pharok-

- ဖလဲ, *n.* a hand-rail ; (Bur.) လက်ရန်း။
 ဖလဲကလိန်, *n.* a balustrade for a stair-case ; (Bur.) ထွ
 ကားလက်ရန်း။
 ဖလဲဏာ, *v. t.* to support between two, as a person, who
 is too weak to walk off alone ; (Bur.) ညှပ်၍ယူ
 သွားသည်။
 ဖထာ, *n.* a tax, tribute ; (Bur.) အကောက်။ အခွန်။
 ဖထာင်ယး, *n.* the first dawn of day ; (Bur.) မိုးစင်းလင်းစ။
 ဖထွက်, *v. t.* to tear to fragments ; to reduce to small
 particles ; (Bur.) ခြေသည်။
 ဖဝရဂုတ်, *n.* the crow pheasant ; (Bur.) ဗုတ်။
 ဖဝရဂိုန်, *n.* the name of the lunar month answering
 nearly to March ; (Bur.) တပေါင်း။
 ဖအင်, *v. t.* to toast, as bread, ဖအင်ကွာင်။ (Bur.) ကင်
 သည်။
 ဖအုတ်, *v. t.* to make sour, to make rancid ; (Bur.) ချည်
 စေသည်။ သိုးအောင်ထားသည်။
 ဖအုံ, *v. t.* to heap up, pile up ; (Bur.) ပုံထားသည်။
 ဖအဲ့, *v. t.* to cause to rot ; (Bur.) ပုပ်စေသည်။
 ဖအောန်, *v. t.* to make less ; (Bur.) နည်းစေသည်။
 ဖာ, *n.* the mountain-jack ; (Bur.) တောင်ပိန်းနဲ။
 ဖာ, *prep.* with, *col.* (Bur.) နှိုင်း။
 ဖာ, *n.* a side ; (Bur.) ဘက်။
 ဖာတ်လင်, *v. t.* to appoint ; to fix, set a time ; (Bur.)
 ချိန်းသည်။
 ဖာပ်ဗွ, *v. t.* to feed, to provide with food, ဗွဖာပ်။ (Bur.)
 ကျွေးမွေးသည်။
 ဖဲ, *v. t.* to separate with the hands, as one would part
 the high grass, or tall grain, if walking through
 the field ; (Bur.) ဖယ်သည်။

- ဖိက်, *v. t.* to invite ; (Bur.) ဖိတ်သည်။
 ဖိတ်, *n.* a fathom ; (Bur.) အလံ။
 ဖိ, *v. t.* to cause to float ; (Bur.) မျှောသည်။
 ဖိပိုင်, *v.* to fish with hooks attached to floats ; (Bur.)
 ငါးများဖေါ့မျှောသည်။
 ဖုန်, *n.* a bed, a mattress, ဖုန်ထိုင်ကံ။ ဖုန်သဏာ။ (Bur.)
 မွေရာ။
 ဖုန်ချောင့်, *n.* a saddle ; (Bur.) က။ ကုန်းနှီး။
 ဖုင်, *v. t.* to bathe another ; (Bur.) ရေချိုးပေးသည်။
 ဖဲ့, *v. t.* to mix with various ingredients, as in making
 cake ; to knead ; (Bur.) ရော၍နယ်သည်။
 ဖဲ့ဓိတ်, *v. t.* to salt, ဝှပ်ဓိတ်။ (Bur.) ဆားနယ်၍ထားသည်။
 ဖေက်, *v. t.* to fear, ဖေက်ခွံက်။ (Bur.) ကြောက်သည်။
 ကြောက်ရွံ့သည်။
 ဖေင်, *n.* a robe or gown with broad sleeves ; (Bur.)
 ဝတ်လုံ။
 ဖေဆ်, *n.* an otter ; (Bur.) ဖျံကောင်။
 ဖဲ, *a.* satisfied, full ; (Bur.) စိတ်ကြေနှပ်သော။ ဝသော။
 ဖဲလဲ, *v. i.* to be full ; (Bur.) ဝပြောသည်။
 ဖောင်, *v.* to become soft as in water ; (Bur.) ပွသည်။
 ဖဲ, *n.* a fire-place, a forge ; (Bur.) ဖျံ။
 ဖဲပထဲ, *n.* a stove ; (Bur.) သံမီးဖျံ။
 ဖဲဓိတ်, *n.* a salt-pan, saltern ; (Bur.) ဆားဖျံ။
 ဖဲအရက်, *n.* a distillery ; (Bur.) အရက်ဖျံ။
 ဖဲက်သေဝ်, *n.* a constant customer, whether for consump-
 tion or export ; (Bur.) ဖောက်သည်။
 ဖဲင်, *n.* a raft ; (Bur.) ဖောင်။
 ဖဲင်, *n.* a beam fixed along the side of a boat ; (Bur.)
 ဖောင်။

ဗိုက်, (Pali ဗလ), *n.* an effect ; a good effect, an advantage,

ဖို။ (Bur.) အကျိုး။

ဖိုက်, *v. t.* to put, or place upon ; (Bur.) ဝန်တင်သည်။
တင်သည်။

ဖိုက်ဇိုင်, *n.* a foot-stool ; (Bur.) ခြေတင်ချုံ။

ဖျက်, *v. t.* to make low ; (Bur.) နှိမ့်သည်။

ဖျက်စိတ်, *v.* to humble one's self ; (Bur.) စိတ်နှိမ့်ချသည်။

ဖျက်ပျော်, *v. t.* to bring down, keep down, to oppress,
ဖျက်ဝပ်။ (Bur.) နှိမ့်ချသည်။ နှိမ့်ထားသည်။

ဖျာ, *n.* a market, a bazaar ; (Bur.) ဈေး။

ဖျာ, *v. t.* to aim ; (Bur.) ရွယ်သည်။

ဖျင်ဝဆွေ, *v.* to administer medicine ; (Bur.) ဆေးတိုက်
သည်။

ဖျင်ပု, *v.* to give drink ; (Bur.) ရေတိုက်သည်။

ဖျန်, *n.* flesh ; (Bur.) အမဲ။ အသား။

ဖျန်ကောန်, *n.* veal ; (Bur.) နွားကလေးသား။

ဖျန်ကိုက်, *n.* pork ; (Bur.) ဝက်သား။

ဖျန်, *n.* beef ; (Bur.) အမဲသား။

ဖျန်ထုတ်, *n.* a web, cloth in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်း
သား။

ဖျန်ပု, *n.* a bruise ; (Bur.) အသားကြေထောအနာ။

ဖျန်မဂါ, *n.* a fire-cracker ; (Bur.) မီးအိုး။

ဖျန်ထိုင်, *n.* mutton ; (Bur.) သိုးသား။

ဖျါ, *v. t.* to move by shoving without lifting up ;
(Bur.) ရွှေသည်။

ဖျါကာ, *v. t.* to shove from ; (Bur.) ရွှေသွာသည်။

ဖျါထော, *v. t.* to move, to take away, ဖျါထောဆီ။ (Bur.)
ရွှေလိုက်သည်။

ဖျါနင်, *v. t.* to shove towards ; (Bur.) ရွှေခဲ့သည်။

ဖျင်ကွေ့, *v. t.* to turn aside ; to turn away ; thus ကျွန်ုပ်

- မျှင်ပျော်ကော်မုက်ခဝါရ *God turned away his face* ;
(Bur.) ထွဲသည်။ မျက်နှာထွဲသည်။
- ပျော့, *n.* the potato ; (Bur.) သင်္ဘောမျောက်ဥ။
- ပျော့, *n.* the crop of a fowl ; (Bur.) စာလုပ်။
- ပျော့, *n.* the prominent part of the throat called "Adam's
apple" ; (Bur.) ထည်စေ့။
- ပျော်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချသည်။
- ပျော်ကိတ်, *v.* to bow down the head ; (Bur.) ဦးညွတ်
သည်။
- ပျော်ကမ္မထာန်, *v.* to have a funeral ; to convey to the
burying-ground the body, whether it is to be
buried or burned ; (Bur.) မသာချသည်။
- ပျော်စိတ်, *v.* to resolve, to determine ; (Bur.) စိတ်ချ
သည်။
- ပျော်ထင်, *v. t.* to gild ; (Bur.) ရွှေချသည်။
- ပျော်ထိုင်, *v. t.* to imprison ; (Bur.) ထောင်ထဲမှာထောင်
ထားသည်။
- ပျော်ဒပ်, *v.* to encamp ; (Bur.) တပ်ချသည်။
- ပျော်နွဲ့, *v.* to settle ; (Bur.) နေရာချသည်။
- ပျော်ခပ်, *v.* to explain and enforce divine law to indi-
viduals ; (Bur.) တရားချသည်။
- ပျော်ပွေန်, *v. t.* to rule with a ruler, or with a chalk
line ; (Bur.) မျက်နှာချသည်။
- ပျော်မာန, *v. t.* to cast down one's pride ; (Bur.) မာနချ
သည်။
- ပျော်မဲ, *v. t.* to cast lots ; (Bur.) စာရေးတံချသည်။
- ပျော်မေတ္တာ, *v.* to bless, to wish well ; (Bur.) မေတ္တာပို့
သည်။
- ပျော်သာဝင်, *v.* to make a present ; (Bur.) ဆုချသည်။

ပျော်အသံ, *v. to issue commands; v. t. to sentence;*
(Bur.) အမိန့်ချသည်။

ပျော့နီ, *v. t. to dye;* (Bur.) ဆေးဆိုးသည်။

ပျောင်, *n. the nigella sativa;* (Bur.) စပုနီနက်။

ပျိုတ်, *a. astringent in taste; v. i. to be astringent;* ^{ဖော?} *p'hā-ah*
(Bur.) ဖန်သော။ ဖန်သည်။

ပျိုနီထို, *v. t. to commit, deliver, hand over;* (Bur.) အပ်
ပေးသည်။

ပျို, *v. t. to feed, as a child is fed by putting food into*
the mouth; (Bur.) ခွံသည်။

ပျိုတ်, *v. i. to tickle;* (Bur.) ကလိထိုး၍ယားသည်။

ပျိုတ်, *v. i. to be pale, faded, deficient in color;* (Bur.)
ပျော့သည်။

ပျို, *v. t. to take home;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျိုကာ, *v. t. to take away home;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျိုနင်, *v. t. to bring home;* (Bur.) ယူလာသည်။

ပျိုး, *a. sour;* (Bur.) ချဉ်သော။ *p'hā-ah = ချဉ်*

ဗ

ဗ, *v. i. to choke;* (Bur.) နင်သည်။

ဗက်, *v. t. to follow;* (Bur.) ထိုက်သည်။

ဗက်ပွတ်, *v. t. to cast out;* (Bur.) နှင်ထုတ်သည်။

ဗက်ဖွဲ, *v. t. to drive away;* (Bur.) နှင်ပြေးသည်။

ဗွန်, *v. t. to send, or leave a message, ဗွန်လပ်။ ဗွန်ကာ။*
(Bur.) မှာသည်။

ဗွပ်, *v. t. to turn over, upside down, ဗကပ်။* (Bur.) မှောက်
သည်။

ဗွေတ်, *a. red, ဗွေတ်။* (Bur.) နီသော။

ဗွေတ်ယောင်, *a. purple, ဗွေတ်ယောင်။* (Bur.) နီမောင်းသော။

ဗချို, *v. t. to shake;* (Bur.) ထုပ်သည်။

- ခြိန်, *v. t.* to offer ceremoniously anything to a priest ;
 (Bur.) ကပ်သည်။
- ဗဂုတ်ဖျေ့ငို, *v. t.* to cheapen, offer a lower price; (Bur.)
 (Bur.) ဆစ်သည်။
- ဗဂူ, *v. t.* to cause it to rain ; (Bur.) ရွာစေသည်။
- ဗွေတ်, *v. t.* to cause to turn around, ပဝေတ်။ (Bur.) လည်
 စေသည်။ ထည့်စေသည်။
- ဗဂဲ, *n.* a cat ; (Bur.) ကြောင်။
- ခြိုဟ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖဂိုတ်။ (Bur.) မှုတ်
 သည်။
- ဗွ, *n.* land used for rice cultivation, a rice-field, ဝါဗွ။
 (Bur.) လယ်မြေ။ လယ်ပြင်။ လယ်တော။
- ဗွ, *v. t.* to provide with food, ဗစ။ (Bur.) အစာကျွေးသည်။
- ဗွဖတ်, *v. t.* to feed, to provide with food. See ဖတ်ဗွ။
 (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။
- ဗွင်, *v. t.* to join, as boards in a partition ; (Bur.) ကပ်
 ထည့်သည်။ ဖက်စပ်သည်။
- ဗွာရဏာ, *v. t.* to consider, to reflect, ဗစာရဏာ။ (Bur.)
 စဉ်းစားသည်။
- ဗစင်, *v. t.* to tear, rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
- ဗစိပ်, *v. t.* to join by a union of parts; (Bur.) စေ့စေသည်။
- ဗွီပယး, *v. i.* to glisten, to shine ; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။
- ဗစုက်ကျီ, *v. t.* to cause to touch ; (Bur.) မှီအောင်ပြုသည်။
- ဗွတ်ဗွတ်, *v. t.* to backbite; to give secret information
 of another ; (Bur.) ကတိုက်သည်။ ဂုံးချောသည်။
- ဗစိုပ်, *v. t.* to cause to arrive ; to conduct, to convey ;
 (Bur.) ရောက်စေသည်။
- ဗွဲ, *n.* property, ခြိပ်ဗွဲ။ (Bur.) ပစ္စည်း။ ကြေးငွေ။
- ဗစးဒင်, *v. t.* to go to meet, in order to stop ; (Bur.) ကြို
 ဆီးသည်။

- ဗစးအာ, *v. to go to meet; advance towards one ap-
 proaching; (Bur.) ကြိုဆိုသည်။*
 ဗဇင်, *n. a charm, ဗဇံ။ (Bur.) လက်ဖွဲ။*
 ဗဉ်, *n. the kernel of grain, or the meat of a nut,
 ဖဉ်။ ဂဉ်။ (Bur.) အဆန်။*
 ဗဉ်တ, *v. t. to cause to turn around (itself); (Bur.) လည်
 စေသည်။*
 ဗဉ်တင်, *v. t. to put or place upon; (Bur.) တင်ထား
 သည်။*
 ဗဉ်တတ်, *v. t. to rehearse, to repeat, ဖဉ်တတ်။ (Bur.)
 ရှုတ်သည်။*
 ဗဉ်တက်, *n. a burden, freight, load, ဖြိုက်။ ဖဉ်တက်။ (Bur.)
 ဝန်။*
 ဗဉ်တန်, *v. t. to carry, bear (in the womb); (Bur.) (ကိုယ်ဝန်)
 ဆောင်သည်။*
 ဗတ, *n. the tail of an animal; (Bur.) အမြီး။*
 ဗတက်စေ့, *v. i. to exhibit feats of activity; (Bur.)
 ငြင်းထိုးပြသည်။*
 ဗတင်, *v. t. to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။*
 ဗတ်, *n. adhesiveness; (Bur.) စေးကပ်ခြင်း။*
 ဗတ်, *verb. affix, as, like as; after the manner of; (Bur.)
 သည်လို။ ဤကဲ့သို့။*
 ဗွင်, *a. white, ဂွင်။ v. i. to be white; (Bur.) ပြူသော။
 ပြူသည်။*
 ဗတဲ, *n. a rabbit; (Bur.) သဘောယုန်။*
 ဗတက်, *v. t. to put to sleep; (Bur.) ထိပ်သည်။ အိပ်စေ
 သည်။*
 ဗတက်ပျော်, *v. t. to throw down from an erect posture;
 (Bur.) ထုတ်ချသည်။*
 ဗွီ, *n. sand, ဖတီ။ (Bur.) ထဲ။*

- ကြောန်, *v. t.* to teach, to instruct; also, to learn; (Bur.)
 သင်ချသည်။ သင်သည်။
- ကြောန်ပျောန်, *v. t.* to discipline; (Bur.) ဆုဓမ္မသွန်သည်။
- ဗတိုက်ပွန်, *v.* to fight in battle, ဗတိုက်ပွန်။ (Bur.) စစ်
 တိုက်သည်။
- ဗတိုက်ဗတုန်, *v.* to contend, strive; (Bur.) ပြိုင်၍နိုင်အောင်
 အားထုတ်သည်။
- ဗတိုန်, *v. t.* to cause to rise; (Bur.) တက်စေသည်။
- ဣ, *n.* night, ဗတံ။ ဗတမ်။ (Bur.) ည။ ညည့်။
- ဗဒ, *v. i.* to take refuge in, adhere to; (Bur.) ခိုသည်။ မှီ
 သည်။ ကပ်သည်။
- ဗဒင်, *n.* a partition, ဗဒင်။ (Bur.) ထရံ။ အကာအရံ။
- ဗဒန်, *v. t.* to conceal, ဗဒန်။ (Bur.) ကွယ်ကာသည်။
- ဗွတ်, *n.* a kind of plum, jujube; (Bur.) ချီး။
- ဗဒါ, *n.* quicksilver; (Bur.) ဖြာား။
- ဗွဲ, *v. t.* to lean upon; as ဗွဲကျီညး to lean upon him;
 (Bur.) မှီသည်။
- ဗွဲ, *v. t.* to touch; (Bur.) ထိစေသည်။
- ဗွဲ, *v. t.* to incite animals to fight, as in a buffalo fight;
 (Bur.) ကျွဲခတ်စေရအောင်၊ နွားခွေစေရအောင်တိုက်တွန်း
 သည်။
- ဗွဲ, *a.* rather large; *v. i.* to be rather large; (Bur.)
 အတော်အတန်ကြီးသော။ အတော်အတန်ကြီးသည်။
- ဗဒင်ကိုတ်, *v. t.* to reach for a person to take, ဗွဲင်။
 (Bur.) ကမ်းပေးသည်။
- ဗဒုတ်ဗဒို, *v.* to deliberate in secret; (Bur.) တိတ်ထဆိတ်
 တိုင်ပင်သည်။
- ဗဒေက်ဖျတ်, *v. t.* to humble; *a.* humble; (Bur.) နှိမ့်ချ
 သည်။ နှိမ့်ချသော။

- ဗဒေဝ်ဝတ်, *v. t.* to place near; (Bur.) အနား၌ကပ်ထားသည်။
 ဗဒေါင်, *v. t.* to fell, to let fall, ငွေဝင်။ (Bur.) ထွန်းသည်။
 ဗဒေါင်ဇျေတ်, *v. t.* to cast down, ဗဒေါင်ဇျေတ်။ (Bur.) ထွန်းချသည်။
 ဗ္ဗောဆိ, *v. t.* to stop; to cause to cease going or doing, ဗဒိဆိ။ (Bur.) ရပ်စေသည်။ စဲစေသည်။
 ဗ္ဗုး, *v. t.* to cause to touch; to cause to hit; in nautical language, to hug; thus ဣတ္ထိဗ္ဗုး to hug the shore of an island, (Bur.) မှန်အောင်ပြုသည်။ ထိအောင်ပြုသည်။
 ဗန်, *v. t.* to embrace, to hug, ဗန်ကေတ်။ (Bur.) ပိုက်သည်။ ပိုက်ဖက်သည်။
 ဗနိက်, *n.* merchandise, ဗိုက်။ (Bur.) ကုန်စည်။ ကုန်စလယ်။
 ဗနီ, *v. t.* to enfold in a waistcloth; (Bur.) ပုဆိုးဆီးသည်။
 ဗဝ်, *v. t.* to soak in water, as clothes preparatory to washing; (Bur.) စိမ်သည်။
 ဗဝေင်, *v. t.* to fill, to make full; (Bur.) ဖြည့်သည်။
 ဗွေင်, *n.* the *erythrina indica*; (Bur.) ကသစ်။
 ဗဗေင်, *n.* the vessel in which a Buddhist priest receives his offering of food; (Bur.) သပိတ်။
 ဗဗိုတ်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။
 ဗဗိုတ်, *n.* the earth scratched out of a hole by an animal; (Bur.) တိရိစ္ဆာန်တွင်းဝ၌ယက်တင်ထားသော မြေယက်စာ။
 ဗဗွေင်, *adv.* righteously; (Bur.) မှန်ကန်စွာ။ တရားသဖြင့်။
 ဗမာ, *a.* Burman or Burmese, ခမာ။ (Bur.) မြို့မာ။
 ဗမူး, (Pali ဝုဏ္ဏာ), *n.* a Brahmin; (Bur.) ဝုဏ္ဏား။

- ဗမ္မုး, *pers. pro. ye*, O ye, used in formal address ; (Bur.)
 သင်တို့။ အချင်းတို့။
- ဗယာဝ်မေတ္တာ, *v. to wish one well* ; (Bur.) မေတ္တာပို့သည်။
- ဗယိ, *n. an accusation* ; (Bur.) အပြစ်တင်ခြင်း။
- ဗယျိုင်, *n. a boundary* ; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။
- ဗရန်ဇော်, *n. the confluent small-pox* ; (Bur.) ကျောက်
 ကြီး။
- ဗရန်ဇော်, *n. the chicken-pox* ; (Bur.) ကျောက်ဖြူနာ။ ရေ
 ကျောက်။
- ဗရန်ပုင်, *n. the small-pox, when the pustules are dis-
 tinct* ; (Bur.) ကျောက်မိမိတ်နံ။
- ဗရ, *n. a noise or sound* ; (Bur.) အသံ။
- ဗရပါင်, *v. i. to shout, to whoop* ; (Bur.) ဟစ်သည်။
 အသံပြုသည်။
- ဗရပါင်, *n. the voice, a shout, a whoop* ; (Bur.) ဟစ်သံ။
- ဗရန်, *n. an intestinal worm* ; (Bur.) သံကောင်။
- ဗရဲ, *v. t. to sprinkle* ; (Bur.) ဖြန့်သည်။
- ဗရဲပျော်, *v. t. to sprinkle with any fine powder, as
 flour* ; (Bur.) ဖြူးချသည်။
- ဗရောန်, *a. spotted, as a leopard* ; (Bur.) ကွက်ကျားသော။
- ဗရိုင်ဇော်, *n. any artificial water course, a ditch or canal* ;
 (Bur.) ရေမြောင်း။
- ဗလ, (Pali), *n. strength* ; (Bur.) ခွန်အား။
- ဗလင်, *n. a porcupine* ; (Bur.) ဖြူကောင်။
- ဗလာန်, *v. t. to singe, scorch, burn slightly* (Bur.) မျှိုက်
 သည်။
- ဗလဲ, *n. a fountain, a spring* ; (Bur.) စမ်းရေပေါက်။
- ဗလေတ်, *v. to dodge* ; (Bur.) ရှောင်သည်။ တိမ်းရှောင်သည်။
- ဗလောန်ဗလောန်, *v. t. to instruct, discipline* ; (Bur.) ဆုံးမပဲ့
 ပျင်သည်။

- ဗလံက်, *n.* a cannon ; (Bur.) အမြောက်။
- ဗထိုက်, *v. t.* to immerse, to baptize ; (Bur.) နှစ်သည်။
- ဗထိုက်, *v. i.* to bathe in medicated or charmed water ;
(Bur.) ခေါင်းပေါက်ထောင်း၍ချိုးပေးသည်။
- ဗလး, to let go, to forgive ; thus ဗလးဒုဂ်တံ *to forgive sins* ; to utter ; thus, ဗလးရမျှင် *to utter a sound* ;
(Bur.) ထွတ်သည်။
- ဗလးလတ်, *v. t.* to let alone, to leave to one's self, ဗး။
(Bur.) ထွတ်ထားသည်။
- ဗပ်, *v. t.* to heap up, ဗပ်လတ်။ (Bur.) ပုံထားသည်။
- ဗပ်ခွတ်, *v. t.* to offer food to a pagoda, or idol ; (Bur.)
ဆွမ်းတင်သည်။
- ဗပ်, *a.* much in quantity, or many in number ; *v. i.* to
be many ; (Bur.) များသော။ များသည်။
- ဗပ်အပ်, *a.* plentiful ; *v. i.* to be plentiful ; (Bur.) ပေါ
များသော။ များပြားသည်။
- ဗတ်, *v. t.* to read ; (Bur.) ဖတ်သည်။
- ဗတ်ဗျတ်, *v. t.* to think of with interest ; (Bur.) အောင်း
မေ့သည်။
- ဗတ်သွာ, *v. t.* to remember with affection, ဗဂ်သဏာ။
(Bur.) အောင်းမေ့သည်။
- ဗဟေက်ဗိုတ်, *v. t.* to terrify, to alarm ; (Bur.) ထိတ်လန့်
စေသည်။
- ဗဟိုတ်, *n.* a measure of time equal to 6 hours ; (Bur.)
ဗဟိုတ်။
- ဗရူ, *a.* dizzy ; (Bur.) မူးသော။
- ဗရူ, *v. i.* to be intoxicated, တွူ။ (Bur.) မူးသည်။
- ဗစေခ်, *n.* a goat ; (Bur.) ဆိတ်။
- ဗစေခ်တွက်, *n.* a he-goat ; (Bur.) ဆိတ်ထီး။
- ဗစေခ်ရွှေ့, *n.* a she-goat, ဗစေခ်ရွှေ့ခ် (Bur.) ဆိတ်မ။

- ဗရိင်, *n.* the tiger-cat; (Bur.) တောကြောင်။
- ဗရိင်ပယိုင်, *n.* the Malacca civet; (Bur.) ကြောင်ကတိုး။
- ဗဆ်, *n.* the hump on the shoulders of a bull; (Bur.)
လၢၤ။ နွားလည်ပွဲ။
- ဗဒုံ, *n.* a heap; (Bur.) အဝုံ။
- ဗဆဲ, *v. t.* to cause to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းစေ
သည်။
- ဗာ, *n.* a kind of long basket, used by Karens for carry-
ing clothes, etc; (Bur.) ပို။ နောက်ထွယ်။
- ဗာ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder,
or over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်။
- ဗာယပ်, *n.* the north-west; (Bur.) အနောက်မြောက်။
- ဗာ, *v. t.* to cut, to hew, ဗာက်။ (Bur.) ခုတ်သည်။
- ဗာဗွေဝ်, *v. t.* to fell, to cut down; (Bur.) ခုတ်ထွင်း
သည်။
- ဗာတ်ကောန်စွဲ, *n.* a musical instrument, composed of a
semicircular box, in which are arranged ten gongs
of different sizes; (Bur.) ဝတ်သာ။
- ဗာတ်တထာ, *n.* a semicircular musical box with bam-
boo slats of different lengths, strung upon two
cords which follow the curve of the box; (Bur.)
ဝတ်တထာ။
- ဗာတ်ပိုင်, *n.* the circular frame, around the inside of
which are suspended drums of various sizes;
(Bur.) ဝတ်ပိုင်။
- ဗာန်, *v.* to adhere to, to stick; (Bur.) ကပ်သည်။
- ဗာန်လပ်, *v. t.* to apply a plaster, or a poultice; (Bur.)
ကပ်ထားသည်။
- ဗိစ္ဆာ, (Pali ပြိစ္ဆာ a scorpion), *n.* Scorpio, the 8th sign of
the zodiac; (Bur.) ပြိစ္ဆာရာသီ။

- ဝိန္ဒု၊ (Pali), *n.* the small circle (°), a dot; (Bur.) ဝိန္ဒု။
 ဝိ၊ *n.* a small bottle; (Bur.) ဘူး။
 ဝိသုဝံ၊ *n.* a leathern bottle; a vessel made from the
 stomach of an ox; (Bur.) သားရေဘူး။
 ဝိ၊ *n.* the Bengal quince; (Bur.) အုပ်ရှစ်။
 ဝိဒနာ၊ *n.* an ancient measure of time equal to 6 *prans*,
 or $\frac{3}{8}$ of a minute; (Bur.) ဝိဒနာ။
 ဝိတခါတ်၊ *n.* the *cassia florida*; (Bur.) ဝဲဝလ်။
 ဝိမ္ဗင်၊ *n.* an inkstand; (Bur.) မှင်အိုး။
 ဝိထိုက်၊ *n.* the teredo borer, a worm which eats into
 wood in the water; (Bur.) ဒီပိုး။
 ဝိတ္တင်၊ *n.* an architect; (Bur.) ပိထာကြာ။
 ဝ၊ *a.* white, applied to paper or cloth, ဝူ။ (Bur.) ဖြူ
 သော။
 ဝင်၊ *n.* the belly; (Bur.) ဝမ်းပိုက်။
 ဝင်ဂိ၊ *n.* the stomach-ache; (Bur.) ဝမ်းနာခြင်း။
 ဝတ်၊ *v. t.* to grind, as paddy; (Bur.) ကြိတ်သည်။
 ဝတ်၊ *v. t.* to turn with a lathe; (Bur.) ဝတ်ခံသည်။
 ဝုဒ္ဓ၊ *n.* (Pali), Buddha; (Bur.) ဝုဒ္ဓ။
 ဝုဒ္ဓဝါ၊ *n.* Wednesday, တွဲဇွဲဝါ။ Mercury. See ဂြိုဟ်ဇွဲဝါ။
 (Bur.) ဝုဒ္ဓဟူး။
 ဗေင်စေတ်၊ *v. i.* to settle down as a loaded vessel, also,
 as the setting sun; (Bur.) နှစ်ကျသည်။ စောင်းသည်။
 ဗေတ်၊ *pers. pro.* you (contemptuous); (Bur.) မင်း။ မောင်
 မင်း။
 ဗေင်သွေး၊ *n. pl.* companions from childhood; (Bur.) ဆွေ
 မျိုး။
 ဗောတ်၊ *n.* a very small pot or cup; (Bur.) အိုးကလေး။
 ဗောဓိသတ်၊ (Pali ဗောဓိသတ္တော), *n.* one who is to become
 a Boodh; (Bur.) ဘုရားလောင်း။

- ဗောင်, *n.* the penis, သိုင်ဇကု။ (Bur.) ထီး။ ယောက်ျား၏ အင်္ဂါဇာတ်။
- ဗံ, *n.* a vessel of basket work with cover, ဗမ်။ Some are made water tight for carrying oil; (Bur.) သစ်စေးပုံး။
- ဗိုက်, *v. t.* to wear, as a garment, ဗိုက်လတက်။ (Bur.) ဝတ်ဆင်သည်။
- ဗိုင်, *n.* elephant-grass; (Bur.) ကိုင်းပင်။
- ဗိုင်, *v. t.* to surround; (Bur.) ဝိုင်းသည်။
- ဗိုင်ကျေဝံ, *v. t.* to surround on every side, ဗိုင်ကျေအံ။ (Bur.) ဝတ်လည်ဝိုင်းသည်။
- ဗိုတ်, *n.* an emerald; (Bur.) မြဲ။
- ဗိုတ်, *v. t.* to throw, as a stone; (Bur.) ပြစ်သည်။
- ဗိုတ်ကာ, *v. t.* to carry away; as a chicken is carried away by a kite; (Bur.) ချီယူသွားသည်။ သုတ်သည်။
- ဗိုတ်ထေဝံ, *v. t.* to throw away, ဗိုတ်ထေအံ။ (Bur.) ထွင်းပြစ်လိုက်သည်။
- ဗိုတ်ပွဲနံ, *v. t.* to throw up; (Bur.) ပြစ်၍တင်သည်။
- ဗိုတ်ပျေငံ, *v. t.* to throw down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။
- ဗိုန်, *a.* firm, ဗိုန်ဖွံ။ ဗိုန်ဖွအံ။ *v. i.* to be firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။
- ဗိုန်ထွန်, *v. i.* to be secure; (Bur.) လုံချုံသည်။
- ဗိုန်ဂို, *a.* permanent; *v. i.* to be permanent; (Bur.) မြဲစွဲသော။ မြဲသည်။
- ဗိုန်စွအံ, *adv.* safely, securely; (Bur.) လုံချုံစွာ။
- ဗိုန်ဗတ်, *a.* steady; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။
- ဗိုန်ဗိုန်, *adv.* truly, certainly; searchingly, steadfastly; (Bur.) မှန်မှန်။ ခိုင်ခိုင်။
- ဗိုန်သွတ်, *a.* true, certain; (Bur.) မှန်ကန်သော။
- ဗို, *n.* a pattern; (Bur.) ဝံ။

ဒိုခဟိုခပုံကံ, *n.* a spelling-book, ထိက်ဒိုခဟိုခပုံကံ။ (Bur.)

သင်ပုံးကြီး၊ သင်ပုံးကြီးစာ။

ဒိုထိ, *n.* a map; (Bur.) မြေပုံ။

ဒိုပြင်, *n.* shape, form, appearance; (Bur.) ပုံပန်း။

ဒိုစိ, *n.* a chart; (Bur.) ပင်လယ်ပုံ။

ဒိုဝံ, *v. t.* to look at from curiosity or pleasure; (Bur.)

ကြည့်သည်။

ဒိုဝံလဗး, (Pali ဗလ), *n.* an army; (Bur.) ရဲမက်ဗိုလ်ခြေ။

ဇ, *n.* a grand-mother, ဣတင်္ဂ။ (Bur.) အဘွား။ ဗွားအေ။

ဇ္ဇ, *n.* a rice-field; (Bur.) လယ်တော။ လယ်ခြေ။

ဇှတ်, *prep.* about; as ဇှတ်ဒီနာဦး *about three o'clock*; (Bur.)

လောက်။

ဇှပ်ပထဲ, *n.* a nail; (Bur.) သံချွန်။ သံမှို။

ဇှိုက်, *n.* merchandise, ဗနိုက်။ (Bur.) ကုန်စည်။ ကုန်စလယ်။

ဇှုတ်, *n.* a spear; (Bur.) တံ။

ဇှူ, *n.* a species of white water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။

ဇှူးဇာတ်, *n.* the Tenasserim ichneumon; (Bur.) မြွေပါ။

ဇှိုက်, *n.* the east; (Bur.) အရှေ့။

ဇှိုက်, *v. i.* and *v. t.* to appear, or to cause to appear;

(Bur.) ပေါ်လာသည်။ ပေါ်လာစေသည်။

ဇှုတ်, *v. t.* to filter, examine; to purify; (Bur.) ရေစစ်

အောင်ပြုသည်။

ဇှုန်, (Pali ဇှုနံ), *n.* a consonant; (Bur.) ဇှုည်း။

ဇှို, *v. t.* to find fault with, to blame, ဇှိုပျက်။ (Bur.)

အပြစ်တင်သည်။

ဇှူ, *a.* old, not young; (Bur.) အိုသော။

ဇှိုဝံ, *a.* hungry, ဇှို။ *v. i.* to be hungry; (Bur.) ဆာပွတ်

သော။ ဆာသည်။

ဇှိုဝံဇှိုက်, *v. t.* to incite enmity between persons; (Bur.)

ရုံးတိုက်သည်။

- မျိုဝ်အံင်, *v. i.* to pine away with hunger; (Bur.) ချိုးသွား
သည်။
- မြကောင်, *n.* a crown; (Bur.) ဦးရစ်။
- မြတ်, *n.* the plantain, banana; (Bur.) ငှက်ပျော။
- မြတ်ကွ, *n.* the dwarf plantain; (Bur.) ငှက်ပျော့။ ဝက်
မလွတ်ငှက်ပျော။
- မြတ်ဂလာ, *n.* the kalah plantain; (Bur.) ကုလားငှက်ပျော။
- မြက်ငြင်မိင်, *n.* a large kind with only two plantains
to a comb; (Bur.) ဆင်စွယ်ငှက်ပျော။
- မြတ်ဆေရန်, *n.* a small sweet kind; (Bur.) ဆိတ်နို့ငှက်
ပျော။
- မြတ်ချ်တုံ, *n.* the Aracan plantain, a very common
kind; (Bur.) ရခိုင်ငှက်ပျော။
- မြတ်ချ်တုံကွ, *n.* a very small variety; (Bur.) ကြွက်နို့ငှက်
ပျော။
- မြတ်ချ်သဲ, *n.* the honey plantain, a large kind; (Bur.)
ပျားရည်ဆန်းငှက်ပျော။
- မြတ်တာ, *n.* the traveller's palm; (Bur.) ထန်းငှက်ပျော။
- မြတ်တွံ, *n.* a low growing kind, of which the fruit is
not edible; (Bur.) ကျောက်ငှက်ပျော။
- မြတ်ထပ်, *n.* the golden plantain, a kind of banana, the
fruit of which has a beautiful red color when
ripe; (Bur.) ရွှေငှက်ပျော။
- မြတ်ထွင်, *n.* a small kind with a bluish tinge
when ripe; (Bur.) ပြာသောအရောင်ရှိသောဖိုးကြမ်း
တမျိုး။
- မြတ်ဗီလာ, *n.* a very useful kind, excellent for cooking;
(Bur.) ဖိုးကြမ်းငှက်ပျော။
- မြတ်လာင်, *n.* a wild plantain full of seeds; (Bur.) တော
ငှက်ပျော။

- ဗြာတ်ထု, *n.* a choice kind with long fruit of a green color even when ripe; (Bur.) သီးမွှေးဌာက်ပျော။
 ဗြာန်, *n.* a huntsman, လွှ။ (Bur.) မုဆိုး။
 ဗြင်, *n.* abdominal dropsy, ယဲဗြင်။ (Bur.) ရေပျဉ်းနာ။
 ဗြ၊ *v. i.* to make a noise; (Bur.) မြည်သည်။
 ဗြေန်ကျော်, *a.* Roman Catholic; (Bur.) ဖရင်ကျီ။
 ဗြ, *n.* rain; (Bur.) မိုးရေ။
 ဗြု, *v. i.* to rain; (Bur.) မိုးရွာသည်။
 ဗြဝင်, *v. i.* to be dry, as the sky; not to rain in season; (Bur.) မိုးမရွာရ။
 ဗြ, *n.* a woman; (Bur.) မိန်းမ။
 ဗြက္ခဝဲ, *n.* a widow; (Bur.) မုဆိုးမ။
 ဗြဒေါင်, *n.* a female possessed of an evil spirit; (Bur.) နတ်ကတော်။ နတ်ဝင်မိမ္မ။
 ဗြဗတိ, *n.* Thursday, တွဲဗြဗတိ။ Jupiter. See ဂြိုဟ်ဗြဗတိ။ (Bur.) ကြာသပတေး။
 ဗြဒိနိ, *n.* a nun; (Bur.) မယ်သီလရှင်။
 ဗြဂုတ်, *n.* a virgin; (Bur.) အပျိုကညာ။
 ဗြသမတ်, *n.* a damsel; (Bur.) အပျို။
 ဗြသ္မိ, *n.* the wife of a ruler; (Bur.) မင်းကတော်။
 ဗြဒီဇီ, *n.* a courtesan, harlot; (Bur.) ပြည်တန်ဆာမ။
 ဗြ, *v. i.* to be blasted, as young fruit, ဗြမ်။ (Bur.) မအောင်၍ပျက်သည်။
 ဗြ, *v. i.* to capsize, as a ship or boat, ဗြမ်။ (Bur.) မှောက်သည်။
 ဗြိတ်, *n.* a water-dipper, ချပ်ဗြိတ်။ ချပ်ခွဲဗြိတ်။ (Bur.) ရေမှုတ်။
 ဗြင်, *n.* a ditch, moat; (Bur.) မြောင်း။
 ဗြိ, (Pali ဗြဟ္မာ), a Brahma, a being superior to men,

- and demons, inhabiting the higher celestial regions ; (Bur.) ဗြဟ္မာ။
- ဗြဟ္မ, (Pali ဗြဟ္မ), *n.* Taurus, the 2nd sign of the zodiac ; (Bur.) ဗြဟ္မရာသီ။
- ဗြဟ္မ, *n.* a boil ; (Bur.) အနာပိမ်း။ သွေးစုနာ။
- ဗွဲ, *n.* a young man. See မင်ဗွဲ။ (Bur.) လူပျို။
- ဗွဲဂဝဲလေင်, *n.* a lad of the age of puberty ; (Bur.) လူပျိုပေါက်။
- ဗွဲပရိုင်, *n.* an old bachelor ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
- ဗွဲသွီ, *n.* a petty officer, a constable ; (Bur.) မင်းလှောင်။
- ဗွတ်, *v.* to miss, go astray ; (Bur.) မှားသည်။ လွဲသည်။
- ဗွဲ, *n.* a pearl ; (Bur.) ပုလဲ။
- ဗွဲခါ, *v. t.* to patch, to mend, ဗွဲခါ။ (Bur.) ဖာသည်။
- ဗွဲခီ, *n.* an echo ; (Bur.) ပဲ့တင်သံ။
- ဗွဲက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ဗွဲင်, *n.* a young branch or shoot ; (Bur.) အတက်။
- ဗွဲင်, *v. t.* to dive ; (Bur.) ဂုပ်သည်။
- ဗွဲး, *v. i.* to escape ; (Bur.) လွတ်သည်။
- ဗွဲးပါ, *v. i.* to be one of a company, to be along ; (Bur.) ပါဝင်သည်။
- ဗွဲးဖျ, *v. t.* to release, to free ; (Bur.) ပြန်လွှတ်သည်။
- ဗွဲးသွဲး, *v. i.* to be freed from, to escape ; (Bur.) လွတ်ကင်းသည်။
- ဗွဲးအာ, *v. i.* to make a miss ; to stray away ; (Bur.) မှားသွားသည်။ လွတ်သွားသည်။
- ဗွဲဝ်, *n.* a pile, a heap ; (Bur.) အပုံ။
- ဗွဲ, *adv.* very ; as ဗွဲပရိုင် *very quickly* ; (Bur.) အလွန်။
- ဗွဲကြ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
- ဗွဲကြဟုံထံ, *adv.* before long ; (Bur.) မကြာမကြာမှီ။
- ဗွဲဂဇောန်, *n.* a brief summary ; (Bur.) အချုပ်အချာ။

- ဗွဲဒိုင့်, *prep.* toward, towards; (Bur.) သို့။ ကို။ မှ။
 ဗွဲမထောန်, *adv.* exceedingly; (Bur.) အင်မတန်။ အထူးသ
 ဖြင့်။ အတ္တန်တရာ။
 ဗွဲလွင်, *adv.* regularly; (Bur.) မှန်မှန်။
 ဗွဲသရုပ်, *n.* an abridgment, an epitome; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်။
 ဗွဲသွာ, *a.* easily understood; (Bur.) နားလည်လွယ်သော။

တ

- တ, *v. t.* to frighten, တပူ။ (Bur.) ခြောက်စွန့်သည်။
 တင်, *a.* amazed; *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍
 တွေဝေသော။ ထိတ်လန့်၍တွေဝေသည်။
 တင်, *n.* ganja; (Bur.) တင်း။ ဆေးခြောက်။
 တတ်, *n.* the name of the lunar month nearly equivalent
 to September; (Bur.) တော်သလင်းလ။
 တတ်ခြံ, *n.* one's constitution; (Bur.) ခန္ဓာပညက။
 တဝ, (Pali), *n.* a state of existence; (Bur.) တဝ။
 တဝက်, *n.* a follower of a man of rank; (Bur.) နောက်
 လိုက်နောက်ပါ။
 တဝက်, (Pali တဝဂ္ဂေါ), *n.* the summit of a *sekyah* sys-
 tem, or of the universe; the zenith; (Bur.)
 တဝက်။
 တဝိုက်, *n.* clothing, တဝိုက်လတက်။ (Bur.) အဝတ်။
 တဝိုက်, *n.* circumference; (Bur.) အဝန်း။
 တာ, *n.* a monastery, a school; (Bur.) စာသင်ကျောင်း။
 တာတွဲသီ, *n.* a Sabbath-school; (Bur.) ဥပုသ်နေ့စာဖြေ
 ကျောင်း။
 တာသာသကာ, *n.* a mission school; (Bur.) သာသနာ
 ကျောင်း။
 တာဝကာ, (Pali တာဝနာ), *n.* short religious sentences
 for repetition; (Bur.) တာဝနာ။

- ဘာသာ, (Pali), *n.* a system of religion; language; mode of practice; (Bur.) ဘာသာ။
- ဘာသာဒိက္ခိ, (Pali ဘာသာဒိဋ္ဌိ), *n.* heresy; (Bur.) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။
- ဘ၀်, *n.* half; (Bur.) ထက်ဝက်။ ထဝက်။
- ဘ၀်ဇိပ်, *n.* a dry measure containing about one peck; (Bur.) နှစ်ပြည်။
- ဘ၀်န, *n.* a dry measure containing about one half-bushel; (Bur.) တခွဲ။
- ဘိင်ဘင်, *a.* entranced, astounded; (Bur.) အနိအားသင့်သော။
- ဘိန်, *n.* opium; (Bur.) ဘိန်း။
- ဘိထေခ, (Pali အဘိ excelling, and ထေက pouring), *n.* an anointing; (Bur.) ဘိသိတ်သွန်းလောင်းခြင်း။
- ဘုတ်, *n.* a ghost; (Bur.) ဗုတ်။
- ဘုတ်, *n.* an idol-house; (Bur.) ရုပ်တုဆင်းတုထားသောဗိတ်မှန်။
- ဘုံ, *n.* a division of the universe, of which there are said to be thirty-one; (Bur.) ဘုံ။
- ဘုံပါရဒိုသု, *n.* Paradise; (Bur.) ပရဒိုသုဘုံ။
- ဘို, *prep.* for, col.; အဘို၏။ (Bur.) ဘို။
- ဘဲ, *n.* a calamity; (Bur.) ဘေး။

မ

- မ, *n.* a father. See ဣတ and မအံက်။ (Bur.) အဖ။
မမည်းတော်။ *M.v., မမ*
- မ, *n.* seed of any kind; (Bur.) မျိုးစေ့။ မြေစ
- မကြေတ်, *n.* a small stone; (Bur.) ကျောက်ခဲ။ ကျောက်စရစ်။
- မကြိုက်, *n.* a testicle; (Bur.) ငွေးစေ့။ ငွေးစေ့။

မ, *num. aux.*, what is round; as သတ်လိမ့်မ *one orange*,
col.; (Bur.) အလုံး။

မ, *v. participial prefix* nearly equivalent to the rela-
tion pronouns who, which. See Gram. § 17-1.
(Bur.) သော။

မက်ကွဲ, *n.* the pomegranate; (Bur.) သလဲသီး။

မက်ကြုတ်, *n.* the lemon; (Bur.) ရှောက်ချည်ပယ်တမျိုး။ *မက်ကွဲ*။

မက်ဖို, *n.* the benefits gained by deeds of merit; (Bur.)
အကျိုး။ ကောင်းကျိုး။

မက်မတ်, *v. t.* to desire, to covet; (Bur.) တပ်မက်သည်။

မဝဝေင်, *n.* a pellet; (Bur.) ထောက်စာလုံး။

မဝံင်ကြဲ, *n.* boldness; (Bur.) ရဲရင့်ခြင်း။

မ္ဂး, *conj.* if; also used as a connective; (Bur.) လျှင်။

မ္ဂးဂှ်, *conj.* as to, concerning, in regard to; (Bur.) အ
ကြောင်းမှာ။

မင်, *v. t.* to wait for, မင်လေ။ (Bur.) စောင့်သည်။ ဆိုင်းနေ
သည်။

မင်သီ, *v. t.* to observe the duty-day, to keep the Sab-
bath, ဒိုန်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

မင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) စောင့်ရှုနေသည်။

မင်ကင်, *v. t.* to stand sentry, keep watch at a chokey
station; (Bur.) ကင်းစောင့်သည်။

မင်မဲ့, *v. t.* to guard, to keep in safety; (Bur.) စောင့်ထိန်း
သည်။

မင်ဗွဲ, *n.* a young man; (Bur.) လူမျိုး။

မင်, *n.* the red deer; (Bur.) သမင်။

မင်ကြေဆံ, *n.* the cactus; (Bur.) ရှားစောင်း။

မင်္ဂလ, (Pali), *n.* blessedness; (Bur.) မင်္ဂလာ။

မင်္ဂလဂြိုဟ်, *n.* ordination; the ceremony of ordaining
by the laying on of hands; (Bur.) လက်တင်မင်္ဂလာ။

- မင်ဂင်, *n.* the large black squirrel; (Bur.) ရှဉ့်ပေါ။
 မင်ဂုတ်, *n.* the mangosteen; (Bur.) မင်းကွတ်။
 မင်ဂုန်, *n.* the tamarind; (Bur.) မန်ကျည်း။
 မဂ္ဂါ, *n.* a bead; (Bur.) ဂုတီး။
 မဆောတ်ယွံ့မွဲ, *adv.* without fail; (Bur.) ကေနအမှန်။
 မစ, *v. t.* to help, to assist; (Bur.) မစသည်။
 မညှပ်, *v. t.* to shake, shake off or out; (Bur.) ခါသည်။
 မညောဆီ, *n.* the morinda; (Bur.) ရဲရိုသီး။
 မတ်, *n.* the eye; (Bur.) မျက်စိ။
 မတ်စိင်, *n.* the ankle-bone, lit. elephant's eye; (Bur.)
 ဖျက်။ ခြေမျက်စိ။
 မတ်, *n.* a precious stone; as မတ်စိန် *a diamond*; မတ်မ
 နိုက် *a ruby*; (Bur.) အဖိုးတန်သောကျောက်။
 မတ်မိတ်, *n.* an emerald; (Bur.) မြ။
 မတ်, *n.* the edge of any cutting instrument; (Bur.)
 သွား။
 မတ်ဖြူ, *n.* a cloud; (Bur.) ခိုလင်းတိမ်။
 မတွံဂး, *adv.* that is to say, *i. e.*, မိဂ္ဂး။ (Bur.) တည်းဟူ
 သော။ ဆိုလိုသည်နှင့်။
 မဒင်ရောက်တဏှင်သွံ, *p. a.* circumcised; (Bur.) အရေဖျား
 လှီးခြင်းကိုခံသော။
 မန်, *a.* Peguan, Mon, မောန်။ (Bur.) မွန်ပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
 မွန်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 မန်, *v. t.* to repeat charms over water or medicine;
 (Bur.) မန်းသည်။
 မနိုက်, *n.* a ruby; (Bur.) ပတ္တမြား။
 မနူဿ, (Pali), *n.* a man; (Bur.) လူ။
 မနော, (Pali), *n.* the mind; (Bur.) မနော။ စိတ်။
 မတ္တိ, *adv.* in the first place, မပတင်။ (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။
 မပို့, *n.* hail; (Bur.) ခိုလင်းသီး။

- မဗ္ဗင်, *n.* a seedling ; (Bur.) ပျိုးပင်။
- မမာ, *n.* Job's tears ; (Bur.) ကျိတ်စေ့။
- မရေတ္တထိုင်, *n.* the lunar month nearly corresponding to December ; (Bur.) နတ်တော်လ။
- မရိတ်, *n.* the custard apple ; (Bur.) ဩစာသီး။
- မရိတ်ကွင်, *n.* the bullock's heart, or sour-sop fruit ; (Bur.) သင်္ဘောဩစာ၊ ခူးရည်းဩစာ။
- မရှာတ်, *n.* Sire, a term used by one king or governor in addressing another ; (Bur.) အရှင်ဘုရား။
- မလာ, *n.* a support for the back, when one is sitting ; (Bur.) တံကဲ။ အဖို့။
- မလင်မတ်, *v.* to open the eyes, မှင်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။
- မလေံ, *v. t.* to hate, ကျင့်မလေံ။ ကျင့်မေ့။ ကျင့်မေ့အိ။ (Bur.) မုန်းသည်။
- မလောင်, *n.* an echo ; (Bur.) ဖဲ့တင်သံ။
- မလံ, *n.* anything that gets into the eye, a mote, *pron.* မလမ်။ (Bur.) အလွန်သေးနုပ်သောအစအနု။ ငြောင့်ငယ်။
- မသာ, *n.* a stench, ပသာ။ (Bur.) အနံ့အစေပ်။
- မသာ, *n.* a breed ; (Bur.) အမျိုး။
- မတ္တင်လှူ, *n.* righteousness ; (Bur.) ဖြောင့်မတ်ခြင်း။
- မသုန်, *n. a.* five, *col.*, ပသုန်။ (Bur.) ငါးချ။
- မသုန်စေတ်, *n. a.* fifty, *col.*, ပသုန်စေတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။
- မဟာ, (Pali), *n.* great, excellent ; (Bur.) မဟာ။
- မဟိမုစဏ္ဍောရနာ, Mahimūchōndōraṇā, the name of a rock or crag in Mon legendary lore ; (Bur.) မဟိမုစဏ္ဍောရနာဟုအမည်တွင်သောကျောက်ကြီး။
- မဟံမှာ, *n.* loss ; (Bur.) ပျောက်ဆုံးခြင်း။
- မအံက်, *n.* a father, used only of persons of royal rank and of the deity ; (Bur.) ခမည်းတော်။

- မာ, (Pali မာရေ), *n.* the devil, ကျော်မာ။ (Bur.) မာရ်။
မာရ်နတ်။
- မာ, *v. i.* to kneel, with the head bowed down; (Bur.)
ဦးချဝင်သည်။
- မာဂုတထပညာ, *n.* a Magian, one of the Magi; (Bur.)
မာဂုပညာရှိ။
- မာဂြဲ, *n.* the spotted *saccolabium*; (Bur.) မိုဗမ်းမခ။ သစ်
ခွပင်တမျိုး။
- မာဂ်, *v. t.* to port, to put the helm to larboard; (Bur.)
မက်သည်။
- မာ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to Febru-
ary; (Bur.) တပို့တွဲလ။
- မာ်, *v. t.* to hook, catch with a hook; (Bur.) ချိတ်သည်။
- မာ်, *n.* the plant which produces Job's tears; (Bur.)
ကျိတ်။
- မာ်ဗတစင်, *n.* millet; (Bur.) ဆပ်။
- မာတ်, *v. t.* to shut up; (Bur.) ပိတ်သည်။
- မာန, (Pali), *n.* pride; (Bur.) မာန်။
- မာန်, *a.* able; *v. i.* to be able, to have ability; (Bur.)
တတ်နိုင်သော။ တတ်စွမ်းသည်။ နိုင်သည်။
- မာန်, *v. t.* to overcome, to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။
- မာန်, *v. t.* to work clay with the hands in making pot-
tery; (Bur.) အိုးလုပ်သည်။
- မာန်ဏ, (Hebrew), *n.* manna; (Bur.) မန္န။
- မာရဏ, (Pali မရဏ), *n.* death; (Bur.) မရဏ။ မရဏာ။
- မဲ, *n.* an ass; (Bur.) မြဲ။
- မဲ, *n.* indigo; (Bur.) မဲနယ်။
- မဲ, *n.* anything used in casting lots; (Bur.) မဲ။
- မဲသုတ်, *n.* a silk handkerchief, or napkin, ဝဝါ။ (Bur.)
ပိုးဝဝါ။

မဲသော, *n.* a torch made of bamboo splints, or of cloth saturated with oil, and tied to a bamboo; (Bur.)
မီးခုတ်။

မိ, *n.* a mother, ယဝဲ။ (Bur.) အမိ။

မိမ, *n. pl.* parents; (Bur.) မိဘ။

မိက်, *v. t.* to dun; (Bur.) အပူအပြင်းတောင်းလည်။

မိက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, သွိုက်ဝံ့။ (Bur.) ထိုချင်သည်။

မိဂ္ဂဒ္ဒ, *adv.* that is to say, မတုံဂး။ (Bur.) ထိုသို့ဆိုသော်။

မိင်, *n.* a harpoon; (Bur.) မှိန်း။

မိင်, *v. t.* to hear; (Bur.) ကြားသည်။

မိစ္ဆာ, (Pali), *n.* falsehood, error, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (Bur.) မိစ္ဆာ။

မိတ်တူဂ်, *n.* turmeric; (Bur.) နံနွင်း။ သနွင်း။

မိန့်, *v. t.* to take in the arms; (Bur.) ဖိုက်သည်။ ဖက်သည်။

မိန့်, (Pali မိနော a fish), *n.* Pisces, the 12th sign of the zodiac; (Bur.) မိန့်ရာသည်။

မိပ်, *a.* well, happy, comfortable; *v. i.* to be happy; to be well; (Bur.) ဖျော်ပါးသော။ ဖျော်သည်။ မာသည်။

မိပ်စိုတ်, *a.* joyful; *v. i.* to be joyful; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

မိပ်ဖြိပ်, *a.* full of joy; *v. i.* to be full of joy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်။

မိပ်ဖြိပ်ရာင်ဆဲ, *a.* glad; *v. i.* to be glad; (Bur.) ဝမ်းသာသော။ ဝမ်းသာသည်။

မိထဟဲယျ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) မိတ်ဆွေ။

မိတ်, *n.* a measure equal to the breadth of the hand with the length of the thumb; (Bur.) အမိုက်။

- ဝိတ်, *n.* a crucible ; (Bur.) ဝိတ်။
 ဝိတ်, *n.* dirt on one's person ; (Bur.) ဝျည်း။
 ဝိဋ်, (Pali ဝိဿ a goat), *n.* Aries, the 1st sign of the
 zodiac ; (Bur.) ဝိဿရုဏိ။
 ဝိမာနာင်, *n.* soot ; (Bur.) ကြပ်ခိုး။
 မုက်, *n.* the face ; (Bur.) မျက်နှာ။
 မုက္ခဝါ, (Pali မုက္ခ a mouth), *n.* the countenance, royal
 or divine, မုက်ခဝါ။ (Bur.) မျက်နှာတော်။
 မုက်မတ်, *n.* the countenance ; (Bur.) မျက်နှာ။
 မုက်ရင်, *n.* a porch, မုက်ရောင်။ (Bur.) အိမ်ဦး။
 မုက်, *n.* the persimmon ; (Bur.) တည်။
 မုယဝ်, *n.* barley ; (Bur.) မုယော။
 မုယာ, (Pali), *n.* a lie ; (Bur.) မုယာစကား။
 မုတ်, *n.* the nose ; (Bur.) နှာခေါင်း။
 မုတ်, *n.* the end of a cape or promontory ; a fringe ;
 (Bur.) အစွန်း။ အဝူ။ ပန်းပွား။
 မုဂ်ဂဒင်, *n.* a cape ; (Bur.) အဝူ။
 မုတ်ကျာ, *n.* the cold season ; (Bur.) ဆောင်းကာလ။
 မု, *n.* an axe ; (Bur.) ဝုဆိန်။
 မု, *int. pro.* what ? thus မုဂ်ရော *what is this ?* မုန့်ရော
what is the matter ? (Bur.) ဘာ။ ဘယ်အရာ။
 မုခွါ, *int. pro. and adv.* where ? whither ? (Bur.) ဘယ်
 နေရာ။
 မုရ, *a.* any ; (Bur.) အကြင်။
 မုထ, *n.* origin, foundation ; (Bur.) မုထ။
 မုပိုတ်, *adv.* why ? wherefore ? (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။
 မု, *n.* a *mû*, a small weight used by goldsmiths ; (Bur.)
 မူး။
 မုဇွေင်, *n.* a weight equal to two great *boas*, (မဲဇွေင်)
 (Bur.) မူးကြီး။

- မူဇောတ်, *n.* a weight equal to two small *boas*, (ဝဲဇောတ်။)
 ('Bur.) မူးငယ်။
- မောက်, *v. i.* to be notched as an axe, or to be as a knife
 with a notched edge; (Bur.) ပဲ့သည်။
- မေတ္တာ, (Pali), *n.* love; (Bur.) မေတ္တာ။
- မေထုန်, (Pali မေထုန်), *n.* Gemini, the 3rd sign of the
 zodiac; (Bur.) မေရန်ရာထီ။
- မေလံင်မြောက်, *n.* a hurricane, ကျာဒမြောက်။ ကျာဒီလံင်။
 (Bur.) မုန်တိုင်း။
- မောန်, *a.* Mon; (Bur.) မွန်တလိုင်း။ See မန်။
- မောန်, *a.* tight, as a garment, or hard, as a knot; *v. i.*
 to be tight; (Bur.) ကျပ်သော။ ကျပ်သည်။
- မောန်ခရောန်, *adv.* safely; (Bur.) လုံချုံ့စွာ။
- မောင်, *a.* fragrant, မြမောင်။ *v. i.* to be fragrant; (Bur.)
 မွှေးသော။ မွှေးသည်။
- မောင်တိုန်, *v. i.* to increase; (Bur.) မော်တက်သည်။
- မောဟ, (Pali), *n.* darkness, ignorance; (Bur.) မောဟ။
- မံက်, *v. i.* to appear, to come to light, မံက်ကျင်။ (Bur.)
 ပေါ်လာသည်။
- မံင်, *v. i.* to tarry, to dwell; to be; မံင်တံ။ မံင်ကေတ်။ as
 မူးထတ်မံင်ရဟာ။ *Are you well?* (Bur.) နေသည်။ တည်
 နေသည်။ ရှိသည်။
- မံင်လွတ်, *v. i.* to be on the side of, to defend; (Bur.)
 တက်၌နေသည်။
- မံင်, *n.* a gong; (Bur.) မောင်း။
- မံင်, *n.* a lever; a lever that plays on a pivot; (Bur.)
 မောင်း။
- မိုပ်မာ, *v. i.* to lie on the face, as one in great grief;
 (Bur.) မြုပ်ဝပ်သည်။
- မ, *v. t.* to suck, as an infant; (Bur.) မို့သဉ်။

- မဒံ, *n.* a weight equal to one quarter of a tical. (ဒကေဝ်),
and to two great *mūs* (မူဇွေဝ်); in coinage, one
quarter of a rupee; (Bur.) မတ်။
- မု, *n.* a stockade; (Bur.) သတ်တပ်။
- မု, *n.* an ordinance, a rite; (Bur.) စီရင်ထုံးစွဲသောမတ်
လာ။
- မုဗလိက်, *n.* the rite of baptism; (Bur.) နှစ်ခြင်းမတ်လာ။
- မု, *a.* royal, sacred; as မိင်မ္မိ *the royal elephant*; (Bur.)
တော်။ ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။
- မုတ်, *n.* to be hard. stiff; (Bur.) တောင့်သည်။
- မ္မံ, *prep.* without; *a.* outer; (Bur.) အပြင်။ အပြင်ဘက်မှာ။
- မုတ်, (Pali မနုဿ), *n.* man, a human being; (Bur.) လူ။
- မုင့်ကမုက်, *n.* the blind; (Bur.) လူကန်း။
- မုင့်ကးကျိပ်, *n.* a barber; (Bur.) ဆတ္တာသည်။
- မုင့်ကော်ဒမြိုင်မသွေန်စပ်, *n.* a demoniac; (Bur.) နတ်ဆိုးစွဲ
သောလူ။
- မုင့်ဂိုင်တွိုက်, *n.* an oarsman, မုတ်ဂိုင်တဋိုက်။ (Bur.) ခတ်
တက်ခတ်ထွား။
- မုင့်ဇိင်စ, *n.* a tailor, မုင့်ဗွိုင်။ (Bur.) အချုပ်သမား။
- မုင့်ဇိင်လိက်, *n.* a book-binder; (Bur.) စာအုပ်ကိုချုပ်တတ်
သောသူ။
- မုင့်တတ်ကွီ, *n.* a cart-driver; (Bur.) ထွင်းမောင်းထွား။
- မုင့်ဒင်ဂဇိုင်, *n.* an agent; (Bur.) ကိုယ်စားထွယ်။
- မုင့်ပဗိုက်, *n.* a trader; (Bur.) ကုန်သည်။
- မုင့်ဗွဲ, *n.* a lad; (Bur.) လူပျို။ လူပျိုပေါက်။
- မုင့်ဗွ, *n.* a cultivator; (Bur.) ထယ်ယာလုပ်သောသူ။
- မုင့်မကြိုစ, *n.* a boaster; (Bur.) ဝါကြွားသောသူ။
- မုင့်မင်ကင်, *n.* a watchman, a sentry; (Bur.) ကင်းစောင့်။
- မုင့်မထစးဝိုင်, *n.* a guide; (Bur.) လမ်းပြ။
- မုင့်မဒင်ဗထာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

- မိုင့်မဒင်သက်သီ, *n.* one who bears testimony ; (Bur.)
 သက်သေခံသောသူ။
- မိုင့်မရပ်အသေခံ, *n.* a standard-bearer ; (Bur.) အသံကိုင်။
- မိုင့်မသုင်ခွင်ဖျော်ထောန်, *n.* a wine-bibber ; (Bur.) စပျစ်
 ရည်သောက်ကြူးသောလူ။
- မိုင့်မင်ဂှ်, *n.* a cow-herd (Bur.) နွားကျောင်းသွား။
- မိုင့်လယိုင်, *n.* a surety ; (Bur.) အာမခံ။
- မိုင့်လံက်ခွင်ဂခဲ, *n.* a painter of a house ; (Bur.) ဆေး
 သုတ်ယောသူ။
- မိုင့်ဝေင်ဂြိုင်, *n.* a gambler ; (Bur.) ကစားသွား။
- မိုင့်သုင်စဝေင်ဂြိုင်, *n.* a drunkard ; (Bur.) ယစ်ထုပ်။
- မိုင့်သွံရာန်စ, *n.* a regular customer ; (Bur.) ဖောက်သည်။
- မိုင့်ဟေထေထေတ်, *n.* a Hellenist ; (Bur.) ဟေထေန်လူမျိုး။
- မိုင့်စက်ကျွပ်, *n.* a leader ; (Bur.) ခေါင်းတည်သောလူ။
- မိုင့်အ, *n.* a mute ; (Bur.) လူအ။
- မိုင့်အရိုင်, *n.* a barbarian ; (Bur.) လူရိုင်း။
- မှ်, an abbreviated form of မခွံ။ See မ the *v. p.*
participial ; (Bur.) ရှိသော။
- မှ်, *pers. pro.* thou ; (Bur.) သင်။
- မှ်တံ, *pers. pro.* ye ; (Bur.) သင်တို့။
- မြ, *n.* a large knife or cleaver ; (Bur.) ထား။
- မြမောင်, *n.* fragrance ; (Bur.) မွှေးသောအနံ့။
- မြ, *n.* a peacock ; (Bur.) ဥဒေါင်း။
- မြ, *n.* red peppers ; (Bur.) ငရုတ်။
- မြခွိုင်, *n.* black pepper ; (Bur.) ငရုတ်ကောင်း။
- မြာန်, *n.* the *marian*, a species of plum, the *mangifera*
oppositifolia ; (Bur.) မရန်း။
- မြပတ်, *v. i.* to be destroyed, lost ; (Bur.) ပျက်စီးသည်။
- မြမြန်, *v. t.* to take care of, to foster ; (Bur.) မွေးစားသည်။
 မြေသည်။

- မြိတ်, *n.* a wink, 10 of which are equal to one *nara* ;
(Bur.) မျက်စိတမိတ်။
- မြောက်ပွဲမြိတ်, *n.* the name of the lunar month nearly corresponding to December, မရေတ္တထိုင်။ (Bur.) နတ်တော်ထ။
- မြော, *n.* a fence made of small upright posts ; (Bur.) မျော။
- မြွေ, *adv.* thus, after this manner ; (Bur.) ထိုသို့။ သည်အတိုင်း။
- မြိမြိ, *v. i.* to renew strength after an illness ; (Bur.) ခွန်အားပြည့်လာသည်။
- မှတ်မတ်, *v.* to open the eyes, မလတ်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။
- မွဲ, *n. a.* one ; (Bur.) တစ်။
- မွဲချိုန်ခန့်, *adv.* suddenly ; (Bur.) တခဏချင်းတွင်။
- မွဲဂကောံ, *adv.* in one company, မွဲဂကောင်။ (Bur.) တရ။
- မွဲစွံ, *adv.* together ; (Bur.) အတူတကွ။
- မွဲစွံ, *n.* a part ; thus မွဲစွံ *one part*, မွဲစွံ *another part* ; (Bur.) တပုံ။
- မွဲဒမြိတ်, *adv.* immediately, *i. e.* in the twinkling of an eye ; (Bur.) တမိတ်။
- မွဲနဲတုန်, *adv.* again, moreover ; (Bur.) တနည်းကား။
- မွဲပါင်, *n.* a mouthful ; (Bur.) တလုပ်စာ။
- မွဲလငိုတ်, *n.* as much as is swallowed at once ; (Bur.) တကျိုက်။
- မွဲလေင့်, *adv.* ever ; used only in negative sentences, thus မူးတံဟွံပင့်မွဲလေင့်ဏီဟာ။ *Did you never read?* (Bur.) တခါမျှ။
- မွဲဝါ, *adv.* once ; (Bur.) တခါ။
- ဝါခပ်, *adv.* all at once ; (Bur.) တခါတည်း။

- မွဲသျှင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။
 မွဲဟာန်, *adv.* together; (Bur.) တလုံးတဝတည်း။
 မှာ, *n.* a lord; (Bur.) အရှင်။ သခင်။
 မှာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* a sea, an ocean, မှာသ
 မိတ်။ သွာသွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။
 မှက်, *n.* the measles; (Bur.) ဝက်သက်ရောဂါ။
 မှက်ရံင်, *v. t.* to peep out in order to see; (Bur.) ချောင်း
 ကြည့်သည်။
 မှောတ်ကေတ်, *v. t.* to endeavor; (Bur.) အားထုတ်သည်။
 မှေ့ဆီ, *n.* a tick; (Bur.) မွှား။

ဝ

- ဝ, *n.* The wax of the dammer-bee. This mixed with
 earth-oil is used as a substitute for pitch; (Bur.)
 မွဲလျက်။
 ဝတင်ဂှ်, *n.* the gum of the "lard shorea" tree; (Bur.)
 အင်တွဲ။
 ဝက်, *n.* smoke; (Bur.) မီးခိုး။
 ဝတ်, (Pali ဝာဇ,) *n.* a sacrifice; (Bur.) ဝဇ်။
 ဝတ်ပရောဟိတ်, *n.* a Jewish priest; (Bur.) ဝဇ်ပရော
 ဟိတ်။
 ဝတ်သွတ်, *n.* pleasure, enjoyment; (Bur.) ပျော်မွေ့ခြင်း။
 ဝရဲကောဇမွဲ, *adv. or conj.* whenever; (Bur.) အကြင်
 ကာလတချိန်။ အခါတပါး။
 ဝဝံ, *n.* weeping, lamentation, ဝဝါမ်။ (Bur.) ပိုခြင်း။
 ဝဝ်ရ, *conj.* if, *col.*; (Bur.) လျှင်။
 ဝာ, *n.* a sail of a boat or ship; (Bur.) ရွက်ထည်။
 ဝာ, *v. t.* to lift up; (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွသည်။
 ဝာကြာကျင်, *v. i.* to come (respectful); (Bur.) ကြွလာ
 သည်။

- ယာကြာအာ, *v. i.* to go (respectful); (Bur.) ကြွသွားသည်။
 ယာတ်, *n.* cloth, cotton cloth; (Bur.) အဝတ်။
 ယာတ်ကာနီ, *n.* linen; (Bur.) ပိုက်ဆန်ခြည်နှင့်ရက်သောအ
 ဝတ်။
 ယာတ်ဂ, *n.* a shawl or blanket; (Bur.) အနံကြီးသောတပက်။
 ယာတ်ဇိုတ်တဲ, *n.* a towel; (Bur.) လက်သုတ်ပဝါ။
 ယာတ်ဇိုတ်ရက်, *n.* a handkerchief; (Bur.) လက်ကိုင်ပဝါ။
 ယာတ်ဇောတ်, *n.* a narrow waist-cloth; (Bur.) ပုဆိုးနံ့ဗယ်။
 ယာတ်တသော်သိုဝ်; *n.* a blanket; (Bur.) သက္ကလတ်စောင်။
 ယာတ်ပိက်, *n.* cotton cloth, ယာတ်ဗွင်။ (Bur.) ပိတ်။
 ယာတ်ပွဲ, *n.* wax-cloth; (Bur.) ဖယောင်းပုဆိုး။
 ယာတ်ဖေင်, *n.* a cloak; (Bur.) ဝတ်လုံ။
 ယာတ်မှ်, *n.* a rag, duster; (Bur.) အဝတ်ရုတ်။
 ယာတ်လထက်, *n.* a blanket, or sleeping-cloth; ချုံစောင်။
 ယာတ်လး, *n.* a sheet, ယာတ်စံင်။ (Bur.) အိပ်ရာခင်း။
 ယာတ်လးလွိုက်, *n.* a table-cloth; (Bur.) စားပွဲခင်း။
 ယာမ, *n.* a sweet kind of drink; (Bur.) ယမကာ။
 ယဝံ, *v. i.* to weep, ယာမ်။ ယဝံဂကပ်။ ယဝံတ။ (Bur.) ငိုသည်။
 ယဝံရ, *conj.* if, ယာမ်ရ။ (Bur.) လျှင်။
 ယဝဲ, *n.* a mother, မိ။ (Bur.) အမိ။
 ယဝဲတ, *n.* parents; (Bur.) မိဘ။
 ယဝဲပွို, *n.* a step-mother; (Bur.) မိထွေး။
 ယုတ်, *a.* mean, depraved; *v. i.* to be mean, depraved;
 (Bur.) ယုတ်သော။ ယုတ်သည်။
 ယုတ်မာ, *a.* low, vile, mean; *v. i.* to be mean, vile;
 (Bur.) ယုတ်မာသော။ ယုတ်မာသည်။
 ယုတ်အာ, *v. i.* to decrease; (Bur.) ယုတ်သွားသည်။
 ယဲ, *v. i.* to be ill; (Bur.) နာသည်။
 ယဲကလေဝံကလေနီ, *n.* a tumor, ယဲကလေအိမ်ကလေနီ။ (Bur.)
 အကျိတ်အခဲ။

- ယဲကသန္ဒိ, *n.* a lung disease ; (Bur.) အဆုတ်ရောဂါ။
 ယဲကာလ, *n.* pestilence ; (Bur.) ကာလနာ။
 ယဲကောန်ထွံ, *n.* heart-disease ; (Bur.) နှစ်လုံးရောဂါ။
 ယဲကုန်, *n.* hernia ; (Bur.) မုတ္တ။
 ယဲခထုက်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ယဲခါဒုတ်, *n.* the leprosy ; (Bur.) နူးနာ။
 ယဲခေါက်, *n.* the itch ; (Bur.) ယားနာ။
 ယဲခွင်ဂုတ်, *n.* the mumps ; (Bur.) ဝါးစေ့ရောင်နာ။
 ယဲဂယျာဂျိုင်, *n.* the diabetes ; (Bur.) ကျင်ပြောသောရောဂါ။
 ယဲဂိုင်ဂိ, *n.* the lumbago ; (Bur.) ခါးကိုက်နာ။
 ယဲဂြိုင့်တတ်, *n.* palpitation of the heart ; (Bur.) နှစ်လုံး
 တုန်ရောဂါ။
 ယဲတဏီ, *n.* a kind of leprosy ; (Bur.) သမင်လျက်။
 ယဲတံင်ကိုတ်, *n.* the venereal ; (Bur.) လူပျိုနာ။
 ယဲဒူထာ, *n.* rheumatism ; (Bur.) တူထာရောဂါ။
 ယဲပရဆိ, *n.* insanity ; (Bur.) အရူးရောဂါ။
 ယဲပူတံက်, *n.* a cutaneous disease ; a kind of leprosy ?
 (Bur.) သမင်လျက်တမျိုး။
 ယဲမှတ်, *n.* the asthma ; (Bur.) ပန်းနာ။
 ယဲရောဂါ, (Pali ရောဂါ), *n.* sickness, disease ; (Bur.) အနာ
 ရောဂါ။
 ယဲသွိက္ခောတ်, *n.* the menses ; (Bur.) မီးရပ်နာ။
 ယောဂီ, (Bengali), *n.* a fakir ; (Bur.) ဇော်ဂျီ။
 ယောင်ယာ, *a.* depraved ; (Bur.) ရွေ့လျော့သော။ ယုတ်မာသော။
 ယောင်မှာ, *v. i.* to err, go astray ; (Bur.) ယောင်မှားသည်။
 ယောင်ဟောင်, *v. i.* to turn aside ; to be guilty of dereliction
 from the path of duty ; to be unfaithful ;
 (Bur.) လွဲသွားသည်။
 ယောင်အာ, *v. i.* to withdraw, degenerate ; (Bur.) ယိမ်း
 သည်။ ယိုယွင်းသည်။

- ယောင်, *v. i.* to be over ripe, of fruit; (Bur.) ပြော်သည်။
 အမှည့်လွန်သည်။
- ယဇိုင်း, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။
- ယဇိုင်းကူ, *n.* a tarantula; (Bur.) ပင့်ကူကျား။
- ယံက်, *n.* a large spoon, or ladle; (Bur.) ယောက်။
- ယိုက်, *v. t.* to carry, as a child in the arms, or a beam on the shoulder, ယိုက်နင်း။ (Bur.) ချီသည်။
- ယိုက်ခိုက်, *v. t.* to reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။ ရိုသေလေးမြတ်သည်။
- ယို, *v. t.* to breathe; (Bur.) ရှူသည်။
- ယိုတိတ်, *v. t.* to breathe out; (Bur.) အသာထုတ်သည်။
- ယိုလုပ်, *v. t.* to breathe in; (Bur.) ပသာရှူသည်။ ဝင်သက်ရှူသည်။
- ယိုင်, *v. t.* to carry on the head; (Bur.) ရှက်သည်။
- ယိုင်ခစာ, *v.* to take an oath on a sacred book; (Bur.) ကျမ်းရှက်သည်။
- ယိုတ်, *n.* fruits preserved in sugar; (Bur.) ယို။
- ယိုန်ထိုန်, *v. t.* to respect or reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။
- ယး, *v. i.* to shine, to give light; (Bur.) ထင်းသည်။
- ယးဂထ, *n.* the morrow, လီယး။ (Bur.) နက်ဖန်။
- ယးတမး, *v. i.* to be light; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။
- ယှ, *n.* a name, နာမ။ (Bur.) နာမည်။ နာမ။
- ယှ, *a.* any, ယရ; as ယှညးမွဲ *any one*; (Bur.) အကြင်။
- ယှ, *adv.* yes; also used in introducing a formal, authoritative address; (Bur.) ဟုတ်ကဲ့။

၇

- ၇, *v. a.* assertive, the closing letter of a sentence. See Gram. § 17-2. (a), (c) and (g); (Bur.) ၏။ ဖြီ။

- ရသွံ, *v. a.* expressive of surprise, ရောင်သွံ။ (Bur.) တ
ကား။
- ရင်တူင်, *v. t.* to go out to meet one, ရင်တလှင်။ ဝါင်တူင်။
(Bur.) ကြိုဆိုသည်။
- ရင်ညှိ, *adv.* mutually, one with another, ရင်ညှိ။ (Bur.)
အချင်းချင်း။
- ရတ်, *n.* the hole in a house post, through which the
summer used to be thrust, ပထောင်ရတ်။ (Bur.)
ရက်မပေါက်။
- ရတ်, *v. t.* to reap; (Bur.) ရိတ်သည်။
- ရတ်ထဝှံသ်, (Pali ရတနာ), *n.* the seven kinds of wealth,
including children, servants, cattle, etc.; (Bur.)
ရတနာချွန်ပါး။
- ရတ်ဒိတ်သ်, *n.* the nine kinds of precious stones;
(Bur.) အဘိုးထိုက်သောကျောက်မြိတ်ကိုးပါး။
- ရတ်ပိ, *n.* the three objects of worship, namely, Boodh,
the law, and the priesthood; (Bur.) ရတနာသုံးပါး။
- ရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ။ (Bur.) အနက်။ အ
ဗိဗ္ဗာယ်။
- ရန်ကိုဝ်, *v. t.* to have regard to; (Bur.) ထောက်ထား
သည်။
- ရန့်ကံဗွန်, *a.* concealed; (Bur.) ထိမ်ဖွက်သော။
- ရပ်, *v. t.* to take hold of, to use; (Bur.) ကိုင်သည်။ အ
သုံးပြုသည်။
- ရပ်စပ်, *v. t.* to make use of, to spend; (Bur.) သုံးစွဲသည်။
- ရပ်နိုင်, *v. t.* to geld, castrate; (Bur.) သင်းသည်။ ခြေ
ထိမ်းသည်။
- ရပ်လက်ဗန်, *v. i.* to wrestle; (Bur.) နှလုံးလုံးထွေးသည်။
- ရပ်သွေဝ်, *v. t.* to direct the course of a vessel; (Bur.)
ပဲ့ကိုင်သည်။ ပဲ့သည်။

- ရမတ်, *n.* tears, ချ်ရမတ်။ (Bur.) မျက်ရည်။
- ရမျှင်, *n.* the voice, also a sound, usually *pron.* ရပ်
သင်။ (Bur.) အသံ။
- ရမျှင်ကူး, *n.* distinct utterance, clear articulation ;
(Bur.) စကားအပြောရှင်းခြင်း။ အသံပြတ်သားခြင်း။
- ရဝ်မ, *a.* Roman ; (Bur.) ရောမနှင့်ဆိုင်သော။
- ရထိ, *n.* a devotee ; (Bur.) ရသေ့။
- ရဖ်, (Pali ရသ), *n.* flavor, quality ; (Bur.) အရသာ။
- ရက်, *n.* a cabin or lodge built upon high posts ;
(Bur.) တဲ။
- ရင်, *v. i.* to expand ; (Bur.) ပြသည်။
- ရင်, *v. i.* to blossom, to open as a flower ; (Bur.) ပွင့်
သည်။
- ရင်ဆဲ, *v. i.* to flourish, to prevail, applied to religions ;
(Bur.) ပွင့်လင်းသည်။ စီးပွားတိုးတက်သည်။
- ရာဇာ, (Pali), *n.* a king, a Raja ; (Bur.) ရာဇာ။ မင်းကြီး။
- ရာဇာဝင်, (Pali ရာဇာဝံသ), a history of kings, civil his-
tory ; (Bur.) ရာဇဝင်။
- ရာဇာဝတ်, (Pali ရာဇဝတ္ထု), *n.* a heavy penalty inflicted
by government ; (Bur.) ရာဇဝတ်။
- ရာဒနာ, *v.* to pray, ရာဒနာမိက်။ (Bur.) ဆုတောင်းသည်။
- ရန်, *v. t.* to buy ; (Bur.) ဝယ်သည်။
- ရမ်, *v.* to leave the priesthood, ရံ။ (Bur.) လူထွက်သည်။
- ရာသီ, *n.* a season, ဥယျ။ (Bur.) ဥယျရာသီ။
- ရဲ, *n.* mustard, also radish ; (Bur.) မုန်ညင်း။ မုန်လာ။
- ရဲကြိုက်, *n.* the cabbage ; (Bur.) သင်္ဘောမုန်လာ။
- ရဲရှာတ်, *a.* uncommon, rare ; (Bur.) ဖြစ်ခဲသော။ ရှားပါး
သော။
- ရိက္ခီ, *n.* the axle of a carriage or cart ; (Bur.) ဝင်ရိုး။
- ရိတ်, *n.* a pestle ; ကျည်မွှေ။

- ရိပူတ်, *n.* the stem that passes through the jack-fruit,
ရိပူတ် (Bur.) ဝိန်းဒဲအူတိုင်။
- ရိင်, *a.* hot, peppery ; *v. i.* to be hot; (Bur.) စပ်သော။ စပ်
သည်။ ပူသည်။
- ရိပ်တီ, *v. t.* to have a slight knowledge of, also to con-
jecture ; (Bur.) ရိပ်မိသည်။
- ရင်, *n.* a court-house, ကွတ် (Bur.) ရုံး။
- ရင်ကွီကွောက်, *n.* a railway station ; (Bur.) ဝီးရထားရုံ။
- ရင်ချောင့်, *n.* a stable ; (Bur.) မြင်းရုံ။
- ရင်ပင်ဇော်, *n.* a hotel ; (Bur.) ထမင်းဆိုင်ကြီး။
- ရုန်, *v. i.* to pull contrarily, of an animal trying to get
loose ; (Bur.) ရုန်းသည်။
- ရုပ်, (Pali ရူပ) *n.* a picture, an image ; (Bur.) အရုပ်။
- ရူပါရီ, (Pali ရူပါရီ) *n.* an appearance, a vision ; (Bur.)
ရူပါရီ။
- ရုပ်သင်္ဘာ, *n.* the countenance ; (Bur.) အဆင်းသဏ္ဍာန်။
- ရုပ်ဟိန်, *a.* ugly, not handsome ; (Bur.) အရှုပ်ဆိုးသော။
- ရုံ, *a.* enough, sufficient, ရုံဂပ်။ *v. i.* to be enough ; (Bur.)
လုံလောက်သော။ လုံလောက်သည်။
- ရုဗုသံသံ, *n.* a tumult ; *a.* tumultuous ; (Bur.) အုတ်
အုတ်သဲသဲပြုခြင်း။ အုတ်အုတ်သဲသဲဖြစ်သော။
- ရဲ့, *n.* the common house-fly ; (Bur.) ယင်ကောင်။
- ရဲ့ဝင်, *n.* a large kind of fly ; (Bur.) ယင်ကောင်အကြီးမျိုး။
- ရဲ့, *v. t.* to select, choose ; (Bur.) ရွေးသည်။
- ရဲ့ကေတ်, *v. t.* to take one's choice ; (Bur.) ရွေးယူသည်။
- ရဲ့ကံက်, *v. t.* to select, to choose, ရဲ့၍။ (Bur.) ရွေးကောက်
သည်။
- ရဲ့ခွက်, *v. t.* to redeem, ransom ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။
- ရေက်, *v. t.* to cut with a sliding motion, as in cutting
slices ; တွီးသည်။

ရေနီ, *n.* a sand-fly; (Bur.) ဖြိတ်ကောင်။

ရေဟံသေဂ်, *v. t.* to reverence, to worship, ရံဂ်။ (Bur.) ရှိသေသည်။ ကိုးကွယ်သည်။

ရဲ, *n.* one of a race or tribe, a follower; (Bur.) အပေါင်းအဖော်။ နောက်လိုက်။

ရဲကွာန်, *n.* a villager; (Bur.) ရွာသား

ရဲခရေဟ်, *n.* a convict, a man in fetters; (Bur.) အကျဉ်းသမား။

ရဲဂူ, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ကိုစိုက်ပျိုးပြုစုသောသူ။

ရဲချင်, *n.* a citizen; (Bur.) မြို့သား။

ရဲပျင်, *n.* a stranger; (Bur.) တတိုင်းတပြည်သား။ လူမိမ်း။

ရဲဗွ, *n.* a cultivator; (Bur.) ထွတ်ထွား။

ရဲရ, *n.* a rustic; (Bur.) တောသား။

ရဲ, *n.* a group, a collection; as ကောဒေဗွဲရဲ *a group of brothers*; (Bur.) အရ။

ရော, *v. a.* sign of an indirect question; (Bur.) လဲ။နည်း။

ရော်, *v. t.* to repay; (Bur.) ဆပ်သည်။

ရောင်, *v. a.* of the future tense; (Bur.) လိပ်မည်။ ထတံ။

See Gram. § 17 page 22.

ရောဆိ, *v. i.* to be loose, porous as soil; (Bur.) ဝှေ့သော။

ရံက်, *n.* a pulley; (Bur.) စက်သီး။

ရံက်, *n.* a tilt hammer; (Bur.) မောင်းတုံး။

ရိုင်, *v. t.* to look, to behold; (Bur.) ကြည့်သည်။

ရိုင်ဝိုင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) ကြည့်ရှုသည်။

ရိုင်ဝံ, *v. t.* to see: see here, behold, ရိုင်ဝမ်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရိုင်ဖွဲ, *v. t.* to take care of; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။ ကြည့်ရှုသည်။

ရိုင်ဝိုင်, *v. t.* to see, behold, ရိုင်ဝမ်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရိုင်ထမီ, *v. t.* to expect, to hope for; (Bur.) မျှော်ကြည့်သည်။

ရံင်ထိက်, *v.* to study, to apply the mind to books;

(Bur.) စာကြည့်သည်။

ရိုက်, *v. i.* to be plentiful; (Bur.) ပေါများသည်။

ရိုက်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။

ရိုက်ကာန့်, *n.* a gunny-bag; (Bur.) ဂုနီအိတ်။

ရိုင်း, *a.* rude, uncultivated, အရိုင်း။ *v. i.* to be rude;

(Bur.) ရိုင်းသော။ရိုင်းသည်။

ရိတ်, *n.* the corypha or book-palm; (Bur.) ဝေ။ See တံ့ထွ

ရိတ်။

ရီ, *v. t.* to help; (Bur.) ကူညီသည်။

ရီဖန်, *v. t.* to assist, to aid, ရီဖင်။ (Bur.) မစသည်။

ရိတ်, *v. t.* to count; (Bur.) ရေသည်။

ရိတ်ရင်, *v. t.* to number; (Bur.) ရေတွက်သည်။

ရိတ်, *a.* every; as ရိတ်တွဲ *every day*; ရိတ်သွံ *every year*;

(Bur.) တိုင်း။

ရိတ်ဂတု, *a.* monthly; (Bur.) ထစည်။

ရိုင်းဒန်တွဲ, *adv.* daily, ရိုင်းတွဲ။ (Bur.) နေ့တိုင်း။ နေ့စဉ်။

ရိုင်းဒန်သွံ, *adv.* yearly, ရိုင်းသွံ။ (Bur.) နှစ်တိုင်း။

ရိုင်းတံ့, *adv.* nightly; (Bur.) ညည့်တိုင်း။ ညည့်စဉ်။

ရိုင်းအနိတ်, *adv.* weekly; (Bur.) ချန်ရက်အပတ်တိုင်း။

ရိတ်, *n.* a root; (Bur.) အမြစ်။

ရိတ်ကွက်, *n.* a tap-root, the main root of a tree;

(Bur.) ရေသောက်မြစ်။

ရိတ်ဒိုတ်, *n.* the foundation of a brick building, pagoda,

or any brick structure; (Bur.) တိုက်မြစ်။

ရိတ်ထေဝံ, *v. t.* to pull down as an old building, or to

take off, as an old roof, ရိုင်းထေဝံ။ (Bur.) ဖျက်

ပြစ်သည်။

ရဲ, *n.* a kind of basket made of open work; (Bur.) ခြင်း။

- ရံ, *n.* a foot-ball made of ratan wicker-work ; (Bur.)
ခြင်းလုံး။
- ရံ, *v. t.* to worship, ရေတ်သေင်္ဂံ။ (Bur.) ရှိသေလေးမြတ်
သည်။
- ရံ, *n.* a scaffold for the support of workmen, ရင်။ (Bur.)
ခြင်း။
- ရံ, *n.* a country; also country in distinction from city;
as ကွာန်ရံ *a country village* ; (Bur.) တိုင်းပြည်။
ထောရွာ။
- ရံနီရီ, *n.* a kingdom or an empire ; (Bur.) ထိုင်းနိုင်ငံ။

ဝ

- ဝ, *n.* a grand-father, ဝဇု။ အနော်။ (Bur.) အဘိုး။ ဖိုးအေ။
- ဝတ်, *n.* an old man ; (Bur.) အဖိုးကြီးအို။
- ဝမ္မိ, *n.* an old woman ; (Bur.) အမယ်ကြီးအို။
- ဝက်, *n.* a. ten thousand, *pron. lāk* ; (Bur.) အသောင်း။
- ဝက်, *n. v. t.* to revile, *pron. lēūk* ; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
- ဝက်ကနီ, *n.* the day before yesterday ; (Bur.) တမုန်နေ့။
- ဝက္ကနေံ, *n.* yesterday, ဝက္ကနေံ။ (Bur.) မနေ့။
- ဝက်ကရံ, *prep.* behind, after ; also *adv.* afterwards ;
(Bur.) နောက်။ နောက်မှ။
- ဝက်ကျိတ်, *n.* the forepart of a ship or boat, the bows ;
(Bur.) ဦးပိုင်း။
- ဝက်ဂစေင်, *adv.* sideways ; (Bur.) နံဖေးစောင်း။
- ဝက်ဂတ, *adv.* forward ; (Bur.) ရှေ့ထိုး။
- ဝက်ဂတး, *adv.* wrong side out ; (Bur.) ပြောင်းပြန်။
- ဝက်ဂှင်, *adv.* transversely, crosswise ; (Bur.) ကန့်ထန်။
- ဝက်တင်္ဂါ, *adv.* supinely ; (Bur.) ဝက်လက်။
- ဝက်ထက်, *n.* the time, during which a person lived,
flourished, or reigned ; (Bur.) ဝက်ထက်။

လက်နှောင်, *n.* the after part of a ship or boat, the stern;

(Bur.) ဝဲပိုင်း။

လက်ဝဲ, *n.* the left side; (Bur.) လက်ဝဲဖက်။ ထယ်ဘက်။

လက်ဝဲ, *n.* the right side; (Bur.) လက်ဝဲဘက်။ ညာဘက်။

လက်ပွဲ, *n.* boxing, fighting with the fist; (Bur.) လက်

ပွဲသတ်ခြင်း။

လက်ဗကပ်, *adv.* pronely, — opposed to လက်တင်။ (Bur.)

မှောက်ချုံ။

လက်ဗတက်, *n.* upside down; (Bur.) ပြောင်းပြန်။ စောက်ထိုး။

လက်ဗန, *n.* wrestling; (Bur.) နှလုံးကိုင်ခြင်း။

လက်ဖျက်, *adv.* upside-down; လက်ဗတက်။ (Bur.) ပြောင်း

ပြန်။ စောက်ထိုး။

လက်တတ်, *n.* the lathe of a loom; (Bur.) လက်ခတ်။

လက်ကျက်, *n.* filth; (Bur.) အညစ်အကြေး။

လက်ချာ, *n.* an intoxication preparation of rice; (Bur.)

လော်ဇာ။

လက်သန်, *n.* a characteristic, symptom, sign; (Bur.)

လက္ခဏာ။

လက္ခဏာ, (Pali), *n.* a sign, an indication; (Bur.) လက္ခဏာ။

လွင်, *n.* an island, လကန်။ လွင်။ usually *pron.* ကန်။ This

word occurs frequently in the names of towns

and villages, which are surrounded by water only

during a part of the rainy season; (Bur.) ကျွန်း။

လွင်တဲ, *n.* the wrist, လှည့်တဲ။ (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။

လွင်ဖွဲ့, *n.* a refuge; thus ဝလွင်ဖွဲ့ to be a refuge; (Bur.)

(Bur. ခိုထိုင်ရာ။) with ကို *v. t.* to take refuge in;

(Bur.) ခိုထိုင်သည်။

လက်ကိုင်, *n.* an anklet, or ornamental ankle ring;

fetters; (Bur.) ခြေချင်း။

လက်ကပ်, *n.* a bracelet; (Bur.) လက်ကောက်။

- လကိုတ်, *a.* terrified, frightened; *v. i.* to be terrified;
(Bur.) ထိတ်လန့်သော။ ထိတ်ထန့်သည်။
- လကိုန်, *n.* the edible root of a species of water-lily;
(Bur.) ကြာရိုး။
- လကိုတ်, *n.* a fabulous monster, which is said to eat
human flesh, and to have supernatural power;
(Bur.) ဘီလူး။
- လကျာ်, *n.* a Buddhist priest; (Bur.) ဘုန်းကြီး။
- လကပ်, *n.* ginger, ထကပ်။ (Bur.) ချင်းပိမ်း။
- လင်္ဂါ, *n.* a step, a pace; (Bur.) အထမ်း။
- လူ, *a.* upright, just, ညွှပ်လှ။ *v. i.* to be just; (Bur.)
ရိုးသားသော။ ဖြောင့်မတ်သော။ ဖြောင့်မတ်သည်။
- လွှောက်, *n.* a mountain stream; (Bur.) စမ်းချောင်း။
- လှို, *n.* a pleasant grove; (Bur.) ရင်္ဂ။
- လင်, *v. i.* to melt; (Bur.) အရည်ဖြစ်သွားသည်။
- လင်္ဂါ, *v. i.* to turn up the face; (Bur.) မော့သည်။
- လင်္ဂါ, *v. i.* to be dull; (Bur.) မှိုင်နေသည်။
- လင်္ဂါ, *v. i.* to diminish, as a swelling; (Bur.) ပိန်ကျ
သည်။
- လင်္ဂါ, *v. t.* to worship, to make obeisance to; (Bur.)
ရှိခိုးသည်။
- လေ, *n.* a lake; (Bur.) ရေအိုင်။ အင်း။
- လစ်နီ, *n.* a thimble, or ring for the finger. See ကစ်နီ။
(Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်။
- လစ်ဂ်, *prep.* in; as လစ်ဂ်ဂြိုဟ် *in the forest*; (Bur.) အထဲမှာ။
- လစ်, *n.* a stroke, a stripe; (Bur.) ရိုက်ချက်။
- လစ်, *a.* black, လွတ်။ *v. i.* to be black; (Bur.) မည်းသော။
မည်းသည်။
- လစ်, *n.* a species of water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။
- လစ်, *v. i.* to reel, to stagger; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည်။

- လဆောင်, *adv.* sometimes, ဆောင်လ။ (Bur.) တခါတရံ။
- လစ, *v. i.* to wait, tarry, မင်လစ။ (Bur.) စောင့်နေသည်။
စောင့်ဆိုင်းသည်။
- လဇဲ, *v. i.* to be late; (Bur.) နောက်ကျသည်။
- လဇံက်, *v. t.* to build tier on tier, လွှဲက်ပြာသာဒ်။ (Bur.)
အဆင့်ဆင့်တင်တည်သည်။
- လညင်, *n.* the dry season, ဣင်။ (Bur.) နွေကာလ။
- လတက်, *v. t.* to dress, to put on clothes, လတက်ကေတ်။
သော်လတက်။ (Bur.) ဝတ်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။
- လတံ, *n.* the tongue; (Bur.) လျှာ။
- လတံပေင်, *n.* a mouth-piece of a wind-instrument;
(Bur.) အခင်။
- လတ်လတ်, *a.* raw, ဂျိုင်ဂျိုင်။ (Bur.) မိမ်းသော။ လတ်လတ်ရှိ
သော။ အသက်ရှင်လျက်ရှိသေးသော။
- လတူ, *prep.* above, over, upon; *a.* upper; (Bur.) အပေါ်
မှာ။ အထက်။
- လတောင်, *n.* a sinew, a muscle; (Bur.) အကြော။
- လတိုင်, *v. t.* to toss up, ကတိုင်။ (Bur.) မြှောက်သည်။
- လတိုင်, *n.* dew, fog; (Bur.) နှင်း။
- လနက်, *v. i.* to be miry, to sink in mire, ထုက်ခရို။
(Bur.) ကွဲသည်။
- လန့်ဂဇိုင်, *v. i.* to itinerate, to go from place to place,
ဂဟေင်။ (Bur.) တရပ်မှတရပ်သို့ထွဉ်းလည်သွားသည်။
- လန့်ဂဝပ်, *v. i.* to make a circuit; (Bur.) လည်ပတ်သွားသည်။
- လနိန်ပိန်, *v. t.* to trample upon; (Bur.) ကျော်နှင်းသည်။
- လနုတ်, *a.* lazy; *v. i.* to be lazy; (Bur.) ပျင်းသော။ ပျင်းရိ
သည်။
- လနုတ်လီ, *a.* habitually indolent; *v. i.* to be indolent;
(Bur.) ပျင်းရိသော။ ပျင်းရိသည်။

- လနေင်, *n.* a hawk, or kite; (Bur.) စွန်။
 လှ, *v. p.* prohibitory, not, လှ။ ဝ။ See Gram. § 17. 1.;
 (Bur.) မ—နှင့်။
 လှ, *n.* a wave, လှဝင်။ လှဝင်။ (Bur.) လှိုင်းတံပိုး။
 လှဝင်, *n.* a breaker; (Bur.) ကျောက်ကိုခတ်သောလှိုင်း
 ချပ်။
 လှ, *v. t.* to pick up, လှဝင်။ လှဝင်။ (Bur.) ကောက်ယူသည်။
 လှိုင်, *n.* an elephant's trunk; (Bur.) ဆင်နှာမောင်း။
 လွဲ, *n.* a dream, လွဲ။ (Bur.) အိပ်မက်။
 လပ်ကြော့, *n.* empty, unsubstantial grain, လပ်ကြော့။
 (Bur.) စပါးချင်း။
 လှိုင်, *n.* the side; (Bur.) အဖက်။ တဖက်။ ဘက်။
 လှိုင်, *n.* an earthen pot for boiling salt; (Bur.) ဖျဉ်း
 အိုး။
 လှိုင်, *n.* a finger; a finger-breadth, လှိုင်။ (Bur.)
 လက်ချောင်း။ လက်သစ်။
 လှိုင်, *v. t.* to open, လှိုင်။ လှိုင်။ (Bur.) ဖွင့်သည်။
 လှိုင်, *n.* mire, thick mud; (Bur.) ညွန်ပျောင်း။
 လှိုင်, *n.* a table; (Bur.) စားပွဲ။
 လှိုင်, *n.* a stone's throw; (Bur.) ခဲတပြစ်။
 လှိုင်, *n.* a storm, tempest; (Bur.) မိုက်သက်ရန်
 တိုင်း။
 လှိုင်, *n.* a huntsman, a hunter, လှိုင်။ (Bur.) မဆိုး။
 လှိုင်, *n.* a puddle; (Bur.) ရွှံ့ပွက်။ ဗွက်။
 လှိုင်, *n.* a foot-print; (Bur.) ခြေရာ။
 လှိုင်, *n.* one of an a religious order inferior to
 the monks, or priests; (Bur.) မိုးသူတော်။
 လှိုင်, *n.* a potter; (Bur.) အိုးထိန်းသွား။
 လှိုင်, *n.* a present; (Bur.) လက်ဆောင်။
 လှိုင်, *v. t.* to stir around; (Bur.) မွှေသည်။

ထမဲ, *v. t.* to suspend from the shoulder ; (Bur.) လွယ်
သည်။

ထမိတ်, *n.* a number, ထမိတ်သင်ချာ။ as ထမိတ်မှိုတ် *the number of men* ; (Bur.) အရေအတွက်။

ထမိ, *v. i.* to look forward ; (Bur.) မျှော်သည်။

ထမိဗျတ်, *v. t.* to hope for ; (Bur.) မျှော်လင့်သည်။

ထမိရံင်, *v. t.* to look for, ကမိရံင်။ (Bur.) မျှော်ရှာသည်။
ကြည့်မျှော်သည်။

ထမိသွိ, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိမ်မိုး။

ထမု, *n.* a kind of tree, the sour *sonneratia* ; (Bur.)
ထမုပင်။

ထမုင်, *adv.* now ; လွတ်။ ထမုတ်ဝံ။ (Bur.) ယခု။

ထမုင်, *v. i.* to be cold ; (Bur.) ချမ်းဝေသည်။

ထမုင်စိုတ်, *v. i.* to be in comfort ; to be at ease ; (Bur.)
စိတ်အေးသည်။

ထမေင်ထမေင်, *adv.* successively ; (Bur.) အဆက်ဆက်အ
တန့်တန့်။

ထမော်, *n.* a number, ထမိင်။ (Bur.) အရေအတွက်။

ထမော်သင်ချာ, *n.* a number ; as ညးတံဝံနကိုထမော်သင်ချာ
တောတက်အိုတ်ရ *they increased in number* ; (Bur.)
အတွက်သင်ချာ။

ထမောင်စိုတ်, *v. i.* to be wearied ; (Bur.) စိတ်ပင်ပန်း
သည်။

ထမိုင်, *v. i.* to be overthrown as a tree in a storm ;
(Bur.) အမြစ်ပါလဲသည်။

ထမိန်, *adv.* always ; (Bur.) အစည်။

ထမိန်ကာလ, *adv.* steadfastly ; (Bur.) ခိုင်ခံ့မြဲမြံစွာ။

ထမ, *n.* the orange, ထိမ်။ (Bur.) ထိမ်သီး။

ထမ္မ, *a.* solitary ; *v. i.* to be solitary ; (Bur.) ဆိတ်ညံ့
လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

- လမ္ဗုလွန်; *n.* deep solitude like the depths of the jungle,
လမ္ဗုဖြူ (Bur.) ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိနေခြင်း။
- လမျို, *n.* life; (Bur.) အသက်။
- လယတ် *v. t.* to shake off, as dust from the feet, လယင့်
ပျေငံ (Bur.) ခါသည်။
- လယိုင်, *v. i.* to assent; as ခုင်လယိုင် *to give assent*; (Bur.)
အာမခံသည်။ ဝန်ခံသည်။
- လယိုင်, *n.* weight; (Bur.) အလေးချိန်။
- လယိုတ်, *n.* depth, ခုံလယိုတ် (Bur.) အနက်။ ဇောက်။ အ
ဝောက်။
- လယး, *n.* light; (Bur.) အလင်း။
- လရိုဆ်, *v. i.* to cry, to weep, လရိုဆ်တံ (Bur.) ငိုသည်။
- လရိုဆ်ယံ, *v. i.* to cry aloud; to weep with a loud voice;
(Bur.) ငိုကျွေးသည်။
- လလံသွာ, *n.* recovery from illness; relief of mind,
လလမ်သွာ (Bur.) သက်သာခြင်း။ ချမ်းသာခြင်း။
- လလီ, *n.* lightning; (Bur.) လျှပ်စစ်။
- လလဲ, *v. i.* to be left behind; (Bur.) ကျန်ရစ်သည်။
- လလဲသတဲ, *v. t.* to drop; to fall away, to apostatize,
လလဲသတဲအာ (Bur.) ကျရစ်သည်။ ဖောက်ပြန်သည်။
- လလောင်, *n.* dissolution; a being dissolved; (Bur.) အ
ရည်ဖြစ်ခြင်း။
- လလောင်, *v. t.* to lift up, as the voice, လလောင်တံ။
အော်ဟစ်သည်။ ကျွေးကြော်သည်။
- လလောင်ကဖြ, *v. t.* to proclaim, as a public crier; (Bur.)
ကျွေးကြော်သည်။
- လလောင်တရး *v. i.* to be noised abroad; (Bur.) နှံ့ပျံ့သွား
သည်။
- လလတ်, *v. i.* to be spread out as the branches of a tree;
(Bur.) ကားထွက်သည်။

- ထင်, *v. a.* euphonic. See Gram. § 17.2. (f); (Bur.)
 လေး။ ထာ။
 ထင်, *n.* weeping, ထင်။ (Bur.) ထင်ခြင်း။
 ထင်, *n.* breathing, ထင်။ (Bur.) အသက်ရှူခြင်း။
 ထင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။
 ထင်, *v. t.* to abandon; (Bur.) စွန့်သည်။
 ထင်ထင်, *v. t.* to leave as an animal leaves its young
 to go in search of food; (Bur.) ပြစ်ထားသည်။ ထား
 နဲ့သည်။
 ထင်ထင်, *v. i.* to go beyond, ထင်ထင်။ ဂထိုင်ထောင်အာ။
 (Bur.) ထွန်သွားသည်။
 ထင်ထင်, *a.* happy; *v. i.* to be happy. See ထင်ထင်။
 (Bur.) စိတ်ပျော်ပါးသေး။ စိတ်ပျော်ပါးသည်။
 ထင်, *n.* a bridle-bit; (Bur.) ဇက်။
 ထင်, *n.* a speech, a saying; (Bur.) အပြော။ အဆို။
 ထင်, *v. t.* to suspend, as on a rope or pole, or as a
 scarf over the shoulder; (Bur.) တင်သွားသည်။
 ထင်, *v. t.* to worship; (Bur.) ကိုးကွယ်သည်။
 ထင်, *adv.* long, a long time, ထင်; as ထင်ထင် he stays a
 long time; (Bur.) ကြာကြာ။
 ထင်, *v. i.* to be long in time, ထင်; as ကြိတ်လုံးပုံတံခါးခါး
 it was about three hours after; (Bur.) ကြာသည်။
 ထင်, *v. n.* a going, gait; thus ထင်ထင် his gait
 is good; (Bur.) သွားခြင်း။ အသွား။
 ထင်, *n.* a beggar, ထင်ထင်။ (Bur.) သူတောင်းစား။
 ထင်, *adv.* throughout time, forever; (Bur.)
 ကာလအစဉ်။
 ထင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။
 ထင်, *n.* a mule; (Bur.) လား။
 ထင်, *v. i.* to fall to pieces, to crumble, as an old brick
 P. v. 40.

- building; to cave off, as the bank of a stream undermined by the water; (Bur.) ပြိုသည်။
- လှံ, *v. t.* to split bamboo into thin strips for tying, လှံချာ။ (Bur.) နှိုးဖျာသည်။
- လှံ, *n.* a quotient; (Bur.) ရလှံ။
- လှံ, (Pali လာဘ), *n.* a prize; (Bur.) ဆု။
- လှံဝကျ, *n.* a monthly salary; (Bur.) လှံ။
- လှံသကာ, (Pali လာဘ), *n.* a present, a gift; (Bur.) ဆုလှံ။
- လှံ, *v. t.* to feel of with the hand, လှံ။ (Bur.) လှံ နှင့်စမ်းသည်။
- လှံသပေါက်, *v. t.* to stroke with the hand; (Bur.) စမ်း သပ်သည်။
- လှံ, *v. i.* to become loose as a knot; (Bur.) ဖြေသည်။
- လှံ, *v. i.* to dissolve, as sugar in water; (Bur.) နှစ်ခြင်း ဖြစ်လာသည်။
- လှံလှံ, *v. i.* to be dissolved; (Bur.) အရည်ဖြစ်လာ သည်။
- လှံလှံ, *v. i.* to disappear, to perish; (Bur.) ပပျောက်သည်။
- လှံလှံ, *n.* a fire-fly; (Bur.) ပိုးရန်းပြုံး။
- လှံ, *n.* an orange, လှံ။ (Bur.) လှံရွှေ။
- လှံ, (Pali လိက္ခ), *n.* a book, or writing of any kind; (Bur.) စာ။
- လှံကွက်, *n.* a bond; (Bur.) စာချုပ်။
- လှံကတ်တိက, *n.* a covenant; (Bur.) ပုဒ်ညွှန်ဖွဲ့သောစာ ချုပ်။
- လှံကိုင်စာ, *n.* a letter, an epistle; (Bur.) သူတပါးထံသို့ ရေး၍ပေးလိုက်သောစာ။
- လှံကိုင်အခေါင်း, *n.* a ticket; (Bur.) အခွင့်ပေးသောလှံ မှတ်စာ။

ထိက်ဂတိ, *n.* a promissory note; (Bur.) ဂတိထားသောစာ။

ထိက်ဇုက်လောတ်, *n.* a telegram; (Bur.) နန်းကြိုးစာ။

ထိက်ဒိုက်ဒို, *n.* a printed book; (Bur.) ပုံနှိပ်သောစာ။

ထိက်ဒင်သက်သီ, *n.* a certificate; (Bur.) သက်သေခံလက်မှတ်။

ထိက်ပတ်, *n.* a sacred book; (Bur.) စာပေကျမ်းဂန်။

ထိက်ပွဲ, *n.* a petition; (Bur.) ဂျောက်တ္တာ။

ထိက်ပရင်, *n.* a letter; (Bur.) ဆောင်းပါးစာ။

ထိက်ပရိုင်, *n.* a newspaper; (Bur.) ထိတင်းစာ။

ထိက်ညွှန်, *n.* a written communication; (Bur.) မှာစာ။

ထိက်ဗွန်, *n.* an epistle; (Bur.) မှာစာ။

ထိက်ဗိုခတိုင်ခခိုက်, *n.* a spelling-book; (Bur.) သင်ပုံးကြီးဖတ်စာ။

ထိင်, *v. t.* to hire; *n.* wages; (Bur.) ငှားသည်။ အခ။

ထိ, *v. t.* to defraud; (Bur.) ထိပ်သည်။

ထိထွက်, *v. t.* to extort; (Bur.) လျှပ်စားသည်။

ထိစန်, *v. i.* to be twisted; (Bur.) ကောက်ကျစ်သည်။

ထီ, *v. t.* to wash, used only with regard to the face; (Bur.) မျက်နှာသစ်သည်။

ထီယး, *n.* the morrow, ယးဂတ။ (Bur.) နက်ဖန်။

ထုက်, *v. t.* to run against, to come into collision with; (Bur.) ထိမိသည်။

ထုက်, *prep.* during; as ထုက်ပိတွဲ *during three days*; (Bur.) ကာလပတ်လုံး။

ထုတ်, *v. i.* to sin, to transgress, ထုတ်အာ။ (Bur.) မှားသည်။ ပြစ်မှားသည်။

ထုတ်ထို, *v. i.* to commit adultery or fornication; (Bur.) မှားယွင်းသည်။

ထုန်, *n.* a protruding of the bowel, as in obstinate cases of chronic dysentery; (Bur.) ထိပ်ခေါင်းထွက်ခြင်း။

- လုပ်, *v. t.* to enter, to go into; (Bur.) ဝင်သည်။
- လှလှ, *v. i.* to walk; (Bur.) ခြေထမ်းသွားသည်။
- လှဲ, *v. i.* to wade; (Bur.) (ရေထဲသို့) ဆင်း၍သွားသည်။
- လောင်, *v. i.* to carry on the hip; (Bur.) ခါးထစ်ချီသည်။
- လောင်ကာ, *n.* the guava; (Bur.) မာထကာ။
- လေဝ်, *v. t.* to be skilled in, to understand, to be accustomed to; (Bur.) တတ်မြောက်ထိမ္မာသည်။
- လေံသု, *n.* the agati tree, လေံသု။ (Bur.) ပေါက်ပန်းဖြူ။
- လေလာန်, *n.* an auction; (Bur.) လေလံ။
- လေ့, *v. t.* to pay a debt; (Bur.) ဆပ်သည်။
- လေ့, *v. t.* to relate, လေ့ဗွ။ (Bur.) ပြန်ပြောသည်။ ပြောဆိုသည်။
- လေ့ကိုဝှဲစား, *v. t.* to substitute; (Bur.) အစားထိုးသည်။ အစားစိုက်သည်။
- လေဟ်, *v. i.* to dance; (Bur.) ကသည်။
- လေဟ်, *adv.* an affix of denial, ပွဲလေင့်။ See လးလး။ (Bur.) ချ။
- လေဆိ, *n.* a staff or walking-stick, လေဆိဂရုန်။ (Bur.) ဒုတ်။ တောင်ဝေး။
- လေဆိခရုင့်အိက်စွေ့ဝှဲ, *n.* an ear-pick; (Bur.) နားဖာကော်။
- လေဆိဇို, *n.* a rod, လေံဇိုဝှဲ။ (Bur.) နှင်တံ။
- လေဆိခုံက်ပသဲဇေင်, *n.* a sledge-hammer; (Bur.) သံတူကြိုး။ တူမကြိုး။
- လေဆိတခေါတ်, *n.* a strickle, လေဆိဂရုန်။ (Bur.) တံသုတ်။
- လေဆိတက်ဂ္ဂီ, *n.* a whip; (Bur.) နှင်တံ။ ရိုက်စရာတံပျာ။
- လေဆိတပ်ကွိုက်, *n.* a batten, a lath; (Bur.) အုတ်ကြွပ်တန်း။
- လေဆိဒကေက်, *n.* a goad; (Bur.) ဒုတ်ချွန်။
- လေဆိဒုက်, *n.* a stick; (Bur.) ဒုတ်။
- လေဆိဇဝ်, *n.* a cane, rod; (Bur.) ကြိပ်လုံး။

le

le

- လဲ, *n.* a friend; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။
- လော, *v. i.* to roll over and over; (Bur.) လိင့်သည်။
- လောခတူစေင်အာ, *v. i.* to roll down; (Bur.) လိင့်၍ကျသည်။
- လောက, (Pali), *n.* this world, as distinguished from a permanent future state; (Bur.) လောက။
- လောကီ, (Pali), *a.* pertaining to the present world; (Bur.) လောကီ။
- လောကုတ္တိဝိ, (Pali လောကုတ္တရာ), *a.* pertaining to a future state; (Bur.) လောကုတ္တရာ။
- လောတ်, *v. i.* to fall down, applied to men or animals, that fall from faintness or other cause; (Bur.) လည်းသည်။ လဲသည်။
- လောတ်စေတ်, *v. i.* to fall down, as in walking; (Bur.) လည်းကျသည်။
- လောန်, *n.* a weaver's shuttle; (Bur.) လွန်း။
- လောန်, *adv.* very; as ခိုတ်လောန် *very good*; also a sign of the comparative degree; (Bur.) အလွန်။—gone by with reference to time or place, လွန်၍။
- လောန်နှိုက်, *adv.* still more; (Bur.) သည်ထက်မက။
- လောန်, *v. i.* to be gone by with reference to time or place; (Bur.) လွန်သည်။
- လောန်သန်, *v. t.* to exceed; (Bur.) လွန်သာသည်။
- လောန်အာ, *v. t.* to go beyond; (Bur.) လွန်သွားသည်။
- လောဘ, (Pali), *n.* selfish desire, cupidity; (Bur.) လောဘ။
- လော့, *v. i.* to be easy, not difficult; (Bur.) လွယ်သည်။
- လှ, *n.* an arrow; (Bur.) မြား။
- လှ, *n.* one of the race of Laos in northern Siam; (Bur.) လောအမျိုးသား။

- လံက်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။ သုတ်သည်။
- လံက်ဋ္ဌာင်, *v. t.* to whitewash; (Bur.) အဖြူသုတ်သည်။
- လံင်စ, *v. t.* to wager; (Bur.) လောင်းစားသည်။
- သံင်စုက်, *v. t.* to add more to; (Bur.) ထပ်လောင်းသည်။
- လိုက်, (Pali လောက), *n.* that which pertains to this world, လိုက်ဗာ။ (Bur.) လောက။
- လိုက်, *v. i.* to come through, appear, (Bur.) ပေါက်လာသည်။
- လိုက်, *n.* a kind of tree; bearing trumpet flowers, and long twisted pods, the *spathodea serrulata*; (Bur.) မဝ္ဗ။
- လိုန့်, *v. t.* to tread upon, to tread under foot; (Bur.) နင်းသည်။
- လို, *a.* destroyed, ruined, လိုလ်။ *v. i.* to be destroyed, ruined; (Bur.) ပျက်စီးသော။ ပျက်စီးသည်။
- လိုစိုတ်, *v. i.* to give out, to become discouraged from further effort; (Bur.) စိတ်ပျက်သည်။
- လို, *n.* the gourd creeper; (Bur.) ဘူးဘီး။
- လိုတ်, *v. i.* to untwist; (Bur.) ပြေသည်။
- လး, *v. t.* to spread out, as a cloth or mat; (Bur.) ခင်းသည်။
- လး, *v. i.* to be stretched; (Bur.) စန့်သည်။
- လး, *a.* flat, level; as တွံလး *a flat stone*; *v. i.* to be flat; (Bur.) ပြားသော။ ပြားသည်။
- လးလး, *adv.* at all, used in prohibition and denial; as ပအာလးလး။ *go not at all*; လွှဟိုလးလး *speak not at all*, or *say nothing*; ဆဲဟိုဟိုလးလး *I never said it*, or *I never spoke at all*; (Bur.) လားလား။ ဘယ်သောအခါ၌မျှ။ အလျှင်း။
- လွှပွတ်, *n.* coals of fire; (Bur.) မီးခဲ။
- လွှတ်စေတ်, *v. i.* to decrease in quantity or size, လွှောတ်။ (Bur.) ဝိန့်ကျသည်။ လျော့ကျသည်။

လွှာပတိုန်, *v. t.* to right, place right side up; (Bur.)

ထန်တင်သည်။

လွှာကရံင်, *v.* to look upwards; (Bur.) မော်ကြည့်သည်။

လွှီ, *n. a.* a thousand, *col.*, ဝိုင်။ (Bur.) တထောင်။

လွှါ, *a.* lonely, applied to the feelings; *v. i.* to be lonely;

(Bur.) အဖော်မရှိ၊ ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

လွှင်လွှ, *v. i.* to be amazed, to be astonished; (Bur.) မှိုင်

တွေသည်။

လွှောင်, *v. t.* to place the palms of the hands together

and raise them to the forehead, as an act of

reverence or worship; (Bur.) ရှိခိုးသည်။

လွှောင်ကြိ, *v. t.* to petition reverently; (Bur.) သံတော်ဦး

တင်သည်။

လွှါင်, *pro. a.* some; (Bur.) အချို့။

လွှ, *n.* a huntsman, a hunter, ထမ။ ဗြာန်။ (Bur.) မုဆိုး။

လွှင်စိုင်, *n.* a foot-step; (Bur.) ခြေရာ။

လွှဲ, *v. t.* to stir anything round and round in a vessel;

(Bur.) မွှေသည်။

လွှင်, *adv.* now, ထခုန်။ (Bur.) ယခု။

လွှင်, *v. t.* to sprinkle; (Bur.) ဖြန်းသည်။

လွှင်စိုတ်, *v. i.* to be happy; (Bur.) စိတ်ထက်သာသည်။

ချမ်းသာသည်။

လွှင်လွှင်, *adv.* in succession, in order; (Bur.) အစည်

အတိုင်း။

လွှတ်, *v. t.* to instruct, to reprove; (Bur.) ဆုမ္မသည်။

လွှတ်ဒွါ, *v. t.* to prohibit, လွှတ်ဒနာ။ (Bur.) မြစ်တား

သည်။

လွှိတ်ကာ, *v. t.* to drive away, following after with a

whip; (Bur.) မောင်းနှင်သည်။

လွှိန်, *adv.* continually; (Bur.) အစည်။

- လွတ်တဲ, *n.* a weapon, ဝပ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 လွှဲပြာ, *v. t.* to take care of, to support, လွှဲပရာ။ (Bur.)
 ပြုရသည်။
- လွှဲမာန်, *n.* a temple; (Bur.) ဝိတ်မှန်။
 လွှဲရိယျ, (Pali ပိရိယ), *n.* diligence; (Bur.) ပိရိယ။
 လွှဲဟ်, *n.* pretence, assumption; (Bur.) ဟန်ဆောင်ခြင်း။
 လှ, *n.* a leaf, လှ။ (Bur.) အရွက်။
 လှကွဲ, *n.* dwarf palm leaves used for roofing; (Bur.)
 ဒန်ဖက်။
- လှတရင်, *n.* the shutter of a door; (Bur.) တံခါးရွက်။
 လှဒကေပ်, *n.* scales for weighing; (Bur.) ချိန်ခွင်။
 လှဖတင်, *n.* a window-shutter; (Bur.) ပြတင်းရွက်။ ပြတင်း
 ပိတ်။
- လှဖာန်, *n.* a ceiling; (Bur.) ပျဉ်မျက်နှာကြက်။
 လှင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်ထန်၍တွေဝေသည်။
 လှရိတ်, *n.* a leaf of the corypha or book-palm; (Bur.)
 ပေရွက်။
- လှပိုဆ်, *n.* a kind of grass used in thatching; (Bur.) သက်
 ကယ်။ သက်ငယ်။
- လှာ, *n.* a lake; (Bur.) အင်း။
 လှာ, *n.* an inferior kind of brass; (Bur.) ညံ့သောကြေးဝါမျိုး။
 လှာင်, *v. i.* to have a hole or hollow in the side of any
 thing; (Bur.) ယိုင်ရှိသည်။
- လှဲ, *v. t.* to change, လှဲ။ (Bur.) လဲသည်။
 လှိက်, *n.* edible moss; (Bur.) လူစားနိုင်သောကျောက်ပွင့်။
 လှိုင်, *v. i.* to sleep, လှိုင်တံ။ (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။
 လှိုင်စိုတ်, *v. t.* to enjoy, to take pleasure in. See လ
 ဟင်စိုတ်။ (Bur.) မွေ့လျော်သည်။
- လှဲ, *n.* copper; a copper coin; as လှဲ ဖွဲ့ဂတေငံ *one copper
 coin. Col.*; (Bur.) ကြေးနီဒင်္ဂါး။

ထွက်ထိုင်, *v. i.* to be rent, or broken to pieces ; (Bur.)

ကြေမွသည်။

ထွတ်, *n.* phlegm ; (Bur.) သလိပ်။

ထွေ, *v. t.* to deceive, ထွေစိစ။ (Bur.) ထွည့်စားသည်။

ထွေထွန်, *v. t.* to entice, to coax, ထွေထွန်ကာ။ (Bur.)

သွေးဆောင်သည်။

လွဲ, *a.* broad ; *v. i.* to be broad ; (Bur.) ကျယ်သော။ ကျယ်

သည်။

လွဲထး, *a.* extensive ; *v. i.* to be extensive ; (Bur.) ကျယ်

ဝန်းသော။ ကျယ်ဝန်းသည်။

ထွောင်ပြ, *v. i.* to rejoice ; (Bur.) ရှင်ထန်းသည်။ ဝမ်းမြောက်

သည်။

ထွောင်အာ, *v. i.* to sail ; (Bur.) ထွင့်သွားသည်။

ထိုက်, *a.* dirty, filthy ; (Bur.) ညစ်သော။

ထိုက်, *n.* hiccough ; (Bur.) ကြို။ ကြိုထိုးခြင်း။

လွှဲဟ်ပိုတ်, *v. t.* to make comfortable and happy ; (Bur.)

မိတ်စေသည်။

o

o, *n.* a tribe of Peguans who resemble Karens ; (Bur.)

မွန်လူမျိုးတမျိုး။

ဝက်, *num. aux.* applied to books; as လိက်ပွဲဝက် *one book*;

(Bur.) အစောင်။

ဝင်, *n.* a pool ; (Bur.) ရေအိုင်။

ဝင်, *n.* a fence, enclosure ; (Bur.) ဝင်း။

ဝင်သာသဏာ, *n.* a mission compound ; (Bur.) သာသ

နာဝင်း။

ဝင်, *v. i.* to cease (of rain); ခုး။ (Bur.) ပြတ်သည်။စဲသည်။

ဝတ်, (Pali ဝတ္ထု), *n.* duty ; (Bur.) ဝတ်။

ဝတ်ကျပ်, *n.* duties to God ; (Bur.) ဘုရားဝတ်။

မက်
ဝင်

- ဝတ်တွဲ, *n.* duties of hospitality ; (Bur.) ဧည့်သည်ဝတ်။
 ဝတ်မိမ, *n.* duties to parents ; (Bur.) မိဘဝတ်။
 ဝတ္ထုဒါနံ, *n.* an offering ; (Bur.) ဒါနဝတ္ထု။
 ဝတ္ထုဂဏ္ဍိဂညတ်, *n.* trinkets of various kinds ; (Bur.)
 အဘိုးမထိုက်သောတန်ဆာကလေး။
 ဝတ်ယာတ်, *v. t.* to wring water from cloth ; (Bur.) အ
 ဝတ်ညှစ်သည်။
 ဝန္ဓနာ, (Pali), *n.* divine homage ; (Bur.) ဘုရားကိုရှိခိုး
 ခြင်း။
 ဝပ်တဲ, *n.* a weapon, လွတ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 ဝတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to Octo-
 ber ; (Bur.) သတင်းကျွတ်။
 ဝဋ်, (Pali ဝါသ), *n.* the Buddhist lent, an annual period
 of three months, during which religious observ-
 ances are strictly enjoined ; (Bur.) ဝါ။
 ဝါ, *n.* an open plain or prairie ; (Bur.) လွင်ပြင်။
 ဝါ, *n.* time referring to repetition ; thus ဝှဲဝါ *one time*
 or *once* ; ခါဝါ *two times* or *twice* ; ဝှိုက်ကိုဝါ *re-*
peatedly ; (Bur.) အခါ။
 ဝါ, *n.* a paper kite ; (Bur.) စွန်လေတံခွန်။
 ဝါပီ, *n.* an adze ; (Bur.) တံစည်း။
 ဝါဒိ, *n.* a beginning, တံဝါဒိ။ (Bur.) အစ။ ထက်ဦး။
 ဝါဗ္ဗ, *n.* fields, generally a collection of paddy fields ;
 (Bur.) လယ်တော။
 ဝါဇိုင်, *n.* a salt-marsh ; (Bur.) ရေငန်လွှမ်းမိုးသောကွင်း။
 ဝါင်, *n.* a species of mint ; (Bur.) ပင်မိမ်း။
 ဝါင်ဒုင်တျင်, *v. t.* to go out to meet, ဝါင်ဒုင်တလှင်။
 (Bur.) ကြိုဆိုသည်။
 ဝါတ်, *a.* difficult ; *v. i.* to be difficult ; (Bur.) ခက်သော။
 ခက်သည်။

- ဝါတ်ခါ, *v. i.* to be in distress for want of food, etc.;
(Bur.) ဆင်းရဲသည်။
- ဝါတ်ဂါတ်, *a.* very difficult, ဝါတ်ညှိယွံသေင်။ *v. i.* to be
very difficult; (Bur.) ခက်ခဲသော။ ခက်ခဲသည်။
- ဝါဒ, (Pali), *n.* instruction, a precept; (Bur.) ဩဝါဒ။
- ဝါရ, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်။
- ဝါရန်, *n.* (Eng.), a warrant; (Bur.) ဝါရန်း။
- ဝါသု, *n.* natural bent; (Bur.) ဝါသနာ။
- ဝါ, *n.* manure; (Bur.) နောက်ချေး။
- ဝိ, *n.* the sycamore; (Bur.) သဖန်း။
- ဝိကူင်, *n.* the fig; (Bur.) သဘောသဖန်း။
- ဝိပိင်္ဂိစ္ဆ, (Pali), *a.* unstable, fickle; (Bur.) ဝိပိင်္ဂိစ္ဆ။ မမြဲ
မြဲသော။
- ဝိညာန်, (Pali ဝိညာဏ), *n.* the spirit, the soul; (Bur.)
ဝိညဉ်။
- ဝိဘတ်, *n.* a preposition; (Bur.) ဝိဘတ်။
- ဝိပိင်ဒေင်ထင်, *v. i.* to be amazed, astounded; (Bur.) အန်
အားသင့်သည်။
- ဝိသေသ, *a.* or *adv.* exceeding, extraordinary, extraordi-
narily; (Bur.) ဝိသေသ။ အထူး။
- ဝိ, *v. t.* to doctor, to nurse; (Bur.) ကုသသည်။
- ဝိ, *v. t.* to raise, applied to the rearing of animals for
a livelihood; (Bur.) မွေးသည်။ ကြီးအောင်ကျွေးမွေး
သည်။
- ဝိပရာ, *v. t.* to care for, to nourish; (Bur.) ပြုစုသည်။
- ဝိပက်, (Pali ဝိပါက), *n.* the result of former evil deeds;
(Bur.) ဝိဘက်။
- ဝိပာကဝတ်, *n.* the consequences, that follow evil deeds
supposed to have been committed in a former
state of existence; (Bur.) ဝိဘက်။ ဝဋ်။

- ဂုတ်, *n.* a young woman, a virgin; (Bur.) အပျို။
 ဂုတ်ဂဗုလေင်, *n.* a girl of the age of puberty; (Bur.) အပျိုပေါက်။
 ဂုတ်ပရံင်, *n.* an old maid; (Bur.) အပျိုဟိုင်း။
 ဂုတ်ဒိုတ်, *adv.* round about; (Bur.) ပတ်လည်။ ပတ်ဝန်းကျင်။
 ဂုတ်အို, *n.* the long-armed ape; (Bur.) မျောက်ယွဲကြော်။
 ဂုန်, *v. i.* to be cooked, applied only to rice; (Bur.) နပ်သည်။ ထမင်းနပ်သည်။
 ဂုန်သေလာ, *n.* the sweet-potato; (Bur.) ကစွန်းဥ။
 ဝေင်, *v. i.* to play; (Bur.) ကစားသည်။
 ဝေင်တသတင်, *v. t.* to make, especially an honorific term used of offerings made by royalty; (Bur.) ဝွဲလင်းသတင်ပြုလုပ်သည်။
 ဝေင်နူ, *prep.* except, ဝေင်နူကို။ (Bur.) မှတပါး။
 ဝေင်နူဂ်, *conj.* moreover; (Bur.) ထိုအပြင်။ သည်အပြင်။
 ဝေင်ပဲါ, *v. t.* to avoid, to reject; (Bur.) ကြည်ရှောင်သည်။
 ဝေင်အာ, *v. i.* to be separated; (Bur.) ခွဲခွာသွားသည်။
 ဝေတ်, *v. t.* to reprove, to punish; (Bur.) အပြစ်တင်၍ ဆုမ္မသည်။
 ဝေတ်ကြောန်, *v. t.* to rebuke; (Bur.) ဆုမ္မသွန်သင်သည်။
 ဝေဒနာ, (Pali), *n.* suffering, misery; (Bur.) ဒုက္ခဝေဒနာ။
 ဝေန်, *a.* crooked, as an arm by contraction of the muscles; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်ကွေးသော။ ကောက်ကွေးသည်။
 ဝေန်ဝံက်, *v. i.* to be deformed; (Bur.) ကောက်လိပ်သည်။
 ဝဲ, *n.* malice; (Bur.) ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။
 ဝဲ, *n.* an eddy, a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။
 ဝေါင်သ, *n.* a tribe, a family, ဝံင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး။
 ဝေါန်စပ်, *v.* to humble one's self, to beg pardon, ဝန်စပ်။ (Bur.) ဝန်ချသည်။ တောင်းပန်သည်။

ဝေါဟာ, (Pali ဝေါဟာရ), *n.* common parlance; (Bur.)

ဝေါဟာရ။ စကားစမည်။

ဝိုင်း, *n.* a hoop; (Bur.) ခွေပတ်။ စည်ပတ်။

ဝိုင်ခိုင်, *n.* lemon-grass; (Bur.) စပါးလင်။

ဝိုတ်, *v. t.* to forget; (Bur.) မေ့သည်။

ဝိုတ်ထောံ, *v. t.* to forsake, ဝိုတ်ထောဆ်။ (Bur.) မှေးရစ်သည်။

ဝိုတ်ထလဲ့, *v. t.* to leave a thing through forgetfulness;
(Bur.) မေ့၍ချန်ထားခဲ့သည်။

ဝိုန်, *n.* joists, the timbers on which a floor is laid;
(Bur.) ဆင့်။

ဝိုဝ်, *n.* the ridges that rise on the body from severe
blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။

ဝဲ, *v. t.* to break, by bending back and forth. or by
twisting; (Bur.) ချိုးသည်။

ဝံ, *pro. a.* this. It is frequently used, where it cannot
be translated. See Gram. § 14-3. Note 1.;
(Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဝှင်လွံ, *n.* a dream, သွပ်လပဆ်။ (Bur.) အိပ်မက်။

ဝ

ဝက, *v. t.* to shove off; thus သကဂျင် or ထကဂျင် *to shove
off a boat*, either to keep it from hitting a bank
or wharf, or to start it out from the shore;
(Bur.) ကန်သည်။

သက္ကရာတ်, *n.* an era; (Bur.) သက္ကရာဇ်။

သက်, *v. i.* to be destitute; as မသက်ကုအဟာရ *destitute
of food*; (Bur.) မဲ့လျက်ရှိသည်။

သက်သက်, *adv.* wholly, at all; as ယံ့မဲ့သက်သက် *there is
none at all*; (Bur.) သက်သက်။

သက်ထင်, *v. t.* to mark down, for the sake of calling to
mind; (Bur.) မှတ်သားသည်။

- သက်သီ, *n.* a witness, an evidence; (Bur.) သက်သေ။
 နှုတ်, *a.* dry; *v. i.* to be dry; (Bur.) ခြောက်သော ခြောက်
 သည်။
 နှုတ်, *n.* a company, a herd, နှိပ်ဝါ။ a companion;
 (Bur.) အစု။ အဖော်။
 နှုတ်, *a.* fierce, strong, applied to the wind; (Bur.)
 ပြင်းစွာသော။
 နှုတ်မြတ်, *a.* harsh, severe, abusive, ကြိတ်။ *v. i.* to be
 harsh; (Bur.) ပြင်းပြသော။ ပြင်းပြသည်။
 နှုတ်, *v. t.* to omit, နှုတ်။ (Bur.) မ(ပြု) ဘဲထွတ်ထား
 သည်။
 နှုတ်ဖုတ်, *n. pl.* omissions; (Bur.) ချန်ထွတ်ထားခြင်း။
 နှုတ်, *n.* a digest, an abstract, နှုတ်။ (Bur.) အကျဉ်းအ
 ချုပ်။
 နှုတ်, *v. t.* to grasp with the hand, နှုတ်။ *n.* a
 handful; a dry measure equivalent to one gill;
 (Bur.) ထက်ဆုပ်ယူသည်။ ထက်တဆုပ်။
 နှုတ်, *v. t.* to weigh; (Bur.) ချိန်သည်။
 နှုတ်, *n.* weight; (Bur.) အချိန်။
 နှုတ်, *v. t.* to clasp with the hand; (Bur.) ထက်နှုတ်ဆုပ်
 ကိုင်သည်။
 နှုတ်, *n.* midnight, နှုတ်။ သဂါဟိ။ (Bur.) သန်းခေါင်။
 နှုတ်, *a.* scarce;—*v. i.* to lack; (Bur.) ပြတ်ထင်
 သော။ ပြတ်ထင်သည်။
 နှုတ်, *v. t.* to obtain, သင်္ဂေါ။ သင်္ဂေါ။ (Bur.) ရသည်။
 နှုတ်, *adv.* lukewarm; (Bur.) ပူပူ နွေးနွေး။
 နှုတ်, *v. t.* to speak, to say; (Bur.) ပြောသည်။ ဆိုသည်။
 သင်, (Pali သင်္ဃာ), *n.* the priesthood; (Bur.) သင်္ဃာ။
 သင်, *v. t.* to be doubtful of, suspicious of; (Bur.) သင်္ဂေါ
 မကင်း။ ယုံမှားသည်။

- သင်တွးကျပ်, *n.* the church ; (Bur.) အသင်းတော်။
- သင်, *n.* the hair that grows in a circle on the head
or neck of a man, ox or horse ; (Bur.) သွေ။
- သွေ, *n.* a priest's garment ; (Bur.) သင်္ကန်း။
- သွေ့, *v. t.* to chew, masticate ; (Bur.) ဝါးသည်။
- သင်္ဂေဝံ, *n.* repentance, a being silent from sorrow, သွေ့။
သင်္ဂေဝိ။ (Bur.) နောင်တ။
- သစ္စ, (Pali), *n.* truth as opposed to falsehood ; (Bur.)
သစ္စာ။
- သွင်, *n.* a sword ; (Bur.) ထားလွယ်။
- သွင်ဆီသွင်, *v. i.* to be wearied, tired ; (Bur.) မောပန်း
သည်။
- သွင်ကော်, *a.* clear, transparent ; (Bur.) ကြည်လင်သော။
- သွင်ဂွါ, *a.* pure, pure white ; *v. i.* to be pure white ;
(Bur.) ဖြူစင်သော။ ဖြူစင်သည်။
- သွင်သိုက်, *v. t.* to be pleased with, သိုက်မြိုက်။ (Bur.) နှစ်
သက်သည်။
- သွင်, *a.* heavy, grievous ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.)
လေးသော။ လေးသည်။
- သွင်သန်, *a.* difficult ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.) လေးထန်
သော။ လေးထန်သည်။
- သွင်ဟ်, *a.* deep ; *v. i.* to be deep ; (Bur.) နက်သော။ နက်
သည်။
- သွင်ဟ်နက်, *a.* intricate, hard to be understood ; *v. i.* to
be hard to be understood ; (Bur.) နက်နဲသော။
နက်နဲသည်။
- သဏှ, *n.* a measure ; (Bur.) အခြင်အတွယ်။ ပမာဏ။
- သဏှင်ဗိုင်းဝဏှင်, *n.* the talon of a bird of prey ;
(Bur.) ငှက်ရဲ၏ခြေသည်း။
- သဏှင်တဲ, *n.* the finger-nail, သွင်တဲ။ (Bur.) လက်သည်း။

- သဉ္ဇီ, *v. t.* to collide with, used of stars; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
- သခေါင်, *v. i.* to walk in a place requiring caution, as on a narrow path on the bank, or on a log, သခေါင်အာ။ (Bur.) ရှောက်သွားသည်။
- သခေါင်အာ, *v. i.* to coast along, as a ship; (Bur.) ရှောက်လိုက်သွားသည်။
- သတ်, *n.* fruit; the areca-nut, which has no other name; (Bur.) အသီး။ ကွင်းသီး။
- သတ်ခိုင်, *n.* the luffa; (Bur.) သဖွတ်သီး။
- သတ်ချ, *n.* the Malay chestnut; (Bur.) သစ်ချသီး။
- သတ်ချော်လော, *n.* the pumelow, the shaddock; (Bur.) ကျွဲကောသီး။
- သတ်ပျောက်, *n.* the grape fruit, သတ်ပျောက်။ (Bur.) စပျစ်သီး။
- သတ်ဖာဒီ, *n.* the nutmeg; (Bur.) ဖာဒီပွလ်သီး။
- သတ်ဇက်တီ, *n.* the ground-nut, pea-nut; (Bur.) မြေပဲ။
- သတ်ဇုတ်, *n.* a kind of fruit resembling the orange; (Bur.) လိမ္မော်သီးနှင့်တူသောအသီးတမျိုး။
- သတ်တဲ, *n.* the fist, *i. e.* the hand clenched for striking a blow; (Bur.) လက်သီး။
- သတ်ပကံက်ခဏာတ်, *n.* the sweet hog-plum; (Bur.) ဂွေးချိုသီး။
- သတ်ပကီ, *n.* a tree producing a small, astringent, apple-like fruit, the *flocourtia cataphracta*; (Bur.) နှဲသီး။
- သတ်ဗီ, *n.* the Bengal quince or bael; (Bur.) အုပ်ရှစ်သီး။
- သတ်ဖြူ, *n.* the cocoanut; (Bur.) အုန်းသီး။
- သတ်ဖြူမီ, *n.* the sea cocoanut; (Bur.) ပင်လယ်အုန်းသီး။

- သတ်မြိတ်, *n.* the custard-apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။
 သတ်မြိတ်ကွင်, *n.* the ox-heart. The same name seems to be applied to the sour-sop ; (Bur.) သဘောဩဇာသီး။ ခူးရည်းဩဇာသီး။
- သတ်, *v. t.* to bear, to bring forth, applied to trees and plants producing fruit : thus တုံယုံခိုင်ဂှ်သတ်ခိုင်ဂှ် သတ်ယုံမာန် *a bad tree cannot bring forth good fruit ;* (Bur.) အသီးသီးသည်။
- သတ်, (Pali သတ္တော), *n.* a living being, anything that has animal life ; (Bur.) သတ္တဝါ။
- သတ်ဂဗျိ, *n.* a venomous animal or reptile ; (Bur.) အဆိပ်အတောက်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။
- သတ်ဇိုင်ပန်, *n.* a quadruped ; (Bur.) ခြေလေးချောင်းရှိသောတိရစ္ဆာန်။
- သတ်ဇိုင်ဓါ, *n.* a biped ; (Bur.) ခြေနှစ်ချောင်းရှိသောသတ္တဝါ။
- သတ်တိရတ်ဆာန်, *n.* a beast, a brute, တိရစ္ဆာန်။ (Bur.) တိရစ္ဆာန်။
- သတ်ဩ, *n.* an enemy ; (Bur.) ရန်သူ။
- သတ်တုသွင်, *n.* a bird, a winged animal ; (Bur.) အတောင်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။
- သတ်ပရိုင်, *n.* a very old person ; (Bur.) လူအို။
- သတ်ပွဲဇန်, (Pali ပုဗ္ဗဇနော), *n.* a human being ; (Bur.) ပုဗ္ဗဇဉ်။
- သတ္တံ, (Pali သတ္တော), *n. pl.* living beings, သတ္တဝါ။ (Bur.) သတ္တဝါတို့။
- သတ္တမ, (Pali), *o. a.* seventh ; (Bur.) ခုနစ်ခုမြောက်။
- သတ္တဝါ, (Pali သတ္တော), *n.* a rational being ; (Bur.) သတ္တဝါ။
- သတ္တဟ, (Pali), *n.* a week ; (Bur.) ခုနစ်ရက်။ တထိတင်း။
- သတ္တ, (Pal), *n.* strength ; (Bur.) သတ္တိ။

- သတင်, *v. i.* to lie down, used with regard to men of note ; (Bur.) လျောင်းသည်။
 ဘွင်, *a.* straight ; *v. i.* to be straight ; (Bur.) ဖြောင့်သော။ ဖြောင့်သည်။
 ဘွင်ဘွင်, *adv.* straight-forwardly, in a straight forward manner ; (Bur.) တည့်တည့်။ ဖြောင့်ဖြောင့်။
 ဘွင်လှ, *a.* upright, righteous, လှ။ *v. i.* to be upright ; (Bur.) ဖြောင့်မတ်သော။ ရိုးသားသော။ ရိုးသားသည်။
 ဘွင်လုပ်, *v. t.* to make straight ; (Bur.) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။
 ဘွင်ဆွဲ, *v. t.* to strengthen ; to make straight ; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။
 သတာတေရ, (Greek), *n.* a stater ; (Bur.) သတာတေရ။
 သတိ, (Pali), *n.* caution, attention ; (Bur.) သတိ။
 ဘွင်ဆွင်, *v. i.* to lie down ; (Bur.) အိပ်သည်။ လျောင်းသည်။
 ဘွင်ဆိုင်, *v. i.* to sleep ; (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။
 ဘွင်, *v. t.* to regard ; (Bur.) ကြည့်မှတ်သည်။
 ဘွင်ဆုံး, *v. t.* to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။
 ဘွင်ဆိုင်, *v. t.* to measure, ဘွင်ဆိုင်စက်။ (Bur.) တိုင်းထွားသည်။
 ဘွင်, *n.* thickness ; (Bur.) အထူ။
 ဘွင်, *a.* right, as opposed to left, ဘွင်။ as တဲဘွင် the right hand, တဲဘွင်။ (Bur.) လကျာဘက်နှင့်ဆိုင်သော။
 သွင်, *v. i.* to become, နှို။ (Bur.) ဖြစ်လာသည်။
 သွင်သွင်, *v. i.* to be amazed ; (Bur.) အနံ့အားသင့်သည်။
 See ဒေင်ထင်။
 သွင်, *a.* numb ; *v. i.* to be numb ; (Bur.) ထုံကျည်သော။ ထုံကျည်သည်။
 သွင်, *a.* stupid, dull of apprehension, သွင်။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.) မိုက်မဲသော။ မိုက်မဲသည်။

- သဒ္ဓါ, (Pali), *v. i.* to feel kindly towards others; (Bur.) သဒ္ဓါသည်။
- သဒ္ဓါစာဂ, *v. i.* to be religiously disposed; (Bur.) ထု ရားတရားကြည်ညိုသည်။
- သန်, *v. i.* to be good, suitable, proper; *a.* good; as ယုံ ခိုင်ယုံသန် *that which is not good. i. e. the evil;* (Bur.) သင့်သည်။ သင့်သော။
- သန်ထာန်, *n.* a kingdom; (Bur.) နိုင်ငံ။
- သပါ, *a.* dim, dim-sighted; *v. i.* to be dim; (Bur.) မှန် သော။ မှန်သည်။
- သပါနီ, *a.* Spanish; (Bur.) သပါနီပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
- သပုန်, *n.* rebellion; (Bur.) ပုန်ကန်ခြင်း။
- သပုန်, *v. i.* to rebel; (Bur.) ပုန်ကန်သည်။
- သပေါတ်, *v. t.* to stroke gently with the hand; (Bur.) ပွတ်သပ်သည်။
- သပေါနီ, *v. t.* to rub with the hand to relieve pain; (Bur.) ထက်နှင့်တိုက်ပွတ်သည်။
- သပံ, *n.* blasted grain, သို့။ သပင်္ချ်။ (Bur.) အဖျင်း။
- သပဲ, *n.* a bird's nest; (Bur.) အထိုက်။
- သပိုင်, *n.* a small cloth worn around the loins by Buddhist priests; (Bur.) သင်းပိုင်။
- သပိတ်, *n.* a reed used for making coarse matting; (Bur.) ကျူ။
- သဗ္ဗ, (Pali), *a.* all, every; (Bur.) ခပ်သိမ်းသော။
- သဗ္ဗညု, (Pali), *n.* omniscience; *a.* omniscient, used as a title of Gotama; (Bur.) သဗ္ဗညု။
- သဗ္ဗညုတညာန်, (Pali သဗ္ဗညုတညာဏ်), *n.* omniscience; (Bur.) သဗ္ဗညုတညာဏ်။
- သဗာန်, *n.* a first class road, (found in books); (Bur.) ထမ်းမ။

- သဘ်, *n.* nature, character; disposition, natural bent; (Bur.) သဘော။
- သဘ်ဝေ, *n.* divine law; (Bur.) တရား။
- သမင်, *a.* barren; (Bur.) မြိုသော။
- သမတ်, *a.* young, small; *v. i.* to be small; (Bur.) ငယ်သော။ ငယ်သည်။
- သမတ်, *n.* a small one, a child, a little one, a babe; (Bur.) သူငယ်။
- သမတ်မြို့, *n.* a young woman; (Bur.) မိန်းမငယ်။
- သမတ်သစ္စ, *v. t.* to pledge; *n.* a pledge; (Bur.) သစ္စာတိထားသည်။ သစ္စာတိထားခြင်း။
- သမင်ရထ, *v. i.* to consult together, to reason together; (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။
- သမင်သွန်, *adv.* harmoniously, သွင်သွန်။ သွင်သွောန်။ (Bur.) သင့်သင့်တင့်တင့်ရှိသည်နှင့်။
- သမာမိ, (Pali, probably သမ္မာမိ), *n.* steadiness in a good cause; (Bur.) သမာမိ။
- သမာန်, *v. t.* to ask, to inquire, သွာန်။ သွာန်တိုန်။ (Bur.) မေးမြန်းသည်။
- သမာန်သွက်, *v. t.* to ask, to inquire; သွာန်သွက်။ (Bur.) မေးမြန်းသည်။
- သမိင်ကျိုက်, *n.* a turban; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
- သမုတ်, *v. t.* to call, to name; as မသမုတ်နက္ခိနာမဆဲ *called by my name*; (Bur.) သမုတ်သည်။
- သမုန်တုန်, *a.* false; (Bur.) မဟုတ်မမှန်သော။
- သမု, *n.* scent, smell; (Bur.) အနံ့။
- သမုဉ်, *n.* steam; (Bur.) ဆူသောရေငွေ့။
- သမုအမြဲ, *n.* vapor, steam; (Bur.) အရိုးအငွေ့။
- သမောန်, *n.* a border, သွောန်။ (Bur.) အစွန်းအနား။
- သမောန်ပါင်, *n.* the lips; (Bur.) နှုတ်ခမ်း။

- သမ္မာ, *n.* fear ; (Bur.) ကြောက်ခြင်း။
- သမ္ပ, *v. i.* to be stained ; (Bur.) စွန်းကွက်သည်။
- သမေဝဲ, *v. t.* to appoint, သမေဝဲထပ်။ (Bur.) ခန့်ထားသည်။
- သန္တိ, *v. t.* to mark down, to take notice of, သန္တိဂညာတ်။ (Bur.) အမှတ်ရသည်။ မှတ်သားသည်။
- သန္တိဒေ, *v. t.* to call to mind, to remember ; (Bur.) မှတ်မိသည်။
- သမ္ဗိဟိ, *a.* stupid, သ္ဗိဟိ။ *v. i.* to be stupid ; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။ ထိုင်းမှိုင်းသည်။
- သမ္ဘာ, (Pali), *n.* a consort, a husband or wife ; (Bur.) ခင်ပွန်း။
- သမ္ဘာ, (Pali), *a.* true, excellent ; (Bur.) သမ္ဘာသော။ မှန်သော။
- သမ္ဘာပယောဂ, (Pali), *n.* a pious disposition ; (Bur.) သမ္ဘာပယောဂ။
- သမ္ဘိုင်, *n.* a shadow ; the place, situation, etc., of one's predecessor, etc.; (Bur.) အရိပ်။ အရိပ်အရာ။
- သမ္ဘိပ်မဇ္ဇော်, *n.* violence ; (Bur.) ပြင်းထန်ခြင်း။
- သမ္ဘင်ကျာ, *n.* the south ; *a.* south ; (Bur.) တောင်။ တောင်မျက်နှာ။
- သမ္ဘိ, *a.* foolish ; *n.* fool ; (Bur.) မိုက်သော။ အမိုက်ကြီး။
- သရ, *n.* a sore, a wound, ကရ။ *col.*; ခရ။ (Bur.) အနာ။
- သရမဒးတက်, *n.* a stripe ; (Bur.) ရိုက်ရာဒါဏ်ချက်။
- သရံပိတ်, *n.* a depraved, vile disposition ; (Bur.) အပြစ်။ ယုတ်မာသောသဘော။
- အရဲ, *n.* a wild beast ; (Bur.) သားရဲ။
- သရဲဗျင်, *n.* a harlot ; (Bur.) ပြည်တန်ဆာ။
- သရဲပုဆိန်, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သူရဲ။
- သရင်, *v. t.* to step over anything ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။

- သရုပ်, (Pali သရူပ), *n.* an epitome, a digest; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်သောစာ။
- သရောင်, *n.* a swinging cradle, ခရောင်။ (Bur.) ပုခက်။
- သရို, *n.* mire, mud, ခရို။ (Bur.) ရွှံ့။
- သလင်, *n.* height, သမုင်။ (Bur.) အမြင့်။
- သလင်လင်, *v. t.* to make high, (Bur.) မြင့်ထားသည်။
- သလေတ်, *v. t.* to think, to suppose; (Bur.) ထင်သည်။
- သလေတ်ပွါ, *v. t.* to doubt; (Bur.) ယုံမှားသည်။
- သလေတ်သန္တိ, *v. t.* to perceive; (Bur.) ထင်မှတ်သည်။
- သလောင်သွပ်, *a.* delighted, overjoyed; *v. i.* to be delighted, overjoyed; (Bur.) ပျော်မွေ့ရွှင်လန်းသော။
ရွှင်လန်းသည်။
- သလး, *v. t.* to clear up, to make clear; (Bur.) ရှင်းပေးသည်။
- သလးဂပ္ပ, *v. t.* to bring forth, to give birth to; (Bur.) မွေးဖွားသည်။
- သဝ, *a.* low; *v. i.* to be low; (Bur.) နိမ့်သော။ နိမ့်သည်။
- သဝေါင်ချက်, *v.* to draw water from a well; (Bur.) ရေခပ်သည်။
- သတ်, *v. t.* to untie, to strip; (Bur.) ဖြေသည်။ ချွတ်သည်။
- သတ်ကွဲ, *v. t.* to confute; to cast off; as သင်္ဂကွဲတပိုက်ထတက် *to cast off clothes*; (Bur.) ချွတ်သည်။
- သဟဲ, (Pali သဟယယ associating), *n.* a friend; (Bur.) မိတ်ဆွေ။
- ညှုညှောက်, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးချစ်သည်။
- သဆ်, *n.* a key; (Bur.) ယေဘု။
- ညွာ, *v. i.* to go (intensive); as ဆဲညွာရောင် *I myself will go*; (Bur.) သွားသည်။
- ညွာင်, *a.* another; (Bur.) အခြားသော။

- ချွေ့ချွေ့ငို, *v. i.* to be putrid; (Bur.) ဝပ်စပ်သည်။
 ချွေ့တ်, *v. i.* to be incipiently putrid, applied to cook-
 ed food; (Bur.) သိုးသည်။
 ချွေ့, *a.* decayed, putrid; *v. i.* to be decayed; (Bur.)
 ဝပ်စပ်သော၊ ဝပ်စပ်သည်။
 ချွေ့, *a.* withered, *v. i.* to be withered; (Bur.)
 ညှိုးနွမ်းသွေ့ခြောက်သော။ ညှိုးနွမ်းသည်။
 ချွေ့ချွေ့င်, *v. i.* to become corrupt; (Bur.) ဝပ်စပ်နံ့စေင်
 သည်။
 ချွေ့ချွေ့င်, *v.* to boast; (Bur.) ဝါကြွားသည်။
 ချွေ့တ်, *a.* decayed, rotten, as wood; *v. i.* to be decayed;
 (Bur.) ဆွေးမြေ့သော။ ဆွေးမြေ့သည်။
 ချွေ့, *adv.* entirely; as အိုတ်ချွေ့ *entirely gone*; (Bur.) အ
 ကုန်အစင်။
 ချွေ့, (*pron.* အး။) *v. i.* to be clear; to be cleaned from
 dirt; (Bur.) စင်သည်။
 ချွေ့ချွေ့, *adv.* wholly; (Bur.) လုံးလုံး။
 ချွေ့ဇွေ့, *a.* pure, holy; *adv.* clearly; *v. i.* to be clean,
 to be cleansed; (Bur.) စင်ကြယ်သော။ စင်ကြယ်စွာ။
 စင်ကြယ်သည်။
 သာ, *a.* light, not heavy; *v. i.* to be light; (Bur.) ပေါ့
 သော။ မလေးသော။ ပေါ့သည်။
 သာသာ, *a.* active; (Bur.) ပေါ့ပါးလျှင်မြန်သော။
 သာသော့, *a.* trifling, light-minded; *v. i.* to be light-
 minded; (Bur.) ပေါ့လျော့သော။ စိတ်ပေါ့သော။ စိတ်
 ပေါ့သည်။
 သာ, *n.* borax; (Bur.) လက်ခြား။
 သာအရိုင်, *n.* tincal; (Bur.) လက်ခြားရိုင်း။
 သာဂူ, (*Eng.*) *n.* sago; (Bur.) သာဂူ။
 သာသာ, *adv.* quietly; (Bur.) တိတ်တဆိတ်။ တိတ်ဆိတ်စွာ။

- သပ်, *n.* color; a kind ; (Bur.) အရောင်အဆင်း။ အမျိုး။
 သပ်ထဝါ, *n.* a color; (Bur.) အရောင်အဝါ။
 သပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
 သပ်ဂ်, *adv.* as, like as ; (Bur.) သည်လို။ သဖွယ်။
 သပ်ထံ, *pron. a.* such, of this sort ; (Bur.) ဤသို့။
 သပ်လို့, *adv.* how, why ; (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။ တဲ့နယ်
 ကြောင့်။ အဘယ်နည်းဖြင့်။
 သပ်ဂွံ, *adv.* thus, after this manner, သပ်ဂ် (Bur.) ဤသို့။
 ထိုသို့။
 သာင်, *n.* a dam ; (Bur.) တံ။
 သာတ်, *v. t.* to bail, as water out of a boat, သာတ်ခုတ်
 ဂျင်။ (Bur.) ရေပက်သည်။
 သာတာန်, (Hebrew), *n.* Satan ; (Bur.) မာရ်နတ်။ စာတန်။
 သာမည, (Pali), *a.* common ; (Bur.) သာမည။
 သာရိကာ, *n.* the large mynah bird ; (Bur.) သာထိကာ။
 သာသဏာ, (Pali သာသနာ), *n.* a system of religion ;
 (Bur.) သာသနာ။
 သဝံ, *n.* an eunuch, သဝံထဲ ; (Bur.) မိဗ္ဗလျာ။ သင်းကွပ်
 ခြင်းကိုခံပြီးသောယောက်ျား။
 သဝံဗာန်, *n.* (Eng.), summons ; (Bur.) သမ္ပန်စာ။
 သဝံသောင်, *n.* a ramrod ; (Bur.) သေနတ်ထိုးတံ။
 သဲ, *n.* a honey-bee ; (Bur.) ပျားကောင်။
 သဲရဲ့, *n.* a small kind of honey-bee ; (Bur.) ယင်ပျား။
 သဲဗောင်, *v. t.* to hack a bamboo lengthwise, prepara-
 tory to flattening it, as used in floors ; (Bur.)
 ခွဲခြမ်းသည်။
 သိင်, (Pali သိဟ a liver), *n.* Leo, the 5th sign of the
 zodiac ; (Bur.) သိန်ရာသီ။
 သိင်, *v. i.* to be wide apart ; (Bur.) ကျယ်သည်။

သိင်သာ, *v. i.* to be lonely, ပိုတ်လွှဲ။ (Bur.) မပျော်နိုင်အောင်
ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။

သိင်ဗုတ်, *n.* the hill on which the Shwe Dagon Pagoda
stands; (Bur.) သိန္နိတ်ကုန်း။

သိင်ဗို, (Pali သီဟဠ), *n.* Ceylon; (Bur.) သီဟိုဠ်။

သိတ်, *v. i.* to abrade; (Bur.) ပွန်းသည်။

သိန္နရုတ်, *n.* Mount Sinnarat, *i. e.* Mt. Meru, the great
central mountain, around which the sun is sup-
posed to revolve; (Bur.) မြင်းမိုရ်တောင်။

သိ, *n.* the building, where Buddhist priests are conse- *uposatha*
crated, and also the building over water, where *simā*
they confess; (Bur.) သိမ်။

သိကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to take possession
of, သိကဇာတ်။ သိဒက်။ (Bur.) သိမ်းယူသည်။ သိမ်း
ဆည်းသည်။

သိဂိုင်, *v. t.* to attach (property); (Bur.) ဝါရန်းကပ်သည်။

သိဒက်, *v. t.* to see to, put through, despatch, as a mat-
ter of business; (Bur.) ထိန်းသိမ်းသည်။

သိပကောံ, *v. t.* to gather and put away, သိပကောင်။
(Bur.) စုသိမ်းသည်။

သိပပင်, *v. t.* to pick up and put away; (Bur.) ကောက်
သိမ်းသည်။

သိတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand; (Bur.)
ကျန်သည်။

သိင်, *n.* a remainder, သမေင်။ (Bur.) အကျန်။

သိင်ဇး, *n.* a remainder; (Bur.) အကြွင်းအကျန်။

သိက္ခိ, *n.* an attendant upon a king or governor; (Bur.)
ခစားသောသူ။

သိက္ခိ, *v. i.* to serve as an attendant; (Bur.) ခစား
သည်။

- သီလ, (Pali), virtue ; (Bur.) သီလ။
- သုက်, *n.* the *placenta* ; (Bur.) အချင်း။ သွေးအိမ်။
- သုက်ကလိ, *n.* the *Amherstia* ; (Bur.) သော်က။ အသော်က။
- သုက်သတ်ဖြဲ, *n.* a pithy substance, that fills the cavity of a cocoanut that has germinated ; (Bur.) အုန်းဆန်ခြည်ထွေး။
- သုခ, (Pali) ; *n.* bliss, happiness ; (Bur.) သုခ။ ချမ်းသာ။
- သုင်, *v. t.* to drink ; (Bur.) သောက်သည်။
- သုင်ခံက်, *v.* to smoke, to smoke tobacco. ခံက် is evidently derived from *tabaco*. This appears to be the only word contributed to the Mon language by the American Indians ; (Bur.) ဆေးလိပ်သောက်သည်။
- သုတ်, *n.* silk ; (Bur.) ဝိုး။
- သုန်ည, (Pali သုည), *n.* zero ; (Bur.) သုည။
- သုတ, (Pali), *n.* excrement. Probably this is a euphemism, a polite term to be used on occasion instead of အိက်။ (Bur.) ကျင်ကြီး။
- သုသာန်, (Pali သုသာန်), *n.* a grave-yard ; (Bur.) သင်းချိုင်း။
- သု, *v. t.* to measure, as grain ; (Bur.) ခြင်သည်။
- သုစရိတ်, (Pali သုစရိတ်), *n.* a good deed ; (Bur.) သုစရိတ်။
- သုရာ, (Pali), *n.* an intoxicating liquor ; (Bur.) သုရာ။
- သေက်ငိုက်, *v. i.* to quarrel, သေက်ညှဉ်းကဆီ။ (Bur.) ရန်တွေ့သည်။
- သေကာတ်, *n.* a gun, a musket ; (Bur.) သေန်တံ။
- သေထီ, *n.* a rich man ; (Bur.) သူဌေး။
- သေံ, *a.* Shan, သေံ။ This is often used for နှော့နှော့။ (Bur.) ရှမ်းလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- သေ့, *a.* very small ; (Bur.) သေးသော။

- သေဝ်ဇေ, *n.* a lawyer ; (Bur.) ခွေဇေ။
 သေတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand, သိင်္ဂ် (Bur.)
 ကျန်သည်။
 သေတ်, *n.* the hair of the head ; (Bur.) ဆံပင်။
 သေတ်ကောင်, *n.* the forelock ; (Bur.) နဖူးဆံ။
 သေတ်ယံင်, *n.* the knot of hair worn by men ; (Bur.)
 ယောင်။
 သေန် *v. t.* to cast in a mould ; (Bur.) သွန်းသည်။
 သေန်, *a.* brittle ; (Bur.) ဆတ်သော။
 သေဝ်ကာ, *adv.* sometimes ; (Bur.) တခါတခါ။
 သေဝ်ဇေမ, (Pali) *o. a.* sixteenth ; (Bur.) တဆယ်ခြောက်
 ခုမြောက်သော။
 သံက်, *v. t.* to peel off, as the bark of a tree, or the
 rind of an orange, or the husk of a cocoanut ;
 (Bur.) အခွံကိုခွင်သည်။ ခွာသည်။
 သံက်သွပ်, *v.* to take off the skin of an animal, ထိုက်သွပ်။
 (Bur.) သားရေကိုဆုတ်ခွာသည်။
 သံအန္တိ, *n.* a sandbank ; (Bur.) သောင်။
 သံဝ်ဝါသ, (Pali သံဝါသ), *n.* a union, applied particu-
 larly to sexual intercourse ; (Bur.) သံဝါသ။
 သံဝ်ဝေဝ, (Pali သံဝေဝ), *n.* repentance ; (Bur.) သံဝေဝ။
 နောင်တ။
 သံဝ်သာ, (Pali သံသရာ), *n.* transmigration ; (Bur.) သံတ
 ရာကျင်လည်ခြင်း။
 သိုက်, *n.* Venus, ဂြိုဟ်သိုက်။ Friday, တွဲသိုက်။ (Bur.)
 သောက်ကြာ။
 သိုက်, *v. i.* to have in abundance ; (Bur.) ငွေ့သည်။
 သိုက်သိုက်, *a.* rich, wealthy ; *v. i.* to be wealthy ; (Bur.)
 ကြွယ်ဝသော။ ကြွယ်ဝသည်။
 သိုက်သိုက်, *adv.* slowly ; (Bur.) တဖြည်းဖြည်း။

- သိုင်း, *n.* a hole (as a serpent's); (Bur.) ထွင်း။ အပေါက်။
 သိုင်တကေတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို။ ဖင်း။
 သို, *prep.* with, သိုကို။ as သိုစိတ် *with the mind or heart-ily*; (Bur.) နှင့်။
 သိုစူးတိပွဲ, *prep. and adv.* throughout; (Bur.) တရှောက်လုံး။
 သိုစိတ်သိုစရိတ်, *v. i.* to enter fully into a business, soul and body; (Bur.) စိတ်ပါကိုယ်ရောက်သည်။
 သိုမဝင်ကြဲ, *adv.* boldly, with all boldness; (Bur.) ရဲရင့်သည်နှင့်။
 သိုမပြာကတ်, *adv.* openly; (Bur.) ထင်ရှားသည်နှင့်။
 သိုမအိုင့်တခိုင်, *adv.* joyfully; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သည်နှင့်။
 သို, *a.* all, the whole, သိုအိုတ်။ It is used to show, that all the persons spoken of have performed a given act; as သိုညးမသုန်အာတဲ့ရ *the whole five are gone*; (Bur.) အားလုံး။
 သိုဝ်, *n.* a sheep; (Bur.) သိုး။
 သိုဝ်ထွက်, *n.* a ram; (Bur.) သိုးထီး။
 သိုဝ်သမ, *n.* a lamb, (in sacred style); (Bur.) သိုးသငယ်။
 သိုဝ်ရွှေခံ, *n.* a ewe; (Bur.) သိုးမ။
 သံပါနံ, *n.* a boat of foreign construction; (Bur.) သံတန်ထွေ။
 သး, *v. t.* to cleanse, make clean, ဖအး။ to clean rice by pounding, သးသွါ; (Bur.) ဖွပ်သည်။
 သွို, *n.* a house, frequently pronounced ဟိ။ (Bur.) အိမ်။ နေအိမ်။
 သွိုကမ္ဘာထာန်, *n.* a house of mourning; (Bur.) မသာအိမ်။
 သွိုကွိန်, *n.* a family, a household; (Bur.) အိမ်ထောင်။
 သွိုဂဇံ, *n.* a cage; (Bur.) ငှက်ထောင်အိမ်။
 သွိုခုပ်, *n.* a privy; (Bur.) ရေအိမ်။

- သို့တင်, *n.* the udder ; (Bur.) နို့အုံ။
 သို့ပလာန်, *n.* a safe ; ကြောင်အိမ်။ ပုကန်စင်။
 သို့ပွတ်, *n.* a lantern ; (Bur.) မီးအိမ်။
 သို့ဗ, *n.* a small building erected to an evil spirit, a demon, သို့ကထောင်။ သို့ဗရ။ (Bur.) နတ်စင်။
 သို့ဗြိမိန်, *n.* a nunnery ; (Bur.) မယ်သီလရှင်ကျောင်း။
 သို့ဝတ်, *n.* a privy ; (Bur.) ရေအိမ်။ အိမ်သာ။
 သို့သင်, *n.* Saturn, ဂြိုဟ်သို့သင်။ Saturday, တွဲသို့သင်။ (Bur.) စနေ။
 သို့သအိ, *n.* a lock ; (Bur.) သေ့အိမ်။
 သို့သာသဏာ, *n.* a mission house ; (Bur.) သာသနာအိမ်။
 သို့တ်အာ, *v. i.* to swoon, to faint away, ပိုတ်ပဲ့အာ။ (Bur.) တိတ်သွားသည်။ မေ့သွားသည်။ မျောသွားသည်။
 သို့တ်ဖြ, *a.* calm, quiet ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။ တိတ်ဆိတ်သည်။
 သို့လလံ, *a.* satisfied ; *v. i.* to be satisfied ; (Bur.) ကြေ နပ်သော။ တင်းတိမ်သည်။
 သွေ, *n.* rice, (uncooked) ; (Bur.) ဆန်။
 သွေက, *a.* green ; *v. i.* to be green ; (Bur.) မိမ်းသော။ မိင်း သည်။
 သွေ, *a.* distant, သွေ့။ ဇွဲ။ ဇွဲ။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။
 သွေ့သွတ်, *a.* true, certain ; *adv.* assuredly ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်သော။ မှန်ကန်သည်။
 သွိုက်, *v. t.* to be pleased with ; (Bur.) ကြိုက်သည်။
 သွိုက်မြိုက်, *v. t.* to be gratified with, သွိုက်မလိုက်။ (Bur.) နှစ်သက်သည်။
 သွိုင်, *a.* deaf ; *v. i.* to be deaf ; (Bur.) ပင်းသော။ ပင်းသည်။
 သွိုတ်, *v. i.* to be fine, made fine, reduced to powder ; (Bur.) ညက်သည်။

- သို့တိ၊ *v. i.* to be very fine ; (Bur.) အတ္တန်ညက်သည်။
 သို့တ်, *a.* cunning, quick-witted ; *v. t.* to be cunning ;
 (Bur.) လိမ္မာသော။ လိမ္မာသည်။
 သို့ငှ်, *v. t.* to strain, filter ; (Bur.) စစ်သည်။
 သှာ, *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိမ်သော။
 တိမ်သည်။
 သှးဩဝဲ, *v. t.* to part from ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။
 သှးအာ, *v. t.* to separate from, to go from ; သဗုဒ္ဓအာ။
 (Bur.) ထွက်သွားသည်။
 သှ, *n.* enmity ; (Bur.) ရန်။
 သှပွတ်, *n.* a flame ; (Bur.) မီးတောက်။ မီးလျှံ။
 သှငှ်, *n.* temper of metal ; (Bur.) ဆေး၍မာခြင်း။
 သှာ, *n.* the leather used by Buddhist priests to kneel
 upon ; (Bur.) သုန်းကြီးတို့သုံးတတ်သောသားရေးနယ်။
 သှာထဲ, *n.* a holder ; ထက်နှိုး။
 သှာ်, *n.* a two edged sword, or dagger ; (Bur.) တိုလော
 သံလျက်။
 သှာန်, *v. i.* to spread out as fire ; (Bur.) ပွားသွားသည်။
 သှာံ, *n.* the skin, leather ; (Bur.) သားရေ။
 သှာံ, *n.* a year ; (Bur.) နှစ်။
 သှာံမွဲတေံ, *n.* year before last ; (Bur.) တပျန်နှစ်။
 သှာံယး, *n.* next year ; (Bur.) နောင်နှစ်။
 သှာံအာ, *n.* last year ; (Bur.) မနှစ်။
 သှာဲဒံ, *n.* a petty officer, a sergeant, သဏာဒံ။ (Bur.) အ
 ရာရှိမင်း။
 သှိုင်, *n.* rust, အိက်သှိုင်။ (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်
 သောအချေး။ သံချေး။
 သှုက်ဥာ်, *n.* a bathing garment ; (Bur.) ရေသန့်ပုံ။
 သှုက်, *n.* an ear-ring ; (Bur.) နားသံကွင်း။
 သှုင်, *n.* a bird's wing ; (Bur.) အထောင်။

သွေ့နပ်စ်, *v. t.* to adhere to, သဏ္ဍေန်နပ်စ်။ (Bur.) စွဲသည်။
စွဲကပ်သည်။

သွေ့မိုင်း, *n.* a toe-nail ; (Bur.) မြေသည်း။

သွေ့မတ်, *n.* a finger-nail, သဏ္ဍေန်မတ်။ (Bur.) လက်
သည်း။

သွေ့ဝှံ, *n.* a helm, a rudder, နှောင်။ (Bur.) ဝှံ။

သွေ့ဖတ်, *n.* a shore, landing-place ; (Bur.) ဆိပ်ကမ်း။

သွေ့ဖတ်ကွင်း, *n.* a port, an anchoring place ; (Bur.) သင်္ဘော
ဆိပ်။

သွေ့ဆု, *n.* the bark of a tree ; (Bur.) သစ်ခေါက်။

သွေ့တံဗမံတ်, *n.* measure ; (Bur.) အတိုင်းအတွာ။

သွေ့တံ, *n.* a bar or bolt for a door or window ; (Bur.)
တံခါးကျင်။ ကန့်ထန်ကျင်။ ကန့်လန့်။

သွေ့တံ, *n.* a star, a constellation ; (Bur.) ကြယ်။

သွေ့တံကရေ, *n.* the Southern Cross ; (Bur.) တံငါကွန်
တိုင်။

သွေ့တံကောန်စာ, *n.* the Pleiades. The conceit is that
of a hen with a brood of chickens ; (Bur.) မြောက်
ဆိပ်။ ကြတ္တိကာ။

သွေ့တံကောန်သွီဒလိင်ချင်, *n.* Orion. The conceit is that of
a large jar of water suspended from a pole
borne upon the shoulders of two princes ; (Bur.)
လိပ်နက္ကတ်။

သွေ့တံဂြို, *n.* a meteor ; (Bur.) ကြယ်ပျံ။

သွေ့တံမိင်, *n.* *Ursa Major*, the Great Bear. The conceit
is that of a huge elephant in the sky ; (Bur.)
ချန်စင်္ကြံ။

သွေ့တံပေါ, *n.* the morning star ; (Bur.) ကြယ်နီ။

သွေ့တံတိုင်, *n.* the north star ; (Bur.) ဂူဝံကြယ်။

သွေ့တံချို, *n.* a comet ; (Bur.) ကြယ်တံခွန်။

- သွက်ကိုပ်, *v. i.* to be willing to give; (Bur.) ပေးချင်
 သောစိတ်ရှိသည်။
- သွက်လုပ်, *v. i.* to volunteer; (Bur.) ဆောင်ရွက်ရန်အမှုကို
 ကိုယ်အလိုအလျောက်ဝင်သည်။
- သွတ်, *a.* true; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်သော၊ မှန်သည်။
- သွပ်, *prep.* under, beneath; (Bur.) အောက်မှာ။ အောက်သို့။
- သွပ်ကျာ, *n.* the north; *a.* north; literally *under the*
wind; (Bur.) မြောက်မျက်နှာ။
- သွပ်တွဲ, *n.* the evening; (Bur.) ညနေ။
- သွတ်, *adv.* alike, in the same manner; (Bur.) ညီလျော်
 စွာ။ အတူအညီ။
- သွတ်, *v. i.* to agree, သွင့်။ It is followed by the pre-
 position ကို။ (Bur.) သဘောတူသည်။
- သွတ်စိတ်, *a.* like-minded; *v. i.* to agree; (Bur.) သဘော
 တူသော။ သဘောတူသည်။
- သွတ်ရထ, *v. i.* to reason together; to consult together,
 သမင်ရထ။ (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။
- သွတ်ညွှ, *a.* without diversity; *v. i.* to agree; (Bur.)
 ညီညွတ်သော။ ညီညွတ်သည်။
- သွင့်သမောန်, *v. i.* to be level, to accord, to be in accord;
 (Bur.) ညီညွတ်တို့သည်။
- သွင်, *a.* wicked, foolish; *v. i.* to be foolish; (Bur.) ခိုက်
 သော။ ခိုက်သည်။
- သွန်, *v. t.* to ask a question, သွန်တိုန်။ *n.* a question;
 (Bur.) မေးသည်။
- သွန်သွက်, *v. t.* to question; (Bur.) မေးမြန်းသည်။
- သွာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* the sea, the ocean, မှာ
 သွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။
- သွိက်ဝံ, *v. t.* to signify; (Bur.) ဆိုချင်သည်။

- သွိက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, သိက်ဝံ့ *conj.* that, to, in order to ; (Bur.) လိုချင်သည်။ အလိုငှါ။
- သွိုင်, *n.* a ruler, governor, king, သွိ။—commonly *pron.* မိုင်။ (Bur.) မင်း။ Smoin
- သွိုင်ဇော်, *n.* a petty king, သွိုင်ဇော်။ (Bur.) မင်းကြီး။
- သွိုင်ဒကိုပ်ချင်, *n.* a governor, the Mayor of a city, သွိုင်ဒကိုပ်ချင်။ (Bur.) မြို့ဝန်မင်း။
- သွိပ်, *n.* a dry measure containing about one pint ; (Bur.) လမယ်။
- သွောန်ဝိုင်း, *n.* a roadside ; (Bur.) လမ်းစွန်း၊ လမ်းနား။
- သွင်, *a. and adv.* only ; as သွင်ဇာလှောင်ချောင်း *only a little brook* ; (Bur.) မျှသာ။
- သွးသွး, *adv.* uselessly, without profit ; (Bur.) အချည်းနှီး။
- ထိုင်, *n.* a shore, a bank of a creek or river ; (Bur.) ကမ်း။
- ထွန်, *n.* silver, money ; (Bur.) ငွေ။ ငွေစ။
- ထွန်ခရီးဆံ, *n.* ferriage ; (Bur.) ကုတိုခ။
- ထွန်သွက်ဒလဲ, *n.* a debt ; (Bur.) ဆပ်ရန်ကြွေးငွေ။
- ထွပ်ကျင်, *v. t.* to near, to approach ; (Bur.) အနီးသို့လာသည်။
- ထွပ်ဖျင်, *v. t.* to draw near to ; to hold to ; as ကျိန်ပဲခွဲတလှိုင်ထွပ်ဖျင်ရောင် [he] will hold to one master ; (Bur.) ချည်းကပ်သည်။
- ထွပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။ ဆုတ်ဖဲ့သည်။ ဆုတ်ဖျက်သည်။
- ထွာနီ, *n.* black wood-oil ; (Bur.) သစ်စေး။
- ထွဲသွဲ, *v. i.* to separate, to part ; (Bur.) ခွဲခွါသည်။
- ထွိုင်, *v. i.* to be wide apart, to be separated ; (Bur.) ကျယ်သည်။ တချွတ်တချွတ်သည်။

- ဩတ်, *n.* a rhinoceros ; (Bur.) ဩတ်။
 ဩင်, *v. t.* to step over any object ; (Bur.) ကျော်သည်။
 ဩင်, *a.* withered, သေင်။ *v. i.* to wither ; (Bur.) သွေ
 ခြောက်သော။ သွေခြောက်သည်။
 ဩတ်, *n.* mortar ; (Bur.) သရ္ဓတ်။
 ဩတ်, *n.* zinc ; (Bur.) သွင်။
 ဩဝံ, *n.* grain, paddy, ဩဝံ။ ဩဝံသွ။ (Bur.) စပါး။
 ကောက်စပါး။
 ဩဝံနီ, *n.* maize ; (Bur.) ပြောင်း။
 ဩဝံချို, *n.* wheat ; (Bur.) ချိုစပါး။
 ဩဝံဇွေ, *n.* rice that is long in growth ; (Bur.)
 ကောက်ကြီး။
 ဩဝံပိုင်, *n.* glutinous rice ; (Bur.) ကောက်ညှင်း။
 ဩဝံပိုင်တင်မ, *n.* the red glutinous rice ; (Bur.)
 ကောက်ညှင်းအနီ။
 ဩဝံပိုင်ပစ်, *n.* the black glutinous rice ; (Bur.)
 ကောက်ညှင်းငနပ်။
 ဩဝံပိုင်, *n.* a sheaf of paddy, ဩဝံစနီ။ (Bur.) ကောက်
 ယိုင်း။
 ဩဝံညှော်, *n.* the common low-land paddy ; (Bur.)
 ကောက်စပါး။
 ဩဝံညှော်သေ, *n.* a kind of paddy generally used in feed-
 ing ponies ; (Bur.) ရှမ်းကလေး။
 ဩင်, *v. t.* to build ; (Bur.) ဆောက်သည်။
 ဩင်ပွန်, *v. t.* to build up ; to edify ; (Bur.) တည်ဆောက်
 သည်။ တည်လုပ်သည်။
 ဩတ်, *n.* the chest ; (Bur.) ရင်ခေါင်း။
 ဩင်ပ, *n.* consumption, ဩင်ပကြက်။ (Bur.) ခြောင်းခြောက်။
 သု, *n.* a leaf, ထု။ (Bur.) အရွက်။
 သုတ္တောင်, *n.* the external ear ; (Bur.) နားရွက်။

hla, sha

- သုကရင်, *n.* the leaf of a door ; (Bur.) တံခါးရွက်။
 သုကြိုက်, *n.* the spleen ; (Bur.) သရက်ရွက်။
 သုဇော်, *n.* catechu ; (Bur.) ရှားစေး။
 သုတာထပ်, *n.* an ear ornament of beaten gold rolled in-
 to a cylinder ; (Bur.) ရွှေနားတောင်း။
 သုထွေ့, *n.* a balance ; (Bur.) ချိန်ခွင်။
 သုပတ်, *n.* a sacred book, the Scriptures ; (Bur.) ကျမ်း
 စာ။
 သုပတ်ပညတ္တိ, *n.* a book of commands, the Law ; (Bur.)
 ပညတ္တိကျမ်း။
 သုပတ်အနာဂတ္တိ, *n.* a book of prophecies, the Prophets ;
 (Bur.) အနာဂတ္တိကျမ်း။
 သုယာ, *n.* a sail ; (Bur.) ရွက်ထည်။
 သုသွေ့, *n.* the blade of an helm ; (Bur.) တက်မ။
 သှံ့ဗဇး, *v. t.* to encourage one who is overcome with
 fear, သှံ့ဗဇး။ (Bur.) ရဲရင့်စေသည်။
 သှံ့, *v. t.* to change, to exchange, သှံ့။ (Bur.) လဲသည်။
 သှံ့ဇး, *v. t.* to change one's clothes ; (Bur.) အဝတ်လဲ
 သည်။
 သှံ့ဆု, *n.* the outer part of a tree, the alburnum ;
 (Bur.) အကာ။
 သှိုင်, *a.* high, exalted ; *v. i.* to be high ; (Bur.) မြင့်
 သော။ မြင့်သည်။
 သှံ့, *v. t.* to cover, overspread, သလောင်။ (Bur.) ချုံ
 သည်။
 သှံ့လတက်, *v. t.* to wear a cloth, as a shawl over the
 shoulder, သလောင်လတက်။ (Bur.) အဝတ်ဝတ်သည်။
 သှိုက်စုတ်, *v. t.* to put on as shoes or gloves ; (Bur.)
 စွပ်ထည့်သည်။
 သှိုင်, *n.* a metal cup or bowl ; (Bur.) ဖလား။

- သွးကြိသန္တိ, *v. t.* to beget. See သလးဂဟ္တ (Bur.) မွေးဖွားသည်။
- သွ, *n.* any kind of soup, broth, gravy, or curry, commonly pronounced *fwa*; (Bur.) တင်း။
- သွက်, *prep.* for the sake of, သွက်ပွိုက်။ (Bur.) အတွက်။ အဖို့။
- သွက်ဝံ့, *conj.* that, in order that; (Bur.) အောင်။ ငှါ။ အလိုငှါ။
- သွတ်, *a.* small, commonly pronounced *fwawt*; *v. i.* to be small; (Bur.) သေးသော။ နှုပ်သော။ သေးနှုပ်သည်။
- သွပ်လပ်, *v.* to dream; *n.* a dream, commonly pronounced *fwawp l'paw* or *fop l'paw*; (Bur.) အိပ်မက်။
- သွပ်, *n.* one of the celestial regions according to Buddhism; (Bur.) ကောင်းကင်သုံးနှင့်ဆိုင်သောအရပ်ဒေသ။
- သွာ, *n.* a water-lily, usually pronounced *fwā* (Bur.) ကြာ။
- သွာင်, *n.* a branch of a tree, of a road or river, usually pronounced *fwaing*; (Bur.) အကိုင်းအခက်။ မြစ်ခွဲကလေး။ လမ်းခွဲကလေး။
- သွီ, *n.* duckweed; (Bur.) မှော်။
- သွိုင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။
- သွေဒေန, *a.* Swedish; (Bur.) သွေဒင်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- သွိဝ်, (Pali သရ), *n.* a vowel; (Bur.) သရ။
- သွံ, *n.* an oath, a curse, usually pronounced like *fwaw*; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။
- သွံ့, *v. t.* to sell; (Bur.) ရောင်းသည်။
- သွံ့ပရး, *v. t.* to retail; (Bur.) လက်လီစိတ်၍ရောင်းသည်။
- သွံ့, *v. a.* so, indeed. See Gram. § 17-2. (*g*); (Bur.) တကား။

သွဲ, *n.* drift-wood and other rubbish floating on the water; (Bur.) ဒိုက်။ အမှိုက်။

သွတ်ချင်, *v.* to bail water out of a boat or ship; (Bur.) ထွတ်ကရေပက်သည်။

ဟ

ဟလှင်, *n.* an eel; (Bur.) ငါးရှဉ့်။

ဟင်, *n.* stocks, timbers on which a boat is built; (Bur.) စင်။

ဟင်, *n.* a granary, ဟင်ဒရပ်။ (Bur.) ကျိကျ။ စပါးကျိ။

ဟတ်, *n.* a spinning-wheel; (Bur.) ရစ်။

ဟတ်, *n.* a cubit equal to 18 inches; (Bur.) အတောင်။

ဟတ်သံခိုင်, *n.* a standard cubit equal to 19½ inches; (Bur.) သံတောင်။

ဟပ်, *n.* a high, raised frame, stage, scaffold; (Bur.) ထင့်စင်။

ဟာ, *v. a.* sign of a direct question; (Bur.) ထား။ ထော။

ဟာ, *v. i.* to open, to spread apart as a wound; (Bur.) ဟာသည်။

ဟာပါင်, *v.* to open the mouth; (Bur.) နှုတ်ဖွင့်သည်။

ဟဲ, *int.* Ah! aha! used in calling out to a child; (Bur.) ဟေ့။

ဟာတ်, *n.* a shallow place in a river; (Bur.) မြစ်ထဲမှာ ရေတိမ်။

ဟင်ဟိုင်, *v. i.* to be dull, melancholy; (Bur.) စိတ်ညှိုးငယ် သော။

ဟိဏ္ဏ, *a.* ugly, wicked; *v. i.* to be ugly; (Bur.) ရုပ်ဆိုး သော။ ရုပ်ဆိုးသည်။

ဟိ, *v. i.* to drift; (Bur.) ချောသည်။

ဟုတ်, *v. i.* to diminish, as numbers; (Bur.) ဆုတ်ထွေ့ သည်။

- ဟုံ, *v. i.* to suffer loss in business or trade; to fail,
ဟုံ (Bur.) ရှုံးသည်။
- ဟုံဖြူ, *a.* sorrowful, desponding; *v. i.* to be sorrowful;
(Bur.) ဝမ်းနည်းသော။ ဝမ်းနည်းသည်။
- ဟုံခို, *v. i.* to bathe; (Bur.) ရေချိုးသည်။
- ဟူဟူ, *v. i.* to blaze, to start up, as the wind; (Bur.) (ဦး)
တောက်သည်။ (လေ) ထသည်။
- ဟေက်, *v. i.* to be burnt up, consumed by fire; (Bur.)
ကျွမ်းသည်။
- ဟေင်, *v. a.* like ရေင်။ See Gram. § 17-2. (*a.*); (Bur.)
လိပ်မည်။
- ဟေန်ဆဲ, *v. t.* to treasure up; (Bur.) ဆည်းဖူးသည်။
- ဟေဗြဲ, *a.* Hebrew; (Bur.) ဟေဗြဲအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- ဟေမန္တ, (Pali), *n.* one of the three seasons of the year,
the cold season, the winter; (Bur.) ဟေမန္တဥတု။
ဆောင်းကာလ။
- ဟေလသ, *a.* Greek; (Bur.) ဟေလသလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- ဟေလထေတ်, (Greek), *a.* Hellenistic; (Bur.) ဟေလ
နိုတ်အမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
- ဟေံ, *n.* the gadfly, ဟေန်။ (Bur.) မှက်။
- ဟေံ, *n.* a kind of reed used in making mats, ဟေန်။
(Bur.) သဝေါပင်။
- ဟဲ, *a.* pacified, quieted, applied also to the closing of
war; *v. i.* to be pacified; (Bur.) ဖြေသော။ ဖြေသည်။
- ဟဲဟုံ, *a.* tranquillized, pacified, quieted, ဟဲဟေံ။ *v. i.*
to be pacified; (Bur.) ဖြေငြိမ်းသော။ ဖြေငြိမ်းသည်။
- ဟဲ့, *int.* Halloo! Ho! an exclamation used to call the
attention of a person at a distance; (Bur.) ဟလူ။
- ဟဲ့, *v. t.* to associate with, to mingle with; (Bur.)
ရောသည်။

ဟဲ့နှံ, *v. i.* to be mingled; (Bur.) ရောနှောနေသည်။

တံင်, *v. t.* to save, to rescue, especially from water;

(Bur.) ကယ်သည်။ ဆယ်သည်။

တံင်ပြန်, *v. t.* to deliver, to save; (Bur.) ကယ်တင်သည်။

ကယ်ဆယ်သည်။

ဟိုင်, *n.* a large species of hornet; (Bur.) ပျားတူအကြီးမျိုး။

ဟိုတ်, *n.* a cause; as ဟိုတ်ဖို့ *cause and effect*; *conj.* be-

cause; (Bur.) အကြောင်း။ အကျိုးအကြောင်း။ သေ့

ကြောင့်။

ဟိုတ်ရှ်, *conj.* on account of that, therefore, because of

that, ဟိုတ်နှိုက်။ (Bur.) ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ထို

ကြောင့်။

ဟိုတ်နဲ့, *prep.* because of; (Bur.) အကြောင်းကြောင့်။

ဟိုတ်ဖို့, *n.* an event; (Bur.) အကြောင်း၏အကျိုး။

ဟိုတ်ဖွဲ့, *conj.* for; (Bur.) အကြောင်းမူကား။

ဟိုတ်မဲ, *v. i.* to be grieved; (Bur.) ဝမ်းနည်းသည်။

ဟို, *v. i.* and *v. t.* to speak, ဟိုတ်။ as ဟိုအရေပ် *to talk*;

(Bur.) ပြောသည်။

ဟိုခွေပ်, *v. t.* to reply to in conversation; (Bur.) ပြန်ဆို

သည်။ ပြန်ပြောသည်။

ဟိုဂး, *v. t.* to say; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုဖို့, *v. i.* to say, speak, tell; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုတွံ, *v. t.* to speak in solemn discourse, to preach;

(Bur.) ဟောပြောသည်။

ဟိုမုသာ, *v.* to lie; (Bur.) ရသာပြောသည်။

ဟိုဝ်, *v. t.* to fasten a woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်

ဝတ်သည်။

ဟး, *v. t.* to overflow; (Bur.) ဖွမ်းသည်။

ဟးပရး, *v. t.* to overflow, as a flood, ဟးဗး။ (Bur.) ဖွမ်း

မိုးသည်။

- ယုံ, *adv.* not, ဟ။ (Bur.) မ။ မ—ဘူး။
 ယုံက, *v. i.* to be not even, *i. e.* to exceed, used only
 in negative form, and most commonly adverbially;
 as မှီဟ်ယုပုနစောင့်ယုံက *more than forty Jews* ;
 (Bur.) မက။
 ယုံတီဂုန်, *a.* ungrateful, literally does not know a favor;
v. i. to be ungrateful ; (Bur.) ကျေးဇူးမဲ့သော။ ကျေး
 ဇူးမဲ့သည်။
 ယုံနှိသင်္ဂ, *conj.* but ; (Bur.) ထိုသို့မဟုတ်။ သို့သော်လည်း။
 ယုံပိတ်, *adv.* without intermission, ယုံသူတ်။ (Bur.)
 မပြတ်မလပ်။
 ယုံမဲ့, *adv.* not to be ; not one ; *a.* absent, not any ;
 (Bur.) မရှိ။
 ယုံမဲ့ကီဂုန်, *a.* useless ; (Bur.) ကျေးဇူးမရှိသော။
 ယုံမဲ့ကီမိမ, *n.* an orphan ; (Bur.) မိဘမဲ့။
 ယုံလံ, *adv.* lately, ယုံလန်။ (Bur.) မကြာခင်။
 ယုံညွးဇူး, *a.* unholy ; *v. i.* to be unholy ; (Bur.) မသန့်ရှင်း
 မစင်ကြယ်သော။ မစင်ကြယ်ဘဲရှိသည်။
 ယုံသောင်, *adv.* no, not so ; as ဩန်ယုံသောင် *it is not silver* ;
 (Bur.) မ။ မဟုတ်။
- ◎
- ဝက်, *v. t.* to pass over ; (Bur.) ကျော်သည်။
 ဝင်, *n.* a bamboo shoot, or sprout ; (Bur.) မျှစ်။
 ဝတ်, *a.* young, tender ; *v. i.* to be tender ; (Bur.) နုသော။
 နုသည်။
 ဝတ်, *v. t.* to measure with a ruler or line ; (Bur.) တိုင်း
 သည်။
 ဝန်, *v. t.* to braid ; (Bur.) ကျစ်သည်။
 ဝန်သော်, *v.* to do up the hair by braiding ; (Bur.)
 ဆံပင်ကိုကျစ်သည်။

- ဝပ်, *n.* ratan; (Bur.) ကြိုင်။
- ဝပ်ကဒါတ်, *n.* the okra; (Bur.) ရုံးပတီ။
- ဝပ်ကယုန်, *n.* the marsh-date palm; (Bur.) သင်ပေါင်း။
- ဝပ်ရမ္မထာ, *n.* a large species of ratan used as rope; (Bur.) ရမ္မထာကြိုင်။
- ဝတ်, *v. t.* to pluck, as fruit or flowers from a tree; (Bur.) ခူးသည်။
- ဝါ, *n. a.* two; (Bur.) နှစ်။
- ဝါကရေက်, *a.* cloven; (Bur.) နှစ်ခြမ်းဖြစ်သော။
- ဝါစောတ်, *n. a.* twenty; (Bur.) နှစ်ဆယ်။
- ဝါဝါ, *adv.* twice, ဝါဝလန်။ (Bur.) နှစ်ကျိပ်။ နှစ်ခါ။
- မိင်ချ်, *v. i.* to swim; (Bur.) ရေကူးသည်။
- မီ, *n.* a river; a sea; (Bur.) မြစ်။ ပင်လယ်။
- မီဇွေင်, *n.* a sea; (Bur.) ပင်လယ်။
- မုက်, *n.* a kind of plant; the Telinga potato, the *arum campanulatum*; (Bur.) ဝ။
- မုင်, *v. t.* to strike; (Bur.) ရိုက်သည်။
- မုန်, *n.* a knife; (Bur.) ထား။
- မုန်ဗွေင်, *n.* a clasp-knife; (Bur.) မောင်းချထား။
- မုန်သော်, *n.* a razor; (Bur.) သင်တုန်းထား။
- မုန်သွေင်စာင်, *n.* a pen-knife; (Bur.) မှင်တံကျိချန်သော ထားကလေး။
- မေတ်, *v. i.* to be crowded; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက် တိုးသည်။
- မေဲ, *a.* distorted, out of square; *v. i.* to be distorted; (Bur.) ရွေ့သော။ ရွေ့သည်။ ရွှဲသည်။
- မဲ, *n.* an anna; (Bur.) ဝဲ။
- မဲ, *n.* the pea, a leguminous plant, of which there are many kinds; (Bur.) ဝဲ။
- မဲကလုတ်တိ, *n.* the Goa bean; (Bur.) ဝဲမြင်။

- ခဲဇော်, *n.* a weight equal to four of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇော်။) (Bur.) ဝဲကြီး။
 ခဲဇောက်, *n.* a weight equal to three of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇော်။) (Bur.) ဝဲငယ်။
 ခေါတ်, *v. t.* to unsheathe; (Bur.) (ထားကို) အိပ်ဆွဲထုတ်
 သည်။
 ခေါပါင်, *v.* to rinse the mouth; (Bur.) နှုတ်ကျင်းသည်။
 ခိုက်, *n.* a small mortar; (Bur.) ဆုံ။
 ခိုင်, *n.* a pickle condiment; (Bur.) ချဉ်ဖတ်။
 ခိုင်, *n.* a large species of deer, the *rusa hippelaphus*;
 (Bur.) ဆတ်။
 ခိုတ်, *v. t.* to take with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်ယူသည်။
 ခိုတ်, *v. t.* to make straight; (Bur.) မြောင့်စေသည်။
 ခိုတ်, *adv.* even; (Bur.) ဝင်။ အမျှ။ စင်။
 ခိုတ်, *prep.* about; (Bur.) အခန့်။ အမျှ။ အထောက်။
 ခိုတ်လို့, *adv.* about how much, however much; (Bur.)
 အဘယ်မျှထောက်။
 ခိုန့်, *conj.* yet, though, still; (Bur.) သော်လည်း။
 ခိုန့်ရှလေ, *conj.* notwithstanding; (Bur.) သို့သော်လည်း။
 ခိုန့်နှိုကို, *conj.* notwithstanding it is so; (Bur.) ထိုသို့ဖြစ်
 သော်လည်း။
 ခိုပ်, *n.* a teal duck; (Bur.) စစ်စထီ။
 ခိုပ်မေပ်, *n.* a small species of teal; (Bur.) ဂါရဂတ်။
 ခိုပ်, *a.* not sharp, dull; *v. i.* to be not sharp, dull;
 (Bur.) မထက်။ တုံးသော။ တုံးသည်။
 ခိုပ်, *a.* dull, stupid; *v. i.* to be dull; (Bur.) ဉာဏ်ထိုင်း
 သော။ ဉာဏ်ဆိုင်းသည်။
 ခိုပ်, *n.* salt; (Bur.) ဆား။
 ခိုပ်ကာင်, *n.* calomel; (Bur.) ပြထားဆားချို။
 ခိုပ်ဆိင်ဝ, *n.* rock-salt; (Bur.) ဆိန္ဒောဆား။

ရိတ်, *a.* cold ; *v. i.* to be cool, တို့တ်။ (Bur.) ချမ်းသော။
မြေသည်။

ရိတ်စိတ်, *a.* happy, literally, cool in the mind ; *v. i.* to
be cool in the mind ; (Bur.) စိတ်အေးသော။ စိတ်အေး
သည်။

ရိတ်ညိုတ်, *a.* comfortable, peaceful ; *v. i.* to be comfort-
able ; (Bur.) ငြိမ်သက်သော။ ငြိမ်သက်သည်။

ရိတ်, *v. t.* to cook by boiling ; (Bur.) ပြုတ်သည်။

စ, *n.* sugar-cane ; (Bur.) ကြံ။

စံက်, *v. t.* to hoe ; to spin (as a top) ; to peck (as a bird) ;
(Bur.) ပေါက်သည်။

စံက်, *n.* a cigar ; (Bur.) ဆေးလိပ်။

စံက်တပ်, *n.* a pipe for smoking ; (Bur.) ဆေးတံ။

စံက်တူ, *n.* a mattock, a hoe ; (Bur.) ပေါက်တူး။

စင်, *v. t.* to bear, bring forth, as animals, ဆင်။ (Bur.)
ဖွားသည်။ မွေးသည်။

စင်က္ခွတ်, *v.* to warm one's self by a fire ; *v. i.* to be in
childbed ; (Bur.) မီးထုံသည်။ မီးနေသည်။

စး, *v. t.* to change, စးလွှာ။ (Bur.) လဲသည်။

စးဘဝ, *v.* to change states of existence, that is, to die ;
(Bur.) ဘဝပြောင်းသည်။

စးယာတ်, *v.* to change one's clothes ; (Bur.) အဝတ်လဲ
သည်။

ခွ

ခွ, *pers. pro. mas. sing.* you, disrespectful ; (Bur.) မင်း။
မောင်မင်း။ နင်။

ခွ, *pro.* it ; (Bur.) သင်း။

ခွကံ, *pers. pro. mas. sing.* you, used only in anger and
quarrelling ; (Bur.) မင်း။

- ရွဲ, *pers. pro. sing.*, you, used in a friendly, familiar way
by the aged to the young; (Bur.) တွယ်။
- ရွဲ, *n.* an elder sister; (Bur.) အစ်မ။
- ရွဲဗဲ, *n.* a sister-in-law, the elder sister of either hus-
band or wife; (Bur.) မမိုး။ ယောက်မကြီး။
- ရွဲ, *pers. pro. fem. sing.* you (contemptuous); (Bur.) ညည်း။
- ရွဲကံ, *pers. pro. fem. sing.* you, used only by persons in
anger; (Bur.) နင်။
- ရွဲ, *n.* a female, ရွဲအိ။ (Bur.) အမ။
- ရွဲ, *a.* an affix denoting the feminine gender,
ရွဲအိ; as ရွဲရွဲ a cow; (Bur.) အမ။
- ရွဲကိုတ်, *n.* a crown; (Bur.) သရဖူ။
- ရွဲဝဲ, *n.* a large louse; (Bur.) သန်းမ။
- ရွဲဇိုင်, *n.* the great toe; (Bur.) ခြေမ။
- ရွဲတလကောန်, *n.* a female animal that has young;
(Bur.) သားအုပ်မ။
- ရွဲတဲ, *n.* the thumb; (Bur.) ထက်မ။
- ရွဲမိုတ်, *n.* a man of mature age, in distinction from a
young man; (Bur.) လူကြီး။ အသက်ကြီးသူ။
- ရွဲသွါ, *n.* the best quality of rice; (Bur.) ဆန်ရင်း။

APPENDIX.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

APPENDIX

Faint, illegible text below the 'APPENDIX' header, possibly bleed-through from the reverse side.

GEOGRAPHICAL NAMES.

အ

အထွာ် A-hlaik, အထွာတ်။

က

ကမာကေင်	Kamā-ke,	ကမာကေး။
ကမာဝက်	Kamā-wet,	ကမာဝက်။
ကမာရိတ်	Kamā-yút,	ကမာရူတ်။
ကလဆ်	Ka-law,	ကလေ့။
ကလဲ	Ka-lwī,	ကလိ။
ကလိုင်စီ	Ka-la-bi,	ကလာဗီ။
ကပိုင်မ္မာသွတ်ဗင်္ဂလ	Bay of Bengal,	ဘင်္ဂလားထောင့်ကွေ့။
ကပိုင်မ္မာသွတ်ဟဒ်	Hudson's Bay,	ဟဒ်ဆံပင်လယ်ထောင့်
သန်		ကွေ့။
ကကွတ်	Nga-bye-ma,	ငါးပြေမ။
ကျာ်ကရိကျာ်သတိ	Kyaik-tha-tôn,	သထုံစေတီ။
ကျာ်ကလောန်ပန်	Kyaik-ka-lūnpon,	ကျိက်ကလွန်ပွန်။
ကျာ်ကသန်	Kyaik-ka-than,	ကျိက်ကသန်။
ကျာ်ခိုင်	Kyaik-khút,	ကျိက်ခွတ်။
ကျာ်ထွံ	Kyaik-kamaw,	ကျိက်ကမေ့။
ကျာ်ထောင်	Kyaik-hto,	ကျိက်ထို။
ကျာ်ယောင်	Kyaik-padaing,	ဘုရားပြု။
ကျာ်ပရင်	Kyaik-p'rang,	ကျိက်ပရန်။
ကျာ်ပိ	Kyaik-pī,	ဘုရားသုံးဆူ။
ကျာ်ဗရင်	Kyaik-myaw,	ကျိက်မျော။
ကျာ်ဗင်ဇော်	Kan-gyi Pagoda,	ကန်ကြီးစေတီ။
ကျာ်ဗူး	Kyaik-hpa-n,	ကျိက်ဖနဲ။
ကျာ်မြဲဇာတ်	Kyaik-prabat,	မြဲထောင်ရာ။
ကျာ်ရောဂေါ	Ro-go Pagoda,	ရိုးဂိုးစေတီ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျာ်သံထို၊ကျာ် သေင်ထို	Kyaik-than-lan,	ကျိုက်သံလန်။
ကျာ်ဣသိယိုဝ်	Kyaik-htiyo,	ကျိုက်ထီးယိုး။
တြက်ပိ	Krùk-pì,	တြတ်ပိ။
တြင်က	Kyong-ka,	တြိုက။
တြင်ပိသွာင်	Chaung-sôn (The three branches),	ချောင်းဆုံ။
တြင်ဝါန်	Kyong-wan,	တြိုဝန်း။
တြင်ပေင်	Kyong-paing	တြိုပိုင်။
တြင်မြာန်	Kyong-mayan,	တြိုမရန်း။
တြိုန်ထိုင်	Ye-bù,	ရေပူ။
ကွံက်ထိုင်	Natmaw,	နတ်မော်။
ကွာန်ကဒေါ	Ka-doe,	ကဒိုး။
ကွာန်ကရေင်	Kwan-karen,	ကရင်ရွာ။
ကွာန်ခပွင်	Zā-tha-ben,	ဇာသပြင်။
ကွာန်ခရိုင်ပြေင်	Kywè-gyan,	ကျွဲခြံ။
ကွာန်ခလတ်	Kha-lat,	ခလတ်။
ကွာန်ချင်ထိုက်	Khyan-laik,	ချိုထိုက်။
ကွာန်ခြမ်	Kwan-khrom,	ဖရုံကျ။
ကွာန်ဂဒုင်ထိုင်	Kha-dongthè,	ဂဒုန်သေး။
ကွာန်ဂူ	Kwan-gú,	တောင်ယာရွာ။
ကွာန်တမိ	Kwan-tamí,	ရွာသစ်။
ကွာန်ဒလိုင်	Kwan-talaing,	ဒလိုင်ရွာ။
ကွာန်ဒန်ဂူ	Kwan-túnglè,	ကြခတ်ဝါးရွာ။
ကွာန်ပိစောင့်	Thongzè,	သုံးဆယ်။
ကွာန်ဖအံက်	Hpa-awk,	ဖအောက်ရွာ။
ကွာန်မင်ဂုန်	Kwanmangglon,	မန်ကျည်းရွာ။
ကွာန်လမိုင်	Lamaing,	လမိုင်း။
ကွာန်လဲ	Kwan-lai,	ထိုင်ရွာ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွာန်သံပပ်ထို၊	{ Sam-paw-lerm, or Tapawlom, }	သင်္ဘောပျက်ရွာ။
ကွာန်ကွင်မြင်		
ကွာန်သွေရိဇြဲ		Ngyaungbenzeik, ညောင်ပင်ဆိပ်။
ကွိုက်ခပုင်		Kweik-kha-pong, ကွိုတ်ခပုန်။

ခ

ခဇိုင်	Kha-zaing,	ခဇိုင်း။
ခဃး	Kha-da,	ခဒါး။
ခယျး	Kha-yah,	ခရားရွာ။
ခလံက်ကထိုင်	Let-pan,	လက်ပန်။
ခလံက်စပ်	Kha-lauk-bo,	ခထောက်ဗို။
ခိုဉ်ကာသပိ	Caspian Sea,	ကာသပိဆားအိုင်။
ခိုဉ်ဂါလီလဲ	Sea of Galilee,	ဂါလီလဲအိုင်။
ခိုဉ်တစာတ်	Lake Tchad,	တချန်အိုင်။
ခိုဉ်သုပေရိအတ်	Lake Superior,	ပုပေရိအော်အိုင်။
ခိုဉ်အာရလ	Sea of Aral,	အာရလဆားအိုင်။

ဂ

ဂရောန်	Shan-zu,	ရှမ်းစု။
ဂရိုက်ထိတ်	Kha-raik-thit,	ခရိုက်သစ်။
ဂြိုဟ်လစံက်	Black Forest,	တောနက်။
ဂြိုဟ်ဟေမဝန်	HemawonForest,	ဟိမဝန္တတော။

ဂ

ဂျင်ဒိုင်	Ngan-tè,	ငန်းတေး။
-----------	----------	----------

ဇ

ဇိုင်ကျော်ယောင်ညိုန်	Zing-kyaik,	ဇင်းကျိုက်။
ဇိုင်ဒိုင်ဏင်ကသီ	TenasserimRange,	တနင်္သာရီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ဒိုင်ပုရဏေ	Pyrenees,	ပုရနေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ဒိုင်ဗဂေါ	PeguYoma Range,	ပဂူးရိုးမတောင်။
ဇိုင်ဒိုင်ရခိုင်	Arakan Yoma	ရခိုင်ရိုးမတောင်။
	Range,	

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဇိုင်ခိုင်ရုံကံကံ	Rocky Mts.,	ရောက်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဟေမဝန်	Himalaya Mts.,	ဟိမဝန္တာတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာတ်လာတ်	Atlas Mountains,	အာတ်လာတ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာန်ဇေ	Andes,	အန်ဒေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလဖေဏီ	Alleghany Mts.,	အာလဖေဏီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလပ	Alps,	အာလပတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဥရလ	Ural Mountains,	ဥရလတောင်ရိုး။
မြူဇာဂျွဇာ	Paingnè-gōng,	ပိန်းနဲကုန်း။

ဥ

ဥင်ကရီ၊ဥင်သထို	Thaton,	သထုံမြို့။
ဥင်ကန်ထွန်တိနပ်ဗု	Constantinople,	ကံစတံတီနောပလမြို့။
ဥင်ကပ်ပေန်ဟာဂေန်	Copenhagen,	ကိုပင်ဟာဂင်မြို့။
ဥင်ကပ်ရိန္တ	Corinth,	ကောရိန္တမြို့။
ဥင်ကာလီဗာတ္တ	Calcutta,	ကာလကတ္တမြို့။
ဥင်ကဘဲရော့	Cairo,	ကေရိုမြို့။
ဥင်ကျာ်ခမီ	Amherst,	ကျိုက္ခမီမြို့။
ဥင်ကျော့ဝ်တောင်	Kyoto,	ကျိုတိုမြို့။
ဥင်ကျွင်တီ	Yaynangyaung,	ရေနံချောင်းမြို့။
ဥင်ကွန်တန်	Canton,	ကောင်းယုံမြို့။
ဥင်ကွီဇေက်	Quebec,	ကွီဗက်မြို့။
ဥင်ခတိုင်	Sittang,	စစ်တောင်းမြို့။
ဥင်ခရေတ်ယျာဏ	Christiania,	ခရစ်ယာန်မြို့။
ဥင်ဂျါသဂေါင်	Glasgow,	ဂလာစဂျင်မြို့။
ဥင်စိန်ဏပေါင်	Singapore,	စင်္ဂပူရမြို့။
ဥင်စေတ်ကိုင်	Sagaing,	စစ်ကိုင်းမြို့။
ဥင်စေတ်တင်	Chittagong,	စစ်တကောင်းမြို့။
ဥင်စေတ်တဲ	Akyab,	စစ်တွေမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်စင်ဟွာ	Zimmè or Chieng-	စင်းမယ်မြို့။
	mai,	
ချင်စိချေန်	Zidon,	ဇိဒန်မြို့။
ချင်ဇုရိတ်	Zurich,	ဇုရိတ်မြို့။
ချင်ဇြာ	Zaya,	ဇယားမြို့။
ချင်ဥမာသကု	Damascus,	ဒမာသက်မြို့။
ချင်ဥချေန်	Dublin,	ဒုဗလင်မြို့။
ချင်ဏင်ကသီ	Tenasserim,	တနင်္သာရီမြို့။
ချင်ထင်ရန်တောင်	Toronto,	တိုရန်တိုမြို့။
ချင်ထဟေရာန်	Teheran,	ထေရ်မြို့။
ချင်ထုနေတ်	Tunis,	ထုနစ်မြို့။
ချင်တောင်ကျောင်	Tokyo,	တိုကျိုမြို့။
ချင်တံင်ဂူ။	Toungoo,	တောင်ဂူမြို့။
ချင်တိုက်ဂလ (Pali	Tikkola (the pre-	တိုက်ကုလားမြို့။
ဂေါဠမတ္တိက)	sent Ayitthi-	
	ma),	
ချင်ထဝါ၊ ချင်ခဲဝါ	Tavoy,	ထားဝယ်မြို့။
ချင်ဒဏုဗျူ။	Danubyu,	ဒနုဗျူမြို့။
ချင်ဈောဇာ	Yuthya,	ယိုးယေားမြို့။
ချင်နူယံက်	New York,	နူယောကမြို့။
ချင်ပါရီ	Paris,	ပါရီမြို့။
ချင်ပိလင်ပိကာန်	Penang,	ပိလောပိန်မြို့။
ချင်ပုသီ	Bassein,	ပုသိန်မြို့။
ချင်ပေကျိန်	Pekin,	ပဲကျည်မြို့။
ချင်ပြန်	Prome,	ပြည်မြို့။
ချင်ဖာပန်	Pápùn,	ဖာပွန်မြို့။
ချင်ဖိလဒေလဖိ	Philadelphia,	ဖိလဒေလဖိမြို့။
ချင်ဖျာပန်	Pyapùn,	ဖျာပုံမြို့။
ချင်ဗဂေါ	Pegu,	ပဂိုးမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဗုလ်ဗမ်ဗေ	Bombay,	ပုံပိုင်မြို့။
ဗုလ်ဗမ်မတ်	Bamaw, or Bamo,	ပံမော်မြို့။
ဗုလ်ဗရာနူသီ	Benares,	ဗရဏသီမြို့။
ဗုလ်ဗိက်	Mergui,	မြိတ်မြို့။
ဗုလ်ဗြဝတီ	Myawadi,	မြဝတီမြို့။
ဗုလ်ဗြေဗြေတ်	Ratpuri,	ရတ်ပူရီမြို့။
ဗုလ်ဗြ	Macao,	မကောမြို့။
ဗုလ်မတ်ပွဲထို၊ ဗုလ်မတ်ထိုထို	Maulmain,	မော်လမြိုင်မြို့။
ဗုလ်မတ်ညောင်	Moscow,	မောစကိုမြို့။
ဗုလ်မာဒုရာတ်	Madras,	မာဒရတ်မြို့။
ဗုလ်မာနံချောသတိုင်	Manchester,	မံချက်တာမြို့။
ဗုလ်မာနံတလေ	Mandalay,	မန္တလေးမြို့။
ဗုလ်မာဏာကာ	Malacca,	မာလကာမြို့။
ဗုလ်မာဂ်ထွံ၊ ဗုလ်မတ်ထွန်	Martaban,	မာတ္တမမြို့။
ဗုလ်ယပွေ	Joppa,	ယုပွေမြို့။
ဗုလ်ယံ၊ ဗုလ်မိယံ	Dongyin,	ဒုန်ဂင်း။
ဗုလ်ရံပြီ	Ramree,	ရမ်းပြီမြို့။
ဗုလ်ယေရုသလေမ်	Jerusalem,	ယေရုရှလင်မြို့။
ဗုလ်ယောဝ်ကိုနိဟါမ	Yokohama,	ယိုကိုဟားမမြို့။
ဗုလ်ယျက်	York,	ယောကာမြို့။
ဗုလ်ရဟေင်	Raheng,	ရဟိုင်းမြို့။
ဗုလ်ရပ်မ	Rome,	ရောမမြို့။
ဗုလ်ရေတ်	Ye,	ရေးမြို့။
ဗုလ်ဏက်ကြိုက်၊ ဗုလ်ဏ်ကြိုက်	Kaw-karit,	ကော့ကရိတ်။
ဗုလ်ဏဂုင်၊ ဗုလ်လွင်	Rangoon.	ရန်ကုန်မြို့။
ဗုလ်ဏနံဒုန်	London,	လန်ဒန်မြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဗုလ်လိ သွန်	Lisbon,	လိစပံမြို့။
ဗုလ်လိစေပူ	Liverpool,	လိဝေပူလမြို့။
ဗုလ်ဝါသျှင်တန်	Washington,	ဝါရှင်တန်မြို့။
ဗုလ်ဝိအေဏ္ဍ	Vienna,	ဝိဇနမြို့။
ဗုလ်ဝေဟာမ်	Wareham,	ဝေဟမ်မြို့။
ဗုလ်ဆွံက်ဟောပ်	Stockholm,	စတုတ်ဟိုမြို့။
ဗုလ်သမုရဏ	Smyrna,	စမုရန်မြို့။
ဗုလ်သာန်တဲ	Sandoway,	သံတွဲမြို့။
ဗုလ်သာန်ပေတြိုဇုဂ်	St. Petersburg,	စိန့်ပေတရုဗုတ်မြို့။
ဗုလ်သဲဂေါန်	Saigon,	စဲဂံမြို့။
ဗုလ်သွင်ဟဲ	Shanghai,	ရှံဟဲမြို့။
ဗုလ်သျှိုကျေန	Shwegyin,	ရွှေကျင်မြို့။
ဗုလ်သျှိုတံင်	Shwedaung,	ရွှေထောင်မြို့။
ဗုလ်သျှိုလံင်	Shwe-laung,	ရွှေလောင်းမြို့။
ဗုလ်ဟာလပ	Xalapa, or Jalapa,	ဟာလပမြို့။
ဗုလ်ဟွဲ	Hue,	ဟွေးမြို့။
ဗုလ်ဟံင်ကံင်	Hongkong.	ဟံင်ခံမြို့။
ဗုလ်ဟံင်သတ	Henzada,	ဟင်သာတမြို့။
ဗုလ်ဟံင်သာဝတီ	Hanthawaddy,	ဟံသာဝတီမြို့။
ဗုလ်စင်ကံ က်	Bangkok,	ပံင်ကောက်မြို့။
ဗုလ်စင်ညွန်	Boston,	ဗောစတံမြို့။
ဗုလ်စါသွင်	Chaung-sōng,	ချောင်းဆုံမြို့။
ဗုလ်စါဇုလောန်	Babylon,	ဗာဗုလုန်မြို့။
ဗုလ်အမရပူရ	Amarapura,	အမရပူရမြို့။
ဗုလ်အင်စိင်	Insein,	အင်းစိန်မြို့။
ဗုလ်အတ္တဝါ	Ottawa,	အော့တဝ်မြို့။
ဗုလ်အဝ	Ava,	အင်းဝမြို့။
ဗုလ်အဝ်သျှိုဂေါင်	Oswego,	ဝြစ်စီဂိုမြို့။
ဗုလ်အဝေါ	Nukburi,	နောက်ပူရီမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုင်အာထေန်	Athens,	အာသင်မြို့။
ခုင်အာထေဇာမြို့	Alexandria,	အာထေဇမြို့။
ခုင်အာမ်တ္တီ့ခုင်	Amsterdam	အံင်မြို့။
ခုင်ဣသ္ဗဟာန်	Ispahan,	ဣဝဟန်မြို့။
ခုင်ဥတိက	Utica	ဥတိကမြို့။
ခုင်ဇေ	Amoy,	ဇေမြို့။
ခုင်ဇေန်ခေါင်ရောင်	Edinburgh,	ဇေင်ဒိုရိုင်မြို့။
ခုင်ဓမ္မတ်ထွမ်	Bethlehem,	ဗက်ထင်မြို့။
ခုင်ဓမ္မလိန်	Berlin,	ဗေရလင်မြို့။
ခုင်ဇွီမေင်ဟာမ်	Birmingham,	ဗားမိန်ဟံမြို့။

တ

တရေင်ဏာ	Taranā,	တရယ်နာ။
တဝ်ဂူ	Taw-gù,	တော်ဂူ။
တံင်ပိုန်	Taung-po,	တောင်ပို။
တိုက်အမေရိကသွင်	North America,	မြောက်အမေရိက တိုက်။
ကျာ		
တိုက်အမေရိကသွင်	South America,	တောင်အမေရိက တိုက်။
ကျာ		
တိုက်အာဖရိက	Africa,	အာဖရိကတိုက်။
တိုက်အာသိ	Asia,	အာရှတိုက်။
တိုက်ဥရပ်	Europe,	ဥရောပတိုက်။

For တံ or တံဆိ, see တံ or တံဆိ။

ဝ

ဝုင်မာင်	Htōng-maing,	ထုံးမိုင်။
ဝုင်အာင်	Htōng-aing,	ထုံးအိုင်။
ဝံင်ကေင်	Htong-kē,	ထော်ကေး။
ထိုဟင်	Htom-padaing,	ထိုင်ဖတိုင်။
ထိုမဝ	Dammathat,	ဓမ္မသတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

၁

ဒိုင်ကေလသ	Mt. Kelasa,	ကေလသတောင်။
ဒိုင်ကွက်ကွင်းဒိုင်ဂြို ကွင်း	Duke of York's Face,	ဖွဲ့ကပင်တောင်။
ဒိုင်ဇီအောန်	Zion,	ဇီအုန်တောင်။
ဒိုင်ဇိုင်ကျော်ဒိုင်ဂြင်နပ်	Zingyaik,	ဇင်းကျိုက်တောင်။
ဒိုင်ထွံ့ကြောံကေတ်	Kyauk-ta-lōng,	ကျောက်တလုံး။
ဒိုင်ပထဲ	Zimma-thwè,	ဇင်းမသွယ်။
ဒိုင်သိဏ	Mt. Sinai,	သိနာတောင်။
ဒိုင်သိန္ဒရုတ်	Mt. Meru,	မြင်းရိုက်တောင်။
ဒိုင်အာရရုတ်	Mt. Ararat,	အာရရုတ်တောင်။

၂

ဇိုင်ဂြိုက်	China,	တရုတ်နိုင်ငံ။
ဇိုင်ပေါန်	Japan,	ဇပန်းနိုင်ငံ။
ဇိုင်အန်ဇီဝါ	Zanzibar,	ဇံဇီလာနိုင်ငံ။
ဇိုင်ဇာမဏီ	Germany,	ဇာမနီနိုင်ငံ။
ဇိုင်တုရက	Turkey,	တုရကနိုင်ငံ။
ဇိုင်တြိပတ်လီ	Tripoli	တြိပေါလီနိုင်ငံ။
ဇိုင်ဒေဏ	Denmark,	ဒေနနိုင်ငံ။
ဇိုင်ဆောဆာ	Siam,	ယိုးဒယားနိုင်ငံ။
ဇိုင်ပတ်တုဂါ	Portugal,	ပေါတုဂါနိုင်ငံ။
ဇိုင်ပါရသီ	Persia,	ပေရရှာနိုင်ငံ။
ဇိုင်ပြုသွာ	Prussia,	ပြုရှာနိုင်ငံ။
ဇိုင်မင်ရိုက်ကောင်	Morocco,	မိုရော့ကိုနိုင်ငံ။
ဇိုင်ရုသွာ	Russia	ရုရှာနိုင်ငံ။
ဇိုင်သပါဏီ	Spain,	စပါနီနိုင်ငံ။
ဇိုင်သွေဒေန်	Sweden,	စွေဒင်နိုင်ငံ။
ဇိုင်ဟင်ဏာန်	Holland,	ဟောလ်နိုင်ငံ။
ဇိုင်ဟေဏသ	Greece,	ဟေဏသနိုင်ငံ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

နီဂိုဇေယျာမ်	Belgium,	ဗေလဂျူနိုင်းငံ။
နီဂိုအဘီသီဏီ	Abyssinia,	အဘီသီနိုနိုင်းငံ။
နီဂိုအတ်သတြီ	Austria,	ထြဂ္ဂတရိနိုင်းငံ။
နီဂိုအင်ဂလိက်	England,	အင်္ဂလိတ်နိုင်းငံ။
နီဂိုဇူတလီ	Italy,	ဇူတလီနိုင်းငံ။

၀

ပရူ	Pa-nga,	ပင။
ပါင်ကမာ	Paing-kamā,	ပိုင်ကမာ။
ပိသွာင်	Thōng-gwa,	သုံးခွ။
ပံင်	Paung,	ပေါင်။

၀

ဖကုင်	Hpa-nûng,	ဖနွန်။
ဖင်ဖ	Hpan-hpa,	ဖန်ဖ။
ဖာဂါပ်	Hpa-gat,	ဖားဂတ်။
ဖာပုံက်	Hpa-byauk,	ဖာပျောက်။
ဖာသီ	Hpa-thein,	ဖာသီန်။

မ

မာတြပ်	Mè-ta-yaw,	မယ်တယော။
မာဂျင်	Migalōng,	မိဂလုံ။
မာဇင်	Mi-zan,	မိဇန်။
မုဂ်ကပ်မော်ရိန်	Cape Comorin,	ကောမိုရင်ဂူ။
မုဂ်ကျီ	Mû-kyi,	မုကျီ။
မုဂ်တြင်	Cape Horn,	ဟောရုံဂူ။
မုဂ်ချင်	Mûdōng,	မုဒုန်။
မုဂ်ပန်	Mûpwon,	မုပွန်။
မုဂ်ရပ်မာဒနာတ်	Cape Romano,	ရိုမားနိုအဂူ။
မုဂ်ရိတ်ဇော်	Mu-rit-gyi,	မုရစ်ကြီး။
မုဂ်ရိတ်ဇောက်	Mu-ritkalē,	မုရစ်ကလေး။
မုဇော်	Mû-hot,	မုဟွတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မူဇုတ်	Mû-dût,	မူဒွတ်။
	ရ	
ရံသံ	Thaya-gōng,	သာယာကုန်း။
ရးကာဏဉ	Canada,	ကာနဒပြည်။
ရးကံခေါင်ဉယျာ	Cambodia,	ကံဗိုးဒပြည်။
ရးဂါလီလဲ	Galilee,	ဂါလီလဲပြည်။
ရးစိလီ	Chili,	စိလီပြည်။
ရးဇွန်ဗြတရ၊ ရးအိန္ဒိယ၊ ရးဇူဇွီ	India,	အိန္ဒိယတိုင်း၊ သောဇူသ ၁၆ ပြည်။
ရးဇွီဇွီ	Switzerland,	ဇွီဇွီပြည်။
ရးတရက်	Tartary,	တရက်ပြည်။
ရးထိဇေတ်	Tibet,	ထိဗက်ပြည်။
ရးနော်ဝေ	Norway,	နော်ဝေပြည်။
ရးပြင်သေတ်၊ ရးပရာန်ထီ	France,	ပြင်သစ်ပြည်။
ရးဗွာ၊ ရးဗမာ၊ ရးခမာ	Burma,	မြိဗွာပြည်။
ရးမာဒကပ်ဉုင်ဏီ	Macedonia,	မာကေဒေါနီပြည်။
ရးမေက္ခိကောပ်	Mexico,	မက်စီကောပြည်။
ရးယုကတာန်	Yucatan,	ယုကတန်းပြည်။
ရးယုဉ	Judea,	ယုဒပြည်။
ရးရခိုင်၊ ရးဓညဝတီ	Arakan,	ရခိုင်ပြည်။
ရးဝါအောင်မေင်	Wyoming,	ဝဲအိုမင်ခရိုင်။
ရးဝိက်တောင်ရီအ	Victoria,	ဝိတိုးရီအပြည်။
ရးဝိဗ္ဗန်ထိန်	Wisconsin,	ဝိဆက်ဆင်ခရိုင်။
ရးဝေဏဇွေလ	Venezuela, †	ဝေနေဇွေလပြည်။
ရးညွတ်လာန်	Scotland,	စကောတလံပြည်။
ရးထီဇေရီ	Siberia,	စီဗေရီပြည်။
ရးသေံ၊ ရးသေပ်	Shanland,	ရှမ်းပြည်။
ရးဟံင်သာဝတီ	Hanthawadi,	ဟံသာဝတီနယ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ရးဇွဲာ်အမေဂိက	United States,	အမေဂိကပြည်ကြီး။
ရးအာရပ်	Arabia,	အာရပ်ပြည်။
ရးအဲဂျတ္တု	Egypt,	အဲဂျတ္တုပြည်။
ရးအဲထီအပ်	Ethiopia,	အဲထီယောပီပြည်။
ရးအောင်ဟဲအောင်	Ohio,	အိုဟီးအိုခရိုင်။
ရးဇူသရေလ	Palestine,	ဇူသရေလပြည်။
ရးဥရုဂွေ	Uruguay,	ဥရုဂွေပြည်။
	ဝ	
ဣနီကုပရ၊ ဣကုပရ၊ ဣကုပရ	Cyprus,	ကုပရကျွန်း။
ဣကုဓ	Cuba,	ကုဗကျွန်း။
ဣကြေထေ	Crete,	ကရေထေကျွန်း။
ဣကု	Kyah-gyûn,	ကျားကျွန်း။
ဣခရိုင်	Double Island,	ခရိုင်ကျွန်း။
ဣခမာ	Kaw-kha-mè,	ကော့ခမယ်။
ဣခရိုင်	Bilu Isle,	ဘီးလူးကျွန်း။
ဣဂနဲဆီ	Kaw-kha-ne,	ကော့ခနဲ။
ဣဂိုဝ်	Kaw-go,	ကော့ဂို။
ဣစိန်ကပေါင်	Singapore Island,	စင်္ဂပူကျွန်း။
ဣဇောတ်	Kaw-dût,	ကော့ဇွတ်။
ဣတကာ	Green Island,	ကော့တကာ။
ဣတာသွာချ	Tasmania,	တာစမာနီကျွန်း။
ဣထေရဒေလဖဲဂေါ	Tierra del Fuego,	ထယ်ရဒယ်ဖီဂိုကျွန်း။
ဣတောင်	Kaw-tûm,	ကော့တွမ်။
ဣဒဂုတ်	Kalagôk Island,	ကလဂုတ်ကျွန်း။
ဣဒုန်	Kaw-dûn,	ကော့ဒုန်။
ဣနိုဇေလာန်တဆီ	New Zealand Is-	နိုဇေလံကျွန်းစု။
	lands,	
ဣနိုဝ်လန်	Newfoundland,	နိုဝ်လံကျွန်း။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျွန်းနတ်	Kaw-nhat,	ကျော့နတ်။
ကျွန်းပလိုင်	Kaw-palaing,	ကျော့ပလိုင်။
ကျွန်းပန်ကလိုင်	Gaung-ze-gyún,	ခေါင်းဆေးကျွန်း။
ကျွန်းပါပွာ	Papua,	ပါပွာကျွန်း။
ကျွန်းပိယင်ပိယင်	Penang Island,	ပိယောပိန်ကျွန်း။
ကျွန်းပွင်ဗောတ်	Kaw-pong-bít,	ကျော့ပုံဗုတ်။
ကျွန်းပုံကံ	Kaw-pok,	ကျော့ပေါက်။
ကျွန်းပြောင်	Kaw-praing,	ကျော့ပရာန်။
ကျွန်းဖိလိပိုင်တစ်	Philippine Is- lands,	ဖိလိပိုင်ကျွန်းစု။
ကျွန်းမိန်	Kaw-bein,	ကျော့မိန်း။
ကျွန်းယာဝါ	Java,	ယာဝါကျွန်း။
ကျွန်းလမုခ်	Kaw-la-mú,	ကျော့လမုခ်။
ကျွန်းစွာ	Kaw-lha,	ကျော့စွာ။
ကျွန်းသမ္မေ	Samoa,	စမီးအကျွန်း။
ကျွန်းထက်	Kaw-that,	ကျော့ထတ်။
ကျွန်းထိုင်ဗိုဝ်	Ceylon,	ထီဟိုင့်ကျွန်း။
ကျွန်းထိမိလီ	Sicily,	စိမိလီကျွန်း။
ကျွန်းသုမာတြ	Sumatra,	သုမာတရကျွန်း။
ကျွန်းသွင်ကျွန်းတစ်	Falkland Islands,	ဖော့ကလံကျွန်းစု။
ကျွန်းဟဝါတစ်	Hawaian Islands,	ဟဝဲကျွန်းစု။
ကျွန်းအင်သတြာလျ	Australia,	ထြစထြာလျကျွန်း။
ကျွန်းအိန္ဒိယပလိုတ်တစ်	West Indies,	အနောက်အိန္ဒိယကျွန်း စု။
ကျွန်းဆူရလန်	Ireland,	ဆူရလံကျွန်း။
လံင်ကောင်	Laung-kaing,	လောင်းကိုင်။
လိုင်ဗွဲ	Lhaing-bwè,	လှိုင်းဗွဲ။
	o	
ဝါဂရဲ	Wa-kha-bwè,	ဝါဂဗွေ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝါဂရူ	Wagarû,	ဝါးဂရူ။
ဝါဇောက်	Wè-dût,	ဝယ်ဒွတ်။
ဝါဒိုင်ဝေါန်	Daing-wûn-quin,	ဒိုင်းဝန်ကွင်း။
ဝါယာပ်	Wè-yat,	ဝယ်ယပ်။
ဝေက်ဒါ	Wet-tè,	ဝက်တဲ။

၁၁

သက်က	Thek-kaw,	သက်ကော။
သွီဇောက်	Min-yua,	မင်းရှွာ။
သွီဒိုင်	Mhein-neing,	မိုင်နိုန်။

၁၂

ဇင်ကဒို	Bangkadi,	ဗံကဒီ။
ဇင်မဲ	Bangmai,	ဗံမယ်။
ဇင်သီခါတ်	Bangsikhath,	ဗံသီခတ်။
ဇီကန်ဂေါ	Congo River,	ကံဂိုမြစ်။
ဇီကြက်ပိ	Krúkpí Creek,	ကြုတ်ပိချောင်း။
ဇီခတိုင်	Sittang River,	စစ်တောင်းမြစ်။
ဇီဂင်္ဂါ	Ganges River,	ဂင်္ဂါမြစ်။
ဇီဂါဗျ	Gambia River,	ဂံဗျမြစ်။
ဇီဂြာင်	Gyaing River,	ဂြိုင်းမြစ်။
ဇီဒွီ	Zamí River,	ဇမ်ချောင်း။
ဇီဒူဇီ	Danube River,	ဒါနူဗမြစ်။
ဇီဒုန်	Don River,	ဒံမြစ်။
ဇီဒုန်မိတ်	Yellow Sea,	ယဲလိုပင်လယ်။
ဇီဏင်ကယီ	Tenasserim River,	တနင်္သာရီမြစ်။
ဇီဏီလ	Nile River,	နီလမြစ်။
ဇီတိဗျေ	Tiber River,	တီဗာမြစ်။
ဇီထေပ်	Thames River,	ထမ်မြစ်။
ဇီဒဲဂြာင်	Dagyaing River,	ဒါးဂြိုင်းမြစ်။
ဇီဒိုဗဲ	Dnieper River,	ဒိုပါမြစ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝိဗ္ဗာန်၊ ဝိဗ္ဗာန်	White Sea,	ပွိုက်ပင်လယ်။
ဝိပါဠု	Púzúndaung R.,	ပုစွန်ထောင်မြစ်။
ဝိပါဟောင်	Peiho River,	ပေဟိုးမြစ်။
ဝိပူသီ	Bassein River,	ပုသိန်မြစ်။
ဝိမိသိသိမိ	Mississippi River,	မိစီပီမြစ်။
ဝိမိသုရိ	Missouri River,	မိသုရိမြစ်။
ဝိမာကံင်	Mekong River,	မေကောင်မြစ်။
ဝိမာဏာမ်	Menam River,	မေန်မ်မြစ်။
ဝိယဝ်ခုန်	Jordan River,	ယော်ဒန်မြစ်။
ဝိယောင်မိကျင်	Yangtsekiang R.,	ယံပီမြစ်။
ဝိယေဏီသော်	Yenesei River,	ယေနီစဲမြစ်။
ဝိရိဏ	Rhine River,	ရိန်မြစ်။
ဝိရောန်	Rhone River,	ရုန်းမြစ်။
ဝိလိုင်	Lhaing River,	လှိုင်မြစ်။
ဝိလှို	Bilin River,	ဘီလင်းမြစ်။
ဝိဝင်ဂျ	Win-yaw River,	ဝင်ရောမြစ်။
ဝိဝင်လှ	Volga River,	ဝေါထဂမြစ်။
ဝိဝါဂရူ	Wagaru Creek,	ဝါးဂရူချောင်း။
ဝိသင်လောန်	Salwen River,	သံလွင်မြစ်။
ဝိသိန္ဒု	Indus River,	သိန္ဒုမြစ်။
ဝိဟန်သန်	Hudson River,	ဟန်စံမြစ်။
ဝိဟုဗာလီ	Húghly River,	ဟုဂလီမြစ်။
ဝိဟံင်ဂြပ်	Haungdaraw R.,	ဟောင်းဒရောမြစ်။
ဝိဟွင်တောင်	Hoang-ho River,	ဝါမြစ်။
ဝိအဒေါက်တီ	Mediterranean	မြေထဲပင်လယ်၊
	Sea,	
ဝိအာမဇန်	Amazon River,	အာမဇန်မြစ်။
ဝိဥက္ကိဏ	{ The Euxine or	} ဥက္ကိဏပင်လယ်။
	{ Black Sea,	

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝိဇ္ဇေသုင်	Red Sea,	ဇန့်ပင်လယ်။
ဝိရောဝတီ	Irrawaddy R.,	ရောဝတီမြစ်။
ဝိအောင်ရိအောင် ကောင်	Orinoco River,	အိုရီနိုးကျမြစ်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
iv	Acedemy	Academy.
55	ယွံဂြိတံ	ယွံဂြိတံ။
77	ချာဲ	ချာ။
89	ဒကာ	ထကာ။
131	တိတိတူ	တိတိတူး။
132	death	a violent death.
„	သေခြင်း	အသေသတ်ခြင်း။
213	ညွးဇ္ဇ	ညွးဇ္ဇး။
214	ခဂုက်	ခဂိုက်။
220	coarsemat	coarse mat.
247	နည်းစေသည်	နည်းစေသည်။
249	towards	towards.
253	ဗတပ်	ဗတပ်။
„	ဗတ်	ဗတ်။
255	ပုဏ္ဏာ	ဗြဟ္မဏ။
271	မိန်ရာသည်	မိန်ရာထိ။
„	မိပ်ခြင်ရင်ဆဲ	မိပ်ခြင်ရင်ဆဲ။
274	ရွှိတ်, n.	ရွှိတ်, v.
„	မိုင့်ထတ်ကွီ	မိုင့်ထက်ကွီ။
„	မိုင့်ပမိုက်	မိုင့်ပမိုက်။
275	မိုင့်စက်ကျိပ်	မိုင့်စက်ကျိပ်။
276	ဝါဝင်	ဖွဲဝါဝင်။
277	မှာသွိတ်	မှာသွိတ်။
278	repectful	respectful.
„	ပိုက်ဆန်ခြည်	ပိုက်ဆန်ခြည်။
„	ယာက်ဖိုတ်မုက်	ယာတ်ဖိုတ်မုက်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
278	ချိုစောင်	(Bur.) ချိုစောင်။
282	ရသော	ရသော့။
„	ပွင့်ထမ်းသည်	ပွင့်လန်းသည်။
„	ကျည်မွှေ	(Bur.) ကျည်မွှေ။
283	ရှင်ကိစ္စောကံ	ရှင်ကိစ္စောကံ။
„	al arge	a large.
„	ထိုးသဉ်	(Bur.) ထိုးသဉ်။
284	ရဲရ	ရဲရး။
„	ရံဝံင်	ရံဝံ။
„	ရံဝံင်	ရံဝမ်။
„	expset	expect.
286	အသောင်း။	အသောင်း။
298	လံင်ရက်	လံင်ရတ်။
„	ပအာလးလး	ထပအာလးလး။
309	သတ္တ, (Pal.)	သတ္တိ, (Pali).
319	တခါတာလ	တခါတလေ။
„	သံအတ္တိ	သံင်တ္တိ။
320	ရဲရင့်သည်နှံ	ရဲရင့်သည်နှံ့။
„	သိုဝ်သမ	သိုဝ်သမတ်။
321	ကြောင်အိမ်	(Bur.) ကြောင်အိမ်။
„	သွိဗရ	သွိဗရ။
322	ထွက်သွားသည်	ထွက်သွားသည်။
„	သားရေးနယ်	သားရေးနယ်။
„	တိုလောသံလျက်	တိုသောသန်လျက်။
„	သဏာန်	သဏာန်။

CORRIGENDA.

Page	For	Read
322	သူဝံယး	ယးသူဝံ။
323	လက်နှီး	(Bur.) လက်နှီး။
,	သွေတ်ဗဇံတ်	သွေတ်ဗဇတ်။
,	သိုင်မိင်	သိုင်မိင်။
324	သွတ်ထွး	သွတ်ထွ့။
,	ညီညွတ်တို့သည်	ညီညွတ်သည်။
333	နှစ်ကျိမ်	နှစ်ကြိမ်။
339	Kyaik-hpa n	Kyaik-hpanè.

INSERT.

- 119 ခနိုက်, *n.* a curtain; (Bur.) ကုလားကာ။
 ,, ခနိုက်, *n.* powder; as ဝဆဲခနိုက် *medicinal powder*; (Bur) အမှုန့်။
 ,, ခနိုက်တိ, *n.* dust, dust of the earth; (Bur.) မြေမှုန့်။

On page 283 erase ပူသည်။

ISTIT. UNIV. ORIENTALE

N. inv. 36.380

BIBLIOTECA M. HPA

NOW GOING THROUGH THE PRESS,

PROSPECTUS

OF

GRAMMATICAL NOTES

AND

VOCABULARY

OF THE

PEGUAN LANGUAGE,

TO WHICH ARE ADDED

A FEW PAGES OF PHRASES, &c.,

BY REV. J. M. HASWELL, D. D.

SECOND EDITION EDITED BY

Rev. E. O. STEVENS, M. A.

RANGOON :

AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS,

E. B. ROACH, SUPT.

1901.

ISTIT. UNIV. ORIENTALE

M. inv. 36.111

BIBLIOTECA M. NPA

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

The first edition of the "Grammatical Notes and Vocabulary of the Peguan Language" was out of print twelve or fifteen years ago. There has therefore long been an urgent call for republishing this valuable work of the late Rev. J. M. Haswell, D. D. In order to meet this demand, I have carefully copied every page with my own hand. No pains have been spared to correct all the typographical errors; and many Peguan words have been added, which, it is believed, will considerably enhance the value of the book. Some of the most important of the contributions came from Messrs. Robert Halliday and Alfred E. Hudson, missionaries at Yē, who have devoted themselves with marked success to the acquisition of the Peguan tongue.

The attempt has been made to enlarge the scope of the work by inserting Burmese definitions for the benefit of such as do not understand English, and by adding an appendix of geographical names. In carrying out this design I have been greatly assisted by Nai Dī, a certificated school-master, who has had rare opportunities for securing accuracy, and for comparing the Peguan, as it is spoken by tens of thousands in the Tenasserim Province, with the same language, as it is spoken by the hundreds of thousands of his race in Siam, where they are known by their proper designation as Mons, and where they cling to their own traditions and literature with remarkable tenacity. He has but recently returned from a residence of more than four years in Lower Siam.

In 1897 at Bangkok, I formed the acquaintance of Count Captain G. E. Gerini, Principal of the Royal Military Academy. That gentleman is my authority for the statement, that Siam owes to the Peguans, not only her code of laws, but also her earliest historical records. According to the late Em. Forchhammer, Ph. D., Government Archæologist of Burma, the ancient Peguan

Empire was distinguished for the number and value of its inscriptions, of which not a few escaped the destruction ordered by Alompra.

In its present form this book may be said to resemble a lexicon, as it contains the definitions of more than five thousand words in two languages: but it is still so far from being complete, that I have concluded to retain the name of *vocabulary*. The hope is entertained, that it may be of some service in facilitating researches, which shall lead to the discovery of manuscripts, to supply the serious gap in Peguan History, to which the late Sir ARTHUR P. PHAYRE, G. C. M. G., K. C. S. I., C. B., referred in his History of Burma, and to the discovery of facts, which shall throw light on the question of the origin of the Mon kingdoms, which appear to have been well established long before the famous voyages were made to the Golden Chersonese, described by Ptolemy in his Geography.

EDWARD O. STEVENS.

Maulmain, October, 1901.

KEY.

- ā, as in bār, bāt, bāll, basilica.
- e, as in bēy, bēt, hēr.
- i, as in machine, bit.
- o, as in Bō!, blöt, nör.
- u, as in pāt, büt, büll, bürr.
- y, when combined with a consonant, like y in Bunyan, or i in scorpion.
- ai, as in aisle.
- oi, as in oil.
- au, as in gaur.
- aw, as in kaw.
- ñ, as in cañon.
- ' signifies the aspirate.
- ' signifies elision, or the half syllable.
- subscript signifies the short explosive accent.
- g, as in get.

GRAMMATICAL NOTES

OF THE

THE PEGUAN LANGUAGE.

The PEGUAN LANGUAGE is written from left to right without separation of syllables or words. There are but few words of more than two syllables; and they are mostly of Pali origin.

THE ALPHABET.

That the Peguan Alphabet is from the same source as the Burmese, does not admit of doubt, nearly all the simple characters being the same, and many of them having the same sound. It consists of twelve vowels (သွိဝ် swü) and thirty-four consonants, (ဗျန် pyon). The vowels are mostly in pairs, the first a light, the second a heavy sound of what might properly be called the same vowels. When combined with consonants they are written in symbolic form, and in their full form only when they make syllables by themselves. Their power is modified, or entirely changed by the different classes of consonants, with which they are combined, and also, by final consonants. The vowels with their symbols and power, and the manner they are combined with consonants will be seen in the following table.

TABLE OF VOWELS AND SYMBOLS.

<i>Vowels.</i>	<i>Symbols.</i>	<i>Power combined with</i>	<i>က.</i>
အ	none	a, as in Sitka,	က kǎ.
အာ	ဝ or ၵ	a, long as in bar,	ကာ kǎ.
အိ	ဝ	i, as in kit,	ကိ kǐ.
အီး	၉	i, as in machine,	ကီ kī.
အု	ၵ	u, as in put,	ကု kǔ.
အူ	ၵၵ	u, as in bull,	ကူ kū.
အေ	၉	e, as in bey,	ကေ kē.
အော	ၵ	oa, as in oar,	ကော kōǎ.
အော့	၉-၀	au, as in gaur,	ကော့ kǎũ.
အော့	၊	ow, as in rustic pronunciation of cow,	ကော့ kǎō.
အံ	•	aw, as in kaw, or o in cot,	ကံ kǎw.
အား	:	a, as in Ah!	ကား kǎh.

VOCABULARY

PEGUAN, ENGLISH AND BURMESE.

- အ, the first vowel of the Peguan alphabet. In Pali words, privative; as ကုယိဝ် *merit*, အကုယိဝ် *de-merit*; နိစ္စ *permanence*; အနိစ္စ *impermanence*.
- အ, *a.* mute, dumb; *v. i.* to be dumb; (Bur.) အသော။
အသည်။
- အကောင်, *n.* the roller, the jay; (Bur.) ငှက်ခါး။
- အကာသ, (Pali), *n.* the visible heavens, အဒ္ဒေ။ (Bur.)
အကာသ။
- အကံက်, *n.* duty, customs; (Bur.) အကောက်။
- အကြာ, *prep.* between; (Bur.) အကြား။
- အကြောင်, *n.* a subordinate military officer, a sergeant, or corporal; (Bur.) အကြပ်။
- အကြိ, *n.* adulatory description, when referring to one's self, boasting; (Bur.) ဝါကြွားခြင်း။
- အကွက်, *n.* account, sake, behalf; (Bur.) အထွက်။
- အခန့်, *n.* a section or division of a writing or discourse; (Bur.) အခမ်း။
- အခန့်ဇော်, *n.* a chapter; (Bur.) အခမ်းကြီး။
- အခန့်ဇောက်, *n.* a verse; (Bur.) အခမ်းငယ်။
- အဝပ်, *n.* a letter of the alphabet; (Bur.) အက္ခရာစာလုံး။
- အခိင်, *n.* time, as အခိင်ကြိတ် *night-time*; အခိင်တူ *day-time*. In books the more common word is ဝယံ။
(Bur.) အချိန်။
- အခေါင်, *n.* permission; (Bur.) အခွင့်။
- အခေါန်, *n.* a tax, tribute, ဖယော။ (Bur.) အခွန်။
- အခေါဘနီ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) မတိုင်းထွာနိုင်
အောင်ကြီးကျယ်သော။
- အခိုက်, *n.* habit, way, acquired by use; (Bur.) အလေ့။
လေ့။

- အချ၊ *n.* a species of large red ant; (Bur.) ခါချဉ်။
 အခြင်, *conj.* if; (Bur.) လျှင်။
 အဂ္ဂ, *pro. a.* that, ဝဟ်။ ဝှ်။ spoken of things near;
 (Bur.) ထို။ ဟို။
 အဂ္ဂေ, *n.* the south-east; (Bur.) အရှေ့တောင်။
 အဂြင်, *n.* a locust; (Bur.) ဂျှင်းကောင်။
 အယော, *adv.* while; (Bur.) အခိုက်။ တုန်းခါ။
 အင်, *n.* a tank or lake; (Bur.) အင်း။ အိုင်။
 အင်ထွာ, *n.* a pond in a plain fed by springs; (Bur.)
 အင်း။ အိုင်။
 အင်္ဂ, (Pali), *n.* a member of the body, အင်ဂ။ (Bur.)
 အင်္ဂါ။ ကိုယ်အင်္ဂါ။
 အင်ဂဒိုင်, *n.* a coating of plaster for brick walls;
 (Bur.) အင်္ဂတေ။
 အင်ဒိုင်, *n.* a species of oil-tree; (Bur.) အင်ပင်။
 အင်ရေင်, *n.* the lard shorea tree; (Bur.) ကညင်ပျံ။
 အင်္ဂ, *n.* a desire, a longing; (Bur.) အထိုမှီခြင်း။ အထို။
 တောင့်တခြင်း။
 အင်္ဂါ, *n.* Tuesday, Mars. See ဂြိုဟ်အင်္ဂါ။ (Bur.) အင်္ဂါ။
 အင်္ဂါဝ်, *n.* the jaw-tooth; (Bur.) အံသွား။
 အစာ, *n.* a teacher, a head workman; (Bur.) ဆရာ။
 အစာကထေင်္ဂ, *n.* a scribe; (Bur.) ကျမ်းပြုဆရာ။
 အစာကဝတ်, *n.* one who shampoos the body and limbs,
 to remove uneasiness or pain; (Bur.) အနှိပ်သည်။
 အစာကဝိ, *n.* an author; (Bur.) စာကိုစီရင်ရေးထား
 သောသူ။
 အစာကထော, *n.* a painter; (Bur.) ပန်းချီဆရာ။
 အစာဂိုနီ, *n.* a head priest of a district, a bishop; (Bur.)
 ဂိုဏ်းအုပ်။
 အစာတုံဝတ်, *n.* a preacher; (Bur.) တရားဟောဆရာ။

Date.	Names.	Address.	No. Copies	Style of binding.	PRICE.	
					Rs.	A.
1899 Dec. 5th	Librarian ...	Cambridge University, Eng-land...	1			
1900 Oct. 16th	H. L. Koopman, Librarian.	Brown University, Providence, R. I., U. S. A. ...	1			
1901 Jan. 12th	Mr. A. E. Hudson,	Ye, Lower Burma, ...	3			
" 24th	Maung Hpoh-kyin,	Dy. Inspector of Schools, Maulmain, Lower Burma,	1			
March 7th	Maung Shwe-pyi,	Kamawet, " ...	1			
" 21st	Maung Hsuh-hpe,	Dy. Inspector of Schools, Maulmain, ...	1			
" "	Maung Shwe-mhan,	School-master Baptist College Rangoon, ...	1			
May 16th	Maung Chit-htùn,	Doctor's Asst., Maulmain...	1			
" 23rd	Maung Ba Thein,	No. 61 Crisp St., Rangoon,	1			
July 24th	Maung Dī, ...	Maulmain, ...	1			
" "	Maung Myat-thu,	Maulmain, Writer Dy. Comr. Court, ...	1			
Nov. 14th	Maung Tha Doon Oung,	Head Clerk Messrs. Todd Findlay & Co., Rice Mill Maulmain, ...	1			
" "	U Dât,	Pensioned Taik-thu-gyi, Leik-pya-gan quarter, Pegu, Burma, ...	1			

